Jekel Aurifaber

Kassa 1394.

Mihalik Kassa v.
ötv. hört.
Ötvösök sorába
B. a. d.

pénztári elismervénnyel, vagy fo-
pénztárunknak a befizetést igazoló
elismervénnyével érvényes.

M. EGYETEMI NYOMDA
KÖNYVESBOLTJA

UNG. UNIVERSITÄTSDRUCKEREI
UNIVERSITÉ ROYALE HONGROISE
UNGARIAN UNIVERSITY PRESS

BÉLYEGMENTES
(11855 1897. P. M. sz. rendelettel
megállapított személyes illeték-
mentesség folytán.)

rek Országos Bizottsága

Budapest

Kassa

Jekel Aurifaber 1394

Arch.Közl.1899. XXI. 115

Tekel Aurifaber

1394-ben a városi jegyzőkönyvekben mint alpáres említtetik.

—

Mihalik József. Kassavárosi ötvösségének története. Bpest 1900. 115. l.

MDK

Jekel János György, +1821

Árverési Közl. 1941, márc. 1.rk.sz.

9 l.

Jekel Johann Georg

ötvös. Brassó

1781 - 1812.

cod

Gyr. 362. l.

Jekel Zsh. Georg

ötvös

1781 mesterré lett.
1812 meghalt.

BRASSÓ
R.E. 231

Tekel János György

ötvös

irod belép 1781. márc 2.
+ 1812. ápr. 16.

Gy. Brassó Erd. Muz.

383.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Jekel Johann Leo

ötvös 1781–1812

lásd

Gyárfás Brassó 320.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Jekel Johann Georg

ötvös 1781-1812

Lara

Gyárfás Brassó 289

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Jekel János György

ötvös 1781–1812

lásd

Gyárfás Brassó 266.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta.

Jekel Johann Georg

ötvös 1772

Saád

Gyárfás Brassó 138

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta. -

Jekel János György

brassói ötvös
1781 – 1821 (?)

Barok kehely 1796
Alsóesernátoni (Három szék vm.)
ref. egyház tulajd.

Jul

ROMA

G. Pietro: koronázás - bronztapu, Szigismond

Tábori Kornél: Magyar vonatkozású szobrművek a világ városaiban. Uj Idők Naplója, 1938 dec. 25, 59 l

Jekel János György

brassói ötvös

Két gyertyatartó

m 13·5

báró Apor István

Anlaj d Bpest

Jml

ROMA

Vatikán: Kézes Legendárium

Papp Zajos: Vagyvárad. Vagyvárad, 1943, Kézi Ny.

Teckel Georg

ötvös 1715.

Lasd

Gyárfás Brassó 130

Teckel György

őrvös

belép. 1722

irod + 1757. IV. 30

Gy. Brassó Erd. Múz.

382.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Jeckel

Cristof Georg

ötvös legény

lásd

Gyárfás Brassó 36.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
sa.

- Endrényi Imre, Szeged.

Tekel Georg

ötöös

1722 mesterre lett
1790 meghalt.

BRASSO
RE.

22 l.

ASSO
RE.

Tekel Georg

ötvös

1648. mesterré lett
1653 meghalt.

BRASSO
RE. 21. l.

Jekel János György

Ötvös Brassó

Kőmagyötvy. 51. l.

279	Nr. 134	IGJ Johannes Georgius Jekel, * 1756, M 1781, † 1821. *a)* Síma kehely. — *Glatter Kelch.* — „1790." M—*H* 22 Ref. egyház — *Ref. Kirche,* Sepsiszentgyörgy.	

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
279	Nr. 134		*b)* Kávéskanna, empire. — *Kaffeekanne, Empire.* Báró Apor P., Abosfalva. (Csányi).
280		IGJ	Ugyanaz. — *Derselbe.*
	Nr. 147		*a)* Copfstílusú artophorion. — *Artophorion in Zopfstil.* — „1797." Gör. kath. templom, Brassó — *Griech. kath. Kirche, Kronstadt.* *Gy: 266, 1.*
	Nr. 146		*b—c)* Gyertyatartók. — *Leuchter.* — Ca. 1800. *b)* Zathureczky Gy., Sepsiszentgyörgy; *c)* Miklós-templom, Brassó — *Nikolaus-Kirche, Kronstadt.*
	?		*d)* Kehely patenával. — *Kelch mit Patene.* — „1800." Ev. egyház, Keresztényfalva — *Ev. Kirche, Neustadt. Gy: 320, 60; Roth: 162, 386.*
	?		*e)* Lámpa. — *Lampe.* Gör. kath. templom, Brassó — *Griech. kath. Kirche, Kronstadt.* *Gy: 289, 2.*
	?		*f)* Filigránműves tintatartó. — *Tintenfaß* / *Filigran~~büchschen~~.* Báró Apor István. Expos. 1931: 27.

Jekel János György

Ötv.

1.

Kőmagyötvi.

279. sz.

M.D.K.

Jekelius család,ötvösök

Brassóban dolgoztak a XVIII.sz,-ban.459.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene,
A szinház és a film.Minerva.1960.Bpest.

Jekel Joh. Paul

ötvös

1794 mesterré lett
1816 meghalt.

BRASSO
RE. 231

Jekel Janos Pál

ötvös

irod beléj 1794. aug. 25.
† 1816. jul. 7.

Gyj. Brassó Erd. Múz.

383.

..... *műhely.*

vfőnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

an

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Teckel Johann Paul senior

ötvös 1794

lásd

Gyárfás Brassó 139

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Kel Johann Paul

ötvös 1819

laid

Gyárfás Brassó 141

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Jekel Janis Pál

ötvös

irod belép. 1825. febr. 27.

Gy. Brassó Erd. Muz.

383.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tan

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

JEKEL Jeremiah branch others

MENT 1997 120.

sébet: 13 ház krónikája 10
Rác utca. = Műszaki Tervezés, 30,
.Csutiné Schleer
hérvár Rác utca::

sébet: Székesfehérvár, Rác utcai
és az Europa Nostra-díj. 13 régi
= Építésügyi Szemle, 33 (1990)
Schleer
érvár Rác utca::

, Székesfehérvár. Europa Nostra
őművészet. 81. 1990. 3-4. 64-65.
Rác utca::.i.Csutor Éva::

llantás a Várra. Világörökség. =
-15. ill. .i.Czétényi Piroska
- várpalota::

századforduló építészeti
val foglalkozó UNESCO nemzetközi
Kecskemét, 1988. április 5-10. =
200-201. .i.Czétényi Piroska

lcs-Szatmár megye műemlékei.
észet. 27. 1986. 11-12. 96-97.

Teckel Michael

ötvös 1772

lásd

Gyárfás Brassó 139

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

.

i ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Jeckel Mihály

ötvös

belép. 1783.

irod

Gy. Brassó Erd. Múz.

385

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Tekel Michael

ötvös

1783 megtörté let.

BRASSO
RE. 27 l

Teckel Lukács

ötvös

született 1743. febr. 12

irod + 1787. aug. 29

Gy. Brassó Prot. Mat.

384.

nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

yezem:

gy helyettesének
sa.

- Endrényi Imre, Szeged.

Teckel Lucas senior

ötvös 1743

lásd

Ajjásfás Brassó 134

Tekel Lukas

ötvös

1743 mesterré lett
1787 meghalt.

BRASSO
RE.

22 l

Jeckelius Lucas

ötvös 1783

lásd

Gyárfai Brassó 71

Jeckel Lucas iunior

ötvös 1762

laid

Gyárfás Brassó 137

_____ *műhely.*

őnökség!

_____ hó____n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ szamu _____

.

i _____ hó_____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Jekel Lukas

ötvös

1769 mestere lett.
1800 meghalt.

BRASSO
RE. 23 l

Teckelius Lukács

Ötvös

belép. 1769.

irod + 1800. márc. 27

Gy. Brassó Ev. Muz.

384.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
sa.

- Endrényi Imre, Szeged.

Jekel János György

brassói műasztalos?

a brassói g. kel-
templom artopho-
rionja.

Incl.

ROZSNYÓ

Grékeseggház

RMV 12, 98l

Tekelius György itj.

ötvös

belép 1752. okt. 16

irod + 1790. ápr. 30

Gy. Brassó Erd. Muz.

382

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 .....

.....

tanu.

.....

tanu.

Jekelius Georg

ötvös

1752 mesterré lett.
1757. meghalt.

SNASSO
RE.
271

Ickelius Georg iunior

ötvös 1745

lásd

Gyárfás Brassó 135

..... *mühely.*

...őnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Jekell János

ötvös

belép. 1648. nov. 18.

irod + 1660. okt. 20

Gy. Brassó Erd. Muz.

383.

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ...

tésénél ...

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ..., 191...

...

tanu.

...

tanu.

Jehel
Crist of János
ötvös legé

laid

Szárfás Brassó 55.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Jekel Johann

ötvös

1648 mesterré lett
1660 pestisben meghalt.

BRASSO
RE. 2/l

Tekel Hans

ötvös 1637

család

Gyárfás Brassó 111

Kőmagyoltoj. 33. l.

193 **Jeremias Jekel,** M 1618, MC 1637/38, 1640/45, senator 1646—, † 1667.

2 talpaspohár tréb. lambrekénnel. XVII. sz. 1. fele. — *2 Kluftbecher m. getr. Lambrequins. 1. Hälfte XVII. Jh.* M—*H* 19,2 ; 13,8

Báró Radvánszky Béla, Sajókaza.

Kőmagyötvj. 44. l.

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
248	Nr. 128		**Jeremias Jekelius III**, M 1686, MC 1712/15, † 1716. Öv 9 boglárral. — *Gürtel mit 9 Buckeln.* — Ca. 1700. Gróf Andrássy Géza, Bp. Expos. 1931: 289.
249	Nr. 141		Ugyanaz. — *Derselbe.* Övrészek áttört virágokkal. — *Gürtelteile m. durchbroch. Blumen.* Magántulajdon — *Privatbesitz.* Expos. 1931: 287.

1 d

Ráth Arnold, Kőzépisk. tanár

VI. 311.

Jeckelius Jeremias

ötvös

irod

születés 1749. aug. 21.

† 1804. aug. 22

Gy. Brassó Erd. Múz.

384

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Jekelius Jeremias

ötvös

belép 1686 febr. 18.

irod + 1717. febr. 7.

Gy. Brassó Erd. Muz.

384.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Jekelius Jeremiás

ötvös

1686. mesterré lett
1716 meghalt

BRASSÓ
RE. 22 l.

Jekelius Jeremias I.

ötvös XVI-XVII sz.

laid

Gyárfás Brassó 33

Jekelius Jeremias

ötvös 1675.

laid

Gyárfás Brassó 123

Jekelius Jeremias III.

ötv.

l.

Kőmagyötvj.

248. sz.

Jekel Jeremiás

ötv.

l.

Kőmegyőtvj.

193. sz.

Teckel Jeremias iunior

ötvös 1766

lásd

Ugyárfás Brassó 138

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Tekel Jeremiás

ötvös 1609

lásd

Gyárfás Brassó 103

Tekell Jeremias minor

ötvös 1650

laid

Gyárfás Brassó 114

Jeckel Jeremiás

ötvös 1739

Lajd

Gyárfás Brassó 135

Jekel Jeremiás, ítjalb

brassai ötvös

lásd

Arch. Ért. 1909. 18.

Jeckel Jeremias

brassai ötvös

lásd
Arch. Ért. 1909. 15. l.

Teckel Jeremias

ötvös

irod

G. Brassó. Száradok

236

1632 cehm.
1640 "
1641 "
1642 "
1643 "
1644 "
1645 "
1659 Wortman
1660 "
1661 "
1662 "
1663 "
1667 "

a 237 Capon.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

i ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Ickel Jeremias ifj.

ötvös 1655.

lásd

Gyárfás Brassó 321.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Jekell Jeremiás

Nesis

Goldschmied Jeremiás, ötvös. A XVI. század első felében Brassóban élt. Az ottani ötvös czéhben 1632-ben először, 1645-ben pedig utoljára viselte a czéhmesteri tisztet.

Szörfás

A Brassai ötv. tört

103. l.

Nesp.

~~Resch A. Korrespondenzblatt. 1884. 20. l.~~ Ballagi Aladár: Kecskeméti W. Téter ötvöskönyve. Budapest, 1884. 17. l.

Resch, Adolf: Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. Korrespondenzblatt. 1884. 20. l.

Goldschmid Jeremias

ötvös

irod

G. Brassó. Háradok

236

1633. cehm
1637 "
1638 "

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

.

Endrényi Imre, Szeged.

Teckel Jeremias ifj.

ötvös

irod belep. 1777. máj. 7.
+ 1791. sept. 26.

Gy. Brassó Erd. Muz.

384.

_____ *műhely.*

őnökség!

_____ hó____n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ szamu _____

.

i _____ hó_____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Tekell Jeremiás ifj.

ötvös

irod belép 1655. jan. 17.

Gy. Brassó Erd. Muz.

384

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Tekel Jeremias

ötvös

irod belép 1618. XI. 15.
+ 1667. nov. 6.

Gy. Brassó Erd. Muz.

384.

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
rása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Jakel Jeremiás
ötvös

1749 mesterré lett.
1791 meghalt.

BRASSÓ
RE. 271

Zekel Jeremiás

ötvös

1777. mestere lett.
1804 meghalt.

BRASSO
RE. 23 l

Tekel Jeremiás

ötvös

1655. mesterré lett.
1667. meghalt

BRASSO
RE. 21/1.

Jekel Jeremiás

ötvös

1618 mesterré lett.
1665. meghalt.

BRASSO
RE. 2½l.

Ez nem
Gekhel have
Jekel

Gekhel Jeremiás

ötvös.

A brassai ötvös ök 1632. jul. 12.
itjabb céhmesterré választották.

A brassai ötvös céh eredeti vagyon-
egyzéke 1632.

Ballagi Aladár: Kecskeméti
W. Péter ötvös könyve. Bpest.
1884. 17. l.

M. Kir. Adóhivatal

S.-A.-Ujhely 1905 év febr. hó 5 n.

1314.

24590 Községi nyomda Budapest.

Jekelfalva rk. templom kepesm.

r. k. templom

Myskovszky. 1875.

rajza

1) alaprajz $4''' = 1$ öl.

távlati kép. –

2) sírkőlapok és kerentheit részletek $1'' = 1$ lát

3) falfestmény várlat hiner.

Romer hagyatékából.

4) ugyanazon falkép rőt nyomatok

7 példány. –

5) Myskovszky kéve 1875 ből alapérfelrajz $\frac{1}{2}'' = 1^0$

6) kerentmetszet és 2 nézet $\frac{1}{2}'' = 1^0$

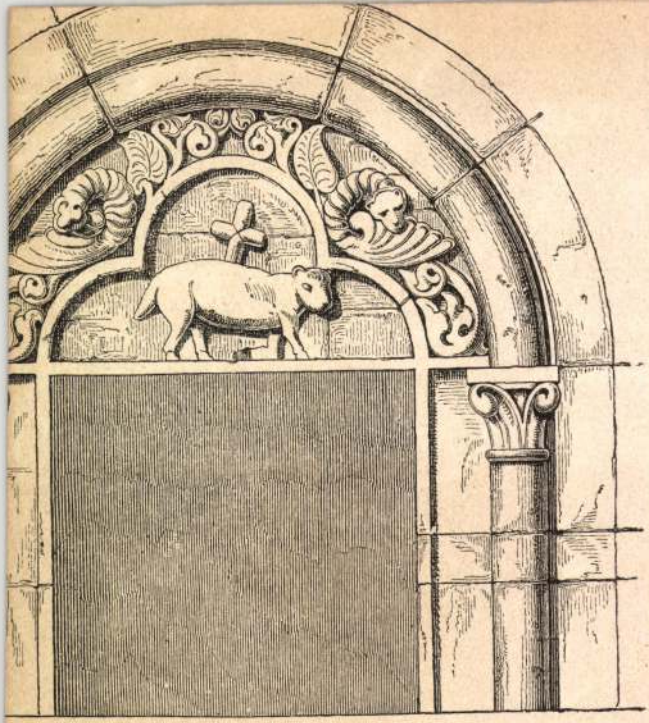

22.

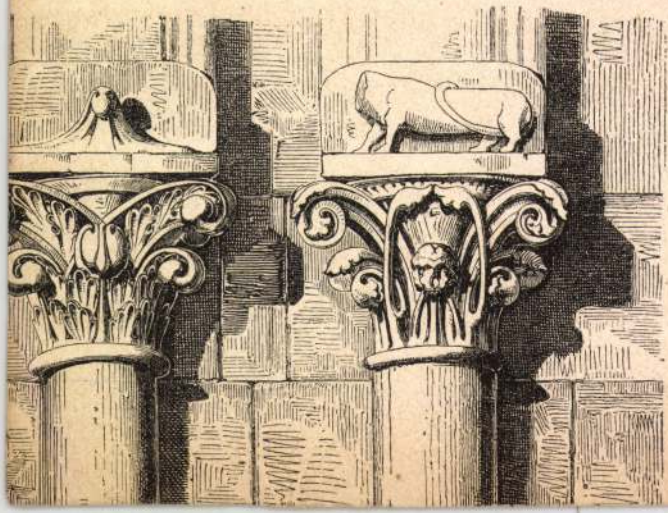

Tekelfalui rk.

templom falképei

képes vm

Gerecze falképek

525. h.

Pilissanto h. n. VIII. 194.

Ágosha János, f. [illegible]

Ányos Viola, f.

Árkai Jakab, é. 1835-1866.

Árkay Aladár, é. f. 1868-.

Árkay István, f.

Ásványi Balassa Ferencz l. Balassa.

Emelkedés 59 cimnó

~~(319)~~

378

B.

Babich János, ö. 1628.

Babó Antal, ö. 1800.

Babocsai János, f. 1515.

Babosi Antal, ö. 1823.

Babusik György, ö. 1732.

Baccio l. Cellini Baccio.

Jekelfalui templom

falképei

l.

Jendrassik Borbála

Szepes vármegye

középkori falképei

Bp. 1938. 61. l. –

Sor-szám	Nyerő-szám	A nyerő tag neve	A nyeremény értéke
			Korona
43	9730	Dr. Hoffmann Kornél	200
44	13119	Lusztig Ede	200
45	14120	Dr. Nagy Gyula	200
46	11865	Kováts Károly	200
47	227	Magy. orsz. közp. takarékpénztár .	200
48	9860	Hornbostel Brunóné	200
49	14354	Neszveda Ágostonné	200
50	16355	Röck István	200
51	22101	Panuska László	200
52	18722	Tarnóczy Gusztáv†	200
53	21550	Dr. Juhász Béla	200
54	19292	Dr. Udvarhelyi Károly	200
55	1370	Lechner Odön	200
56	16217	Rosenfeld Aladár	200
57	7593	Aradi m. kir. állami főreáliskola .	200
58	14158	Nagy Jenő titk.	200
59	901	Czegléd város közönsége	200
60	9884	Horváth Dezső	200
61	17635	Stepán Géza	200
62	3563	Bajzáth Lajos	200
63	8506	Gond Ignác főtiszt.	200
64	6	Dr. Szmrecsányi Miklós	200
65	12530	Lechner Jenő	200
66	3943	Gr. Batthyány Lajos	200
67	16144	Dr. Rittinger Imre	200
68	14535	Dr. Ofner Oszkár	200
69	12452	Lángh Gyula ügyvéd	200
70	5707	Damjanich János özvegye	200
71	17040	Schwöhrer József	200
72	11097	Gr. Khuen Héderváry Károly . .	200
73	6183	Dobieszky Sándor	200
74	15914	Reinisch Henrik	200
75	11553	Kolozsvári ev. ref. Collegium . .	200
76	933	Gr. Dessewffy Aurél	200
77	3558	Dr. Bajor Armin	200

Azok a nyerő-tagok, akik 1908 január hó 15-ikéig nem választanak, nyereményértékeik érvényesítésére való jogaikat föltétlenül elveszítik.

Jerei Tobiás

ötvös

beáll. 1650. III. 14

irod

Gy. Brassó Erd. Múz.

386

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Jakel Tobiás

ötvös

1650. weszprémi lakt

BRASSÓ
RE. 21. l.

Jeckel Tobiás

ötvös 1642.

lásd

Gyárfás Branó 110

Jekelius Jeremias I.

brassói ötvös

l. krónikája

Gyárfás Tihamér

A brassai ötv.

tört.

Brassó, 1912

33-l-

Püspöknádasdra és v
los utazása alkalmá
dijáról kiállitott
utiszámlája kiegyen
kilenc pengő 10 fil
la terhére utaljon
A miniszter megbizás
teri osztálytanácsos
A hivatalos más

miniszteri

Jekelius ötvös-család M.D.K.

Brassóban dolgoztak

Kanyis, hag. mův. Bp. 1960 459

Jekelius Sarios

brassai ötv.

lásd

Arch. Ert.

1909. 301

Teckelius János

ötvös

belép. 1758. jun 10.

+ 1771. apr. 2.

irod

Gy. Brassó Erd. Muz.

383.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Tekelius Johann

ötvös

1758 mesterré lett.
1771. meghalt.

BRASSO
RE. 27. l

Jeckelius Johann

ötvös 1746

lánd

Gyárfás Brassó 137

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

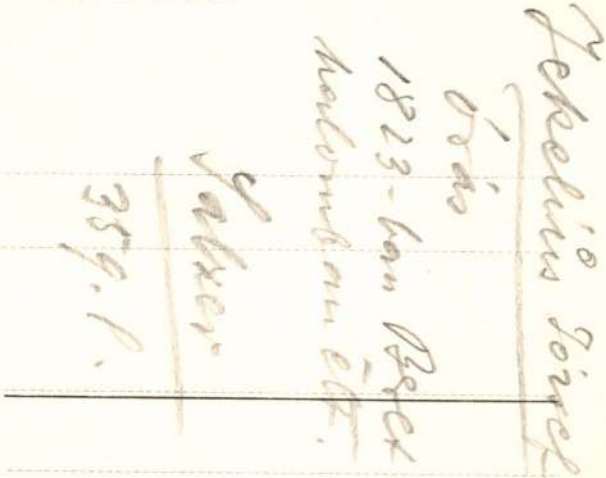

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

..... délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Jéhely
fotós

Jéhely fotós kiszetette a fotókat
Lesenyei Márta szobrairól.

Kocsogh Ákos: Lesenyei Márta . . .

Művészet, 1975 május - 34 oldal,

Fékely hárta

Aprily Lajos pár Drószabra (eml.)
szerepel az angyal földi képző-
művészek II. kiállításán

Lejvári Béla: Az angyal földi képző-
művészek II. kiáll.

Magyar Fjnszág 1966 V. 28

Jékely Zsolt

az egyik szerzője az alábbi pályázaton kiemelt megv
telt nyert 17.sz. tervnek.

Hofer Miklós: Szombathelyi vá rosháza tervpályázata
197o. - Magyar Építőművészet, 1971.2.sz. 2-8. l.

Jékely Zsolt
épitész

VIT pályázművének
repréja

Gábor Eszter: A VIT emlékmű

Művészet, 1973. november - 35.oldal

Ruiz"

Jekelius Henrik

ötv.

Kőmagyötvj. 291. sz.

Adelheid Reuter

&

Hermann Lenz

Jekelius Heinrich

ötvös

Brassó 1853

mester

1857. 1858. 1860

1861.

(A) 1854. 38 l

(A) 1857. 27 l.

1861. 42. l 1857. (ig.) 39 l

1860. 42 l

Jekelius Heinrich

ötvös 1834

Lásd

Szárfás Brandó 142

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Jekelius Henrik

ötvös

született 1845. aug. 16.

irod.

Gy. Brassó Prod. Musz.

383.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Jekelius Henrik

ötvös 1845 —

laid

Ogyárfás Brassó 320.

..... *műhely.*

vfőnökség!

v ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Jckelius Henrik

ötvös

lakik

Gyárfás Brassó 298.

..... *műhely.*

vfőnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Jekelius Henrik

ötvös 1845.—

lásd

Gyárfás Brassó 268.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta.

Jekelius Henrik

ötvös 1850

lárd

Ajjárfás Brassó 291

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

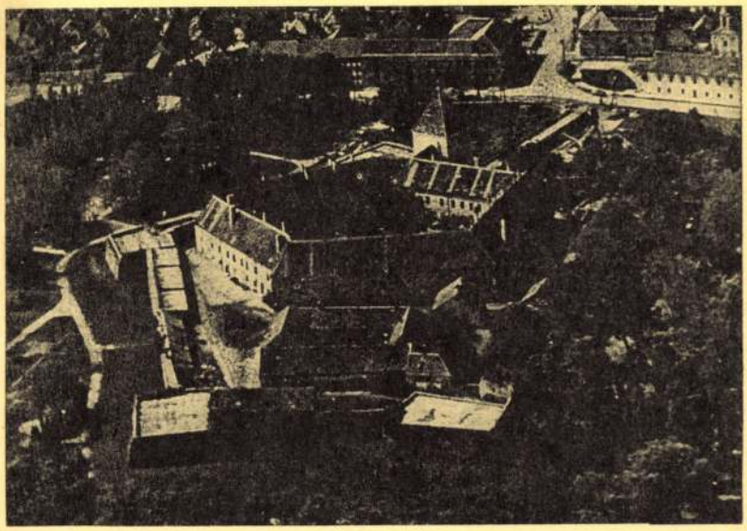

Sárvár, Művelődési Központ bővítése, tervpályázat

Az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium, a Kulturális Minisztérium, a Vas megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága és a Sárvár Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága tervpályázatot hirdetett a sárvári Vár helyreállítása során megvalósult Művelődési Központ bővítésére.

A tervpályázat fő célkitűzése olyan tervek, tervjavaslatok beszerzése volt, melyek összhangban a vár építészeti megjelenésével a várfalakon belül biztosítják a Művelődési Központ teljes körű működését és megfelelő üzemeltetési feltételeit, figyelembe véve a műemlékvédelem szempontjait. A pályázóknak, 500 fős előadóteremmé bővíthető 350 fős színházi nagytermet, változtatható nagyságú színpaddal, szakköri helyiségeket és idegenforgalmi igényeket kielégítő vendéglátó létesítményeket kellett elhelyezni az ötszögletű palota mögötti területen, a gazdasági épületek részbeni megtartásával.

A Bíráló Bizottság a beérkezett pályaműveket az alábbi szempontok szerint vizsgálta:

— telepítés;
— műemléki beilleszkedés és a meglevő épületek hasznosítására tett javaslat;
— építészeti és funkcionális megoldások;
— vendéglátás;
— színháztechnika és a nagyterem kialakítása;
— a megvalósítás és az üzemeltetés gazdaságossága.

Telepítés: az új létesítmény kialakítását a meglevő épületek alapvetően meghatározták. A pályázók többsége alkalmazkodott a kiíráshoz és a feladatot többkevesebb épületszárny megtartásával oldotta meg. Az épületek megtartásának mértéke és módja a telepítésre és a tömegformálásra egyaránt kihatással volt.

A megközelítés szempontjából azok a tervek adtak kedvező javaslatot, amelyek a váregyüttes udvarán vezetik át a közönséget, megteremtve ezzel az új épület és a működő Művelődési Központ szerves kapcsolatát. Ezek a tervek az új épület bejáratát az udvari átjáróval kapcsolatban alakították ki.

Műemléki beilleszkedés és a meglevő épületek hasznosítására tett javaslatok értékelése: a Nádasdy-várkastély műemlékileg védett területén a tervezett új épület beépítésében, tömegében a műemléki elvek és kívánalmak érvényesítésével megépíthető. A tervezési program megvalósítható volt oly módon, hogy a meglevő épületállomány legalább két épülete — a legrégibb déli — és a legértékesebb nyugati szárny megtartható, megfelelően hasznosítható, és az új épületrészekkel műemléki szempontból is megfelelő módon kapcsolható volt. A műemlék jellegű épületek felhasználására és bemutatására értékes javaslatokat tettek a pályázók.

Műemlékvédelmi szempontból azok a tervek oldották meg jól a meglevő épületrészek hasznosítását, amelyek a felhasználás során a boltozatos traktusok térhatását nem rontották le, nem szabdalták fel válaszfalakkal.

A pályázók nagyobb része a nyugati, süvegboltozatos és a déli, cselédségi épületszárnyat meghagyta. Az elbontott épületek területének bővítésével kelet—nyugati irányú tengellyel oldották meg a nagyterem elhelyezését. Ezekben az esetekben a megtartott épület, homlokzataival, párkánymagasságával és tetőfelépítményével meghatározója volt az új tömegnek. Ezek a pályaművek magastetős, lapos tömegű épületre tettek javaslatot, a nézőtér süllyesztésével és nagyobb alapterületű pincerész megépítésével. Telepítés és beilleszkedés szempontjából ezek a tervek építészeti megoldásokban a legegyszerűbbek.

Azok a pályázók, akik a déli épület elbontásával és újraépítésével oldották meg a feladatot, a nagyterem szűkítésére kényszerültek, mivel a várfalszakaszt az elbontás ellenére is igyekeztek megtartani, és ez kedvezőtlen volt.

A pályázók más része a déli és nyugati épületszárny különálló épületként való megtartásával, ahhoz kapcsolódóan, de emelt elrendezésben alakították ki a nagytermet. A megemelt tömegű megoldások a kiemelkedő kubusok ellenére is elfogadható épületet eredményeztek. Műemlékvédelmi szempontból többletként értékelhető itt, a megtartott épületek különálló megjelenése.

A tervezők nagyobb csoportja a kelet—nyugati épületszárnyak megtartásával, észak—déli tengellyel beépítve az udvar területén helyezte el a nagytermet és járulékos helyiségeit. Ezáltal új déli és északi homlokzatok keletkeztek, a megtartott épületek új magastetőzete fölé emelkedett a nézőtér és a színpad lefedése. Ebben a csoportban azok a pályázatok kedvezőek, amelyek bejárata a palota felé fordult. Azok a megoldások, ahol a színpad és a gazdasági kiszolgálás az egyébként is lekeskenyedő palota felőli terület rovására bővült, formailag és műemléki szempontból egyaránt kedvezőtlenek.

Néhány pályázó a déli, nyugati és északi épületrészek megtartásával az udvarban kelet felé bővülő módon helyezte el a nagytermet és tartozékait, felhasználva a megmaradó épületeket. Így egységes párkánymagasságú és tetőgerincű épülettömeg alakult ki. Az előtér bővítéséről ez esetben a megtartott gazdasági épületeken kívül kellett gondoskodni. E javaslatok között telepítésben és tömegképzésben, valamint műemlékvédelmi szempontból is megfelelő megoldás található.

Nem tartotta a Bizottság sem műemléki szempontból jónak azokat a pályázatokat, amelyek megtartották ugyan a meglevő épületeket teljesen vagy nagy részben, de a nagytermet tartozékaival a déli bástyáig, vagy a keleti várfalig terjedően tervezték és azt külön jelentkező nagy tömeggel oldották meg. A kialakult történelmi beépítés ilyen jellegű megváltoztatása műemlékvédelmi szempontból megengedhetetlen. Ebből a szempontból hasznosítható javaslatot tartalmaztak azok a pályaművek, amelyek a déli épületszárnyban feltételezett várfaldarab terepszint alatti bemutatását tervezték.

Építészeti és funkciószervezési javaslatok értékelése: a Művelődési Központ bővítését szolgáló új létesítmény kialakításában jelentős követelménynek tekintette a Bizottság a várkastély és a tervezett épület jó formai és szervezési kapcsolatát. Ebből kiindulva a várkastély és a tervezett épületegyüttes összefüggése akkor kedvező, ha az adottságokra építve térbeli kapcsolat alakul ki, ami alkalmazkodik a meglevő épületek léptékviszonyaihoz, valamint a Művelődési Központ szervezési körülményeihez.

Az épületek külső megjelenését tekintve a Bizottság nem értékelte azokat a megoldásokat, amelyek archaizáltak. Ehelyett azt

Magyar Építőművészet 1980/4

Magyar Építőművészet

MÉ 80|4

TARTALOM

Tervpályázat

Sárvár, Művelődési Központ bővítése, tervpályázat
Ismerteti: *Deák Zoltán* 2

Magánerős lakóépületek panelos építéstechnológiával c. tervpályázat, 1979.
Ismerteti: *Kruppa István* 10

Állami-, Kossuth- és Ybl Miklós-díj, 1980. 17

Épületek

A Gellért-fürdő felújítása, Budapest. Építészek: *Aratóné Fohl Márta—Vadász György* (BVTV) 18

AGROBER Irodaház, Budapest, III. Építészek: *Jurcsik Károly—Parádi Károly* (LAKÓTERV) 22

MÁV Kitérőgyártó Üzem szociális épülete, Gyöngyös. Építész: *Koppányi Imre* (MÁVTI) 26

HERMES Kertészeti Barkács Áruház, Budakalász. Építészek: *Heffer János—Balogh József* (SZÖVTERV) 30

100 ágyas VABE üdülő, Hévíz. Építész: *Takács András* (MÁVTI) 32

Állami Biztosító üdülési és oktatási épülete, Békásmegyer. Építész: *Rosch Gábor* (UVATERV) 34

Nevelési Központ, Székesfehérvár. Építész: *Kovács Lajos* (TTI) 38

ABC-áruház, Budapest, XIV. Építész: *Katona Péter* (BVTV) 42

Műemlék

Helyreállított reneszánsz vár Dunaföldváron. Tervező: *Mendele Ferenc* (OMF) 44

Nagyvilág

Tömbfelújítás Bécs, Ottakringer Str. 7 — Hernalser Gürtel 23. Foghíjbeépítés, Bécs, Haberlgasse 86. Építész: *J. Kravina*. Ismertetés: *Dr. Gyöngyösi István* 50

Krónika

Szrogh György: Egy épület — néhány gondolat 56

Tanulmány

Ferkai András: Szociális lakásépítés Budapesten, a századfordulón 60

Könyvek 64

Szerkesztő bizottság elnöke Major Máté

Felelős szerkesztő Nagy Elemér

Szerkesztő Gyöngyösi István dr.

Képszerkesztő Deák Zoltán

Szerkesztőségi titkár Nagy Károlyné

Munkatársak Borvendég Béla
Finta József
Jánossy György
Kévés György
Moravánszky Ákos
Reimholz Péter
Timon Kálmán
Turányi Gábor
Varga Levente

Levelezők Jurij Sztyepanovics Jaralov, CCCP
Pierre Joly, France
Lothar Juckel, BRD
Björn Linn, Sverige
Matti K. Mäkinen, Suomi
Emerich Simoncsics, Österreich
Martin Wimmer, DDR

A borítólapon az AGROBER Irodaház homlokzatrészlete. Fénykép: *Penner Gyuláné* (LAKÓTERV).

tartotta előnyösnek, ahol a régi és az új saját jellegében jelent meg harmonikus egységben, és ahol az új épületrész a mai építészet jegyében fogalmazódott meg.

A Művelődési Központ működése szempontjából fontosnak tekintette a Bíráló Bizottság a többcélúság megvalósítását. A variabilitást elsősorban a tér, és a térkapcsolat formálás kérdésének tartotta, és a mozgatható térelhatárolást a többcélú hasznosításnak csupán csak egy lehetséges eszközének ítélte.

Kedvezőnek mutatkoztak azok a tervek, amelyekben a meglevő épületek és az új helyiségek a térkapcsolat rendszerében úgy helyeződtek el, hogy helyet adtak az aktív közművelődési tevékenység számára is. A nagyterem és az előcsarnok tereinek formálásában fontos szempont volt, hogy azok lehetőséget adjanak a város ünnepi eseményeinek lebonyolítására, és méltóan keretezzék ezeket az eseményeket.

Jónak ítélte a Bizottság azokat a megoldásokat, amelyek a közönséget egyszerű útvonalon vezették, s a szakköri helyiségek egyszerűen megközelíthetők voltak. Előnyösnek látszottak azok a megoldások, melyek a két eltérő funkciójú tér egyidejű hasznosításához a szükséges és elégséges mértékű elkülönítést, alaprajzi szervezésükkel oldották meg.

Vendéglátás: a tervek bebizonyították, hogy a közművelődési és színházi funkciók kiegészítéseként, azok zavarása nélkül jól kapcsolhatók a vendéglátó egységek. Az árufeltöltés funkcionális és kereskedelemtechnológiai megoldásai kedvezőek lehetnek a műemléki környezetben is. A pinceterek esetén célszerűnek látszott az ételliftek, teherliftek figyelembevétele. Beigazolódott, hogy a kiírás feltételeinél bővebb kapacitás megvalósítása indokolatlan. A Bizottság kedvezőnek találta azokat a javaslatokat, amelyekben a borozó és az ételbár egy egységként volt kialakítva.

Színháztechnika és a nagyterem kialakítása: a nagyterem kialakításánál a színpad-nézőtér egyterű megfogalmazása biztosította a legkedvezőbb variálhatóságot. A terem szabadabb alaprajzi formálása előnyösnek mutatkozott, és célszerű volt elkerülni a merev téglalap alakú alaprajzot. A nagyterem mennyezetén végigfutó egységes technológiai mennyezet kialakítása indokolt volt. A színpad jó elhelyezése a gazdasági bejárat közelében adódott, ahol a szintbeli díszletbeszállítás egyszerűen biztosítható volt.

A színpadon a legegyszerűbb technikai felszereléssel (kézi ellensúlyos díszlethúzók, fix függönypályák, kézzel elgördíthető világítási tornyok, takarások stb.) biztosítani lehet a színházi vendégjátékok fogadását. A nagyterem többcélúságát azonban nem a színháztechnikai berendezésekkel, hanem a többcélú terek részére speciálisan kifejlesztett eszközökkel (kihúzható tribünök, összecsukható emelvények, gördülő széksorok stb.) előnyös megoldani. Ilyen berendezések alkalmazására kevés pályázat tett javaslatot. Az átrendezés területét célszerű a nagyteremben minél kisebb felületre koncentrálni. Azok a pályázók tudtak jó megoldást javasolni, akik a különböző funkciók részletes elemzését elvégezték és ezekhez a legegyszerűbb technikai eszközöket választották. A pályázók egy része beépített technikai berendezésekkel biztosította a nagyterem többcélú átrendezhetőségét. Ezen tervek közül az a pályázat tűnt ki, mely a színház-nézőtér kialakítására forgógyűrűs megoldást javasolt.

A megvalósítás és üzemeltetés gazdaságossága: a tervek értékelése alapján megállapítható, hogy a létesítmény gazdaságosságát nem a méretek csökkentésével lehetett elérni, hanem az építés és az üzemeltetés ésszerű szervezésével. Az épület kedvezőnek ítélt változatai 13 000—18 000 m^3 nagyságúak voltak. Nagyobb eltérés a tetőterek felhasználásának mértékétől, illetve a többcélúan is hasznosítható területek — közlekedő területek — közötti eltérésből adódott.

Általában a nagy üvegfelületek energiaigényességük miatt kedvezőtlenek, ezért nem volt elfogadható az a javaslat, amely egyterű „üvegbura" alá helyezte a nagytermet és annak kiszolgáló helyiségeit.

A Bíráló Bizottság a feladathoz illő, egyszerű, az adott helyen jól kivitelezhető szerkezeti megoldásokat részesítette előnyben. A szerkezeti formálás szempontjából túlhangsúlyozott megoldások gazdaságtalanok voltak és nem is illeszkedtek a váregyütteshez. A meglevő alapok miatt nem volt kívánatos a túlzott mélységű épületrészek tervezése. Az organizációs adottságot figyelembe véve célszerűnek látszott előregyártott vasbeton helyett monolitikus szerkezet alkalmazása. A nézőtér lefedésére azok a pályázók adtak szép megoldást, akik nagy fesztávolságú acélszerkezetet vagy fatartókat alkalmaztak. A kivitelezés érdekében azok a megoldások kedvezőbbek, melyeknél az épület tömegformálása egyszerű.

A pályázók többsége számításokkal alátámasztva gondosan elemezte az épület térelhatároló szerkezeteinek épületfizikai jellemzőit. Azoknál a pályamunkáknál, ahol az építészeti kialakítás nagy üvegezett felületeket alkalmaz, a pályázók különleges hővédelmi megoldásokat kerestek, például hővisszaverő üveg kombinált alkalmazását thermopán vagy közönséges üvegezéssel három rétegben. Energiatakarékossági szempontból azok a pályamunkák tekinthetők kedvezőknek, ahol a fűtési hőteljesítmény 400—600 kW-nál nem volt nagyobb. Előnyös kialakításúak voltak azok a légtechnikai megoldások, melyek csúcsteljesítménye a teljes friss levegő igényével képes volt a szellőztetési követelményeket kiszolgálni és a berendezésnél a recirkulációs igényt a mennyiség változtatásával csökkenteni.

Hőenergia-takarékossági szempontból azokat a berendezéseket tartotta jobbnak a Bíráló Bizottság, melyek szabályozási javaslatukkal csak csúcsigény esetén használtak gépi hideg energiát. Egyéb üzemi körülmények között a külső friss levegő hűtőhatásával működtek, és gépi hűtéssel csak a színháztermet látták el. A hűtőgép elhagyását, bár pályázati előírás volt, csak a használati érték csökkenése nélküli megoldásoknál tudta a Bizottság elfogadni. Ilyen javaslat volt a nézőtér tolótetős kialakítása.

A pályázat épületgépészeti bírálata során a gépészeti berendezések kialakításánál a diszpozitív feltételeket is vizsgálta a Bíráló Bizottság. Jónak tekintette azokat a pályaterveket, ahol a gépészeti berendezések nem kerültek zajra érzékeny épületrészek közvetlen szomszédságába, valamint ahol az építészeti kialakítás alaprajzi közlekedési rendszerével és a tervrajzokon ellenőrizhető aknarendszer segítségével biztosította a gépészeti berendezések jó helyiségkapcsolatát, nyomvonalát.

A Bíráló Bizottság a tervpályázatot eredményesnek tartotta és a díjak felosztására több fordulóban lefolytatott szakmai értékelés, vita, szavazás, valamint a részletes bírálati szövegek elfogadása és aláírása után meghozta döntését.

I. díjban részesült a 27. bírálati sorszámú pályamű.

Építész:	**Jékely Zsolt**
	Schilling Zsolt
Statikus:	**Baskó Ottó**
Gépész:	**Zelenák Lajosné**
Szcenikus:	**Strack Lőrinc**
Munkatársak:	**Bodor Katalin**
	Buvári Margit
	Bodola Zsuzsa

A déli és a nyugati épületszárnyakat L alakban megtartotta a pályázat. A palota épület felé helyezi el a nagytermet, valamint a kiszolgáláshoz szükséges helyiségeket. A főbejárat az északi oldalon van. A nagyterem a terepszint alá süllyesztve került kialakításra. Egységes tetőszerkezete a meglevő épületek magasságát megtartja és terjengőssége ellenére is környezetébe jól illeszkedik. Szabadtéri színpada jól megoldott. Belső elrendezése jól szervezett, azonban a főbejárata mögött közvetlenül elhelyezkedő ruhatár előtere szűkös és az előcsarnokhoz való kapcsolata forgalomtechnikai szempontból zavart.

A megmaradó, régi épületek belső tereit igen kedvezően rendezi be. Funkcionális kapcsolatai a színpadtér körül jól megoldottak. A földszinten elhelyezett nagyterű öltözők jól hasznosíthatóak szakköri helyiségekként. A tetőtérben kialakított helyiségek megvilágítását üvegcseréppel, illetve hőszigetelő üvegezéssel javasolja. A próbaterem süllyesztett elhelyezése nem kívánatos. Az új épületrész falait monolit betonból tervezi. A térlefedés céljára használt ragasztott fatartók tűzrendészeti szempontból is elfogadhatóak. A homlokzati anyagok kiválasztása alkalmazkodik a műemléki környezethez.

A művelődési központtal biztosított kapcsolata szerves, a rendezvények közönségforgalma jól szervezett. A nagyterem telepítése kedvező, a színpad-nézőtér kialakítása megfelelő. Előnyös a színpad körüljárhatóságának biztosítása is. Színpadtechnikai felszereltsége helyesen megválasztott. A díszletek beszállítása megoldott. A kihúzható zenekari árok lefedése műszakilag részletesen megoldott, variációs lehetőségei kiérleltek, bár a nagy befogadóképességű nézőtér esetén a sík-

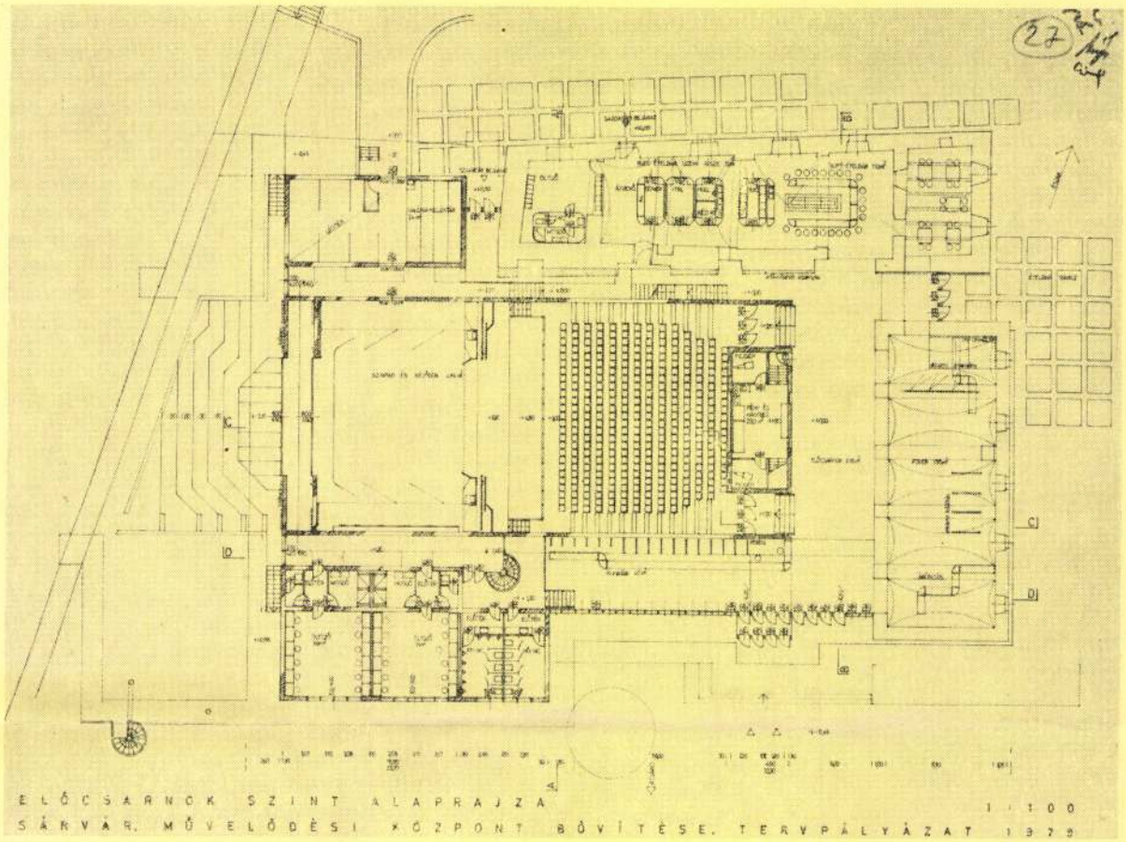

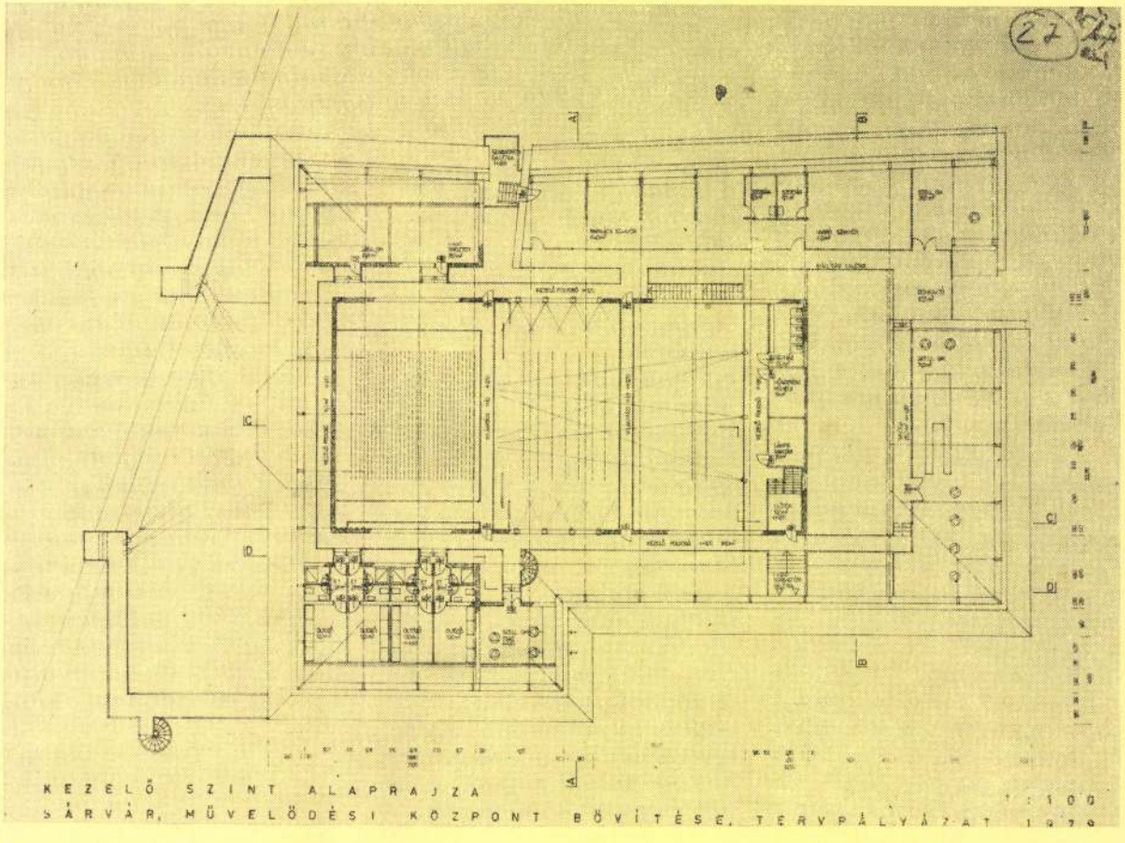

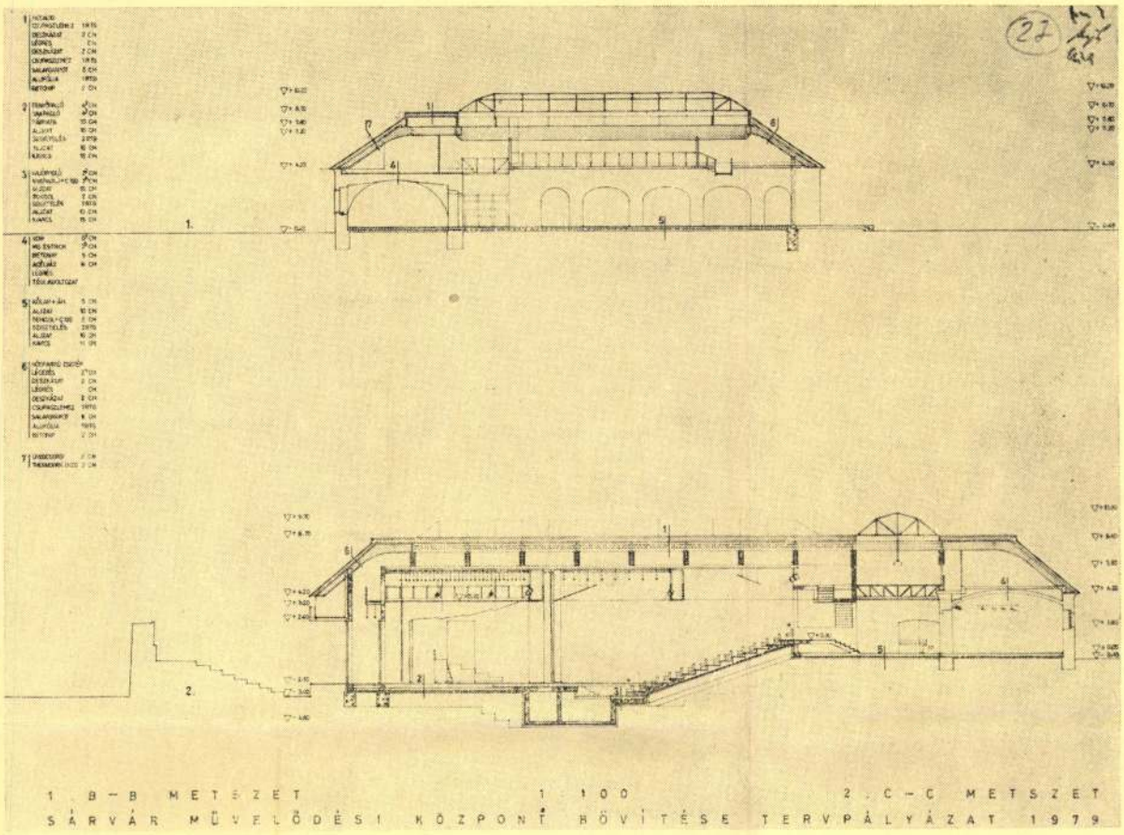

1. B–B METSZET 1:100 2. C–C METSZET
SÁRVÁR MŰVELŐDÉSI KÖZPONT BŐVÍTÉSE TERVPÁLYÁZAT 1979

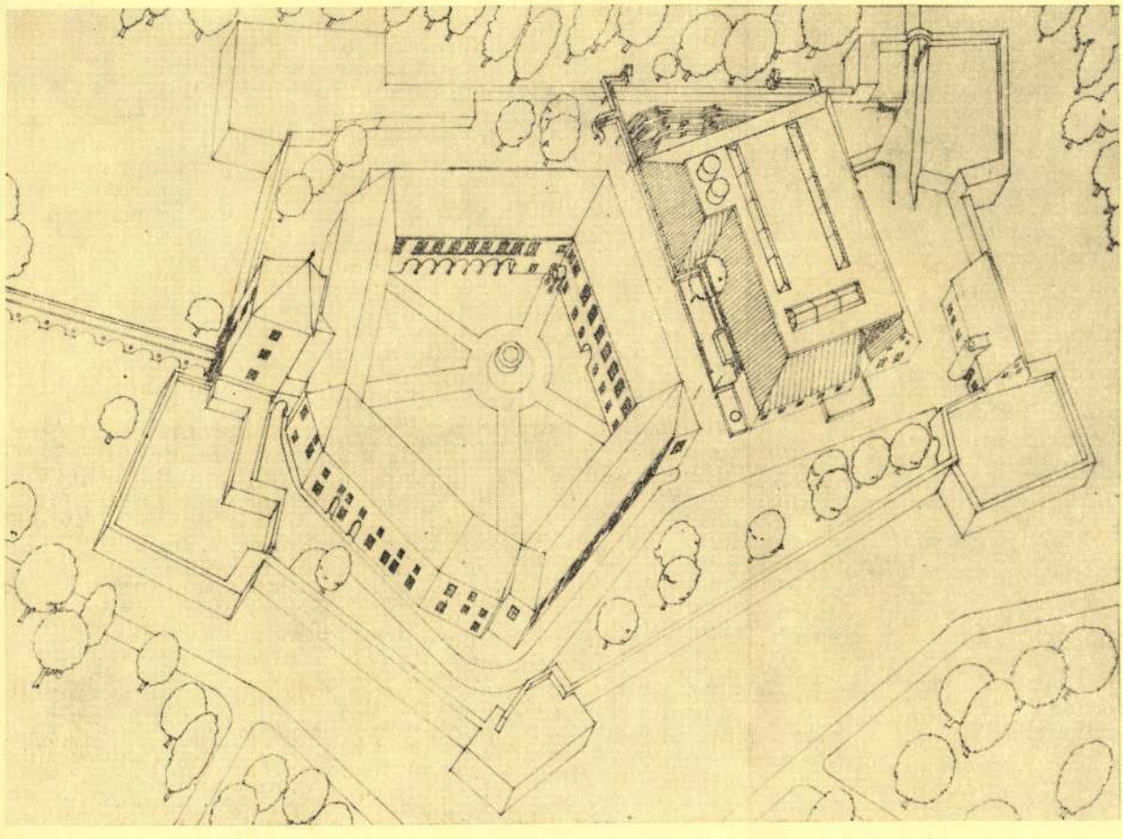

padló területi aránya jelentősen megnőtt. Ötletes a színpadrész leválasztása az emelkedő nézőtértől, térelhatároló fal alkalmazásával. Igen gondos a színháztechnikai munka.

Az ételbár, büfé elhelyezése megfelelő kapcsolatot ad az előcsarnokkal. Javasolt technológiai megoldás megfelelő. A borozó kialakítása ötletes, hangulatos, azonban a pinceszinten levő üzlettér áruellátását célszerű lett volna étellift beépítésével megoldani. Épületgépészeti szempontból gondos elemző számítás alapján választja meg az alkalmazott berendezéseit. Jó a hűtőgépház színháztértől távoli elrendezése, de a telepített helyen és a galériákon magasan elhelyezett szellőzőgépek zajhatása kedvezőtlen. A Bíráló Bizottság a ragasztott fatartós térlefedés alkalmazását tartotta a terv egyik fő értékének.

II. díjban részesült a 25. bírálati sorszámú pályamű.

Építész:	**Török Ferenc**
	Boros Lajos
Statikus:	**Györgyfi Gábor**
Gépész	**Hámori András**
	Solymosi Antal
Szcenikus:	**Schmidt János**
Akusztikus:	**Szomolányi Ervin**

A pályázat nagymértékben felhasználja a meglevő épületrészeket, a nagytermet az udvar területén helyezi el a keleti oldalszárny elbontásával. A színpad megközelítését a hátsó kapu felől is biztosítja.

A nagytermet kelet—nyugati hossztengellyel telepíti. A meglevő épületeket megfelelően hasznosítja, az udvari homlokzatot a nagyterem belső terének szerves részévé teszi. Érdekes gondolat a megmaradó épületek között létesített új előcsarnokrendszer, ami szerves kapcsolatot ad a művelődési, valamint a komplex vendéglátó rész között. Az ételbárt magábafoglaló épületrész tetőterét presszónak alakítja ki, ebből nyitja a fülesbástyán létrehozott reneszánsz kertjét, ami jó gondolat. Ellenben az üvegezett gyilokjáróra tett javaslata nem kívánatos. Építészeti megformálásban a manzárd jellegű kiemelés idegen a váregyüttesben. A tetőablakok kicsik és formájukkal sem illeszkednek a környezethez.

A nagyterem telepítése megfelelő. Színpad-nézőtér egyszerű kialakítása előnyös. Színpadtechnikai felszereltsége jó. Javasolt forgatható takaróelemek alkalmazása ötletes, bár színházi vendégjátékoknál akadályt jelenthet. Tekercs-horizont megoldása nem célszerű. Podeszt emelvények alkalmazása előnyös, azonban nem célszerű a színpad teljes területét ebből kialakítani. Gördíthető világítási tornyok az emelvényeken nem mozgathatók biztonságosan. Nézőtér látási és hallási viszonyai megfelelőek. A nézőtér körül a karzat kialakítása kiérleletlen. A javasolt mozgatható világítási híd megoldása túlzott technizáltságot jelent.

Az ételbár funkcionális megoldása kellő mértékben nincs kidolgozva. Nem előnyös a kétszintes kialakítás. A borozó berendezése jó, azonban a vendégek hosszú sikátor jellegű folyosón tudják csak megközelíteni.

Gondos hőtechnikai elemzés alapján határozta meg a berendezéseit, reális fűtőenergia-igénnyel. Léghűtő kondenzátorát nem telepíti.

Az alkalmazott szerkezeti megoldások építéstechnológiai, ütemezési nehézségeket okoznak.

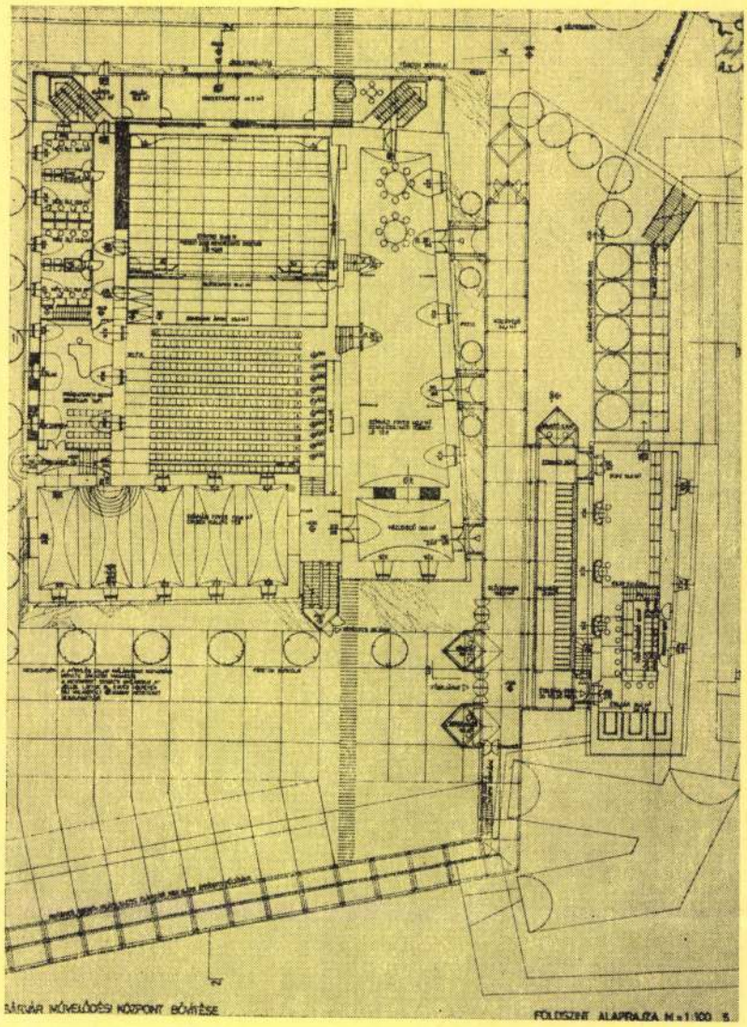

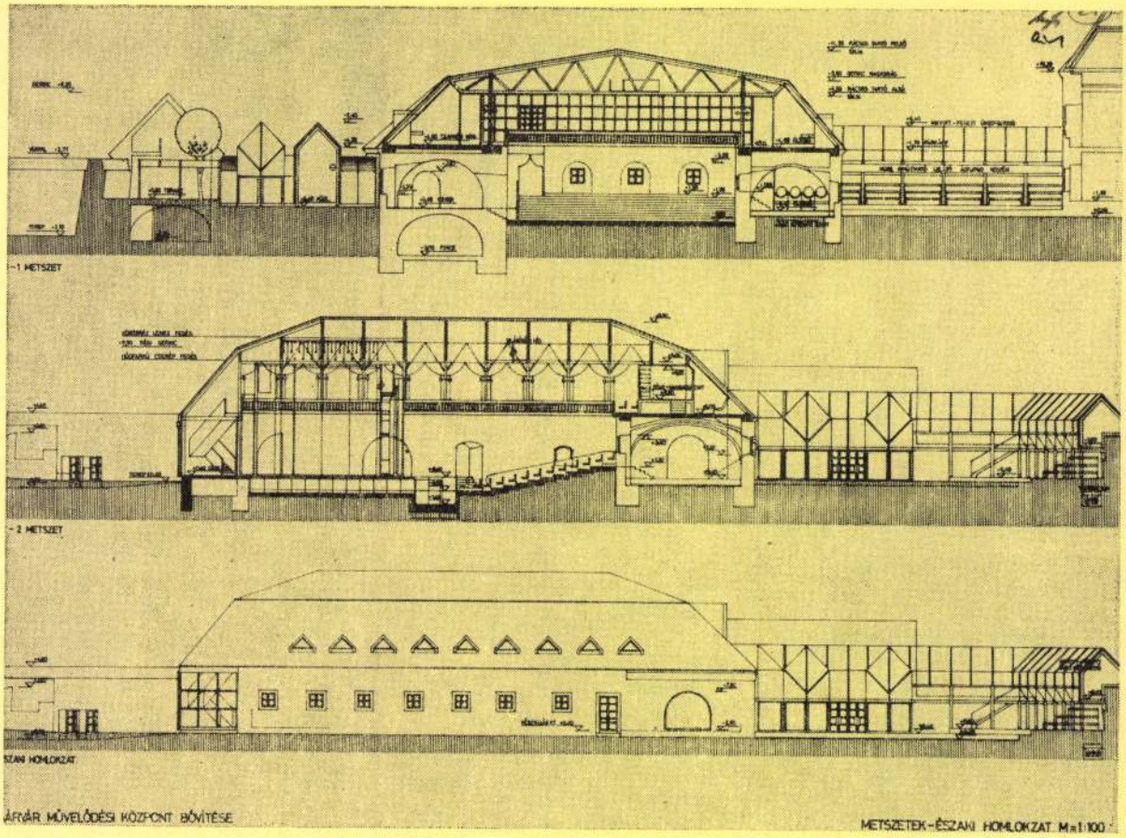

JÉKELY ZSOLT
főigazgató

JÉKELY Zsolt

írja

Új Mo. 1991. dec. 12. 9. p.

515.
Bursics Zoltán: A magyar bün
Bp, 1933, Grill.

996.
Büntetőjogi döntvénytár. IX.

588.
Bünvádi perrendtartás. Össze
Bp, 1941, Grill.

382.
Walwer, Richard: Die Meistbe
Staaten von Nordamerica. Ber

829.
Carey, H.C.: Principles of s
Lippincott.

26o.
The Chemical Age Year Book I

Jékely Zsolt, építész

„Körlevelezőlap".

1. Parádi Jenő, Visegrád, Szentgyörgypusztai, házáról ír, -ő Erdélyből települt át, a 30-as években építette saját tervei szerint a házát. Hatással volt rá Kós Károly Sepsiszentgyörgyi épülete. A ház lakószabájának mennyezetét saját kezűleg festette ki a Malonyai-könyvből vett kazetta-minták alapján. /említve/.

2. A Szentendrétől Visegrádig húzódó üdülő-övezetben sok érdekes - a 30-40-es években épült nyaraló, villa található. A 11-es kt és a Duna között Leányfalu magasságában van egy kiváló épület: nyeregtetős, nádfedésű, talán Padányi-Gyulyás tervezte. Ha szükséges, szívesen készít fotókat és adatokat is gyűjthet az építész. /említve/.

Magyar Építőművészet, 1986.5., 14-15-old.

Jékely Zsolt

az alábbi pályázaton résztvett - díjat nem nyert - magyar tervezőcsoportok egyikének, Nagy Elemér csoportjának egyik építész-munkatársa.

A belgrádi Operaház nemzetközi tervpályázata, 1971.
Magy.Ép.műv.1972.5.sz.2-11.1.

Jékely Zsolt, építész
Csomor Tibor: Folyóiratszemle.

Jékely Zsolt: AZ „ÉV LAKÓHÁZA '86"
(Építésügyi Szemle, 1987. 9. sz. 277-279. l.).
A pályázat ismertetése, a díjazott épületek — közöttük a Farkas Dániel és Bányai Miklós alkotta XII., Rácz Aladár u. 135. sz. lakóház — bemutatása, értékelése.

Budapest folyóirat, 1988., 5., 47-old

Jékely Zsolt, építész.
Csomor Tibor: Folyóiratszemle.

JEKELY ZSOLT: **A „KORNYEZETBARÁT" ÉPÍTÉSZET FELADATAI c. írása** *(39-43. l.)* felhívja a figyelmet arra, hogy természeti környezetünk romlásával párhuzamosan épített környezetünk radikális és gyors átformálódása is komoly veszélyeket rejt magában, a kellő elméleti megalapozottság és körültekintés nélkül létrehozott új épületegyüttesek, az ott mutatkozó környezetátalakítási és esztétikai hiányosságok a társadalmi elégedetlenség forrásává váltak és ezen a téren ellenérzés, idegenkedés jelei mutatkoznak a lakosság körében. A társadalom tevékenységének más területeihez hasonlóan az építészetben is meg kell változzanak a módszerek, újra kell értékelni a korábbi gyakorlatot. Vizsgálnunk kell: hogyan alakul hazánk arculata, hogyan őrizhetjük meg vagy teremthetjük újjá a táj és az épített környezet harmóniáját, hogyan biztosíthatjuk a lakosság humánus és egészséges környezetét, mit kell tennünk ahhoz, hogy az épített környezet fizikai és lelki értelemben is otthonosabbá váljék, a kulturális kontinuitás talaján biztosítva a társadalom azonosságtudat érzetét. Ennek kapcsán kell bevezetnünk a „környezetbarát" építészet fogalmát (és gyakorlatát!), mely fogalom túl kell mutasson a ma már jogilag és erkölcsileg is kötelező normán, hogy az épületek ne szennyezzék környezetünket, hanem főleg arra kell utaljon, hogy az épületeket a környezet materiális és kulturális közegébe szervesen kell beilleszteni.

Budapest folyóirat, 1988. 4., 47-old.

Kiállítások

1975. Bp. BME. RF. Kollégium csoportos kiállítás

1976. Bp. BME. RF. Kollégium FIGYELEM című kiállítás

1977. Bp. MKKE. V. J. Kollégium TALÁLKOZÁSOK . . . VAL!
Jelenczki István — Vasvári László Sándor

1978. Bp. BME. RF. Kollégium II. FIGYELEM kiállítás sorozat
ALLEGORIA egyéni kiállítás performance:
Átélési gyakorlat, 5 órás halálimitáció

1978. ÖN-TÉR-KÉP egyéni kiállítás

1978. ALLEGORIA (HALÁLKALLIGRÁFIA) című kiállítás nyilvános kifeszítése és eltűntetése a Keleti pályaudvar kör alakú aluljáró terében. Közvetlen kapcsolat a járókelőkkel. Egyéni kiállítás.

1989. Bp. BME. RF. Kollégium III. FIGYELEM kiállítás sorozat
ILLŐ HALÁL egyéni kiállítás

1981. Bp. BME. RF. Kollégiuma
BEHARREN-MEGMARADÁS egyéni kiállítás

1981. Bp. BME. RF. Kollégium KÓR című kiállítás
Jelenczki István — Vasvári László Sándor

1981. Bp. Műcsarnok TÉNY-KÉP

1982. Bp. BME. RF. Kollégium „MALOM" egyéni kiállítás

1982. Esztergom III. Fotóbiennálé

1983. Bp. Budapest Galéria Film-Művészet

1983. Bp. Ernst Múzeum Studio '83

Filmek

Valamit elvesztettünk 1976.
Fehér és fekete (Halálkalligráfia) 1977.
BEHARREN MEGMARADÁS 1978—1981

GENERALART Dorogi Nyomda

TEST-VÉR

Jelenczki István kiállítása

studio galéria

1985. április 24—május 19-ig
Budapest, V., Bajcsy-Zsilinszky út 52.

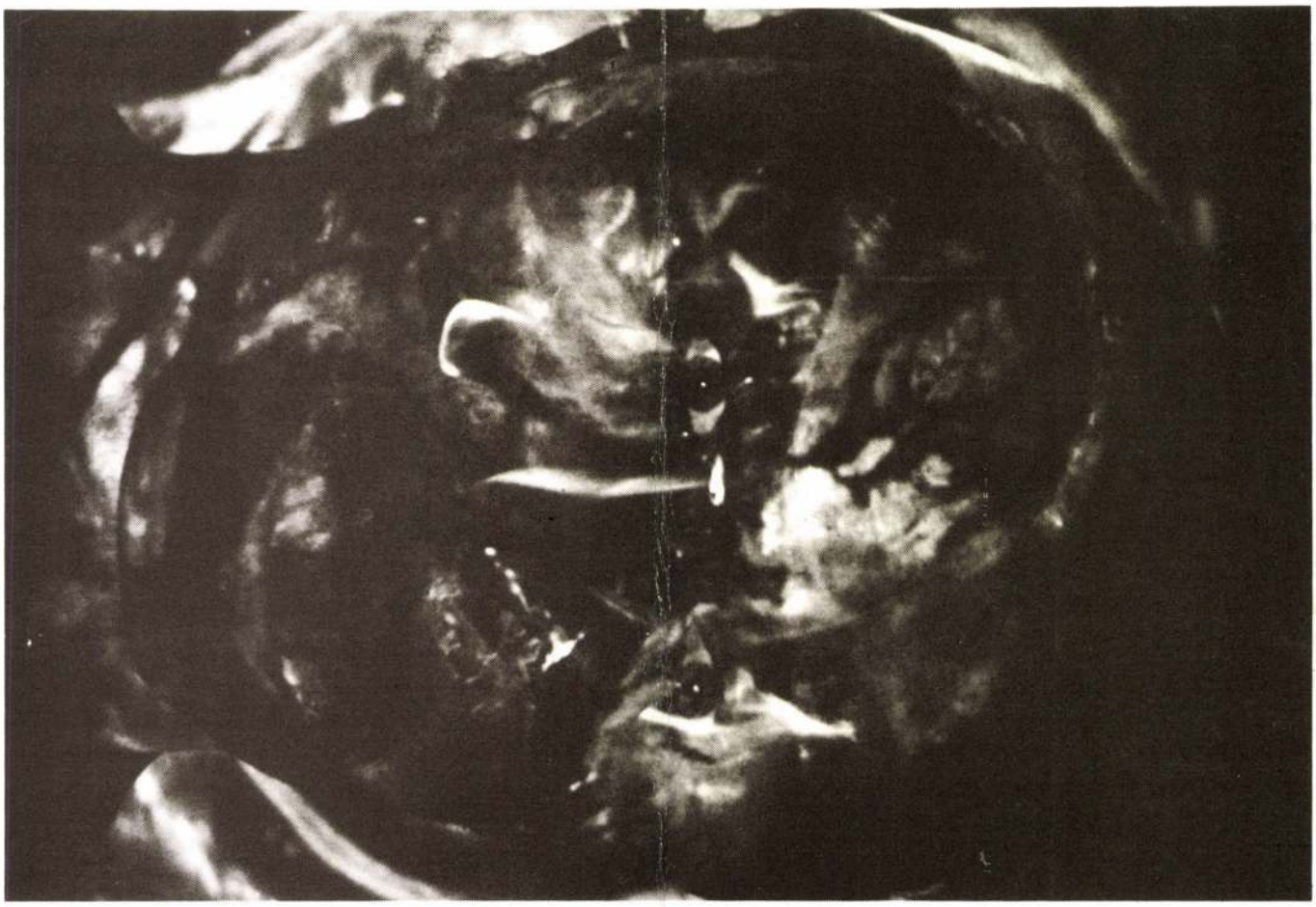

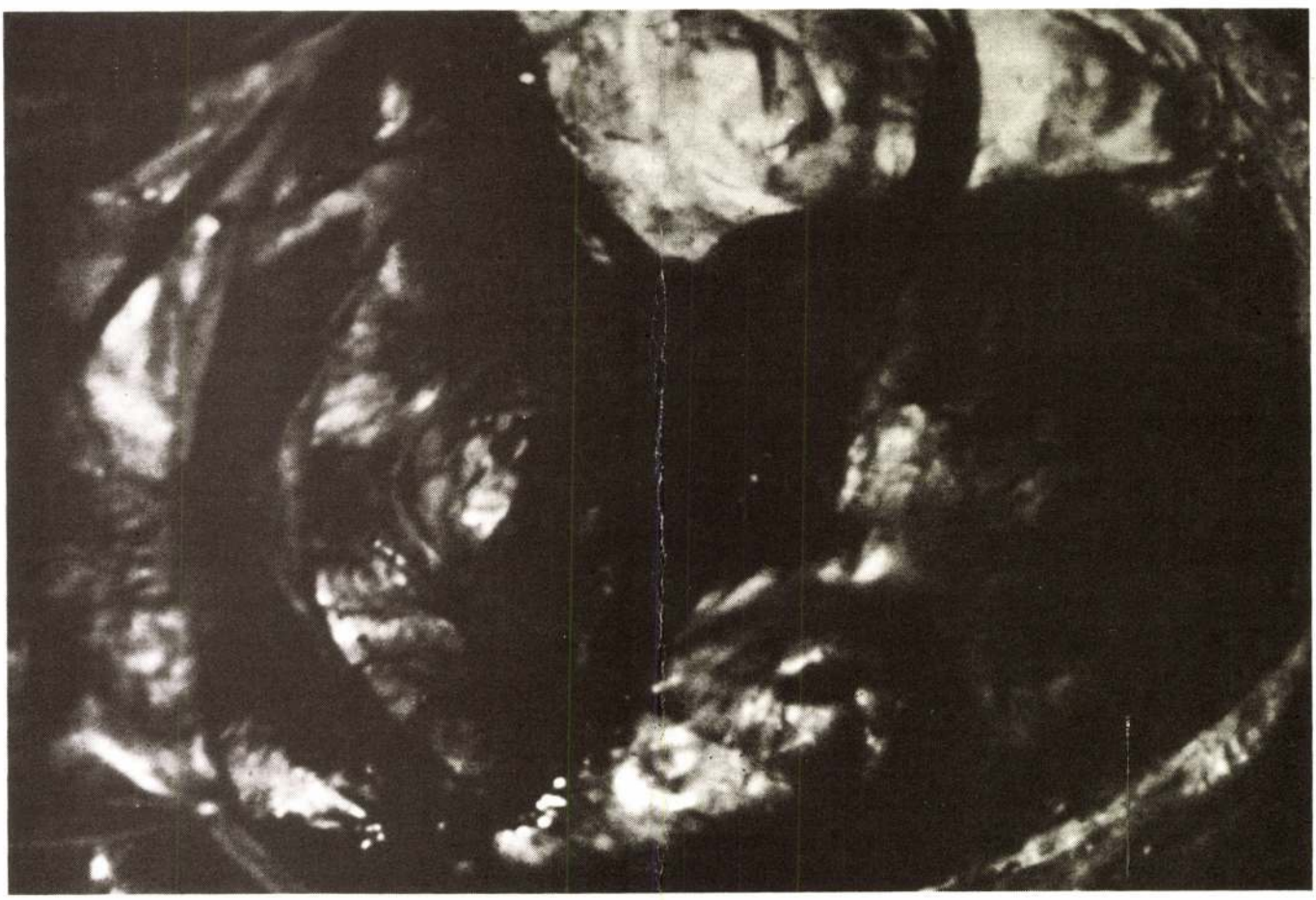

Jekim

vizfestő, Nagyszeben
1844

l.

Bielz Porthat

923,739/6. sz.

Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye

Jekim, Michael

litogr.

1838

l.

Eperjessy 1929

57. l

MDK

Jeki József

szoboröntő a Coliot Curie bronzöntvényén dolgozik.

Esti Hirlap 211 sz. 1959. szept. 9. 4 old.

Jekkel Mihály, fafaragó, erdész

Tatabányán, a harmadik országos fafaragó-tábor résztvevői alkalmi alkotósátrakban dolgoznak. Jekkel Mihály először vesz részt a tatabányai tábor munkájában és mindjárt egy figyelemre méltó alkotással. Különleges domborműve az erdész, bányász örök barátságát ábrázolja. (említve). Jekkel Mihály egyébként is a természet tudora, erdész. Témái is foglalkozásához kötődnek: az erdő, a vadászat, az élővilág rejtelmeinek fába mondása.

Tóth Ilona: Mozaikok a III. országos fafaragó-tábor életéből.

Dolgozók Lapja, 1981. aug. 30.

Fekler Gábor.

Váci u.-i Fotógaléria.

Ne. Hörlap
1986. VIII. 1.

M.D.K.

Fekli Magnos, gyöngyösi pallér

1767-ben a gyöngyösi megyei kvartélyhárnál Quadri Kristóf pallérjaként szerepel

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 345. old.

Jekli Magnus

Quadri József pallérja a gyöngyösi kvártélyház építhezésénél. 1767.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II

Magyarország műemléki topográfiája, VIII. köt. Budapest, 1972.

3501

Jekli Ismérné, rajztanár, művész

Megnyílt a nyírbátori képzőművész stúdió 12. rajztanári alkotótelepének bemutatója, a Nyíregyházi ~~Stúdiója~~* melyen részvett Jekli Ismérné /Merk/ műve.

* Galériában

Bátori tűzzománcok.

Kelet-Magyarország, 1983. febr. 4.

MDK.

Jéky Anna

Kiállitási hir

Köznevelés 1967 máj.25.p.396.

JEKY LAJOS, gombkötőinas

63.-Janosa Istvan gombkötőmester műhelyében tanultak: Talos László, /vadosfai/1843.jan.29.-1846...Tóth Antal /felsőszakonyi/1843.jan.29.-1847.okt.10.-Müller Frigyes, /kőszegi/ 1847.okt.10.-1850.apr.1.-Hinghofer János /kőhalmi/ 1852.jún.13.-1855... stb. 413.lld

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

Jelei Lajos, építész

Iskolákról, az iskolaépítésről szól a riport. Vendégek voltak: Vankó Ildikó tanársegéd, az Eötvös Loránt Tudományegyetem Közművelődési Tanszékéről, – Jelei Lajos építész és Tilldi Ernő építész.

Unokáink is látni fogják.

1976. nov. 24. TV. 17.50 [VCné]

JEKLI Magnus gyöngyösi pallér. A gyöngyösi megyei kvártélyháznál --+ Quadri Kristóf pallérjaként dolgozik 1767-ben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Jelek Éva
művészettörténész

1984.VIII.16.10,45 Petőfi Faragó András

Láttuk, hallottuk

- Az óbudai Fő téren a betontömbök közé szorított pár lépésnyi várostörténeti rezervátumban egy lakásmuzeum is várja a látogatókat. Jelek Éva művészettörténésszel, az Óbudai helytörténeti gyüjtemény vezetőjével a helyszinen Kovács Mihály beszélgetett.

- Ebben a lakásmuzeumban néprajzi anyagot és népi tárgyakat lehet látni zömmel. Akik a lakástlakták Kun Zsigmond és családja Szabó Erzsébet nagyon sokáig, hosszú éveken keresztül gyüjtötték ezeket a tárgyakat, amik itt láthatók a lakásmuzeumban, aminek az alcime az is, hogy"Népi otthon". Kun Zsigmond magángyüjtő voltés megszállottan gyüjtötte a szebbnél szebb tárgyakat. A 20-as évek közepetáján kezdett ol gyüjteni, ez a gyüjtőszenvedély oz hatalmasodott egyre. A háboru alatt nagyon sok tárgy elpusztult a gyüjteményükből és utána ujult erővel gyüjtötték. Ugy, hogy otthonukat úgy

alakitják ki, ahogy az ő hangulatuknak, lelküknek legmegfelelőbb.

- Látható ebben a gyüjteményben valami olyasmi is, amiesetleg más néprajzi gyüjteményekben nem?

- Tulajdonképpen kiemelkedő tárgyak ha nincsenek is, de kiemelkedő egységek vannak. Például az erdélyi fal, ahol gyönyörű bokájok vannak és tányérok, amik kizárólagosan Erdélyből valók. Vagy a kézimunka, ami a falon van, erdélyi. Nagyon szépek a tatai tányérok a maguk egyszerüségében, a hartai szekrény vagy a sarokpad. Sok tárgy van, de az egésznek tulajdonképpen harmóniája az, ami egységet ad.

- Ebben az anyagban különböző tájegységek és különböző stilusok képviseltetik magukat, egy meglehetősen vegyes összeállitásról van szü, gyüjteményről van szó tehát. Valószinüleg a gyüjtőszenvedély volt az elsődleges rendező elv.

- Én a jelentőségét abban látom, hogy Budapesten olyan néprajzi gyüjtemény nem látható, mint ez. Közgyüjteménytként ilyen millió, ilyan hangulat, ami lakásként funkcionált hajdanán nincsen. Budapesten nincsen néprajzi szoba, nincs olyan muzeum, ahol ezt igy esetleg láthatnánk.

- A Művelődéspolitikai rovát műsorát ma Mélykuti Ilona készitette.

JELEN Jairo

91 11. 25, 26, 27

Új Művészet

Q1 WIAG2181

Jelenczik Ishán, [ ].

L: Vető János

(tor): B 28-30 6.

Élet és Irodalom Bn. 1986. máz. 28. XXX/13

JELENICZKI ISTVÁN

VADAS József: Megfigyelések a járdáról. = Élet és Irod
alom, XXXV.évf. 12.sz. 1991 13.p.

Bp., Tölgyfa Galéria, Derkovits és Moholy-Nagy ösztönd
ijasok
kiállítása, 1991

JELENCZKI ISTVÁN 1076 Budapest, Garay u. 21.

1956-ban születtem Budapesten.
Kiállításaim egyre mélyülő stációk a halálhoz vezető úton.
1990 Derkovits ösztöndíj.

I was born in 1956 in Budapest.
My exhibitions are ever deeper stages on the way to death.
Since 1990 I receive the Derkovits Scholarship.

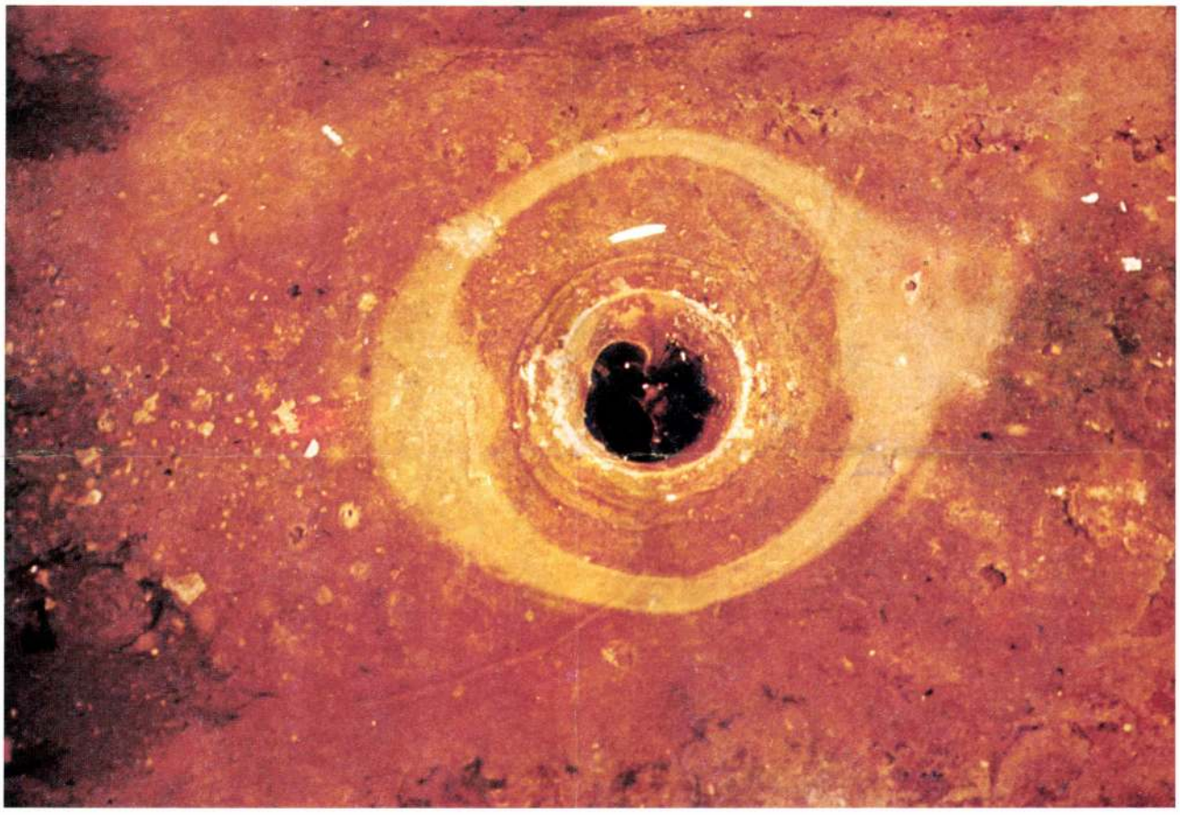

Mandala, 150x100 cm, fotó vegyes technika

Kiállítások/Exhibitions:

1975. BME RF Kollégium, Budapest
1976. „Figyelem", BME RF Kollégium, Budapest
1977. „Találkozások ...-VAL!", MKKE VJ Kollégium, Budapest
1978. „Allegoria" (II. „Figyelem" kiállítás-sorozat, BME RF Kollégium, Budapest, (egyéni)
Performance: Átélési gyakorlat, 5 órás halálimitáció
„ÖN-TÉR-KÉP", BME RF Kollégium, Budapest (egyéni)
„Allegória (Halálkalligráfia)", BME RF Kollégium, Budapest
Nyilvános kifeszítése és eltüntetése a Keleti pályaudvar kör alakú aluljáró terében. Közvetlen kapcsolat a járókelőkkel
1979. „Illő Halál" (III. „Figyelem" kiállítás-sorozat), BME RF Kollégium, Budapest (egyéni)
1981. „Beharren-Megmaradás", BME RF Kollégium, Budapest (egyéni)
„Kor", BME RF Kollégium, Budapest
„Tény-Kép", Műcsarnok, Budapest
1982. „Malom", BME RF Kollégium, Budapest (egyéni)
III. Fotobiennálé, Esztergom
1983. „Film-Művészet", Budapest Galéria, Budapest
„Stúdió '83", Ernst Múzeum, Budapest
1985. „Test-Vér", Stúdió Galéria, Budapest (egyéni)
1988. VI. Fotóbiennálé, Esztergom
„Stúdió '88", Ernst Múzeum, Budapest
1989. „Tabernáculum" Stúdió Galéria, Budapest (egyéni)

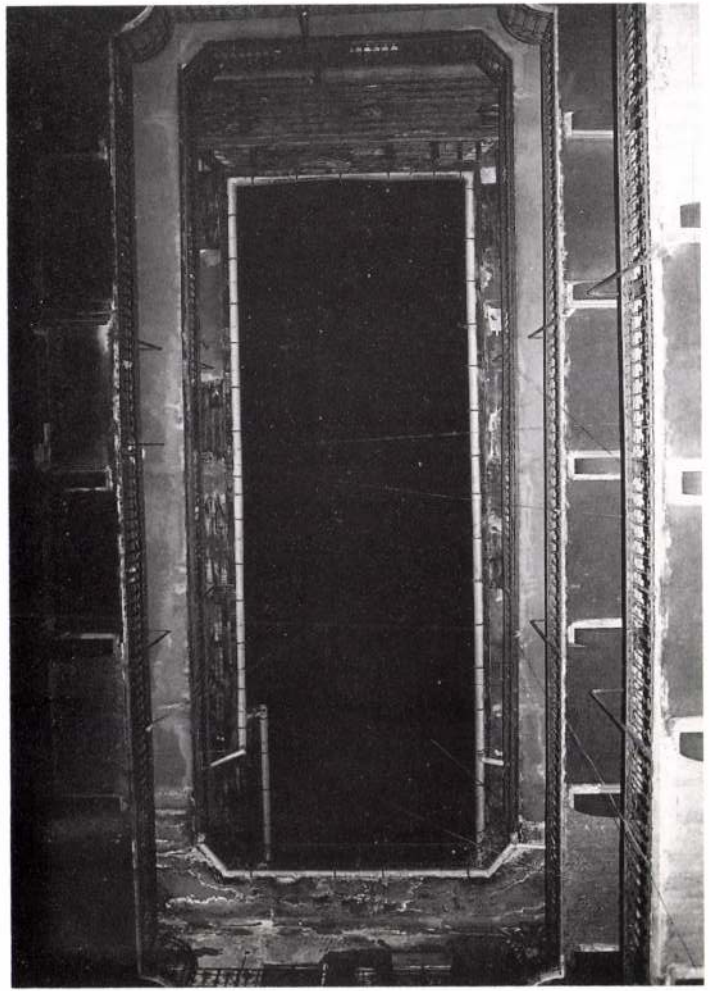

A katalógus és a kiállítás támogatói

Budapest Galéria

⁂

Fővárosi Önkormányzat
Képzőművészeti Alapítványa

⁂

Eötvös József Alapítvány

⁂

Magyar Hitelbank Művészeti Alapítvány

⁂

Nemzeti Kulturális Alapítvány Fotóművészeti
Kollégium és Képzőművészeti Kollégium

⁂

Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány
„Művészeti Akadémia"

⁂

Soros Alapítvány Kortárs Művészeti Központ

⁂

TR-Fond Königstein (Németország)

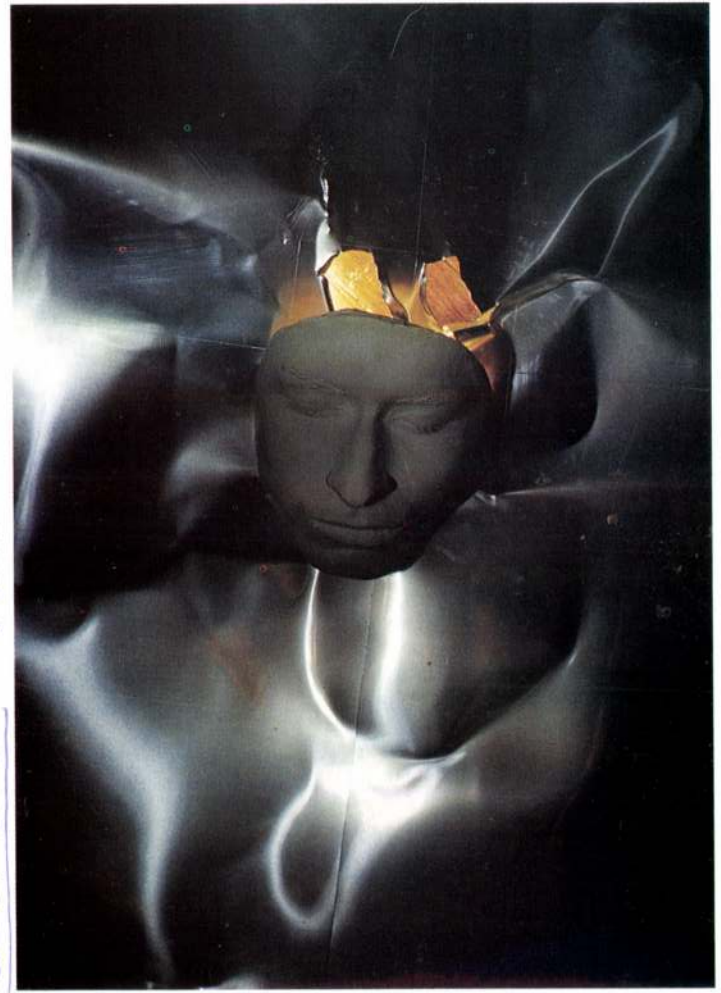

JELENCZKI István

Vetítéssorozat
Jelenczki István filmjeiből

1995. november 10.
Beharren – Megmaradás
Emlékezés az Emberre

november 11.
Halálkalligráfia
„Elvesztünk"

november 12.
Haláljog I–II.

A vetítések helye:
Budapest, Toldy BBS Mozi,
V., Bajcsy-Zsilinszky út 36–38.

Időpontja minden alkalommal 18.00 óra

A Budapest Galéria
tisztelettel meghívja Önt

JELENCZKI ISTVÁN
TABERNÁKULUM

című kiállításának megnyitójára
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Bp. III., Lajos utca 158.)

1995. november 9-én,
csütörtökön 16–18 óráig

A kiállítás megtekinthető:
1995. november 9 – december 9-ig
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

Az Írók Boltja
tisztelettel meghívja Önt

JELENCZKI ISTVÁN
TABERNÁKULUM

című katalógusának bemutatójára.

A katalógust bemutatja:
LÁNYI ANDRÁS

1995. november 14-én 16.00 órakor

Írók Boltja
Budapest, Andrássy út 45.

Vetítéssorozat
Jelenczki István filmjeiből

1995. november 10.
Beharren – Megmaradás
Emlékezés az Emberre

november 11.
Halálkalligráfia
„Elvesztünk"

november 12.
Haláljog I–II.

A vetítések helye:
Budapest, Toldy BBS Mozi,
V., Bajcsy-Zsilinszky út 36–38.

Időpontja minden alkalommal 18.00 óra

A Budapest Galéria
tisztelettel meghívja Önt

JELENCZKI ISTVÁN
TABERNÁKULUM

című kiállításának megnyitójára
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Bp. III., Lajos utca 158.)

1995. november 9-én,
csütörtökön 16–18 óráig

A kiállítás megtekinthető:
1995. november 9 – december 9-ig
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

Az Írók Boltja
tisztelettel meghívja Önt

JELENCZKI ISTVÁN
TABERNÁKULUM

című katalógusának bemutatójára.

A katalógust bemutatja:
LÁNYI ANDRÁS

1995. november 14-én 16.00 órakor

Írók Boltja
Budapest, Andrássy út 45.

JELENCZKI ISTVÁN

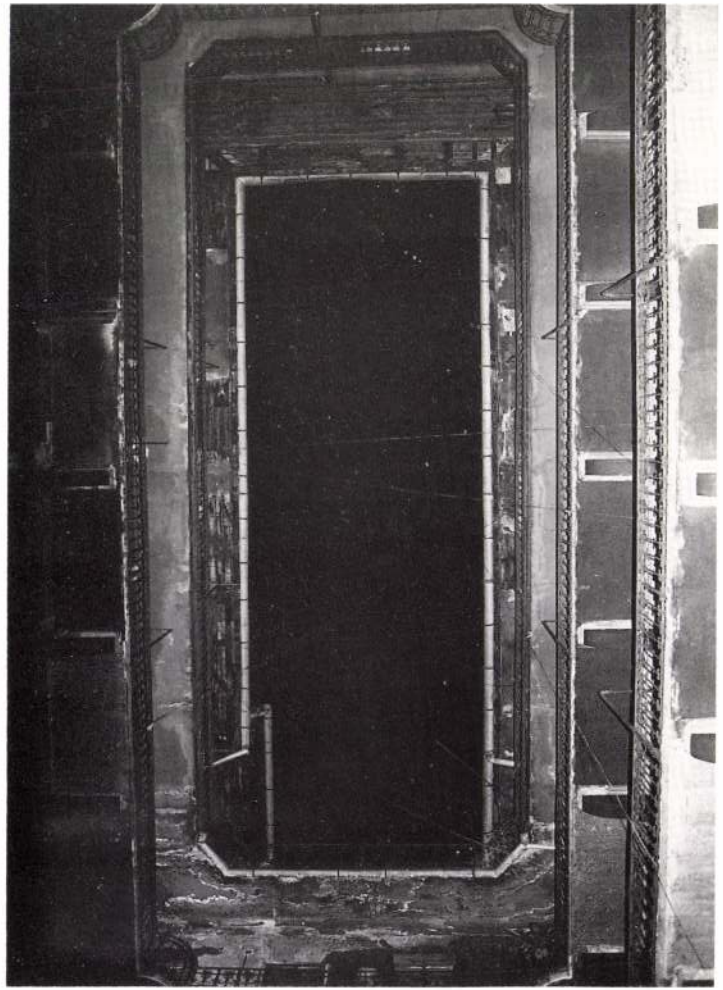

A katalógus és a kiállítás támogatói

Budapest Galéria

*

Fővárosi Önkormányzat
Képzőművészeti Alapítványa

*

Eötvös József Alapítvány

*

Magyar Hitelbank Művészeti Alapítvány

*

Nemzeti Kulturális Alapítvány Fotóművészeti
Kollégium és Képzőművészeti Kollégium

*

Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány
„Művészeti Akadémia"

*

Soros Alapítvány Kortárs Művészeti Központ

*

TR-Fond Königstein (Németország)

Budapest Galéria

JELENCZKI ISTVÁN TABERNÁKULUM

című kiállításának megnyitója
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Bp. III., Lajos utca 158.)

1995. november 9-én,
csütörtökön 16–18 óráig

A kiállítás megtekinthető:
1995. november 9 – december 9-ig
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

JELENCZKY Istvan

JELENCZKI István (1956–)

Visszaplakul 1991–1996. Gödöllő, Petőfi S. Műv. Hai, 1996 dec. Gödöllő, 1997 49 p. ill

veg" pontra kell állítani. Ha a „Csak szöveg" pontot
s betűket.
lt és félkövér betűinek érzékeltetése: a dőlt betűs
(csillag), a hivatkozott tételszámok felsorolásában
ót (vagy egyetlent), például: 1914-ig #1943.
felismerhetővé teszi a tételszámot. Az utalókhoz
.

ége

mantec,
t terméke.

JELENCZKI ISTVÁN

Új Művészet

1996/ márc.

13.o.

engyel 161-163.p.

sokkal Szép Szó Szerkesztőség Kiadó-

iratú levélpapíron.

: Főtisztelendő Fülep Lajos lelkész úrnak

a utal.

nft deutscher Kultur. 19o9-1939 között

óirat.

Az Ernst Múzeum tisztelettel meghívja Önt és barátait

Jelenczki István

Csillagidő – „A semmi ágán"

című kiállítására, amely
2004. október 15-én, pénteken 16 órakor nyílik meg.

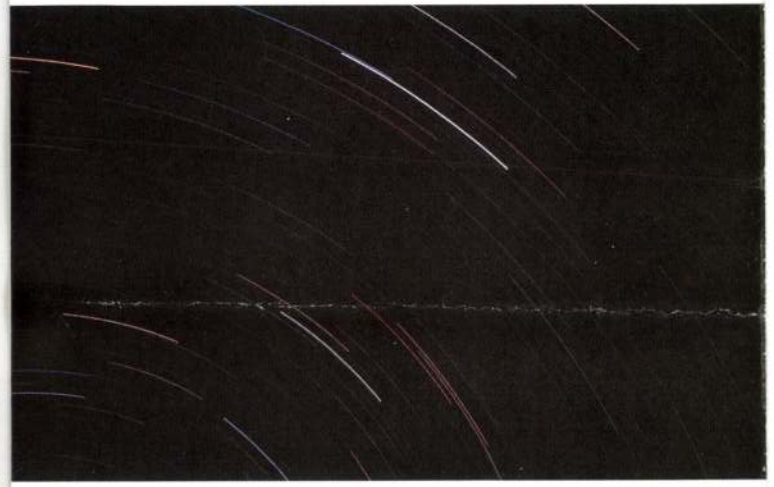

Az installáció tervét
Jelenczki István és Sándor László készítette.
A kiállításon hallható zenét Hortobágyi László szerezte.

A kiállítás munkatársa Boros Lili.

Megtekinthető
2004. október 15–november 24. között,
hétfő kivételével naponta 11-től 19 óráig.

1065 Budapest, Nagymező u. 8. Tel.: 341-4355

A múzeum fenntartója

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

A kiállítás támogatói:

Nemzeti Kulturális Alapprogram
Képzőművészeti Kollégiuma

Szilutext Kft.

Color Photo Digital

Kairosz Kiadó

Lisys Rt.

Együttműködő partnerek:

Budapesti Őszi Fesztivál

Tabán art mozi

ERNST MÚZEUM
Levelezési cím: 1376 Budapest 62. Pf.: 152.
www.ernstmuzeum.hu

Jelenczki István

Csillagidő – „A semmi ágán"

2004. október 15–november 24.

ERNST MÚZEUM BUDAPEST

A kiállításhoz kapcsolódó programok:

Válogatás Jelenczki István filmjeiből a Tabán moziban.

X. 15. péntek f9
EMLÉKEZÉS AZ EMBERRE 1989–90, 36'
BEHARREN (Megmaradás) 1978, 27'

X. 21. csütörtök f6, 8
ESZMÉLET UTÁN I–IV.
Elégia József Attiláról 2001-2004, 255', videó

X. 22. péntek 9
„MEGBOCSÁTHATATLANUL SZERETEM A FÖLDET"
Portré Mészöly Miklósról 1995–96, 47', videó

X. 28. csütörtök f6, 8
ESZMÉLET UTÁN I–IV.
Elégia József Attiláról 2001-2004, 255', videó

X. 29. péntek f9
ÚTON A HALÁLLAL I–II.
Portré Polcz Alaine-ről 1994-1997, 120', videó

XI. 2. kedd f6, 8
ESZMÉLET UTÁN I–IV.
Elégia József Attiláról 2001–2004, 255', videó

Tabán mozi
1016 Budapest, Krisztina krt. 87–89.
Tel.: 356-8162
e-mail: taban@budapestfilm.hu

A kiállításhoz kapcsolódó programok:

2004. október 15-én, pénteken 14.30-tól könyv- és katalógusbemutató.

Helyszíne: Fókusz Könyváruház
Budapest, VII. Rákóczi út 14/16.

Jelenczki István
a Kairosz Kiadó gondozásában megjelent
Életünk ikercsillaga a halál című könyvét bemutatja
Papp Lajos szívsebész professzor.

Jelenczki István
a Kairosz Kiadó gondozásában megjelenő
„A semmi ágán" című katalógusát bemutatja
Lányi András író.

A kiállításhoz kapcsolódó programok:

Jelenczki István legkedvesebb filmjei a Tabán moziban.

X. 19. kedd
Huszárik Zoltán
ELÉGIA 1965, 19'
CAPRICCIO 1969, 16'
TISZTELET AZ ÖREGASSZONYOKNAK 1971, 12'
A PIACERE 1976, 20'
AMERIGO TOT 1969, 18'

Tarkovszkij
TÜKÖR 1974, 106'

X. 20. szerda
Tarkovszkij
SZTALKER 1979, 159'

X. 27. szerda
Tarkovszkij
ANDREJ RUBLJOV 1966, 168'

XI. 3. szerda
Tarkovszkij
SOLARIS 1972, 164'

2004. október 22-én, pénteken 18 órakor
„Jelen-lét" – Improvizációk
ifj. Kurtág György és
az Új Dimenzió Műhely:
Babits Antal, Klenyán Csaba koncertje
az Ernst Múzeumban.

dig ismeretlen volt, mint például *Alfred Jarry* portréja. A kiállításon a festmények mellett grafikák, iparművészeti tervek és tárgyak, illetve archív felvételek lesznek láthatóak.

A tárlat különlegessége lesz, hogy a két művész és szűkebb baráti körük alkotásai a Neuilly-ben bérelt lakás rekonstruált enterieurjében jelennek meg, amelyet leírásokból, levelekből és archív fotográfiákról ismerhetünk. A berendezés egy részét még Rippl-Rónai hozta haza magával és helyezte el egykori házában, a roma-villában, Kaposváron. Innen – a ma Rippl-Rónai múzeumként működő villából – érkeznek a kiállításra a fennmaradt és azonosítható berendezési tárgyak és sok más alkotás is. Az alkotások befogadását nagyban elősegíti majd, hogy láthatjuk milyen képekkel, iparművészeti tárgyakkal vették magukat körül a művészek, milyen kontextusban hozták létre műveiket. Emellett több alkotás a Magyar Nemzeti Galériából, az Iparművészeti Múzeumból, magángyűjtőktől és a Knowles család gyűjteményéből érkezik a kiállításra.

Hogy a „misztikus" és gazdag! Knowles és az életvidám Rippl-Rónai inspirálták-e egymást, azt a kiállított művek és dokumentumok valamint a katalógus tárják fel, utóbbi két tanulmánnyal, Rippl-Rónai családfájának közlésével és ismert, illetve eddig nem publikált műveikkel illusztrálva jelenik meg. A kiállítást a tervek szerint más országokban is bemutatjuk.

A kiállítás létrejöttében nagy szerepe volt jeremy howardnak, a skóciai Saint Andrews Egyetem művészettörténész tanárának, aki James Pitcairn Knowles életművének feltárója, és akit már több kutatás, publikáció és konferencia is köt Magyarországhoz.

Kapcsolódó programok:
November 17. 18 óra skót est
November 24. 18 óra: Rippl-Rónai emlékest

Csillagidő – „a semmi ágán" – Jelenczki István kiállítása

Ernst Múzeum
2004. október 15. – november 24.

Az Ernst Múzeum jelen kiállítása, mely a Budapesti Őszi Fesztivál eseménye is egyben, tekinthető a 2005-ös József Attila-emlékév bevezető eseményének is. *Jelenczki István* művészetében József Attila költészete és sorsa meghatározó erővel van jelen, ahogy művészetét át- meg átszövi egy állandóan visszatérő, a halál- és születésélményekre épülő motívumrendszer is.

Falfestményekkel díszített római kori szoba rekonstrukciója.
Részlet az állandó kiállításból

Jelenczki munkásságában nagy szerepe van a ciklikusságnak, és az egyes ciklusok közötti átmenetnek: az élet végpontja, ahogy a természetben, az élet kezdete is egyúttal.

Az 1995-ben elkészült „tabernákulum" sorozat folytatásaként a jelen kiállítás két, az utóbbi nyolc évben készült sorozatot mutatja be: a 1999-es csillagidő ciklust és az azóta eltelt négy évben elkészült „semmi ágán" címet viselő sorozat alkotásait. A képek speciális fotómontázs illetve átfestéses technikával készültek.

Jelenczki *Csillagidő* című ciklusában irodalom és képzőművészet elválaszthatatlan egységként van jelen: *Vörösmarty Mihály* és *József Attila* halál témájú versei jelenczki munkáival folyamatos kölcsönhatásban jelennek meg előttünk. Irodalom és képzőművészet párbeszédéből egy harmadik műfaj születik.

A művész képei egy zárt, fekete, a kiállító tér egészét betöltő „labirintus" rendszerben, a külvilágtól elhatárolt meditációs terekben kerülnek bemutatásra. A látogatók e sötét és zárt folyosókon végigvonulva *Hortobágyi László* erre az alkalomra szerzett zenéjét hallgatva tekinthetik meg a képeket.

Jelenczki Istvánt legalább annyira ismerhetjük filmjeiről, mint képzőművészeti munkáiról. *Otthon meghalni, Úton a halállal, Elvesztünk, Haláljog, Halálkalligráfia* című filmjei mellett e kiállítás alkalmával lehetőség nyílik *Hagyaték* című filmverseinek és a *Mészöly Miklós* élete utolsó időszakát dokumentáló „és tagjai vagyunk egymásnak" címmel készült portréfilm megtekintésére is. Ezek mellett bemutatásra kerül a 2004-ben elkészült, József Attila teljes életét feldolgozó az *Eszmélet után* című film is.

A tárlat alkalmából jelenik meg a Kairosz kiadó gondozásában *„A semmi ágán"* című katalógus. A kiállítás ideje alatt a Tabán Moziban vetítik Jelenczki István filmjeit.

„Királyi vár és bencés monostor." Részlet az állandó kiállításból

Fű
Varga Éva szobrászművész kiállítása
Dorottya Galéria
2004. november 16. – december 7.

Varga Éva a kilencvenes évek eleje óta foglalkozik munkáiban a természettel, annak egy apró, észrevétlenül megbújó, de környezetünk szerves részét képező elemével, a fűvel. Művészete egyenes úton jutott el ehhez a tematikához. A természet évek óta tartó megfigyelése egyre kisebb jelenségekre koncentrálódott, hogy eljusson a legapróbb történésekhez, a fű növekedéséhez, végül pedig a Dorottya Galériában megrendezésre kerülő kiállítás egyetlen művéhez, a közel 6 és fél méteres fűszálhoz. A puha és könnyű fűszál abszurditásig felnagyított, monumentális méretben, nehéz és kemény vasból elkészítve tárul a befogadó elé. A mű mégis hordozza a természetben valóban létező fű tulajdonságait, a lágyságot és súlytalanságot, mert a posztamenssel csak két ponton érintkező szobor azt az érzetet kelti, hogy a fekvő, hosszanti tengelye körül középen megcsavarodó fűszál lebeg a talapzat felett. Amit látunk, mégis több egyetlen fűszálnál. A mű a természet portréjává válik, egyetlen motívumba sűrítve annak minden jellemzőjét, azzal a céllal, hogy a befogadó is megismerhesse a művész által megfogalmazott tanulságot: a törvényszerűségek csupán az egyedin, a véletlenen keresztül valósulnak meg. (*Romek Dóra* szövege alapján)

Megnyitó: 2004. november 16-án, kedden 18.00 órakor.

November 25-én csütörtökön 17.30 órakor a Dorottya Galéria „Belső kert" címmel nyilvános vitafórumot rendez, melyen *Bán András* műkritikus beszélget a művésszel a magyar szobrászat jelenéről.

A kiállítás megtekinthető – vasárnap kivételével – 10–18 óra között.

MATRICÁK 2004
Kisméretű Elektrográfiák
3. Nemzetközi Kiállítása
a Budapesti Őszi Fesztivál keretében
Vasarely Múzeum (Óbuda) Szentlélek tér 6.
2004. október 20 – november 17.
Szervező: Magyar Elektrográfiai Társaság (MET)

Matricák készülhetnek a világ dolgairól, jelenségeiről, akár fénymásológép, fax, számítógép vagy ezek kombinációjának segítségével is. Ez az alkotói odafordulás jelzi azt a közvetlenséget, ami elengedhetetlenül szükséges önmagunk nyitottá tételéhez, hogy arra a bizonyos látogatására, a másik megpillantására felkészülhessünk, s a jelzett technikai apparátusok ezekben segítségünkre legyenek. Mindezt az egyediség megismételhetetlen varázsával és különböző programok megfogalmazásával tették nyilvánvalóvá az előző két nemzetközi biennálé (2000, 2002). Ami jelzi immáron nemcsak az elektrográfia műfajának életképességét, de a kisméretű és így sajátos képinyelvi megfogalmazások aktív és kreatív jelenlétét is a művészeti életben.

Ennek szellemében vártuk ez évben is a munkákat.

Bohár András

A rendezvény alapkoncepcióját is meghatározó „Matricák" elnevezés 2000-ben, az első kiállítás megrendezésekor született, Bohár András esztéta ötlete alapján.

A „Matricák 2004" célja, hogy markáns áttekintést nyújtson a műfaj fejlődéséről, jelenlegi hazai és külföldi állapotáról, a sokféle megközelítésről, az elektronikus technikák lehetőségének művészi alkalmazásáról. A kis méret lehetőséget ad arra, hogy egy-egy értelmezés egzakt módon jelentkezzen: az alkotót arra készteti, hogy apró jelekkel, mégis tömören, lényegretörően fogalmazzon. A kiállítás célja ugyanakkor az is, hogy lármás, óriásplakátoktól hemzsegő világunkban a látogatók figyelmét felhívja a csendes, apró megnyilvánulások jelentőségére, értékeire. Kezdeményezésünk azért is szokatlan, mert digitális úton készült nyomatokhoz a művészeti életben elsősorban nagy méretek kapcsolódnak.

Schön Ágoston

Magyar Iparművészet

93. f.

SERMACKOV KATALIN.

Magyar Iparművészet az
ezredforduló 2003
1451.

6 /dokumentáció/

	Tartalom	Megjegyzés
	Report: Preliminary toxicokinetic study for one-generation reprotoxicity study of BNP-166 in rats (s.n.: 0217)	PK4

JELENCZKI István

Magyar Nemzet

...nóban

...ere

...ka-
...ta-
...vett
...kö-
...nek
...ilá-
...na-
...zart
...ról
...vta
...ka-
...is-
...zar
...A

elsietették), de a mesterüktől akarták hallani. Ő azonban nem arról beszélt, ami rossz volt, hanem arról, ami jó. Arról, hogy a zenekar értőn kísérte Gasdiát, és hogy amikor a második, egészen más hangulatú részben fölhangzott a szimfónia bevezetője, másodpercek alatt teljes csönd lett a teremben, és a közönség megbabonázva hallgatta őket.

„Nagy varázsló" – mondta a kamarazenekar vezetőjéről egyik kollégája, aki szerint Pál Tamás a legjobbat hozza ki a kezére adott emberekből. A varázslat azóta tart, amióta a muzsikusok és karmesterük kiválasztották egymást. Zenészek, akik szerettek volna rendszeresen kamaramuzsikálni, olyan karmestert kerestek, aki hajlandó velük külön foglalkozni. Így kezdődött. A kamarazenekarnak ma sincs állandó támogatója. A társaság többségének a szegedi színházi és a szimfonikus zenekar, valamint a konzervatórium az állandó munkahelye, de az egyeztetési gondok ellenére is kitart a kamarazenélés mellett. Pedig vezetőjük keményen megdolgoztatja őket. Egy-egy előadásra két-háromhetes próbasorozattal készülnek fel. Pál Tamás – amint mondja – a „végső határig" ragaszkodik hozzájuk: *„Tudom, mire képesek, és ők egy szemvillanásból értik, mit akarok."* *Janusik* Márta, a Salieri koncertmestere, aki ebben a zenekarban együtt játszik konzervatóriumbeli tanítványaival, elárulja: számára az a legnagyobb élmény, hogy karnagyuk mindig meg tudja lepni őket. A darab, amelynek előadására készülnek, és amelyről rengeteget tudnak meg munka közben, szinte mindig más lesz, mint amilyennek elképzelik.

A milánói koncert este kilenc órakor kezdődött. Délelőtt, délután persze próbált a zenekar. Éjjel fél tizenkettőkor már mindenki az autóbuszban ült. Irány Magyarország. Hatalmas pelyhekben eleredt a hó, és fehér lepelbe burkolta be az éjszakát. Másnap hat órára Szegedre kellett érni, mert a társaság egy része próbált a szimfonikusokkal.

Ferch Magda

Tabernákulum

Jelenczki István kiállítása a Lajos utcai Galériában

Ez a vég – mondta valaki, s Ivan Iljics magában megismételte a szavakat: A halálnak vége. Nincs többé. Mélyet lélegzett, s lélegzete megszakadt, teste megmerevedett és meghalt. *Tolsztoj* hősének halálát, s az elmúláshoz vezető drámáját idézi *Jelenczki* István kiállítása, a Lajos utcai kiállítóteremben látható *Tabernákulum*. No meg *Timár* Péter másfél évtizeddel ezelőtti fotókiállítását, amely csak éppen megnyílhatott a *Fényes Adolf Teremben*, hogy gyorsan be is zárassák, hiszen tabutémáról szólt, a halálról, pontosabban arról, hogyan kezeli a társadalom az elhunyt földi maradványait.

A méltó halál alig feloldható problémáját veti fel a tárlat, miközben természetesen az emberhez méltó élet, a lét teljességének kérdését feszegeti. Jelenczki István pályakezdése, a hetvenes évek közepe óta konok kitartással járja a saját útját, amelynek irányát nemcsak a művészi divatoktól tökéletesen függetlenül választotta meg, de a közgondolkodást illetően is széllel szemben indult el. A halálról hallani nagyon kényelmetlen dolog a modern kor embere számára, a jelenlét csak az élőt illeti meg, az elmúlás ténye a tudomány korszakában megfoghatatlanabb, fenyegetőbb, mint volt a „primitív" társadalmak embere számára. Jelenczki filmjeiben, az 1976-os *Valamit elvesztettünktől* az 1993-as *Haláljogig*, fotóiban, akcióiban viszont éppen arra figyelmeztet, hogy a nemléttel való szembenézés nélkül maga a lét sem értelmezhető. Képei tükrében viszonylagossá válnak a fogalmak, hiszen úgy véli, el kell érnünk *„arra a pontra, amikor már természetes minden elmúlás, amikor látni a szellem öröklétét szétvágva, és azt mondani: itt vagyok. Megjöttem."* E szavak értelmében azt a mondatot is átfogalmazhatjuk, amellyel biográfiáját bevezeti. Kiállításai – közöttük mostani, két évtized munkáját összefoglaló, gazdag dokumentációs anyagú katalógussal kísért retrospektív tárlata – nem a halál felé vezető út stációi, ahogyan írja, hanem az önmagára találás állomásai. Építőkövek ahhoz a Tabernákulumhoz, amely immár nem a hiány befoglalója, hanem valóban szentségház, a testté váló ostya, a megváltás jelképének őrzőhelye.

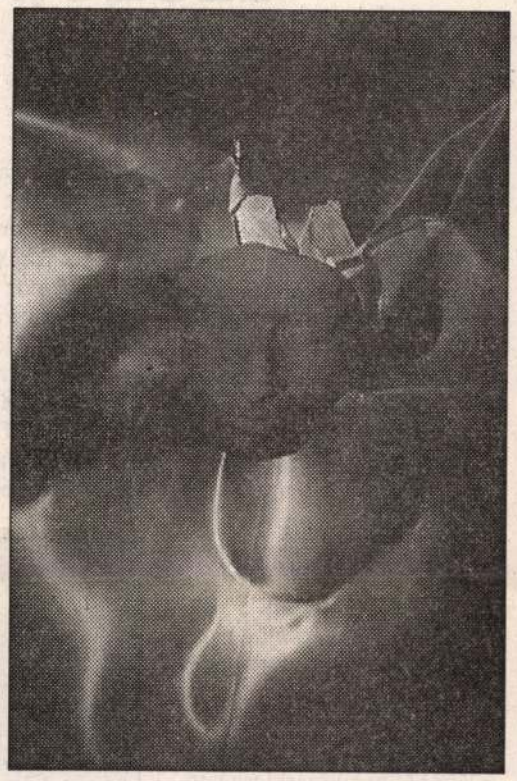

Jelenczki István: Ön-tér-kép, 1978

P. Szabó Ernő

Ideiglenes elnököt választott a HÖKOSZ

Az évi rendes közgyűlés márciusban lesz

Megválasztotta új elnökét a *Hallgatói Önkormányzatok Országos Szövetsége* (HÖKOSZ). *Garamhegyi* Ábel, a szegedi *József Attila Tudományegyetem* hallgatója lett az ideiglenes elnök a szombati budapesti választáson. Az elnök teljes jogkörrel bír, de mivel az alapszabály szerint a rendes évi közgyűlést csak márciusban tartják meg, a rendkívüli rendezvény jellegét kívánták érzékeltetni az elnöki poszt ideiglenes megjelölésével. Erről *Molnár* Szabolcs, az ügyvivő testület tagja tájékoztatta szombaton az *MTI*-t.

Noha már tart a vizsgaidőszak, a HÖKOSZ-t alkotó száznyolc hallgatói önkormányzat képviselői közül hetvenen vettek részt a rendkívüli közgyűlésen. Az elnöki tisztre két jelöltet állítottak, de egyikük a választás előtt visszalépett. Negyvenhárman szavaztak az új elnökre, tizenöten ellene, a többiek tartózkodtak.

Az új elnök szerint a HÖKOSZ-nak nagyobb szerepet kell kapnia a felsőoktatási törvény módosításának szakmai előkészítésében és a hallgatói juttatásokról, valamint térítésekről szóló kormányrendelet módosításában. Az elnök javítani kívánja a HÖKOSZ-hoz tartozó hallgatói önkormányzatok kapcsolatát a számítógépes technika segítségével. Az ehhez szükséges pénzt pályázatokon szeretnék elnyerni.

...áz nem politikai fórum

...sokféleségről, a felelősségről és az értékvesztésről

...Nagyon fino-
...nül. Ennek be-
...: művészetébe.
...gője, stílusa, a
...n igényessége
...int, hogy ki a
...felelősség. De
...e tekintetben
...ges gondolko-
...t hiszem, hogy
...lunk, előadása-
...lényeg. A lát-
...nez, a világítás

– Nem merném így mondani. Hogy ki az értelmiség és ki nem, az is nagyon nehezen meghatározható. Aki annak tartja magát? Aki értelmiségi területen dolgozik? Ma már megfoghatatlan. Egy biztos, a magukat elit-értelmiséginek mondók általában lenézik a színházat, nem szeretik, nem becsülik. Az egyetemisták között van, aki jár színházba, van, aki nem. Különös érdeklődést nem tapasztalatunk, de ez sem általánosítható. A közönség nagyon vegyes.

számomra példázatértékű, s a példázat nem évül el soha. Ezért nem kell, nem érdemes aktualizálni, úgy kell eljátszani, ahogy azt *Móricz* Zsigmond megírta. Úgy él, úgy igaz és úgy érvényes. Persze ilyenkor fennáll a banalitás veszélye. Azt kellett kivédenünk a figurateremtésekkel, a karikatúra határát súroló karakterformálásokkal. A bemutató után úgy érzem, *Szakonyi* Károly színpadraigazításában sikerült tartalmilag-formailag egységes előadást teremtenünk.

polgárságért rimánkodtak, most minden ostoba, ami polgári, ami a polgári ízlést képviseli.

A közélet káosza érződik a színházakban is. Amikor a miniszterelnök találkozott a színházi emberekkel, én fontosnak tartottam, hogy elmenjek, még ha ezért az legnagyobb példányszámú napilap kritikusa pocskondiázott is. Úgy gondoltam, ha a mindenkori miniszterelnök kíváncsi a színháziak véleményére, problémáira, kötelességünk, hogy ott

Luxus vagy racionalizálás?

Középtávon megtérül az új OTP-székház

Vélhetően sokan felkapták a fejüket arra a hírre, hogy az OTP Bank Rt. állítólag ötvenmillió dollárért megvásárolta a Szabadság téren felépített Bankcenter felét, mintegy bruttó 26 ezer négyzetmétert. Az ár hallatán az „egyszerű ügyfélben" joggal merül fel a kérdés: mennyiben befolyásolja ez az óriási beruházás az ország legnagyobb lakossági bankjának eredményességi mutatóit, s egyáltalán, miért kell az OTP-nek egy luxus irodaházba költöznie?

A válaszokat a pénzintézet ellátási és beruházási igazgatóságának vezetőjétől, *Horváth* Jenőtől kaptuk, aki *sem megerősíteni, sem cáfolni nem kívánta* a bruttó ötvenmillió dolláros vételárról szóló híreket. Arra hivatkozva, hogy mindenki köteles az üzleti titok védelmére vonatkozó törvényi előírásokat betartani és ebbe a körbe tartozik a bank hitelezési gyakorlata is, nem sikerült megtudnunk azt sem: igaz-e lapunk azon értesülése, mely szerint az OTP *jelentős hitellel szállt be* az építkezésbe.

Az ügyvezető igazgató a beruházással kapcsolatban ugyanakkor elmondta: az OTP a Szabadság téri irodaház megvalósítására létrehozott *Nemzetközi Pénzügyi Központ Budapest Kft.* alapító tagjai közül *megvásárolta* a hazai érdekeltségű *Bankcenter 1 Kft.*-t, amelynek tulajdonrésze az a bizonyos bruttó 26 ezer négyzetméter. A szerződés létrejött, a vételárat pedig *a műszaki készültségnek megfelelően folyamatosan* egyenlíti ki a részvénytársaság. A Bankcenter 1 Kft.-nek a jövőben kizárólag az lesz a feladata, hogy a pénzintézet új székházának üzemeltetését biztosítsa. Az épület OTP által elfoglalt két „tornya" ugyanis üzemeltetési és bankbiztonsági szempontból teljesen *önálló*.

Az OTP-csoport tagjai a fővárosban jelenleg *18 különböző helyen* működnek. Jövő év elején, de legkésőbb tavaszig a Bankcenterbe költözik az összes, *üzleti tevékenységgel foglalkozó* igazgatóság, felszabadítva ezzel 15 irodaépületet. A munkatársak az új székházban *jóval nagyobb* hasznos alapterületen rendezkedhetnek be, mint amekkora most összesen rendelkezésükre áll. „A cél az, hogy a bank működtetése *racionálisabb* és *hatékonyabb* legyen, ugyanakkor kevesebbe is kerüljön." – tudatja az ügyvezető igazgató.

Az igazgatóságok összeköltöztetésével csökkennek majd a cég üzemeltetési költségei, becslések szerint évente mintegy *húsz százalékkal*. Jelentős megtakarítást jelent például, hogy a jövőben kevesebb biztonsági őrre, karbantartóra, fűtőre lesz szükség. Ezen a területen az OTP 25-30 százalékos létszámcsökkentésre, s ezzel egyidejűleg „minőségi csere" is készül. „Egy ultramodern épület működtetéséhez már nem elegendő a szakmunkások tudása, helyettük mérnököket kell alkalmaznunk" – indokolja a váltás okát Horváth Jenő.

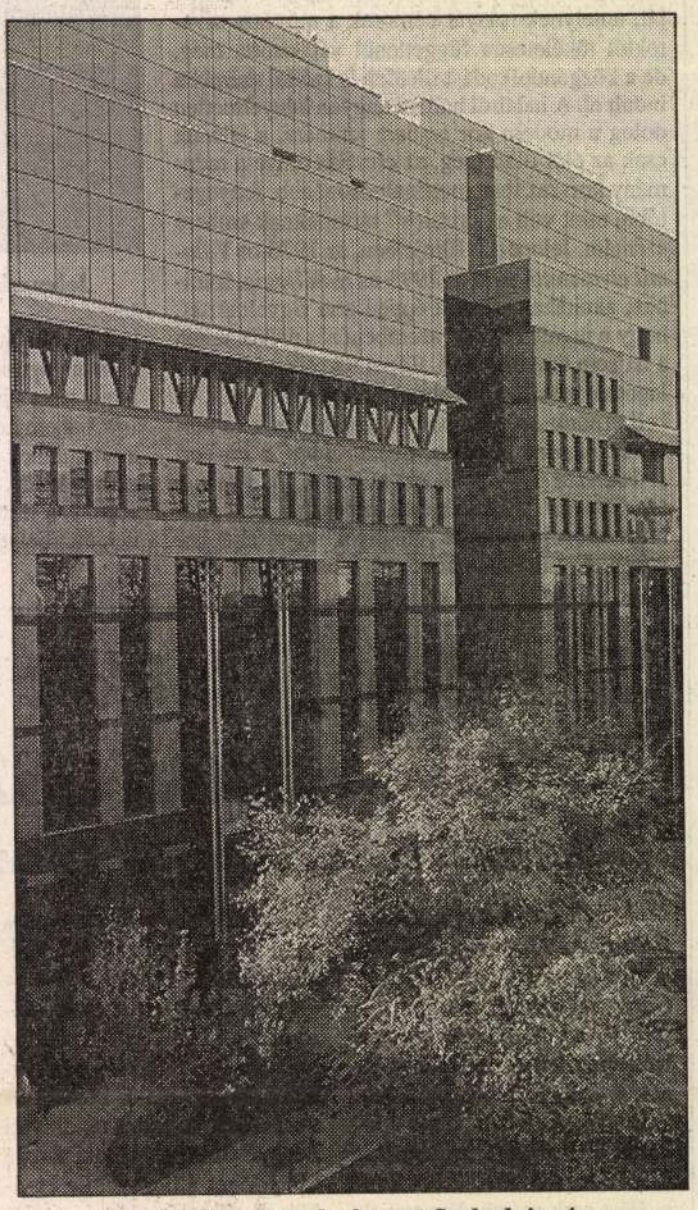

Az új Bankcenter a budapesti Szabadság téren
Havran Zoltán felvétele

A nemzetközi színvonalú irodaépület árát a bank mindenekelőtt a megüresedő, *közel másfél tucat irodaépület vagy épületrész tulajdon- illetve bérleti jogának értékesítéséből* kívánja előteremteni. A két hónapja meghirdetett ingatlanok nagy része a századfordulón épült, ezért többé-kevésbé folyamatos korszerűsítésre, felújításra szorulnak. Javukra írható viszont, hogy zömükben az V. kerületben vannak. Közülük a legértékesebbek a Nádor utca 21. alatti 6930 négyzetméteres, az Október 6. utca 20. alatti 4280 négyzetméteres, és a Kecskeméti utca 3. szám alatti 2220 négyzetméteres irodaházak. Ezek tulajdonjogát négyzetméterenként 306 ezer, 300 ezer, illetve 258 ezer forintért árusítja a bank. (Ha igaz az ötvenmillió dolláros vételár, akkor a legkorszerűbb technikával felszerelt Bankcenter egy négyzetméteréért – napi árfolyamon átszámítva – viszonylag méltányos összeget, körülbelül *bruttó 260 ezer forintot* ad az OTP. Erre Horváth Jenő csak annyit mondott: a kalkuláció nagyságrendileg jó, ehhez *közel álló* összeget fizetnek.)

Feltételezve hogy a részvénytársaság mindegyik épület után megkapja a kért árat, ami az irodapiacot ismerők szerint *szinte kizárt*, a 17 ingatlanból akkor is legfeljebb nettó 5,2 milliárd forint folyik majd be – valamikor. Az árakat egyébként hivatalos értékbecslők határozták meg, s bár szerződéskötésre eddig még nem került sor, a belvárosi épületek iránt állítólag több magyar és külföldi cég is élénken érdeklődik. A banknál mindenesetre bíznak abban, hogy a *jövő év első felének végéig* túladnak az ingatlanokon.

Az értékesítésekből befolyó összeg és az új székház alacsonyabb karbantartási, üzemeltetési és információáramlási költségeinek köszönhetően a bank ráfordításai *középtávon* megtérülnek – állítja az ügyvezető igazgató, aki megemlítette azt is: az eladásra szánt objektumok felújítási költsége évente mintegy *250-300 millió forinttal apasztotta* a pénzintézet „kasszáját", a Bankcenter épülete viszont az elkövetkező öt-hat évben *biztosan nem* igényel majd jelentősebb ráfordítást. Az új székházban egyébként *nem lesznek fölösleges, kihasználatlan terek:* a munkatársak – az ésszerűség jegyében – nagy termes irodákban fognak dolgozni, ahol az egyes munkahelyeket paravánok választják majd el egymástól. A vezetők a Magyarországon megszokottnál jóval *egyszerűbb berendezésű* szobát kapnak. A megbeszélésekhez, üzleti találkozókhoz szintenként három tárgyalót alakítanak ki. Az ügyfelek a földszinten vehetik majd igénybe az OTP-csoporthoz tartozó cégek szolgáltatásait.

Az új OTP-központ beruházás a bank kamatpolitikájára nincs hatással – jelentette ki határozottan Horváth Jenő. Szerinte a racionálisabb működés előbb-utóbb csökkenti az egyes termékek költségeit is, javítja a szolgáltatások minőségét, s ezt elsősorban az ügyfelek fogják érzékelni. Az ügyvezető igazgató kiemelte: a bank beruházásainak célja eddig és a jövőben is a *hálózat korszerűsítése*, és a *megyei székházak felújítása*. Az elmúlt négy évben több mint nyolcvan fiókot modernizáltak és hét új irodát adtak át.

Nem tudni, vajon az új székházzal kapcsolatos bevételek és kiadások valóban úgy alakulnak-e, mint ahogy azt tervezik. Ha mégsem, vélhetően akkor sem lesz nagy baj, hiszen az OTP a *harmadik negyedévi adatok* ismeretében nemrég bejelentette: jó esélye van arra, hogy az év végére kitűzött *8,5 milliárdos, adózás előtti eredményt* még túl is szárnyalja. Az év első kilenc hónapjában a bank árbevételének több mint 76 százalékát – 138 milliárd forintot – a kamat, illetve kamat jellegű bevételek tették ki, amelyek elsősorban a *lakossági üzletágból* származtak.

Fucskó Hajnalka

Jelenczky István, festőművész

Szegő György: Exodus. Stúdió 88 kiállítás az Ernst Múzeumban.

Jelenczky István proszektóriumi csendéleteit látjuk.

Művészet, 1989., 4., 40-old.

JELENCZKI István

Bp., Studió Galér a, 1985

(bán)[BÁN András]: Terek és felületek megbontása : Budapesti kiállitásokról. = M.Nemzet, 1985. május 23. 7.

ból Gyulafehérvárra, szintén Báthor
lésére.[76] A mű néhány évtizedig
Báttory-templomban; valószínűleg n
károk a századforduló véres zűrzav
1622 után sérült meg alaposabban.[7
a jezsuiták száműzése után még egy i
lomként fungált, de valószínűleg m
végétől s főképp az 1658. évi tatár
tizedekig romosan állt,[78] s csak 1
helyre a gyulafehérvári katolikusok.
korra már teljesen, vagy csaknem
hatott: Franciscus Fasching, a Koloz
1743-ban már nem említi a temp
Bethlen Farkas ugyan közli a felira
nem ad róla s így több, mint valószí
lése nem autopszián, hanem korább
Gyulafy Lestárén) alapul.[81] A
jezsiuta-rend föloszlatása (1773) ut
katonai ruhatárként funkcionált;[8
ták le, hogy helyére építhessék a ka
épületét.[83] A síremléknek ekkor
megvoltak bizonyos darabjai. Talán
is: Veress Endre úgy tudta, hogy tö
ték a gimnázium épületének pincé
úgy tetszik — nem látta senki;[85
ábrázolása, sem használható leírása
ismeretes.[86]

A monumentum mestere, Wille
Mechelnben (Antwerpentől délre)
földről került a Baltikum keleti
1568-ban, amikor a németalföldi r

Kiállítás

TABERNÁKULUM

Jelenczki István kiállítása a Stúdió galériában

„Önálló kiállításaim egyre mélyülő stációk a Halálhoz vezető úton." — írta a szerző egy korábbi katalógusában. Igyekezzünk ne kihallani e kijelentés nyugtalanító személyességét — jelen esetben ez nehezen megy, mivel Jelenczki István fotóin is könyörtelen pontossággal fogalmaz. Több négyzetméteres képfelületek, élő és élettelen, romlandóan véges és transzcendensen végtelen tömegek egymásra montírozása, az alapszínek mögül pedig valami misztikusan átható fény sugárzik. Minden kép olyan, mintha a megvilágosodás döbbent pillanatát végtelenítené, vagy a *túloldalról* hozna üzenetet.

Valóban közel járunk a halál partjaihoz, pontosabban valahol a két part között hajózunk, és nem azért, mert a képek némelyikén valóságos halottak is felbukkannak. Amikor halottait kiterítve-kifeszítve tűzbe vagy a természetbe helyezi, Jelenczki borzongatóan mély tudást közvetít a léten túli világ riasztó csöndjéről. Akaratlanul is a klinikai halálból visszatértek monológjait idézi fel, amelyekben a vég közelségére összeszűkül az élet. Egy-egy képében annyi transzcendencia sűrűsödik össze, hogy az általa sejtetett titkos dimenziók hatása alól alig lehet kitérni — tanúskodnak erről a vendégkönyv szélsőséges állásfoglalásai is. Mintha kútba néznénk — a sötétben nem láthatjuk a mélyét, mégis már-már magnetikusan vonz magához. Vagy inkább a saját lelkünkbe nézünk így?

Torma Tamás

oldalát megtöltő hatalmas Verdi-szerepeket (Eboli, Azucena, Ulrika, Amneris) nem említettem. Hanglemezen így „eljátszani" drámai ember-

Jelenczki István

Magyar Nemzet
1985. V. 22.

Jelenczki István

is a testre irányított kamerával próbál a megnézhetetlenhez, a láthatatlanhoz eljutni. A Stúdió Galériában megrendezett kiállítása első látásra valószínűleg mindenkit visszariaszt, a boncmestereket leszámítva. Tucatnyi nagyméretű, naturális színes fotó; némelyikbe enyhén beavatkozott, arccá, lángokká transzponálva a hús remegő pőreségét; ám a képek többségén úgy tálal elénk bordákat, zsigereket és agytekervényeket, ahogyan az csupán az orvosi kézikönyvekben szokásos.

Mivégre?

Ha fizikailag hántja le az életről a burkot, ha a bőr alá, a csont mögé hatol, vajon hova jut? A csoda nem a részekben lakozik, és nincsen rejtekhelye. Ezt ő is tudja.

Jelenczki István

Jelenczki István 1956-ban született. Gépipari műszaki szerkesztő. 78 óta az Iparművészeti Főiskola typografikai tanszékén betanított munkásként dolgozik. 75 óta kiállító, rajzol és fotózik.

a Fiatal Művészek Stúdiójába 1982-ben felvett új tag

Mozgó Világ 1983/6

MDK

Jelenek /Jelenech/ Ferenc esztergomi festő

1778-ban festi az esztergomi belvárosi plebania-templom szentélyét, a kapiteleket és az oltár szobrait aranyozza.

Pálinkás László: Esztergom XVIII. századi művészeti emlékei.
Bpest, 1937. 44.l.

JELENICZKI Istvan

11. 62. Derkovits-ösztöndíjasok Kiall. 1992

Új Müvészet 1992

Jelenek (Jelenech)

Ferenc

esztergomi festő

1778, az esztergomi belvárosi templom szentélyét festi, a kapiteleket és az oltár szobrait aranyozza.

Pálinkás László:
Esztergom XVIII. századi művészeti emlékei.
Bpest, 1937. 44. l.

Jelenek János

ötvös

1828 Várad-Varalja

Kapnagyarországötvösök 37.l.

› vidéken ~~van ábrázolva~~ szemlélhető, hol a vi-
játszó Satyr ül jobbra fordultan s a
igyelő és félig mezteleu szőke Nympha, ki
re dült, áll Hársnőjével. A vidék ég-
ött. Jelzése alól jobbra: „A.B.4.

elt. sz. 4480. -- Értéke 120,000 K. -
912 márczius 9-én (621-913). --
(1381-913). -- ~~Átvétetett 1913 áp-~~
ntetett 1914 márczius 30-án (245-914).

75

Jelentffy Lajos

festő

l.

Nemesvári 63. l

arck.

nitt ij.

Jelenffy Lajos

festő

Élesv. lásd

Csikv Miskolc

34. l.

MOB Kat. 3725.

Jelenffy Lajos,
csejthei, festő
kul. 1890. marc. 29. Bpest.
1922-től Mis Eolcon
mukódött

Halm Leszik
260 l.

Életr. lásd
263. l.

MOB kat. 3708.

Verzeichniss einer Sammlung altdeutscher Gemählde... Bécs 1839. 17. vrám.

Trimmel: Lexikon der wiener Gemäldesammlungen. II. Kötet, München 1914, 176–177 l.

Jelenszky László

A Fiatal Karikaturista
Klubjának tagja

N.N.: Hogyan gyűjtsünk
Karikaturistákat?

Magyar Hírnök 1971 VII. 9

Jelenczki László

Karikatúráját Zöxlé a lap

a 15. oldalon

Magyar Ujjuság 1969 december

31

Jelenics István,
A MÉSZ Mesteriskola Előadásai.
IX. ciklus 1986-88.
Jelenics István: A katolicizmus.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 5-old.

Jelenik Katalin terve
Turányi Gábor: A Mesteriskola IX. ciklusának felvételi tervpályázata: A Magyar Építészeti Múzeum.

8 8. Emeleti alaprajz, homlokzat. Jelenik Katalin terve

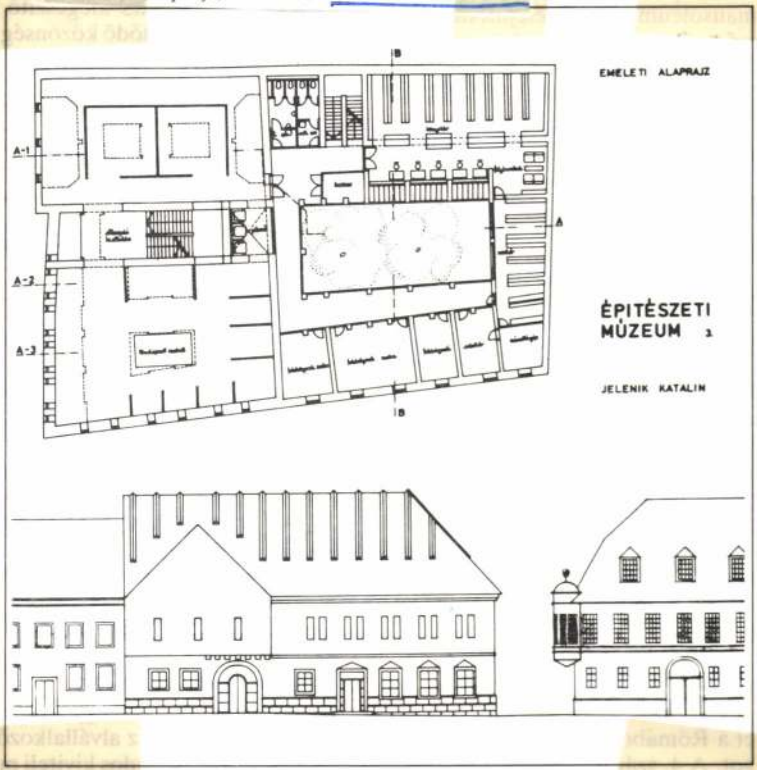

Magyar Építőművészet, 1987., 6., 7-old.

76° Anno N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttore: Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28

20129 MILANO

Telefono 723.333 - Casella Postale 3549
Telegr.: Ecostampa - Milano - C/C/Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

1021

IL CAZZETTINO
q 30100 VENEZIA
CALLE DELLE ACQUE 5016
DIR. RESP. GIANNI CROVATO

-7 MAG. 1977

L'ECO DELLA STAMPA
DELLA STAMPA - MILA
STAMPA - MILANO - L
MILANO - L'ECO DELL
L'ECO DELLA STAMPA
DELLA STAMPA - MILA
STAMPA - MILANO - L
MILANO - L'ECO DEL

S'INAUGURA ALLE 18,30 LA NONA RASSEGNA

Umoristi a Marostica

- **Prevista la proiezione di film d'animazione**
- **Domani alle 11 una estemporanea degli artisti**
- **Alle 15 il pubblico è invitato a disegnare in piazza**

Si inaugura oggi, alle 18,30, al Castello Inferiore la 9. rassegna « Umoristi a Marostica » con un incontro tra autori, giornalisti e pubblico. Le manifestazioni in calendario offrono la proiezione di film d'animazione per le scuole, per la cittadinanza e una serie di altre iniziative di rilievo. Domani alle 11 in piazza degli Scacchi ci sarà un'estemporanea degli autori presenti con premiazione a mezzogiorno. Alle 15, dopo un'introduzione al salone personale d'autore, Milo Manara inviterà il pubblico a disegnare. Saranno messi a disposizione degli estemporanei disegnatori pennarelli e colori. La rassegna rimarrà aperta nel Castello Inferiore fino al 5 giugno prossimo. Il tutto è organizzato dal gruppo grafico marosticense. Alla manifestazione partecipano autori di diversi paesi europei.

La giuria, formata da Enrico Gianeri, presidente, Ranieri Da Mosto, Angelo Carlo Festa, Attilio Giovannini, Luigi Montobbio, Piero Zanotto e un rappresentante del gruppo grafico marosticense, ha già assegnato i premi. Per i «cartoon» ha primeggiato con unanimità di consensi il russo Gyorgy Svetozarov. Per la « strip » è risultato vincitore il belga trentaduenne Edwin Nagels.

La rassegna comprende oltre alla mostra di umoristi anche altre manifestazioni. E nel corso degli anni ha assunto un'importanza internazionale sempre maggiore, ponendosi tra i più ambiti premi per la grafica. Contemporaneamente alla rassegna-concorso a Marostica s'intraprendono altre iniziative come-appunto la proiezione di films di animazione, il salone personale d'autore, la estemporanea in piazza. Tra i segnalati ci sono l'ungherese Lazslo Jelenszky, il bulgaro Ratcho Ratchev e gli italiani Giuliano Rossetti e Antonio Vedù. Per il settore strip i segnalati sono inoltre l'olandese Wessum Van Jan e il tedesco orientale Hans Jurge Starke.

Domenica 8

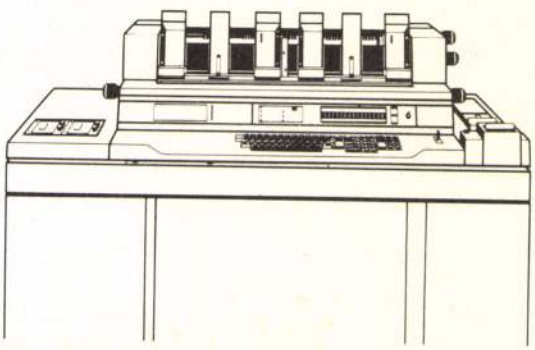

Olivetti A7
sistema modulare
di elaborazione gestionale

Tutte le fasi fondamentali della gestione di un'azienda trovano nel sistema Olivetti A7 la loro soluzione integrata: in modo autonomo e autosufficiente per le aziende medie e piccole; a livello di sottosistema decentrato rispetto a un grande elaboratore centrale per le aziende di maggiori dimensioni. La concezione modulare del sistema garantisce nel tempo un'efficienza in crescendo, grazie alla modificabilità ed ampliabilità delle varie configurazioni, sempre «personalizzate» a misura delle esigenze dell'utilizzatore.

olivetti

del campioniss

madrina alla consegna del gagliardetto del... ia di cicloturisti con Carolo «maglia nera» del giro d'Italia e gregario dello

alia. Con l'evolversi del ci- lismo molti appassionati ri- ennero opportuno costituire gruppo cicloturistico in se- o alla società stessa. Le ade- ioni superarono ogni aspet- ativa, sia come aderenti che ome risultati conseguiti.

Il gruppo nell'anno 1976 artecipò a tutti i raduni na-

siderazione dell'entusiasmo degli iscritti ha ritenuto opportuno dotare il gruppo del suo gagliardetto simbolo di unione fra tutti gli sportivi.

La cerimonia della presentazione e benedizione del vessillo è fissata per domani domenica. Madrina sarà la figlia del campionissimo, Marina Coppi, la quale ha aderito all'invito rivoltole dal sindaco rag. Ezio Dall'Osto, che naturalmente è anche un appassionato cicloturista.

Padrino sarà Sante Carolo, la non dimenticata «maglia nera» del Giro d'Italia 1949, che ebbe l'onore di correre a ianco di Fausto Coppi. Caro- lo è nato e vive a Montecchio e fa parte del gruppo ciclotu- ristico.

Il programma prevede alle 9.30 il ritrovo dei cicloturisti nel piazzale della chiesa parrocchiale: 9.45 partenza per Passo di Riva dove avverrà l'incontro con gli ospiti; alle 10.30 sfilata del complesso bandistico di Povolaro, dei partecipanti e delle autorità; 11 messa e benedizione del gagliardetto, discorsi, e infine alle 13 pranzo al castello di Marostuca.

Al «Rossi» il torneo studentesco

Conclusa l'edizione della «Coppa M. Ghezzo» per squadre di istituto di scuole superiori. Le formazioni partecipanti: Arena, Rossi, Fusinieri, Lioy, Quadri e Canova che in 15 incontri si sono battute con grinta e generosità per la conquista dell'ormai classica coppa.

E DUE PUNTI PER LA PROMOZIONE

er affrontare il

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 FEB 13
DAILY NEWS-NEUSTE NACHRICHTEN
Budapest

Jelenszky László

1021

Young cartoonists' show

Ten young cartoonists are showing their works on the premises of the Journalists Union Club (Press House, Népköztársaság útja 101). Opened last Wednesday, this is the fifth such show by the ten artists held since they banded together a year ago to found the Young Cartoonists Club with the avowed aim of creating a new, "more youthful," school of humour in cartoons.

Divergent in both style and message, the one trait common to all of them, as evidenced by their drawings, is a way of seeing things that tends towards the absurd and the grotesque—a trend apparently widespread among young people today.

About the aims of the Club, the head of the group, Mr. László Dluhopolszky, says:

"Our drawings frequently appear in newspapers; but we aspire to something more than that. We aim to present a coherent image—after all, we do work together. We get together once a week—to discuss plans and ideas.

"That's why we're holding joint shows and that's the objective we mean to achieve through our cherished great venture—the starting of a paper of our own. This new comic paper we're planning, edited according to a unified concept, would be a forum for the the cartoon style such as we visualise it.

"Blueprints for the planned comic paper are displayed at the present show."

The Club's next appearance before the public will be a show scheduled to be arranged next spring, during the days of the Youth Film Festival at Kőszeg, western Hungary. More shows are foreseen for next summer, on the shores of Lake Balaton.

G. M.

"Can't you wait till dinner is served?" By László Jelenszky

Clinical death. By László Dluhopolszky

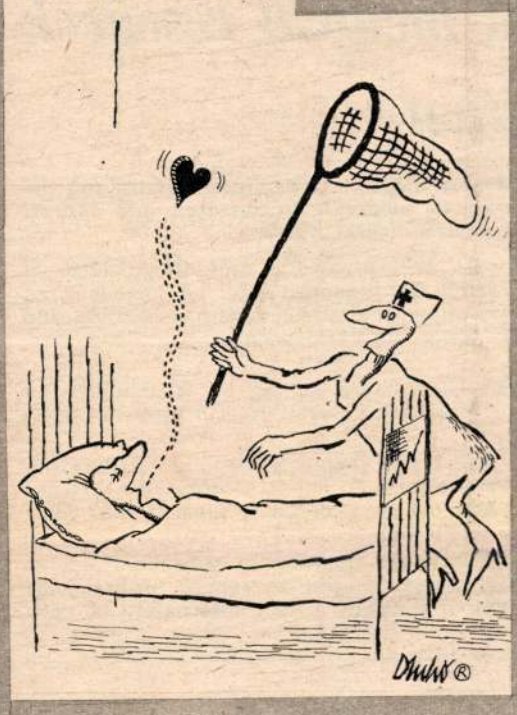

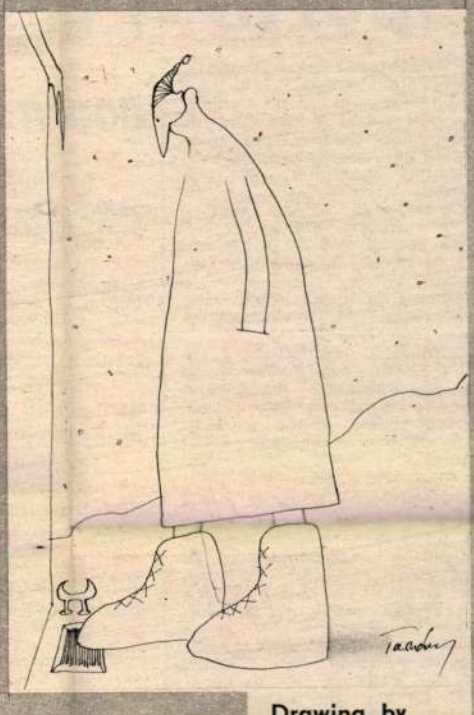

Drawing by Béla Tettamanti

Drawing by Zoltán Tarnóczy

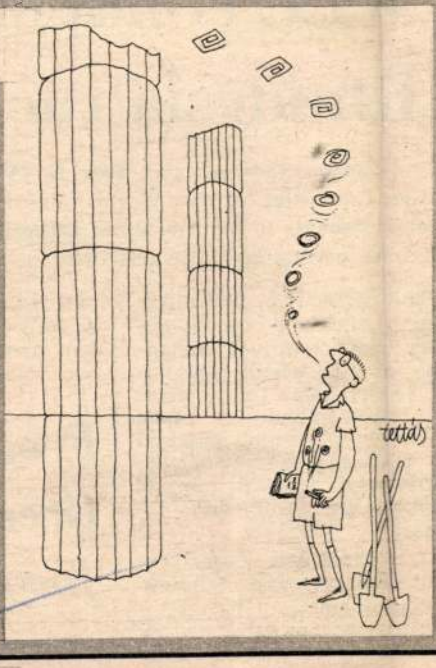

Another Sund
in N Ireland

Belfast/Northern Ireland (UPI) — A fire bomb razed one of Londonderry's biggest factories and civil rights leaders went ahead with plans for another major weekend demonstration.

Police said the Tootal textile factory, which employed 100 persons, was gutted after a 30-pound incendiary device hurled flames through its interior at midnight.

The attack came as the Northern Defense Committee and the Northern Resistance Movement sought to enlist 10,000 demonstrators from both Irelands to march in Enniskillen Sunday.

The civil rights protest was the third organized by Roman Catholics in Ulster in as many Sundays despite a government ban on demonstrations.

In the first of these, 13 civilians were killed in a clash with British paratroopers in Londenderry. The second held in Newry drew more than 20,000 participants in the largest protest in Northern Irish history, but passed without incident.

New York — The St. Patrick's Day Parade Committee authorized marchers in this year's parade to wear black arm bands in memory of the 13 persons killed by British troops in Londonderry. James J. Comerford, chairman of the March 17 parade, said "the wearing of black arm bands, or of black ribbons across the front of Sashes, is considered appropriate as a sign of deep and personal sorrow."

Makarios rejects Greek ultimatum

Nicosia, Feb. 12 (AP) — Cyprus President Archbishop Makarios rejected a Greek government ultimatum Saturday.

Top level Cyprus government sources said the Archbishop rejected a note delivered to him yesterday by a Greek Deputy Foreign Minister Constantine Panayiotakos as "a completely unacceptable and humiliating ultimatum".

President Makarios summoned an extraordinary meeting of his Council of Ministers Saturday morning to consider the situation. His government has so far refused to say anything officially either on the contents of the note or on remarks made by Panayiotakos this morning to a press conference in Nicosia.

Panayiotakos confirmed the note asked for the formation by Makarios of a government to include representatives of General Grivas.

Moon oxygen

Washington, Feb. 12 (AP) — Scientists at the US Naval Research Laboratory said Saturday they had convincing evidence there is oxygen on the moon.

The laboratory said in a news release that its experts, studying samples of moon soil, say they believe they have proved lunar soils contain oxygen, even though the lunar atmosphere has none.

Sports

SWIMMING: Brisbane/Australia — Australia's newest swim sensation, 17-year-old Brad Cooper, set a new world record of 4:01.7 in the men's 400 metres freestyle at the Australian national swimming championships here Saturday night.

Sydney high school student Cooper clipped 0:00.4 off the record established by American Tom McBreen in Houston last August.

Cooper already holds the world record for the men's 800 metres freestyle.

Australian swimming star Shane Gould put on a world class performance when she won the women's 800 metres freestyle title. Shane clocked 9:01.8, which was only 0:03.7 outside the world record she set in Sydney last December.

BOXING: New York — Floyd Patterson, dispelling the belief that he was a washed up 37-year-old champion, scored a unanimous 10-round decision over Argentina's Oscar Bonavena Friday night at Madison Square Garden.

Patterson, responding to the chant of "Floyd, Floyd, Floyd" from the capacity crowd, hammered away at the tiring Bonavena in the ninth and 10th rounds.

INDOOR RECORD: Los Angeles — Jarvis Scott, 24-year-old Los Angeles runner, set a world indoor best time of one minute 5.6 seconds when winning the 500 yards here Friday night. Former record-holder Kathy Hammond of the United States was also inside the previous best time of 1:06.3 when finishing second in 1:05.8. Karen Lundgren of Sweden was third in the same time.

TENNIS: Philadelphia — The first four seeded players—Ken Rosewall, Rod Laver, Tom Okker, and Arthur Ashe—won places in the semifinal round of the United States professional indoor tennis championship here Friday night.

Rosewall scored a thrilling 6-1, 6-7, 6-3 victory over American Marty Riessen, the seventh seeded American.

Laver overcame another hard hitting American, Bob Lutz, seeded sixth, by 7-6, 6-1.

Okker, of the Netherlands, came through by 7-5, 6-3 over Jeff Borowiak, the tall American who upset Wimbledon champion John Newcombe of Australia the night before.

Ashe beat Cliff Drysdale of South Africa 7-5, 6-2.

US-USSR medical research cooperation

Washington/Moscow (MTI) — The United States and the Soviet Union agreed to cooperate in research into cancer, heart disease and environmental health.

Initially the plan will involve a mutual exchange of information, but could be expanded later to include joint research teams and bilateral funding, health, education and welfare, secretary Elliot L. Richardson told a news conference.

Letters of agreement were signed in Washington by Richardson and in Moscow by Soviet Health Minister Boris V. Petrovsky.

Dr. Roger O. Egeberg, a special assistant to Richardson on health policy, was named to head the American delegation travelling to Moscow next month to form a joint committee for health cooperation.

The agreement calls for creation of subcommittees to implement specific objectives and to report to the joint committee. This will meet once a year alternately in each country.

WCC condemns Rhodesia racism

Auckland/New Zealand, Feb. 12 (AP/UPI) — The executive committee of the World Council of Churches is to protest strongly to the Rhodesian authorities about the denial there of normal political activities.

The committee, now meeting in Auckland, said it abhors the continued detention of Rhodesian nationalist leaders and the arbitrary imprisonment of black and white people opposed to proposed terms of the settlement with Britain. It requests their immediate release.

The committee urges the British government, whatever the outcome of its test of acceptability to recognize its continuing responsibility until all people in Rhodesia achieve full political rights.

ian regime "so long as the racially-discriminatory system prevails there".

Progress on Greece port for 6th Fleet

Athens, Feb. 12 (AP) — Greece said today negotiations for granting the US Sixth Fleet home port facilities had

1972 OKT 20

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Jedlinszky László

Északmagyarország

1021

ÜLŐ EMBER

Jedlinszky László rajza

A Szerencsi C
továbbra is jó ü
lad a répafeldol
pány. A gyár te
zetében az idén
korrépa egyharm
ték már a gazda

A mezőgazdas
mek állattenyészetei az idén is nagy mennyiségű répaszeletet kapnak a cukorgyártól. A cukorgyártás során napi 60—70 vagon répaszelet keletkezik, s így bőven áll a gazdaságok rendelkezésére ez a kitűnő tömegtakarmány.

Nem is egy olyan gazdaság akad a Szerencsi Cukorgyár körzetében, amely az idén 30—40 vagon répaszeletet igényelt.

olaszi Pajzos-dűlőben — az aszút is átszámítva — *80—90 mázsás átlagot szüreteltek egy-egy holdról.* A világhírű borvidék történetében ekkora termést még sohasem szüreteltek holdjáról, hiszen a régi művelésű földeken már a 30—35 mázsa is rekordnak számított. S ami különösen értékessé te-

Frontfejtésen

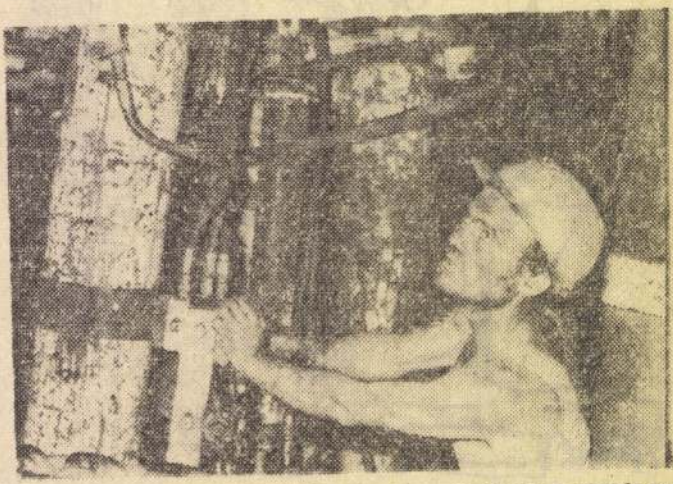

Ella-aknán a fletcheres fronton hozzáértéssel és gondosan kahelyen kitűnő brigádok dolgoznak.

model-
hiány.

Hát nincs. Én is sokszor csak tengek-lengek, de amikor szíveskedjem nagyon meg tecet. H. János
Mindszentkálla Toldy u. 22. sz."

Jelenszky László

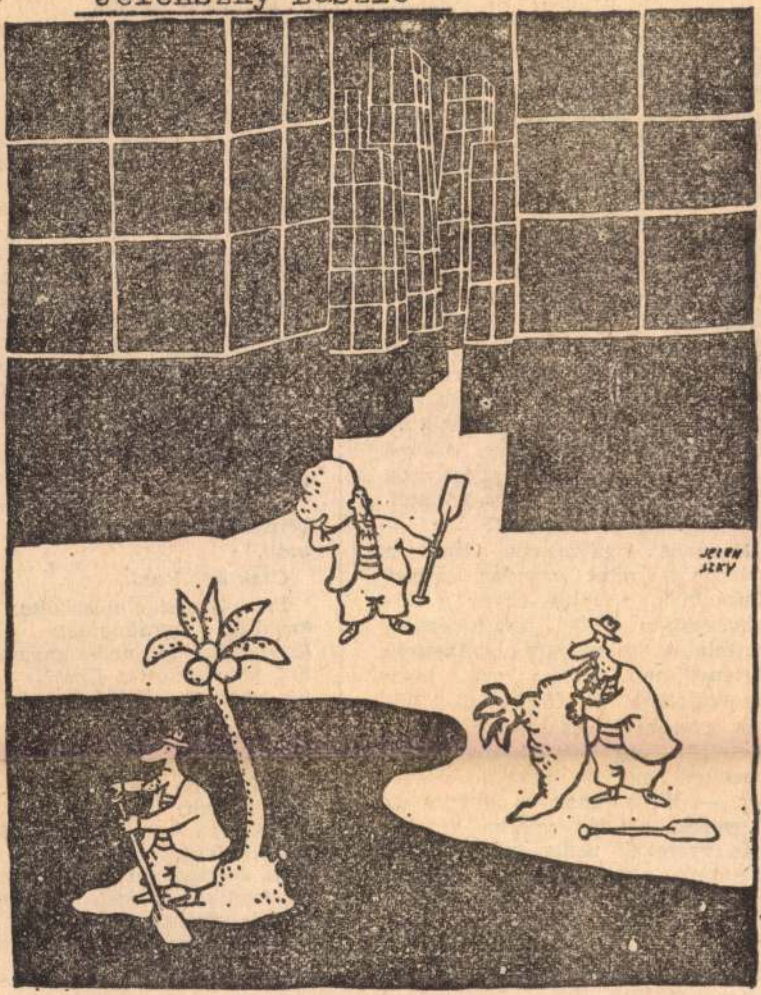

Jelenszky László rajza

ÉLET ÉS IRODALOM

3

Bp.

1977. dec. 31.
53. sz. 3. lap.

XXI. évf.

egymást gyerekek, de ne szeressük a rossz dolgokat és azok hordozóit, hogy éljünk szépen és értelmesen, mert meg fogunk halni és kár értünk. Hogy nyáron nagyon meleg van, télen nagyon hideg van, a kutya ugat, a macska nyávog és csodálatos, csodálatos falu!

Közben mást is csinálok, nagy ravaszul. Kiárusítom a készletet. Talán valahol Kosztolányinál olvastam azt, hogy a művészetnek vége, az írók önéletrajzot írnak, alkotás helyett magát a műhelyt árusítják ki. Jó lenne tudni, hogy milyen könyvek olvastán gondolta ezt. Nem hiszem, hogy igaza volt ebben: egy folyamat kezdetét látta csak. De hát én nem vagyok író, nekem mindenképpen szabad kiárusítanom a készletem, vagyis a múltat. A múltam lezárt szeletét. Ami már távlatot kapott.

Roppant izgalmasnak látom a múltamat, mint minden ember. Kalandnak, s mint ahogy a fülszövegekben írják „cselekményes, fordulatos, mindvégig lebilincselő történet"-nek tartom azt, hogy megszületünk és fölnövünk. Először gyereknek. És nagyon sokáig gyerekek vagyunk, beláthatatlan messzeségben van még a felnőttkor. — Hálistennek — mondta az a gyerek, aki én voltam valaha. más gyerekek pedig minél előbb felnőttek akartak lenni, milyen tarka, milyen sokféle már ez is! Aztán felnőttek leszünk. A noteszában lapozgató tanár emlékezhet arra, hogy milyen érzés a padban

pőjű komédiással, akkor, a 20-as évek legelején.

★

Guszti, az unokabátyám, volt a nagyfiú a családban. Nagyon öreg a szemünkben, legalább tizennégy éves, hentesinas kint, valahol az Angyalföldön. Én nyolcéves lehettem, a három öcsém közül a legkisebb talán öt sem. Mi a belvárosban éltünk, tehát egy egészen más világban, kétes jómódba burkolva, mi — ahogy mondani divatos volt — úri gyerekek voltunk. Guszti szabadabban élt — hát hogyne, a Röppentyű utca tájékán! Ha jött, mi csak csodáltuk. Ő mindent tud! Mennyi mindent tapasztalt már! A családi szegénység mennyivel kötetlenebb életet biztosított neki is, számtalan testvérének is, mint nekünk a mi botladozó gazdagságunk.

— Ismeritek Karlie Kaplint? — kérdezte egyszer, bőséges ebéd után.

Csak ámultunk.

Erre Guszti elcsászkálta, elbotorkálta, ugrabugrázta Karlie Kaplint, akinek nevét anyám rögtön helyesbítette: Charlie Chaplin, vagy Csarli Cseplin. De nem volt-e mindegy, hogy' is kell ejteni? Ámultunk, örültünk, tapsoltunk, s Guszti — előkerítve apám sétapálcáját, pincskalapját, orra alá kormos dugóval bajuszkát rögtönözve — eljátszotta Karlie Kaplin legújabb bohózatát. Ez a fura, csámpás emberke — csavargó vagy kisemmizett — lázadt ebben a bohózatban is, lázadt mindenféle rossz hatalom ellen, lá-

böztetni őket a kínaiaktól! És a koreaiaktól? (Kötelező ellenvetés:) Arra még nem gondoltál, hogy nekik éppen mi vagyunk egyformák?

munkásmozgalom 1. Már korán keresik vele a kapcsolatot. 2. Már korán belekapcsolódnak.

nap Ott kellene élni, ahol mindig süt a nap.

nézők Szoronganak a zsúfolásig megtelt lelátókon.

nők Sötétben mind egyformák.

nyújt („Ezt tudtam nyújtani" hallatán:) Legalább ne nyújtanád, ha jobb nincsen.

orvosok Egyszer bevallhatnák a világnak, hogy nem tudnak gyógyítani. Ha nincs orvos, beteg sincs, így van ez. Bízni kell az orvosokban, ha már más segítség nincsen.

öltözködik Rétegesen kell öltözködni, ha nem akar megfázni az ember. Persze, másoktól még akkor is elkaphatja.

parancsoló Parancsoló szükségletként jelentkezik az az igény, hogy....

politikai vicc A társadalom biztonsági szelepje.

pszichológia 1. Az ember elolvas egy pszichológiai cikket, tisztára olyan, mint az Idegen szavak szótára, csak lóugrásban. 2. Szpichológia: így épp annyi értelme van, és legalább ki lehet mondani.

rendőr Mindig ott van dugó, ahol rendőr irányítja a forgalmat.

repülőgép Nem kell félni tőle: fent még nem maradt senki.

repülőjegy Futballcsapat váltja meg legutóbbi győzelmével.

Rolls Royce Az Északi-sarkra is utánad jön a szerviz.

rossz vezető Hiába váltják le, ha a struktúra ugyanaz marad.

sebészek Mind hentesek.

szegény (Arra a hírre, hogy valaki nyugati országban él:) Szegos szivacs: szivacsként szívja magába a külvilágot.

szivesség Tennél nekem egy szívességet? Igazán? Akkor tehetsz nekem egy szívességet.

szívinfarktus Menedzserbetegség.

szöglet A jó szöglet fél gól.

találkozik A temetőben mindnyájan találkozunk.

tanács Köszönöm, tanácsokkal el vagyok látva.

tanfolyam Gyorstalpaló.

technika 1. Az írásnak (festészetnek stb.) is megvan a maga technikája. Ezt előbb meg kell tanulni, aztán jöhet a tehetség. 2. Ez, kérem, nem boszorkányság, hanem egyszerűen: technika.

tévé Ablak a nagyvilágra. Mindenütt ott van, ahol történik valami.

Texas (Unalmas szónokra:) Ezt a pasast Texasban már rég lelőtték volna.

titok Magyarországon az titok, amit csak százezren tudnak.

többnapos ünnep Megbolondítják az embert: ide-odatologatják a napokat. Nem tudni, mikor van hétfő, és mikor vasárnap.

tud Tudod-e, öcsém, mi a hepatitis? Nem? Hát én azt kívánom neked, hogy soha ne is tudd meg.

út A bürokrácia útjai kiszámíthatatlanok.

ül (Leültető gesztusra:) Hagyd, ülök én egész nap eleget. (Cinikusabban:) Hagyd, fogok én még ülni úgyis.

vers Ezek a mai versek!...

víz Na, veled is kinn vagyok a vasszerlejtungból. (Buta emberre:) Árvíz van nála: a fejében.

ziccer Egy a fontos: nem szabad kihagyni!

Jelenszky László

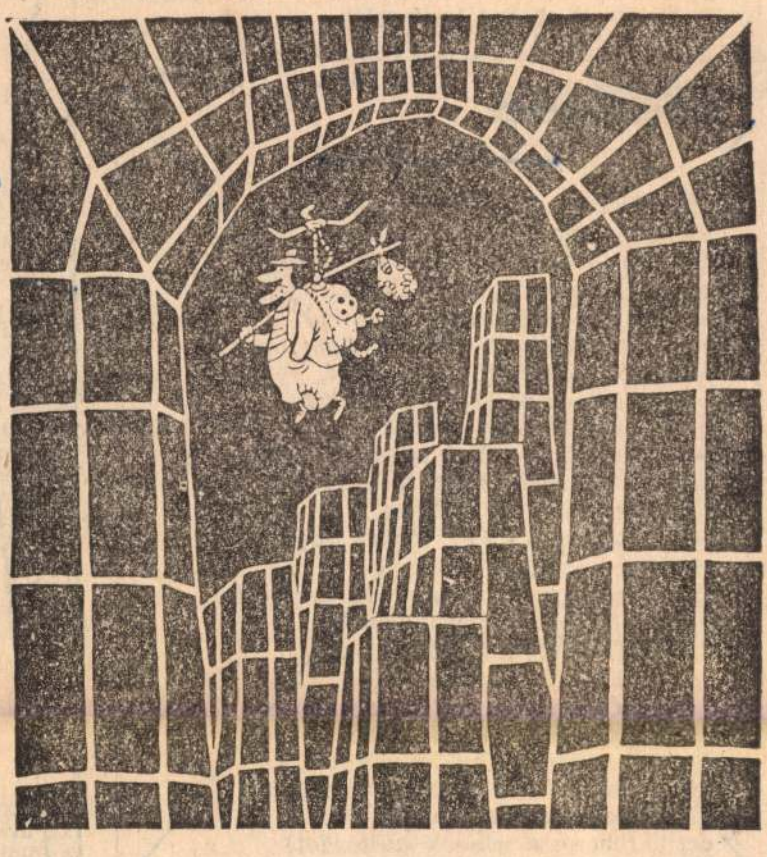

Jelenszky László rajza

A tuloldalon lásd: Dunai Imre rajzát.

~~a numizmatika attoroje~~
~~időszakos kiállítás~~

Dunai Imre

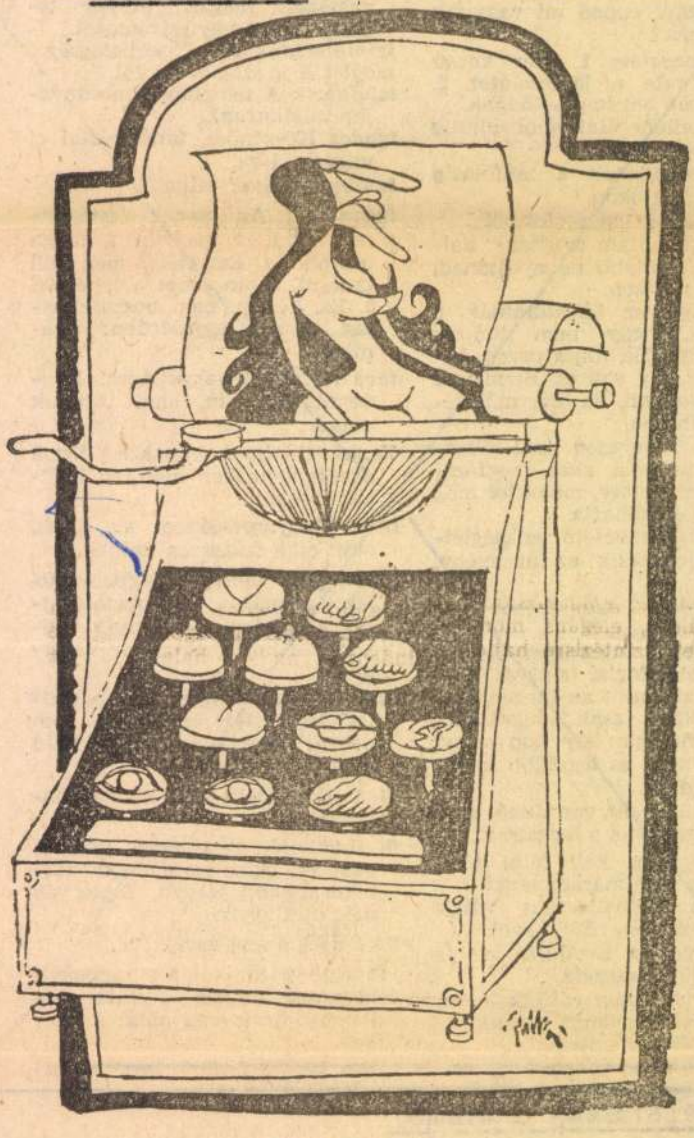

Dunai Imre rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec. 31.
XXI. évf. 53. sz. 12. lap.

Pohárköszöntő

Testvéreim, a honfi-láz hevében!
Én rút bitang, tétova renegát
hozzátok szólok, én, kit eme tósztra
a nemzet-féltés gondja delegált:
— Igyatok, édes haverok, akikkel
egy szeszakolban tintáztam imént;
igyatok hazám fiai: cseresznyét,
konyakot, rumot, igyatok, miként
vedel az is, ki eltilt a piától
— csak zugban, potyát, s markába nevet —
igyatok hazám leányai! Keccsel
túlgurgulázni a férfi nemet!
— Ne áztassa el a tószt igazát, hogy
társatok antipiást alakít.
(Szeretnék, gödény-gigámon lecsurgott
pénzemből visszanyerni valamit.)
Ti tudjátok: én megittam a részem:
egy deficites közép-üzemet
gatyába rázna ára. Igy a kocsma-
ajtón kivülről zeng az üzenet:
Igyatok csak! Példám követni vétek!
(Az „Antetilt" bár régen nem szedem.)
Mit évente dacosan megpiáltok:
azt féltem én, a sok-sok milliárdot!
Hisz koldusbotra jutna nemzetem!

— Világgá kiá
Ülök a kád sze
zom. A kád pereme
színvonal. Az sem
s közben teli torok
ment el. Nem szere
bad beszélni.
— Családi titok
— Te meg bele
De lehet, hogy
Mindegy.
A kád eredetil
szögletes keretbe.
mosnom magam ut
metlen peremen, n
nen, hol onnan, az
tesen megszürkült,
az a néhány elhagy
mintha pontokból
— Az ember e
belém a felismerés
Maradok hát. Az C
a plakát. Meg lehe
rizsporos volna. Ne
lok neki. Pedig Éd
gelihez kakaót.

Hernád

A K

A. B. Fraunho
hogy a földigiliszta
egy T-alakú üvegcs
gén következetesen
rűsféreg. Az azonba
ba utasították, hogy
— Sose hátra!
— Hátrébb! Az
— Nem oda! B
— Rubicon! Át
— Rhodosz: na
— Közlekedőed
Előfordult, hogy
ban a T-alakú üve
ték fel és az állat á
akkor a földigiliszta
ági kijáratot keress
C. D. Klingham
gálva, bebizonyított
takaróján kiválasz
mint az, amely küls
hogy elektromos üt
anyag kerül, amit a
Ezek után valószín
klasszikus vizsgálat
E. F. Klangkörp
rűsférgeket. Felütvé
színes műmelléklett
megállapította, hog
tagozottságukban n
gyűrűkből — áll, id
mely a hasdúcláncb
érző és tapintó érzé
szerelt csonka, lábf
fejlett kopoltyúik, l
lyek a folyékony b
továbbá fejlett vére
tömlőjük van, mely
sokat végzik.
E. F. Klangkörp
vonalú matematikai
A
a gyakorlati kutatás
kú üvegcsövet minc
a földigiliszták tanu
fekvő volt a feltevé
által megfigyelt vis

Kala (szenegáli) 30-án 5, t8

HÍRADÓ:
Magyar Híradó; Kis sün és a bocs; Piros cipőcskék
E: 9-től 3-ig folytatólag
Magyar Híradó Hétvége Pest megyében; Képek a nagyvilághól III.; Képek a nagyvilághól IV.
E: délután 4-től fél-ig bezárólag folytatólag

Emlékiratba illő kezdet, honnan majd messzire kanyarodun gondoltam. De hogy ennyire káprázat az egész? Mire visszanéze emlékország, kísértetvidék.

Jelenszky László

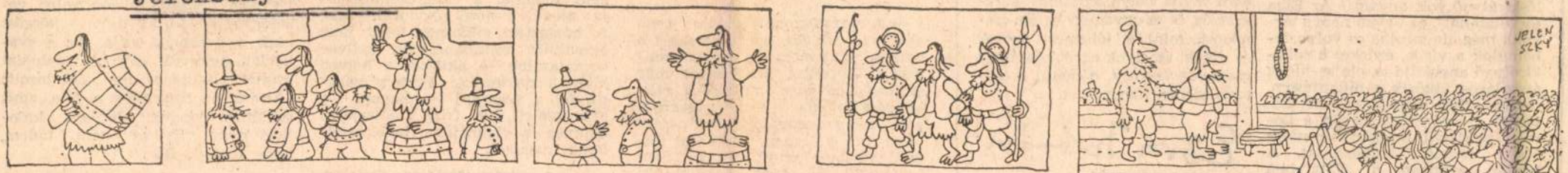

Jelenszky László rajza

Bp.
1977. dec. 31. XXI. évf. 53. sz. 8. lap.

...ötlenek a vedistennő szával, „Sellő-királynő volt anyám / Az Elba torkolatánál", ez ugyan nem a torkolat még, de mintha ez volna, lebámulok a vízbe, érdekel a sellőkirálynő anyukája is, olajos-hideg áramlásba ütközik a pillantásom, decemberben a sellőkirálynők délebbre tempóznak, nyilván a Loreley-sziklánál is ezért kerestem hiába varázsos kollegináját. A bankot azonban a „City"-ben

...bant a vita vágya, a fiatalos harckészség, és ez ugyanúgy belém csapódott, mint a jólismert versek és dalok, amelyek egyébként nagy megnyugvásomra, németül is egészen szépen hangzottak.

Eörsi István

...zelgős rek-
...e, míg a
...nivalójában
marad.

...a fogyasztó ... kosárral — ...iszkálták az ...i közvetítse. ...on feloldásában a reklámlélektan?

— A paradoxon feloldása csak akkor lehetséges, ha nemcsak a reklám jó, hanem az eladás technikája is fejlett. Ez viszont már gazdaságszervezés, aminek a reklámpszichológia — függvénye, nem pedig mozgatója. Természetesen van kölcsönhatás is, de kutatásaink elsőrendű alanya nem feltétlenül az eladó. Feladatunk: a fogyasztói indítékok kutatása, a

— Ha végignézünk a világban, sehol sem szerepeltetnek annyi vékony manekent — a legkülönbözőbb árucikkekhez —, mint nálunk. Holott mindig a megcélzott vevőcsoport típusát kell megjelenítenünk: az érdekelt karaktert. Nemcsak a szóval és tárgygyal kell megteremteni a kontaktust, hanem azzal is, aki a szlogent mondja, a tárgyat használja: akivel a néző azonosulni tud. A háztartási cikkeket tehát nem ötvenkilós csinibabáknak kellene bemutatniok — akikkel a hetven kilós háziaszonyok úgysem vehetik fel a versenyt —, hanem a már molett, de friss hölgyeknek akiknek a figurájába beleképzelhetik magukat.

— A reklámtudományi elemzések tulajdonképpen miért helyezik a

— A mászékok módszere még ma is a legjobb, mert *direkt* hatást ér el. Ami pedig a szakemberképzést illeti, a tanfolyam legtöbb hallgatója már kül- és belkereskedelemben dolgozik, és nálunk csak középfokú képzést kap. Talán a közgazdasági egyetemen, vagy a kereskedelmi főiskolán is tanszéket kellene nyitni a reklámnak, hiszen szükség volna vezetőkre is. Ma az ilyen képzést csak a gyakorlat adja. Az a gyakorlat, amelyről egy philadelphiai áruház-tulajdonos így sóhajtozott: „Annak az összegnek a fele, amit reklámra kiadok, ablakon kidobott pénz. Sajnos nem tudom, hogy melyik fele."

Magyar Judit

Jelenszky László

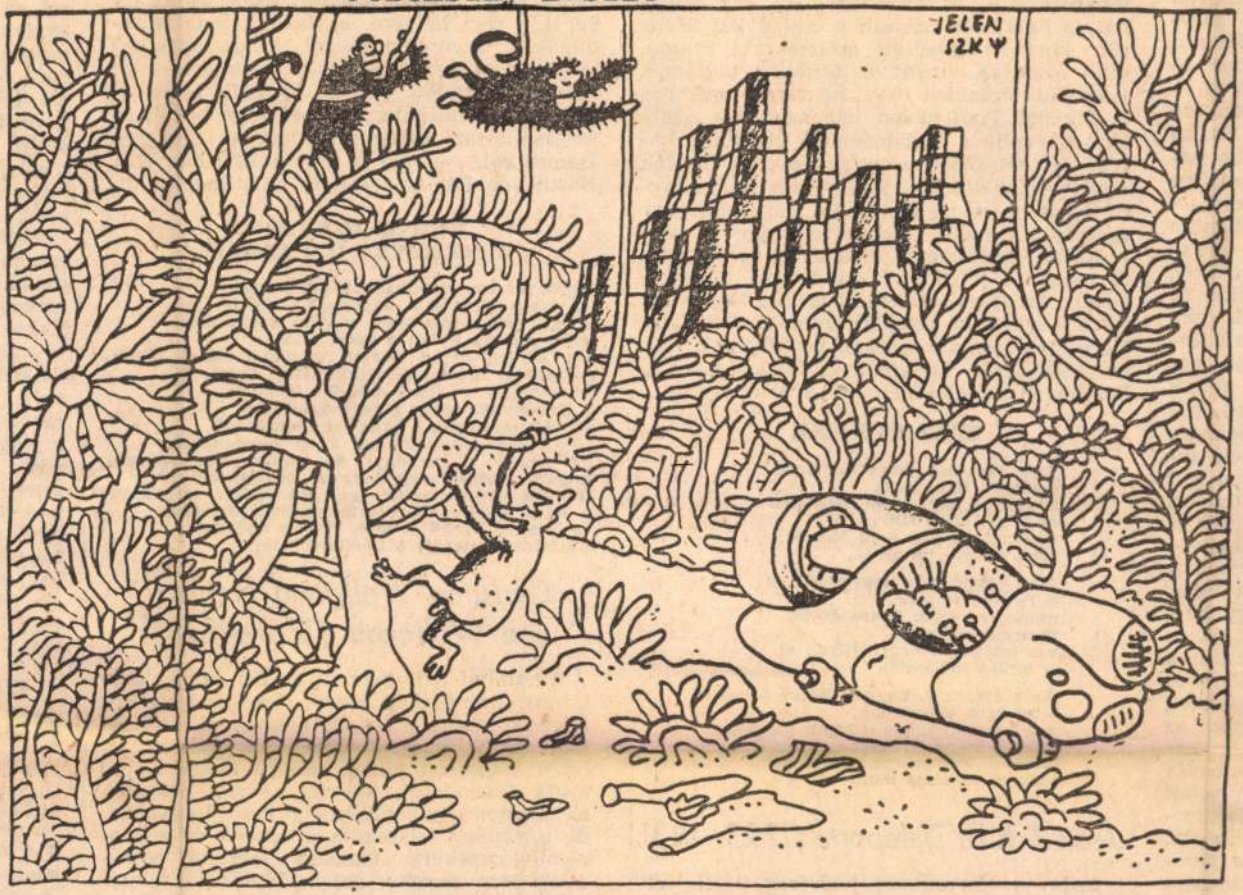

Jelenszky László rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec. 31.
XXI. évf. 53. sz. 13. lap.

de sehol
gat-euró-
eethoven
ek 1870-
y látszik,
vében —
ket is —
lkezdtem
ek volna
eethoven-
irodalom
últunk —
italálnom
én benső
hovenről,
seiket is,
nek soha
kell for-
álok egy
it, annak
meg kell
bennem
inek in-
ami lett
t tanára,
költő és
kja, és a
umorista,
ott látni.
négy haj-
rájuk és
stílusban
különböző
iszteletet,
ragad az
Hármas-
y-szonáta
-műveket
éniségfor-
m mióta,
, s ame-
érezném

poéták s

kat is ír — Shelley módorában — nekik. Egyetem után külügyi szolgálatba lép és élete jórészét tölti diplomataként különböző fővárosokban. 23 éves korában egy nagybátyja halálakor reászáll a család VII. Henrik korában szerzett arisztokrata rangja, ettől kezdve, mint a felsőház tagjának, Lord Bottonfield a neve, de versei továbbra is Thomas Pool néven jelennek meg. 1861-ben megválik a diplomáciától, elfoglalja helyét a felsőházban, ahol főleg az iskolák ügyeivel foglalkozik. Ekkor már hangsúlyozottan konzervatív (tory). De mindenképpen tiszteletre méltó törekvése, hogy a zenei kultúrát fejleszteni akarja az oktatásban. Ő maga is jól játszik különböző hangszereken; zenetörténeti esszét is ír a skót duda jelentőségéről a nagybrittánniai kultúrában. Verseinek igen sok a zenei vonatkozása. Az itt következő költeményét 1870-ben írta, Beethoven születésének 100. évfordulójára.

SZÁZ ÉVE MÁR

Száz éve már, hogy szelleme
e földön létre kelt;
a gyönge test, mely néha rest
és végül sírra lelt —
meghalhatott, ő nem halott:
örök életet érdemelt.

Mert többé már nem múlik el
a felzengett zene,
amelyben örök életre derült
teremtő szelleme,
s a test után nem süllyed el
a múlás mélyeibe.

Száz éve már, hogy a földre leszállt
s az égbe visszazeng,
s e hang nyomán lelkünk magasán
már új remény dereng,
lelkünk magasán a győzelem
szentelt zászlója leng.

Jean-Achille Delaporte (1793–1831)

Apja a forradalmi hadsereg tisztje, elesett Napóleon egyiptomi hadjáratában. Ő maga már ifjan Napóleon katonája, 22 éves

fegyveres harcra buzdítja a tömegeket. Amikor kiderül, hogy a júliusi forradalom nem vezet köztársasághoz, csak új király kerül a régi helyére, egykori katonai pisztolyával agyonlövi magát. Elkeseredéséhez talán az is hozzájárul, hogy felesége — akit két évvel azelőtt vett el és nála 14 évvel fiatalabb — állítólag (bár ez nem bizonyos) megcsalta az akkor már nagyon népszerű Dumas-val. — Ezt a versét 1827-ben írta, Beethoven Párizsba érkező halálhírére.

VICTOR HUGOHOZ BEETHOVEN HALÁLÁRÓL

Hugo, ön ismeri a hangok lelke-mélyét
és szóra váltja át a hangszerek zenéjét,
ahogy nem tudta még eleddig senki más,
tudja-e hogy halott a bécsi óriás?
Ma Bécsre csend borult, a napot tűnni látták,
gyászolva ülnek el szimfóniák, szonáták,
az értelmes beszéd a csöndbe belehal:
a Rajnán túl halott a forradalmi dal.
De él-e mifelénk, e hang szülőhonában?
Igen, reménykedünk mi itten mostanában,
de kevés a remény, ha nincs, aki tegyen,
hogy a halott zene fegyver és tett legyen.
Ha mi Beethovenért az illő gyászt megadjuk,
a nagy halott fölött sajátmagunk siratjuk,
és a saját szebb jövőnk remélt előjele,
ha felzeng itten is a Beethoven-zene.

Christian Wolfgang Freiherr von Wolfenau (1781–1814)

Westfáliai arisztokrata család sarja, kantiánus filozófusnak készül, Schiller hatására rokonszenvezik a haladó eszmékkel, de közben fél a forradalomtól. Önkéntesnek áll be a Napóleon elleni háború hadseregébe: majd filozófiától, katonáskodástól elfordul, az érzelmek szabadságáért kezd lelkesedni, de ugyanúgy lelkesedik a zenéért és a képzőművészetekért. Ismételt szerelmi botrányok után szegény polgárlányt vesz feleségül, ezért családja megtagadja. Rendszeres munkához nincs kedve vagy kitartása, egy-

éves kor
nemesi
Bessenyei
sel és fr
gyarra f
magyarul
cia felv
ért lelke
I. és II.
átlép a
török há
teljesít
ezért is
lomtól, a
mozgalon
nyugdíja
ezredes
Ekkor, v
— nősül
dálkodot
volt, pár
év alatt
a nagy
adja, v
zenél és
kedett l
nyel ma
letisztáz
sok évv
Az itt k
hogy je
király c

EGY

Lelket éb
Ú zenét
Maga Sz
Előbb tsa

Gyalázat
Ditsőség
'Ki néme
'S elénk

Repessen
'S ébre
Hogy a'
'S nem

Jelenszky László

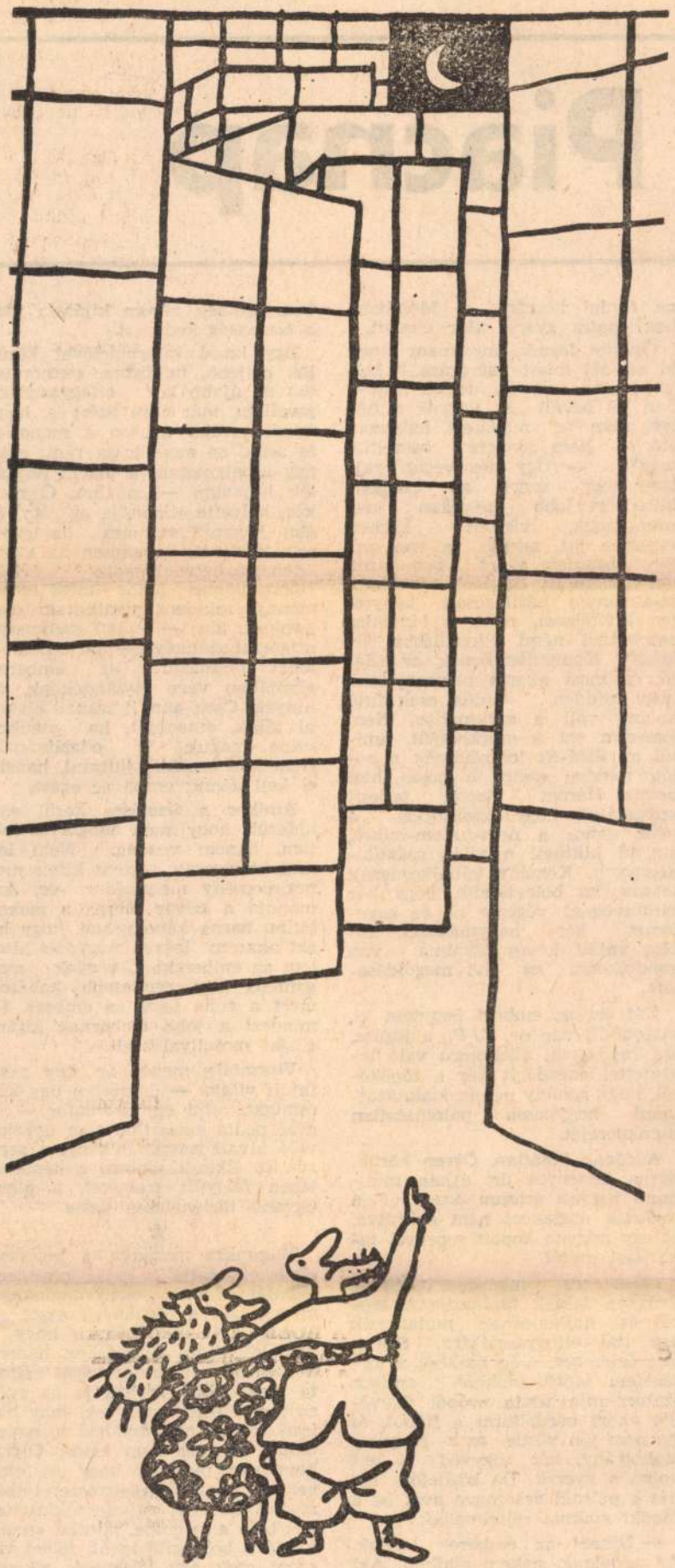

Jelenszky László rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec. 31.
XXI.évf.53.sz.
15. lap.

Majdnem gyerekvers

ki Piacnap

na fordul hozzám: — Mondtam, hogy hatra gyere! Már elment.

Őszinte leszek, fogalmam sincs, ki az, aki miatt hat órára itt kellett volna lennem, de az iskolában jól bevált „én vagyok a hülye, nem te" módszert halászom elő. — Nem nyolcra beszéltük meg?... — Úgy néz végig rajtam, hogy ezért az „augenblick"-ért jobb helyeken kést rántanának, viszont közben eszembe jut, miről is van szó. Egy pasasnak akart bemutatni, aki szintén itt trógerol, és valami találmányát házilagosan kénytelen kivitelezni, mert a hivatalos szerveknél némi ellenállásba ütközött. Komputermérnök az illető, és most akarja bebizonyítani, hogy minden eddigi csak futó kaland volt a szakmában. Nem ismerem azt a szerkentyűt, amitől az IBM-ék lehúzhatnák a rolót, minden esetre a pasas hisz benne. Három piacon teljesít szolgálatot, hogy összejöjjön a pénz ahhoz a nem-tudom-mihez, amivel kiütheti a világ számítógépiparát. Kemény vállalkozásnak tetszik, ha belevesszük, hogy bár kitüntetéssel végezte el az egyetemet, két hagymásláda között vajmi kevés alkalma van gondolkodni az elvi megoldásokon.

Hát ezt az embert hagytam ki, viszont itt van dr. Z. P., a jogász, aki rendkívüli alkalomra való tekintettel engedélyt kér a főnökétől, hogy néhány percig kiaknázatlanul hagyhassa pótolhatatlan munkaerejét.

A főnök hibátlan. Ötven körüli, barna köpenyes úr, újjain minimum hatvan gramm arany, a tízdekás dögláncot nem számítva, és egy nagyon kopott seprűvel takarítást imitál.

Fergeteges megismerkedésünk ürügyén falnak támasztja a seprűt és hajlamosnak mutatkozik egy ital elfogyasztására. Született úriember, még azokból a történelem előtti időkből, amikor szatócs-apja tiszta erőből ügyvédet akart bárdoltatni a fiából, és ha nem jön közbe az a nagy világbotrány, hát ügyvéd is lett volna a gyerek. De közbejött, így hát a pultnál ácsorogva avat be a főnöki szakma rejtelmeibe:

— Nézze! az emberek lopnak. Az a dolguk, nekem elhiheti. Aki nem lop, az csal vagy hazudik. Az én embereim például csak csalnak, viszont nekem ott kell lennem, hogy tudjam, mi az, amit este el lehet osztani, és mi az, amit esetleg nekem le is kell ülnöm. Erre a szakmára születni kell, kérem. Itt a diploma — már megbocsásson, uram — egy kalap szart nem ér. Kitettem a dokit a placcra, mindjárt átgázából adott ben, aminek három kijárata van, a biztonság kedvéért.

Egy kazal információval kerülök beljebb, miközben szemérmesen az újabb kör elfogyasztását javallom, már csak azért is, hogy minél tovább tartson a monológ, és senki se mondhassa rám: csak úgy kibattyogtam a piacra hajnalok hajnalán — csúzlira. Ő nem kér, helyette elmondja az „élni és élni hagyni" számára hangszerelt kiadását, egyenesen az ezerkilencszázhetvenhetedik évből. Hosszadalmas lenne most leírni, mennyi mindent megtudtam magunkról, de — némi szerkesztői szigorral számolva — pár szóban is lehet summázni: az emberek alapjában véve jószándékúak, de hülyék. Csak annyit szabad elvenni tőlük, amennyit, ha eszükbe jutna, maguk is odaadnának. Nem kell eszükbe juttatni, hanem el kell venni; ennyi az egész.

Amikor a fizetésre kerül sor, kiderül, hogy nem meghívő voltam, hanem vendég. Nem lep meg túlságosan, viszont kifele menet kemény mélyütés ér, Azt mondja a szivar abban a makulátlan barna köpenyében, hogy ha azt akarom: legyen nagyobb hitelem az embereknél, vegyek magamnak egy rendesebb kabátot, mert a ruha teszi az embert. És mindezt a jobb embernek kijáró elnéző mosollyal közli.

Visszafele menet az ügy nem fajult vitává — doktorom úgy kacsintgat, mint egy szemafor —, a góré pedig halaszthatatlan ügyeire való hivatkozással felkapja a seprűt, és elkezdi söpörni a képzeletében felgyűlt szemetet, a placc ugyanis történetesen tiszta.

★

Magunkra maradva, a jogászok eleje elmondja a saját piacideológiáját, ami nagyvonalakban megegyezik a főnökével, azzal az árnyalatnyi különbséggel, hogy ő nem hülye ám a lopáshoz, hanem a becsület világbajnokságot célozta meg. Abba is hagyja az egészet, és elmegy gátőrnek vagy beíratkozik az orvostudományi egyetemre, ha még nem késő. Olyan komolyan mondja, hogy az embernek merő kényelemszeretetből megáll az esze. Áthatóan tekintettel néz bele a fejembe, mintha onnan várná a boldogító igent, tőlem viszont csak egy közepesre sikeredett búcsúra telik.

★

Hangyás fejjel próbálom átküzdeni magam a Pénteki Piacnap nyüzsgésén — futólag még látom, hogy Kovalik egy csontvázszerű öregasszonyt bűvöl a mikrofonnal, azzal az arckifejezéssel, amit csak az ENSZ Alapokmány felülbírálásával és a népárak körüli visz-

Jelenszky László, grafikus

JELENSZKY LÁSZLÓ:

„Harmincéves vagyok. Díjak: 1973. Moszkva (bronz). 1976. Bordighera (Ezüstpálma). 1976. Bordighera, Európa-tanács nagydíja. 1977. Marostica, kritikusok különdíja. 1976-tól a fiatal képzőművészek stúdiójának tagja."

Nyakas Szilárd: Bemutatjuk Dunai Imre, Jelenszky László és Tettamanti Béla grafikusokat.

Élet és Irodalom, Budapest, 1977. dec. 31.

gimnáziumi tanár, Budapest

Jelenszky László

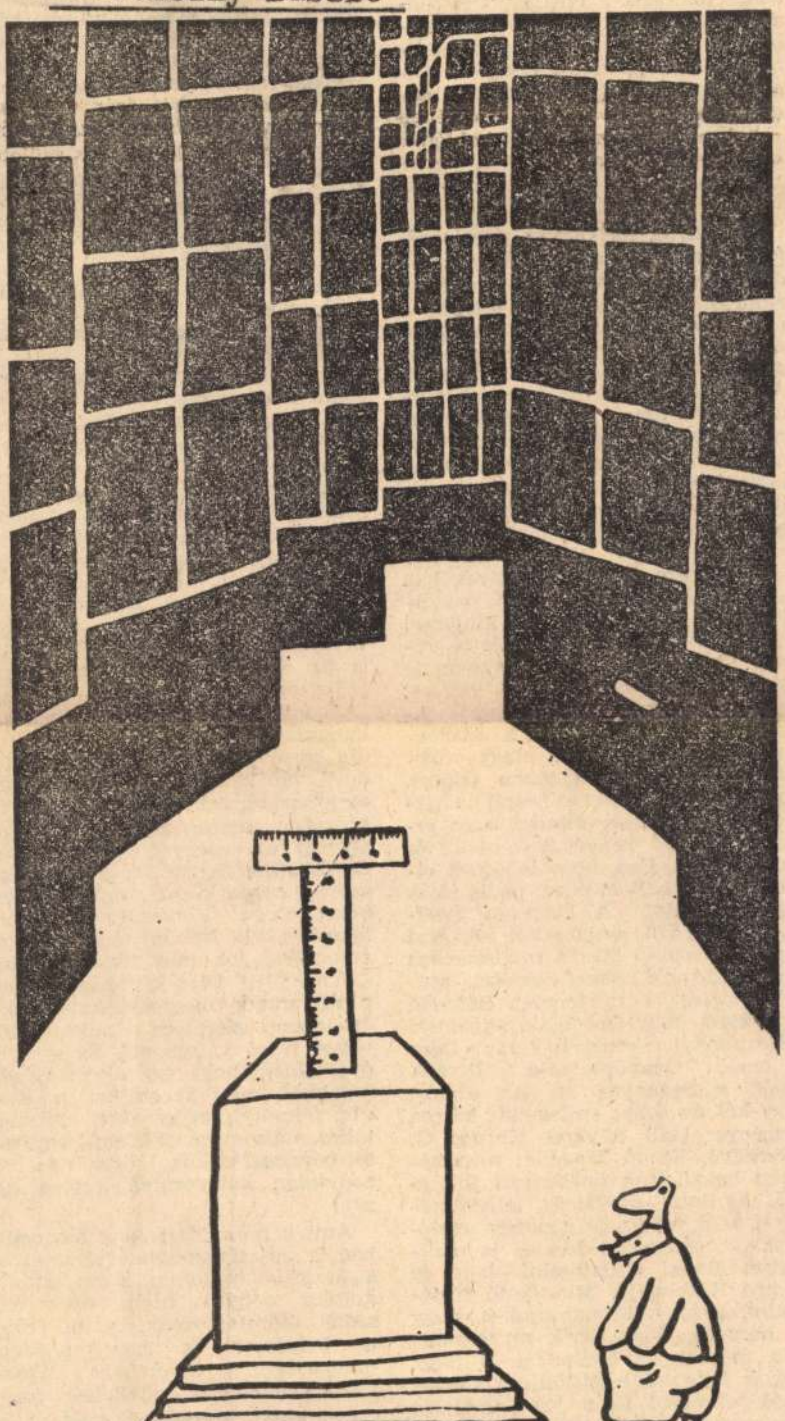

Jelenszky László: Köztér

Élet és Irodalom, Bp. 1978. márc. 18.
XXII. évf. 11. sz. 6. lap.

nyének viszonylagosságát, s egy *fair play* vitában ezt illett volna vissza is igazolni.) Honnan vettem mégis az egész jelenségkört és modellba sorolását? *Onnan, hogy korlátozott érvénnyel ugyan, de leírható vele a hetvenes évekbeli ma-*

★

Önéletírás, történelem, szociográfia. A mai romániai magyar irodalom *reprezentatív* alakja Sütő András. Két művét emlegetjük a mai romániai magyar irodalom *reprezentatív* műveiként: az Anyám...-at és a Kálvin-drámát. Az egyik önéletírás, a másik történelmi dráma. Van-e olyan *szabályos regény* vagy társadalmi dráma, amely *a legforróbb jelen* témaközegében mozogva ugyanoly súlyossággal *reprezentálja* a mai romániai magyar irodalmat, mint ez a két remekmű? Nincs. Vagy legalábbis nem emlegetünk ilyeneket. Emlegetünk viszont további önéletírásokat, most például a Majtényi Erikét. De mivel vált ismertté annak idején Páskándi Magyarországon? Történelmi drámával. Mi lett viszont a jelenábrázolás *reprezentatív* műfaja? A riport, a szociográfia. A mai romániai magyar irodalom direkt műfajokban (riport, publicisztika, esszé) beszél a jelenről. (Vigyázat: mindez nem *értékminősítés!* Tényeket sorolok. És vigyázat: tudom, hogy lehetnek ellenvények is!) Mindez pedig Magyarországon? A hetvenes években? Volt idő, amikor két folyóirat és egy hetilap közölt rendszeresen önéletírást. Pályaemlékezetet, szülőföldrajzot, kortörténetet. Bölcsők, koporsók, ősök, kopjafák, anyaölek. Újratámadt életrajzíró-kedv: Déry Tiboré, Grandpierre-é, Illyésé. Még a regények is. Az elmúlt egy-két év sokat emlegetett három regénye: Gáll Istváné, Kardos G. Györgyé, Szabó Magdáé; mindhárom bevallottan önéletrajzi ihletésű. A fiatal prózaírók teljesítményei közt már-már gépiesen emlegetődik (Szabolcsi Miklós is említette) Dobai Csontmolnárok-ja és Spiró Kerengője. Mindkettő történelmi regény. Mondhatjuk-e, hogy a hetvenes évek egyik *reprezentatív* műfaja az önéletírás, s hogy egyik *jellegzetes* attitűdje a visszafelé tekintés? És a jelenábrázolás *reprezentatív* műfaja? Mit válaszolunk arra a kérdésre, hogy mi a legizgalmasabb vállalkozása ma a prózairodalomnak? Azt válaszoljuk, hogy a szociográfia. A Magyarország felfedezése. (Vigyázat: ez mezés-módszert, egy modort. Van egy jellegzetes erdélyi képes beszéd. Kép magyaráz képet. Nem új ez nem kizárólagos. Jön bibliából, Heltai Gáspárból, Tamási Áronból, Németh Lászlóból, sok helyről. De jellegzetesen helyivé sűrűsödik, s aztán hat nálunk is. Példa rá Páskándi Géza múlt heti cikke is az Élet és Irodalomban, a Csipkerózsika avagy a medvék téli álma című. Hanák Péter fogalmi nyelven beszélt, és azt mondta: etnikai tudatosság. Az ő cikkéhez szóló Páskándi azt mondja: ébredő Csipkerózsika, ébredő medve. És ez nemcsak más nyelv, más jelentés is. Az első ideológiai képződményként kezeli tárgyát, a második természeti képződményként. De mást is értek ezen a képes beszéd-dolgon. Divatot például. Szabolcsi Miklós is az új magyar irodalom egyik jellegzetességének tartja azt, hogy: „A gondolati szerkezet helyét kép-, hangulatszerkezet vette át; az addig szerény metafora egyeduralkodóvá vált". Van egy neoavantgard expresszionizmus is, beszűrődve a prózába; tessék elolvasni Konrád György új regényét vagy Hernádi Gyula stíluskísérleteit: csupa „szép" szöveg, csupa kép a gondolati szerkezet helyén. (Vigyázat: ez nem értékminősítés! Néhány tényt sorolok, amelyeket sok más tény cáfolhat. De mert itt ízlés-kérdésbe botlottunk, annyit megjegyezhetek tán: én jobban szeretem a pontos szöveget, mint a „szépet". És attól is óvakodnék, hogy egy olyan egzakt fogalmat, mint az etnikai tudatosság, fölcseréljem képekre, hasonlatokra, s átvigyem érzelem-, ösztön-, természetszférákba, „örök" és bizonytalan kategóriává avatva ezzel.)

Ami a másodikat és a harmadikat (a veszélyeztetettség-érzetet és a „hazafias" irodalom, „hazafiatlan" kritika dolgát) illeti, ezek viszont összetartoznak, s ha még a helyzetet is meg tudnám magyarázni, amelyből fakadnak, valamelyes indokolást kapna az egész jelenségkör meg az én „legélesebben megtévesztő"-nek ítélt modell-ötletem. A veszélyeztetettség-érzetről annyit, hogy *minden* kisebbség hajlamos a veszélyérzetre, még egy országnyi kisebbség is.

Képes beszéd, veszélyeztetettségérzet, „hazafias" irodalom, „hazafiatlan" kritika. Ami az elsőt illeti: képes beszéden én nem rejtjeles beszédet értek elsősorban, nem allegorikus megszólalást, nem „a veszélyeztetettség-érzet legautentikus-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 DEC 3 1

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Jelenszky László

1021

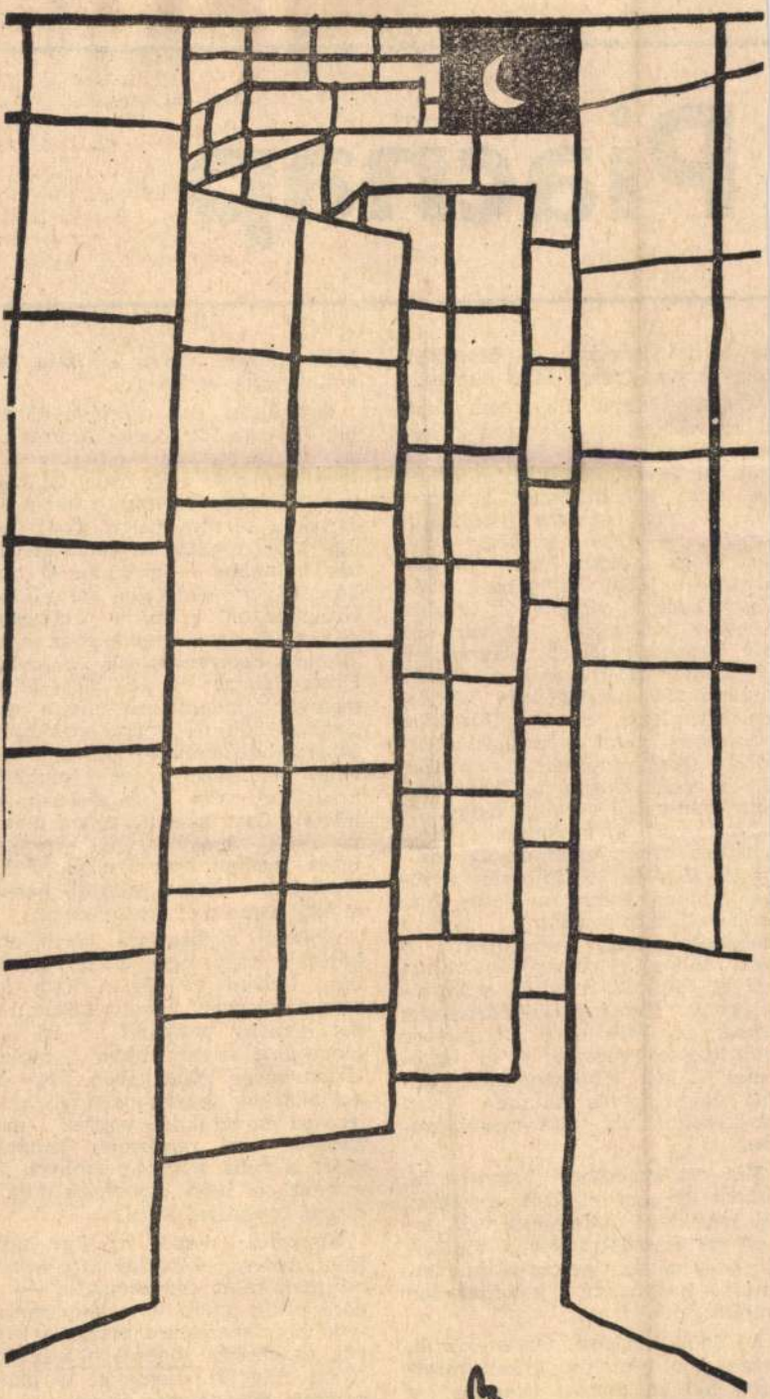

Jelenszky László rajza

Piacnap

ıa fordul hozzám: — Mondtam, ıogy hatra gyere! Már elment.

Őszinte leszek, fogalmam sincs, i az, aki miatt hat órára itt kelett volna lennem, de az iskolában jól bevált „én vagyok a hüye, nem te" módszert halászom lő. — Nem nyolcra beszéltük neg?... — Úgy néz végig rajam, hogy ezért az „augenlick"-ért jobb helyeken kést ántanának, viszont közben szembe jut, miről is van szó. gy pasasnak akart bemutatni, ki szintén itt trógerol, és valami alálmányát házilagosan kényteen kivitelezni, mert a hivatalos zerveknél némi ellenállásba ütözött. Komputermérnök az illeő, és most akarja bebizonyítani, ogy minden eddigi csak futó aland volt a szakmában. Nem smerem azt a szerkentyűt, amiől az IBM-ék lehúzhatnák a rót, minden esetre a pasas hisz enne. Három piacon teljesít zolgálatot, hogy összejöjjön a énz ahhoz a nem-tudom-mihez, mivel kiütheti a világ számítógépiparát. Kemény vállalkozásnak etszik, ha belevesszük, hogy bár itüntetéssel végezte el az egyeemet, két hagymásláda között vajmi kevés alkalma van ondolkodni az elvi megoldásoon.

Hát ezt az embert hagytam ki, iszont itt van dr. Z. P., a jogász, ki rendkívüli alkalomra való teintettel engedélyt kér a főnökéől, hogy néhány percig kiaknázatanul hagyhassa pótolhatatlan unkaerejét.

A főnök hibátlan. Ötven körüli, arna köpenyes úr, újjain minium hatvan gramm arany, a zdekás dögláncot nem számítva, s egy nagyon kopott seprűvel tarítást imitál.

Fergeteges megismerkedésünk rügyén falnak támasztja a seprűt és hajlamosnak mutatkozik gy ital elfogyasztására. Születt úriember, még azokból a törnelem előtti időkből, amikor atócs-apja tiszta erőből ügyvéet akart bárdoltatni a fiából, és a nem jön közbe az a nagy vigbotrány, hát ügyvéd is lett olna a gyerek. De közbejött, így át a pultnál ácsorogva avat be a önöki szakma rejtelmeibe:

— Nézze! az emberek lopnak. z a dolguk, nekem elhiheti. Aki em lop, az csal vagy hazudik. z én embereim például csak almak, viszont nekem ott kell ben, aminek három kijárata van, a biztonság kedvéért.

Egy kazal információval kerülök beljebb, miközben szemérmesen az újabb kör elfogyasztását javallom, már csak azért is, hogy minél tovább tartson a monológ, és senki se mondhassa rám: csak úgy kibattyogtam a piacra hajnalok hajnalán — csúzlira. Ő nem kér, helyette elmondja az „élni és élni hagyni" számára hangszerelt kiadását, egyenesen az ezerkilencszázhetvenhetedik évből. Hosszadalmas lenne most leírni, mennyi mindent megtudtam magunkról, de — némi szerkesztői szigorral számolva — pár szóban is lehet summázni: az emberek alapjában véve jószándékúak, de hülyék. Csak annyit szabad elvenni tőlük, amennyit, ha eszükbe jutna, maguk is odaadnának. Nem kell eszükbe juttatni, hanem el kell venni; ennyi az egész.

Amikor a fizetésre kerül sor, kiderül, hogy nem meghívó voltam, hanem vendég. Nem lep meg túlságosan, viszont kifele menet kemény mélyütés ér. Azt mondja a szivar abban a makulátlan barna köpenyében, hogy ha azt akarom: legyen nagyobb hitelem az embereknél, vegyek magamnak egy rendesebb kabátot, mert a ruha teszi az embert. És mindezt a jobb embernek kijáró elnéző mosollyal közli.

Visszafele menet az ügy nem fajult vitává — doktorom úgy kacsintgat, mint egy szemafor —, a góré pedig halaszthatatlan ügyeire való hivatkozással felkapja a seprűt, és elkezdi söpörni a képzeletében felgyűlt szemetet, a placc ugyanis történetesen tiszta.

★

Magunkra maradva, a jogászok eleje elmondja a saját piacideológiáját, ami nagyvonalakban megegyezik a főnökével, azzal az árnyalatnyi különbséggel, hogy ő nem hülye ám a lopáshoz, hanem a becsület világbajnokságot célozta meg. Abba is hagyja az egészet, és elmegy gátőrnek vagy beíratkozik az orvostudományi egyetemre, ha még nem késő. Olyan komolyan mondja, hogy az embernek merő kényelemszeretetből megáll az esze. Átható tekintettel néz bele a fejembe, mintha onnan várná a boldogító igent, tőlem viszont csak egy közepesre sikeredett búcsúra telik.

★

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 837-748, 340-776

1977 DEC 3 1

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Jelenszky László

1021

Jelenszky László rajza

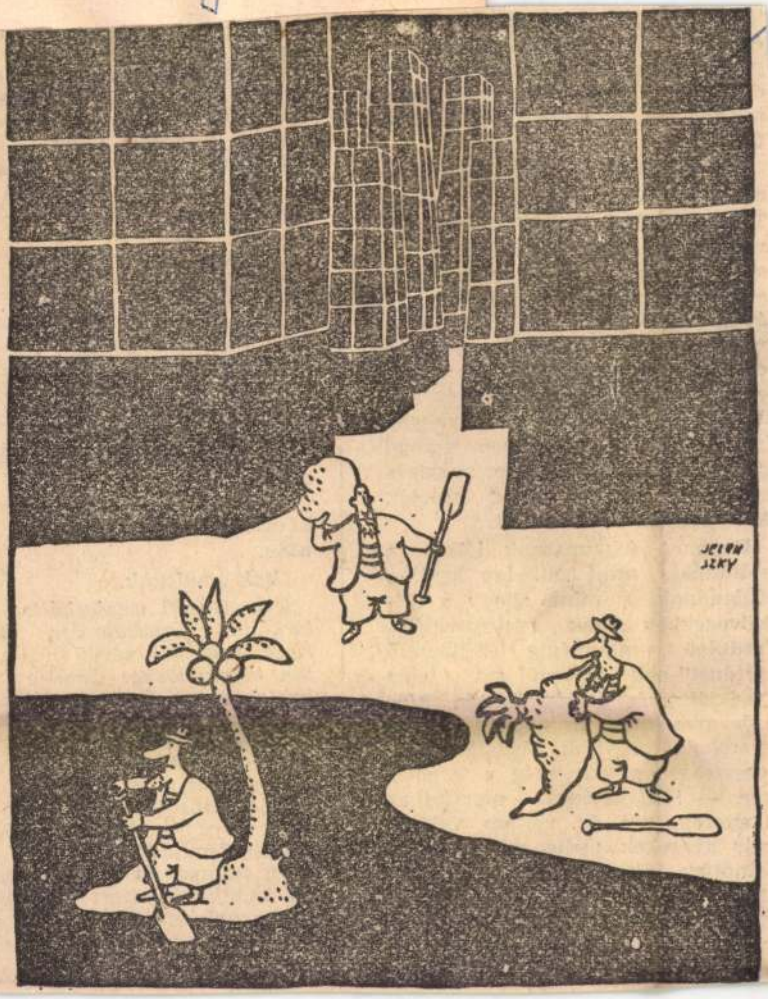

telmesen, mert meg fogu
és kár értünk. Hogy ny
gyon meleg van, télen n
deg van, a kutya ugat,
nyávog és csodálatos,
falu!

Közben mást is csinál
ravaszul. Kiárusítom a
Talán valahol Kosztolán
vastam azt, hogy a mű
vége, az írók önéletrajzot írnak,
alkotás helyett magát a műhelyt
árusítják ki. Jó lenne tudni, hogy
milyen könyvek olvastán gondolta
ezt. Nem hiszem, hogy igaza volt
ebben: egy folyamat kezdetét lát-
a csak. De hát én nem vagyok
ró, nekem mindenképpen szabad
kiárusítanom a készletem, vagyis a
múltat. A múltam lezárt szeletét.
Ami már távlatot kapott.

Roppant izgalmasnak látom a
múltamat, mint minden ember.
Kalandnak, s mint ahogy a fül-
zövegekben írják „cselekményes,
ordulatos, mindvégig lebilincselő
örténet"-nek tartom azt, hogy
negszületünk és fölnövünk. Elő-
ör gyereknek. És nagyon sokáig
yerekek vagyunk, beláthatatlan
nesszeségben van még a felnőtt-
or. — Hálistennek — mondta az
gyerek, aki én voltam valaha.
nás gyerekek pedig minél előbb
elnőttek akartak lenni, milyen
arka, milyen sokféle már ez is!
ztán felnőttek leszünk. A note-
zában lapozgató tanár emlékezhet
rra, hogy milyen érzés a padban

— hát hogyne, a Röppentyű utca tájékán! Ha jött, mi csak csodáltuk. M: mindent tud! Mennyi mindent tapasztalt már! A családi szegénység mennyivel kötetlenebb életet biztosított neki is, számtalan testvérének is, mint nekünk a mi botladozó gazdagságunk.

— Ismeritek Karlie Kaplint? — kérdezte egyszer, bőséges ebéd után.

Csak ámultunk.

Erre Guszti elcsászkálta, elbotorkálta, ugrabugrázta Karlie Kaplint, akinek nevét anyám rögtön helyesbítette: Charlie Chaplin, vagy Csarli Cseplin. De nem volt-e mindegy, hogy' is kell ejteni? Ámultunk, örültünk, tapsoltunk, s Guszti — előkerítve apám sétapálcáját, pincskalapját, orra alá kormos dugóval bajuszkát rögtönözve — eljátszotta Karlie Kaplin legújabb bohózatát. Ez a fura, csámpás emberke — csavargó vagy kisemmizett — lázadt ebben a bohózatban is, lázadt mindenféle rossz hatalom ellen, lá-

ELETES

MITMONDÁS?

cikk, tanulmány, fordítás
szükségeltetik ahhoz, hogy
y teoretikus — az adot
Rosa Luxemburg — körü
zék a „kegyeletes semmit
csendje? Berend Rózsa
ugyanis (*Valóság*, 79/9.
Szellemi közvéleményünk
zede a kegyeletes semmit
csendjével veszi körü
xemburg emlékét." A mar
nélet magyar tanulmányo
közömbösséget" ve a sze
mit azzal is alátámaszt
1958-ban és 1960-ban ki
tkötetes Luxemburg-válo
. csak az egyéniség képé
fel, de nem teszi lehető
legfőbb munkáinak meg
sem." Valóban. Kivál

éppen a „Valóság"-ban, az 1969.
augusztusi számban. És még ez sem
minden. Mert az sem éppen a „ke

Jelenszky László

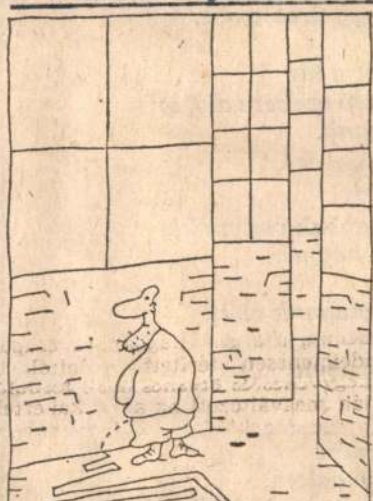

Élet és Irodalom, Bp.
Jelenszky László rajzai
1979.okt.20. XXIII.évf.
42. sz. 9. lap.

csendjéről
árulkodik, hogy a közelmúltban

ba kergették volna a vért

Arcvonalak, harc
frontok alakulnak, a cs
csapás-sorozatokat rugal
szavonulások, majd fris
vák követik. Kisebb-nag
kulacsok, egységek, szaka
zadok, rajok — mindig
nütt vezérrel, parancsn
osztottal, közlegény-ser
siesség, lógás, árulás, ké
tér egyik végétől a más
nak a hírek. Fontos info
harci szellemet erősítő sz
erőpótló segédeszközök e
tesebbek, az ütközetektől
— bokrok alatt, padok
bőszen dolgoznak a kon

Tanár, felügyelő sehol.
környékén sem

„Child is the father o
gyermek az ember apja,
koron Wordsworth. Az, a
kibomlottan feszülnek é
tosulnak a valóságos régi
dőbéli apák hajlamai. Sz
erkölcsi karakter, egyebe
A tükröt azonban, úgy s
csak nem is itt lehet ke
kal inkább a felnőttek v
ingerült szóváltásaiban

ogy belénk költözött akar egy üres szobá.

pusztánál is pusztább itt ez a táj
s) mint cigánykaraván utolsó szekere alól is
ivert kutya — hozzá tartozunk.

3

Pedig már hatalmasabbak vagyunk,
mint itt ezek a nagy hegyek.

Felgöngyölítettünk magunk előtt
tengertől tengerig egy nagyutat

oly kevés ez a rán̈k mért
Tisza-megkerülte nyugalom,
olyan bomba-verte szita ez az ölelkezés.

Pázmány Péter.

Nem csekély dolog, ho
szabdalt ország ilyen m
és művészetet tudott ma
nevelni. Nem kevésbé
hogy a Trident utáni kato
ház, mely a protestánsok
kott tájakon eléggé táma
telmezte a benne való h
tosságát (másutt a triden
lat inkább serkentett me
— ilyen következetes, de
lelhetetlen, elvszerű, de n
gondolkodót ültethetett
ilyen gondolkodónk) a Fo

Nekem Pázmány esszé-
te semmivel sem alábbva
a prédikáló Donne, Monta
akár Pascal művészeténél
kodásban sem érzem őt
nak náluk. Mindnyájan s

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 337-748, 340-726

1978 NOV 8

BERLINER ZEITUNG

László Jelenszky

1021

Satirisches aus Ungarn

Drei Grafiker des Studios Junger Bildender Künstler Budapest, ein jeder von ihnen ist 30 Jahre alt, zeigen gegenwärtig im Haus der Ungarischen Kultur in der Karl - Liebknecht - Straße 9 satirische Grafik unter dem Motto „Linien und Gedanken". Zu dem Trio gehören die Künstler Laszlo Jelenszky, Imre Dunai und Bela Tettamanti, die für ihre Arbeiten sowohl in ihrer ungarischen Heimat als auch in anderen Ländern mit Preisen ausgezeichnet worden sind.

Zu sehen sind 82 Blätter mit schwarz-weißen und farbigen Motiven. Die dargestellten Themen sind vielfältig, und sie wurden vornehmlich in Situationen alltäglichen Erlebens angesiedelt. Dabei ist der Vergleich zwischen den verschiedenen künstlerischen Handschriften der drei Grafiker besonders interessant. Die Aussage aller Blätter, das ist schließlich ihr Anliegen, regt an zum Lachen, zum Nachdenken.

Inge Gerlich

gewiesen, daß die angekündigte Entlassung von 200 Beschäftigten im Werk Ludwig Löwe des DIAG-Konzerns der erste Schritt zur Schließung des gesamten Betriebes sein könnte. Der Vorsitzende des SEW-Kreisvorstandes, Fritz Jänecke, erklärte dazu in einem Pressegespräch, daß es jetzt gelte, die Entlassungen und die Schließung bei Löwe zu verhindern. Nach der Ankündigung des DIAG-Konzerns sollen in seinen verschiedenen Westberliner Betrieben insgesamt rund 500 Arbeitsplätze abgebaut werden, darunter 200 bei Löwe, bis zu 200 im Fritz-Werner-Werk und über 130 im industriellen Anlagengeschäft des Konzerns.

Der Ford-Streik zieht weite Kreise

Harrison

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 DEC 31

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Jelenszky László

1021

Jelenszky László rajza

lő-királynő volt anyám / Az Elba torkolatánál", ez ugyan nem a torkolat még, de mintha ez volna, lebámulok a vízbe, érdekel a sellőkirálynő anyukája is, olajos-hideg áramlásba ütközik a pillantásom, decemberben a sellőkirálynők délebbre tempóznak, nyilván a Loreley-sziklánál is ezért kerestem hiába varázsos kollegináját. A bankot azonban a „City"-ben

bant a vita vágya, a fiatalos harckészség, és ez ugyanúgy belém csapódott, mint a jólismert versek és dalok, amelyek egyébként nagy megnyugvásomra, németül is egészen szépen hangzottak.

Eörsi István

— A paradoxon feloldása csak akkor lehetséges, ha nemcsak a reklám jó, hanem az eladás technikája is fejlett. Ez viszont már gazdaságszervezés, aminek a reklámpszichológia — függvénye, nem pedig mozgatója. Természetesen van kölcsönhatás is, de kutatásaink elsőrendű alanya nem feltétlenül az eladó. Feladatunk: a fogyasztói indítékok kutatása, a

... a tárgyat használ... ja: akivel a néző azonosulni tu... A háztartási cikkeket tehát ne... ötvenkilós csinibabáknak kelle... bemutatniok — akikkel a hetve... kilós háziaszonyok úgysem vehetik fel a versenyt —, hanem a már molett, de friss hölgyeknek akiknek a figurájába beleképzelhetik magukat.

— A reklámtudományi elemzések tulajdonképpen miért helyezik a

... „Annak az ... reklámra kiadok, ... bott pénz. Sajnos nem ... hogy melyik fele."

Magyar Judit

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 DEC 3 1

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Jelenszky László

1021

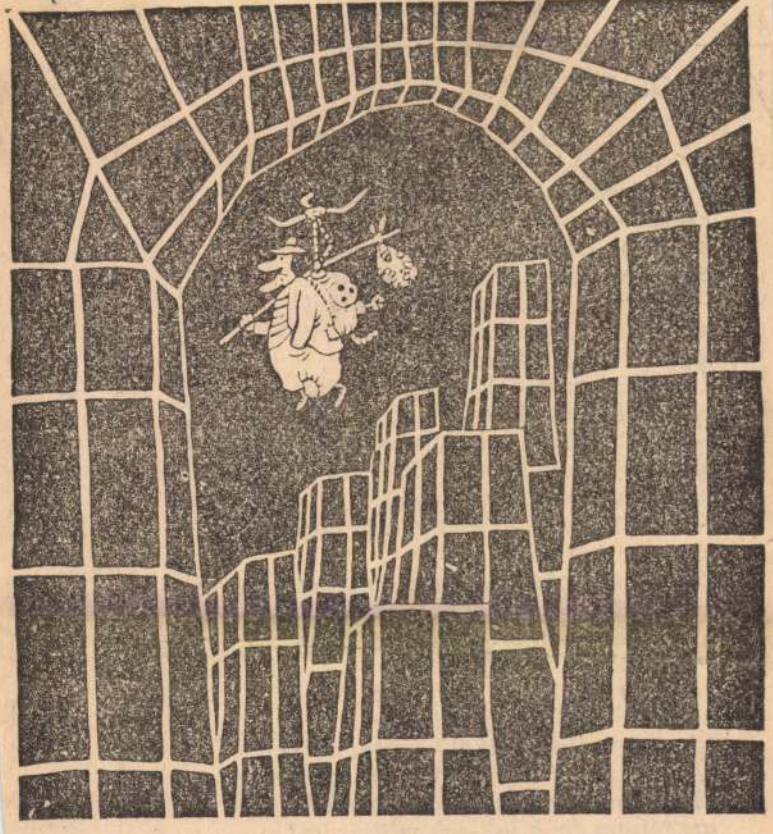

Jelenszky László rajza

D

SOÓS ZOLTÁ

Pc

Testvéreim, a honfi-láz hevében!
Én rút bitang, tétova renegát
hozzátok szólok, én, kit eme tósztra
a nemzet-féltés gondja delegált:
— Igyatok, édes haverok, akikkel
egy szeszakolban tintáztam imént;
igyatok hazám fiai: cseresznyét,
konyakot, rumot, igyatok, miként
vedel az is, ki eltilt a piától
— csak zugban, potyát, s markába nevet —
igyatok hazám leányai! Keccsel
túlgurgulázni a férfi nemet!
— Ne áztassa el a tószt igazát, hogy
társatok antipiást alakít.
(Szeretnék, gödény-gigámon lecsurgott
pénzemből visszanyerni valamit.)
Ti tudjátok: én megittam a részem:
egy deficites közép-üzemet
galyába rázna ára. Igy a kocsma-
ajtón kivülről zeng az üzenet:
Igyatok csak! Példám követni vétek!
(Az „Antetilt" bár régen nem szedem.)
Mit évente dacosan megpiáltok:
azt féltem én, a sok-sok milliárdot!
Hisz koldusbotra jutna nemzetem!

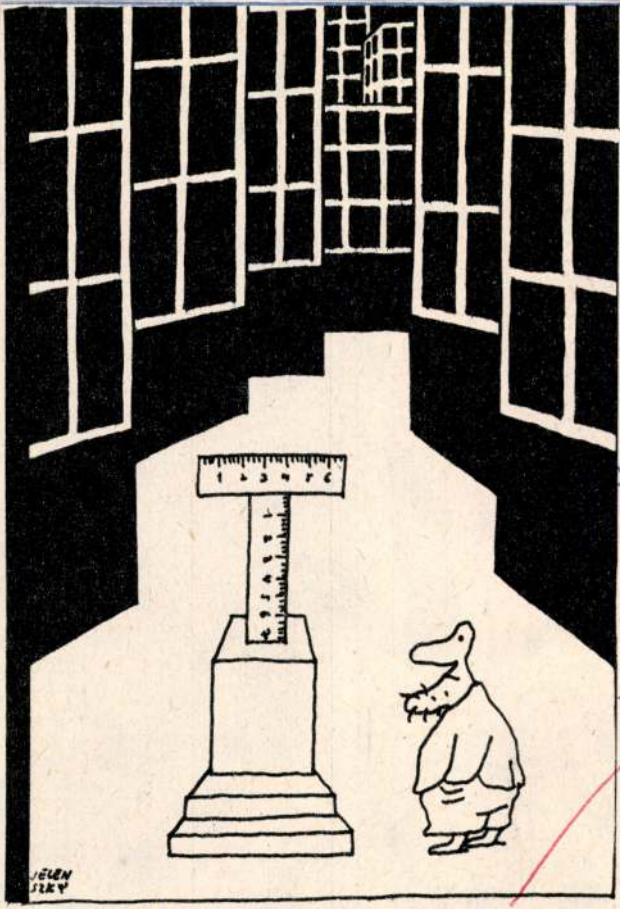

Rysunki Jelenszky.

LASZLO JELENSZKY

Szpilki, Warszawa, 24-09-78.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 MÁR 1 8

ÉLET ÉS IRODALOM

Jelenszky László

1021

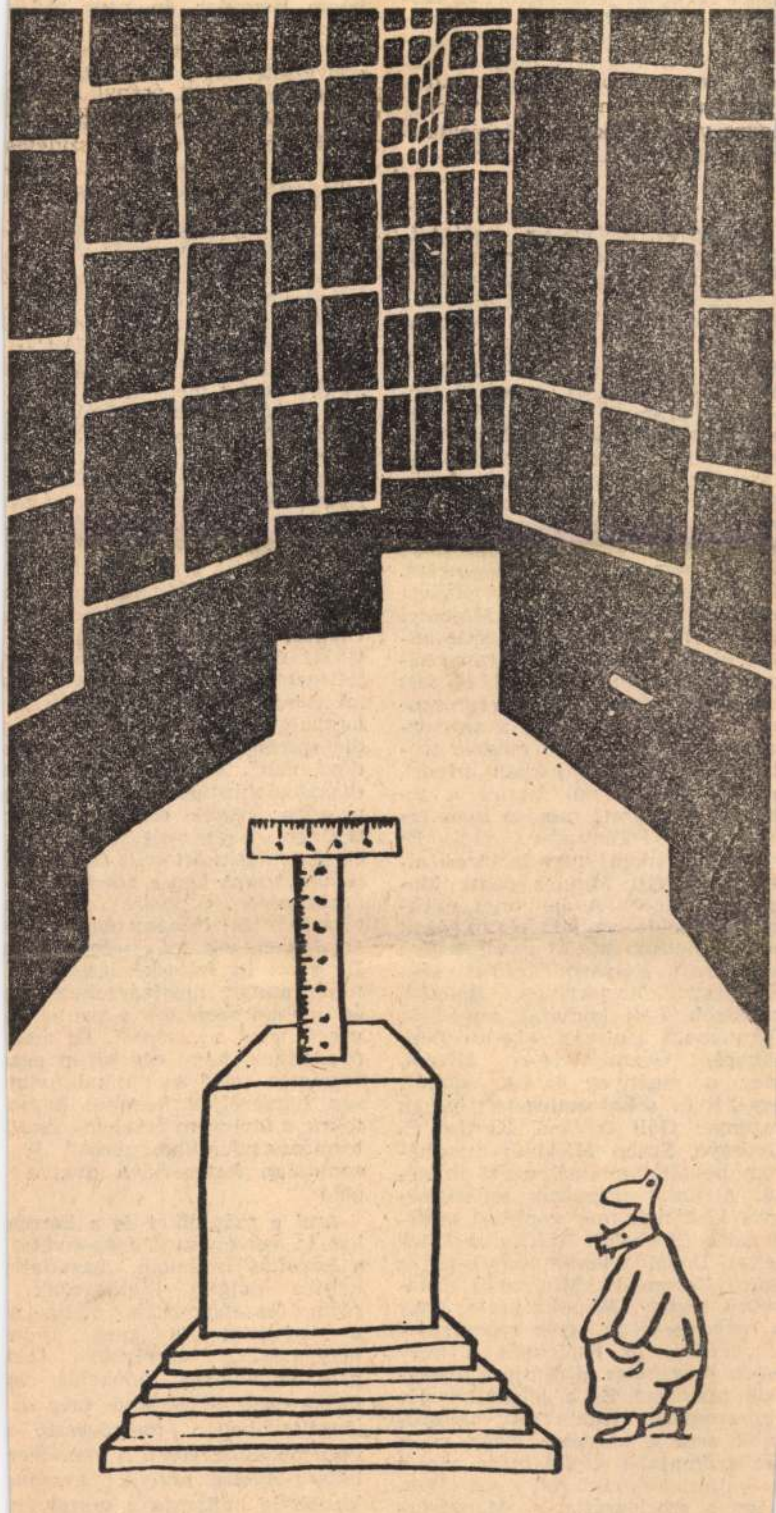

Jelenszky László: Köztér

issza is igazolni.) Ho
égis az egész jelenség
ellba sorolását? *Onna*
itozott érvénnyel ugy
ató vele a hetvenes é
yar irodalom egy jell
enciája.
Vegyük sorjában —
ándi javasolja.

★

Önéletírás, történelen
a. A mai romániai magyar iro-
alom *reprezentatív* alakja Sütő
ndrás. Két művét emlegetjük a
nai romániai magyar irodalom
eprezentatív műveiként: az
nyám...-at és a Kálvin-drámát.
z egyik önéletírás, a másik tör-
énelmi dráma. Van-e olyan *sza-*
ályos regény vagy társadalmi drá-
a, amely *a legforróbb jelen* téma-
özegében mozogva ugyanoly sú-
vossággal *reprezentálja* a mai ro-
nániai magyar irodalmat, mint ez
két remekmű? Nincs. Vagy leg-
lábbis nem emlegetünk ilyeneket.
mlegetünk viszont további önélet-
rásokat, most például a Majtényi
rikét. De mivel vált ismertté an-
ak idején Páskándi Magyarország-
on? Történelmi drámával. Mi lett
iszont a jelenábrázolás *reprezen-*
atív műfaja? A riport, a szocio-
áfia. A mai romániai magyar iro-
alom direkt műfajokban (riport,
ublicisztika, esszé) beszél a je-
enről. (Vigyázat: mindez nem *ér-*
ékminősítés! Tényeket sorolok. És
igyázat: tudom, hogy lehetnek el-
entények is!) Mindez pedig Ma-
yarországon? A hetvenes évek-
en? Volt idő, amikor két folyóirat
s egy hetilap közölt rendszeresen
néletírást. Pályaemlékezetet, szü-
őföldrajzot, kortörténetet. Bölcsők,
oporsók, ősök, kopjafák, anyaölek.
Újratámadt életrajzíró-kedv: Déry
iboré, Grandpierre-é, Illyésé.
Még a regények is. Az elmúlt
gy-két év sokat emlegetett három
egénye: Gáll Istváné, Kardos G.
Györgyé, Szabó Magdáé; mindhá-
om bevallottan önéletrajzi ihletésű. A fiatal prózaírók teljesítmé-
yei közt már-már gépiesen emle-
etődik (Szabolcsi Miklós is említ-
ette) Dobai Csontmolnárok-ja és
piró Kerengője. Mindkettő történe-
elmi regény. Mondhatjuk-e, hogy
hetvenes évek egyik *reprezentatív* műfaja az önéletírás, s hogy
gyik *jellegzetes* attitüdje a vissza-
elé tekintés? És a jelenábrázolás
eprezentatív műfaja? Mit válaszo-
unk arra a kérdésre, hogy mi a
egizgalmasabb vállalkozása ma a
rózairodalomnak? Azt válaszoljuk,
ogy a szociográfia. A Magyaror-
zág felfedezése. (Vigyázat: ez me-

Heltai Gáspárból, Tamási Áronb
Németh Lászlóból, sok helyről.
jellegzetesen helyivé sűrűsödik,
aztán hat nálunk is. Példa rá Pá
kándi Géza múlt heti cikke is
Élet és Irodalomban, a Csipke
zsika avagy a medvék téli álma
mű. Hanák Péter fogalmi nyelv
beszélt, és azt mondta: etnikai
datosság. Az ő cikkéhez szóló Pá
kándi azt mondja: ébredő Csipk
rózsika, ébredő medve. És ez ne
csak más nyelv, más jelentés
Az első ideológiai képződményke
kezeli tárgyát, a második termés
ti képződményként. De mást is
tek ezen a képes beszéd-dolg
Divatot például. Szabolcsi Mik
is az új magyar irodalom egy
jellegzetességének tartja azt, hog
„A gondolati szerkezet helyét ké
hangulatszerkezet vette át; az a
dig szerény metafora egyedurall
dóvá vált". Van egy neoavantga
expresszionizmus is, beszűrődve
prózába; tessék elolvasni Kon
György új regényét vagy Herna
Gyula stíluskísérleteit: csupa „szé
szöveg, csupa kép a gondolati sz
kezet helyén. (Vigyázat: ez nem
tékminősítés! Néhány tényt sorol
amelyeket sok más tény cáfolh
De mert itt ízlés-kérdésbe botl
tunk, annyit megjegyezhetek t
én jobban szeretem a pontos s
veget, mint a „szépet". És attól
óvakodnék, hogy egy olyan egz
fogalmat, mint az etnikai tudat
ság, fölcseréljem képekre, hason
tokra, s átvigyem érzelem-, ösztö
természetszférákba, „örök" és
zonytalan kategóriává avatva
zel.)

Ami a másodikat és a harma
kat (a veszélyeztetettség-érzetet
a „hazafias" irodalom, „hazafiatl
kritika dolgát) illeti, ezek
szont összetartoznak, s ha n
a helyzetet is meg tudn
magyarázni, amelyből fak
nak, valamelyes indokolást k
na az egész jelenségkör meg az
„legélesebben megtévesztő"-n
ítélt modell-ötletem. A veszélyez
tettség-érzetről annyit, hogy *min*
kisebbség hajlamos a veszélyér
re, még egy országnyi kisebbsé

Jelenszky László, karikaturista

Kérdések, karikatúrában

Ahogyan tárul világunk, szerteágazó utakkal, felhőkarcolókkal a Földön, számítógépekkel az intézményekben, űrhajókkal más égitesten, úgy nő aggodalmunk is — az emberért. Meg tudunk-e birkózni saját civilizációnk alkotásaival, urai leszünk-e önmagunknak és a magunk teremtette géprendszereknek, vagy fölénk nőnek? Netán utazóként, hamuban sült pogácsával bekódorogjuk a másik bolygót is? Elfelejtjük-e az ősi nyelvet, emlékezünk-e a napkorongra, előfordulhat-e, hogy a burjánzó ősnövényzettel benőtt szigeten unalomból ölünk? Vagy inkább mégis a nyakunkban batyu, benne pogácsa — és átfogjuk egymás derekát?

Lakható lesz a világ az elkövetkező évtizedekben?

Fiatal rajzoló, Jelenszky László kérdez és gondolkodik így. Karikatúráit a XVII. kerületi Dózsa Művelődési Házban láthattuk az elmúlt hetekben. Jelenszky némi kétkedéssel szemléli az embert és az ember természetét, bennünket, mindannyiunkat, hogy vajon képesek vagyunk-e felnőni saját lehetőségeinkhez.

Fekete-fehér és színes rajzok, jól kidolgozott, megnyerő grafikák egyaránt láthatóak voltak ezen a kiállításon. *Benkő Viktor*, a rendező (aki maga is festő-grafikus) a kiállítás megnyitójában felolvasta ugyan a karikaturisták tizenkét parancsolatát, amely szerint az igazi rajzolónak nincs szüksége a szöveg mankójára — az egyik rajzon épp az első képek között mégis található szöveg. Azt az egy rajzot el is lehetett volna hagyni.

Ettől eltekintve Jelenszky László rajzait kénytelenek vagyunk megnézni, elgondolkodni rajtuk, megérteni alkotójukat, önmagunkat, hogy aztán kicsit másképp, tovább gondolkodhassunk. Talán épp ezért nyert Jelenszky László tavaly Moszkvában harmadik, az olaszországi Bordigherában második díjat, ezért kapta 1977-ben Marosticában a kritikusok különdíját. Bulgáriában pedig emlékplakettet. Idehaza bizonyára sokan ismerik már rajzait. Elsősorban ifjúsági lapokban publikált ez ideig.

De egy kiállítás, az más. Főleg akkor, ha olyan határozott koncepciója van — mint ennek, a mostaninak. S olyan oldott hangulatban folyik a megnyitó a tüzes rock and roll mellett a galériában. Ahol most már — április 18-tól — *Tettamenti Béla* karikatúrái is láthatók.

Erdész Gabriella

Erdész Nép

·8.

23

Az Észak-magyarországi Tégla- és Cserépipari Vállalat *mátraderecskei gyárának* bővítése; mintegy 150 millió forintos költséggel *az ország legkorszerűbb téglagyárát* hozták létre a régi gyárépület szomszédságában. Az új üzemet pénteken adta át rendeltetésének *dr. Sárosi János* építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes. Az avatóünnepségen részt vett *dr. Faluvégi Lajos* pénzügyminiszter és *Vaskó Mihály*, az MSZMP Heves megyei Bizottságának első titkára is.

A rekontsrukció eredményeországrész építkezőinek úgynevezett Alfa—2-es vázkerámiával (falazóblokkal) való ellátása. Ez a blokk öt kisméretű téglának felel meg, anyaga ugyanaz, mint a normál tégláé, igen jó szilárdságú, kitűnő hang- és hőszigetelő. Külön előnye még, hogy a nagy méret révén — amellyel nincs arányban a súly növekedése — lényegesen kevesebb munkával és gyorsabban lehet építkezni. Egy két és fél-három szobás családi ház falai ezzel az építőanyaggal harmadrész idővel gyorsabban felhúzhatók.

MK SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Jelenszky László

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1979 OKT 20

minden. Mert az sem éppen a „ke-

1021

Jelenszky László rajzai

tolso szekere alol is
ozunk.

3

asabbak vagyunk,
gy hegyek.

k magunk előtt
egy nagyutat
háborút.

k mért
nyugalom,
e szita ez az ölelkezés.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726
1980 OKT 11

ÉLET ÉS IRODALOM

Jelenszky László grafikus

1021

Jelenszky László rajza

1980. OKTÓBER 11

Somogyi Győző rajza

— **Magyar karikaturista,** Jelenszky László kapta a nemzetközi zsüri nagydíját a macedón fővárosban, Skopjéban csütörtökön megnyílt idei karikatúra-világkiállításon.

Magyar Nemzet 1983. IX. 16.

Jelenszky István, karikaturista

L: Dunai Imre

P.h.J: Túlöltözött kentaurok 7.

Népszabadság, Bp. 1980. okt. 3.

Jelenszky László, grafikusművész

Dunai Imre és Jelenszky László grafikusművészek közös műve, illetve egy képen kettőjük rajza. (repró)

Művészet, Budapest, 1981. jan. 61. old.

Jelenszky László

Kiállitási panoráma.
P.G.: Dunai Imreés Jelenszky László
Művészet, 1981. január - 61. lap.

Jelenszky Kálmán, grafikus

L: Dunai Imre

— : □ Dunai Imre

2.

Esti Hírlap : Bp. 1980. szept. 29.

Jelenszky László, karikaturista

L: Dallos Jenő

– i Hír

8.

Népszabadság, 1980 júl. 24.

Jelenszky László
rajza.

Abszolút bárszekrény.

Magyar Hirlap 1972/64 II. old.

JELENSZKY LÁSZLÓ

„Váratlan koncert"
Karikatúra, repr.
Kiállítva a Divatcsarnok Lotz-termében

Magyar Ifjúság, 1971. máj. 14.

Jelenszky László, Karikaturista

Nehéz helyzetben c. rajza:

Repr

— : Magyar Karikatúrák Moszkvában M.9.

Népszabadság, Bp 1973. márc. 25.

Jelenszky László karikaturista

„Sziget-ucció" (repr.)

Egyetemi Lapok, Budapest, 1943. nov. 28.

Jellinszky László

a Magyar Újságíró Szövetségben megnyílt kiállításon karikaturái szerepelnek. „Abszolut bárszekrény" c. rajz. (repr.)

Bajár Iván: Fiatal karikaturisták.

Magyar Hírlap, 1942. márc. 4.

Jelenszky László, karikaturista

III. díjat nyert a moszkvai karikatúra-
fesztiválon.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1973. márc. 14.

Jelenszky László

Kiss Attila a salgótarjáni Képcsarnokban junius 1.-től,
Dunai Imre, Dluhopolszky László, Krenner István, Tarnóczy Zoltán, Jelenszky László, Tettamanti Béla az ujpalotai Lila Iskolában május 29.-től,
Pinczehelyi Sándor a kőszegi Tábornokházban szeptember 9.-ig mutatja be alkotásait, mint a kulturális eseményeket ismertető rovatában közli a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 27.
XXII. évf. 21. sz. 8. lap.

Jelenszky Kálmán, grafikus

L.: Dunai Imre

—:o Vonalak 8.

Esti Hirlap, Bp. 1978. nov. 3.

Jelenszky László grafikus

L: Dunai Imre

– Hír 8.

Nepszabadság, Bp. 1978. szept. 8

Jelenszky László

és Sajdik közös tárlata nyilt meg karikaturák

ból a szófiai Magyar Kulturális Intézetben.

Magyar Hirlap 1980/1o/31/8

Jelenszky László

Rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Zörgő János: "Dante-illusztrációk" c. munkájának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. okt. 20.
XXIII. évf. 42. sz. 9. lap.

László Jelenszky

Eine Ausstellung „Ungarische Karikaturen" wird in der Studiogalerie des Hauses am Lützowplatz vom 5. Januar bis zum 11. Februar gezeigt. Zu sehen sind Arbeiten von Imre Oundi, László Jelenszky und Béla Tettamanti.

Die Welt, Ausg. Berlin, 2.01.79, H

Jelenszky László

Czumpf Imre festőművész emlékkiállítása megtekinthető a Fáklya Klubban március 2.-ig, Dévényi Antal a Derkovits Pinceklubban február 26.-tól, Banga Ferenc a hajdúböszörményi művelődési Központban február 28.-ig, Dunai Imre, Jelenszky László, Tettamanti Béla a Ferenvárosi Pincetárlaton február 28.-ig, Szijjártó Kálmán és Fazekas György a Fiatal Művészek Klubjában előbbi március 1.-ig, utóbbi március 2.-től, Engel Teván István a Helikon Galériában március 4.-ig, Baska József a Műcsarnokban március 4.-ig, Kass János a kispesti Nagy Balogh Teremben márc. 4.-ig, Galambos Tamás a debreceni Kölcsey Művelődési Központban március 8.-ig mutatja be alkotásait. Élet és Irodalom, Bp.1979. febr.24.XXIII. évf. 8. sz. 8. lap.

Jelenszky László, grafikus

L. Dunai Imre

-: Jelenszky László

2

Esti Hírlap, Bp. 1979. febr. 17.

Jelenszky László, grafikus

L. Dunai Imre

– : Magyar kiállítás Nyugat-Berlinben 7.

Népszabadság, Bp. 1979. jan. 6.

Jelenszky István, grafikus

L. Dunai Imre

– Magyar kiállítás

Esti Hirlap, Bp. 1979 jan. 5.

1.

Jelenszky László

Tett amantli Béla, Jelenszky László és Dunai Imre kiállítást rendeltek a Ferencvárosi „Pincetárlat"-ban.

P. Szabó Ernő: Fiatal grafikusok karikatúrái. Új Tükör, 1979. március 11 - 3. lap.

Jelenszky László

Jelenszky stilúsát a kígyózó pókhálószerű vonalrendszer jellemzi. Alapeszköze a folt és a széles, rövid vonal.

P. Szabó Ernő: Fiatal grafikusok karikatúrái. Új Tükör, 1979. március 11 - 3 lap.

Jelenszky László, grafikus

L: Dunai Imre

8

–: Hír

Népszabadság, Bp. 1978. nov. 3.

Jelenszky László, grafikus

L: Dunai Imre.

–: O Három fiatal képző művész 8.

Esti Hirlap, Bp. 1977. okt. 14.

Gelenszky László

Illusztráció

— : Mai témák.

Tihor, 1977. augusztus 14 – 26 lap

Jelenszky László, karikaturista

L: Dunai Imre.

–: Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1977. okt. 15.

Jelenszky László

"Bemutatjuk Dunai Imre, Jelenszky László és Tettamanti Béla grafikusokat" cimmel Nyakas Szilárd rövid ismertetést ad a három müvészről, akiknek rajzait hozza a lap.

Az évek óta együtt dolgozó müvészek -kesztheli kiállitásuk meghivójában- önmagukról nyilatkoznak.

A néhány soros életrajzok Dunai Imre nevénél találhatók, s ugyanitt szerepel Tettamanti Béla egyik rajza is.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec. 31.
XXI. évf. 53. sz. 2. lap.

Jelenszky László
grafikus

Jelenszky László grafikus a nemzet-
közi karikatúra kiállításon a har-
madik díjat kapta.

—: Nemzetközi karikatúra kiállítás,
Miskolc, 1973. augusztus – 43 oldal.

Jelenszky László
grafikus

Részt vett a moszkvai nemzetközi karikatúra kiállításon.

—: Nemzetközi karikatúra kiállítás. Művészet, 1973. augusztus - 43 oldal

Jelenszky Pál

1898/99

Ferképzomfoiskèvk

96. 1.

dael és Hobbema típusain alapulnak, de plain-air elemeikkel Constable-nek és az első angol tájképfestőknek mintegy előzői; festett továbbá néhány rokokó fölfogású genreképet is, főleg gyermekekkel: Parasztgyermekek (London, National Gall.). Egész életét Angolországban töltötte, képei tipikus képviselői annak, amit angol nevvel szoktunk jelölni. Eleinte otthon tájképeket rajzolt, majd 1741—46 között Londonba kerülve Gravelot francia rézmetszőnél, majd egy középszerű festőnél, Francis Haymannál tanult, de főleg Van Dyck arcképei hatottak rá. Munkásságának első korszaka (1746—58) Ispwichben folyt le, ez kísérletező, eklektikus kora. E korból való legjobb munkái: Két kis leányka lepkét fogdos, továbbá a Hobbemára emlékeztető cornardi erdő tájkép (mindkettő National Gall.). Második korszakát (1758—74) Bath tengeri fürdőn töltötte, mint az előkelő világ arcképfestője. A bibliát olvasó bradfordi öreg sekrestyés Orpin arcképe (National Gall.) még kissé száraz, előkelően egyszerű Colman színész képe (London, National Portrait Gall.), valamint Georgiana Spencer mellképe (London, Earl of Spencer). Valószínűleg 1770-ből való egyik leghíresebb arcképe, a Blue boy (kékruhás fiú, Grosvenor House) Van Dyck korabeli atlasz ruhában, mögötte barnás táj, továbbá a Pink boy (rózsaszín ruhás fiú, London, Rotschild-gyűjt.). E korszakból valók: a fiatal Thomas Linley mellképe (Bécs, Lichtenstein-képt.) és Charles Hotchkin arcképe (Bpest, Szépműv. Múzeum), nemkülönben néhány barnatónusú, fénytől átitatott híres tájképe: a taligán ülő vásárosok; ökrök az itatónál (mindkettő National Gall.). 1774. Londonba költözik, ahol legszebb, finom színezésű, csak[illegible] impresszionisztikus arcképeit [illegible] család

Jelenszky Pál

szül. Radványbán (Zolyom m.) 1878 jan. 19. Rk. Gim. gett. –
1898/99 I–II – I. é. miniszt. –

Tribunus V. 248.

Zelenffy Lajos

Művével nevepel a Miskolci Hét keretében rendezett kiállításra.

N. U. 934. VIII. 9.

Jelenffy Lajos MDK

festő

Szerepelt az 1934 aug. 5-12 közt tartott Miskolci Hét keretében, a Lévay József Közmüvelődési Egyesület 40 éves jubileuma alkalmából rendzett kiállitáson.

Hajdu Béla: Borus idők - Napsütések.
Északmagyarország. 1964 jan 26.

MDK

Jelenfy Lajos

Bartus Ö: Vidéki centrumok. Miskolc.
Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29 l.

MDK

Jelenfy Lajos

Bartus Ödön festőművész: Miskolc.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29.lap

Jelenik Imre

Magy. Jiam

1941. 115, 118 l.

PELTZER és FERNENGL
PELTZER JÓZSEF
ERZSÉBETVÁROS
TELEFON 26. SZÁM.

Rend.

Fkvlapsz. 1354

568

SZÁMLA

Mennyiszer Orszagos Cirokhója urnak

Budapest

		Kor.	fill.
1	Kocsi Cremelek		
	fuvarja	20	02
	Ugyanaz [illegible]		

kamattal számittatnak.

Jeles Éva

a hajdunánási 2-es számú
általános iskola 14 éves tanulója Nehru
aranyérmet kapott az 1973. indiai
Shankar nemzetközi gyermekrajz versenyen

Magyar Nemzet 1974

Oktober 18
4. old.

Jeles Éva, ajándékrajzoló

14 éves hajdúnánási tanuló.

Nehéz – arany érmet nyert.

—: Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 18.

Jeles István

pálos 1448–52 ből.

Ősemek kiváló erényei miatt kortársai jeles (insignis) előnévvel tisztelték meg, s mint a pálosrend főnöke 1448–52ig virágzott. A könymásolással kiváló előszeretettel foglalkozott.

Eggerer: Fragmen Panis Corvi Protoeremici etc. (1663. Viennae) 211. l. azt írja róla: hogy a mi szabad idéje az ájtatossági gyakorlatokból fönmaradt, azt könyvek olvasására és másolására fordította. Hogy azonban mésoda könyveket másolt, ennek emléke nem maradt ránk.

Toldy Ferenc a kitűnőbb könyvmásolok és ékesítők közt sorolja fel. (Irod. Tört. III. kiad. II. k. 30 l.)

C 51. l

Yelesnica Róbert

Montreálban az Iparmúvészeti kiállításon fog szerepelni két czüst miniatürje. (említve).

Déli krónika

1973. VIII. 6. Kossuth 12.00 9 né

Jelffy Gyula

fotója

M. B. B.: A Szovjetunió magyar szemmel.
Album az 50. évfordulóra.

· Magyar Nemzet, 1967. X. 22. 13. o. Vasárnapi
Könyvszemle

JELFY GYULA

Németh F.: A bánáti fényk.

2002.

154.0.

MTAK Kézirattár Ms 4586/81.

Kézírás.

Zengővárkonyba írt levél.

1. A küldött könyv: Liebl Ervin (189
Lodoviconak mélyben ágyazott baráti s
2. FL-nak egy fenn nem maradt levelé
3. Ld. 1121.sz.
4. A levél nem ismeretes.
5. 1936-1937-ből egyetlen Elek Artur
levele sem maradt fenn; nem állapi
ben Zengővárkonyban.

JELFY GYULA Fotó, 1990.10.

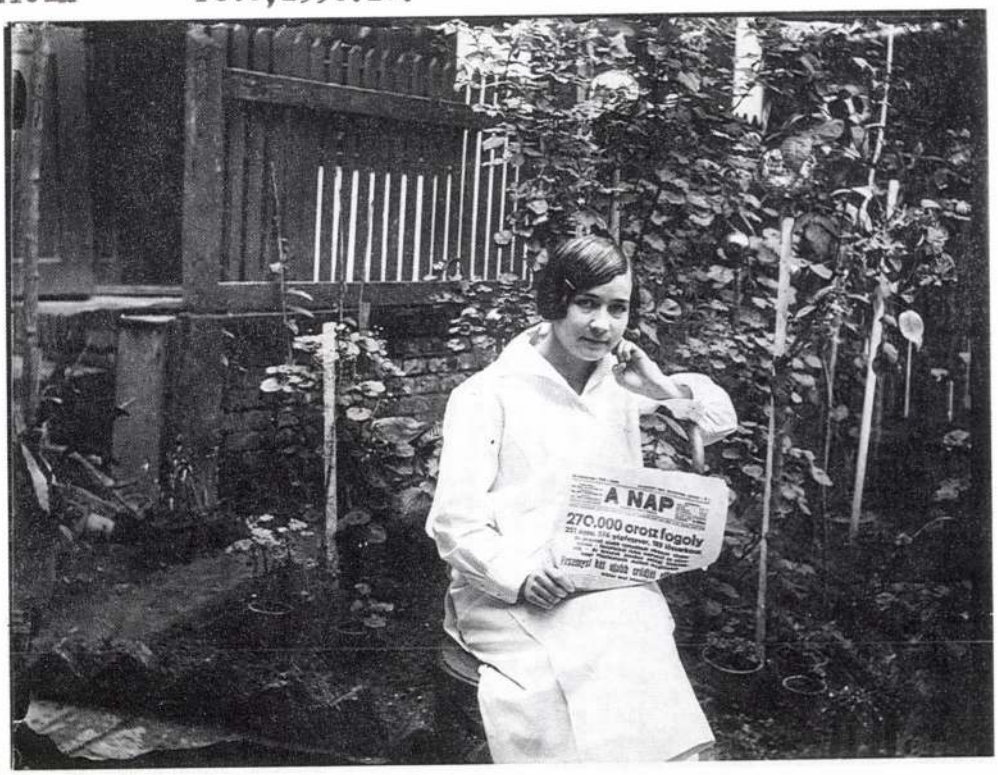

12

13

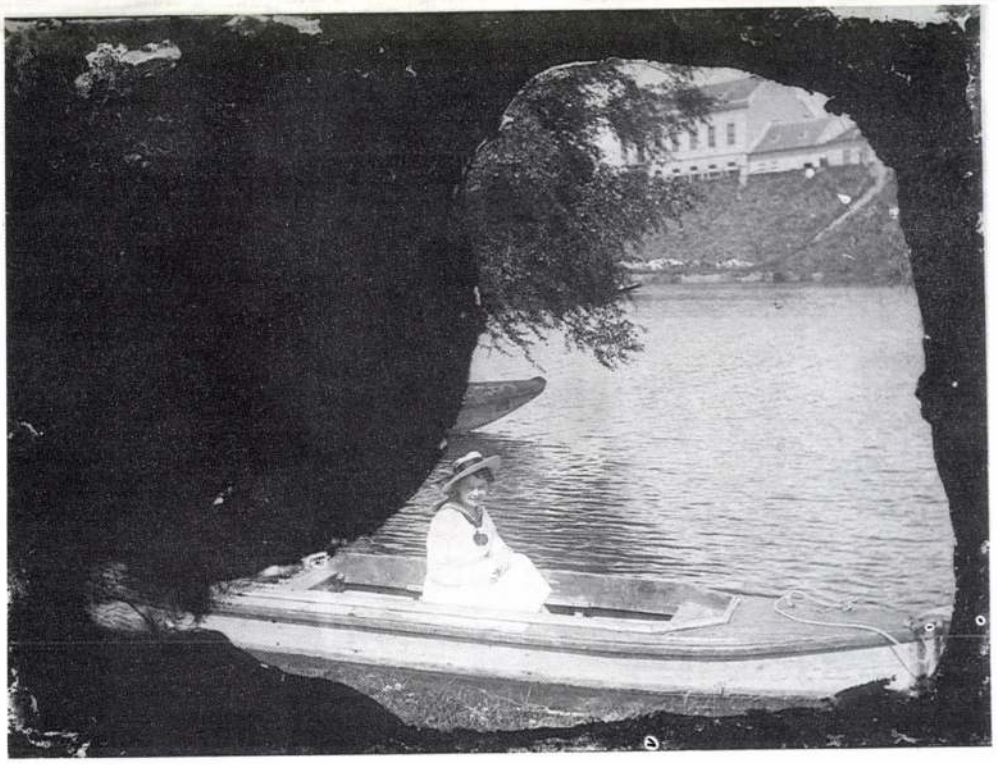

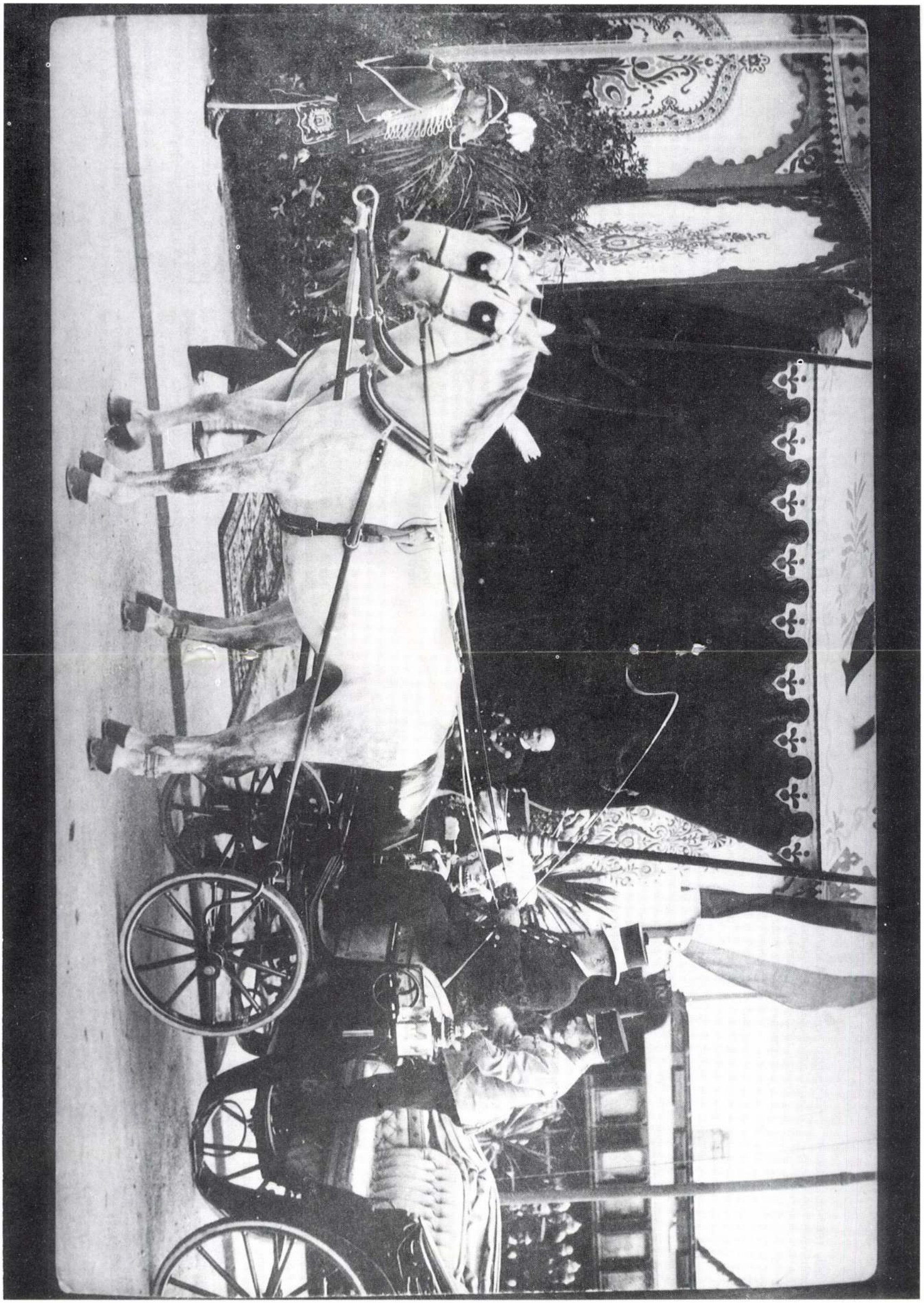

Jelfy Gyula felvétele: Ferenc József a veszprémi vasútállomásra érkezik a hadgyakorlatok befejezése után. 1907. Matt celloidin, 9×14 cm

Magyar fényképészek A-tól Z-ig

Jelfy Gyula

„…Szóval pompás kis falu ez: a drégelyi várrom alatt. Szondy két apródja az én rétemen kergette a lepkéket, s az én cserebogaraim őseiből csinálta a malmocskákat. Egy völgykatlanban van elbújva az egész falucska, eltakarva a világtól hatalmas hegyek rámája által. Vasút nem vezet ide, még országút vagy megyei út sem… a dűlőutakat is a gyep és laboda veri fel. Minden úgy van még itt, ahogy Ali basa hagyta, mikor innen eltakarodott.

Egész életemben vágytam ilyen zugra, elrejtett fészekre… Úgy mentem oda nyaralni, hogy ott még a madár sem akadhat rám. Madár nem is talált volna meg, de hogy Nagy Miklós ne találjon rám, ha kéziratra van szüksége, arra csakugyan nem lehetett józan ésszel számítani…

Nagy Miklós megtalált… Elcsitítottam a kézirat dolgában, hogy most nem érek rá, mert gazdasági tervekkel vagyok elfoglalva; kikérdezte a terveimet, de nem tudtam neki egyebet elmondani, mint hogy nagy redukczióra szántam el magamat, mert nem győzöm költséggel.

— No és hogy fogsz hozzá?

— Mindenekelőtt redukálom a házőrséget.

— Hogy-hogy?

— A nyolc kutyából négyet főbe lövetek…

Harmadnap sürgönyt kaptam tőle. Csak ez a három szó volt benne: «A kivégeztetések elhalasztását kérem»…

Negyednapra egy kocsi gurult be az udvaromra, s egy elegáns úriember szállt ki belőle.

— Én Jelfy vagyok. A kutyák végett jöttem.

— Csak nem akarja őket megvenni?

— Dehogy — mosolygott, s egy kis fekete ládát vett le a kocsiról.

Megösmertem, hogy ez camera obscura és rögtön eszembe jutott, hogy a Vasárnapi Újság egyik fényképészét hívják Jelfynek.

— Dehogy, dehogy — ismétlé — eljöttem a Vasárnapi Újság megbízásából lefényképezni a szegény kutyákat, meg a képviselő úr otthonát…

Egy ideig szabadkoztam, hogy így, úgy nem érdemli azt meg Horpács… de végre is nem akadályozhattam meg, átengedjem a nyilvánosságnak. Én költött dolgokat akartam innen írni, mesélni a lovaimról, a földjeimről, a fáimról, de a camera obscura beszippantja és odacsapja az olvasó elé a meztelen valóságot.

Horpács hát elveszett, mint mesebánya rám nézve, hanem a kutyák jól jártak a fényképész közbejöttével, mert a halál helyett a halhatatlanság lett osztályrészük, örökös kegyelmet kaptak tőlem.

Ami azért nem akadályozta őket, hogy mikor a mester fényképezte és a dicsőségük útját előkészíté, rettentő csaholással meg ne rohanják, hogy széttépik. Denique, a kutya sem jobb az embernél…

A képek meglehetősen sikerültek, a nap, Jelfy úr segédje gazdagon szórta sziporkázó fényét…"

Akit érdekelnek a Horpácson készült képek, az ámbituson pipázó Mikszáth Kálmán, a csaholó kutyák, az udvarház… azok megtalálhatják mindezt a Vasárnapi Újság 1905. évi 40. számában.

A fényképészről, az ekkoriban alakuló új foglalkozási ág, a fotóriporterség egyik jelentős hazai képviselőjéről írt a „nagy palóc", Jelfyről, akinek képeiből szinte mindenki ismer egyet vagy többet, ha máshonnan nem, hát az iskolai történelemkönyvéből — ahol persze nevek nélkül jelennek meg a képek —, de akinek életéről alig tudunk valamit. Egyike azon fényképészeknek, akik egész életükben „csöndben" maradtak, nem keresték maguknak a nyilvánosságot, csak képeik százai, ezrei beszéltek és beszélnek.

Elmondom, amit tudok róla, s rögtön arra kérek mindenkit, ha csak egy morzsányival is többet tud a magyar fényképezés történetének egyik legjobb riporteréről, ossza azt meg velünk. Rakjuk össze közösen a nagyon is hiányos mozaikkockákból ennek a „rejtőzködő" fényképésznek az élettörténetét.

Első hiteles adatunk 1882-ből származik. Mint budapesti fényképészsegéd, előfizetője volt a Kolozsvárott megjelenő Fényképészeti Lapoknak, melyet Veress Ferenc szerkesztett és adott ki.

Jelfy 1863-ban született, s már tizenhat éves korában fényképészinas volt. Utolsó bizonyítható adatunk szerint még hetvennégy évesen, 1930-ban is aktívan dolgozott, ami azt is jelenti, hogy legkevesebb, hatvan évet töltött a pályán.

Apja, Jelfy Ferenc fényképészmester volt, aki részt vett a fényképészek társadalmi mozgalmaiban is. 1896-ban például a Fényképészek Köre kiállításán két ezüstérmet ajánlott fel tiszteletdíjként a legjobb negatív és pozitív retust produkáló segédnek.

Fia részt vett a Fényképész Ifjak Önképző és Segély Egyletének szervezésében, megalakításában. A megnyitó közgyűlésre 1885. augusztus 19-én került sor, ahol Jelfy Gyulát megválasztották elöljárósági tagnak. A közgyűlést közvacsora követte. „A pohárköszöntők után … Jelfy Gyula tagtársunk részesíté a jelenlevőket azon kellemes élvezetben, hogy többek óhajtására elszavalta a Vörösmarty: Élőszobor és Tompa M.: Új Simeon cz. hatásos költeményét." — írta a jelenlevő tudósító, Csonka Géza. Ugyancsak tőle tudjuk, hogy az Egylet alapítása utáni általános lelkesedésben, melynek során közadakozás útján a létesítendő könyvtár céljára 5 forint gyűlt össze, Jelfy Gyula ugyancsak a könyvtár javára évi 24 forint járadék fizetésére kötelezte magát mindaddig, míg az Egylet tagja marad.

Valószínűleg apjánál tanulta a mesterséget, s 1886 körül szabadulhatott fel, mint segéd. Életének következő tíz évéről semmi biztosat nem tudunk, de talán a kor szokása szerint hosszab-rövidebb körutat tett külföldi fényképészeknél, a kellő gyakorlat megszerzése céljából, majd hazatérte után valamelyik jobb nevű fővárosi műteremnél lehetett vezető segéd.

Azt azonban biztosan tudjuk, hogy első önálló műtermét Budapesten, a Szervita tér 5. szám alatt nyitotta, 1892 körül. Részt vett a millenniumi kiállításon. Ezt írta róla a kritikus, Löwinger Mór: „Aránylag rövid idő alatt szép haladást tanúsít Jelfy Gyula, az ifjabb gárda egyik legrokonszenvesebb tagja. Kitűnő kivitelű képekben jelesebb sportférfiakat, bicyklizö hölgyeket, tornászókat stb. láthatunk megörökítve. Különösen szép itt hat cabinet Rembrandt női mellkép, valóságos díszei e cég kirakatának." Képeiért elismerő oklevelet nyert, tudjuk meg a Fényképészeti Értesítő 1896. 22. számából.

A kiállított képeiből is látható a tendencia: a riport-, sportfotó később kialakuló kategóriáiba sorolható képek mellett a klasszikus műtermi fényképezéshez tartozó kabinetportrékat is készített, egyforma igényességgel. Már említettem, hogy a századfordulót megelőző néhány évben kezdett önállósulni a riportképeket készítő fényképész, s vált belőle később fotóriporter. De mindegyiküknél megfigyelhető, amit Jelfyről szólva már írtam, hogy eleinte a hagyományos műtermes fényképészek a szolgáltató fotografálás mellett jelentették meg a sajtóban képeiket. Nem voltak ezzel másként Balogh Rudolf (akkor még Rezső), Müllner János, Erdélyi Mór, Pobuda Alfréd és társaik sem. Jelfy műtermei közül négyet ismerünk. A Szervita térit feladva költözött az Üllői útra, innen az V. kerületbe, a Zsitvay Leó utca 20-ba, végül a ferencvárosi Remete utca 38-ba.

Kezdetben nagy műgonddal fényképezte a dámákat, urakat, gyerekeiket, ám mellette a Vasárnapi Újság riporteréként tudósított József főherceg fiumei temetéséről, a kecskeméti baromfivásárról, Berczik Árpád: Miniszterválság című színdarabjának Nemzeti Színház-beli bemutatójáról, a magyar zarándokok olaszországi útjáról, obstrukciókról, politikai nagygyűlésekről, elkísérte Kossuth Ferencet Bécsbe, a királynál tett látogatására… s mindezt csak egyetlen év, 1905. megjelent riportjaiból szemelgettem.

Escher Károly írja róla: „Jelfy amatőr volt, s az maradt élete végéig. Neki volt különben az első 9×12-es redőnyzáras gépe — Franciaországból hozta, a redőny „nyitottan" működött, nyílását zsinórral lehetett szabályozni. Haladó szellemre vallott Jelfy kísérlete, s nem kis bátorság kellett hozzá…" (Escher: Riportfényképezés)

1908-ban szerepelt a Budapesten rendezett Országos Kiállításon.

Az első világháborúban haditudósítóként szolgált Balogh Rudolffal együtt, aki a Vasárnapi Újságnál is kollégája volt. Sok felvételt készített a Tanácsköztársaság alatt, ezek egy része múzeumokban megőrződött.

A fotóriport minden ágát művelte, s a korabeli sajtóban sok helyen jelentek meg képei, így az Új Időkben, az Érdekes Újságban, a Színházi Életben is.

Utolsó információm 1938-ból származik róla.

Ki tud többet?

Kincses Károly

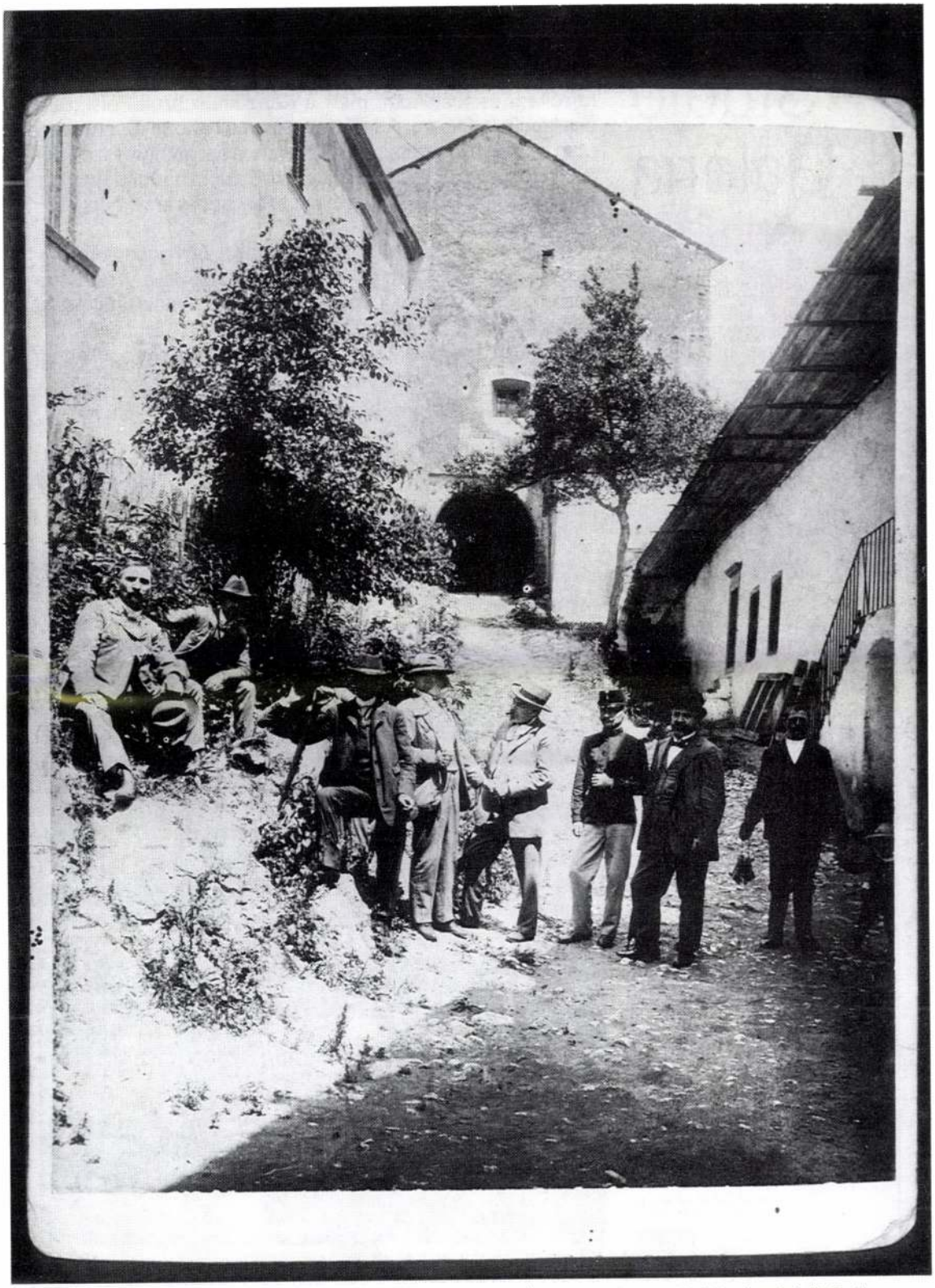

Jelfy Gyula felvétele: Roskovics Ignác festőművész, dr. Hodinka Ágost történész, dr. Hodinka Antal, Jelfy Emil, dr. Demjánovics Emil és Markó Miklós a krasznahorkai vár alatt. 1906 k. Celloidin, 15,5 × 21 cm (A szerző fényképei.)

Stúdió Galéria

1967-ben születtem Budapesten. Középiskolás koromban rajzoltam és festettem, mert a Képzőművészeti Főiskolára akartam jelentkezni. A fotózással komolyabban az érettségi után kezdtem foglalkozni. Felvételiztem az Iparművészeti Főiskola fotó szakára, ahová föl is vettek. Most harmadéves vagyok, és az idén bekerültem a stúdióba, ahol a fényképezés új területeivel találkoztam.

A stúdiót még nem nagyon ismerem, de úgy gondolom, egy egészséges káosz, amiből az ember azt szűri ki, ami számára hasznos és jó. A mozi, mint „téma" remek. A mozi társadalmi rétegeket összeköt és elválaszt. Mi ma a mozi? Ember és környezet, film és ember? Ki és hova jár moziba, vagy egyáltalán miért járnak moziba az emberek?

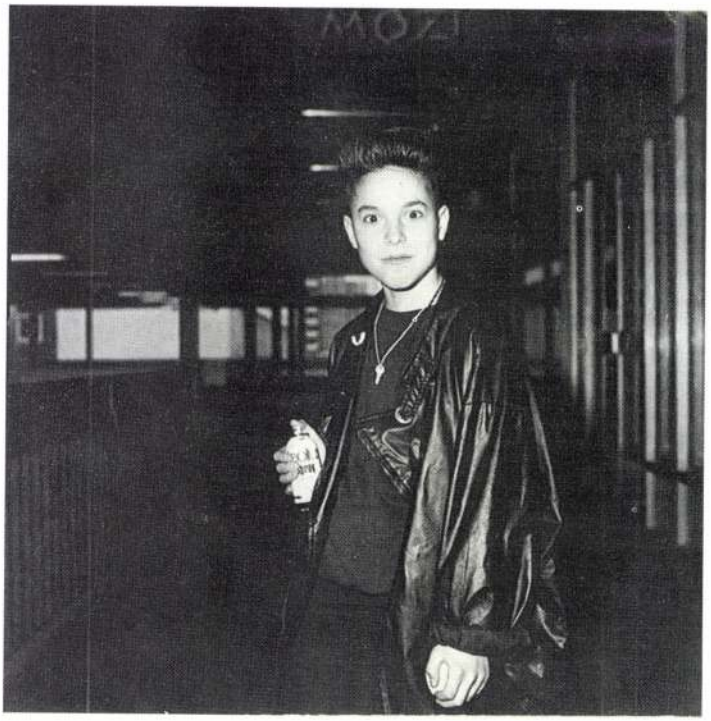

Bemutatkoznak a Fiatalok Fotóművészeti Stúdiójának tagjai

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS
1972 MAR

Jeli Ferenc

1021

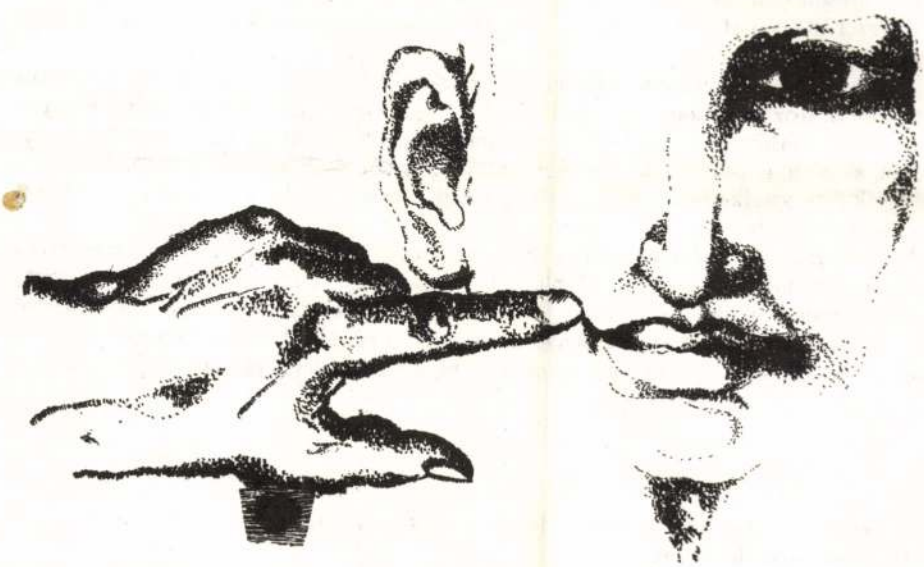

JELI FERENC rajza

játszanunk, mint gyerekkorunk grundjain a ro
kat. Gyerünk!

Forgács már a pályára vezető aluljáróban

– Arról nem volt szó, hogy futnunk kell
meccset játszunk! – és megtapogatta a spor
csúszott-e le futás közben.

Csapatunk szokatlan megjelenése először
kedni kezdtek, a legjobb helyzeteket is kihagy
akadt meg Túró Frigyes bőrkötényében. Játé
iramot, az ellenfél szögletrúgásainál ki kellet
kapufának néhány pillanatra megpihenni, éreztem, ha nem történik valami, csapatunk hamarosan összeroppan. Elhatároztam, hogy megpróbálkozom számtalan trükkjeim egyikével, melyeket valaha régi csapatomban, a Főv. T. Körben alkalmaztam.

Nem messze a tizenhatos vonalától, lekezeltem egy átadást, kinyújtott karral a balszélső felé mutattam, mintha neki akarnám letenni a labdát:

– Gyula, eriggy!

A skót védők kottából tanultak futballozni, sohasem játszottak grundon, ennek az egyszerű cselnek is bedőltek, mindannyian a süketnéma balszélsőnk felé futottak, középen üresen maradt a pálya, kényelmesen elsétáltam a gólvonalig, és megszereztem a vezetést csapatunk számára. Középkezdésre már nem is maradt idő, a bíró lefújta az első félidőt.

A szünetben különleges taktikát dolgoztam ki, hogy az eredményt tartani tudjuk, elhatároztam, hogy eldugjuk a labdát a skótok elől. Először Túró Frigyes rejtette el a bőrköténye alá, egy negyedórát nyertünk, amíg megtalálták, aztán Popelka ásta el a partzászló tövében, álcázásul kis csoportokat alakítottunk ki, mindegyik úgy viselkedett, mintha éppen náluk lenne a labda, a skótok tehetetlenül rohangáltak ide-oda.

Ellenfelünk csak másodpercekre tudta megszerezni a labdát, de akkor rendkívül veszélyes támadásokat vezetett. Már úgy látszott, hogy megfordul a mérkőzés sorsa, mikor a szerencse mellénk szegődött, Forgács rágyújtott egy szivarra, a maró füsttől a skót balhátvéd megzavarodott és a saját kapujába rúgta a labdát. Ez a kettő-nullás győzelem azt jelentette, hogy mi jutottunk be a „Prix des Prisonniers" döntőjébe.

*

– Aztán mi történt? – kérdezte Rizsa a 8888-as Italboltban.

H. Kovács vállat vont:

– Ahogy lenni szokott: a sztrájkoló játékosoknak megbocsátottak, minket pedig azonnali hatállyal leváltottak és hazaküldtek.

Jeli Ferenc

JELI FERENC OLVASÓ LÁNY

y népi ének- és táncegyüt-
égszereplésre érkezett. Első
otta a művelődési házban,
megtöltötték a szőregi és a
délszlávok. A műsort a ju-
ltúrájának legszebb darab-
yüttes még tegnap tovább
ett fel. Magyarországi ven-
kalommal lép közönség elé

(Somogyiné felv.)

on tánc

tapasztalatai rácáfoltak erre a hiedelemre. A forgószelek, sőt a jégverések okozta károkat is gyorsan kiheverte a növény, s nyár végére az ültetvényeken nyoma sem látszott az elemi csapásnak. Az új kultúra délalföldi meghonosítása mellett szól a táj adottsága is, mert a komló rendkívül napfényigényes, s itt korábban érik be, mint az ország egyéb vidékein. Az idén már teljes termést adnak a telepek, holdanként átlagban tíz-tizenöt mázsát, felülmúlva a dunántúli hozamokat.

Sok felhő, kevés napsütés várható

A pénteki tartós napsütést, 22—26 fokig emelkedett hőmérsékletet szombaton a nyugati megyékben *sokkal borúsabb* és valamivel *hűvösebb* idő váltotta fel.

Vasárnap előreláthatóan ismét változékony lesz az idő. Ma előreláthatóan ismét *változékony* lesz az idő. Helyenként és időnként számíthatunk egy kevés napsütésre, de a felhők dominálnak. Általában erősen *felhős időjárás* várható, többfelé esővel, kisebb zivatarokkal. Valószínűleg a nappali felmelegedés is csökken, nyugaton 20, keleten 25 fok körül várhatók a hőmérsékleti maximumok.

Jeli Ferenc rajza

kortárs, 1972/3. 384. o.

Jeli Ferenc festő, keramikus, filmrendező

Gyakran szerepel képzőművészeti filmek rendezőjeként. Jelenleg 3 képzőművészeti műsora van készülőben.

Torday Aliz: Képek – zenére, filmre, versre.

Film, Szinház, Muzsika, Budapest, 1974. márc. 23.

Jeli Ferenc MDK

szerepelt A Szentendrei kerámia kiállításon.

Fábián Zoltán: A kerámia ürügyén.
Napjaink. 1963 márc. 1.

MDK

Jeli Ferenc

Uszályok, rézk.

Dunakanyar a képzőművészetben. Szentendre-Esztergom-Tata. 1962.

Jeli Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

1984 AUG -9

1021

JELI FERENC

MARGIT

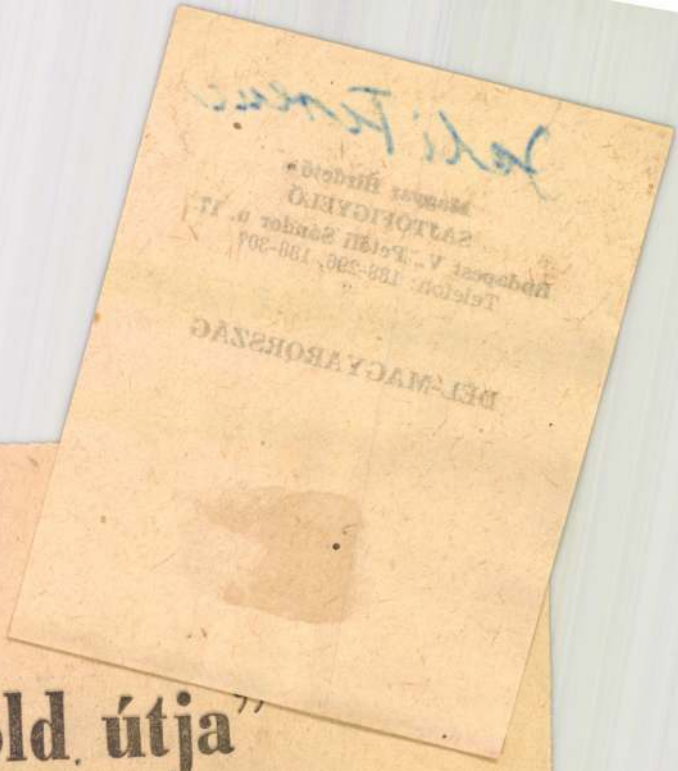

fény „zöld útja"

egdöntötték a tudománynak a föld sugárzási ire vonatkozó eddigi álláspontját

— a sarki fényt létrehozó részecskék közül még a „legaktívabbak" is legfeljebb 10 percig „élnek". Ezzel szemben a ma már egységes magnetoszférának tekintett sugárzási övezet zömmel protonokat tartalmaz és csak külső rétegeiben vannak elektronok, ezek a részecskék viszont több éven át is „életben maradnak". A két típus tehát semmiképpen sem azonosítható egymással. De egyébként is, ha a több tízezer kilométeres magasságban keringő nagy energiájú elektronok egyáltalán leszáróghatnának az alsó légkörbe, ehhez csak a sarkok táján kapnának „zöld utat", tehát, ha ezek keltenék az északi fényt, ennek a jelenségnek is a sarkvidékekre kellene korlátozódnia. Ezzel szemben — bár természetesen jóval ritkábban — a mérsékelt öv, sőt még az Egyenlítő felett is megfigyeltek már a sarki fényhez teljesen hasonló jelenséget. Igaz, többnyire csak műszerekkel, amelyek az emberi szem számára láthatatlan infravörös fényt is érzékelik. A Földnek ezekre a tájaira pedig a sugárzási övezetek nagy energiájú részecskéi semmi körülmények között sem juthatnak le.

Kraszovszkij végkövetkeztetése — amely szerint tehát a magnetoszférában mozgó részecskék semmiképpen sem lehetnek a sarki fény kiváltói — a magyar kutatók véleménye szerint is nagyon meggyőző.

Igaz, egyelőre Kraszovszkij is csak az eddigi megoldási kísérletek sikertelenségét bizonyítja és a megoldást neki sem sikerült megtalálnia, a régi magyarázat tarthatatlanságának bebizonyítása mégis nagy eredmény. Hiszen a tudományos kérdések végleges megoldásához majdnem mindig az első, még nem egészen helytálló feltevések hibáinak felismerésén át vezet az út. (MTI)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Jeli Ferenc
NAPJAINK
1963 MÁR.

FÁBIÁN ZOLTÁN:

A kerámia ürügyén

Izgalmas, gondolatokat és érzelmeket ébresztő kiállítást rendezett Szentendrén öt fiatal kerámia-művész: *Jeli Ferenc, Urbán Teréz, Markos Vera, Bugyil Ferenc* és *Zajácz András*. Az ilyen kiállítás mindig vallomás is, s minél jobb kiállítás, annál igazabb vallomás: kerámia-művészek vallomása a korról, önmagukról. Én is eltérek a szabálytól, s kritika, méltató recenzió helyett vallomást teszek, vallomást: az öt fiatal művész kiállítása ébresztette gondolatokról.

A szóhasználat úgy szokta mondani: atomkorban élünk. Hadd tegyem hozzá, helyesebben, hadd mondjam ellene: az építőművészet százada a miénk.

Az atom kifejezés — tragikus, torz szimbólum — nem a szó eredeti értelmét, nem a minden élő és élettelen „tégla"-egységét juttatja eszünkbe, nem az energia feszültséget anyagi létezéssé összemarkoló formát, hanem az atom- és hidrogénbomba robbantások gombafelhőit. Rögtön és visszavonhatatlanul, abban a pillanatban — akarjuk, vagy nem akarjuk, —, amikor a szót halljuk. Beidegződési „zavar".

Mi jut eszükbe, amikor ezt mondjuk ki: építészet, kerámia? Nem sorolom fel, mindenkit önmaga fantáziájára bízok; csak olyasmi idéződhetik fel, amit ez a kiállítás is megfogalmaz, ami ott van *Jeli Ferenc* halat formázó tálaiban, *Urbán Teréz* csempéinek játékos felületében. Úgy feszül egymásnak, úgy fonódik egybe ez a két fogalom — atomkor, építőművészet kora —, mint a szonáták két témája, a főtéma és melléktéma.

Ahogy leírtam ezeket a szavakat, már meg is kérdeztem magamtól: melyik a főtéma a kettő közül? Nem hiszem, hogy bizonygatnom kellene, a házaknak hiszek és a vázáknak; a házaknak, amelyekben vázákat őrzünk, a vázáknak, amelyekbe virágot teszünk, hogy őrizze az élet szépségét, igazát.

Nekem az építőművészek éneklik ennek a kornak a főtémáját. Hiába a nevadai üstdob, hiába csirrennek a sztratoszféra cintányérai a Csendes-óceán fölött — hiszek a vázák karcsú testében, mint az édesanyánkéban, aki szült bennünket, mint az asszonyunkéban, akinek ölelése újra és újra megtanít bennünket hinni.

Nem akarok művészettörténeti fejtegetésekbe bonyolódni, sem felesleges vitát támasztani, de szükségét érzem annak, hogy kimondjam: az ó-egyiptomi és a gótikus korszak óta nem volt még idő, amelyik ennyire az építőművészetben találná meg az önkifejezését, mint a miénk. Különösen megmutatkozik ez, ha időben és térben egy kissé visszábblépve, a XIX. század felől nézünk ide.

A múlt század építőművészete, külső és belső épületdekorációja — ne mentegessük — ijesztően másodlagos volt, s ritka kivétellel hazug is. Száz évvel ezelőtt a zene és az irodalom mondott el legtöbbet Európa emberéről. Mit mondott el az építészet? Bizony keveset, s amit mondott is, annak egy része már-már karikatúrává vált a szemünkben, vagy legfeljebb becsülnivaló műemlékké.

A mi korunknak, a XX. század derekának sajátos funkcionális jellege, célratörő dinamikája van, úgy is mondhatnám: praktikus arculata. Az emberek élni akarnak, jól, jobban, szépen és szebben. Közel vannak a lövészárkok, két világháború futóárkai, lövészteknői, kavernái és bunkerei. Házak kellenek. Kell a négy fal és a tető, amely kihasít, kirekeszt az űrből egy darabot az embernek.

A lövészárok, az óvóhely ősemberi emlékeket idéz, barlang-élményt kényszerít ránk. De hiszen az ember azért ember, mert kimászott a sós vizek partjára, s előbújt a löszpartokba vájt odúkból. Házban él.

Edény a ház, edény, amelyben fizikai és szellemi életünk otthont lel. Vázák a házak, a szónak nemcsak jelképes, hanem praktikus értelmében is. Így igaz ez a világ minden táján; ott is, ahol ősi nagy-kultúrák televényéből nő ki az új építőművészet, ott is, ahol a primitív életkörülmények tojáshéját még csak most üti át az ember. Különösen így van nálunk.

Újat akarunk a társadalomban, újat önmagunkban, a legteljesebben és a legőszintébben önmagunk törvényei szerint akarunk élni, — ehhez házak kellenek, otthonok. Új házak és új otthonok. Itt volt az egyik alapvető nagy tévedés az ötvenes évek elejének az építészetében; a XIX. század merő eklekticizmusát másolva akartunk szocialista realista építészetet csinálni. Képtelenség. Viccnek is ostobaság. A baj csak az, hogy ez a „vicc", még évtizedekig ott kísért majd utcáinkon, és műemlékeket hagy hátra, egy minden eddiginél ellentmondásosabb kor műemlékeit.

És a folyamatosság? Mi van a kontunuitással? — Jogosan teheti fel bárki a kérdést. A minden ősi ellen támadó újatakarás betegség: szellemi pestis. A művészetnek alapvető feladata, hogy időben és térben — minél végtelenebb időben és tágasabb térben — áramkört zárjon.

A modern építészetnek, ezen belül az épületdekorációnak, kerámiának éppen itt van páratlan erénye: a legősibb kultúrákig, a legintaktabb népművészeti formavilágig nyúl vissza, s áramkörével már-már időtlen időt zár potenciális egységbe, és a legtávolabbi ízlésvilágok között teremt homogenitást. De nem azért, hogy visszakényszerítsen bennünket a barlangba, hanem azért, hogy előre vigyen — önmagunkhoz.

Korunkra, a huszadik század második felére az a jellemző, hogy az ember kitört a föld vonzóköréből, de ugyanakkor az is, hogy mind mélyebbre hatol az élő szervezetek sejtfalai mögé; fúziós erőművek megszerkesztésén dolgozunk, s egyidejűleg felfedezzük, hogy az emberi test minden sejtjében külön-külön kis „erőmű" van; a csillagászati távcsövek, rádióteleszkópok, műholdak, rakéta-szondák mellett ott vannak a mikroszkópok, röntgengépek, kobaltágyúk és szívperiszkópok.

Felfogóképességünket egy folyóirat lapairól éri az a hír, hogy tizennyolc millió fényévnyire tőlünk felfedeztek egy eddig ismeretlen galaxist, amely együtt kering a mi tejútrendszerünkkel a Virgó csillaghalmaz szombreró karimája körül,

(Folytatása a 4. oldalon.)

a kalaposhoz. Sok kézen ment keresztül, mértéket vettek, szabtak, tisztogattak, vágtak, nyestek, súroltak, nyolul (amelyet az esti

A kerámia ürügyén

(Folytatás a 3. oldalról.)

s az a másik, hogy elektronikus számológéppel megfejtették a mayák írását; a reggeli hírekből azt kell megjegyeznünk, hogy ilyen és ilyen műbolygót lőttek fel, amely pár héten belül erről és erről az égitestről ad majd hírt, délután pedig valamelyik frissen feltárt ősember barlang hatvan-hetvenezer éves csontváz- és edényleleteinek fényképeit nézegetjük a képesújságban, megpróbálva a már-már lehetetlent: emlékezetünkben helyet szorítani nekik is.

A technikai expanzió csak egyik fele korunk arcának; másik fele az egyre szédítőbb mélységekig hatoló történelmi emlékezés. Az emberi lét nemcsak térben tágul eddig elképzelhetetlen messzeségekig — időben is.

Rendet teremteni, ez a művészet feladata — vallotta Sztravinszkij az önéletrajzában. Rendet teremteni: önmagunkban. Emlékezetünknek a napjárással, óramutató fordulatával meg nem mérhető idejében, asszociációinknak a három dimenzióval meg nem határozható terében kell megkeresnünk a pólusokat, létrejöjjön az áramkör: a mű.

Ezt a rendet, ezt az áramkört igyekszik megteremteni a maga sajátos formavilágában az öt, fiatal kerámia-művész.

Példának csak egyet: halas tálak.

A hal minden nép legrégibb, időtlenül ősi szimbólumképei közé tartozik. A szerelem jelképe, s azon belül is az eszenccé sűrűsödött szekszualitásé. Még a kereszténység is átveszi — át kell vennie! —, s az élet forrásának jelképéül kerül a misézö palást ornamentikájába, vagy a keresztelő medencék szegélydíszei közé.

Halas tál. Legegyszerűbb így neveznem, pedig nem is tál, hanem inkább halat formázó, homorú kerámialap, amelynek öble tálnak tartja elénk magát az asztalon, a kiállító állványon. De milyen, ha függőlegesen állítom, s besüllyesztem a falba? *Jeli Ferenc* megmutatja, mi akkor: nem tál — „ablak". Homorú öble megbontja a fal síkját, ablakot nyit rá; ablakot, amely azonban nem a külső világba, nem egy másik térbe nyílik, hanem az időbe, emlékezésünk időtlen idejébe.

Élet—halál. Erről vallanak az ősi szobrok, dombormüvek, vázaképek. És a szerelemről. Ez a hármas egység — Élet—Szerelem—Halál — a minden titkok titka, a Szent Háromság. Ezt fogalmazzák meg a barlangok sziklafalába vésett mágikus háromszögek, a fekete gránitból fényesre csiszolt, egyiptomi, kutyafejű istennő-szobrok, az indiánok kék-sárga-piros-zöld sávos, ijesztőre faragott totemfái. Akár a hajdanvolt inkák, akár a ma élő bantu négerek művészetét, annak egy-egy darabját néztem meg, mind erről szólt. Erről, a különböző megformálás ellenére is egyféleképpen: semmi naturális kötöttség, a valóság burkából mindig kibontják és felmutatják a lényeget: az igazat. Eszmélésük hajnalán és embermivoltuk legmélyén egyek a népek.

És a modern kerámia-művészet? A halas tálak, a női test formáját mintázó vázák, a formáló ujjhegyek nyomát megőrző, falburkoló lapok mind-mind erről beszélnek, az ősi egységet akarják megteremteni. Csak? Nem, többről van szó: újjá teremteni, magasabb szinten létrehozni, egy új emberi egységet kialakító társadalom tudatos törekvéseként.

Az iroda... színpadon

Az elmúlt évben országszerte gombamódra szaporodtak az irodalmi színpadok, a második országos fesztivál, a műfajnak a kulturális szemlében elfoglalt kiemelt helye nemcsak a közfigyelmet, de az erre illetékesek támogatását is biztosította.

Fél év telt el az országos fesztivál ünnepségei óta, amikor január 25-én Egerben tapasztalatcserére gyűltek össze az északi megyék irodalmi színpadi vezetői.

E tapasztalatcserén még nyilvánvalóbbá vált az a két esztendeje megszületett igazság, hogy az irodalmi színpad nem önálló művészeti ág hanem a legközvetlenebbül az őt szülő működvelő színjátszó mozgalomhoz kapcsolódva, az egyetemes népművelés alárendelt része. A felmerülő problémák kétféle természetűek: Hogyan csináljunk irodalmi színpadi műsort, és (főleg) kinek?

Az első problémára gyakorlatban igyekszik a Népművelési Intézet, a megyei Népművelési Tanácsadókkal közvetlenül a csoportoknak választ adni.

A második a sokkal fogasabb kérdés. Hiszen a közönség érdeklődésének ellankadása olyan jelenség, amellyel őszintén szembe kell nézni. Méghozzá ez sem egyedi probléma, nagyon jól tudjuk, hogy nem éppen csak a vershallgatásba untak bele hirtelen országosan az emberek. Márpedig, ha azt akarjuk, hogy szép írói, költői, műveket, gondolatokat tolmácsoljunk élményszerű módon, közben szavalóink aktív és passzív verskultúráját állandóan növeljük, (magyarán: irodalmi színpadot akarunk, — akkor meg kell keresnünk a módját, hogyan juttassuk el ezt a szellemi kincset azoknak, akiknek szántuk?

Kezd világossá válni, hogy a működvelő művészeti mozgalom ez urbánus fogantatású hajtása igazából falun fog ki jesedni, éppen ott, ahol a nehezebb a művelése, ahc közönséget beédesgetni olyan egyszerű, — és ahol pen ezért a legnagyobb kulturális misszió vár rá. Az öreg parasztember, aki a G szérűn-re rásóhajtott: „ van a'."

A működvelő irodalmi s padok súlyos gondjainak ős te felvetése mellett az egri lálkozó másik nagy eredmé az volt, hogy a mindenn munkájuk egyszerű, hasz jó ötleteit is kicserélték résztvevők. Hallottunk a mentes péntek állandó kiha nálásáról és a klubélet meg irodalmi színpad szoros k csolatáról; fejtörők, vidám tékok színesítéséről, az egy tes munkájával, a szociali ünnepek színvonalának irod mi műsorral történő emelé ről, hogy csak a legáltalán sabban felhasználhatókat id zük.

Ezzel vissza is értünk ki dulópontunkhoz. Ezek a pasztalatok mutatták, hogy általános népművelési progr mon belül kell megkeres azokat a fogódzkodókat, aho nét a — ne tagadjuk —, verte, közöny sújtotta, épp tavalyi nagy nekilendülését hengető irodalmi színpadok mét felívelhetnek, egyelőre legközelebbi izgalmas felad tig: az első hazai Költész Napjáig. Mostantól kezd minden esztendőben április 1 én, József Attila születésna ján kerül sor rá. Ő írta:

„...Én egész népemet fogo nem középiskolás fokon
tani-
tani!"

Hadd segítsék ebben szakadatlanul és mind eredményesebben a működvelő irodalmi színpadok!

LÁZÁR MAGDA

1021 1945 — 11

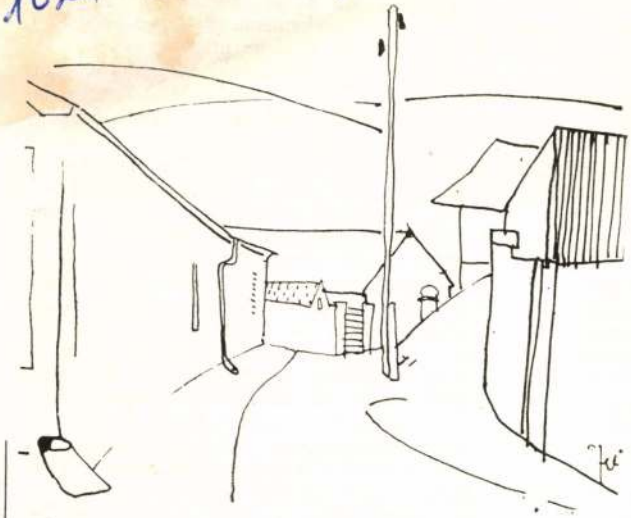

Jeli Ferenc rajza

jobbal helyettesíteni. Én nem helyteleníteném. Lehetne vitatkozni a sportnyelvben divatossá váló *ticak* (a futballkapu felső sarka) szó szépségén is; magam nem tartom olyan szerencsésnek, mint Karinthy. Általában a neologizmusok vonatkozásában a szöget fején találó, egészséges homorú kifejezéseknek szívesen ad belépőt a magasabb nyelvrétegekbe, a szemlélet nélküli, körülményeskedő, felfújt fordulatokat – helyesen – elveti. A meggyökeresedett hibák elleni küzdelmet szélmalomharcnak tekinti. Ebben a vonatkozásban kerül legtöbbször szembe a nyelvész szakemberekkel.

Az új szavak közül is különös érdeklődéssel fordult Karinthy a „pesti nyelv", vagyis a fővárosi zsargon, jassznyelv képződményei felé. A régi nyelvművelés ezeket – sokszor társadalmi okokból – lenézte, s igyekezett kirekeszteni az igényesebb nyelvrétegekből. Mégis sok meghonosodott belőlük éppen legjobb íróink közvetítésével, akik meglátták e kifejezések friss elevenségét, szemléletes voltát, szikrázó humorát. Karinthy Ferenc is szembeötlő rokonszenvvel ítéli meg őket. Helyesen ismeri fel, hogy a közöttük kétségtelenül fellelhető nyelvi ízléstelenségek ellen nem az ál-

könyvre buk
plakátra, ért
rövidítésszóra
nek – mond
kérdezné elő
nyelvérzékű mun
író ötlettára. A téma a
hajol érte – mondhatnánk,
kon érezzük: így mondaná Hát
nos is, Karinthy cikkeinek (apjától o
„halhatatlan" hőse, aki minden alkalomra megtalálja az éppen oda illő leglaposabb közhelyet. Ezek ellen küzd legádázabbul Karinthy, hatásosan forgatva az irónia, a gúny fegyverét a gondolkodásról leszoktató, színehagyott nyelvi „kacatok" tollhegyre tűzése során. Igényességre akar nevelni, mikor szenvedélyesen tiltakozik például az *egyfajta* töltelékszó örökös használata ellen. Teljes joggal írja, hogy „elharapózott nálunk ez a dagályos, nagyképű, az igazi problémákat megkerülő semmitmondás". Valóban elgondolkoztató, hogy az ötvenes évek elején elterjedt, de később visszaszorított „mozgalmi zsargon" helyét napjainkban mintha valami közvetlenkedő „lezser duma" foglalná el, nem a mozgalomban, hanem általában. A tudományosság látszatát viszont a hozzá kevésbé értő szélesebb

Jeli Ferenc

Rajzon

Alföld 1965 11 n. 80. l.

Les Tenes.

Tapon

Mayenne 1907 11 Rue Bodin

Jeli Ferenc

rajza
Táj
(repr)

Pestmegyei Hilap (Tápiómente) 1966 dec 11.

Jeli Ferenc

Szentendrén kerámiakiállításon szerepel. Halat formázó tálai.

(emlitve.)

Napjaink, 1963 III. szám, 3. lap.

Jeliferenc festő

M.D.K.

Tájképével vesz részt a kiállitásra.

B. Haulisch Lenke: Rentendrei művészek kiállitása 1961.
Művészet, 1961. november — 43 l.

M 174

Jeli F.

"Kompozició"

Sz.L.:Fiatal képzőművészek kiállítása.
FEJÉRMEGYEI HÍRLAP. 1957. jul. 6.

M.D.K.

Feli István, festő

nevét a művésztelep tagjai között említi:

Haulisch Lenke: A szentendrei művésztelep fogalmának tisztázásához

Művészettörténeti Értesitő, 1965, XIV. évf. 3.sz.

226. old.

MDK

Jelics Erzsébet, VI.o.tan.

Magyarbólyi ált.isk.

47. Lenin.

Magy. Ifj. Képzöm. Kiáll. /VIT/. Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949. aug. 16. -szept.lo. Kat/.

Jeliers ötvös

Győr, 1666.

Jankógyőri ötv 93/33. l.

városi önzeirásban szepel.

ndája, Budapest, V., Honvéd-utca 10.

KOLOZSVÁR THJ. SZABAD KIR. VÁROS

ERDÉLYI MŰVÉSZETI KIÁLLITÁS

1941

KOLOZSVÁR, EGYETEMI KÖNYVTÁR

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T. KOLOZSVÁR

Felelős kiadó: felvinczi Takáts Zoltán. Minerva Rt. 11587 Felelős vezető: Lengyel Albert igazgató.

IV. FESTMÉNYEK, RAJZOK

266. **Ajtai Abód Mihály** (műk. 1775. k.): Férfi képmás, magyar ruhában. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

267. **Barabás Henriette** (1841—1892): Barabás Miklós feleségének képmása. Jelzése: Barabás Henriette 1863. Olajfestmény, vászon. Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

268. **Barabás Miklós** (1810—1898): Önarckép. Jelzése: N. de Barabás. Olajfestmény, vászon. Bulapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

269. **Barabás Miklós** (1810—1898): Gróf Bethlen Jánosné Wesselényi Zsuzsánna képmása. Jelzése: Barabás 1839. Olajfestmény. Vászon. Gróf Bethlen Györgyné tulajdona.

270. **Barabás Miklós** (1810—1898): Báró Wesselényi Ferenc képmása. Jelzése: Barabás 1839. Olajfestmény. Vászon. Gróf Bethlen Györgyné tulajdona.

271. **Barabás Miklós** (1810—1898): Teleki Sándor gróf 1848-as ezredes (1821—1892) gyermekkori képmása. Jelzése: Barabás. Vízfestmény. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

272. **Barabás Miklós** (1810—1898): Intze György kolozsvári professzor arcképe. Jelzése: Barabás 1831. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

273. **Barabás Miklós** (1810—1898): Gyergyay Ferenc kolozsvári főbíró arcképe. Jelzése: Barabás 1837. Olajfestmény, vászon. Dr. Gyergyai Árpád egyetemi tanár tulajdona.

274. **Barabás Miklós** (1810—1898): Barra Gábor (1799—1837): Jelzése: a hátlapon: N. Szeben 1827. Barra Gábor kőrajzoló. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

275. **Barabás Miklós** (1810—1898): Bethlen Róza grófnő. Jelzése a hátlapon: Bethlen Róza grófnő, később Somogyi huszárhadnagy Pest megyei birtokos neje. Kozslárd 1827. Krétarajz. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

276. **Barabás Miklós** (1810—1898): Női képmás. Jelzése: Miskéné, később Hitschné Fronius lány. Krétarajz. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

277. **Barabás Miklós** (1810—1898): Báró Bruckenthal Mihály. Jelzése: Báró Bruckenthal Mihály 40. Krétarajz. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

278. **Barabás Miklós** (1810—1898): Moti, az erdélyi híres cigány képmása. Jelzése: Moti 1831. Krétarajz. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

279. **Barabás Miklós** (1810—1898): Gróf Bethlen Ferenc képmása. Jelzése: G. Bethlen Ferncz G. Bethlen Ferencz 1834 24. Krétarajz. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

280. **Barabás Miklós** (1810—1898): Dávid cigány képmása. Jelzése: Dávid — 1833. Krétarajz. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

281. **Barabás Miklós** (1810—1898): Bem József tábornok képmása. Jelzése: Bem Barabás M. 1849. Krétarajz. A Magyar Történeti Képcsarnok tulajdona.

282. **Barabás Miklós** 1810—1898): Földváry Károly ezredes képmása. Jelzése: Barabás M. 1849. természetről. Földváry Károly a Váczi hős. Krétarajz. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

283. **Barabás Miklós** (1810—1898): Földváry Sánlor ezredes (1809—1868) képmása. Jelzése: Barabás M. 1849. természetről. Földváry Sándor a Szenttamási hős. Krétarajz. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

284. **Barabás Miklós** (1810—1898): A Verestoronyi-szoros. Jelzése: Barabás 1837. Vízfestmény. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

285. **Barabás Miklós** (1810—1898): Hunyadi János templomának romjai Gáldnál. Jelzése: Barabás. Gáld alatt. Hunyadi János templomának romja. XVI. Lajos profilja a toroczkói sziklák. Vízfestmény. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

286. **Barabás Miklós** (1810—1898): Gróf Teleki Domokos képmása. Jelzése: Barabás. Vízfestmény. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

287. **Barabás Miklós** (1810—1898): Önarckép. Jelzése: Barabás 1837. Olajfestmény. Vászon. A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum tulajdona.

288. **Barabás Miklós** (1810—1898): Barabás Miklósné képmása. Jelzése: Barabás 1837. Olajfestmény. Vászon. A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum tulajdona.

289. **Barabás Miklós** (1810—1898): Baczkamadarasi Kis József alapító képmása. Olajf. Vászon. 1863. A székelyudvarhelyi Ref. Kollégium tulajdona.

290. **Barabás Miklós** (1810—1898): Magyarósi Szőke József rector Képmása. Olajf. Vászon. 1866 után (?) A székelyudvarhelyi Ref. Kollégium tulajdona.

291. **Barabás Miklós** (1810—1898): Teleki Domokos gróf arcképe, 1846. Vízfestmény. Teleki Domokos gróf tulajdona.

292. **Barabás Miklós** (1810—1898): Teleki Sámuel gróf képmása, 1837. Krétarajz. Teleki Károly gróf tulajdona.

293. **Barabás Miklós** (1810—1898): Báró Vay Lajosné Teleki Erzsébet grófnő képmása. II. 1837. Vízfestmény. Teleki Károly gróf tulajdona.

294. **Barabás Miklós:** (1810—1898): Báró Vay Lajosné Teleki Erzsébet grófnő képmása, I. 1837. Vízfestmény. Teleki Károly gróf tulajdona.

295. **Barabás Miklós** (1810—1898): Waldeck-Pirrmont hercegné Teleki Ágnes grófnő képmása, 1837. Vízfestmény. Teleki Károly gróf tulajdona.

296. **Barabás Miklós** (1810—1898): Waldeck Hermann herceg képmása, 1837. Vízfestmény. Teleki Károly gróf tulajdona.

297. **Barabás Miklós** (1810—1898): Vásárra induló oláh család. Jelzése: Mvi Barabás Miklós 1843/4 Pesten. Olajf. Vászon. Az Orsz. M. Szépművészeti Múzeum tulajdona.

298. **Biasini Mária** (1866—1937): Biasini Sándor gyermekkori képmása. Jelzése: Dec. 24. Biasini — 1888. Olajfestmény, fa. Dr. Biasini Sándor tulajdona.

299. **Biasini Mária** (1866—1937): Ofélia. Olajfestmény. Vászon. Dr. Varga Lajosné tulajdona.

300. **Boér Márton** (XVIII—XIX. sz.): Getse Dániel képmása. Jelzése: VERA EFIGIES DANIELIS GETSE... Pinxit Martinus Boér... Olajfestmény, vászon. A marosvásárhelyi Ref. Bólyai Kollegium tulajdona.

301. **Bólyai Farkas** (1775—1856): Önarckép. Ceruzarajz. A marosvásárhelyi Bólyai Múzeum tulajdona.

302. **Bólyai Farkas** (1775—1856): Apa, anya és gyermeke klasszikus öltözetben. Olajfestmény, papir. A marosvásárhelyi Bólyai Múzeum tulajdona.

303. **Bólyai Farkas** (1775—1856): Apa, anya és gyermeke klasszikus öltözetben. Olajfestmény, papir. A marosvásárhelyi Bólyai Múzeum tulajdona.

304. **Dósa Géza** (1847—1871): Erdélyi táj. Vízfestmény. Vázlat. — Anya gyermekével. Szépia. — Templomban imádkozó nő. Tusrajz. Marosvásárhely thj. sz. kir. város tulajdona.

305. **Dósa Géza** (1847—1871): Tanulmányfej. Szakállas férfi vérttel. Olajfestmény, vászon. Az O. M. Szépművészeti Múzeum tulajdona.

306 **Dósa Géza** (1847—1871): Tanulmányfej. Szakállas férfi baretttel. Olajfestmény, vászon. A marosvásárhelyi Közművelődési Ház tulajdona.

307. **Dósa Géza** (1847—1871): Tanulmányfej. Szakállas férfi turbánnal. Jelzése Géza Dósa. Kréta rajz. A marosvásárhelyi Ref. Bólyai Kollegium tulajdona.

308. **Dósa Géza** (1847—1871): Tanulmányfej, szakállas férfi. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

309. **Dósa Géza** (1847—1871): Bethlen Gábor tudósai körében. Vázlat. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

310. **Dósa Géza** (1847—1871): Tudós hosszú talárban és kezében könyvvel, tanulmány a „Bethlen Gábor tudósai körében" kréta-kompozicióhoz. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

311. **Dósa Géza** (1847—1871): Nővérek. Olajfestmény, vászon. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

312. **Dósa Géza** (1847—1871): Vázlatok a „Nővérek" c. kompozicióhoz. Ceruzarajz. Marosvásárhely thj. sz. kir. város tulajdona.

313. **Dósa Géza** (1847—1871): Akttanulmány. Tollrajz. Jelzése: München 869 Dósa G. Marosvásárhely thj. sz. kir. város tulajdona.

314. **Dósa Géza** (1847—1871): Férfi akt. Ceruzarajz. Marosvásárhely thj. sz. kir. város tulajdona.

315. **Dósa Géza** (1847—1871): Férfi fej. Ceruzarajz. Marosvásárhely thj. sz. kir. város tulajdona.

316. **Dósa Géza** (1847—1871): Vázlat a „Nővérek" c. kompozicióhoz. Konzol asztal órával és virágvázával. Ceruzarajzok. Marosvásárhely thj. sz. kir. város tulajdona.

317. **Dósa Géza** (1847—1871): Tanulmány a „Partravetettek" c. kompozíciójához. Ceruzarajz. Marosvásárhely thj. sz. kir. város tulajdona.

318. **Ferenczy Károly** (1862—1917): Önarckép. Olajfestmény. Lemez papir. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

319. **Gyárfás Ferenc**(?): Öregasszony. Vázlat. Olajfestmény. Vászon. A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum tulajdona.

320. **Gyárfás Jenő** (1857—1825): Kund Abigél. Tanulmányfej a „Temetrehívás" c. kompozicióhoz. Jelzése: Gyárfás Jenő. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

321. **Gyárfás Jenő** (1857—1825): Fiatalság és Öregség. Jelzése: Gyárfás Jenő. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

322. **Gyárfás Jenő** (1857—1925): Édesanyám. Tanulmány a „Disznóölés" c. képhez. Jelzése: I. Gyárfás Jenő 1887. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

323. **Gyárfás Jenő** (1857—1925): Vázlat egy elkárhozottakat ábrázoló kompozicióhoz. Tollrajz. A „Disznóölés" vázlata. Jelzése: Velence 1881 november 30 Gyárfás Jenő. Tollrajz. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

324. **Gyárfás Jenő** (1857—1925): Tanulmányfej. Jelzése: Gyárfás Jenő 1875. Krétarajz. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

325. **Gyárfás Jenő** (1857—1925): Önarckép. Jelzése: Gyárfás Jenő. Olajfestmény. Vászon. Neumann Miksa tulajdona Sepsiszentgyörgyön.

326. **Gyárfás Jenő** (1857—1925): Szekeres bá. Jelzése: Gyárfás Jenő 1901. Studium a Kökösi csatához. Olajfestmény. Bádoglemez. A sepsiszentgyörgyi székely Mikó-Kollégium tulajdona.

327. **Györffy Julia Kováts Dénesné** (1871): Fischer Vilmos százados képmása. Jelzése: Győrffy Julia. Olajfestmény, vászon. Kováts Benedek tulajdona.

328. **Györffy Júlia Kováts Dénesné:** Győrffy Boldizsárné képe. Jelzése: Győrffy Júlia. Olajfestmény, vászon. Kováts Benedek tulajdona.

329. **Hollósy Simon** (1857—1918): Őszi hangulat. Jelzése: 1916. Hollósy. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

330. **Ismeretlen.** Aranka György (1737—1817): egykorú képmása. Olajfestmény, vászon. A marosvásárhelyi Bólyai Múzeum tulajdona.

331. **Ismeretlen.** Dósa Elek (1803—1867): egykorú képmása. Olajfestmény, vászon. A marosvásárhelyi Bólyai Múzeum tulajdona.

332. **Ismeretlen művész,** XIX. század első fele. Brandt Gottfried képmása. Olajfestmény, rézlemez. Stritzky Lilli úrhölgy tulajdona.

333. **Ismeretlen művész,** XIX. század első fele. Brandt Gottfriedné képmása. Olajfestmény, rézlemez. Stritzky Lilli úrhölgy tulajdona.

334. **Ismeretlen festő:** Báró Jósika Jánosné salonja 1832-ben. Vízfestmény. Gróf Betlen Györgyné tulajdona.

335. **Jelinek Antal:** A marosvásárhelyi Bodor-kút 1910-ben. Vízfestmény. Teleki Domokos gróf tulajdona.

336. **Justi Károly:** Tauffer Ferenc kolozsvári városgazda (1783—1873) képmása. Jelzése: Justi 843. Vízfestmény. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Kézirattárának tulajdona.

337. **Kiss Sámuel** (1780—1819): Férfi képmás, magyar ruhában. Jelzése: Kiss Sam. 815. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona. Olajfestmény, rézlemez.

338. **Kővári Endre** (1832—1918): Vázlatkönyv, ceruzarajzokkal. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Kézirattárának tulajdona.

339. **Kővári Endre** (1832—1918): Schuszter Károly arcképe. Olajfestmény, vászon. A kolozsvári evangélikus egyházközség tulajdona. Jelzése: Kövári.

340. **Lanzedelly:** A szebeni vásár. Hat színezett kőrajz. A Magyar Történeti Képcsarnok tulajdona.

341. **Lestyán János:** Horváth János arcképe. Jelzése: Lestyán J. p. 835. Hátlapján nyolc soros magyar nyelvü szöveg. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

342. **Lestyán János:** Horváth Jánosné arcképe. Jelzése: Lestyán J. p 835. Hátlapján öt soros magyar nyelvü szöveg. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

343. **Márton Ferenc** (1884—1940): Székely menekült. Jelzése: Márton Ferenc — B. P. 933. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

344. **Márton Ferenc** (1884—1940): Őszi színek. Olajfestmény, vászon. Jelzése: Márton Ferenc 1925. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

345. **Melka Vince** (1840—1902): Gratz Mór képmása. Jelzése: Melka V. Olajfestmény, vászon. A kolozsvári evangélikus egyházközség tulajdona.

346. **Melka Vince** (1840—1902): Pihenő cigánykaraván. Tusvázlat. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Kézirattárának tulajdona.

347. **Mezey József** (1823—1882): Tájkép a Feketeerdőből. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

348. **Nagy István** (1873—1936): Önarckép. Jelzése: Nagy István 1915. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

349. **Nagy István** (1873—1936): Önarckép. Pasztell. Jelzése: Nagy István. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

350. **Paál László** (1846—1879): Erdő belseje. Olajfestmény, fa. Jelzése: L. de Paál. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

351. **Sárdi István** (1846—1901): Vázlatkönyv, ceruzarajzokkal. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Kézirattárának tulajdona.

352. **Sárdi István** (1846—1901): Vázlatkönyv, ceruzarajzokkal. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Kézirattárának tulajdona.

353. **Sárdi István** (1846—1901): Vázlatkönyv, ceruzarajzokkal. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Kézirattárának tulajdona.

354. **Schäffer Béla** (1815—1871): Virágcsendélet. Jelzése: Ad. Schäffer 852. Olajfestmény, fa. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

355. **Simó Ferenc** (1801—1869): Kék ruhás nő. Olajfestmény, vászon. Jelzése: Simó. 1842. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

356. **Simó Ferenc** (1801—1869): Vázlatkönyv, ceruzarajzokkal. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Kézirattárának tulajdona.

357. **Simó Ferenc** (1801—1869): Berzsenyi Dániel képmása. Jelzése: Simó 1827. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

358. **Simó Ferenc** (1801—1869): Ámor. Jelzése: Simó pinx 1836. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

359. **Simó Ferenc** (1801—1869): Idős nő képmása. Vízfestmény. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

360. **Simó Ferenc** (1801—1869): Női képmás. Jelzése: Sept. 22.n 1837. Vízfestmény. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

361. **Simó Ferenc** (1801—1869): Kisfaludi Sándor képmása. Jelzése: Simó 1828. Olajfestmény, vászon. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Kézirattárának tulajdona.

362. **Sikó Miklós** (1816—1900): Gróf Esterházy Kálmán gyermekkori képmása. Jelzése: Rajz. Sikó. 1842. Vízfestmény. Gróf Bethlen Györgyné tulajdona.

363. **Sikó Miklós** (1816—1900): Báró Jósika Irén gyermekkori képmása. (1858). Vízfestmény. Gróf Bethlen Györgyné tulajdona.

364. **Sikó Miklós** (1816—1900): Báró Jósika Leóné Kendeffy Krisztina. Jelzése: Sikó 857. Vízfestmény. Ugron István v. b. t. t., kamarás, ny. rk. követ és megh. miniszter tulajdona.

365. **Sikó Miklós** (1816—1900): Báró Jósika Leó. Jelzése: Sikó. 1858. Vízfestmény. Ugron István v. b. t. t., kamarás, ny. rk. követ és megh. miniszter tulajdona.

366. **Sikó Miklós** (1816—1900): Hintz Györgyné. [illegible] képmása. Jelzése: Sikó. 1851. Vízfestmény. Dr. Hintz György tulajdona.

367. **Sikó Miklós** (1816—1900): Csikbánfalvi Balla Györgyné, kozmateleki Csath Eszter képmása. Jelzése: Sikó. 1882. Olajfestmény, vászon. Özvegy Szent-királyi Ákosné tulajdona.

368. **Sikó Miklós** (1816—1900): Groisz Gusztáv kolozsvári főbíró arcképe. Jelzése: Sikó. 1852. Vízfestmény. Dr. Gyergyay Árpádné tulajdona.

369. **Sikó Miklós** (1816—1900): Groisz Gusztávné arcképe. Jelzése: Sikó. 1852. Vízfestmény. Dr. Gyergyay Árpádné tulajdona.

370. **Sikó Miklós** (1816—1900) és **Vastagh György** (1834—1922): Gyergyay Ferencné arcképe. Jelzése: Vastagh és Sikó. 1859. Olajfestmény, vászon. Dr. Gyergyay Árpád egyetemi tanár tulajdona.

371. **Sikó Miklós** (1816—1900): Férfi tanulmányfej. Vízfestmény. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

372. **Sikó Miklós** (1816—1900): Gróf Mikó Györgyné gróf Bethlen Erzsébet képmása. Jelzése: Sikó. 1868. Olajfestmény. Vászon. Teleki Ernő gróf tulajdona.

373. **Sikó Miklós** (1816—1900): Gróf Teleki Andorné alsóbalázsfalvi Cserényi Anna képmása. Jelzése: Sikó 1852. Teleki Ernő gróf tulajdona.

374. **Sikó Miklós** (1816—1900): Mauksch Tóbiásné Laszgallner Eleonora képmása. Jelzése: Sikó 1852. Vízfestmény. Dr. Hintz György tulajdona.

375. **Sikó Miklós** (1816—1900): Szent-Iványi Ignác képmása. Jelzése: Sepsiszent-Iványi Szent-Iványi Ignácz-Ferencz-Károly. Festette Sikó Miklós 1861-ben. Vízfestmény. A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum tulajdona.

376. **Sikó Miklós** (1816—1900): Szent-Iványi Ignácné képmása. Jelzése: Sepsiszent-iványi Ignáczné alsó-zathurcsai Zathureczky Mária Zsuzsánna. Festette Sikó Miklós 1861-ben. Vízfestmény. A sepsiszentgyörgy Székely Nemzeti Múzeum tulajdona.

377. **Sikó Miklós** (1816—1900): Hintz Györgyné Mauksch Matild képmása. Jelzése: Sikó. 851. Vízfestmény. Dr. Hintz György tulajdona.

378. **Stock János Márton** (1742—1800): Férfi képmás magyar ruhában. Jelzése: Joh. Mart. Stock. P. CAESINNI 1787. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

379. **Stranower Tobias** (1684—1724): Tájrészlet madarakkal. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

380. **Szabó János** (1794—1851): Bólyai Farkas arcképe. Krétarajz. A marosvásárhelyi Bólyai Múzeum tulajdona.

381. **Szamossy Elek** (1826—1888): Fiú képmása. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

382. **Székely Bertalan** (1835—1910): Önarckép. Jelzése: Székely 1903. Ceruza és fehér kréta. Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.

383. **Székely Bertalan** (1835—1910): Női tanulmányfej. Olajfestmény, vászon. Budapest Székesfőváros tulajdona.

384. **Székely Bertala** (1835—1910): Dobozi és hitvese. Vázlat. Olajfestmény, fa. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

385. **Székely Bertalan** (1835—1910): Az egri nők. Vázlat. Oljfestmény. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

386. **Székely Bertalan** (1835—1910): Önarckép. Jelzése: 31. Dec. 1858. letzt. Tag Bélohvár Székely saját arcz képem. Színes krétarajz. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

387. **Thorma János** (1870—1933): Önarckép. Jelzése: Thorma. Olajfestmény, vászon. Dr. Schück Ármin tulajdona.

388. **Tot Mikolai István:** A marosvásárhelyi Bodor-kút szerkezetének egykorú rajza. 1821. Teleki Domokos gróf tulajdona.

389. **Túri Jobbágy Károly:** Önarckép. Jelzése: „Jobbágy 859 Martius 10. Berlin." Vízfestmény. Dr. Kelemen Lajos tulajdona.

390. **Umlung Laurentius:** Festett virágdísz a magyarkiskapusi ref. templom karzatáról. Fatábla. 1742. Jelzése a menyezet tábláinak egyikén: Laurentius Umlung Szarzkizdinus. A magyarkiskapusi ref. egyházközség tulajdona.

391. **Vastagh György** (1834—1922): Ujfalvy Sándor lóháton. Jelzése: Vastagh & Urlaki. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Kéziratárának tulajdona.

392. **Veit:** Női képmás. Jelzése hátlapján: Kolozsvártt Jun. 8. 1835. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

393. **Veress Zoltán** (1868—1836): Brassai Sámuel dolgozószobájában. Jelzése: Veress 1893. A Magyar Történeti Képcsarnok tulajdona.

394. **Veress Zoltán** (1868—1836): Hat tanulmányfej. Jelzés két férfi és az egyik női fejen: Veress Zoltán 1892. Olajfestmény, fa. A marosvásárhelyi Közművelődési Ház tulajdona.

395. **Vida Árpád** (1884—1915): Asszony zöld napernyővel. Jelzése: Vida 1911. Vízfestmény. Bordy András tulajdona.

396. **Vida Árpád** (1884—1915): Vendéglőben. Olajfestmény, vászon. Bordy András festőművész tulajdona.

397. **Vida Árpád** (1884—1915): Női tanulmányfej. Jelzése: Vida Á. 909. Vízfestmény. Vida Gyula tábornok tulajdona.

398. **Vida Árpád** (1884—1915): Nagykalapos nő. Jelzése: Vida A. Paris 911. Vízfestmény. Vida Gyula tábornok tulajdona.

399. **Vida Árpád** (1884—1915): Fehér fejkötős leány. Jelzése: Vida 1911. Vízfestmény. Vida Gyula tábornok tulajdona.

400. **Vida Árpád** (1884—1915): A művész anyja. Vízfestmény. Jelzése: Vida A. 905. Vida Gyula tábornok tulajdona.

401. **Vida Árpád** (1884—1915): Sétálók. Jelzése: Vida A. Vízfestmény. Vida Gyula tábornok tulajdona.

402. **Vida Árpád** (1884—1915): A művész anyja és Piri testvére. Vízfestmény. Vida Gyula tábornok tulajdona.

403. **Vida Árpád** (1884—1915): Vakok. Jelzése: Vida Á. 910. Vízfestmény. Vida Gyula tábornok tulajdona.

404. **Vida Árpád** (1884—1915): Olvasó leány. Olajfestmény. Vida Gyula tábornok tulajdona.

405. **Vida Árpád** (1884—1915): Tükör előtt. Olajfestmény. Vida Gyula tábornok tulajdona.

406. **Vida Árpád** (1884—1915): Szüleim arcképe. Jelzése: Vida A. 1909. Vízfestmény. Marosvásárhely thj. sz. kir. város tulajdona.

407. **Vizkelety Imre** (1819—1895): Mátkapár képmása. Jelzése: Ápr. 18. d. 1842. Vizkelety 1843. Olajfestmény, fa. Budapest Székesfőváros Képtára tulajdona.

V. BŐRMUNKÁK, KÖNYVMŰVÉSZET

408. **Céhlevél és boríték.** Kezdőlapján színes szekfű-elemekből álló fejléc, alatta arannyal írt kezdőszavak: „GEORGIVS RAKOCI DEI GRATIA PRINCEPS TRANSYLVANIAE PARTIVM REGNI HVNGARIAE DOMINVS ET SICVLO. COMES." Bőrrel bevont fedőlapján préselt ékítmények. Hiányos függő pecsét. Marosvásárhely, Bólyai Múzeum.

409. **Vulgata Biblia 1630-ból.** Vörös bársonykötés ezüst verettel. Egyik oldalán a nap, másikon a hold. Két sárkányos kapoccsal. A kolozsvári unitárius egyház közönségének tulajdona.

410. **Nemeslevél.** „Nos Georgius Rákoci" kezdettel, festett színes ékítménnyel és címerrel, Szaniszló István, András és Mihály részére kiállítva 1633-ban Gyulafehérváron. Pergament, függő pecsét töredékeivel. A marosvásárhelyi Bolyai Múzeum tulaj dona.

411. **Öreg graduál.** „Az keresztyéni üdvözítő hitnek egy nyomban járo igazsagahoz inteztetett . . . öreg GRADVAL . . ." Gyulafehérvár, 1636. Bőrkötés, ezüst sarokveretekkel és kapocsmaradványokkal, középen ezüst rátéttel, melynek felirata: „MAROSVASARHELY ECCLESIAINAK GRADVALVSSA A. D. 1637. LAKATOS IEREMIAS EZÜSTÖZETE. A marosvásárhelyi ref. egyházközség tulajdona.

412. **Nemeslevél.** „Nos Ferdinandus tertius" kezdettel, festett színes rózsa-ékítménnyel és címerrel, Székelyhidy Mihály részére kiállítva 1655-ben. Pergament, hiányos függő pecséttel. A marosvásárhelyi Bólyai Múzeum tulajdona.

413. **Komáromi Csipkés György** „Igaz hit" c. műve. Szeben, 1666. Apafi Mihályné Bornemissza Anna könyvtárából. Arany mélynyomásos palmettás barna bőrkötés. A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum tulajdona.

414. **Mikes Mátyás** „Siebenbürgische Würg-Engel" c. németnyelvű krónikája. Nagyszeben 1670. Fleischer nyomdájából. Egykorú barna bőrkötés mélynyomású szász díszítéssel. Az Erd. Múz. Egyl. Régi Magyar Könyvtárának tulajdona.

415. **Bornemisza Anna,** Erdély fejedelemasszonyának gazdasági naplója 1667—1672. XVII. századbeli magyar kézirat. Korabeli

Jellinek Adél

Jellinek Adél iparművész, II. Fő-
u. 51. 152-925

Budapest 1940. sept

az elővásárlási jog addig gyakorol
ható, mig az ingóság a legtöbbet i
gérő által megvettnek nem jelentet
ki. Az állam részére igy megszerze
ingó emlék elhelyezéséről a Magya
Nemzeti Muzeum Tanácsa határoz .

II.Fejezet.

A z i n g ó e m l é k e k
v i t e l é r ő l.

16.§.

A jelen törvény rendelkezései
értelmében nyilvántartott ingóság
kat az ország területéről csak a
felügyelőség engedélyével szabad
vinni. A bejelentési kötelezettség
elmulasztása, illetve a tiltott ki

Zelwiek

A Korona harahozatala
Bécsből
Tusrapi

Ernst

Jelinek Antal

építész

tervei szerint épült

1890-ben a marosvá-

sárhelyi Sancta Maria-

zárda kétemeletes is-

kolája.

KiP - 138. l

Jelinek Bernát jud.

1828 Vágujhely ötvös

Kapmagyarorszötvösök 37 l.

8-án. és egy hirtelen felszökő kevés
lombozatú magánás fa

a előtért uraló

n szemlélhető, a hol a széles
ú kőhid közelében régi kerek ör-
gékezett kerítés, jobbról pedig egy
ház van. A borult égbolt felhői a
a alól balra: TF. URBAN.

- Lelt. sz. 4479. -- Értéke 2,000 K. --
12 márczius 9-én (621-913). -- A
381-913). -- Átvétetett 1913 április
1914 márczius 30-án (245-914).

74

Jellinek Elvira

1915/16, 1916/17, 1918/19.

Ferképzomfoiskèvk

96. l.

nio, szintén Szicíliában működik a cinquecento elején. Stílusában elragadó szépség bensőséggel párosul. Különösen a palermói dóm Madonna-szobra bizonyítja ezt. Domenicónak és Antoniónak nagy része volt a renaissance stílusnak Itália távolabb fekvő városaiban való népszerűsítésében. *Ybl.*

GAIGER *Miklós*, l. *Jobbágyi S.* u.

GAILLARD (ejtsd: *gályár*), *Claude Ferdinand*, francia festő és grafikus, * Párizs 1834, † u. o. 1887. Mint a Prix de Rome nyertese, küldi haza jelentős rézkarcát, a Giov. Bellini-t, ezt azonban a zsűri visszautasítja. Első nagy sikere a Férfi a szekfűvel (Van Eyck után). Mint a Gazetta de Beaux Arts grafikusa, sorra bocsátja ki nagyszerű lemezeit: A Louvre-Madonna (Botticelli); Emmaus (Rembrandt); Szürkület (Michelangelo) stb. Sajnos, Leonardo Giocondájáról s Utolsó vacsorájáról készült rézkarcait már nem fejezhette be. Jelentősége egészen újszerű technikájában rejlik: rövid, sűrű vonalakkal árnyal s így rajza biztos, tömör, anyagszerű. Primitivista stílben tartott vásznai közül legismertebb XIII. Leó életnagyságú arcképe s a Nagynéném (utóbbi a Luxembourg múzeumban. Msgr. de Ségur képmása a Louvreban).

GAINSBOROUGH, *Thomas*, angol festő, * Sudbury (Suffolk) 1727, † London 1788. Reynolds vetélytársa, kinél 4 évvel volt fiatalabb és aki mellett a XVIII. sz. legjelentékenyebb arcképfestője Angolországban. Míg amaz a XVII. sz. barokk festőihez csatlakozik, ez rokokó festő, ki Van Dyck inkább feminin arcképeiből indul ki. Reynolds aranyos tónusú képei helyett az előkelő hűvös, ezüstös tónusokat, a fehér, gyöngyházszürke, halványkék, citromsárga és világos rózsaszínt kedvelte. Arcképein gyakori a tájképes háttér, ég és lombos fák, de ön-

JELINEK Ferenc festő (1

1778-79-ben készült freskója, Esztergom, Belvárosi plébánaitemplom

PROKOPPNÉ Stengl Marianna: Esztergom-Belváros : Müemléki séta. Esztergom : Gran Tours, 1993

87.

Fotótár Esztergom - Érsekj. V.

JELINEK FERENC festő

1778-79-ben kifesti a belvárois plébániatemplom szentélyét

szentély, hajó torédékes freskók

PROKOPPNÉ Stengl Marianna: Esztergom-Belváros : Müemléki séta. Esztergom : Gran Tours, 1993 90-91.

1937 Takács József nápolett

s anyagaival dolgozik, ~~ugy mint~~

hamuval, kővel, s nem utolsósorban

utergrafika és a videoinstalláció
agát otthonosan. Az alapvetően kon-
ronikus" alkotó ezuttal egy 1990-es
etve egy a hollandiai emigrációban
lációjának redukált változatát mu-

ografikáinak ikonográfiai alapja a
A torzitott képekből a szerző kiszű-
eket. Az eredmény egy kevésbé fel-
az absztrakció felé hajló képi kom-

MDK

Jellinek Ferenc, pesti rajzoló és festő

1793-ban épr.26-án kelt dekrétumában Őfelségének,- megengedi,h. J.F. felerészben a Fundi Studiorumból, felerészben a Cassa Civicából/?/ évi háromszáz forint fizetést kapjon.

Zombory-Moldován Béla: A Székesfőv.-i iparrajziskola múltja és hivatása.
Művészet. 1938. 8o.l.

KDK

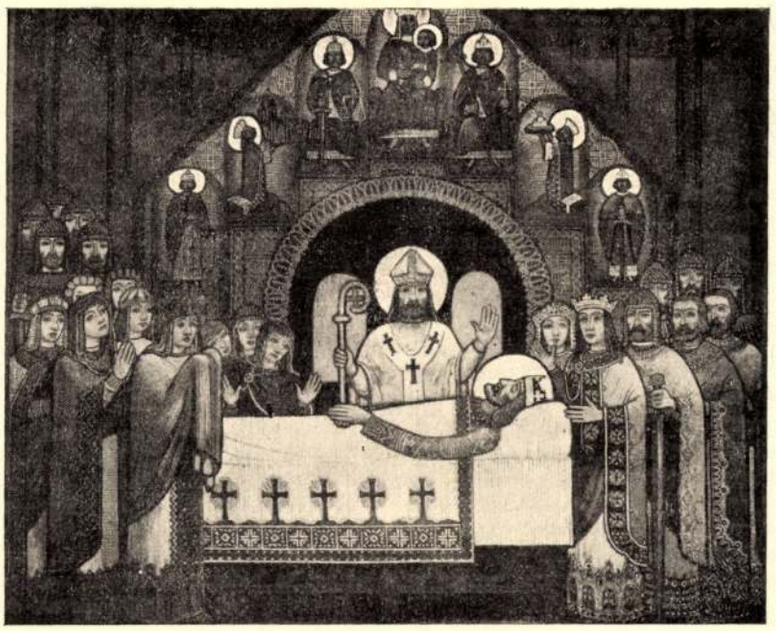

Sárkány Loránd: Szent István halála
A Műcsarnok Szent István kiállításáról

gyásznak, a tudományos sikernek (bár ez utóbbit nem szokta városdiszitéssel ünnepelni a huszadik század) és igy tovább.

Hogy a kérdést közelebbről megvilágíthassuk, forduljunk egy most kézenfekvő példához, az Eucharisztikus Kongresszushoz. A három szempont ezuttal: 1. az általános esztétikai követelmény, 2. a magyar nemzeti jelleg, 3. Krisztus ünneplésének célja. Vajjon e három dolog figyelembevételével történt-e Budapest feldiszitése a májusi ünnepnapok alkalmából?

Most csupán a körmenet utvonaláról, illetve közelebbről a házakról kivánunk megemlékezni. Valljuk be, általános esztétikai szempontból igen sivár képet mutatott Budapest feldiszitése. Néhány kivételtől eltekintve a kifüggesztett viharvert zászlók, az ablakokba, erkélyekre kiakasztott perzsa, vagy perzsa utánzatu szönyegek nem árultak el sok művészi összhangot és harmóniát. Általában hiányzott az a központi kéz, amelyik az Eucharisztikus Kongresszus alkalmával megteremtette volna a diszités egységét Budapesten.

Hasonló módon nem domborodott ki a nemzeti szempont sem. A piros-fehér-zöld zászlók magukban keveset jelentenek és csak igen kevés helyen merült fel például az az ötlet, hogy helyesnek látták alkalmazni a diszitésnél olyan virágokat amelyek a magyar nemzeti jelleget a lehető legélesebben kidomborítják. Lám Mussolini vagy Hitler nagy ünnepségeiből még a film, szineket el nem áruló egyszinű képein is kiérződik az olasz és német jelleg. Latin emlékeket kisértenek a római fáklyák, német egység és erő szimbolumai a berlini házak hatalmas diszitményei. Sőt a karvenált ünneplő nizzai házak is elárulják a könnyed, francia lelkiséget. Ezekkel a pesti zászlókkal ugy voltunk, hogy csak a lobogók szinét kellett volna megváltoztatni és akkor nyugodtan áthelyezhető lett volna az ünnepség Ujzélandba vagy Kanadába.

A pesti példa negativumai magától értetődő természetességgel bizonyítják, hogy a városdiszités nem szürke, hétköznapi feladat, hanem olyan művészet, amelynek pontosan ugy megvannak a maga törvényei, mint mondjuk a diszlettervezésnek. Éppen e törvényszerüségek miatt, pedig minden közület helyesen teszi, ha művészi feladatnak tekinti és legalább is a főiránvelveket illetően egy kézbe helyezi le a városdiszitést.

Unghváry Sándor: Ima a hit győzelméért
A Műcsarnok Szent István kiállításáról Foto: Filmiroda

ZOMBORY-MOLDOVÁN BÉLA:

A SZÉKESFŐVÁROSI IPARRAJZISKOLA MULTJA ÉS HIVATÁSA

A Mária Terézia által 1770-ben kiadott — és az egész köznevelést és oktatást államilag szabályozó „Ratio Educationis" rendelkezése folytán minden tankerületben egy nemzeti főiskolát és emellett — külön rajztanítóval (Graphidis Magister) bíró — rajziskolát állítottak fel. E rendelkezésnek megfelelően Budán is létesült rajziskola, a mai Pénzügyminisztérium helyén, a Jezsuita-akadémia épületében. 1778-ban nyilt meg. Az iskola célja volt az ipar fejlesztése és főként műiparosok, kézművesek és mesterlegények rajzi — és aktrajzi — képzése. Feladatát oly kitünően végzi, hogy csakhamar az ország többi rajziskolái fölé emelkedik. Az iskola rajzai „Ex Ccola graphidis Budenis Datum..." felrással voltak ellátva. Ugyancsak ezidőtájt a „K. Ung. Baudirektion" a budai razjmagistert küldi ki a többi rajziskola munkásságának megbírálására.

Kiállítási részlet

Ez a „Scola Graphidis Budenis", később „K. Zeichenschule", volt a mai Iparrajziskola egyik őse. A másik a „Pesti Kir. Rajzoló Iskola". (K. Städtische Zeichenschule zu Pest".), amely csak tíz év mulva alakult meg. 1778-ban Jellinek Ferenc pesti rajzoló és festő Pest város tanácsának felajánlja egy rajziskola felállítását és arra vállalkozik, hogy addig is, amíg a város a szükséges lépéseket megteszi, az iskola felállításának és fentartásának költségeit a sajátjából fedezi. A város engedélye alapján Jellinek a tanítást 1876 augusztus tizenkettedikén meg is kezdi, Lauter építőmester házában.

E rajziskola magánjellege 1793-ban szünt meg, amikor Őfelsége április huszonhatodikán kelt dekretumában megengedi, hogy Jellinek Ferenc felerészben a Fundi Studiorumból, felerészben a Cassa Civicából évi háromszáz forint fizetést kapjon.

A budai és pesti iskola párhuzamosan működik, feladata az általános rajzi képzés és főképp az iparosság rajzi és ízlésbeli képzése.

Pest város rohamos fejlődése ujabb rajziskolák felállítását teszi szükségessé és ezért az 1869. évi közgyűlés elhatározza, hogy a városi rajziskolát átszervezi és ott ezentúl „a rajzolásnak és képzőművészetnek csak azok az ágai tanítandók, amelyek a műiparok gyakorlati tanításához mulhatatlanul szükségesek", így a szabadkézi rajz, a műszaki rajz és a mintázás. Kimondotta a határozat azt is, hogy „minden szak egy külön főtanító által taníttassék".

Ugyancsak elhatározták, hogy a lakosság emelkedő létszámának megfelelően, külvárosi rajziskolákat is állítanak fel. Ez utóbbiak az előkészítés szerepét voltak hivatva szolgálni, míg a belvárosi rajziskolát „Pest Városi Központi Főrajztanoda" elnevezéssel a továbbképzés szolgálatába állították.

Buda és Pest egyesítése után (1874.) a budai rajziskolát „Budai Fővárosi Várbeli Alsó Iparrajziskola" néven a „Fő Rajztanodává" közös igazgatás alá helyezi, 1885-ben, mint fiókintézetet Pestre telepítik át és 1886-ban végleg a „Főrajztanodába" olvasztják be.

Ugyanebben az évben megszünnek a külvárosi iskolák, a „Központi Főrajztanoda" a ma is érvényben lévő „Fővárosi Községi Iparrajziskola" nevet kapja.

*

A műhelyoktatás főelve az, hogy a növendék ismerje meg az iparához szükséges nyersanyagot. Az anyag sajátossága, megmunkálási lehetőségei, a belőle

Művészet 1938. 80. l.

Jellinek Imre

Nobras

1930–1934

Iparm.Isk.Évk.

1930-34.45.l.

zása és szentek.

Jelinek Ferenc

könnivesmester

1843 körül győri F pol-
gár

F Ferenc-városi

Jerty 257. l.

JELIGE: Idők fogával dacoló leend
Az anyag, melyben lelke élni fog;
Pusztithatatlan márványkő, a melyben
Nemes, nagy szive még mindig dobog!

ANDRÁSSY FRANCISKA GRÓFNÉ

MEGDICSŐÜLT EMLÉKEZETÉRE ROZSNYÓ SZABAD BÁNYAVÁROS KÖZÖNSÉGE KÖZADAKOZÁSBÓL SZOBROT EMELT. A NEMES GRÓFNÉ JÓSÁGÁT ÉS EMBERSZERETETÉT HIRDETŐ SZOBRÁNAK

1905. OKTÓBER 29-ÉN DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

LESZ AZ ÜNNEPÉLYES LELEPLEZÉSE

MDK

Jellinek Ferenc, pesti rajzoló és festö

1778-ban Pest város tanácsának felajánlja egy rajziskola felállitását,/ egyelöre ö vállalná az iskola felállitásának és fenntartásának költségeit. 1876-ban/?/ auf.12.-én meg is kezdi a tanitást./Nyilván elirás/ Az iskola magánjellegeXXX 1793-ban szünt meg.

Zombory Moldován Béla: A székesföv. iparrajziskola multja és hivatása.
Művészet.1938. 8o.1.

Jelinek Antal festő

A marosvásárhelyi Bodor-kut 1910-ben /Vizf./

Erdélyi Müv.Kiáll. 1941. Kolozsvár

MDK

Jelinek Imre

kerámia munkával résztvett az alábbi kiállitáson

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparművészet 1937. 247.l.

JELLINEK 1. fertő

OMIKE 1909-1944 139

Jelinek Imre MDK

keramikus

Az Iparművészeti Társ. Karácsonyi Vására, kiáll.
Magyar Iparművészet 1937. 247.o.

Jelinek János

nyomdász

l.

Kettőnyomtatott

276. l.

142. kép. *Mau*

Jelinek Lajos

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1971 SEP 5

1021

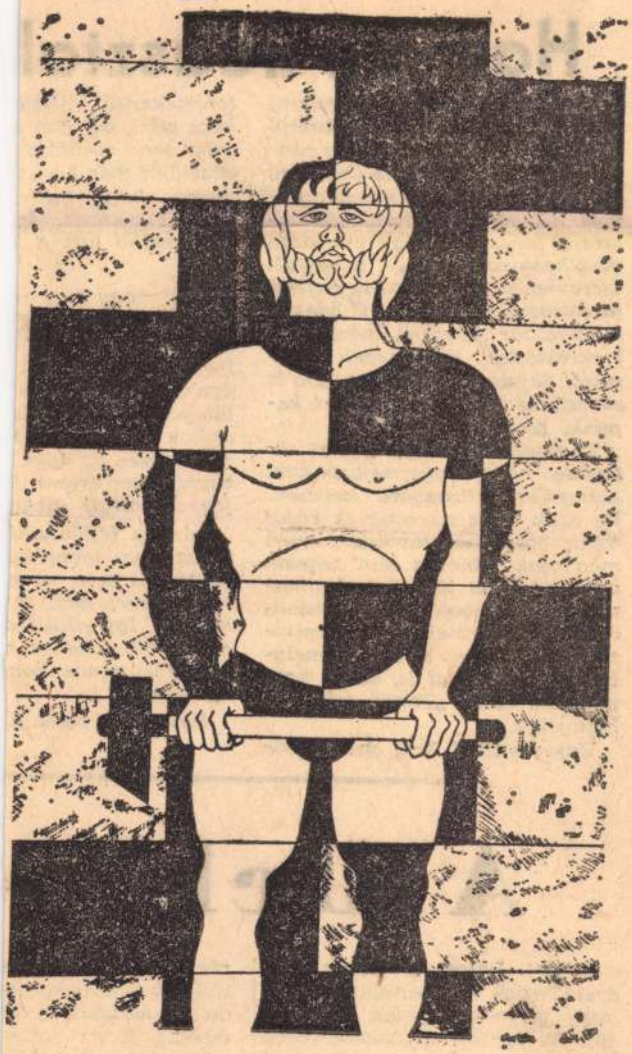

Jelinek Lajos Dózsa

harc az irodaszta

Tévedés ne essék, nem valami hivatali pozícióért való harcról van szó. Csupán arról, hogy vannak szülők, akik iskolába járó tanuló gyermekeiknek kényelmes kis sarkot akarnak kialakítani a lakásban, hogy nugodtan tanulhassanak, s ide íróasztalt szeretnének. Békéscsabán naponta ostromolják Lipcsei Gyulát, a bútorraktár vezetőjét, mert gyermekíróasztalt szeretnének vásárolni. Sajnos, a válasz nagyon is sematikus: nincs kérem, nem kapunk, hiába rendelünk.

Ki gondolná, hogy a mai világban egy gyermekíróasztal hiánycikk? Bizonyára kevesen. De azok, akik szeretnének vásárolni, bosszúsan távoznak, mert még csak reményt sem kapnak arra, hogy az idén hozzájuthatnak. A bútorbolt például mindössze 20 gyermekszoba garnitúrát kapott ebben az évben, melyben volt íróasztal is, de az úgynevezett szóló „Tomi" íróasztal hiánycikk.

Vajon miért? Erre csak a Bútorértékesítő Vállal
laszt adni, de nem
arra sem méltatja
vezetőjét már hónap
megindokolja a
nem teljesítését. Az
dig tovább tart a
ről.

Nem nagy ügy –
egyesek —, megles
nélkül is. Miért kel
port felverni ezért
gyereket sem kerge
lában a padok körü
otthon nem volt író
mészetesen az ilyen
egyet lehet érteni.
jegyzés mégis ideki

Lám, a fejlődés n
za az ilyen igényeke
reagált is erre, és g
hogy mivel nem kij
keveset. Így válik v
cikké. Mi is lenne
mindent mindenkor
ne kapni!

Hiánycikk volna a

A Delta-

Szigeti Lajos, a Békés megyei Tégla- és Cserépipari Vállalat tervcsoportjának a vezetője és egyben a szakszervezeti bizottság elnöke, egyszer megkérdezte a műszaki fejlesztési csoport fiataljaitól:

— Hát ha már ilyen rendesen dolgoztok és jól meg is

rás technikus. Van
tük fiatalabbak, id
de az átlagkoruk n
évnél. Ezért jogos
„ifjúsági" megjelölés
elnevezés pedig a
mazik. Botta Györ
megjegyzi:

— Egymás között

Jelinek Rozália

1021

OROSHÁZÁN

jól sikerült a pedagógus képző- és fotóművészek első kollektív bemutatkozása

Lapunkban korábban rövid hír jelezte, hogy Orosházán a városi és a járási tanács művelődésügyi osztályai, a Pedagógus Szakszervezet járási-városi bizottsága és az orosházi Szántó Kovács János Múzeum szervezésében első alkalommal nyílt meg a Pedagógus Képzőművészeti és Fotótárlat. Az esemény jelentőségét aligha kell méltatni, hiszen mind a kezdeményezés, mind pedig (s erről a kiállított művek szemrevétele győzött meg) a pedagógus-művészek alkotásai önmagukért beszélnek.

A Szántó Kovács János Múzeum három termét megtöltő képző- és fotóművészeti anyag első pillantásra is igen heterogén: az itt kiállított művek szelekciója csak egyféle rendezési elv alapján történhetett. Ami ugyanis a kiállítókat összefogja, az nem valamiféle közös jegyekkel bíró festőiskola, vagy tematikai azonosság, hanem a hivatás. Pedagógusok valamennyien. Kiállított műveik tehetséget bizonyítanak, mindez pedig a tárlat létrehozásának jogosultságát igazolja.

Jelinek Rozália remekbe szabott akvarelljei közül (megjegyezzük: sorrendünk véletlenszerű és nem értékrend) Badacsony, Balaton és Hegyoldal című képeit említjük meg: leheletfinom technika, a valóság és álom határán lebegő mesebeli tájak, hajók, emberek jellemzik valamennyit. *Dr. Magyar Béláné* kissé konstruktívnak ható képei közül az eredeti színvilágú Mezőn és a Várakozás tetszett. Nem túlzás, ha kiforrottan magabiztosnak nevezzük *Gulyás Jánosné* Csendélet korsóval és *Pirer Gyula* Téli napfény, Ruhaszárítás című képeit; olyan alkotásoknak, amelyek technikai, stiláris tudatosságról, lényeglátásról tanúskodnak. *Groska Mihály* különös, sötét tónusú-hangulatú Múló világ-ja és Kapálók-ja, valamint *dr. Horváth Antalné* Udvarrészlet című alkotása nem hiányozhat ebből a felsorolásból; azért nem, mert mindannyian a mostani tárlat színvonalát garantálják.

Más műfaj és még egy recenzióban is nehezen fér meg képző- és fotóművészeti alkotások együttes ismertetése, mindenesetre a látott, meglehetősen kevés kép közül *Dávid László* Homo 1970 című kiemelkedően jó, *Lantos György* Jó Andreának, valamint *Baranyi János* Hócsata című, riportelemeket felhasználó képeit említjük meg.

Összegezésképpen pedig annyit: a látott, felsorolt és említés nélkül hagyott alkotók, művek egy jó kezdeményezés jogosultságáról, megvalósulásának sikeréről számolnak be. Arról, hogy helyesen tették a rendezők, amikor folytatást ígérve a Pedagógus Képzőművészeti és Fotótárlat elé odatették a római egyet. Helyesen, mert a tárlatot egyrészt fórumot biztosító lehetősége, másrészt színvonala miatt, folytatni kell.

B. M.

Új szín

Átadt

ruh

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Ülői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A kétszintes áruház kívülről. Fotó: Barnácz

Tegnap, szerdán délelőtt fél tízkor ünnepi aktus színhelye volt Sarkadon, a művelődési ház színházterme. Itt tartotta ünnepi igazgatósági ülését a fogyasztási szövetkezet a kétszintes ruházati áruház megnyitása alkalmából. Az ünnepi küldöttgyűlés elnökségében helyet foglalt Arany Tóth Lajos, a járási pártbizottság első titkára, Boros Gergely, a MESZÖV elnöke, Sarkadi István, a MESZÖV elnökhelyettese, Kolozsi Gyula, a megyei tanács vb osztályvezetőhelyettese, Kesztyűs Lajos, Sarkad község párttitkára, Szegedi Lajos, a

Irodalmi színpad Csorváson

A csorvási művelődési házban Stúdió 70 címmel irodalmi színpad tevékenykedik. Szabadságra születtünk című zenés, verses összeállításukkal a megye különböző falvait járják: április

Jelinek János, grafikus (amatőr)

a Magyar Néphadsereg Székesfehérvári Helyőrségi Művelődési Otthonában rendezték meg a helyőrségi művelődési otthonok amatőr képzőművészeti kiállítását. Jelinek János „Elmúlás" – és „Versillusztráció" c. grafikák szerepelnek a tárlaton.

(említve).

– vadorna –: Szinvonalas amatőr alkotások. Fejér Megyei Hírlap, 1980. szept. 27.

MOK.

Jelinek Vencel
nyomdája

nyit 1789-ben ujból nyomdát Nagyszombatban, hol többnyire két nyelvü müvek jelennek meg.

Firlinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói
Grafikai Szemle 1893 évf. 1. f. 5 l.

CHRISTOPH JELKE, német varga

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784,ből,a masik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik.
263.old

/ 1,2./ IV. német varga. 267.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII. században 26 .old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Jell,?Johan,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke:"Jell,? johan,München,1685.X.23.". 116.old. 13.jegyz.

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967
A Győri Múz. Évkönyve

Johan Jell, asztalos legény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, 1685-től: "An den 23 octobris Ano 1685. Ist/.../bey der Laden gesös3 Erstlich Johan Jell Von minch Au3 Peyern gebürtig". 105. old

Katári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században Adatok Győr város asztalosmívességének történetéhez 93. old

Arrabona, ?.- Lantus János Múz. Győr, 1967.- A Győri Múz. Évkönyve

Jellinek Imre

Pártás fej
(Lakberendezési
kiállítás.)
Repr.
Magyar Sors
1937. 4. 4.

Jelinek János

Mogyoród. T. 5975.

A szemben lévő plébánia-lak emeletes épület balról keritéssel és rácsos ajtóval. Felirata alól középütt:

A Mogyoródi Plébániaház az utszárul nezve.

jobbra: Rajz. Jelinek Ján. 1843.

Szines rajz, mér. a papirosnak 19.8: 26 cm.

Szn. 789-98.
Z98-98-11.

Mogyoród. T. 5976.

E lapon a templom homlokzatát szemléljük, melynek ajtajához négy lépcsőfok visz fel és a melynek ablaka két fülke közt van. Felirata:

Mogyoródi Templom Homlokzata 1843 rajz. Jelinek János Kömm.

Szines rajz, mér. a papirosnak 41: 23.3 cm.

Szn. 786-98.
398-98-8.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-726

KÖZALKALMAZOTT
Budapest

1972 JAN 1.

Jellinek.

Dózsa György

(1972-ben ünnepeljük Dózsa György születésének 500. évfordulóját)

1021

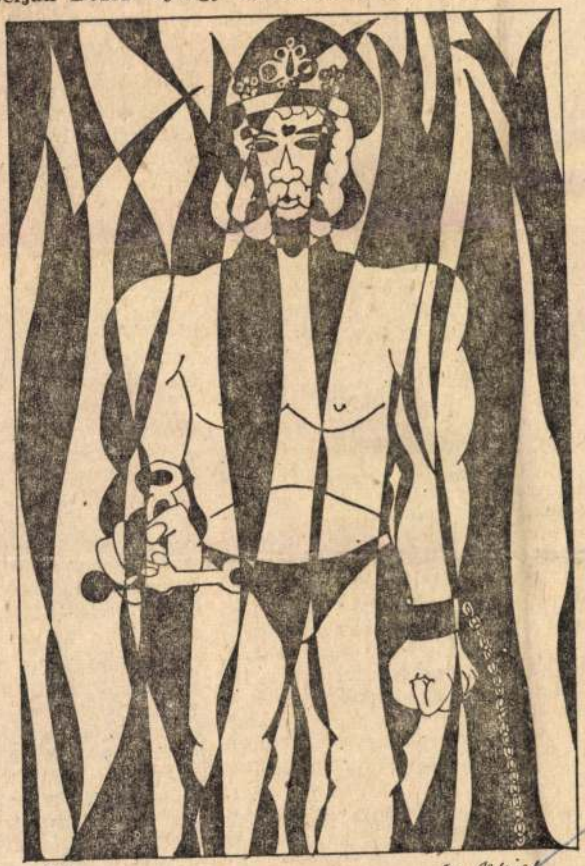

Dózsa

H. Jellinek

talmának tovább
szocializmus m
kiegyensúlyozott
biztosítását. Enn
tívan támogatja
dalmi erőfeszítés
állami munka
emelésére, az e
kony ügyintéz
megteremtésére

Felülvizsgálja az állami, hivatali munkát segítő mozgalmi tevékenységet, s az új követelményekhez igazodó tartalommal határozza meg politikai, szakmai munkájának irányát és módszereit.

Az MSZMP KB 1971. november 3-i határozata alapján részleteiben kidolgozza és kialakítja álláspontját az államszervezet továbbfejlesztését megalapozó és ezzel összefüggésben az igazgatási tevékenység korszerűsítését, hatékonyságának növelését, szakszerűségének javítását célzó — az államapparátus munkájával közvetlenül kapcsolatban álló — legfontosabb feladatoknál.

Megvizsgálja — a Tanácsakadémia Tanácsigazgatási Szervezési Intézetével közösen — a községi tanácsok igazgatási szervezetét, létszámát, szakember-ellátottságát, az apparátus leterhelését, munkakörülményeit, az ügyvitel egyszerűsítését, gépesítését stb. Kidolgozza — elméleti és gyakorlati szakemberek bevonásával — a községi igazgatási szervezet modelljét.

Szükségesnek tartja a hatósági eljárások, az adatszolgáltatási és információs rendszer, a belső adminisztráció további egyszerűsítését;

területi szervek, az országos hatáskörű szervek, a tanácsok, az igazságszolgáltatási szervek és a kutatóintézetek munkájának tanulmányozása alapján, az aktivisták körében folytatandó konzultációk tapasztalatainak figyelembevételével, s az eddigi munkánk során összegyűlt jelentős anyag felhasználásával végzik el a helyzetelemzést és a jövő feladataira vonatkozó javaslatok kialakítását.

Továbbra is nagy gondot fordítunk a szakszervezeti politika oktatás megfelelő irányítására, a oktatási anyagok szakmai vonat kozású kiegészítésére, melynel hatókörét jelzi, hogy mintegy 1000 propagandista több min 20 000 szakszervezeti tagunk tá jékoztatását, oktatását látja e nagy felelősséggel és hozzáértés sel.

Elismerés és köszönet ille munkásságukat, mint ahogy sorok keretében is szeretnén megköszönni területi, megyei b zottságainknak, aktivistáink ez reinek azt a lelkes, agitatív mur káját, amellyel hozzájárultak ah hoz, hogy lapunk 1972. januárjá tól 55 000 példányban, 11 000 ú olvasót szerezve, jusson el havon ta tagságunkhoz. E támogatás, é deklődés kötelez arra, hogy to

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1978 OKT 1

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

Jelinek Lajos

1021

Jelinek Lajos: Tétova óda

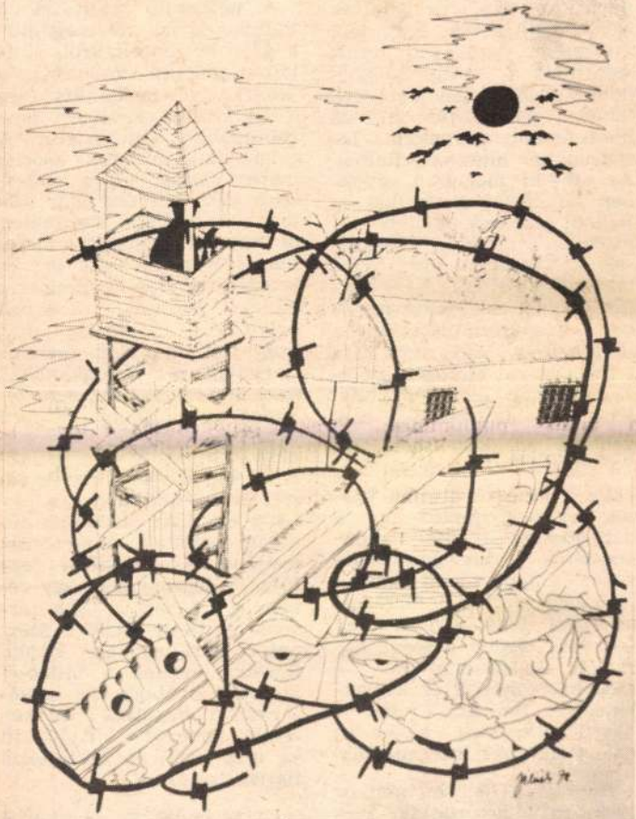

Jelinek Lajos: Hetedik ecloga

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31
Telefon: 138-003, 337-743, 340-725
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

Ba

A tigrisketrec foglya v

A nemrég megyénkben járt vietnami pártküldöttség tagjaként találkoztunk Traang Trong Hoan elvtárssal, Ho Si Minh-város pártbizottságának titkárával, aki sok évet töltött börtönben, s ebből négy évet a hírhedt „tigrisketrecben".

A televízióban már láthattunk képsorokat arról, hogy milyenek voltak a börtönök Khon Son szigetén, de olyan emberrel csak most találkoztunk, aki átélte a szörnyű éveket. Ezért örültünk, amikor a Traang Trong Hoan rendelkezésünkre állt, hogy beszéljen a börtönben töltött éveiről.

— Már hosszú évek óta vívtuk harcunkat a saigoni bábkormány ellen, és én is sok éve dolgoztam a forradalmi mozgalomban. Különféle akciókat szerveztünk, agitációs munkát végeztünk, szolgáltuk az ügyet, ahogy tudtuk. Eközben sok elvtársunkat tartóztatták le és 1969-ben engem is elfogtak.

Nekem még viszonylag szerencsém volt, mert letartóztatásomkor már — ha nagyon kicsit is —, de javultak a börtönállapotok. Erre természetesen nem azért került sor, mert a saigoni kormányzat emberségesebb lett, hanem mert börtönben levő honfitársaim harcukkal, lázadásukkal kikényszerítették. Az 1969-et megelőző években különböző pszichikai és fizikai kínzások mellett napirenden voltak a kivégzések is. Társaimat arra akarták kényszeríteni, hogy gyalázzák meg zászlónkat és akkor kényszermunkatáborba kerülhetnek. Akik ezt nem tették, azokat tömegsír szélére állították és agyonlőtték. Khon Son szigetén sok ezer honfitársunk van eltemetve tömegsírokban.

De a kivégzések nem tudtak megtörni minket, így a bábhadsereg katonái csökkentették a tömegmészárlásokat és más módon akartak letéríteni minket a forradalmi útról. Ezek a módszerek — mint később a saját bőrömön is tapasztaltam — még barbárabbak és kegyetlenebbek voltak, mint a megelőzőek, még akkor is, ha az életünket meghagyták.

Ez volt a helyzet, amikor 1969-ben letartóztattak. Először a saigoni börtönbe kerültem. Itt mintegy ötezer politikai foglyot őriztek. Rendszeresek voltak a veré-

Mikor megérkeztünk a börtönszigetre, feltették a kérdést: ha megtagadjuk a forradalmat, kényszermunkára kerülünk, ha nem, a kőzárkákba. Melyik utat választjuk? Mintegy 100 honfitársunk, akik úgy érezték, fizikailag nem tudják elviselni a rájuk váró megpróbáltatásokat, bár szívükben velünk voltak, a kényszermunkát választották. Mi, többiek, elindultunk a borzalmak felé.

A világsajtó sokat írt a tigrisketrecnek nevezett hírhedt börtöncellákról, de szinte semmit sem tudnak a kőzárkákról. Pedig ezek még a tigrisketreceknél is borzalmasabb építmények. A cellák fala mintegy másfél méter vastag kő, a szélessége nem egészen egy méter, a hosszúsága két méter, és mintegy másfél méter magas. Vasajtó zárta le, és levegőt egy 3-4 centiméteres lyukon kaptunk. Ezekben helyeztek el minket úgy, hogy két kezünket összebilincselték két lábunkkal, így sem ülni, sem állni, sem feküdni nem tudtunk. Minden ruhánkat elvették, és rettenetesen hideg volt a cellákban. Naponta egy marék sózott rizst kaptunk, és egy hétre egy liter vizet. Két hónapig tartottak minket összekötve, és közben egy időre a légzőnyílás nagy részét is letakarták. Sok társunk vesztette életét a szörnyű körülmények között. Később levették a bilincseket, de továbbra is a kőzárkában tartottak minket. Nyolc hónapot bírtunk itt ki, míg végül átszállítottak a tigrisketrecekbe.

Ez az építmény — melybe mintegy ötvenen kerültünk — egy méter széles, két méter hosszú cellákból állt, melyeket öt méter magas fal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-058, 337-748, 340-726

Jelinek Lajos

1978 OKT 1 1

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021

Jelinek Lajos: Levél a hitveshez

. Nagyobb fi-
kell fordítani
volumenének

ljes körű és
elsősorban
zem termelési
nyagi és be-
elően.
alának emelé-
eket és diag-
ehozni a BA-
Körösök men-

lepeket a gaz-
lehetőségének

ainak a gaz-
ét, a hazai és
szolgálnia. A
ntés után kell
rtékesítési le-
rekonstrukció,
ukció útján.

kell oldani a
elének, rako-
ozásának, tá-
feldolgozásá-

alapozva in-
alati központ-
rekonstrukció
módon, a
ója, a ZÖLD-
ző és csoma-

se és bővítse
rmánykeverő,
nyeit, össze-

a) A
iratába
és ezei

— A
csolat
gyei és

— V
mellett
tegráci

b) A
lett int
sertés-,
vetőma
együttn

c) A megyei tanács és szervei segítsék elő, hogy a meglevő és szükség szerinti létrejövő társulások a tájtermelésnek megfelelő adottság és tényezők lehetőségeit használják ki előnyösen. A termelési körzetek kialakításából adódó lehetőségeket vegyék figyelembe a tájtermelésben.

d) A megye déli területén célszerű előkészíteni egy horizontális társulás megalakítását, majd ennek kedvező tapasztalatai alapján Füzesgyarmat térségében hasonló társulás létrehozását.

e) A termelőszövetkezetek szövetségei és az Agráripari Egyesülés a jobb és a kedvezőtlen adottságú termelőszövetkezetek között létrejött szocialista együttműködést szélesítsék.

✲

A párt megyei bizottsága bízik abban, hogy a megye mezőgazdaságának és élelmiszeriparának dolgozói, vezetői, valamint végrehajtást segítő kollektívák becsülettel teljesítik a határozatból adódó feladatokat.

MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
BÉKÉS MEGYEI BIZOTTSÁGA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 OKT 1

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

Jelinek Lajos

NÉPÚJSÁG

1021

Jelinek Lajos: Erdő

NÉPÚ

I. A tová
feladatai

A mezőgazdaság és élelmiszeripar a fejlett szocialista társadalom építésének fontos területe. Az élelmiszertermelés hatékonyságának, a termékek minőségének javítása mellett továbbra is fenn kell tartanunk a két ágazat országos átlagot meghaladó növekedési ütemét. Ennek érdekében biztosítani kell:

a) A legnagyobb természeti kincsünk, a termőföld még ésszerűbb és hatékonyabb hasznosítását.

b) A termelési adottságok fokozottabb figyelembevételét.

c) A termelési kapcsolatok szervezettségének, a folyamatos, biztonságos és gazdaságos termelés arányának javítását.

d) A növekvő minőségi igényeket kielégítő termékek előállítását.

e) A korszerű technikai feltételek mellett a szakmai és vezetési színvonal emelését, a hatékony üzem- és munkaszervezést.

f) A mezőgazdaságban — hosszú távon — az állattenyésztésnek döntő súlyú ágazattá válását.

g) Az élelmiszeriparban a feldolgozott termékek arányának és a feldolgozottság fokának növekedését.

h) Az állami vállalatok és a szövetkezetek fejlesztését, szocialista vonásaik erősítését, valamint a kisgazdaságok termelésének támogatását.

II. Feladatok a mezőgazdaságban

A termelés fejlesztésében új szakaszhoz értünk, aminek értelmében elsődleges szere-

és élel
felada

A vetőmagte
velni a minősé
fokozásának és
tésének.

— Gyümölcst
a meglevő gyü
sa. Az ellátást
kell alapozni.
lését, a felvásár
vezni.

3. ÁLLATTE

— A sertést
növekedett fel
A VI. ötéves
úgy kell kiala
feldolgozásra
jon. A vágóse
a nagyüzemek
ji sertéstenyés
sárlás koordin
mek lássák el

A baromfiá
VI. ötéves ter
140 millió dar
sához, valami
alakítani. A f
ni a sertéság
abrakfogyaszt

A szarv

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

KÖZALKALMAZOTT
Budapest

1012 APR 10

Jelinek Lajos
1021

A költészet napjára

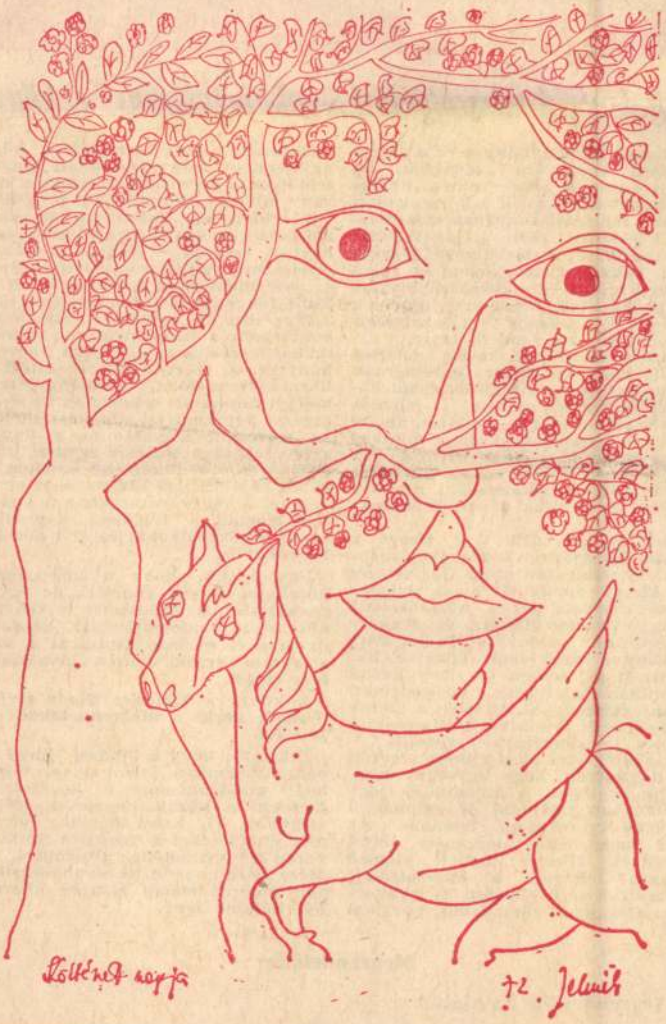

● Jelinek Lajos rajza

Jogi tanácsok

Megjelent „A közszolgálati munkajogviszony" c. könyv

A Munka Törvénykönyve és a végrehajtására vonatkozó szabályok, ha nem is egységes szerkezetben, de jórészt figyelembe veszik a közszolgálati dolgozók munkaviszonyának sajátosságait. Problémát okoz a jogalkalmazásban e kérdést szabályozó jogszabályok sokasága, terjedelme és főleg az, hogy mindezek különböző hivatalos lapokban találhatók meg, amelyek mindegyike számos közszolgálati szervnél nem áll rendelkezésre.

Szakszervezetünk a tagság jelzései alapján már korábban indokoltnak tartotta egy olyan átfogó és ebből következően terjedelmében is jelentős könyv összeállítását és kiadását, amely megfelelő segítséget nyújt a munkajogviszonnyal kapcsolatos kérdésekben a közszolgálati szerveknél dolgozó munkáltatók, jogalkalmazók, illetőleg általában a közalkalmazottak számára.

Ennek az igénynek tesz eleget a Táncsics Könyvkiadó kiadásában megjelent: Közszolgálati munkajogviszony című könyv, amely 872 oldal terjedelemben dolgozza fel a közszolgálati munkajogviszony elméleti és gyakorlati kérdéseit. A könyv a Munka Törvénykönyve szerkezetét követve hat részben 31 fejezetben és tematikusan 301 pontban foglalkozik a közszolgálati munkajogviszonnyal. Mindezt a könyv kezelhetőségét rendkívül megkönnyítő részletes tartalomjegyzék rögzíti.

A szakszervezet által felkért szerzők arra törekedtek, hogy egységes szerkezetbe foglalják a különböző jogszabályokban található és egymással összefüggő munkajogi témákat. Az összes kapcsolódó jogszabály teljes szövegének közlése mellett elemző munkával feltárják a közszolgálati munkajogviszony elméleti és gyakorlati sajátosságait, társadalmi, politikai tartalmát és jogi formáját. A könyv úgynevezett magyarázatokat, elméleti feldolgozást is tartalmazó része a kiadvány mintegy 70 százalékát teszi ki.

A feldolgozás elsősorban az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és az ügyészi szervek — vagyis a szűkebb értelemben vett közszolgálati dolgok — sajátos munkajogi kérdéseit öleli fel. Ettől függetlenül természetesen teljes szövegében és egyben a témánkénti bontásban, a hozzáfűzött magyarázatokkal tartalmazza a Munka Törvénykönyvét, a végrehajtásáról intézkedő kormányrendeletet, valamennyi munkaügyi miniszteri rendeletet, továbbá a tanácsi végrehajtási utasítást illetőleg az igazságügyi, valamint a ügyészi szervezetekben történő ügyészi utasítást. A könyv függeléke emellett további végrehajtási utasításokat is tartalmaz. A magyarázatokban a szerzők feldolgozzák a témához kapcsolódó egyéb jogszabályokat és elvi állásfoglalásokat is.

Úgy véljük, hogy a közszolgálati munkajogviszony elméleti, de egyben gyakorlati jogalkalmazást is közvetlenül segítő feldolgozásának kezdeményezésével és támogatásával a szakszervezet egyik fontos hivatásának tesz eleget.

A könyv a Táncsics Kiadó terjesztésében kerül a megrendelőkhöz ára 70— Ft.

Tekintve, hogy a kiadott könyv 9000 példányszámban jelent meg, célunk, hogy mindenekelőtt a közszolgálati szervek, a közalkalmazottak igényét elégítsük ki. Ezért kérjük, hogy a megrendeléseket a Táncsics Szakszervezeti Könyvkiadónak (Budapest, VIII. Mező Imre út 19/b) az alábbiakban közölt megrendelőlap alapján közvetlenül küldjék meg.

Megrendelőlap

Megrendeljük az alábbi

A KÖZSZOLGÁLATI MUNKAJOGVISZONY

című könyvet ..... példányban, à 70—Ft ..... értékben

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETO
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Jelinek Lajos
1976 NOV 28

1021

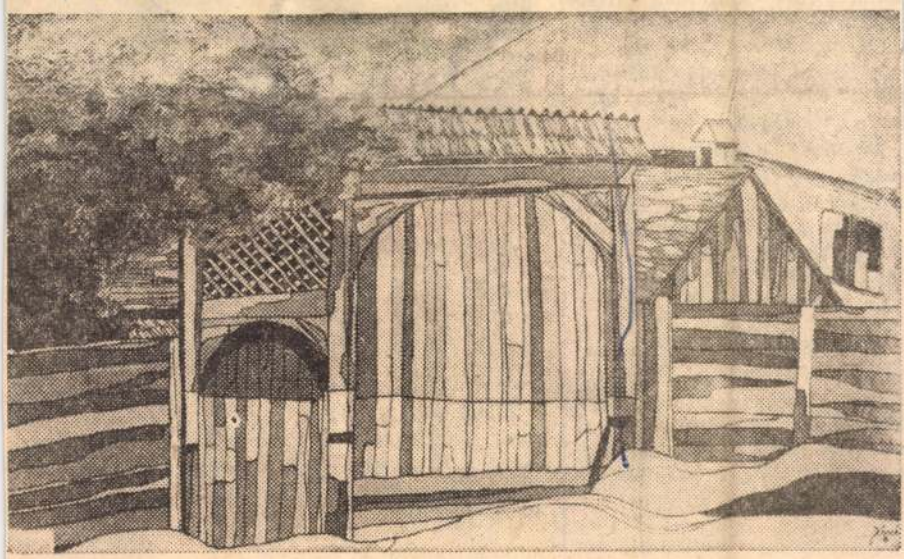

Jelinek Lajos — Székelykapu

Razglednica

ért- és KISZ-taggá nevelés, szen a két esztendő alatt az lomány 3-4 százaléka párt- g lesz, s a leszerelőknek mint- y 80 százaléka KISZ-tag.

Az összes leszerelő búcsúzta- sára a laktanya egyik köz- nti helyiségében került sor. Himnusz elhangzása után zukor József alezredes, pa- ncsnok szólt a leszerelőkhöz az őrsökre most indulókhoz. eszélt többek között arról, gy szép eredményeket értek a határőrök, eddig kétszer erték el a KISZ KB Vörös ndorzászlaját, s a szocialista rsenymozgalomban 98,8 szá- lékuk lett a Kiváló vagy enjáró cím birtokosa. A most szerelők becsülettel helytáll- — mondotta a parancsnok, kérte őket, mindig legyenek szkék arra, hogy a Magyar pköztársaság államhatárát zték, s e feladatuk teljesítése adságos, de egyben megtisz- ő is volt.

Czukor József alezredes ez- án a határra indulókat kö- ntötte, felhívta figyelmüket a, hogy folytassák a szép gyományokat, s a leszerelők- kérte: legyenek becsülete- , kitartóak a polgári életben s akkor megtalálják azt az at, amely a jobb élethez és boldoguláshoz vezet. Mindeh- z erőt, egészséget, sok sikert vánt.

Ezt követően a csapatzászló ött kitüntetéseket, jutalmakat tak át. Katona Ferenc szá- szvezető a leszerelő állomány vében köszönetet mondott a rancsnokoknak, a párt- és a SZ-bizottságnak a róluk való ndoskodásért. Ezután a fia- határőrök egyike szólt a enlevőkhöz, ígérve, méltók znek nemes feladatukhoz. Az nepség az Internacionálé ngjaival ért véget.

⊙

A délutáni órákban a domb- vházi tanácsháza is jelentős tárőrizeti rendezvény színhe-

öröm mellett a meghatottság is leolvasható volt a fegyveres szolgálatban megférfiasodott fiatalok arcáról. Öröm a leszerelés, viszont a bajtársaktól való elválás nagyon nehéz.

SONKOLY JÁNOS őrvezetőként szerelt le, s a Határőrség Kiváló Katonája címet kétszer nyerte el a szocialista versenymozgalomban.

— Nem volt ismeretlen előttem a katonaélet — mondta —, ugyanis korábban a szarvasi városi KISZ-bizottság politikai munkatársaként dolgoztam. Konkrétan a határőrségről azonban keveset tudtam, de úgy érzem, jól sikerült a beilleszkedés az itteni közösségbe.

— Mit tanácsol a bevonulóknak?

— Tartsák meg önmagukat, legyenek nyíltak, nyugodtak, hiszen itt is emberközpontú a tevékenység. Lelkiismeretesen, becsületesen, fegyelmezetten — ez mindennek alapja a határőrségnél is.

Sonkoly János bevonulása után először KISZ-alapszervezetében tevékenykedett, majd a határőrkerületi KISZ-bizottság tagja lett. Mozgalmi munkájáért megkapta a KISZ KB Dicsérő Oklevelét és az Aranykoszorús KISZ-jelvényt. Két éve nős, s ha munkája engedi, jogi egyetemen akar továbbtanulni. A kérdésre, hogy milyen munka várja otthon, szerényen válaszol, pedig jogosan lehet büszke a nem mindennapi bizalomra: még szolgálati ideje alatt megválasztották a szarvasi fiatalok a város KISZ-bizottságának titkárává.

DOHÁNYOS GERGELY Almáskamarásról vonult be, gép-

Ságvári Tsz- helyen teljesí mint mondta, tívába került, így beszélt:

— Nagyszer autóval érk Orosházára, az utat, kicsi

Szintén két Határőrség K met, s a bú lékos őrmest Úgy érzi, fiz södött a két rancsnok, titkár volt, a Oklevelének szavakban m hogy tovább családot várn

SZABÓ SÁ hivatásos gép

— Tapaszta eredményes tünk. Fáradsá nagyon jó v bőven akadn

A Kiváló H lajdonosa így gálatról:

— Mindenk ha jól csinál dene megvan, legfőbb, a ba nok elismerés

Mindhárom szívvel búcsú nem végleg, közös találko egymással és nokokkal. Fő a polgári éle lás. Magukka nyából a bú zott mondato életre kötelez

Jelinek Lajos, grafikus

— GRAFIKAI KIÁLLÍTÁS Békéscsabán. A Békés megyei munkásbrigádok műveltségi vetélkedőjének keretében nyílt meg tegnap a Jelinek Lajos grafikáiból rendezett kiállítás a békéscsabai Kner Nyomda nagytermében. A tárlatot november 21-ig látogathatják az érdeklődők.

– Hü

8.

Népszabadság, Bp. 1976. nov. 12.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Jelinek Lajos festő

1976 JAN 24

kezdték meg Litvániában, a Druksja-tó partján. Az erőmű minden egyes reaktorának kapacitását másfélmillió kilowattosra tervezik.

— KIÁLLÍTÁS. Körösladányban február 2-án, este hét órakor nyitják meg Jelinek Lajos amatőr festő kiállítását. A kéthetes tárlatnak a helyi művelődési ház ad helyet.

Jelinek Lajos

nov. 11

JELINEK LAJOS grafikáiból kiállítás nyílt tegnap a békéscsabai Kner Nyomda nagytermében. A tárlat november 21-ig tart nyitva.

Magyar Hirlap 1976/268/6

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1975 NOV 30

Békés m. Népújság

Jelinek Lajos

1921

— JELINEK LAJOS békéscsabai amatőr festő kiállítása tegnap, szombaton nyílt meg Hódmezővásárhelyen, a város szövetkezeteinek művelődési házában.

CSATORNATISZTITÁSI

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Jelinek Lajos

1976 NOV 28

1021

Jelinek Lajos

Piroskendős lány

JELINEK Lajos

JELINEK LAJOS tárlatát a kisipari szövetkezetek szegedi klubjában tegnap Dér Endre József Attila-díjas költő nyitotta meg. A tárlaton mintegy negyven alkotás szerepel.

nov.12.

Magyar Hirlap 1975/298/8

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-749, 340-726

Jelinek Lajos,
grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1984 MÁJ 26

1021

Jelinek Lajos: Anatole France-illusztráció

Gyógy

. Ismeretes, mélye felé h terenként át kal emelkedi let. Az ezer ből feltörő fokos. Ha a felmelegedett víz nem talál utat, a mélyben „hurkot vet", és a beszivárgó hidegebb víz nyomására a felszínre emelkedik, magával hozza az útjában feloldott gázokat, elemeket.

Mennyi idő alatt zajlik le ez a körforgás? A mérési adatok szerint 700 évtől 10 ezer évig terjed az az idő, míg a talajra hullott esőcsepp hévíz formájában ismét a napfényre kerül. Ez azt jelenti, hogy a legkevesebb a tatárjárást követő évtizedekben esett az az eső, mely átlényegülve mostanában bukkan elő hőforrásainkban.

Hazánk a gyógyvizekben leggazdagabb országok közé tartozik. Több mint száz helyen tör gyógyító erejű forrás a felszínre. Az 1937-ben Budapesten megtartott fürdőügyi kongresszus idevonzotta a világ legtekintélyesebb szakorvosait, akiknek a véleménye közrejátszott abban, hogy fővárosunk lett a nemzetközi fürtéket, a csatornát, sőt házaik egy részében s a fürdőkben padlófűtést alkalmaztak. A Széchenyi fürdő felesleges meleg vize most is lakásokat fűt, sőt a fürdőkádak csapjaiból is ez folyik.

A kereszténység eleinte tiltotta a fürdők használatát. A VI. században azonban már klastromokat és kórházakat építettek a meleg vizű források mellé.

A honfoglaló magyarok áhítatosan tisztelték a természet erőit, többek között a hőforrásokat is. Egyik korai településük a Császárfürdő közelében levő Felhévíz volt. A fejedelmi város két szélét is Fel-, illetve Alhévíznek nevezték. A magyar fürdőkultúra híre Bizáncba is eljutott.

Zsigmond király uralkodása idején, 1438-ban olyan pezsgő fürdőélet zajlott Budán, hogy a burgundiai hercegi udvar itt tartózkodó követe külön beszámolt róla urának. Mátyás idejében

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1984 MÁJ 26

Jelinek Lajos,
grafikusművész

NÉPÚJSÁG

1021

Jelinek Lajos: A Grimm-testvérek emlékére

NÉPÚ

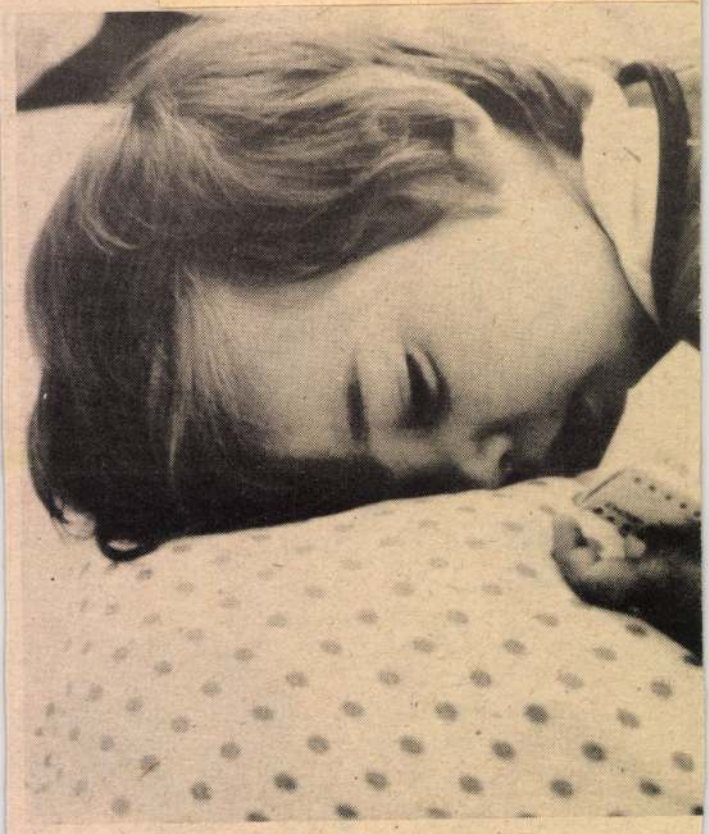

„... szeressétek,
akiket
szeretek!

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-718, 340-726

Jelinek Lajos
grafikaművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1984 MÁJ 26

1021

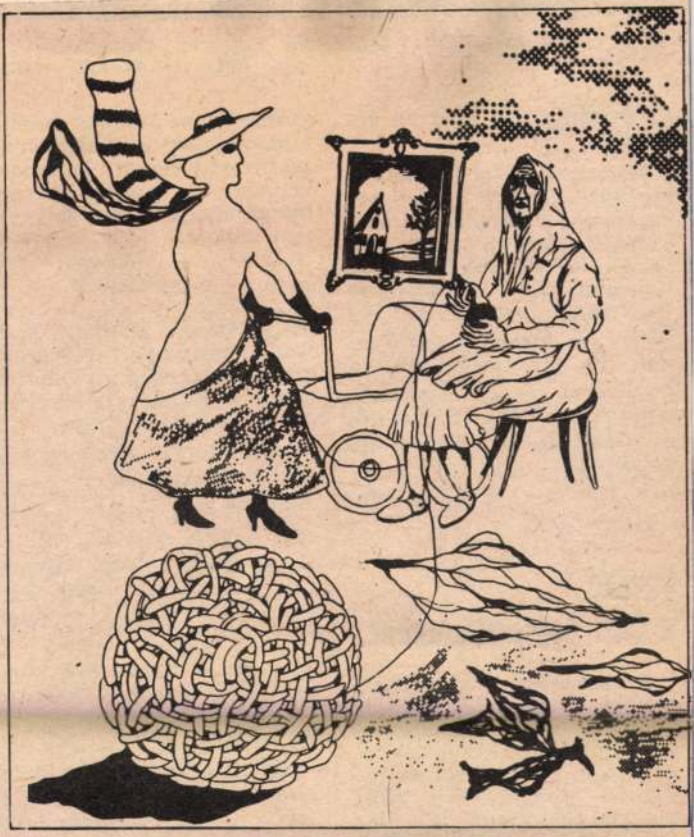

Jelinek Lajos: Aspektus

Az egyetem, melynek

ségei szólították gyal
nába.

Marx Károly
szerzett doktori cí
egyetemen. Berlinbő
korábban tanulmány
gezte) küldte el kézzel írott
tudományos értekezését
Bachmann professzornak, a
filozófiai fakultás dékánjának, aki így vélekedett a
munkáról: „Ez a disszertáció
tehetségről, éleselméjűségről
és olvasottságról tanúskodik.
A jelöltet különösen méltónak tartom a doktori cím
viselésére.

Együtt a Carl Zeiss-Művekkel

A Saale menti város egyetemének jellege és légköre lehetővé teszi a legkülönbözőbb intézményekkel, például a Carl Zeiss mechanikai-optikai üzemmel való tudományos együttműködést. Ez a gyümölcsöző együttműködés Ernst Abbénak, a híres fizi-

leendő matematikusok — tanáraik irányításával — a Carl Zeiss-Művek kutatási megbízatása alapján software-fejlesztéssel foglalkoznak az elektronikus adatfeldolgozás céljaira. A gépészek és közgazdászok pedig a robottechnika fejlődésének tendenciáit vizsgálják.

Persze nem csupán ezzel az egy nagyvállalattal állnak szoros kapcsolatban. Megemlíthető a Natali nevű, korszerű számítógépes szüléselőrző rendszer, amely az egyetem szülészeti klinikájának és a drezdai Robotron Kombinátnak a közös alkotása. Segítségével első ízben sikerült grafikusan kimutatni a magzat szívműködését és az anya szülési fájdalmainak alakulását.

—g—

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Jelinek Lajos
grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1984 MÁJ 2 6

021

Jelinek Lajos: Természet

megyénk úttörőmunkáj
jelenlegi helyzete ala
néhányat mégis kiemelh
Az úttörőcsapatok mos
nak a középtávú tervek
készítése előtt. Fontos,
e tervek az iskolával, a
ői munkaközösséggel
nás, a nevelő-oktató r
két segítő szervekkel, i
ményekkel összehangolt,
munkamegosztást is tartal-
mazó tervek legyenek.
Ugyanakkor legalább ennyi-
re fontos figyelembe venni
a gyermekek, az úttörővezető-
tők, ifivezetők, pártoló ta-
gok igényeit, véleményét is.

közélet iránt fogékony, mű-
velt emberek váljanak, akik
majd a modern technika
urai lesznek, akik békés, bol-
dog szocialista jövőnket épí-
tik tovább.

Tóth Ibolya

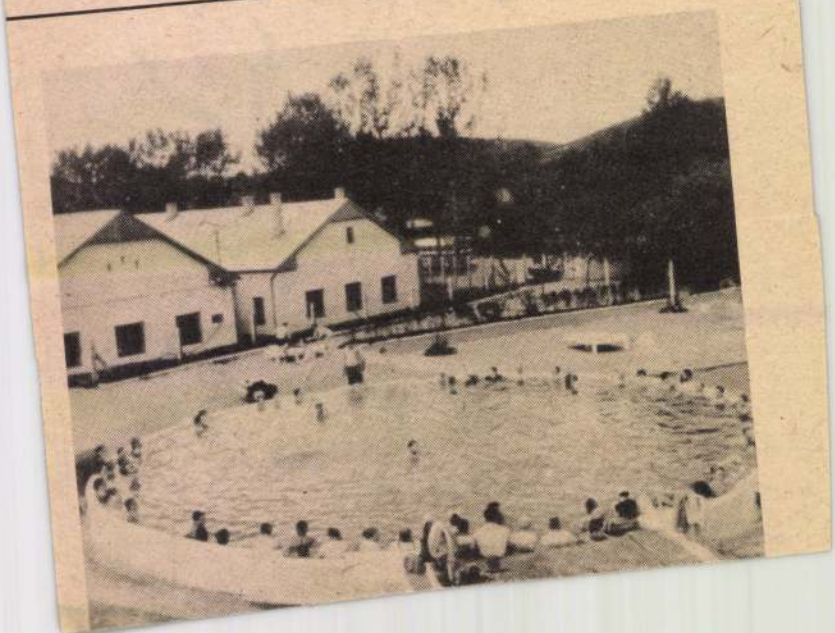

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Jelinek Lajos

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Április 30

1021

Jelinek Lajos: Manók

A göl

Pusztafölc
let felől sz
pedig átszel
országút. Gö
vel jelölik
peink, és ez
dős emberek emlékezetében.

Időseket mondtam, mert fiataljaink sajnos már jó tíz éve nem gyönyörködhetnek a történelmi múltú, szép akácos út látványában.

Lánctalpas traktorok dübörgése verte föl a tanyák csendjét, és nyomukban száz meg száz öreg akác teteme borult az ősi út porába. Gyökértépők, rigolirekék sínitották el a göbölyhajtó út nyomvonalát, hogy jókora "szűzföldde" gyarapodjék a pusztaföldvári határ.

Tőlünk keletre — Nagybánhegyes, Kunágota, Dombegyháza vidékén — is elveszette eredeti jellegét az Arad irányából érkező hajdani, széles országút. Gazdasági és útépítési érdekek miatt jelentéktelen, keskeny műúttá vált, melynek történelmi múltjáról egyre kevesebbet tudnak a „végeken". Valamivel kedvezőbb kép fogad bennünket, ha nyugat felé, Monor irányában próbáljuk

szerencsére költőfészket találnak madaraink, és védelmet a gyérülő mezei vadak. Méhecskék milliói gyűjthetik májusban az akácmézet, és hűvöst találhat a mezőn szorgoskodó ember, ha elérkezett a déli pihenő órája.

Kétségtelen, hogy falunk határa jelentős nagyságú és igen magas termőerejű szántóföldde gyarapodott, de az is igaz, hogy szegényebbek lettünk egy jellegzetes alföldi helytörténeti emlékkel. Tájképi szépségnek is beillő göbölyhajtó utunk televénye dúsabb kalászt érlel, és haragoszöldebb az itt tenyésző kukorica levele.

Ez az út népünk történelmének sajátos reliktuma. Gazdaságtörténelmi szükségszerűség hozta létre századok során, a nyugatra irányuló marhakereskedelem kibontakozásának virágkorában. Hiteles agrártörténeti források szerint, a XVI. század második felében, vagyis 400 évvel ezelőtt, 10 év alatt

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Jelinek Lajos

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

grafikus

1984 FFB — 4

1021

NÉPÚJSÁG

Jelinek Lajos: Természet

NÉPÚ

Készül Békéscsaba monográfiája

Már az elmúlt év végén hírt adtunk arról, hogy nagy vállalkozásba kezdett Békéscsaba tanácsa: elhatározta, öt kötetben kiadja Békéscsaba város történetét. Ez nem az eddig ismert történelmi tények csokorba kötése lesz, hanem új kutatások, tényfeltárások gazdagításával, sok ezer adat ellenőrzésével és a rendelkezésre álló részanyagok általánosításával születik meg. A tanács elhatározása néhány évvel ezelőttre tehető, s az azóta eltelt esztendők során nemcsak a tematika, hanem a kutató és a várostörténetet megíró tudományos gárda is összeállt, sőt több témakörben az egyes részanyagok elkészülte is előrehaladt. Az eddig megtett útról készített számvetést a várostörténeti monográfiát előkészítő bizottság dr. Szabó Ferenc megyei múzeumigazgató és Fekete Jánosné tanácselnök-helyettes vezetésével.

A monográfia még nincs a szervezés látványos állapotában — kezdte beszámoló számvetését a bizottság tagjai előtt dr. Szabó Ferenc —, de 1983-ban már megin-

sadalmi vitára bocsátották a tervezetet. Ez sok segítséget adott újabb szempontok figyelembevételére, hiányzó témák beiktatására. Itt esett szó arról is, hogy a társadalmi szervek miben tudnak majd segíteni.

Tavaly nyáron aztán már be is indulhatott a kutatás egyes mozzanata. Ennek sorába tartozik, hogy a békéscsabai sajtó teljes anyagát, valamint az evangélikus egyház levéltárában, a tanácsi levéltárban őrzött, a kutatáshoz kapcsolódó anyagokról — a szlovák nyelvűekről is — bibliográfia készül — ez több tízezer cédulát jelent —, hogy a kutatói munkát megkönnyítsék. Várhatóan az evangélikus egyház levéltára sok új tényanyagot is ad. Kezdetben ugyanis a világi és az egyházi iratkezelés nem vált külön egymástól.

A monográfia elkészítéséhez antropológiai kutatásokra is szükség van, amelynek az a célja, hogy a város lakosságának embertani arculatát képesek legyenek megrajzolni. Ezt a munkát szegediek végzik majd el. A la-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Jelinek Lajos
Gyafi Mennyi

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1981 NOV 22

NÉPÚJSÁG

1021

Jelinek Lajos: Eleink

NEPU

Bék

Mottó

„Term[illegible]

(Voltaire)

Egy festőművész számára a kiállítás az alkotó folyamat befejező aktusa, ugyanakkor a környezet számára dolgozó művészet képviselőjének munkája csupán akkor fejeződik be, amikor műve a nép szélesebb tömegeinek birtokává válik, benyomul az emberek életébe, örömöt okoz nekik, és magas művészi ízlést alakít ki bennük. Vajon valamennyien, akik e városban élünk, örülünk-e környezetünk művészeti értékeinek, ismerjük-e egyáltalán azokat? Ismerjük-e alkotóikat? Valljuk be őszintén, ismereteink igen hiányosak! A köztereinkre, középületeinkre kerülő alkotások közül csak kevésnek jut osztályrészül az ünnepélyes avatás. A szobrok, emlékművek többségét egyik napról a másikra állítják fel, így ezekről többnyire csak az arra járók szereznek tudomást. Ismeretlenül pedig nem okozhatnak örömet, nem tekinthetjük sajátunknak őket, és közönyösek leszünk azokkal szemben is, akik „vandál kedvükben" nagy értékű szobrainkat megrongálják. Ez alkalommal olyan városnéző sétára hívjuk a kedves olvasót, melynek során megismerkedhet városunk művészeti értékeivel és azok alkotóival.

Induljunk el a város legszebb részén, a szabadtéri kiállításnak is tekinthető szoborsétányon. Az árnyékos gesztenyefák alatt portrékat láthatunk, szám szerint tíz

művész 1922-ben született Budapesten. A Képzőművészeti Főiskolát *Sidló Ferenc* majd Pátzay Pál tanítványaként 1948/49-ben végezte el. Szobrait dinamika és bravúros anyagkezelés jellemzi, lemezdomborításai dekoratív

Jelinek Lajos

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gyula Mészáros

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Békéscsaba

1981 NOV 22

1021

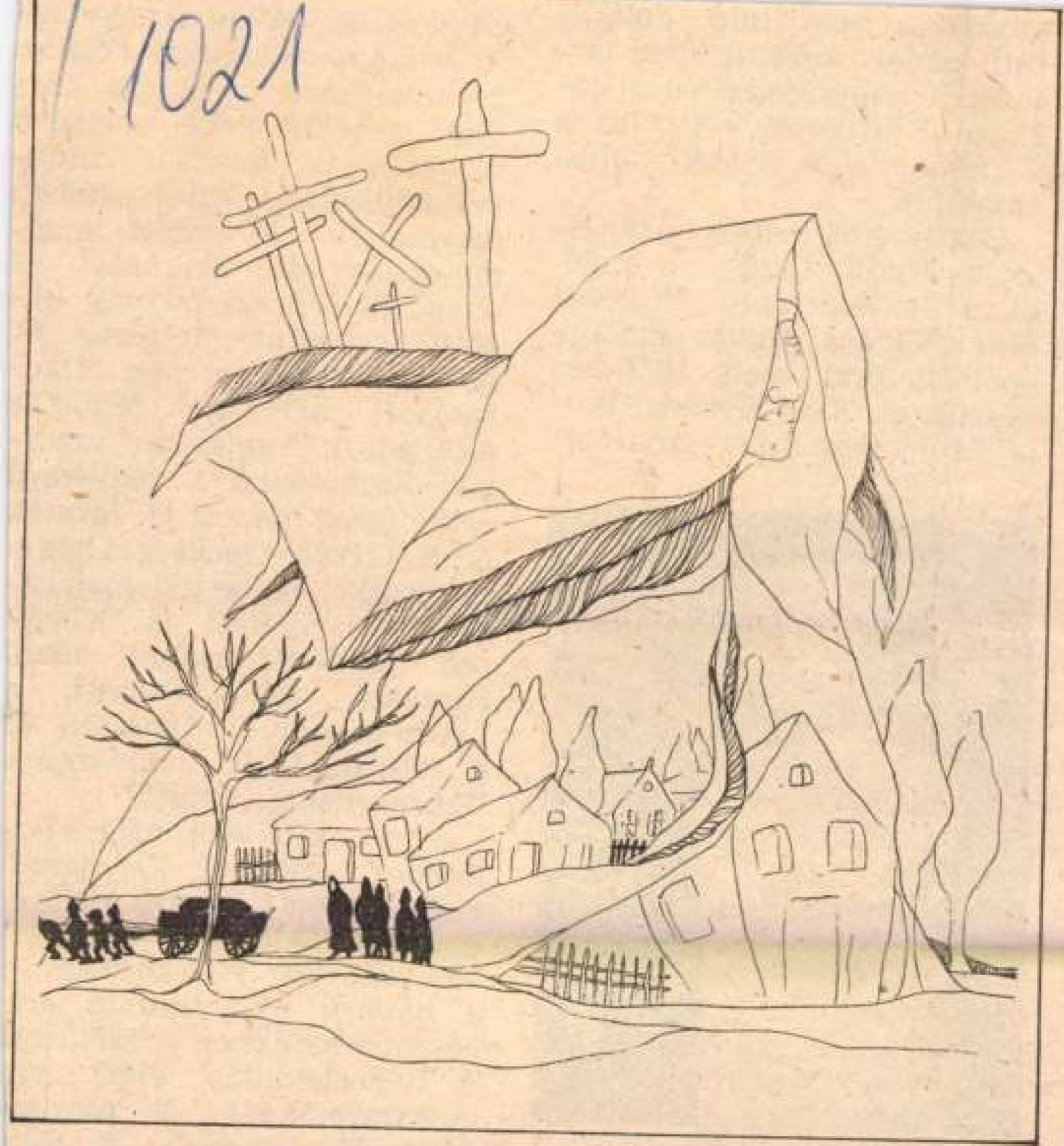

Jelinek Lajos: Mivé leszünk

gárzik a néző felé. Felállított köztéri szobrai közé tartozik a nagyszénási és a kalocsai Kútfigura, valamint a Siklóson levő felszabadulási emlékmű.

Békéscsaba első történetírója *Haán Lajos* evangélikus lelkész volt. Emlékét *Kiss Kovács Gyula* szobor-portréja őrzi, mely 1971-ben készült el. Kiss Kovács Gyula Munkácsy-díjas szobrász-

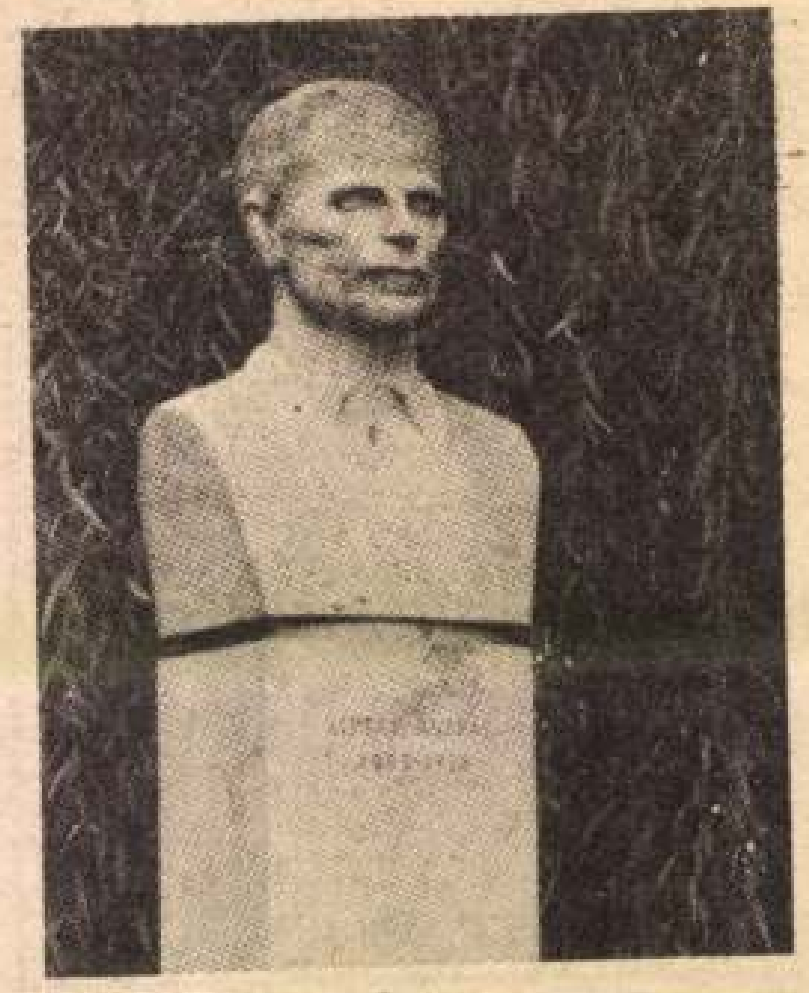

Lipták András
Készítette: Kampfl József

sa volt, s 1945-ben nevezték ki a Képzőművészeti Főiskola tanárának. Jelentős közéleti tevékenysége sohasem akadályozta szobrászi munkálkodásában. Művészetében összhangot teremtett a kiegyensúlyozott szerkezet és a tiszta, érthető formák között. Szobrainak felületét finoman munkálta meg. Alkotásaiból, melyeknek témát az élet adott, humánum sugárzik. Szobraiban az egyszerű érthetőség mellett a formák is a látványszerűséget hangsúlyozzák, és ez jellemzi karakteres portréit is. Köztéren felállított szobrai közül Hunyadi János Pécsett, a Lenin-szobor Budapesten és a felszabadulási emlékműve Debrecenben látható.

A paraszti élet megörökítőjének, *Móricz Zsigmond*nak *Martsa István* állított emléket 1975-ben. Ő 1912-ben született Pozsonyban, a háború után induló művésznemzedékhez tartozott. A felszabadulás előtt villanyszerelőként és mozigépészként dolgozott. A Képzőművészeti Főiskolán Fe

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Jelinek Lajos
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba
Grafikusművész
1981 NOV 22

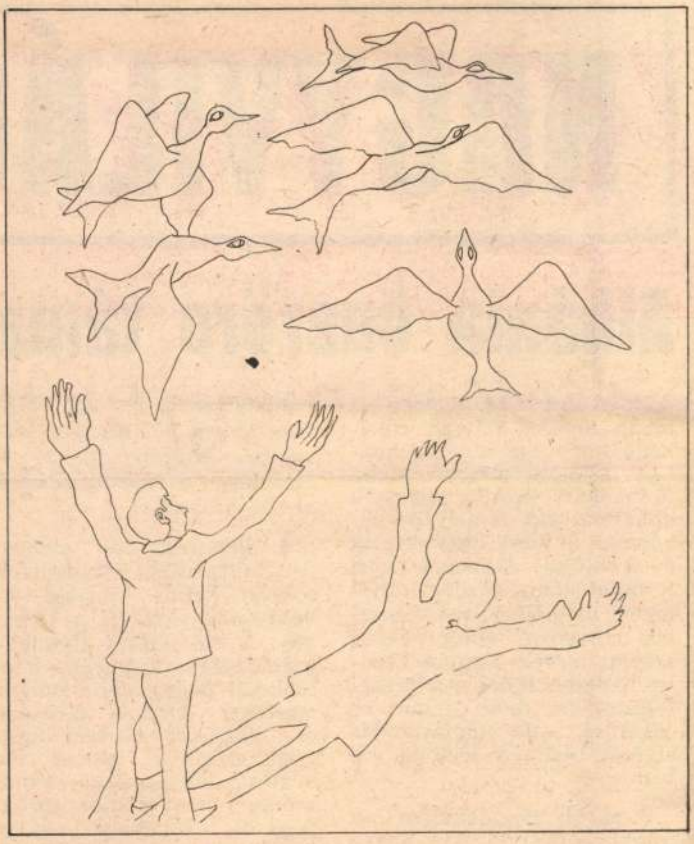

Jelinek Lajos: Vágy

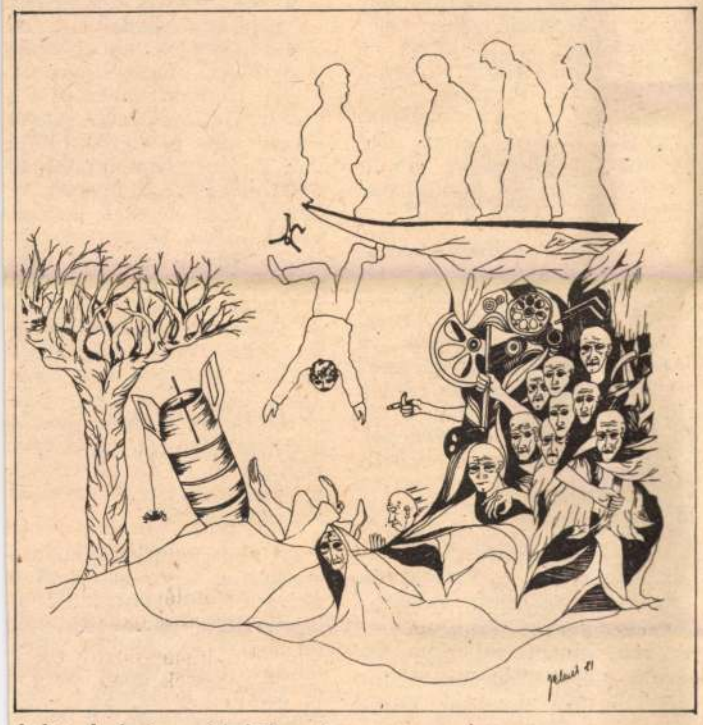

Jelinek Lajos: Halálugrás

NAGYVILA

Albánia önerőre táma

November első hetében az albán főváros főterén emelkedő impozáns kultúrpalotában tartották meg az Albán Munkapárt (AMP) nyolcadik kongresszusát. A helyszín jelképezi a most negyvenedik évfordulóját ünneplő párt fordulatokban gazdag történetét: a hófehér, neoklasszikus stílusban épült palotát szovjet tervek alapján kezdték építeni, kínai segítséggel fejezték be, most viszont az „önerőre való támaszkodás elvéről" esett a legtöbb szó benne.

A pártot megalakulása óta irányító, most 73 éves Enver Hodzsa 280 oldalas (!) beszédének kulcsmondatai: „Figyelembe kell vennünk, hogy azok a körülmények, amelyek között Albániában a szocializmus épül, nagyon bonyolultak. Pártunk, államunk és népünk egyedül, szemtől-szembe harcol egy kolosszális ellenséges erő, a minket bekerítő kapitalista-revizionista világ ellen."

Ez az önizolációs szemlélet áthatja Albánia bel- és külpolitikáját is. Gazdasági téren abban nyilvánul meg, hogy Albánia elzárkózik a nemzetközi munkamegosztás korszerű formáitól, és csak a külkereskedelem köti a világgazdasághoz. Beszédében az albán pártvezető büszkén hangoztatta, hogy „ez lesz az első ötéves terv, amelyet teljes mértékben a saját erőinkre és lehetőségeinkre támaszkodva valósíthatunk meg". Az önerőre való támaszkodásnak abszolutizálása megnehezíti azt, hogy Albánia elérje a közepesen fejlett európai országok szintjét.

Úgy tűnik, hogy az albán vezetés levonta a következ-

szerényebbek, és így teljesíthetőbbek is. (Az ipari növekedés előirányzata 34—3[illegible] százalék, a mezőgazdaságe 31—33 százalék.)

A kongresszuson elhangzott külpolitikai állásfoglalásokban kettős irányzat érvényesült: egyrészt a törekvés a külvilággal fennálló gazdasági és kulturális kapcsolatok óvatos fejlesztésére, másrészt Albánia ideológiai és politikai elszigeteltségé fenntartásának igénye. Az óvatos külpolitikai nyitás azonban nem vonatkozik az Egyesült Államokra és a Szovjetunióra, a két „imperialista szuperhatalomra".

A kongresszus szentesítette az 1978-ban végbement, Albánia számára korszakváltó jelentőségű albán—kínai szakítást. Hodzsa rendkívül élesen bírálta volt nagy szövetségese kül- és belpolitikájának szinte valamennyi megnyilvánulását. A tavaszi koszovói eseményeket értékelve az albán pártvezető élesen bírálta a jugoszláv vezetést. Ugyanakkor azt állította, hogy országa törekszik az államközi kapcsolatok fejlesztésére északi szomszédjával. (Az első jugoszláv reagálás szerint „a kongresszusi referátum nem mondott le a beavatkozásról Jugoszlávia belügyeibe, és a Jugoszláviával szemben támasztott területi igényekről".)

A többi kelet-európai szocialista országról szólva Hodzsa most is aláhúzta az országát tőlük elválasztó mély ideológiai és politikai ellentéteket. Ugyanakkor kifejezte Albánia készségét a „normális kapcsolatok fejlesztésére", különösen a kereskedelem terén. (Ismeretes, hogy Magyarország és a többi [illegible]

Jelinek Rudolf

Jelinek Rudolf ékszervésnök,
VII. Kazinczy-u. 52. 227-677

Budapest. 1940. sept.

38		
39		
40		
41		
42		
43		
44		
45		
46		
47		
48		
49		
50		

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Budapest

'92 FEB 10

Jellinek Rozália festőművész

AZ OROSHÁZI SZÁNTÓ-KOVÁCS MÚZEUMBAN mutatta be alkotásait Jellinek Rozália pedagógus, festőművész. A művész munkásságát Koszta Rozália festőművész ismerteti.

Jemnitz Zsigmond

telepen lévő egykori vízgépműhely, amelynél – logikusan – a faarchitektúra finom elemei jelennek meg (oromzatkiképzés, élszedések). A Fegyvergyár rendszere a főtartópillérek közötti hármas osztásból áll. A pillérek közötti mezők felső részén íves áthidalások (vasbeton boltívek) készültek, ily módon a homlokzaton uralkodó elem az ún. aquaeductus motívum.

A textilipar a legősibb iparágak közé tartozik. Egyik feladata: állati és növényi eredetű rostok fonallá való alakítása; ezt nevezzük fonásnak. A fonalak képezik nyersanyagát a szövéssel létrehozott textíliáknak. A szövés a keresztirányú szálak egymáshoz kapcsolásának művelete, melyre a fejlődés folyamán az ember többféle eljárást és variációt alakított ki. A szövés az egyik legősibb technika, amely a háziiparban a szövőszék használatában a nagyüzemi termelés megjelenése után napjainkig fennmaradt. A gyári szintű fejlődés az ipari forradalom időszakában indult meg, midőn a vízi energián túllépve az energiát a gőzgép szolgáltatta, ami lehetővé tette a fonás-szövés gépesítését.

Közvetlenül a századforduló tájékán (1898–1901) létesül a tolnai és a mohácsi selyemgyár, a pancsovai és a győri selyemgombolyító, a pápai és a varasdi szövőgyárak. 1910-ben olvashatunk a Kender és Lenipar Rt. dunaföldvári építkezéseiről, 1912-ben jelentősen bővül a szegedi kenderfonógyár. A fonodák és szövödék áttekinthető, nagy tereket igényeltek, amelyek a közbenső támaszok alkalmazását is lehetővé tették, így kedvezően hasznosíthatták a vas és vasbeton előnyeit.

Magyarország egyik legrégibb üzeme a mai Goldberger Textilnyomógyár. A kalander-, kikészítő- és összerakóüzemet 1890-ben építették. Poroszsüveg-födémeit 3 sorban öntöttvas oszlopok támasztják alá. Az oszlopállások nagyjából négyzetes mezőket adnak. Homlokzatkiképzése nyerstégla, téglakeretezésű, szegmenszáródású ablakokkal. A Budapest XVIII. kerületi KISTEXT-gyárban 1910-ben épült fel az automata szövőműhely. Igen egyszerű és célszerű szerkezettel készült. Lefedése Shed-rendszerű, támaszai egymáshoz háttal illesztett U-szögvasakból állnak. 1834-ben alapították a Lajos és a Nagyszombat utca sarkán a Spitzer Gerzson féle kartonnyomógyárat, a későbbi pamutfonót. A teljes átépítésére 1907-ben került sor a Nay és Strausz tervezőiroda munkájaként. A poroszsüveg-födémek I tartóit szegezett vasoszlopok támasztják alá, melyeket két oldalt könyökfaszerűen szegecselt merevítések kapcsolnak a gerendához. Homlokzatán a nagy, szegmensíves ablakokat lizénák választják el egymástól.

Textilipari üzemek ilyen funkcionális flexibilitás nyomán más célra készült épületeket is könnyedén tudtak hasznosítani. Így foglalta el az egykori Lóden Posztógyár az albertfalvai repülőgépgyár műhelycsarnokait, amelyeket az első világháború alatt építettek fel. A belső támaszokra (ezek rácsoszlopok) párhuzamos övű rácsos tartók feküsznek. A lefedés Shed-szerkezetű. Homlokzatai igen egyszerűek: a támaszoknak megfelelően lizénákat látunk, melyek között két-két négyszög-ablak helyezkedik el. A másik ilyen gyártelep a kelenföldi egykori Francia–Magyar, majd Budai Pamutfonó. Az első világháború alatt épült katonai ruharaktárnak. Ez már vasbeton szerkezetű, födémeit és a belső támaszait illetően. Homlokzatai a megszokottnál dekoratívabbak, a vakolt felületek nyerstégla kiképzéssel váltakoznak. 1910-ben épül meg a KISTEXT bolyhozó üzeme és készáruraktára. A háromszintes, belső vasbeton támasz és födémrendszerű épület szerkezettervezését Jemnitz Zsigmond, a Zielinski-iroda vezetője készítette el. A két sorban elhelyezett vasbeton pilléreken hosszanti gerendák feküsznek. A homlokzatok a szokásos nyerstégla architektúrát mutatják.

A vizsgált időszakban a mezőgazdaság alapvető épülettípusai nagyobb változtatás nélkül tovább élnek. Az építési időt leginkább a korszerűbb szerkezetek és az architektúra árulják el. A terménytárolás épületei a XVIII. század óta mutatják a félvázas rendszert: külső teherhordó tégla főfalaira fagerendás födémek támaszkodnak, amelyeket egy vagy két sorban faoszlopok támasztanak alá (Szántódpuszta, Lenti). Ismerünk magtárakat kőoszlopokkal, csehsüveg-boltozat lefedéssel (Sarud), téglapilléres-boltozatos rendszerben (Noszvaj). Az istállók majd kizárólagosan kő- vagy téglapilléresek, boltozottak (Sümeg: püspöki istálló, Lad, Szántód, Mocsa stb.).

Korszakunkban a magtár megtartja évszázados képét, belső elrendezését. A változás a homlokzatokon jelentkezik főleg.

Az 1879-ben Pusztaszemesen épült magtár hosszoldala 5 axisos, erősen kiülő, falazott lizénákkal. A két szintet vékony övpárkány választja el egymástól. A falmezőkben kicsiny, fekvő ablakok. Általában a formák szárazabbak, keményebbek lesznek, eltűnik a barokk puhasága. Más esetben, mint a csabacsűdi, Ybl Miklós által tervezett zabsilós magtárnál (XIX. század második fele) historizáló architektúra jelenik meg, ez esetben az angol gótika. A korszerűbb terménytárolásra a silórendszer adott módot. 1883-ban készül el Ulrich Keresztély tervei szerint a csepeli gabonaelevátor 90x35 m alapterületen. Itt 250 ezer q gabonát tárolhattak légmentesen 290 db sejt alakú silóegységben. A vasbeton már itt is alkalmazásra kerül, pl. 1911-ben készülnek a budapesti hengermalom vasbeton silói 15 000 t kapacitással, Zielinski Szilárd tervei szerint.

A terményraktárak építése ez időben megsokszorozódik (Nyíregyháza: 1884; Mezőtúr: 1898; Nyitra, Győr, Cegléd: 1899; Karcag, Kisújszállás: 1904; Nagyszalonta: 1905; Makó: 1911). Továbbra is teljes értékű építőfeladat az istálló. Szerkezeti újítás az öntöttvas támaszsor a belső terekben, ahogy a századfordulóra épült Káld: szitamajori növendékmarha-istállónál, vagy a Csénye községbeli, 1906-ban épült 3 hajós sertésfiaztatónál láthatjuk. A homlokzatok egyszerű, falazott lizénás osztásúak éppúgy, mint a Majs, ormánypusztai 1880 körül épült istállók (Albrech főherceg egykori birtokán). Gazdagabb nyerstégla ipari architektúrát mutat a Bóly, békáspusztai lóistálló a századfordulón.

A vasbeton is megjelenik e területen. Ilyen a már említett Majs-Ormánypusztán egy tehénistálló 1914-ből (a dátum az oromzaton is látható), amelyben a főtartók íves vasbeton keretek. Ez a rendszer homlokzatképző, bár rontott elemmé válik. A kitöltő falazat téglaanyagú. Az üzemi építészetből kölcsönzött formálás jellemző más, nem súlyponti mezőgazdasági épülettípusra is, mint amilyen például egy komlószárító Nagynyárádon 1898-ból. Maga a szárítórész kétszintes, falazott lizénás architektúráját négyszintes, toronyszerű létesítmény, a füstölő egészíti ki. Az oromzatok vonalát lépcsőzött téglapárkány kíséri.

Az üvegházak egyik korai jellegzetes példája a külföldön híres Kew-i Virágház, amelyet Paxtonnak, az egykori kertésznek, a londoni kristálypalota építőjének közeli munkatársa, D. Burton épített a mérnök Turner segítségével. 1866-ban épült meg Leeds-ben egy télikert, amely háromhajós, a hajókat csúcsíves öntöttvas árkádsor választja el egymástól, s felületeinek döntő többsége üveg.

Magyarországon télikertek először a főúri rezidenciák környezetében épülnek – tulajdonképpen úgy, mint másutt. Jellemzőjük: a tömör falszerkezetek nagyobb szerepe az üveg rovására a konstrukcióban. Ilyen a budapesti füvészkert üvegháza, amelynek déloldali nagyobb homlokzatmegnyitását szegmensíveket tartó öntöttvas oszlopsor teszi lehetővé. A belső egy központi kupolás térhez kétoldalt csatlakozó szárnyakból áll. Keszthelyen, a Georgikon gazdasági létesítményei között találunk egy XIX. század közepéből származó üvegházat, amelynek falpillérei között sűrű osztású, nagy üvegablakok találhatók.

A budavári palota területén több üvegház állt, amelyek elpusztultak. Egyikük, a Hauszmann Alajos által 1846-ban tervezett üvegház Miskolcra került 1951-ben, és ott áll a Szentpéteri kapu 103. sz. alatt. Falazata teljesen üvegezett, melyet öntöttvas tartókeretek segítségével alakítottak ki. Nyeregtetős lefedése az oblongum alaprajzú tömeg egyik oldalán ívesen, másik oldalán eresszel megy át a függőleges felületbe.

Császár László

JEMNITZ Zsigmond ejtesz

Kistext bolyhová ůreme, 1910

Mv. 1994/3. 183.

Jellinek Tivadar

Autoszervező

1899

Éimisk 1930. 84. l.

1911

landi paraszt szobaban szemlélhető,
ott lajtorján lóg a már leölt ser-
re tett cserép tálba csorog; középütt
rfi képez társaságot, kik közül egy i-
en és egy hátrafordul; jobbról pedig
n ketten duhajkodnak és ketten fogla-
nyitott ablaknál és a padláson, külön-
kádat, a földön két kaparó kést, egy
s egyéb hulladékot, a háttérben pedig
n és az ez alatt lévő szekrény tetején
t szegen a disznóból kivett belső ré-
kalapot láthatunk. Jelzése elől közé-

8 cm. -- Lelt. sz. 4068. -- Értéke 2000 K (463-911).
1911 február 16-án (304-911). -- Az ado-
felterjesztésre (369-911) elfogadta~~tott~~
4 sz. határozattal (1560-911). — Bejelen-
-en (624-912).

.470-911
-911-1
elt. 6491.

38

Jellenné Dapsy
Klementin

Nemzeti Kalon
1920 szept

Bronzkori kések III. 26.

— gombostűk III. 27

— kardok III. 27

— edény III. 27

— vésők III. 27

— fejsze III. 26.

Jellinek Rozália

Résztvesz a kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Tárlat I–X.
1965 – 1974.

Jellinek Rozália

A IX. Délalföldi Tárlaton szerepelt „Fikuszos csendélet" c. képe. (szemlétve)

Szabó Endre: Kiállítási krónika.

Csongrád m. Hírlap, 1973. máj. 11.

JELY LASZLÓNÉ, népi iparmivész

Az Aranyéremmel kitüntetett Farkasné,Horváth Sarolta népi iparmüvész,bicskei szakkörvezető és társszerző-kivitelezői:dr.Doma Béláné,Barnané,Jely Lászlóné,Karai Jenőné,Molnar Istvánné hímzéstechnikai megoldásokat,öltésmódokat alkalmaztak,elevenitenek fel,igy az erdélyi régi egyhazi textilek,úrihomzéseinek adaptációjára 87.old

MURAKÖZI ÁGOTA: Országos népmüvészeti kiállitás, 197 . 86.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 4.sz.

JELY LASZLÓNÉ, népi iparművész

Az aranyéremmel kitüntetett Farkasné Horváth Sarolta népi iparművész, bicskei szakkörvezető és társszerző-kivitelezői: dr. Doma Barnáné, Jely Lászlóné, Karai Jenőné, Molnár Istvánné hímzéstechnikai megoldásokat, öltésmódokat alkalmaztak, elevenítettek fel, a bibor-, kereszt-, és holbeinöltés technikájával készült sárközi biborvég mintaanyagának variációjára. 87.old

MURAKÖZI ÁGOTA: Országos népművészeti kiállitás 197-. 86.old

- - - -

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 4.sz.

Jemnitz Zsigmond MDK

Az 1900- évi világkiállítás alkalmával Hennebique licentiát adott Zielinszki Szilárdnak vasbetenszerkezetek épitésére. Zielinski tervezőirodát szervezet, hamarosan függetlenitette magát Hennebique-től. A tervező iroda tagja többek közt: Dr Sabathiel Richárd, Gut Árpád, Jemnitz Zsigmond, Beck Alajos, Gergely Jenő.

106. o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

MDK

Jemnitz Zsigmond

A Zielinski iroda vezetésében végzett nagy munkát.

111.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Jellinek Ferenc rajzoló

1777-ben kelt Ratio Educationis-többek között arról is intézkedik, hogy minden olyan városban, ahol nagyobb számú az iparos ifjúság, a népiskolák mellett szervezzenek a tanoncok és tanítójelöltek számára rajztanfolyamot. – 1788-ban kezdi meg működését a Rudai Rajziskola, első oktatója Walter Ignác, Pesten 6 évvel később indul az oktatás, Jellinek Ferenc rajzoló oktatóval.

Megay László: Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola.

Budapest, 1975. 10. 14. old.

Jellinek Ferenc

Jellinek Ferenc pesti, Sinó Ferenc kolozsvári, Klimkovits Béla nyiregyházi rajziskolai igazgatót, a rajziskolák nyvendékei közül Benszárt és Szökelyt /Klimkovits-tanítványok/, Darabást /Nagyszeben/, Danaiszky Lőrincet és Brocky Károlyt /Temesvár/ emliti

Rónai György: Gondolatok művé szemvelésünk intézményesítésének centenáriumán. - Művtört.Ért.1971.3.sz.204-212.
1.

206.1.

Zelinek Ferenc

kőrajzoló

szül. Budapesten 1857.

dec. 2. r. kath. Riegler

kőrajzolónál foglalkozik.

4 elemit végzett.

1876/7 I. esti tanfolyam

budapesti mintarajztanoda-

Lelet, ercsi VI.14.

– Székesfehérvári VI.14.

Jellenek Elvira

szül. Magyar Egregyen (Zi-
lah m?) 1894 okt. 30 Rk
4 polg.
1915/16 I. elsőéves művész-
nőv. Deák Ebner L. Pilch O.
1915/16 II. elsőéves n. o.
1916/17 I. másodéves n. o.
1916/17 II. " " "
1918/19 I harmadéves n. o.
1918/19 II. " "

V.

Camberwelli (londoni) népkönyvtárak III. 89

MDK

Jellenek Elvira,

szül Magyar Egregyen /Zilah m.?/ 1894 okt.30.
r.kath. 4 polg.

1915/16 I. elsöéves müvésznöv. Deák Ébner Lajos,
Pilch Dezsö tan.
1915/16 II. elsöéves u.o.
1916/17 I. másodéves növ. u.o.
1916/17 II. " " u.o.
1918/19 I. harmadéves " u.o.
1918/19 " " u.o.

Jellenné Dapsy
Klementin

1920. sept.

kiöll. Nemzeti Szalonban

Vörösberenyi udvar, vizf 1000.—

~~##~~ Varró leany, vizf. 400.—

Muz. és Kot. Értesitő VI. 5.

Jell E.J./Johan/,asztaloslegény

Győrben 1674.1699 között megfordált asztalosleg é nyek jegyzéke származási hely szerint:"München: Jell E.J." 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz.Evkönyve

Jell E.M./

DK

Jellenné Dapsy Klementin

Vörösberényi udvar, vf.

Varró laány, vf.

N.Szol. Összi tárl. 1920. szept. 15. l.

Jellinek Lipót

aranymives, 1868. Pest.

Horváth Szentpéteri

254. l.

Jelinek Lajos, grafikus

Soós Békéscsabától a következő kiállításokról kaptunk értesítést: Takács György keramikus, Jelinek Lajos grafikus kiállításáról.

Kiállítási Kalendáriumunk.

Szocialista Művészet, 1984. febr.

Jelinek Lajos

Júl. 17-31.-ig tartott a II. békési alkotótábor, melynek záróaktusa az „Alkotótábor '76" c. kiállítás, melyen szerepelnek, a művész művei. „Öreg fák" c. tusrajza (említve)

Sass Ervin: Kiállításról kiállításra.
Békés Megyei Népújság, 1976. aug. 15.

Jelínek Lajos

a győri rajzisholában lakatos mesternek képezte ki magát 1792-ben.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútor-művészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

65 f

Jelenek Lajos, grafikus

L. Szőnyei György

–: Győztesek, futkelmak

12.

Esti Hírlap, Bp. 1978. máj. 12.

Jelenich Lajos, grafikus

L. Nagy Tamás

8.

—: Közlemény

Népszabadság, Bp. 1978. május 16.

Jelinek Lajos, kötő

L: Fajó János

Dömötör János: Egy képzőművészeti szakkör negyedszázada
123-127
Új Auróra, Békéscsaba, 1982. aug.
1982/2

Lemmitz Sándor

„Kritika"

Szegedi Szemle, 1986. VIII-8.

Jencz Zoltán

Alkotásával szerepel a Nemzeti Szalon tav.tárlatán.

N.U.934.VI.10.

JENCS Márton egri ácsmester. 1741 január 24-én kelt adat szerint Szent Mihály templom villámsujtotta tornyát ujjáépiti Egerben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

JENCS /JENTSCH/ Márton ácsmester. Egerben a XVIII. század második negyedének legtöbbet foglalkoztatott ácsmestere, aki főleg Carlone kőművesmesterrel együtt dolgozik. 1724-47 közötti adóösszeirásokban találkozunk nevével és az 1734-47-ig terjedő kötetekben mint a város I. negyedének 4. fertályában lakót irják össze, akinek saját háza van. 1736-ban leányát Jencs Évát feleségül veszi --+ Falk János kőművesmester, későbbi egri céhmester, a mino-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

rita templom épitőmestere. A házassági tanu Giovanni Battista --+ Carlone volt. Személye valószinüleg azonos Jencs Mátyás egri ácsmesterrel, aki ebben a névalakban csupán egy izben a kerecsendi rk. templom 1732. évi épitkezésénél fordul elő. 1730-32-ig működik közre szintén Carloneval a demjéni rk. templom épitésében és ugyancsak ő vele 1732-ben, majd 1735-ben a füzesabonyi rk. templom kivitelezésében. Carlone mellett ő szerepel az irgalmas

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

rendház 1729-ben elkezdett épitkezésénél, továb-
bá az egri püspöki rezidencia Erdődy-féle ki-
épitésénél 1732-ben, majd 1736-ban találkozunk
á nevével. 174o-ben Gyöngyösön tartózkodik, ami-
kor a gyöngyösi ferences templom ácsmunkáit ké-
sziti. Az egri Szent Mihály főtemplom mennykőtől
mègégett tornyának helyreállitását 1741-ben vég-
zi el. Jencs Márton müködik közre 1742-ben a vá-
rosház és a tábornokház /kommenndáns ház/ épit-
kezésénél is.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

M.D.K.

Ferncs Márton ács mester

Egerben a XVIII. sz. második felének egyik legfoglalkoztatottabb ácsmestere. Együtt dolgozik Carlonéval a dernjéni templom, a füzesabonyi templom építésénél. Részt vesz a püspöki rezidencia munkálatainak irányításában. Közreműködik a ferencesek templomának (1740) majd 1741-ben az egri Szt. Mária templom (1741) és a városház (1742) helyreállításában.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,
345. old.

M.D.K.

Ferncs Márton ácsmester

végezte a füzesabonyi templom
ácsmunkáit 1744-ben.

Művészettörténeti Értesítő, 1968. XVII.évf. 3-4. sz.
Szabó Erzsébet: Joannes Battista Carlone.

225. old.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Fercs Márton, ács

neve szerepel az egri püs-
pöki palota épitkezésénél, a Car-
lone mellett dolgozó iparosok
között.

Művészettörténeti Értesitő, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.
Szabó Erzsébet: Johannes Battista Carlone. 218. old.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

Jencs ~~Márton~~ Márton, ácsmester, egri

A megyei kórház épitésénél, 1727-28-ban ő végzi az ács munkát. 192.o.

Ringelhann Béla: Azegri megyei kórház. 189.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. IV. Eger, 1966

Jenas Márton

egri ónöntőmester 1729 körül munkálatokat folytat az egri Markhót Ferenc u. 1-3. sz. a. épületen.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt. Budapest, 1972.

3841

Jencs Márton

1732-ben az egri Széchenyi u. 1-5. p. érseki palotában desmesterként működik.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4941

Jenes Márton

egri ácsmester 1732-35 között végez mun-
kálatokat a fügedabonyi r.k. templomon.

Voit Pál szób.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája. VIII.
Budapest 1972.

7461

Jencs Márton

1741-42 között állította helyre az egri szt.
Mihály székesegyház leégett tornyát.

Voit Pál szb.: Sleves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII köt.
Budapest, 1972.

4121

Jencs Márton

egri desmester, működött kőzre a miskolci minorita templom építkezésénél.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70. Budapest, 1972.

332 f

Jencs Máton ácsmester

Neve említve a místolci volt minorita tpl. építkezésével Zaporolatban (1743)

Magyar Műemlékvédelem 1969-70
Bp. Akadémiai Kiadó 1972
332. old.

JENCS Mihály egri kőműves segéd, aki Egerben dolgozik 1752-ben --+ Vallner kőművesmester legényeként, majdx ugyanitt 1761-től 1771-között mint önálló kőművest veszik fel az adózók névjegyzékébe.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 345. old.

Jencsik Béla

Sátoraljaujhelyi művész, 1962-ben a megyei kiállításon kitüntették.

Megyei képzőművészeti kiállitás nyilt Sátoraljaujhelyen.
Északmagyarország 1962. szept. 4. 4.l.

Jenczik Béla

Kiállítása volt
Sátoraljaújhelyen

Napjainki 1963, 9 n. 10 red.

Jencsik Béla
festő

M.D.K.

Sátoraljaújhelyen és Szerencsen vett részt
kollektív kiállításon.

—:—

Művészet, 1963. július – 47 lap

Jencsik Béla

MDK

1963 évi kiállitása

Sátoraljaujhelyen

-i -é: Az évi képzőművészeti kiállitásaink.
NAPJAINK, 1963. szept. 1.

Jencsik Béla

Hubay Miklóssal és
Sárdi Tibornával kiállítása
volt Tiszakarádon és
Cigándon.

Ágoston meszor ünnepén 1963
dec 24

Mercredi Soir

Merci bien Lucien de
votre Télégramme et
Félicitations.

Cordial souvenir [illegible]
Yves Ly

Jencsik Béla

testő

1963 dec 15-21 kiállítása volt

Tisza korádon Hubay Miklós-
val és Sárdy Tiborné val.

Észak magyarország

1963 dec. 7.

Jencsik Béla

Két másik művésszel együtt kiállítást rendez májusban a sátoraljaújhelyi Kossuth Művelődési Házban.

említve.

Napjaink, 1963, 5. szám, 12. lap.

Jencsik Béla

MDK

szerepelt a kiállításon

és dijat nyert.

K.J.: Megyei képzőművészeti kiállítás Sátoraljaújhelyen.

ÉSZAKMAGYARORSZÁG. 1962. szept. 7.

Jencsik Béla MDK

Szerepelt a kiállitáson

Komáromi József: Néhány szó a sátoraljaujhelyi képzőművészeti kiállitásról.

Napjaink. 1962. okt. 1.

M. D.

JENDRASIK

Az 1899 -i oroszországi osztrák - magyar kiállitáson szerpel.

Magy. or. iparmüv. tk.
Weinernè: Orosz kapcs. 152.1.

Jendrássik Alfréd

Művészet – 1910

85, 308

III. Sarkantyu XVII. sz.

27/15.

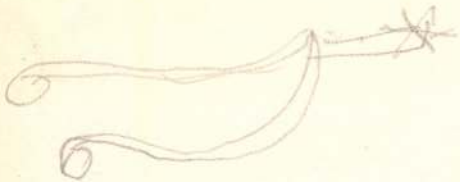

Jendrássik Alfréd

építész

szül. Budapest 1866.

okl. nyert 1890

Nevjegyz. Műegyetem 10 l.

Jendrassik Alfréd

építész

Szül. 1866. júl. 1.

Lásd

Ki-Kicsoda?

371. l.

NYOMTATVÁNY

Budapest

ürmök

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^1/_2$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Jendrassik Alfréd

építész

l.

Révai XXI. 476. l.

Jandrássik Alfréd

Művészet 1908

204

Jendrassik Alfréd

1910–12. a turóc-
szentmártoni tót
Matica egyesület szék-
házát kincstári posta-
épületté alakitotta át

Bierbposta

67. l.

s z e r z ő d é s

ıc, mint lakástulajdonos

Jendrassik Alfréd

építész

Lajos

Bierbpasta

46. l.

47. l.

Pozsony:

A Duna ~~bal~~ tulsó part
vár s aljában a város terül e
válnak ki. A part közelében
térben balra egy fatörzs fe
mögött férjé állva nézi a va
közeledik a néző féle. Feli

„Pressburg an d

fölül balra: „ Ms C. L. No 14
s legalól balra: „ Aus d. Kün
s jobbra: „ Eigenthum d. Ver

Aczélmetszet, méretei

~~Lapa~~ T. 4

Jendrassik Alfréd

építész, ny. h.
államtitkár

tervezte az Orsz.
Állategészségügyi
Intézet Hungária-
úti palotáját, amely
nem rég elkészült

ÉIÉM. 1930. 7-8. 4.
(Képpel és alaprajz-
zal)

9. A középiskola legmagasabb osztályát elvégezte-

10. A középiskola II-ik osztályát elvégezte-e? .....

11. Az elemi népiskola VI-ik osztályát elvégezte-e?

12. Az iparos- és kereskedőtanonc iskola III-ik os

13. Az elemi népiskola IV-ik osztályán felül az ip
elvégezte-e? .....

14. Ipari üzlet, vagy vállalatnál, — ideértve a bá
közlekedést is, — dolgozik-e az utolsó 5 éve
szakításokkal ugyanegy munkanemben (szakmá

15. Őstermelés körében vezető munkási, vagy felügy

16. A 14. és 15. pontok alá nem sorolható egyéb köz-
bármely foglalkozás körében legalább 5 év ót

17. Ha nem volt 5 éven át, volt-e legalább 3 éve

18. Katonaságnál, vagy csendőrségnél kiszolgált a

19. Az országos színészegyesületnek tagja-e? .....

20. Mióta lakik Budapesten? .....

JEGYZET: Ebből a nyomtatványmintából szü
(IV., Központi városház II. em. 2

Jendrassik Alfréd

építész, államtitkár

szerzette az alábbi épü-

letet.

Építő Ipar – Építő

Művészet. 1929. 69. l.

(Felépült az Országos Állat-

egészségügyi Intézet.)

Jendrássik Alfréd

ny. h. államtitkár

műépítész

ifod

Építő-Ipar — Építő

Művészet. 1929. 28. l.

(Tanulságok a Debre-

cenben lezajlott bér-

ház-pályázattal kap-

csolatban.)

II. ir

Fenti díjat nyert

e pályázaton.

: impresszio-
anet például
nek tartotta.
ne impresz-
ránti ellen-
olt. Renoir-
fegyvertárs.
uint, akivel
iratú skatu-
boz jó nagy
ek java ter-
n művésze-

zedék sokat
ancia művé-
tnak, mint
n Cézanne-
ben a szép-
soport kör-
kubistáké,
útnak. Egy
k a mértani
ban a tér
ak azon a
csoportnak
or azonban
ott utána.
us Picasso,

Jendrassik Alfréd

épitett

terverte a gyulai korház

tüdőbetegek pavillon-

ját és a sebészeti pavil-

lont, melyeket 1911-ben

adtak át rendelte-

tésőknek

Scherer

II. 286 l.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
kartonlap,		Román stél.
tusrajz,		33/50 cm.
		felvette:
		Nagy Virgil.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Jendrassik Alfréd

épitén

a nagysomorréti állami

tüdőbeteg szanato-

rium tervezője

l.

Békássy Hévesom

152. l. képpel

lásd

Nagysomorrét

alatt is

Mátyás, I-ső, magyar király

III. 148, 149

Jendrassik Alfréd

építész, ny. államlit-
kár

a gyöngyösi szanato-
rium fenti tervei
szerint épül

MAGYAR. EPITOMUVESZET

1927. 7. sz. 18. l.

Jendrássik Alfréd

A m. Kir. Orsz. Közegészségügyi intézet.

Szefeltlex. 304. l.

Életr. arck

u. o. 713. l.

Jendrássik Alfréd

építész

élet.

l.

Karcragmagyállam

604. 605. l.

Villamos felszerelés

1903-909-5
Térey-lakás.
Előcsarnok.

82. Menyezet-lámpa.

2 darab vörösréz menyezetlámpa öt égővel és levéldiszszel.
Becsértéke per 140 K.....280.00 K

Szállitotta a Ganz és Társa czég a 1903: X. 8-án kelt és 1903:XI. 4-én 78670 sz.a. jóváhagyott alkuegyezmény alapján (663-903).-- Kifizettetett az 1904: IV.5-iki 21092 sz. leirattal (280-904).

Jendrássik Alfréd
építész
A gyulai kórház
tüdőbeteg osztályának
déli homlokzata
Repr.
Építő Ipar
1913. 339. l.
Alaprajzok repr.
u.o. 342. l.

88

OLASZ FESTŐ, XVII. század

Jendrássik Alfréd

Épitő Ipar (315–317. l.
1913. 305–308. l.) 327, 329 330 l.

(A békésvármegyei
(gyulai) közkórház
uj sebészeti, tüdőbetegi
és fertőzőbetegi pavillonja,
képekkel és tervrajzokkal.)

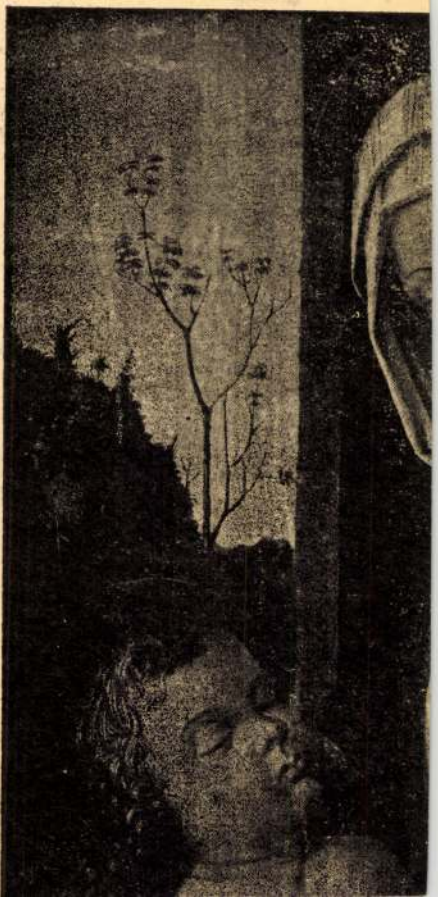

Jendrassik Alfréd

Művészet 1908. 204
– 1910. 85, 308
– 1911. 353

Budapest Székesfővárosi I. ker. Község

Név : Szenku

II a

Zárókir

Jendrassik Alfréd

ch. államtikár

építész

A m. kir. orsz. köz-
egészségügyi ~~intézet~~
(Rockefeller) intézet
budapesti palotájá-
nak terve fantitös-

Repr.

Építő Ipar – Építő
Művészet. 1925.
40–42. sz.

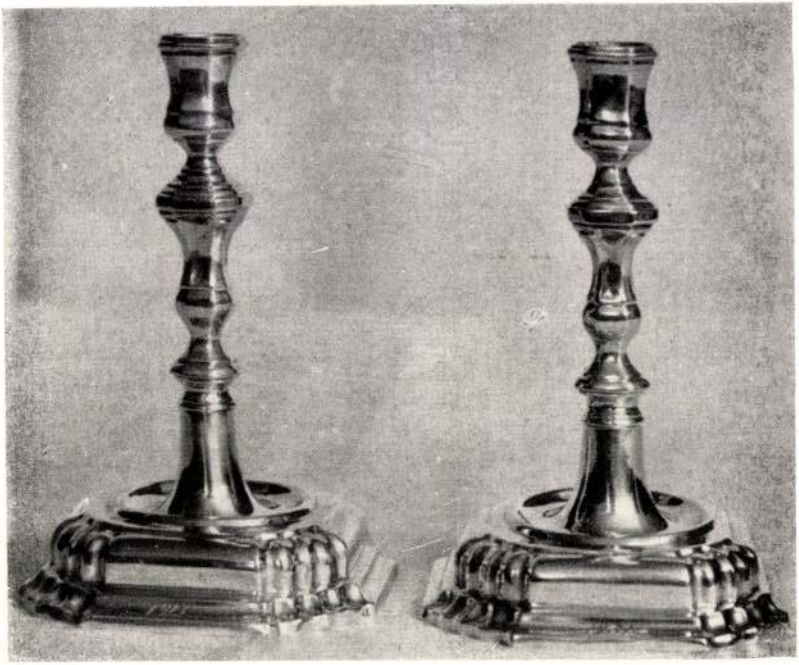

823/A

Jendrassik Alfréd †

ny. h. államtitkár

műépítész

Akadémiai

Magyar Életrajzok

1932. 120. l.

MAGYAR MŰKINCSEK CSEHORSZÁGBAN

IRTA

GENTHON ISTVÁN

Jendrássik Alfréd

Művészet 1911.

353

Síremlékek a nagyrombati református templomban VI. 245.

matikai eredményeket is figyelembe vette. Ennek következtében a

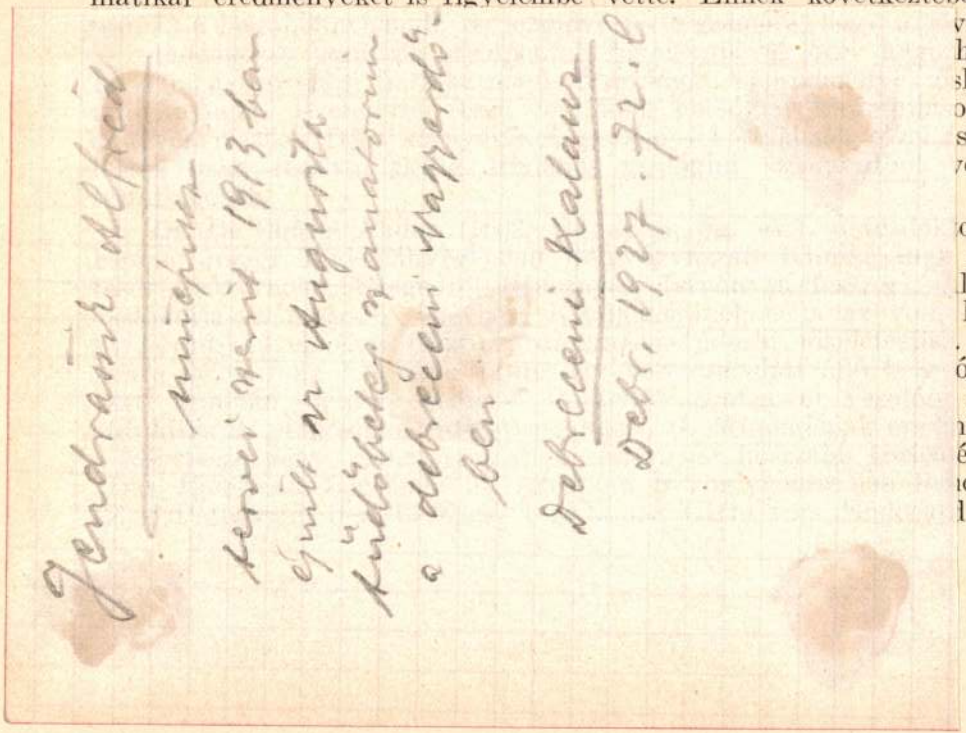

vőben
hassa
slény-
on is,
smer-
voltak

or, a
fize-
llami
hogy
. Na-
ógyá-
alatt
ménye
énye:
ock“,
l aus

Jendrassik Alfréd
mücpisz
tervei szerint 1913 ban
épült az Augusta
tüdőbetegszanatorium
a debreceni Vagyardó-
ben

Debreceni Kalauz
Debr. 1927. 72. l

modern katolikus templomi művészet gyakorlati problémáiról. Tanulmányutat tett Monte Cassinóba, Littoriába, Sabaudiába, Viterboba, Nápolyba, Pompeibe, Salernóba, Amalfiba és Ravellóba.

II. BÉCSI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Wien, VII. Museumstrasse 7.

AUSZTRIAI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Barta László (1906, Debrecen, ref.), bölcsészdoktor, díjtalan gyakornok az egyetemi vegytani intézetben, Debrecenből (Bodnár János professzor). Állami ösztöndíjas az első félévben. Kiküldetésének célja biokémiai tanulmányok folytatása, különös tekintettel a dohánynövényre. Tanulmányi programmjának megfelelően a bécsi orvosi-

Jendrassik Alfréd

építész

Sanatorium a
Mátrában
Repr.

Architectura

77. l.

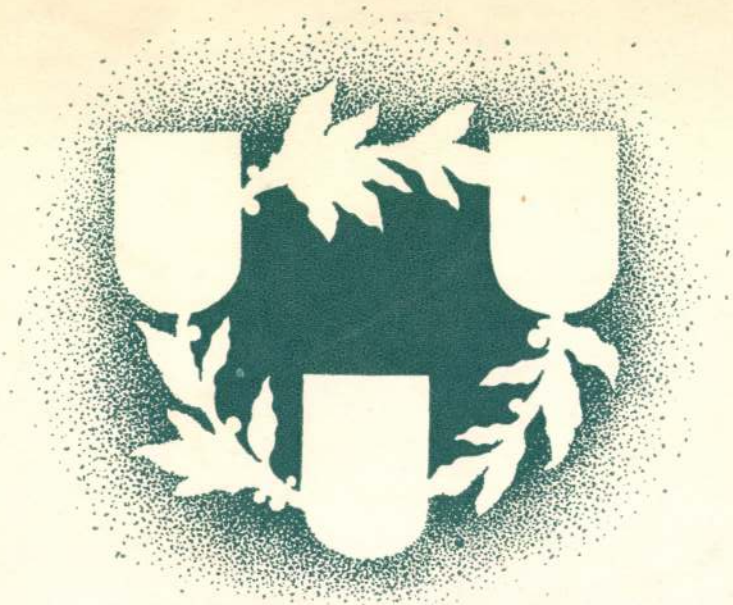

A MAGY. KIR.
VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

Gendrassik Alfréd

a debreceni sk. Svetits leányneveltintézet városi bérház terv.

II. díj -

Magy. Építőművészet

1929. 2. 4. 27. 1.

~~1051. Ismeretlen művész.~~

A XIX. századbó

1051. ~~[illegible]~~ Buda.

Mellig ~~[illegible]~~, ba
zolva. Haja, bajusza és
kucsmája prém, pánczéljá
lötte kendő ~~[illegible]~~ látszik. A hát
hető ~~az~~ egyik tornyon fé

Hullámos orvánat alapja lefelé ~~[illegible]~~ hajlik.

a képlapon: BVDA
a hátlapon: AR. BV

~~Karimája és mindk~~

Rezes ólomdomborm
20 K. -- Havas Emil ajánd

Jendrassik Alfréd

építész

† Bp. 1932. máj 21.
66-ik évében.

Fábián Gáspár dr:
Jendrassik Alfréd
meghalt. Építő
Ipar — Építő Mű-
vészet. 1932. 11–
12. k. 46. l.

közigazgatási kerületre vonat-
itöltés hivatalból fog történni!

-kör. ..... közigazgatási kerület.

RÓ-LAP
ÁG MEGÁLLAPÍTÁSÁHOZ.

.....

.....

..... utca / tér ..... szám

a fővárosban van akalmazva, alkalmazásának

..... utca / tér ..... szám

..... utca / tér ..... szám

.....

z 1913. évre érvényes választói névjegyzékbe

ási kerületben? .....

.....

< Jendrassik Afréd >

épitész

vód

Padányi Gulyás Ferenc

< > Sír-hantjára

Épitő Ipar – Épitő

Művészet. 1932 –

11 – 12. sz.

46. l.

közigazgatási kerületre vonat-
itöltés hivatalból fog történni!

-kör. .....közigazgatási kerület.

RÓ-LAP
ÁG MEGÁLLAPÍTÁSÁHOZ.

.....

.....

..... utca / tér ..... szám

a fővárosban van akalmazva, alkalmazásának

..... utca / tér ..... szám

..... utca / tér .....szám

.....

z 1913. évre érvényes választói névjegyzékbe

ási kerületben? .....

.....

Jendrasik Alajos

mucipitan

berverte az ujpesti
jarvanykorhaz épüle-
tét, melyet 1930-ban
adtak át rendeltété-
sének.

Ugro 37 il.

. ARANY ÉREM .

CSÁSZÁRI ÉS KIR

Riglei

SÜRGÖNY-CZIM:
„RIGLERJE"

PAPIRNEMŰ-GYÁR

RAKTÁRAK: V., ERZSÉBETTÉR 19,

M. K. PÓSTATAKARÉKPÉNZTÁR SZÁMLA 3509. SZ.

F.
Műemléke

Jendrassik Alfréd

Felavatták a kivándorlási alap Attila-körúti új bérpalotáját. A belügyminisztérium a kivándorlási alap számára az elmult esztendőben megvette az Attila-körút 12. szám alatt lévő rozoga házat és azt lebontatva, helyébe egy négyemeletes bérpalotát építtetett. A bérházat ünnepélyes keretek között avatták fel. A felavatáson megjelentek Rakovszky Iván belügyminiszter, Marinovich Jenő főkapitány, Kószó István államtitkár, Jendrassik Alfréd helyettes államtitkár, Folkusházy Lajos alpolgármester, Szőke Béla ezredes, a honvédelmi miniszter képviseletében Szabó Zoltán nemzetgyűlési képviselő és még sokan mások. Az ünnepség napjára a házat szépen feldíszítették és az első emelet előcsarnokában félkörben felállva köszöntötték Vass József népjóléti minisztert, aki titkárjának kíséretében öt órakor érkezett meg. A miniszterelnök-helyettest rövid beszéd kíséretében Rakovszky Iván belügyminiszter fogadta, utána Kószó István államtit-

Épitő Ipar - Épitő

ITŐ MŰVÉSZET 1926. 123

kár ismertette a ház építésének történetét. Később a terveket is bemutatták, amelyeket Jendrassik Alfréd okleveles építész, helyettes államtitkár készített, aki Áldássy József miniszteri tanácsossal, a kivándorlási ügyosztály vezetőjével együttesen készítette el a költségvetés és az építési munkákat, míg Trux Lajos dr. miniszteri tanácsos, az elnöklete alatt működő és Szieber Ferenc, Noviczky Tivadar és Elek Tibor tagokból álló építési bizottság állandó felügyelete mellett ellenőrizte a költségvetés betartását. A nagy bérházban

öt családi lakás van és tizenöt egyszobás-hallófülkés, továbbá tizenkét kétszobás legénylakás előszobával és fürdőszobával, központi fűtéssel és megfelelő mellékhelyiséggel. Ezek a legénylakások emeletenkint külön társalgóval vannak ellátva, amely társalgó egyúttal étkezőhelyül is szolgál. A lakásoknak emeletenkint külön takarítójuk lesz, akiknek egyszobás lakás és konyha áll rendelkezésükre.

Jendrassik Alfréd

épitép

Élctr. arck.

Váljubal

172. l.

a gyszagos,

Dr. Kentiványi Gyula
főtitkár úrnak.

Budapest IV.

[illegible] 10 [illegible] b. B.

10 10 VÁSÁR 1937 MÁJUS BUDAPEST MAGYARORSZÁG

50. Flórián-téri fedett vásár. ✦ Gedeckter Marktplatz am Flórián-Platz. ✦ Mercato coperto in Piazza Flórián. Les halles de la place Flórián. ✦ Covered Market at the Flórián-Place.
(Horváth Tibor és Krencsey Géza)

47. Orsz. M. Kir. Közegészségügyi Intézet.
Kgl. Hygienisches Landesinstitut.
Istituto nazionale di igiene. ✦ Institut national de santé publique.
National Public-Health Institute.
(Jendrassik Alfréd)

Liber Központ
47. sz. Lap

JENDRASSYK ALFRÉD, épitész

Szombathelsen 1922-ben a város rendezési tervének pályamüveit biraltak.A harmadik dijra javasolt mü mellett szavazott Medgyasszay Istvan,Niessner Aladar,stb.Ellene szavaztak Jendrassyk Alfréd,Hochholzer Odön,Rauscher Miksa,stb.épitészek. 432.old

HORVÁTH FERENC: Szombathely város harmadik városrendezési terve 429.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf, 1970, 3.szám, Szombathely

Jendrasik Alfréd MDK

Krisztina kőrut 57. Színháztörténeti Muzeum /Áldásy -ház/.
Klasszicista földszintes házra 1931-ben Jendrasik Alfréd tervei szerint épitettek egy emeletet és átalakitották.
Itt lakott Clark Ádám.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

33.1.

JENDRASSYK ALFRED, épitész

Szombathelyen 1922-ben a varos rendezési tervének palyamüveit biralták.A birálatok elhangzasa,a jeligés levlek felbontása,a dijak odaitélése után a jegyzőkönyvet a bizottsag tagjai alairtak,köztük Jendrassyk Alfréd épitész is. 434.old.

HORVÁTH FERENC: Szombathely város harmadik városrendezési terve 429.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 3.szám, Szombathely

Jendrassik Alfréd

épitész, számos villát, bérházat, templomot épitett.

Berza László, Bernát György, Erdey Ferenc stb.: Budapest 1973. : „Budapest Lexikon." 13351

4981

MDK

Jendrassik Alfréd és Vida Artur
1500 koronás első dij

Lugosi közkórház tervpályázatán... Vállalkozók
Közl. 1908. ápr. 22. 5 l.

Jendrassik Jenő (1860-1919)

„A lovat" Olaj, vászon 130 x 71

Jelezve lent balra: Jendrassik Jenő

Kikiáltási ár: 12000 Ft

BÁV 38. Képaukció Budapest 1975 december

M.D.K.

Jendrassik Alfréd, építész
műv. államtitkár

elkészítette az ujpesti
járványkórház terveit,
melyek még az évben kivi-
telre kerülnek.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.
márc. 16. sz. 7. old.

Jendrassik Alfréd, építészállamtitkár M.D.K.

tervei szerint folyamatban van a mátrai tüdőbetegszanatorium 270 ágyas épületének munkálata, mintag 25 kat. hold nyi területen.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.

jul. 20. sz. 11. old.

MDK

372. Jendrássik Alfréd, ép.

Szül.: Bpest, 1866. Okl. kelte: 1890. Sz.: 630.

A m. kir. József müegyetemen oklevelet, absolutoriumot vagy oklevélhonosítást nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

MP-IP - MPm-MŰVÉSZET. 1931. márc. 1. 41. l.

M.D.K.

Fendrassik Alfréd, építész
államtitkár

tervezi és művezeti a
Bethlen-udvarral szemkört
épülő, un. Attila-bérpalo-
tát.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1925. XLVI. évf.
dec. 2. sz. 2 'old.

MDK

építész
Jendrassik Alfréd, kevermesi szanatórium terve

Vállalkozók Közlönye, 1908, okt. 28. 8 l.

MDK

Magyar művészek olaszországi képei a Nemzeti Szalonban. Új Magyarság 1943. ápr. 22.8 l.

MDK

Jendrassik Alfréd épitész

Épitő Ipar - Épitő Művészet. 1932.

MDK

Jendrassik Alfréd épitédz

Középitkezések listája. Pesti Napló mell. 1932. jul. 27. 2 l.

Tendrassik Alfréd, építész M.D.K.

, dolgozta ki a Keveresen építendő 500 ágyas sanatórium tervét, mely 105 holdnyi területen, a volt Ipsilanti hercegi birtokon fog épülni.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

évf. 28. sz. 17. old.

M.D.K.

Fendrassik Alfréd, építész államtiskár

tervei szerint elhéznült a Rockefeller (alapítvány) pénzügyi segítségével felépült Közegészségügyi Intézet (melyhez hasonlót az alapítvány Romániában és Bulgáriában is épitetett,) melynek bpesti épületét a lap két hasábon, egy fényképpel ismerteti

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.

szept. 28. sz. 9. old.

MDK

Jendrassik Alfréd, h.áll.titkár
építész.

A Roquefeller-intézetet a Gyáli-uton J.A. tervezte. Beosztásában teljesen ujszerü, minthogy az épület kutatás céljaira épült.

-ár.; A Roquefeller-intézet.
ÉPIP-ÉPMÜV. 1927.márc.15. 43.1.

MDK

Jendrássik Alfréd,

A m.kir.belügyminiszter J.A.kir.főmérnököt a belügyminiszteriumhoz műszaki tanácsossá nevezte ki.

Kinevezés.
Vállalkozók Közlönye. 1907.márc.13. 8.1.

MDK

Jendrassik Alfréd és Vida Artur, épité

a lugosi kórház pályázatán az elsö dijat: 1500 koronát "Modern beosztás" jeligéjü tervük nyerte.

A lugósi kórház .....

Magyar Épitömüvészet. 1908. 5.sz. 32.l.

MDK

Jendrássik Alfréd, ép.

A bestrecebányai tüdőbetegszanatorium terv-pályázata.
A díjakat és megbizást nem adták ki.
J.A. tervét megvették.
I.-II. em.alaprajzai. Repr. 18.1.

Magyar Építömüvészet. 1917. 1-3.sz. 18-17.old.

MDK

Jendrássik Alfréd és Vida Artur, építészek

a lugosi kórház pályázatán az első 1500 koronás díjat kapták.

Müvészet. 1908. 2o4.1.

MDK

Jendrassik Alfréd és Vida Arthur, ép. -ek

"Modern beosztás" jeligéjü 7. sz. tervük nyerte az elsö, 1500 korona dijat.

/Lugoson épitendö vármegyei közkórház./

Eldöntött pályázat.
Pesti Hirlap. 1908. 97. sz.

Jendrassik Alfréd, építész M.D.K.

utolsó és legnagyobb művét, melynek felavatását már nem érhette meg, a 350-ágyas Mátrai tüdőbetegszanatóriumot átadták rendeltetésének.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1932. LIII.évf.

jun. 3, sz. 6. old. + 1 fh.

Fendrassik Alfréd M.D.K.

építés

Vida Arturral közös terve 600. K-ás második díjat nyert a harcaci városi Tanárképezőtár szérkáránas pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI.évf.

jul. 27. sz. 11. old.

M.D.K.

Jendrassik Alfréd, építész

1000 p-ös második
díjat nyert a debreceni
városi bérház tervpályá-
zatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1929. L. évf.
febr. 6. sz. 7. old.

Fendrassik Alfréd, építész M.D.K.

Valamint Böhm Henrik és Hegedüs Árnim körös tervei szerint elkészült Ujpest város új kórháza 24 kórteremmel, mely 80 tervő beteg befogadására alkalmas.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1932. LIII.évf.

jun. 2. sz. 4. old. + 2 th.

MDK

Jendrassik Alfréd és Vida építészek

a szegszárdi városi kincstári postaépület tervpályázatán 1909-ben III. dijat nyertek.

Bierbposta. 60.1.

Jenitzsch, Alfred ex Vida ephidrosa

MDK

Jendrassik Alfréd, ny.b.állam-
titkár, épitész.

irod

Népszerü Tudományos és Technikai Napló
A Pesti Napló ingyen melléklete..1932.jul.3.

MDK

Jenirassik Alfréd, nyb.ő.állam-
titkár, építész.

ired

Népszerű Tudományos és Technikai Napló
A Pesti Napló ingyen melléklete. 1932. jul. 3.

MDK

Jendrassik Alfréd, építész.

fájdalmasan vesszük tudomásul tagtársunk 1932-ben történt elhunytát.

Halottaink.
Magyar Iparművészet. 1933. 80.1.

Jendrassik Alfréd, építész

MD K

A besztercebányai tüdőbetegszanatorium terpályázata.

Jendrassik Alfréd és Spiegel és Engletth építészek szintén külitek pályamüvet.

Nem ellenkezik ez a pályaterv a feltételekkel, mely szerint a bemutatási rajzot kifesteni nem szabad?

Tervnirálati Jegyzőkönyv.
Magyar Építőmüvészet, 1917 2-3.sz. 14.1.

Fendrassik Alfréd, bpesti épitér M.D.K.

tervei alapján uj templom épül Dunaharasztiban 95.899. korona 53 fillér költséggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

márc. 18. sz. 6 old.

Fendrassik Alfréd, építéz. M.D.K.

bemutatta az Esztergomban építendő vármegyei szérház terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

ort. 16. sz, 10. old.

Fendrassik Alfréd M.D.K.

Opesti építez

Vida Artúrral körös terve 1500 K-ás első díjat nyert a lugosi kórház pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

ápr. 22. sz. 13. old.

Fendrassik Alfréd M.D.K.

Budapesti építész

tervei szerint épül a gyulai vármegyei kórház sebészeti pavillonja és ragálykórháza.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

jun. 19. sz. 11. old.

MDK

Jendrassik Alfréd

Magyar V.: Jakab Dezső. Épitő Ipar - Épitő Művészet. 1932. szept. 1. 66-67.l.

Jendrassik Alfréd, építész M.D.K.

tervét megvásároltáz a brassói polgári közkórház pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

márc. 13. sz. 13 old.

M.D.K.

Jendrassik

Müve a Szépmüvészeti Muzeum modern magyar képtára megnyitó 1906-os kiállitásán.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956. Bp. 1956. 169.1.

Jendrassik Alfréd, építész M.D.K.

nyert megbírást Vásvármege
közigazgatási bizottságától a szom-
bathelyi közkórház terveinek el-
készítésére. [A pályázaton Wälder
Gyula terve nyerte el az első díjat-
később Jakabffy Zoltán is közreműködött
a kivitelben.]

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

jul. 19. sz. 12. old.

Fendrassik Alfréd, építész M.D.K.

dolgozta ki a Gyulán épitendő békésvármegyei közkórház bővitési és kornerűsitési tervét.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

okt. 13. sz. 9. old.

MDK

Jendrássik Alfréd és Vida Arthur

Pályamunkájukat az alábbi pályázaton megvásárolták

A Szombathelyen emelendő közkorház terveire hirdetett pályázat. Művészet 1911. 353.l.

Jendrassik Alfred

építész

† 1932.

Fábián Gáspár dr.

építész közlése.

1957. jan. 22.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS

TANÁCSA.

A Műemlékek Nagytekintet

A Székesfőváros tanácsának al

a mai napon rövid használatra átv

1:100 léptékben készült hosszmets

Jendrassik Alfréd

I.

Tér és Forma

1927. II. 7. I. l.

2. l.

3. l.

MDK

Jendrassik Alfréd ny.h.államtitkár

Kinek jutottak a középitkezések... Népszerü Tud. és technikai napló. Pesti Napló mell. 1932.jul.13.

MDK

Jendrassik Alfréd műépitész /+1932/

Magyar Iparmüvészet, 1932. 120 l.

M.D.K.

Fendrássik Alfréd, épitez

Véda Artúrral körös terve 300 K-ás harmadik díjat nyert a szekszárdi póstapalota terepályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

febr. 2. sz. 12. old.

MDK

Jendrassik Alfréd és Vida Artur
1500 koronás I.dij

A lugosi kórház... Magyar Épitőművészet, 1908.
5.sz. 32 l.

MDK

Jendrassik Alfréd és Vida Arthur
1500 koronás I.dij

A lugosi kórház. Épitő Ipar, 17.sz. 1908. ápr. 26.
184 l.

Képzőművészet.

* (Eldöntött pályázat.) A Lugoson épitendő vármegyei közkórház épitésére beérkezett pályatervek megvizsgálását és birálatát a biráló-bizottság folyó hó 16-án befejezte, és egyhangu határozattal következőkép döntött: Az első dijat kapta a 7-es számu terv; jeligéje „Modern beosztás". A második dijat nyerte a 13-as számu terv; jeligéje „Közegészség". A harmadik dij nyertese a 17-es számu terv; jeligéje: „Áldás". A dijazott tervek jeligés leveleinek felbontása után kitünt, hogy az első, 1500 koronás dij nyertesei: *Jendrassik Alfréd és Vida Arthur* budapesti oklevéles épitészek; második 1000 koronás dij nyertese: *Baumhorn* Lipót budapesti műépitész; a harmadik 800 koronás dij nyertese: *Villányi* Ármin épitész.

Pesti Hirlap 1908. 97 sz.

K.

Baumhorn Lipót

Jendrassik Alfréd

cséd

2

A lugosi kórház pályázatán az első díjat, 1500 koronát ***Jendrassik*** Alfréd és ***Vida*** Artur „Modern beosztás“ jeligéjű terve, a második, 1000 koronás díjat ***Baumhorn*** Lipót „Közegészség“ jeligéjű terve, a harmadik, 600 koronás díjat ***Villányi*** Ármin „Áldás“ jeligéjű terve nyerte. Megvételre ajánlották a „Megyecimer“, a „Népnek“, „Humanitás“, „Temes“, „1908“ és „Betegotthon II.“ jeligéjü terveket. A biráló-bizottságba a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet ***Schoditsch*** Lajost, a Magyar Építőművészek Szövetsége ***Somló*** Emilt küldötte ki. (Közöljük.)

Magyar Építőművészet

1908. 5. sz. 32 l.

4/Pa 4

SPECZIÁR SÁNDOR
hírlap főbizományos
BALASSAGYARMAT
Kossuth L.-utca 23.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Jendrassik Alfréd

Múcs
léd
2

és Vida épitészek

a szekszárdi városi
kincstári postaépület
tervpályázatán 1909-
ben III. díj.

Bierbposta

60. l.

K.

Jendrassik Alfréd
ny. h. államtitkár
építész.

Kotsis Iván dr.

Lechner Jenő dr.

Petrovácz Gyula

Sándy Gyula

Népszava Tudományos
és Technikai Naplo

A Pesti Napló ügyen
melléklete. 1932. jul. 13.

3848. Szlányi Lajos.
Sz. Pesten 1869 augusz

3848 Est a Blyth folyón

~~Az~~ Esti hangulatban
~~nelar~~ innenső part~~on~~ ~~bevont~~ vitorl
ben nok többen dolgoznak, ~~a melye~~
pütt lévő tocsa vizében vissz
ben balról hét várakozó asszo
utóbbiak öltözete: főkötő, ré
zése alól jobbra: „Szlányi L.“

Lemezpapir, méretei 5

Vét 123151-908

M.D.K.

Jendrassik Alfréd, (Epesti) épitém

tervei szerint polgári és felsőkereskedelmi iskola épül Besztercebányán, 119.391 kor. 42 fill. költségelőirányzattal.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI évf.

márc. 21. sz. 4. old.

M.D.K.

Jendrassik Alfréd, Lipeski épitéz.

tervei szerint új közkórház épül Szászrégenben, kb. 300.000 K. költséggel

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

jan. 26. sz. 11. old.

M.D.K.

Központi fütő, hütő, szellőztető, szárító és portalanitó stb. berendezéseket
Vizellátó, világitó telepeket, modern gyár berendezéseket
Tervez és szállit:
HOFFMANN MIKLÓS MAGÁNMÉRNÖK
TELEFON 96—96. BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 35. TELEFON 96—96.

állomások létesitése tárgyában. A költségvetés szerint a berendezés mintegy 10,000 koronába kerülne.

A nagyváradi gyermekkórház kibővitése. A nagyváradi Sztaroveszky-gyermekkórháznak annyira növekedett a betegforgalma, hogy a városi tanács tervbe vette a kórház kibővitését. Dr. Schiff Ernő igazgató-főorvos legközelebb beterjeszti e tárgyban javaslatát.

Fürdőépület épitése Buziásfürdőn. Buziásfürdő uj tulajdonosa, Muschong Jakab a Szent Antal tó körül modern fürdőépületet emeltet 48 fürdőszobával és a hozzátartozó melléképületekkel.

A nagybecskereki villamos telep bővitése A nagybecskereki villamos telep kibővitésére beszerzendő gépészeti berendezés szállitásával a Ganz és tsa cég van megbizva 89.800 korona vállalati árban.

Iskola épités Kézdivásárhelyen. A vallás- és közoktatásügyi minister 200 000 kor. költséget engedélyezett a Kézdivásárhelyen emelendő állami polgári leányiskola épitésére. Az épitési telek már kijelöltetett.

Járásbirósági épület Püspökladányban. Az igazságügyminister rendelete folytán a Püspökladányban épitendő járásbirósági épület és fogház tervei elkészittettek és az észrevételek megtétele céljából a debreceni kir törvényszékhez áttétettek. Püspökladány község telket és 20 ezer korona hozzájárulást szavazott meg az épületre.

Gazdasági épitkezések Bárándon. A m. vallásalap tulajdonát képező Fehérvármegyében Aba község határában fekvő Bárándi birtokon levő régi épületek helyreállitása, két baromfiház és két melegház épitése alkalmával teljesitendő munkákra a m. é. november 6-án tartott versenytárgyalás alapján Krausz és Dénes dunaadonyi vállalkozók nyertek megbizást 59098 korona 05 fillér vállalati összeg mellett.

Szávahid épités. A m. kir. államvasutak vinkovce—brckai vonalán Gunja és Brcka állomások között fekvő vasuti és közuti Szávahid 7 darab mederpillérjéhez megkivántató alapozási és falazási munkák teljesitésére, a f. é. január 24.-én tartott árlejtés alapján Gregersen G. és fiai budapesti cég nyert megbizást 474,469 kor. 60 fillér vállalati összeg mellett.

A csurgói villamos világitás létesitésére a márciusi hó 10.-ére kitüzött határidőig egy cég sem pályázott.

Közvágóhid épités Zsombolyán. A községi állatorvos javaslatára legközelebb a képviselőtestület foglalkozni fog egy uj, modern közvágóhid épitésének ügyével.

Kórházépités Pásztón. Gróf Almássy Kálmán kórházat épittet Pásztón. A terveket a belügyminister már jóváhagyta és az épitéssel Hadinger A. egri épitész van megbizva.

Városház épités Liptószentmiklóson. Liptószentmiklós község képviselő testülete legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a városi hivatalok elhelyezésére a város központjában levő épületet a modern kor igényeinek megfelelően ujjáépitteti és az épitéshez szükséges terveket pályázat utján szerzi be.

Vasbetonhidak épitése Nyitra vármegyében. A vágbalparti ármentesitő és belvizszabályozó társulat az 1907. és 1908. években épitendő 2 drb. 49 m. nyilásu vasbetonhid munkálataira m. é. november 28-án árlejtést tartott, mely alkalommal a következő cégek pályáztak: Rella N. és társa 581.000 és 592.000 koronával, Fried és Adorján 498.000 és 506,000 koronával, Magyar beton és vasbeton vállalat 405,500 és 379,000 koronával, Schiffer Miksa 500,000 és 504,000 koronával, Grünwald testvérek 383,000 és 383,000 koronával, Betonhid és mélyépitő r. t. 436.800 és 436,800 koronával, Melocco Péter r. t. 548.100 és 544,200 koronával, Rauch és Fekete 524.000 és 543,000 koronával, Somlyó József 575.000 és 582,500 koronával, Freund Henrik és fiai 555,100 és 574,000 koronával. Miután a földmivelésügyi minister az árlejtést alaki okokból megsemmisitette f. é. április 29-én Érsekujvárott ujabbi árlejtést tartanak.

Fővárosi hirek.

A Magyar Mérnök és Épitész egylet hétfői szakosztályi ülésén Kiss J. Jenő előadást tartott az Aerolith üreges betonkő épitkezésről, vetitett képekkel gazdagon illusztrálva. A felette tartandó vitát, hozzászólásokat arra az időre halasztották, mikor a hosszu és kimeritő előadás nyomtatásban is meg fog jelenni s igy behatóbb tanulmány tárgyává tehető. Az ülésen azután átadták Pogány Móricnak a Batthyány mécs pályázat diját, az Ybl-érmet. Hallomásunk szerint a városnál is készülnek hivatalos tervek. Az egylet azonban átküldi Pogány tervét azon óhajjal, hogy azt valósitsa meg. Nem ismerjük a város műhelyeiben készült terveket, de az eddigi hivatalos tervezetek alapján joggal feltehetjük, hogy ehhez hasonló átgondolt, történelmi tanulmányon alapuló és művészi kézzel megrajzolt tervezetet nem fognak készíteni. Azért e helyen mi is kifejezzük azon óhajtásunkat, állitsa fel a város Pogány tervét habozás nélkül. Senkinek sem lesz oka megbánni. A főváros művészi objektumhoz jut általa.

Schwáb Gyula felolvasta az Andrássy-emlékre hirdetett pályázat birálati jegyzőkönyvét, bemutatván sorjában az elbirált terveket. Az egész pályázat magas szinvonalon áll. Első lett Sárkány István, távolhatásra jó tömegü, jó árnyékhatásu, óriás fémgolyóvégződéssel biró, kissé bizarr körvonalu tervezetével, noha mint azt a jegyzőkönyv is beismeri, kissé hevenyészett megrágatlan munka, mely azonban egészséges, érett gondolatot rejt magában. Rajner Károly felolvasta az egyleti nagypályázat birálatát, konstatálva, hogy a 3 beérkezett munka egyike sem érett a nagy dijra és az egyleti arany éremmel járó erkölcsi diadalra. A jövő évi nagypályázat programmjául fenntartották a most kiirott főuri kastély programmját. Ezzel a hosszura nyult ülést be is rekesztették, miután meg Schulek János inditványára elhatározták, hogy a földmivelésügyi pályázatok nagyszámú terveit a nagyközönségnek is hozzáférhetővé teendő, annak vagy a szépmüvészeti muzeumban, vagy az akademia palotájában való közszemlére állitásához megteszik a szükséges lépéseket.

A középitési bizottság e hó 8-án Rózsavölgyi Gyula elnöklésével ülést tartott. Napirend előtt Freund Vilmos sürgette a részéről régebben előterjesztett a belvárosi templom és a piaristák telkére vonatkozó tervek előterjesztését. Az elnök megigérte, hogy a jövő ülés elé terjeszti a terveket. Wellisch Alfréd a Sáros- és Rudas-fürdők épitésére vonatkozó terveket sürgeti. Ezzel a jövő ülésén foglalkozik a bizottság. Ezután előterjesztésre került a fővárosi közmunkák tanácsának az átirata és a középitési igazgató jelentése, az V. ker, Fürdő- és Marokkói-utcáknak a megszélesitése és az Andrássy-ut torkolatának a rendezése tárgyában és ezzel kapcsolatosan Devecis Ferenc fővárosi müszaki tanácsos előterjesztése, az Andrássy-utnak a Ferenc József-térig való meghosszabbitása ügyében. Ezt a tárgyat már részletesen ismertettük; most csak azt emlitjük föl ebből, hogy a közmunkák tanácsa a Fürdő-utcát a kezdetétől fogva egyenletesen kivánja megszélesiteni, mig Heufel Adolf középitési igazgató a Fürdő-utca elejét, az Andrássy-uttal szemben, mindkét oldalon le akarja tompitani s ott teret képezni. Ennek a költsége, hozzávetőlegesen 2.300,000 koronába kerülne. A tárgyhoz szólva, Szabó József azt az inditványt tette, hogy az ügyet most ne tárgyalják érdemlegesen, hanem — az ügyosztály véleményeképp — adják ki vegyes bizottságnak, azzal, hogy amig határozat hozatalára nem kerül a dolog, a jelzett vonalon esetleg kért épitő-engedélyek kiadását függeszszék föl. A kérdéshez hozzászóltak: Morzsányi Károly, Hauszmann Alajos, Kauser János, Mezei Sándor, Freund Vilmos, Steinhardt Antal, Erős Sándor, Devecis Ferenc és aztán a bizottság elfogadta Szabó József, illetőleg az ügyosztály javaslatát, ugy hogy a vonatkozó egész müszaki anyagot adját ki a majd kiküldendő vegyes bizottságnak. — Az Országos Magyar Képzőmüvészeti Társulat kérvényt adott be, az iránt, hogy az I. ker., Kelenhegyi-uton épült festészeti müterem-ház telkére bekebelezett azt a korlátozást töröljék, hogy a házban a müvészek csakis mütermet tarthassanak, de bent állandóan ne lakhassanak. Hauszmann Alajos, Szabó József, Erős Sándor javaslatára, ahhoz jurult hozzá a bizottság, hogy a korlátozást csak annyiban tartsák fönn, hogy a házban a festőkön — kivül — idegenek lakással nem birhatnak: a festők, a családjaik részére is átalakittathatják az egyes osztályokat lakásul. — A székesfőváros hatósága a X. ker., Rezső-téren nagyobb területet jelölt ki valamely kulturális intézmény céljára. Ezt a területet a Szent István Egyesület is kérte, templom-épitésére, azonban eddigelé még nem kapta meg. Azonban — ugy látszik — az egyesület máris jogot formál erre a területre, mert most azt kéri, engedje meg a főváros, hogy ezt bekerittethesse. A középitési bizottság a kérelmet, mint tárgytalant, elutasitotta.

A Bajza utca meghosszabbitása. A Bajza utcának a Damjanich utcáig való meghosszabbitása ügyében már évek óta folynak a tárgyalások. Ujabban Wolfner József bizottsági tag a közgyülésen tett erre vonatkozólag inditványt, kérve, utasitsák a mérnöki hivatalt, hogy sürgősen terjeszsze elő a tervet. A mérnöki hivatal ennek megfelelt s kimutatta, hogy az utca meghosszabbitása a kisajátitó költségek miatt 301.000 koronába kerül, de egyuttal kimutatja azt is, hogy homlokzat nyerések cimen mintegy 280.000 korona megtérül a főváros részére. Tekintettel a főváros kedvezőtlen pénzügyi helyzetére, a érdekelt szomszédokkal kell tárgyalást folytatni, hogy a terjedékeket már most hajlandók-e megvenni, mert a főváros nem hajlandó arra, hogy a terjedékeket hosszabb ideig hevertesse értékesités nélkül.

Talpfatelitési olajnemüek szállitása. A m. kir. államvasutak vonalain az 1907. évben szükségelt talpfatelitési olajnemüek szállitására a f. é. február 7-én tartott árlejtés alapján a következő cégek nyertek megbizást: Rütgers Gyula (Angern) kőszénkátrányolajra mm. 8·75 kor. egységáron 105,000 kor. összeg mellett, Kőolajfinomitógyár r. t. (Budapest) neutralis olajra mm.-ként 6·80 kor. egységáron 340,000 kor. összeg mellett, Apolló kőolajfinomitó r. t. (Pozsony) neutralis olajra 7·24 kor. egységáron 86.880 kor. összeg mellett, Budapesti ásványolajgyár r. t. (Budapest) neutralis olajra 7·50 kor. egységáron 37,500 kor. összeg mellett, Jedlicei ásványolajmüvek (Budapest) neutralis olajra 7·60 kor. egységáron 38,000 kor. összeg mellett, Magyar petroleumipar r. t. (Budapest) neutralis olajra 7·75 kor. egységáron 23250 kor. összeg mellett, Bihar-szilágyi olajipar r. t. (Budapest) 7·85 kor. egységáron 23550 kor. összeg mellett.

Kinevezés. A m. kir. belügyminister Jendrassik Alfréd kir. főmérnököt a belügyministeriumhoz müszaki tanácsossá nevezte ki.

Épitőmesteri képesités. Az épitőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság Moskovitz Ferenc-nek (Budapest), az 1907. évi március hó 5-én letett szak-

THOLT ISTVÁN mérnök, EGÉSZSÉGÜGYI MŰSZAKI ERENDEZÉSEK VÁLLALATA
Telefon 96—66. KÖZPONTI FÜTÉS-, SZELLOZTETÉS-, LÉGSZESZ-, VIZVEZETÉK-, CSATORNÁZÁS-, FÜRDŐ- ÉS SZIVATTYU-BERENDEZÉSEKRE. Telefon 96—66.
BUDAPEST. Iroda és mühely: VIII., Mária-utca 23. szám. Fióktelep: o o o III., Zsigmond-tér 11. szám.

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG fagymentes, szintartó, kőkemény, plasztikus.
Több színben szállitja: SÁTORI-GYÁR BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.

cég kőbányai textilgyárához vezető iparvágányra nézve. A kereskedelemügyi minister a bejárás alkalmával létrejött megállapodásokat helybenhagyta és az épitési engedélyt megerősitette.

A karánsebes—hátszegi vasut földmunkáit az épitéssel megbizott Mandel, Hoffmann és Quittner budapesti cég ez év nyarán kezdi meg.

Vizépitészet és szabályozás.

A gemenci Dunaszakasz rendezése alkalmával végzendő 304·9 m³ földmunka, 39.353·05 m³ másodosztályu és 76 6·96 m³ elsőosztályu kőanyagbó készitendő kőhányasból álló szabályozási munkák biztositására a földmivelésügyi ministeriumban f. é. március 20.-án árlejtést tartanak. A földmivelésügyi ministerium a vállalat biztositására mai számunkban kitüzte az árlejtést.

Védgát épités. A kőrös—tisza—marosi armentesitő társulatnak a védgátak házilag történt emelését abba kellett hagyni, mert nem voltak hozzá munkások. A mindszentapátfalvi szakasz védgátjának töltési munkálataira megtartották az árlejtést s Deutsch Emil és Lipót szegedi céget — mint legolcsóbb ajánlattevőt — bizta meg vele a társulat.

A Morva-folyó szabályozása. A két kormány között oly megállapodás jött létre, hogy a Morva folyót végleg szabályoztatja és az árvédelmi munkálatokat 20 év alatt végezteti. A szabályozás összes költsége 9 millió 300 ezer korona, amelyből Ausztria 4,700.000 koronát, mi pedig 4.600.000 koronát fizetünk. A szabályozási munkálatok ez évben indulnak meg.

Épitő munkálatok.

A fővárosban.

Müszaki berendezések. Az Üllői-uti botanikus kertben épülő egyetemi közkórház gazdasági épületcsoportjának nevezetesen a főző-, mosókonyha és központi fütőtelep berendezéséhez szükséges főző és mosógépek, valamint gáz-, vizvezetéki, csatornázási és központi fütőtelep felszerelési munkákra a vallás és közoktatásügyi m. kir. minister árlejtést hirdetett. Pályázati határidő f. é. március hó 26. napja.

Az „Anker" biztositó-társaság uj palotája. Az Anker-életbiztositó társaság bécsi igazgatósága elhatározta, hogy Budapesten, a magyar fiókigazgatóság számára hatalmas, modern palotát épittet. A társaság lebontatja a Deák-tér 6. szám alatt levő bérházát és hozzáveszi a Váci-körut 1. számu és Király-utca 4. számu házat, melyeknek helyébe 1300 négyszög területen fölépiti az ötemeletes, három utcára nyiló palotát. Az építéshez a jövő évben fognak hozzá.

A közp. vásárcsarnok tetőzetének javitása. A tanács elhatározta, hogy a központi vásárcsarnok tetőszellőzőinek elzárhatóvá tétele céljából csapóajtókat alkalmaz, a vásárcsarnok külső tetőzetén pedig tető-járdákat létesit. A költségeket a mérnöki hivatal 10.074 koronára irányozta elő.

Csatornázás a Szemlőhegyen. Budapest székesfőváros tanácsa legutóbbi ülésében foglalkozott a III ker., Szemlőhegy csatornahálózatának megállapitásával, mely a Szemlőhegy parcellázásával egyidejüleg vált aktualissá. Ez alkalommal megállapitották, hogy a csatornahalózat vizei 5 helyen vezettetnének el a már meglévő csatornakba. Tekintetbe véve, hogy az egész csatornahálózat nagy eséssel készithető, a mi által a csatornák emésztési képessége a rendesnél sokkal nagyobb és a tisztitás is sokkal ritkábban szükségeltetik, továbbá számitásba véve azt, hogy ugyszólván az egész Szemlőhegy alaptalaja sziklás, a mi a csatornázási költségeket tetemesen növeli, a Szemlőhegyen a rendes mászható 60/90 cm. belméretü szelvényü csatornák helyett 50 cm. és 40 cm. belméretü köralaku csőcsatornák létesittetnek. A csatorna hálózat kiépitése természetesen nem egyszerre történnék, hanem a parcellázott telkek beépitése után az egyes utcák csatornái, a szükség szerint volnának létesitendők, az esetben, ha a megfelelő utterületek rendelkezésre fognak állani.

Korház épites. A pesti izraelita nőegyesület a Weisz Manfréd féle alapitványból mely 120.000 koronát tesz, a Bródy kórház mellett 30 betegágyas nő elhelyezésére kórházat fog épittetni. Az épités céljaira a főváros pénzügyi bizottsága a Bródy kórház melletti 400 négyszögöles telket ajánlotta fel 10.000 korona kedvezményes árban.

Kőanyag szállitás. Budapest székesfőváros 1., 2., 5., 6., 7.. 9., 10. kerületeiben levő utakra az 1907. évben szükséges 10.250 köbméter bazalt zuzott kőanyag szállitása iránt ujabbi árlejtés fog kitüzetni, mivel a megtartott árlejtésen beérkezett ajánlatokat a tanács nem fogadta el.

Kőanyagszállitás Budapest székesfőváros 1, 2., 3., 5., 6., 7., 3., 9., és 10. kerületeiben levő bel- és külteiki utak, valamint a népligeti utak föntartásához az 1907. évben szükséges 23.800 köbméter zuzott trachitkőanyagnak szállitására a bizottság a f. é. március hó 5-én tartott árlejtés alapján a jobbparti kerületekre Klauber és Vajda cég ajánlatát, a balpartiakra Roheim Károly és fiai ajánlatát javasolja a tanácsnak elfogadásra,

A vidéken.

Az Eperjesen emelendő postapalota felépitésére a város tanácsa lapunk mai számában kiirta az árlejtést. Az épitési költségek 107.971 kor. 96 fillérrel vannak előirányozva. Pályázati határidő f. é. április hó 3. napjának déli 12 órája.

Vármegyei székház kibővitése Liptószentmiklóson. Liptó vármegye alispánja lapunk mai számában árlejtést hirdetett a vármegyei székháznak egy második emelet ráépitésével leendő kibővitésére. Az épitkezés 70.327 kor. 80 fillérrel van előirányozva. Pályázati határidő f. é. április hó 5-ik napjának d. e. 10 órája.

Hidépités Máramaros vármegyében. A kereskedelemügyi minister lapunk mai számában árlejtést hirdetett a kassa-jablonicai állami közutnak Máramaros vármegyébe eső 259—260 klm. szakaszán ujjáépitendő técsői kincstári Tiszahid légnyomásu, alapozási módszerrel végrehajtandó alépitményi munkáira. Az árlejtést f. é. április 2-án tartják meg a kereskedelemügyi ministerium 1 | C. szakosztályában.

Utépités Bihar vármegyében. A berettyóujfalu—bihar-torda—biharudvari-i megye határszéli törvényhatósági közutnak, valamint a bárándi és szerepi kiágazásának kiépitését a kereskedelemügyi minister 589,584 kor. 58 fillér költséggel engedélyezte s e munkálatokra a beruházási hitelből egyelőre 280,000 koronát utalt ki. Az épitési munkálatokat a tavasz elején megkezdik.

Uj cukorgyár Vágszereden Pozsonymegyében, Vágszereden, a környékbeli gazdák nagyszabásu cukorgyárat akarnak alapitan A gyárat a Hitelbank támogatásával fogják megalapitani. A tárgyalások már igen előrehaladott stádiumban vannak, olyannyira, hogy a gyár fölépitése biztositottnak tekinthető. Az uj gyár alaptőkéje egy-két millió korona lesz.

A hajmáskéri tüzérségi céllövőtelep épitése. A hajmáskéri tüzérség céllövőtelepen az idei év folyamán nagyszabasu épitkezéseket fognak megkezdeni. Az épitkezés körülbelül 4 millió koronába fog kerülni. A céllövő telep 400,000 négyzetméternyi ötszögalaku területet fog elfoglalni s teljesen el lesz zárva. Számos lakóépületen, istállón és raktáron kivül 2 lövegraktárt és 4 ágyu fészert épitenek. A telepen, melyet villamos világitással is ellátnak, 2 hatalmas csarnokot épitenek leggömbök számára.

Artézi kut furása Bojton. Bojt község (Bihar m.) képviselőtestülete elhatározta, hogy a község részére egy artézi kutat furat. A munkálatokra 5000 koronát szavazott meg a a község.

Utépités Szegeden. A városi mérnöki hivatal a tanács elé terjesztette a röszkei vasuti állomáshoz vezető ut kiépitésére vonatkozó terveket és költségvetést. A 4½ kilométer hosszu utat 3 méter szélességben makadam burkolattal látják el. A költségek 30.000 koronával vannak előirányzatba véve.

Internátus épités Makón. A Délmagyarországi közmüvelődési egyesület Makón internátust épittet, melynek munkálataival Papp József makói épitőmestert bizta meg.

A nagyváradi Fekete Sas szálló épitése tárgyában a tulajdonosok, dr. Adorján Emil és dr. Kurländer Ede az épitési szerződést Sztarill Ferenc nagyváradi épitészszel kötötték meg, aki a munkákat még ebben a hónapban nagy munkaerővel meg is kezdi.

Uj városi közkórház Sopronban. A Sopronban épitendő uj városi közkórház telkét a város középitési bizottsága mult héten jelölte ki. A bizottság a javaslatba hozott telkek közül a Bergäcker-féle terület mellett döntött, mely délnek fekvő hegyoldalon terül el, könnyen csatornázható s minden tekintetben megfelel azoknak a követelményeknek, amelyek közkórház céljaira szánt telekkel szemben támaszthatók.

A Monoron emelendő járásbirósági épület felépitésére a pestvidéki kir. törvényszék elnöksége árlejtést hirdetett. Pályázati határidő f. é április hó 4. napja.

Gyalogjárók épitése Kondoroson. Kondoros község előljárósága Schreiber Izidor mezőturi vállalkozót bizta meg a község gyalogjáróinak kiépitésével.

Plébánia lakás épitése Vingán. Temesvármegye törvényhatósága utasitotta Vinga község előljáróságát, hogy a jelenlegi plébánia lakás helyett a temesvári m. kir. államépitészeti hivatal tervei alapján 23.907 korona előirányzattal uj plébánia lakot épittessen és az épitést mielőbb kezdesse meg.

Mozdonyszin épités Temesvár állomáson. A temesvári állomáson létesitendő 22 állásu köralaku mozdonyszin vasfedélszerkezetének előállitásához szükséges munkák teljesitésére a m. kir. államvasutak épitési és pályafentartási főosztályában f. é. január 22-én tartott árlejtés alapján a Szab. osztr. magyar államvasut társaság nyert megbizást 121417 korona 10 fillér vállalati összeg mellett.

Templom épités Aszódon Az aszódi izr. hitközség, mikent már mult számunkban is jeleztük, uj templomot fog épittetni. A tervek kidolgozásával és az épités vezetésével a hitközség Román Miklós budapesti műépitészt bizta meg. Az épitkezésre vonatkozó árlejtést április hó elején irják ki.

Villamos tüzjelző állomások létesitése Sopronban. A városi tüzoltó parancsnokság tárgyalásokat folytat Deckert és Homolka budapesti céggel villamos tüzjelző

IMREI JAKAB
cimer- és cimtáblafestő
Budapest, VII., Kertész-utca 30. szám.
Készit: üveg, fa, vászon- és bádog cimtáblákat. — Specialista udvari és családi cimerfestészetben. — Külföldi ujdonságok: Mélyre maratott zománcozott réz cimtáblák és üveg plakátokban. — Épitészek részére: amerikai műmárványutánzat üvegből.

SPIEGEL FRIGYES és ENGLERTH KÁROLY

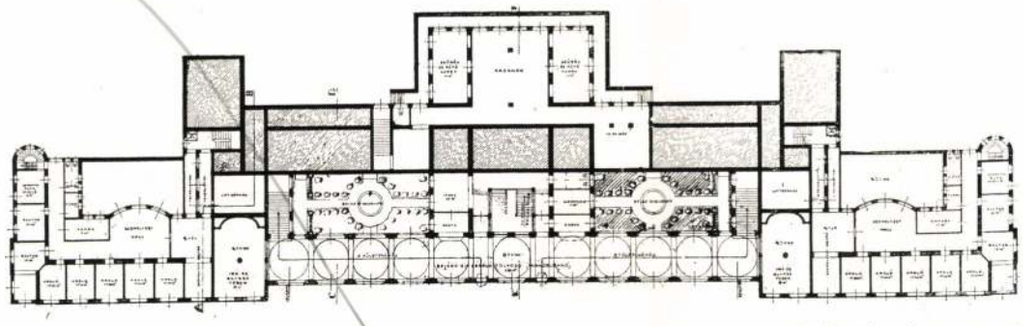

ALACSONY FÖLDSZINT (HÁTSÓ RÉSZ PINCE)

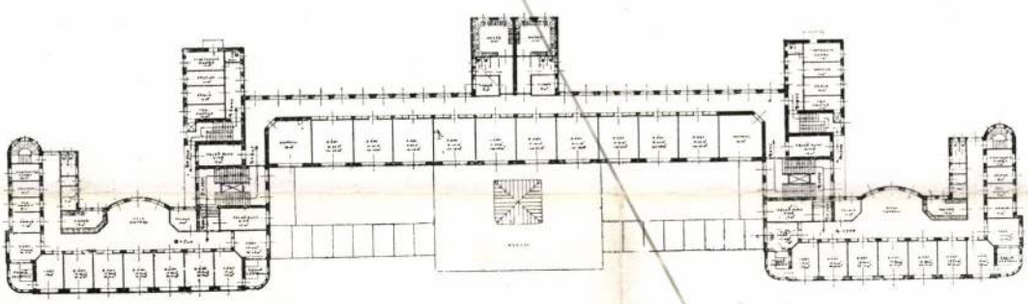

ELSŐ EMELET (HÁTSÓ RÉSZ MAGAS FÖLDSZINT)

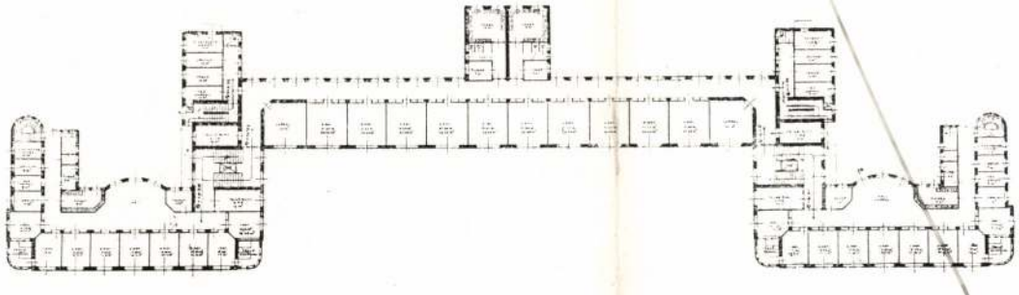

MÁSODIK EMELET (HÁTSÓ RÉSZ I. EMELET)

JENDRASSIK ALFRÉD

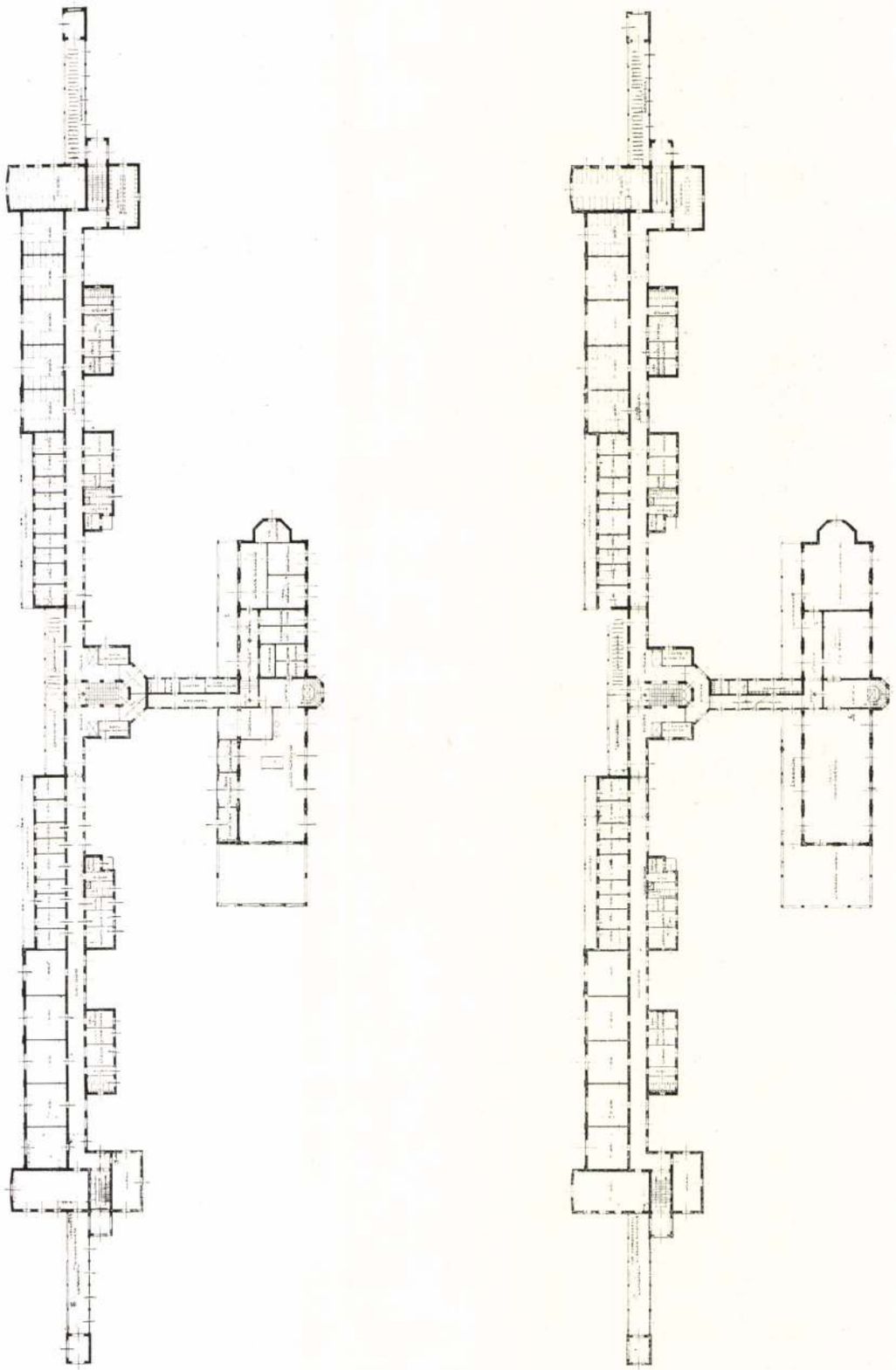

I. EMELET

MEGVETT TERV

II. EMELET

Kartellen kivüli parket
gyári raktár.
Politzer és Oklejszky
Budapest, VII., Bethlen-utca 14. sz.
Elvállal mindennemü parket- és padozati munkákat.
Aszfalt-parket különlegesség. **Telefon 61—92.**

palyáztak: Magyar Siemens-Schuckert müvek 577,888 kor., Ganz-féle villamossági r. t. 543.453 kor., Egyesült izzó lámpagyár r. t. 499.500 kor., Hazai villamossági r. t. 530.694 kor. és végül Villamvilágitási vállalat 499.784 kor. vállalati összeggel. Az ajánlatok átszámitás és döntés alatt állanak.

Plébánia épités Jásztelken. A jásztelki r. kath. egyház uj plébánia épületet épittet, melyre vonatkozólag Farszky Ferenc plébános már megkezdette az előmunkálatokat.

Az ujszegedi templom épitésére f. é. október 6-ára másodizben kitüzött árlejtés szintén eredménytelen maradt, amennyiben egy ajánlat sem érkezett be. A templom épitési bizottsága ennek folytán elhatározta, hogy a munkákat csoportonként magánegyezség utján fogja vállalatba adni. Az épités megkezdését pedig a jövő év tavaszára halasztották el.

Menedékház épités Sajkásszentiványon. Sajkásszentiván bácsmegyei község jegyzője menedékház felállitása iránt előterjesztést tett a községi képviselőtestületnek, mely azt elvetette. Felebbezés folytán a vármegye a község határozatát megsemmisitette s a menedékház mielőbbi fölépitésére utasitotta. A részletek végrehajtásával a járási főszolgabirót bizták meg.

Pénzügyi palota épitése Debrecenben. A pénzügyministerium részéről Debrecenben tartózkodott az elmult héten Splényi Ernő báró min. titkár, ki a város vezetőembereivel tárgyalást folytatott az épitendő pénzügyi palota ügyében. Három tervet terjesztettek Splényi báró elé, a helyre vonatkozólag, még pedig a törvényszék melletti telkeket, a Piacon lévő Tábornoki ház telkeit és végül a városi istálló Csapó-utcán lévő telkeit és az ehez tartozó részeket. A ministeri titkár tetszését ez utolsó terv nyerte meg. A tanácskozáson hozzávetőleges számitást tettek a terv alapján és kitünt, hogy körülbelül egy millió koronát tennének ki a költségek.

Törvényszéki épület kibővitése Zalaegerszegen. A zalaegerszegi törvénykezési épület kibővitésére és uj fogház épitésére november 14-iki határidővel árlejtést tüztek ki, melyet a törvényszéki elnöki irodában Zalaegerszegen fognak megtartani.

Magasepitmények Bruck-Királyhida állomáson. A m. kir. államvasutak budapest—jobbparti üzletvezetősége a Bruck-Királyhida állomáson létesitendő 2 emeletes szolgai lakóház és gazdasági udvarok előállitására — az augusztus 31-iki árlejtés alapján — Chalupka Károly győri vállalkozónak adott megbizást 81450 kor. összegben.

Községház épités Pusztaföldvárott. Békés vármegyében fekvő Pusztaföldvár község uj községház épitését határozta el. A tervek már elkészültek.

Iskola épités Nagykanizsán. Nagykanizsa város központi iskolát fog épittetni, melyben a város összes elemi iskolai nyernek elhelyezést. A terveket, a tél folyamán fogja a város elkészittetni.

Gyermekkórház épités Szegeden. A Gréf-féle házat, melyet a város gyermekkórház létesitésének céljaira ajándékba kapott, át fogják épiteni. A vonatkozó tervek már elkészültek, melyeknek alapján most bizottsági helyszini szemlét tartanak. E célból Raisz Gedeon ministeri tanácsos és Jendrassik Ernő műszaki tanácsos a napokban Szegedre utaztak.

A pápai városház kibővitése. A városház átalakitását, illetve kibővitését illetőleg a tanácsnak az a terve, hogy a városház balszárnyát toldalék épülettel láttatja el. Ennek földszinti részében egy nagyobb helyiséggel bővülne a pénztár, a még nyert három szobában pedig földszint, illetve emeleten a városi orvosok és mérnök nyernének hivatali helyiséget s ide tétetnék át a helyettes polgármester irodája. A régi helyettes polgármesteri szobát a nagyteremhez csatolnák.

Óvoda épités Perbenyiken. A satoraljaujhelyi m. kir. államépitészeti hivatal árlejtést hirdetett a Perbenyik községben 13912 kor, 19 fill. költséggel tervezett állami óvoda felépitésére. Az árlejtés azonban ajánlattevő hiányában nem vezetett eredményre.

Tüzérlaktanya épités Hajmáskéren. A Hajmáskéren épitendő tüzérlaktanya 3 millió koronával előirányzott épitő munkálatait nagy erővel kezdették meg Kondor és Feledi vállalatnyertes fővárosi épitőmesterek. Az ezen nagyszabásu katonai épitkezésnél előforduló vasbetonmunkát Rella N. és unokaöcscse végzi, mig a vizvezeték és csatornázás elkészitésére Nuss Ignác kismartoni cég vállalkozott 286 ezer koronáért.

Községház épités Jászdózsán. Jászdózsa község előljárósága a tervezett uj községház felépitésével Biró Lajos jászberényi épitőmestert bizta meg.

Burkoló munkák Herkulesfürdőben. A Herkulesfürdőben épülő nagyvendéglő és szállónál teljesitendő burkolómunkákkal, — melyekre nézve a földmivelésügyi ministerium szeptember 15-én árlejtést tartott, — Strasser Vilmos budapesti cég bizatott meg 13615 kor. 86 fillér összegben.

Iskolák épitése Szabadkán. A Verusics-puszta és Mélykuti-uton létesitendő uj városi iskolák épitésével Bleszák András épitőmestert bizta meg a város tanácsa.

Járásbiróság és fogház épités Mócson. Kolozs varmegyei Mócson uj járásbirósági épület és fogház épül Aigner Sándor budapesti műépitész tervei szerint. Az épités egy vállalkozónak fog vállalatba adatni. Az árlejtést a kolozsvári kir. törvényszéknél november 9-én d. e. 11 órakor fogják megtartani.

A veszprémi villamos telep épitését a napokban megkezdi a Magyar Siemens-Schuckert művek részv. társ. A vállalat müszaki irodája már megnyilott és az épitéshez szükséges előmunkálatok folyamatba tétettek.

Aszfaltjárdák készitése Ungvárott. Ungvár város képviselőtestülete a kaposi, dombalja- és szobránci-utcák járdáinak kiépitését elvben elhatározta és felhivta a tanácsot, hogy ezen járdáknak aszfalttal való kiépitéséről költségelőirányzatot mutasson be.

Vármegyei székház épités Esztergomban. Az Esztergom vármegyei székház épitésének ügye közeledik a megvalósuláshoz. A mult héten Jendrassik Alfréd müszaki tanácsos bemutatta a vármegye alispánjának a vonatkozó terveket az esetleges észrevételek megtétele céljából.

A lugosi közkórház épitése a legutóbbi vármegyei közgyülésen is szóba került s az e tárgyban tett előterjesztés elfogadtatott. Eszerint a kórház 700000 korona költséggel 210 ágyra épül a zsabári-uton, a temető mellett.

Vásárcsarnok és gyepmesteri telep létesitésa Pozsonyban. Pozsony város uj vásárcsarnok épitését határozta el. A város a vásárcsarnok terveit a belügyminister kivánságához képest átdolgoztatja és azután vállalatba adja a mintegy 550000 keronával előirányzott épitkezést. Egyuttal elhatározta a tanács, hogy a közgyülésnek azt ajánlja, hogy a vereknyei-ut mentére uj, digestorral felszerelt gyepmesteri telepet létesitsenek 41000 korona költséggel.

A nagyváradi sertéshizlaló telep 26544 kor. 29 fillérrel előirányzott felépitésére — az október 3-iki árlejtés alapján — Rendes Vilmos nagyváradi vállalkozó kapott megbizást 11·5% árengedéssel.

Maroshidak épitése. A m. kir. államvasutak székelykocsárd—marosvásárhelyi vonalán a 214/16 és 787/40 szelvények közötti Maroshidak épitésénél előforduló alapozási és falazási munkákat — az augusztus 6-án tartott versenytárgyalás alapján — Zsigmondy Béla budapesti mérnök fogja eszközölni.

A vinkovcei pályaudvar kibővitése ügyében mult hó 26-án közigazgatási bejárást tartottak. A kibővitést 8 év alatt 3½ millió költséggel tervezik s ennek keretében nagy felvételi épületet emeinek s 10 uj sinpárt fektetnek le. Esetleg földalatti vágányokat is létesitenek.

Fővárosi hirek.

Épitőmesteri képesités. Az épitőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság: Eggenhofer Ernőnek (Táth, Esztergommegye), az 1907. évi október hó 8-ik napján letett szakvizsgálat alapján, a képesitő bizonyitványt kiadta.

A tégla árának leszállitása. A Közönsége stömörfatéglákat árusitó r. t. a tégla árát ezer darabonként 50 koronáról 46 koronára szállitotta le. Az árleszállitásnak oka az, hogy az épitőipar pang s igy a készletek felszaporodtak.

Acél- és vasöntvények szállitása. A máv. részére szükséges acél- és vasöntvények szállitásával — melyre nézve julius 11-én tartottak árlejtést — az igazgatóság a következő cégeket bizta meg: a M. kir. állami vasgyárat vasöntésü ágytok alsó rész szállitásával 27 kor. egységár mellett 121.500 kor., acélöntésü ágytok (alsóöntésü) szállitásával 110 kor. egységár mellett 33.000 kor., vasöntésü kidolgozatlan alkatrészek szállitásával 28 kor. 50 fill. egységár mellett 106.875 kor. féktuskó szállitásával 19 kor. 50 fill. egységár mellett 477.750 kor., vasöntésü ágytok felsőrész szállitásával 28 kor. 50 fill. egységár mellett 21.375 kor.; a Szab. osztr. magyar államvasuttársaságot ugyanezen anyagok szállitásával 27 kor. 25 fill. egységár mellett 109.000 kor., 110 kor. egységár mellett 11.000 kor., 28 kor. 30 fill. egységár mellett 35.375 kor., 19 kor. 50 fill. egységár mellett 614.250 kor., 28 kor. 30 fill. egységár mellett 21.225 kor.; Hirsch és Frank budapesti céget vasöntésü ágytok alsórész szállitásával 26 kor. 90 fill. egységár mellett 67.250 kor., féktuskó szállitásával 19 kor. 48 fill. egységár mellett 116.880 kor.; a gróf Csáky László-féle prakfalvi vasgyárat vasöntésü ágytok alsórész szállitásával 28 kor. 50 fill. egységár mellett 14.250 kor., vasöntésü kidolgozatlan alkatrészek szállitásával 28 kor. 30 fill. egységár mellett 56.600 kor., vasöntésü ágytok felsőrész szállitásával 28 kor. egységár mellett 98.000 kor.; Kramer J. szinóbányai gyárost vasöntésü ágytok alsórész szállitásával 28 kor. 50 fill. egységár mellett 14.250 kor., féktusko szállitásával 19 kor. 60 fill. egységár mellett 58.800 korona összegben.

A Vörösmarty-szobor. Vörösmarty Mihály szobrát tudvalevőleg a Gizella-téren fogják felállitani arccal a Haas-palota felé. A szobor alapozási munkálatait a mult héten kezdték meg. A szobrot, mely karrarai márványból készül, ha lehetséges, november hó folyamán felállitják.

Tüzifa felapritás. Budapest székesfőváros összes hivatalai, iskolái és intézeti részére (a kórházak kivételével) az 1907/8. évi fütési idényben szükséges tüzifa felapritásával, továbbá az ugyanezen idő alatt a Váci-utcai városházán szükséges összes fütőanyagnak az ottani hivatalos helyiségekbe való felhordásával a tanács — a szeptember 21-én tartott árlejtés alapján — Krausz Károlyt bizta meg.

Ajánlható cégek:

GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapest, IV., Muzeum-körut 3.
— a „Királyi József Müegyetem“ átellenében. —
Speciális üzlet épitészeti-, mérnöki-, müszaki- és vasutépitészeti nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban. Rajzeszközök gyári főraktára, valódi svájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokban.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bermentve.

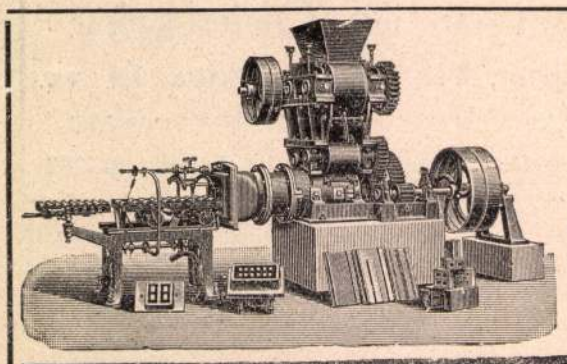

BENDEL GUSZTÁV

BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRUT 80. SZ.

Ajánlja mint egyedelárusító **Magyarország és melléktartományai** részére a hires **konstanci vasöntöde- és gépgyár r.-t. (Rieter & Koller)** legujabb

TÉGLAGYÁRTÓ-GÉPEIT.

Különös figyelmet érdemel: Az összes téglagyártó gépek és készülékek a legujabb kivitelben vannak épitve és pedig 30 évi tapasztalatok alapján.

Kitünőnek bizonyult modernebb készülékek cserepek gyártásához!
Kivánatra költségvetések és külön katalogusok!

Ki akar pénzkölcsönt?!

Törlesztéses kölcsönnel rendezheti mindenki több tételü drága kamatu adósságát

„BUDAPESTI HITELFORGALMI INTÉZET"

Budapest, VII., Rotteubiller-utca 1.

Felvilágositás dijmentesen, válaszbélyeg ellenében. Közvetitésért járó dij csak az esetben fizetendő, ha a kölcsönt megszavaztattuk. 4—4½-os pénzkölcsönt közvetitünk **földbirtokra**. Nemkülönben közvetitünk **személykölcsönt, tisztviselőkölcsönt** 5—25 évi időtartamra kötelezvény ellenében fizetés előjegyzésre kezes nélkül. **Törlesztéses jelzálog kölcsönt**, szilárd anyagból épült lakóházakra, valamint telkekre.

Takács Béla

épület- és butor asztalos

Budapest, VI. ker., Felső Erdősor 43. szám

Elvállalok minden e szakba vágó munkákat u. m. modern háló- és ebédlő butorokat, képkeretek, iroda és mindennemü üzlet-berendezéseket, konyha, előszoba- és fehér butorok saját rajz vagy terv szerint.

Pontos kiszolgálás, jutányos árak.

JOTISCHSKY és VAS

VILLAMOS VILÁGITÁSI és ERŐÁTVITELI VÁLLALATA

Iroda: BUDAPEST, VI., PODMANICZKY-UTCA 31.

Vállalkoznak városok **villamos központi berendezésére**, valamint elvállalják **gyárak, malmok, szállodák, kastélyok, gazdaságok** stb. **elektromos installatióját, telefon, telegráf** és **villámhárító berendezésekre.** Szállitja az elektrotechnika **összes fogyasztási cikkeit.** Költségvetések dijtalanul.

◇ **TELEFON 98—78. sz.** ◇

NEUMANN GYULA

Első magyar amerikai villanyberendezési vállalata

Budapest, VI., Gyár-utca 2.

Elvállalok mindenféle villany világitási és erőátviteli berendezést, motorok és ivlámpák felszerelését, ugyszintén javitását.

Telefon és csengő berendezési munkákat, házak jó karban tartását és javitását elvállalom. Költségvetéssel dijtalanul szolgálok.

Jutányos árak. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

Telefon: 50—83. **Telefon: 50—83.**

PAPIR-KÁRPIT GYÁRI RAKTÁR

BUDAPEST, VII. KER., ERZSÉBET-KÖRUT 33.

PAPIR-MACHÉ-DISZITÉSEK.

ZIMMERMANN BERNÁT

FESTŐ és MÁZOLÓ

Francia, angol és német papir-kárpitok saját raktára. Legnagyobb és legmodernebb választékban.

TELEFON 42—15.

KORDA MIHÁLY

hatóságilag engedélyezett elektrotechnikus, villany- és légszeszfelszerelési vállalata

BUDAPEST, VII., KAZINCY-UTCA 6. SZ.

Bronz csillárokat készit, javit, átalakit, becserél.

Hatóságilag engedélyezett villanyvilágitás, telefon, villanyos-csengő és légszesz-szerelő. — Kombinált (gáz és villany) csillárokat készit, rajz- v. minta után is.

GOLDSTEIN IGNAC

villamos szerelési és karbantartási vállalata

BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 50. SZ.

(Király-utca sarok.)

Elvállal: rendes és fényhatásu ivlámpák felszerelését és karbantartását, villanyvilágitási berendezéseket, csillárok villamosra való átalakitását és teljes felszerelését.

Telefon és csengőberendezéseket. Villamos ivlámpák szakszerü javitását és jókarban tartását. Kitünő minőségü ivlámpaszenek és villamos felszerelési alkatrészek állandóan raktáron.

TELEFON 18-29. **TELEFON 18—29**

Felvonógépek:

Haverland Antal, Budapesten, VIII., Nap-utca 22 Telefon 29—66. — Gyárt: személy-, teher-, ételfelvonókat és vasszerkezeteket minden kivitelben.

Dipol Cesare

Mozaik, Terazzo és Beton burkolási vállalata.

Budapest, VI., Vörösmarty-utca 49.

HUTTERER és KÓSA

Budapest, IV., Magyar-utca 42.

TELEFON 45.

Vizvezetéki, légszesz, csatornázási, angol closet és fürdőszoba berendezések, valamint bádogos munkák **vállalata.**

DORN FRIGYES

rézműves

BUDAPEST, VII., ROMBACH-UTCA 8.

Készit: **Modern cukorka gyári berendezéseket, Vacuum főzőüstöket, gőzvezetéket és minden ezen szakba vágó munkákat.**

Tóth Ferenc

épület- és diszmü bádogos. — Egészségügyi berendezések.

Budapest, VII. kerület, Csengery-utca 6. sz.

Légszesz, vizvezeték, fütés, csatornázások, melegviz telepek, fürdők és closettek berendezése.

Szivattyumüvek kézi- és erőmüvi hajtásra.

Telefon 80—30.

ASZMANN ÁRPÁD

mű- és épület-lakatos

BUDAPEST, VII., ÓVODA-UTCA 5. SZ.

— **Elvállal minden e szakmába vágó munkákat.** —

◇ **Javitások a legjutányosabb árban.** ◇

Kirner és Indra

épület- és diszmű-bádogosok, légszesz és vizvezeték-berendezők

Budapest—Kőbánya, Füzér-utca 11. sz.

Elvállalnak minden e szakmába vágó munkákat u. m. **légszeszvezeték, csatornázásokat, vizjavitások gyorsan és olcsón készittetnek.**

Takaréktüzhelyeket és lemeztöltő kályhákat legolcsóbban készit és raktáron tart

Vörös Antal

Budapest, VI. kerület, Eötvös-utca 19. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Specialisták domboritott fürdőkádakban

Fliegl és Stumpf

Budapest, VII., Szövetség-utca 45. sz.

Épület-műbádogosok, légszesz-, vizvezeték- és csatornázási vállalkozók.

Vasbetonszerkezetek elkészitését elvállalja

Gerstenberger Emil épitőmester

(Mészáros és Gerstenberger cég)

Budapesten, VII., Thököly-ut 77.

Vasbetonfödémek 15 m. fesztávolságig, szabadon felfekve; vastartók, vasoszlopok, falkapcsok fölüslegessé válnak. — Korlátlan hordképesség. Leggyakorlatibb térkihasználás. — Teljesen hangelszigetelő. Egész épületek elkészitése vasbetonból, közraktárak, áruházak, gyári épületek, gabonatárházak, lépcsők, hidak csatornák, vizi-épitkezések, viztartányok, alapozások készitése. **Tetemesen olcsóbb és müszakilag tartósabb mint vastartók közötti boltozat.**

— **TELEFON 56—81.** —

HAZAI ASZFALT ÉS BETONÉPITÉSI VALLALAT

KÖVÉRKÁROLY

BUDAPEST, VII., Kertész-u. 43.

Aszfalt burkolások, elszigetelések **magyar bányában termelt természetes és valódi aszfaltból. Ugyanezen anyagból, négyszögletes, magas nyomással előállitott aszfaltlapok burkolása és szállitása. BETONÉPITÉSI MUNKÁK:** csatornák, vasbetonhidak, zsilipgátak stb. szakszerü kivitele.

EZÜST-OKLEVÉL. **ELISMERŐ-OKLEVÉL.**

GUNESCH JÁNOS

BRONZMÜVES ÉS GALVANOPLASTIKUS

Budapest, II. Margit-rakpart 20. szám.

Készit galvanoplastikai műtárgyakat, serlegeket, kelyheket, diszzászlókat, ezüst-galvanoplastikát, butorbetéteket és vereteket, bronzmüves munkákat, egyesületi jelvényeket, tüzzománcozásokat, táncrendeket, diszalbumokat, versenydijakat, aranyozást, ezüstözést nikkelezést, sárga- és vörös-rezezést.

Reitter Béla.

bádogos, légszesz és vizvezeték berendező

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 81. SZÁM.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat és javitásokat a legjobb kivitelben és jutányos árak mellett.

Büchler és Ungár

épület és butor asztalos üzlete

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 15.

Készitenek: **teljes lakberendezéseket** rajz szerint izléses kivitelben, ugyszintén **épület, iroda** és **előszoba** berendezéseket a legolcsóbb árak mellett.

Állandó nagy raktár modern kész butorokban.

— Speciálisták fodrászati butorok készitésében. —

UJLAKI TÉGLA- és MÉSZÉGETŐ R. T. BUDAPEST.

Központi iroda: **V., Akadémia-utca 9.**

Telefon szám 74—30 és 74—31.

Tetőcserépgyára szállit: géppel gyártott, tehát egyenletes, vizhatlan, fagyellenálló **hódfarku-, hornyolt és francia-tetőcserepet** valamint az ezekhez szükséges szegélycserepet nagy választékban. — Bármely vasuti vagy hajóállomásra versenyképes!!

A m. kir. József-müegyetem 40/1901. számu hivatalos bizonyitványa szerint ezen gyártmány **fagyellenállónak** bizonyult.

Dunakotrási vállalata szállit: bárhová hajón vagy vasuton, ugyszinten helyben dunakavicsot utépitéshez és betonmunkákhoz. Apró kavicsot aszfaltgyárak részére és rostált dunahomokot.

Téglagyára szállit: Szárazon sajtolt falburkoló disztéglát (Verblender), falburkoló lapokat, szabadalmazott „Reform" válaszfaltéglát, vastartó-, burkoló és üreges téglát, valamint leghordképesebb falitéglát, továbbá kéménytéglát kerek kéményekhez.

Terméskőbányáiból szállit: Követ cyklopfal épitéséhez és alapozásához; zuzott követ betonmunkákhoz és utépitéshez.

Mészégető-telepe termel: budai zsiros meszet.

Mühabarcsgyára termel érdes dunahomokból készült mühabarcsot.

Fénymásoló papir

positiv, negativ és **barna** legjobb minőségben kapható

Magyar Vegykészitményü Papirgyár-nál

Budapest, V. ker., Kálmán-utca 12.

TELEPHON 38—90.

Fénymásolatok borus időben villanyfény mellett készittetnek.

Vidéki megrendelések 24 órán belül elkeszittetnek és továbbittatnak.

Légszesz- vizvezeték és fürdőszoba berendezési vállalat ugyszintén **csatornázási és egészségügyi technikai berendezések kivitele.**

SPITZER MIKSA

Budapest, VI. kerület, Uj-utca 40. szám.

Specialista Auto-Geyser berendezésekben.

Telefon 25—37. **ALAPITTATOTT 1846.** Telefon 25—37.

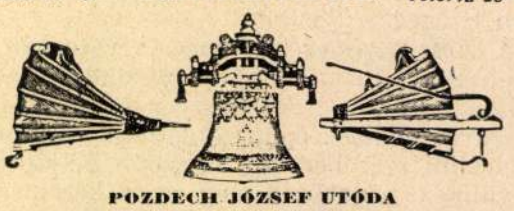

POZDECH JÓZSEF UTÓDA

THURY FERENC

BUDAPEST, VI., Lehel-utca 8.

fuvógyár-, harang- és éreöntőde, szabadalmazott harangfelszerelés és nagyszerkovácsság. Költségvetést kivánatra ingyen és bérmentve küld.

Telefon sz. 2900. **STROBENTZ és ORTH** Telefon sz. 2900.
Budapest, VII., Király-utca 43 | 45.
Vegyészeti festék-, termény-, máz-, kence- és anyagáru-kereskedés. Különösen ajánlja cementfestékeit, Hydrochrom-ain, hidegvízfestékeket, továbbá Carbolineum és I. rendü olajfestékeket, valamint nagy választékban ecsetáruit

gyógyászati és a II. sz. szemészeti klinika előadási padjainak elkészitésével 16,470 korona, Buchwald Sándort a vasbutorok szállításával (a különleges vasbutorok nélkül) 40,934·40 kor., Keleti I. céget a különleges vasbutorok szállításával 7214 kor., Robert Arnoldot a kárpitos munkákkal (függönyök és szőnyegek nélkül) 21,030·55 kor., Kunz I. és társa céget a függönyök és szőnyegek szállításával 7,114·50 kor., a Magyar fém- és lámpaárugyár r.-t.-ot az I. sz. sebészeti-, III. sz. belgyógyászati és a II. sz. sebészeti klinika világitási lámpáinak szállításával 14,808·03 kor., Szabó és Horváth céget a II. sz. belgyógyászati pavillon lámpáinak szállításával 7384·03 kor., Elsinger M. J. és fiai céget a linoleum-szőnyegek szállításával 632·50 kor., Steiner Ármin és Ferenc céget a felirati táblák szállításával 4158·64 kor., Freissler Antalt a villamos felvonó készitésével 29,580 k., Magaziner Lajost a vászon-ablakredőnyök, elsötétitő szerkezetek és esslingeni napellenző szállításával 28,898·49 kor., Hein Jánost az utak elkészitésével és kertész munkákkal 55,578·30 korona árban.

Váltótorony épités Kelenföld állomáson. A máv. budapest-jobbparti üzletvezetősége versenytárgyalást hirdetett a Kelenföld állomáson létesitendő váltótorony épitésére. Pályázati határidő május 15-ik napjának déli 12 órája.

A budai kat. főgimnázium épitésénél teljesitendő vizvezetéki, csatornázási és légszeszberendezési munkák kivitelével a vallás és közoktatásügyi minister a megtartott szükebb körü árlejtés alapján Bogdány és társa budapesti céget bizta meg 19.000 korona árban. Az épület Grünwald testvérek budapesti cég vállalatában épül.

A Stefánia kórház gyermekgyógyászati pavillonja épitésénél a föld, kőmives és ellelyező munkát Dávid János és fia 73.955 kor. 25 fill., a vas munkát a Vasgerendákat árusitó r. t. 14.629 kor., a kőfaragó munkát Seenger Béla 10.157 kor. 88 fill., a bádogos munkát Tóth Imre és társa 2663 kor. 50 fill., a szigetelő lemez, aszfalt és facement munkát Biehn János 2735 kor. 50 fill., az asztalos munkát Csepreghy János 11.243 kor. 25 fill., az üveges munkát Forgó és társa 3649 kor. 80 fill., a burkoló munkát Schillinger Zsigmond 8296 kor 20 fill., a fapadozati munkát az Egyesült parketgyárak 1078 kor., a fayence falburkolati munkát Schillinger Vilmos 6656 kor. 78 fill., a villamos világitás berendezését a Ganz féle villamossági r. t. 2846 kor. 49 fill., a vasbeton és betonöntvény munkát Rella N. és unokaöcscse cég 23.462 kor. 58 fill., a lakatos munkát Jungfer Gyula 12.185 kor. a mázoló munkát Steinhäusl és Kölber 3012 kor. 20 fill., ugyszintén a szobafestő munkát 4195 kor. a hézagmentes padozati munkát a Magyar asbestit müvek 3120 kor. a villamos csengő és telefonberendezését Holitscher Zsigmond és tsa 3232 kor. a vizvezetéki és csatornázási munkát Tóth Imre és tsa 17.315 kor. 62 fill., a központi fütés a szellőztetés berendezését Törs és Ormai 31.332 kor. 33 fillérért nyerte el.

Burkoló, csatornázó munka és köanyag szállitás. A középitési bizottság az alábbi munkákra az április 20-án tartott árlejtés alapján a következő cégek ajánlatát javasolja a tanácsnak elfogadásra: Walla József r. t. ajánlatát az I. ker., Felsőhegy-utca csatornázására 402 kor. 23 fill., Schäfer és Wellisch cég ajánlatát a VI. ker. Szerecsen-utca csatornázására 33.029 kor. 90 fill., Benz F. ajánlatát a Hermina-uti kövező munkára 11.029 kor. 59 fill., az Első fiumei aszfaltgyár ajánlatát a Hermina-uti kocsiut aszfaltozására 19.800 kor. a Magyar keramiai gyár ajánlatát a Tancsics-utca keramitburkolására 9259 kor. 02 fill., a gróf Haller-utcai kocsiut keramit burkolására 102.674 kor. 25 fill., Hirsch Mihály ajánlatát a Tancsics-utca járda aszfaltozására 3210 kor. fent 15 fill., a gróf Haller-utca kocsiut kövezésére 104.981 kor. 61 fill., a Magyar aszfalt r. t. ajánlatát a gróf Haller-utca járdaaszfaltozására 48195 kor., fent. 15 fill., Pessi G. és társa cég ajánlatát a II., ker., Aranka-utca csatornázására 4100 kor. 54 fill., a Kissebesi gránitkőbánya r. t. ajánlatát a Hermina-ut burkolásáüoz szükséges 50300 db csomai bazalt fejkőre 310 kor., 40000 db. csomai bazalt $^3/_4$-es kockakőre 490 kor. és 68500 db. ra az alsórákosi bányából 510 koronával 1000 db.-ként.

A vidéken.

Utépités Baranyavármegyében. Baranyavármegye alispánja lapunk mai számában árlejtést tüzött ki a szederkény—pécsváradi th. közut 7.254·19.703 km. közti 12·449 km hosszu szakaszának kiépitésére. Pályázati határidő május 29-ik napjának d. e. 9 órája.

A nyiregyházai evang. templom helyreállitása. A nyiregyházai evang. egyházközség megbizásából Gróh István iparművészeti tanár terveket készitett a templom belsejének ujjáfestésére és berendezésére. Az átalakitási költségek uj orgona beszerzésének költségeivel együtt mintegy 100.000 koronát igényelnek és miután a festésre és az orgona beszerzésére forditandó fedezet együtt van, a templom festése a nyár folyamán kerül kivitelre.

A kőszegi laktanya épitésére Laasz József 437.052 kor. 79 fillérrel, alternativ 420·636 kor. 43 fillérrel, Weisz és Scheiber 442.703 kor. 62 fillérrel, Müller Ede 433.457 kor. 18 fillérrel, továbbá Kondor és Feledi budapesti cég 50 éven át félévenként előre fizetendő 13250 kor. annuitással pályáztak. A város pénzügyi és gazdasági ügyosztálya Kondor és Feledi cég ajánlatát terjeszti elfogadás végett a városi közgyülés elé.

A szilágycsehi polgári fiuiskola és internátus épitését — az alábbi munkálatok kivételével — Székely Marcell budapesti épitőmester nyerte el. A kőfaragó munkát műkőből ifj. Walla József, a redőny munkát Schillinger Simon, a kályhás munkát a Kaláni bánya és kohó r. t. budapesti cégek kapták meg.

Az aradi sóhivatal épitésére Kotsis Lajos aradi épitésznek 43,334 kor. 94 fillérrel tett ajánlatát terjesztették elfogadás végett a pénzügyministeriumhoz.

A breznóbányai vigadó és szálloda épitésére beérkezett ajánlatokat a magas árajánlat folytán a városi közgyülés nem találta elfogadhatónak és ujabbi szükebb körü versenytárgyalás megtartására utasitotta a tanácsot. Az e hó 15-ik napjára kitüzött versenytárgyaláson két besztercebányai cég pályázott és pedig: Hugyecz és Rosenauer 206.000 kor.-val, Peirberger Alajos 204.000 koronával. Az épitkezés kivitelére Hugyecz és Rosenauer kapott megbizást.

A pozsonyi vásárcsarnok aszfaltozási munkáira a következő cégek pályáznak: Kövér Károly maxtixxal 12780 k., couléval 12780 k., Első fiumei aszfaltgyár 13.060 k. illetve 14.835 k., Neuchatel asphalt comp. 13.275 k. illetve 14.125 k, Posnansky és Strelitz 12.070 illetve 14.022 k, dr. Helvey Tivadar maxtixxal 12780 k.-val. Dönteni a városi közgyülés fog.

Mozdonyforditó korongok felállitása. Kassa, Komárom, Nagyvárad és Segesvár állomásokon létesitendő mozdonyforditó korongok vasszerkezetének szállitására a máv. igazgatósága árlejtést hirdet. Az ajánlatokat a máv. épitési és pályafentartási főosztályában Budapesten május 19-én déli 12 óráig kell beadni.

Takarékpénztári épület épitése Miskolcon. A Borsodmegyei takarékpénztár r. t, Miskolcon háromeletes intézeti házat épittet. Az épület Hajós és Villányi budapesti épitészek tervei szerint és müvezetésük mellett 500.000 korona költséggel fog épülni. A munkálatokat 1910. február hóban kezdik meg.

A gyulai vármegyei közkórház kibővitése. A gyulai közkórház átalakitásának terveit Jendrassik Alfréd épitész készitette. Békésvármegye annak idején a terveket felküldötte jóváhagyás végett a belügyministernek, aki azokat áttette a kereskedelmi ministerhez. A kereskedelmi ministeriumtól most érkeztek le a tervek lényeges módositásokkal. A módositások miatt a költségvetés is változott. E költségvetés szerint az uj sebészeti pavillon 535,000 koronába, a tüdővészesek pavillonja 161.000 koronába, a kórház csatornázása és vizvezetéke pedig 37.000 koronába fog kerülni.

A gyulaji r. k. iskola épitése ügyében megtartott árlejtés eredményét Tolna vármegye közigazgatási bizottsága megsemmisitette s ujabb árlejtés megtartására utasitotta a község elöljáróságát.

A tordai áll. főgimnázium épitésénél teljesitendő épitőipari munkáknak elvállalására az ajánlatok a vallás- és közoktatásügyi ministerium segédhivatali főigazgatójához május 24-én déli 12 óráig adandók be. Az épület Pártos Gyula épitész tervei szerint épül.

Aszfaltozás Szentesen. Szentes város tanácsa a város utcáit és utait aszfaltburkolattal láttatja el. A munkára 337.953 korona van előirányzatba véve.

Vizvezeték épitès Szádudvarnokon. Abauj-Tornamegyei Szádudvarnok és Szádelő községek előljárói vizvezeték épitését vették tervbe. A vizet a község „Ritkás“ nevü legelőjén levő forrásból fogják nyerni.

Iskola épitès Szeghalmon. Szeghalom község képviselőtestülete 100.000 kor. kölcsön felvételét határozta el egy létesitendő polgári fiu- és leányiskola épitésére.

Jászberény állomás felvételi épületének bővitésére a máv. aradi üzletvezetősége árlejtést hirdetett. Pályázati határdő május 8-ik napjának déli 12 órája.

A pinkaszentmihályi r. k. iskola épitésére és a kántortanitói lakásnak javitására az április 12-ik napjára hirdetett árlejtést nem tartották meg, hanem azt bizonytalan időre elhalasztotta az iskola gondnoksága.

A stubnyafürdői állami tanitóképző intézet és internátus épitésénél teljesitendő épitőipari munkáknak elvállalására vonatkozó ajánlatok a vallás- és közoktatásügyi ministerium segédhivatali főigazgatójához május 21-én déli 1

HANTOS Testvérek festő, mázoló munkák modern kivitelére vállalkoznak. Budapest, VII., Rózsa-utca 34.
Nagyobbitott külön osztály ércfényezésben és kávéházi terasz festésre. Specialista kádzománcozók. TELEFON 16—34.

PERLMUTTER SAMU, épület és műlakatos.
Budapest, VII. Rózsa-utca 1. szám. (Dohány-utca sarok.)
Készit műkovács, vas és réz portálokat, csillárokat és minden e szakmába vágó vas és fémipari műtárgyakat.
Tervek és költségvetések ingyen.

KRISZTIÁN SÁNDOR szobrász
Műterem: VI. KMETTY-UTCA. 20. Telefon 24—64.

Ajánlja magát: **Épület diszitések** ugymint **gipsz, kő, stuccatur rabitz** és **műmárvány munkák** elkészitésére.
Antik működő virágtartók és **szökőkutak** különleges készitője.

óráig adandók be Ajánlat az összes munkára, egyes munkacsoportokra és munkanemenként külön-külön tehető. Az épületek Herczegh Zsigmond budapesti műépitész tervei szerint épülnek.

Hidépités Árvavármegyében. A turdossin—szlacinai th. közut 7—8 km. szakaszán levő 31. sz. „Zsabineci" hid ujjáépitését Duschnitz Frigyes alsókubini vállalkozó kapta meg 4513 kor. 14 fillér árban.

A békéscsabai katonai lövölde átalakitásával a temesvári VII. hadtestparancsnokság Kucsera Method nagykikindai vállalkozót bizta meg 33,000 kor. árban.

Utépités Somogyvármegyében. A kereskedelemügyi minister a somogytarnócai vasutállomáshoz vezető th. ut kiépitését 16,773 kor. 39 fill. erejéig engedélyezte. Az ut épitési munkáira a vármegye alispánja legközelebb kiirja a versenytárgyalást.

Artézi kutak furása Lugoson. Lugoson két artézi kut furása kerül kivitelre. Az egyiket a zárda udvarán, a másikat az erdőigazgatóság épületének udvarán fogják készitени.

Hidépités Pozsonyvármegyében. A szempc—nyitra—kálnai áll. közuton levő 17. sz. hid ujjáépitésénél az alépitményi munkát Reichmann Miksa szeredi vállalkozó 6517 korona 06 fillérért, a vasfelszerkezeti munkát a Schlick gyár 4075 kor. egységáron 2153 kor. 86 fillérért kapta meg.

A temesvári tőzsdepalota épitésének ügye nemsokára megvalósul, mivel a szükséges telek már rendelkezésre áll. A Lloydtársulat az épület helyéül a szinházzal szemben levő területet jelölte ki és azt a várostól 120.000 koronáért megvette.

A máv. temesvári mühelytelepének bővitésére, illetve a gép- és kazánház, munkásfürdő, kürtő, szén- és salakrekeszek épitésére ifj. Eckert József temesvári épitőmester kapott megbizást 111.476 koronáért.

A zsámolyi r. k. egyházi épületek helyreállitását Álovits és Botos székesfehérvári cég nyerte el 2818 kor. 60 fillérért a Fehérvármegyei m. kir. államépitészeti hivatalban április 15 én tartott árlejtés alapján.

A szegedi városi vizvezeték berendezésénél szükséges fentartási, fejlesztési és önálló vizvezeték berendezési munkálatokra Szeged város tanácsa Fogel Ede ottani bádogosmesternek adott megbizást 20¼% árengedéssel az egységárakból.

Hidépités Hunyadvármegyében. A hátszeg—petrozsény—szurduki állami közuton Petrozsény nagyközségben levő 117. sz. Maleapatak hidnak ujjáépitését a kereskedelemügyi minister Kovács Sándor és Károly budapesti mérnököknek itélte oda 24500 koronáért.

Iskola és tanitói lak épitése Káváson. A kávási r. k. egyházközség (Zala m.) iskolát és tanitói lakást épittet.

A nagyváradi városliget rendezése. Nagyvárad város mérnöki hivatala tervet dolgozott ki a városliget rendezésére. A munkálatok, beleértve az uszoda áthelyezését is, 38,000 koronát igényelnek.

Villamos világitás létesitése Csikszeredán. Csikszereda város tanácsa villamosvilágitást létesittet. A munkára az árlejtést nemsokára meghirdetik.

Utépités Biharvármegyében. A pestes—sólyomkői vasuti állomáshoz vezető ut 0—11.927 km. szakaszának kiépitésével a kereskedelemügyi minister Keményy Béla nagyváradi vállalkozót bizta meg 85 013 kor. 83 fillérért.

A jásznagykunszolnokmegyei munkásházak épitésére beérkezett ajánlatok felett a napokban döntött a vármegye alispánja. Eszerint megbizást kapott Kálmán Miklós kisujszállási épitőmester 100 ház épitésére épületenként 1025 kor. 08 fill. és Krissik Albert a Rákóczifalván létesitendő 20 ház épitésére épületenként 992 kor. átalányösszeg mellett.

Templom épités Patafalván. A patafalvai r. k. egyházközség (Vas m,) templomot épittet. Az épitési költségek 10000 koronát tesznek ki.

Mozgófénykép szinház épitése Győrött. Váradi Ármin győri lakos mozgófénykép és kabaré szinházi épületet épittet az Árpád-uton. Épittető felhivja az épitést elvállalni szándékozókat, hogy a szükséges felvilágositások végett forduljanak Stádler Dezső tervező műépitészhez Győrött, akinél a helyszini és tervrajzok is megtekinthetők.

Szálloda épités Sátoraljaujhelyt. Sátoraljaujhely város pénzügyi és épitészeti bizottságának e hó 16 án tartott ülésén Führer Miklós budapesti épitész előterjesztést tett a szálloda épitésére. Führer Miklós hajlandó a városnál 60.000 korona óvadékot letenni és 420.000 kor. befektetéssel egy 40 szobából, vendéglőből, kávéházból és egy 30 m. hosszu és 20 m. széles táncteremből, valamint üzlethelyiségekből álló 2 emeletes szállodát épiteni, ha ezzel szemben a város megengedi, hogy ő a telekre betáblázásra 360 000 koronás kölcsönt vegyen fel. Führer ezenkivül még viselné a házra, valamint a telekre felvett kölcsönök annuitásait és fizetne a városnak 50 évig 2000 korona évi bért, mely idő eltelte után az egész épület a város tulajdonába menne. Biztositékul hajlandó Führer a letett 60.000 koronán kivül az egész szálloda berendezését is lekötni. A bizottság elvben hozzájárult a tervhez és felhivta Führert, hogy feltételeit és a terv részletesebb müszaki leirását mutassa be a képviselőtestületnek

A hódmezővásárhelyi vágóhid épitésére a város tanácsa az árlejtés határidejét május hó 28-ik napjára tüzte ki.

Csatornázás Komáromban. A városi mérnöki hivatal elkészitette a Rákóczi-, Szekér-, Mester-, Hajós- és Tó-utcák csatornázásának tervét és a költségeket 63.083 kor. 23 fillérrel irányozta elő. A városi közgyülés a tervet elfogadta és utasitotta a tanácsot az árlejtés közzétételére.

A pécsi dohánygyár épitő munkálatai serényen folynak és az Irányi Dániel-tér alsó részén mindinkább kibontakozik a nagyszabásu épitkezés. Az épületet Pollacsek és Epstein budapesti cég épiti, mely a napokban az épitést szaporitott személyzettel fogja folytatni.

A galgóci vágóhid épitő munkáival Szeszler Jakab fia Mór helybeli céget bizta meg a községi képviselőtestület.

A veszprémi munkásházak épitésére a város legközelebb kiirja az árlejtést. A földmivelésügyi minister leküldött a városhoz néhány tervet költségvetéssel egyetemben, melyek a kivitelnél mintául fognak szolgálni.

A garai templom ujjáépitése. Bácsmegyei Gara község templomát Petrovátz Gyula épitész-tanár tervei szerint mintegy 50 ezer korona költséggel ujjáépitteti. Az épités kivitelével Bászler János hódsági épitőmester van megbizva.

A móri községház épitésénél a föld, kőmüves és elhelyező munkát 70590 kor. 43 fillérért, a klozetberendezési munkát 1659 kor., a cimerfestő munkát 380 koronáért Szabó Ferenc és József székesfehérvári cég, az ács munkát 12563 kor. 60 fillérért, a cserépfedő munkát 3631 kor. 90 fillérért és a padozati munkát 2421 k. 70 fillérért Fleischmann Gusztáv móri vállalkozó, a bádogos munkát 4137 kor. 60 fillérért, a villamos csengő és villámháritó felszerelését 605 koronáért Müller Antal móri cég, az asztalos munkát 6827 kor. 94 fillérért és a cserépkályhák szállitását 1259 koronáért Szabó Samu és fia győri cég, a mázoló és szobafestő munkát 2511 kor. 10 fillérért Fichtner Ferenc móri cég, a lakatos munkát 5652 kor. 20 fillérért Gippert György móri lakatosmester, az üveges munkát 1072 k. 20 fillérért Eibisch Antal móri cég, a kőfaragó munkát 4832 kor. 80 fillérért, Zechner Ernő móri kőfaragómester, a vas munkát 5373 kor. 02 fillérért Wachter Antal budapesti gyáros nyerte el.

Jegyzői iroda épitése Kőröshegyen. Somogyvármegyei Kőröshegy község előljárósága tanácstermet, körjegyzői irodát és anyakönyvi helyiséget épittet. Az épitési költségek 10.830 kor. 07 fillérben vannak előirányozva.

Magasépitkezések Adonypuszta-Szabolcs állomáson. A máv. Adonypuszta-Szabolcs állomásán létesitendő magasépitményi munkák előállitására árlejtés van kitüzve. Az ajánlatokat a máv. zágrábi üzletvezetőségéhez május 8-án déli 12 óráig kell beadni.

A székesfehérvári ipariskola épitésére az április 20-án tartott árlejtésen a következők pályáztak: Say Ferenc (Székesfehérvár) 103.965 kor. 87 fill., Pénzes Imre (Székesfehérvár) 104.061 kor. 74 fill., Fröschl János (Székesfehérvár) 97.646 kor. 26 fill., Weil és Szilárd (Budapest) 99.609 kor. 68 fill., Pénzes és Wágner (Székesfehérvár) 106.824 kor. 69 fillérrel. Az ajánlatok felett a városi közgyülés fog dönteni.

Fürdő épités Szombathelyen. A szombathelyi iparoskör a munkásbiztositó pénztárral egyetemben fürdőt épittet a Gyöngyös partján. A terveket Gémes Imre gépészmérnök és Horváth János kőmüvesmester készitették, melyek szerint az épitőköltségek 35455 k. 22 fillérre, a berendezési költségek 29162 kor. 92 fillérre rugnak. Az épitési költségek fedezésére 40000 kor. áll. rendelkezésre.

A komáromi kulturpalota épitési terveit jóváhagyta a budapesti könyvtárak országos felügyelősége. Az uj kulturpalota a régi bencés gimnázium helyére van tervezve és XVIII. századbeli barok-kastély benyomását teszi. A földszinten a városi levéltár és a vármegye 20000 kötetét kitevő könyvtár, az emeleten pedig a muzeum lesz.

Laktanya épület épitése Lawocne állomáson, A máv. Lawocne állomásán létesitendő laktanya épület épitésére árlejtés van kitüzve. Az ajánlatokat a máv. debreceni üzletvezetőségénél május 5-én déli 12 óráig kell beadni.

Sátoraljaujhely állomás bővitése. A kereskedelmi ministerium Zemplén vármegye közigazgatási bizottságához leiratot küldött, melyben értesiti, hogy a sátoraljaujhelyi vasuti állomás kibővitésére 250.000 koronát fordit s a legszükségesebb épitkezést 1910. évben megkezdeti.

Artézi kut furása Szegeden. Szeged város tanácsa a röszkei határban artézi kutat furat.

A nagykanizsai közkórház kibővitése. Nagykanizsa város közgyülése elhatározta a városi közkórház kibővitését és utasitotta a mérnöki hivatalt, hogy készitsen terveket s azokat május végéig a tanácsnak mutassa be.

A győr-gyárvárosi iskola épitése. A belügyminister jóváhagyta a győr-gyárvárosi elemi iskola épitésére megszavazott kölcsönre vonatkozó városi közgyülési határozatot. Az épitésre az árlejtést nemsokára kiirják.

Munkásházak épitése S.-A.-Ujhelyt. S.-A.-Ujhely város pénzügyi bizottsága elhatározta, hogy megteszi a szükséges előmunkálatokat a munkáslakások épitésére vonatkozólag. A bizottság 100 munkásház épitését vette tervbe.

ECKMAYER PÉTER Kartelen kivüli ajtó és ablak redőnygyára **BUDAPEST, VI., Csengery-u. 65/A. Telefon 25—71.**

Szilágyi György épület, mű- és vasszerkezet lakatostelepe **Budapest, VI. ker., Szabolcs-utca 4. szám.**

Készit minden ezen szakmába vágó munkákat, valamint **gőzfütés, légszesz** és **vizvezeték szerelők részére szükséges lakatos-munkákat,** u. m. **hideg és melegviz tartályokat** kivánatra hegesztve is; **specialista szellőzők készitésében. Tervek** és **költségvetések dijmentesen.**

Háztulajdonosok és építészek

tisztelettel értesittetnek, hogy a 17 év óta elismert korrekten működő bankbizományos **Krausz Mór** lakását **Andrássy-ut 1. szám** alá áthelyezte. Kiesközöl kölcsönöket budapesti házakra és földbirtokra, vagyis magas összegü **épitési kölcsönöket** és **iparosoknak személyhitelt.**

erdei iparvasutját a szóbanforgó ingatlanon átvezesse, nem lehet viszamenni az 1879: XXXI. t.-c. 178 és következő szakaszainak rendelkezésére. Ugyanis, A. István beleegyezése és annak következtében, hogy a biróság 3362/1905. számu itéletének fennebb idézett rendelkezése nem érinti a beleegyezés hatályát: a szóbanforgó ingatlan igénybe vételének kérdése már jogérvényesen rendezve volt akkor, midőn panaszló az ingatlant megvette. Ekkép az idézett kereskedelemügyi ministeri határozatban kiemelt feltevés erre az ingatlanra nézve is fenforogott, s a folyamodó cég a magánvasut épitésére szóló engedélyt az 1868. évi julius hó 8-án 4978. szám alatt kiadott szabályrendelet 1. §-ában megkivánt beleegyezés kimutatása mellett megszerezte. A kérdés tehát most már csak az, hogy panaszos H. Mórnak akkor történt jog- és birtokszerzése, midőn a terület igénybevételének kérdése már egyszer jogérvényesen rendezve volt, a jelen esetben jár-e azzal a következménynyel, hogy a folyamodó „D. Ig. Fia Lajos" cég a terület igénybevétele iránt szerzett jogát és az ez alapon nyert vasutépitési engedélyt a panaszlóval szemben érvényesithesse? A megtartott tárgyalás adatai és a kihallgatott tanuk vallomása azt mutatják, hogy a panaszló H. Mór az ingatlan megvételekor tudta, hogy annak igénybevételére a folyamodó „D. Ig. Fia Lajos" cég már jogot szerzett; az ellenkezőt, jelesül, hogy ezt nem tudta volna, a panaszló panasziratában nem is állitja. E mellett a panaszló egyáltalán nem mutatott ki olyan magánjogi érdeket, mely az ingatlannak akár közönséges, akár valamely rendkivüli célra való használat végett történt megszerzését és az értéket többszörösen meghaladó vételár megadását indokolná. Nyilvánvaló tehát, hogy a panaszló, aki az E. Erdőipar részvénytársaság igazgatója, kizárólag abból a célból szerezte meg az ingatlant, hogy az üzleti verseny tekintetében a folyamodó cégnek akadályt állitson, ekkép a folyamodó céget és közvetve esetleg a közönséget is kárositsa. Az üzleti verseny akadályozása céljából kötött ilyen ügylet pedig, annak következtében, hogy az ügylet nem valamely jogos maganérdeket szolgál, hanem nyilvánvalóvá vált célja a károkozás, e célját illetően birói oltalomban nem részesülhet akkor, midőn a más által már korábban megszerzett és a későbbi szerző által tudva volt joggal jön összeütközésbe. Nem hivatkozhatik sikerrel e tekintetben a panaszló arra sem, hogy ő tekintettel arra, hogy a folyamodó cég joga bekebelezve nem volt, a tér haszonélvezetének a telekkönyv szerint korlátlan és kizárólagos jogát szerezte meg. Igaz ugyan, hogy a telekkönyv az ingatlanokra vonatkozó jogok nyilvánkönyve s aki ebben bizva, jogot szerzett, nem károsodhatik. Azonban a telekkönyvben való bizalomról csak akkor lehet szó, ha a jogos szerző nem tud a telekkönyvben fel nem tüntetett arról a korrábbi jogállapotról, melybe az ő későbbi jogszerzése ütközik. Ellenben ha erről tud, s az a jogállapot olyan, amely mellett az ő később szerzett joga birói oltalomban nem részesülhet: akkor pusztán a telekkönyvi állás alapján sem illeti meg őt ez az oltalom. Mindebből következik, hogy a panaszló vétele nem hiusitja meg a folyamodó cég korábban szerzett jogának érvényesülését és ezért a panaszbeli kérelemnek helyet adni nem lehet.

Magánépitési engedélyek Budapesten.

A fővárosi magánépitési albizottság 1907. március hó 11-én Kun Gyula biz. tag elnöklete mellett a következők részére hozta javaslatba az épitési engedély kiadását: a) **nagyobb és kisebb épitkezésekre**: 43607. Bodor Henrik (VII., Károly-körut 9.) a VI., Csengeri-utca 3403. hrsz. alatt 4 emeletes ház, ép. Nay és Benedikt — 47089. Chmel Gusztáv név. Schön Rezső (IX., Mátyás-u. 15.) a VII., Klauzál-utca 5024. hrsz. a. 3 emeletes ház — 51967. Joó Gábor (VI., Frangepán-utca 37.) ugyanott földszintes ház — ép. Lojkovics János — 47082. Zsida István (VII., Zugló-utca 33.) ugyanott földszintes ház, épm. Zolnay István — 39691. Grünn Mór (VI., Lázár-utca 19.) a VI., Kartács-utca 1534. hrsz. a. földszintes ház, ép. Gombos József — 37509. Balog János (VI., Hermina-ut 65.) a VI., Jász-utca 1540. hrsz. a. földszintes ház, építi Scheiring János — 55756. Schupka Jánosné (VI., Dessewffy-utca 47.) az I., Kőbánya-dülő 10491. hrsz. a. földszintes ház, ép. Schwartz Mihály — 48563. Sipos Lajos (VI., Erzsébet királyné-ut 106.) ugyanott toldalék — ép. Stromayer Antal — épitésére vonatkozó tervek jóváhagyattak; b) **nagyobb és kisebb átalakitásokra**: 49893. Lüscher Józsefné (X., Kerepesi-ut 102) ugyanott — 50722. Lampl Hugó (VI., Váci-körut 57.) a X., Apaffy-utca 26. sz. a. — 54226. Csimár Károly (VII., Thököly-ut 46.) a IV., Ferenciek tere 4. sz. a. — 52968. Robitsek József (VII., Csányi utca 5.) az ugyanotti — 43547. Weil Camilla (VI., Nagy János-utca 2.) a VII., Rózsa-utca 4612. hrsz. a. — 46769. Győry Teréz grófnő (IV., Szép utca 4.) ugyanott — 54167. Aschner Samu (V., Nádor-utca 26.) ugyanott — 47090. Haupt-Stummer Lipót báró (VI., Bajza-utca 32.) ugyanotti házra vonatkozó módositott tervei jóváhagyattak; c) **jóváhagyásra ajánltattak**: 51600. Bán Dezső a VII., Dob-utca 18. sz. a. — 49978. Pollermann László az V. ker., Váci-körut 12. sz. a. — 44677. Fleischmann Józsefné a X., Pesti Gábor-utca 10. sz. a. — 49895. Baumgarten Ferenc a X., Névtelen-utca 8160. hrsz. a. — 30006. Freudiger Mózes a VI., Laudon-utca 3837. hrsz. a. — 46975. Mandler Manó a VII., Dembinszky-utca 4270. hrsz. a. — 52959. Nagy Zsigmond aVI., Lázár-utca 3. sz. a. — 36396. Herczog testvérek cég a VIII., Baross-utca 6569. hrsz. a. — 40843 Krecsányi Kálmán a III., Pusztaszeri-ut 5959 | 1. hrsz. a. — 52939. özv. Huemer Jánosné a VIII., Conti-u. 19. sz. a. — 52955. Pallai Miksa a VIII., Aggteleki-utca 5743. hrsz. a. házra vonatkozó tervei; d) **gépekre és felvonókra**: 43032. Kovald Péter és fiai (VII., Szövetség-utca 37.) — 43565. Singer Henrik (III., Bécsi ut 2313 | 1., 2. hrsz.) — 51536 Haverland Antal (IX., Soroksári-ut 144. sz.) — 26441. Barta és Zimmermann cég (VI., Lomb-utca 39. sz. a.; — e) **elutasittattak**: 49890. Szajbely Gyula a VII., Erzsébet-körut 6. sz. a. — 52998. özv. Gemeiner Istvánné a VIII., Baross-utca 6355. hrsz. a. — 53021. M. kir. posta- és távirda igazgatóság a VI., Nagymező-utca 54. sz. a. — 43559. Magnezit ipar r. t. a X., Gyömrői-ut 8512. hrsz. a. — 44699. Bulyovszky Lila a IX., Üllői-ut 8754. hrsz. a. — 49977. Füredi Bertalan az V., Váci-körut 80. sz. a. — 53444. Predmerszky és Gál cég az V., Vácí-körut 80. sz. a. házra vonatkozó tervek.

Pályázatok tervkészitésre.

Vendéglő tervezés Técsőn. Técső nagyközség előljárósága (Máramaros m.) a tulajdonat kepező Korona vendéglőt 50—60.000 korona költséggel átalakittatni, illetve ujjáépittetni szándékolván, a szükséges tervek és költségvetés beszerzésére nyilvános pályazatot hirdet. A legjobb terv 1000 koronával dijaztatik. A pályatervek benyujtási ideje f. é. április hó 20 ik napja. A szükséges adatok Técső nagyközség előljáróságától megszerezhetők.

A lévai városi fogadó és vigadó tervpályázatán pályadijat nem nyert tervek a tulajdonosaiknak visszaküldetnek, amennyiben a költségvetésük végösszegét és a postai feladóvevényt a városi polgármesteri hivatalnak Lévára igazolásul beküldik.

A brassói városi kórház tervpályázat zsürije, Dr. Branovatzki Gusztáv városi tiszti orvos elnöklete alatt már döntött a beérkezett pályamunkák felett: Az I. dijat Schuller és Goldschmidt brassói épitészek nyerték, a II. dijat pedig Bobula János budapesti épitész. Megvételre ajánltattak első sorban Jendrassik Albert, másodsorban Bauer Henrik budapesti épitészek tervei.

A földmivelésügyi ministerium palotájának tervpályázatára beérkezett tervek fölött f. hó 9 én döntött a biráló-bizottság, és az alaprajzra az I. (3000 kor.) dijat Töry Emil, a II. (2000 kor.) dijat Aigner Sándor, a III. (1500 kor.) dijat Kallina Géza, homlokzatra az I. (2500 kor.) dijat Töry Emil, a II. (2000 kor.) dijat Korb és Giergl, a III. (1200 kor.) dijat Sebestyén Artur tervének itélte; megvenni ajánlta az elsőre 1200 koronáért Hültl Dezső, Sándy Gyula és Hübschl Kálmán, a másodikra 800 koronáért Aigner Sándor, Rainer Károly és Kriegner Sándor terveit.

A tervek a Magyar Mérnök- és Épitész-egyletben volnának kifüggesztendők, de helyszüke miatt felkéri az egyesület a ministert, állittassa a terveket valamely rendelkezésre álló középület alkalmas helyiségében, ugy hogy a nagy közönség is hozzáférhessen. E célra, mint a legalkalmasabbak, az akademia nagyterme, vagy a szépművészeti muzeum jelenleg üres szobrász csarnoka kinálkoznak.

Andrássy-emlék. A földmivelésügyi minister által a Sajó és Tisza torkolatánál felállitandó Andrássy-emlékre a magyar mérnök és épitész egyletben kiirt tervpályázatra 9 pályamunka érkezett be, csaknem kizárólag müvészi becsecsel biró tervezetek. Első dijat Sárkány (Schweiger) István budapesti épitésznek itélték oda.

Gyártervezés Alsólendván. A Hungária hazai ernyőgyár r. t. Alsólendván épitendő gyártelepének tervpályázatán az 500 koronás II. dijat Román Miklós budapesti müépitész nyerte, amit a mult számunkban közölt hirünk kiegészitéseül közlünk.

Pályázatok állásokra.

Mérnöki és müépitészi állások. A m. kir. államvasutak igazgatóságánál legközelebb megkezdődő épitkezéseknél, valamint a pályaföntartási külső szolgálatnál több okleveles mérnöki és néhány okleveles müépitészi állást fognak betöltetni. A pályázók mérnöki, illetőleg épitészeti oklevéllel, születési, anyakönyvi kivonattal, államvasut

Telefon sz. 2900. **STROBENTZ és ORTH** Telefon sz. 2900.

Budapest, VII., Király-utca 43 | 45.

Vegyészeti festék-, termény-, máz, kence- és anyagáru-kereskedés. Különösen ajánlja cementfestékeit, Hydrochromin, hidegvizfestékeket, továbbá Carbolineum és I. rendü olajfestékeket, valamint nagy választékban ecsetáruit.

Alapittatott 1872-ben. **NYERGES UJFALUSI CEMENTGYAR** TELEFON 21—07.

ajánlja a legkiválóbb szakemberek által elismert és az épitkezéseknél a legjobb eredménynyel kipróbált I-ma nyergesujfalusi románcementjét, valamint legjobb minőségű portlandcementet bármely vasuti vagy hajó-állomásra szállitva a legjutányosabb árak mellett. Jótállás a normáliáknál 25 százalék nagyobb huzásu és nyomásu szilárdságért.

Nyergesujfalusi cementgyár: SÁTORI MIKSA

Gyár: **Nyergesujfalu.** Telefon 57 86. Posta-, távirda-, hajó- és vasutállomás: **Lábatlan és Nyergesujfalu.** Központi iroda: **Budapest, VI., Váci-körut 57|a.** Raktár: **Budapest, IX. Drégely-u. 3/b.** Telefon 57—

pályaorvos által kiállitott orvosi bizonyitványnyal és gyakorlati működésükről szóló bizonyitványnyal fölszerelt kérvényeiket az államvasutak igazgatóságának épitő és pályaföntartó irodájába, (VI., Teréz-körut 56.) nyujthatják be.

Gépészmérnöki állás. Debrecen sz. kir. város világitási vállalatánál és a villamos-telep épitésénél betöltendő mérnöki állásra a f. é. március 5.-éig 14 gépészmérnök adta be ajánlatát. A beérkezett pályázati kérvényeket véleményezés végett kiadták a világitási bizottságnak.

Mérnöki munkálatok.

Közdülő utak felmérése. Lukarec község (Temes m.) tulajdonát képező közlegelő és a határban lévő összes közdülő utak ujbóli felmérése engedélyeztetett; ezen munkálatok biztositása végett az árlejtés f. é. április 6. napjának d. e. 10 órájára Lukarec községházához kitüzetik. Mindazon mérnökök, kik ezen munkálok teljesitését óhajtják, ajánlataikat a mondott határidőig a községi elöljárósághoz cimezve adják be, vagy pedig azokat a mondott napon szóval terjesszék elő.

Tagositások.

Szörcse. A Szörcse községbeli közhelyek arányositása ügyében: a képviselet rendezése, mérnök választás és költség-előirányzat szerkesztése céljából tárgyalásra határnapul Szörcse községházához 1907. április 6-ik napjának d. e. 9 órája tüzetik ki. A birtokrendező mérnökök felhivatnak, hogy azok, a kik a szóbanforgó ügyben a működő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat dr. Bodó eljáró törvényszéki bióhoz Kézdivásárhelyre, vagy az érdekelt felekhez küldjék be. Az arányositandó terület mintegy 246 hold.

Vasutépitészet.

Előmukálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister az ujszász-jászapáti h. é. vasut részvénytársaságnak a Jászapáti állomástól Jász-Dózsa és Jász-Árokszállás irányában a m. kir. államvasutak Vámosgyörk állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü helyi érdekü vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára megujitotta; Lukács Ándor gyógyszerész, kunszentmártoni lakosnak a pusztatenyő—kunszentmártoni h. é. vasut Mártfü vagy esetleg Tiszaföldvár állomásától Mesterszállásig vezetendő rendes nyomtávu h, é. vasutvonalra Mesterszállástól a m. kir államvasutak Pusztabánréve állomásáig kiegészitett és 0·70 m.-es keskeny nyomtáv alapulvételével leendő tervezésre is kiterjesztett előmunkálati engedélynek, — továbbá ugyancsak Tiszaföldvár állomásától Cibakháza, Nagyrév, Tiszainoka és Tiszakürt községek érintésével a korhányi szöllőtelepig és ezen vonalból Tiszakürtnél kiágazólag Tópart és Göböljárás puszták érintésével Kisasszonypusztáig vezetendő 0·70 m.-es keskenyvágányu h. é. vasutvonalra Pallós Ármin vállalkozó részére kiadott és nevezettre átruházott és Korhány szőlőteleptől Csépa és Szelevény községek érintésével a pusztatenyő—kunszentmártoni h. é. vasut Kunszentmárton állomásáig és Kisasszonypusztától, Puszta-Istvánházán át ugyancsak Kunszentmártonig kiterjesztett előmunkálati engedélynek érvényét további egy év tartamára meghosszabbitotta; — a szeged—nagykikinda—nagybecskerekiegyesült h. é. vasut részvénytársaság részére a vasutja Csóka állomásától a vasuti közlekedésre is berendezendő zentai közuti Tiszahid igénybe vétele mellett a Bács-Bodrog vármegyei h. é. vasut Zenta állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü helyi érdekü vasutvonalra az előmunkálat engedélyt egy évre megadta; — a budapest—tiszai h. é. vasut részvénytársaságnak, mint a kecskemét—lajosmizsei h. é. vasutrészvénytársaság jogutódjának vasutja Kecskemét-Máriaváros állomásától, vagy esetleg a m. kir. államvasutak Kecskemét-alsópályaudvar állomásától Matkó, Jakabszállás, Bugac-Móricgát és Szank puszták érintésével Kiskunmajsáig vezetendő 0.70 méteres keskenyvágányu h. é. vasutvonalra, továbbá ezen vonallal csatlakozóan Kecskemét-Máriaváros állomástól kiindulólag az izsáki uton a Piac- és Deák-térre, a Piac-térről a Csongrádi nagy utcán át a műkertbe, valamint a Piac-tértől a Sugár-uton a m. kir. államvasutak Kecskemét állomása elé, végre ugyancsak a Piac-térről a m. kir. államvasutak Kecskemét-alsópályaudvar állomásáig vezetendő 0.70 méteres keskenyvágányu városi vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét a kiskunmajsa—kiskunhalasi vonal rész kizárásával további egy év tartamára megujitotta; — Iványka Imre dolányi földbirtokosnak az általa Balassagyarmatról—Zólyomig tervezett vasutvonalból Kiskürtösnél leendő elágazással Palojta, Dacsolám és Szénavár községek érintésével Tótpelsücig, továbbá a Rimaszécstől — illetve Tornaljától Ratkóig vezetendő vasutvonalon tervezett Tamási állomásától Rimaszombatig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü helyi érdekü variáns vonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

Sodronykötél-pálya a hisnyóvizi magnezitgyárban. Az általános magnezit-r.-t. hisnyóvizi sodronykötél-pályájának közigazgatási bejárását Hollósi Sándor miniseri titkár vezetése mellett f. é. március 19-én tartják meg.

Uj erdei iparvasut Aradmegyében. A máv. Konop állomása mellől kiindulva az Odvos község határában levő erdőségekbe vezetőleg 0·60 m. nyomtávu és 10 km. hosszu erdei iparvasutat szándékoznak Kádár József, Braun Ede és Böhm Géza aradi lakosok, fakereskedők épiteni.

Iparvágány épitès. Milkó Vilmos és fiai cég Fehértemplomban kavics-bányavágány létesitésére kért engedélyt a kereskedelemügyi ministertől. Az engedélyt megelőzőleg a minister rendeletére közigazgatási bejárást tartanak, a mely március 22-én d. e. 9 órakor a fehértemplomi vasuti állomáson veszi kezdetét.

Uj erdei vasut. A Marosvölgyi fatermelő részvénytársaság kérelmére a kereskedelemügyi minister elrendelte a déda—gyergyószentmiklósi vasut Toplica állomásától a Lommásvölgyi erdőségbe vezető gőzüzemü erdei iparvasut közigazgatási bejárását. A 20·6 kilométer hosszú vonal bejárását 1907. március 14-ik napján, d. e. 9 órakor kezdik meg a toplicai községházánál.

Közigazgatási pótbejárás a pétervárad—beocsini vasuton. Az épités alá kerülő pétervárad—beocsini h. é. vasut vezetése ellen a helyi érdekeltség részéről kifogások merültek fel. Ezeknek lehető megszüntetése érdekében Ohrenstein Henrik engedélyes vonalváltozatot dolgozott ki a Kamenica község és Pétervárad város határára nézve, amelynek pótbejárását a kereskedelemügyi minister rendeletére március 15-én tartják meg Péterváradon.

A podolin—orlói vasut épitési ügyében az érdekelt körök mult hó 26-án közös értekezletet tartottak, melyen a poprádvölgyi (poprád—késmárki) a késmárk—szepesbélai és a szepesbéla—podolini helyi érdeki vasut részvénytársaságok igazgatóságai és felügyelőbizottságai és a podolin—orlói vasut engedményesei dr. Szelényi Aladár budapesti ügyvéd, dr. Csáky Károly podolini orvos és dr. Okolicsányi Zoltán budapesti ügyvéd vettek részt. Az érdekelt helyi érdekü vasut részvénytársaságok méltányolva az engedményesek eddigi nagy fáradozásait, egyhangulag azon megállapodásra jutottak, hogy a Poprádvölgyre nézve oly nagyfontosságu podolin—orlói vasut kiépithetése céljából a poprád—késmárki, késmárk—szepesbélai és szepesbéla-podolini h. é. vasut részvénytársaságok fuzióját szükségesnek találják és a fuzió megteremtése céljából a szükséges lépéseket megteszik.

A kassa—hegyaljai h. é. vasut. Hidesnémeti község kérvénynyel fordult a kereskedelemügyi ministerhez a kassa—hegyaljai h. é. vasut vonalvezetésének megváltoztatása iránt. A minister rendeletére kidolgozott variansra, valamint a Szerencs és Mád közt tervezett vonalváltozatra nézve f. é. március 12. és 13. napján közigazgatási pótbejárást tartanak.

A fogaras—brassói vasut kiépitését a Pesti magyar kereskedelmi bank és a Magyar helyi érdekü vasut r. t. vette kezébe. Az épités keresztülvitele Schiffer Miksa budapesti mérnöknek van vállalatba adva.

A nagyvárad—össi i vasuthálózatának bővitése. A váradvelence—össi-i vasut társaság a hálózat jelentékeny kibővitését határozta el. A kibővités tervei szerint az uj vonal a vasut vitézutcai vágányából kiágazólag egyrészről a kőrösparti fatelepekig, másrészről pedig a Kőrös melletti kavicsbányákig terjed. A közigazgatási bejárást már novemberben megtartották és felterjesztették a jegyzőkönyveket a kereskedelemügyi ministerhez jóváhagyás céljából. A minister azzal küldte vissza a jegyzőkönyveket, hogy a vasuttársaság szerezze meg az uj hálózat kiépitéséhez szükséges területeket Nagyvárad városától, ez esetben jóváhagyja a kibővitési terveket. Ebben az ügyben a vasut igazgatósága beadványt intézett Nagyvárad város tanácsához, amelyben beterjesztette a hálózat kibővitéséhez szükséges területek megvételére vonatkozó szerződés tervezetet. Ez a szerződés tervezet lényegileg megegyezik a vasut által eddig is elfoglalt területek iránt kötött szerződésekkel. A vasut kérte a tanácsot, hogy a szerződést mielőbb irja alá, mert az épitkezéshez a közel jövőben hozzákezdenek.

Iparvágány épités Kőbányán. Folyó évi január 18-án tartották meg a közigazgatási bejárást a Krammer testvérek budapesti

TELEFON 28—29. **POSNANSKY ÉS STRELITZ**

Városi iroda: **VI., Podmanicky-u. 27.** — Gyárak: **Erzsébetfalva, Bécs, Witkovitz.**

Aszfaltmunkálatok valódi természetes aszfalttal.

Kátránypapirlemez, kátránymentes **„GLÓRIA“** cement-aszfalt-fedéllemez, elszigetelő lemez ólombetéttel vagy anélkül; **facementtetőfedés.** Nedves falak szárazzá tétele. — **Szab. hővédő anyag** gőzcsövek, gőzkazánok stb. részére. **Hütőkészülékek és hidegvizcsövek elszigetelése** bevált rendszer szerint. **Carbolineum, vasmáz, szurokfáklya.**

zetésével Ivancsó István műszaki főtanácsost, a kórházépítési csoport vezetésével pedig Friedrich Lajos műszaki tanácsost bízta meg a polgármester. A csoportvezetők helyettes tanácsnoki rangban és hatáskörben működnek. A kisebb középítési ügyeket az egyes főcsoportokhoz osztották be. Az összes főcsoportok élén a tanács megbízásából Végh Gyula műszaki főtanácsos áll. Az iskolaépítési csoport vezetésével megbízott Lavotta Gyula műszaki tanácsos új ember a középítési ügyosztályban s a legutóbbi tanácsi választások során lett műszaki tanácsossá. Lavotta Gyula a fővárosnak egyik jól kipróbált és egyik legtehetségesebb építészmérnöke, aki már eddig is megmutatta, hogy a nagy építési problémák megoldására nagy műépítészi tudásával és sokévi külföldi tapasztalatainál fogva kiválóan alkalmas.

A Roquefeller-intézet a Gyáli-úton a befejezés stádiumába jutott. Volt alkalmunk ezt a páratlan intézményt megtekinteni, melyet *Jendrassik* Alfréd h. államtitkár építész tervezett és valóban az elismerés pálmáját kell hazánkfia előtt meghajtanunk. Az épület tulajdonképpen kutatás céljára készült és mint ilyen nemcsak beosztásában teljesen újszerű, de a különböző vezetékek erdeje folytán egészen speciális feladat elé állította a tervezőt, melyet az pompásan oldott meg; minden szobában van kisérleti asztal, melyhez 8—10-féle vezeték vonul a padozatban, azonfelül minden szobához különböző vegyi fülkék, ezekben más és más gázoknak való elvezető kürtők és friss levegő-hozzávezetők szolgálnak. Olyan ez az épület, mint egy modern gép, sőt mint egy élő szervezet, melyben az erek, idegek ezer szálai futnak végig. Valóban egy modern épület, melyet nem csoda, hogy amerikaiak rendeltek meg, de amerikaias módon is van megtervezve. Hallottuk, hogy a megrendelők — az egész világon épült hasonló intézetek között — ezt tartották a legsikerültebbnek. Ez mindenesetre a magyar tudásnak, energiának, zsenialitásnak dícsérete, melyet itt örömmel szögezünk le. Meg kell emlékeznünk az épület külsejéről is, mely bár izig-vérig modern, sőt amerikaias, mégis minden hóborttól ment, klasszikus velleitásokkal ékes épület. *—ár.*

A községi (városi) mérnökök magángyakorlata. (A m. kir. belügyminiszter 64.399/1926. B. M. számú rendelete.) A mérnöki Rendtartásról szóló 1923 : XVII. t.-c. a régebbi állapottal szemben mérnököket és mérnökheleytteseket különböztet meg. Önálló magángyakorlat folytatására és mérnöki kamarai tagságra csak azok a mérnökök (mérnök, építészmérnök, gépészmérnök, vegyészmérnök, bányamérnök, kohómérnök, erdőmérnök, közgazdasági mérnök) jogosultak, akik a mérnöki oklevél megszerzése után háromévi gyakorlatot folytattak. A mérnöki kamara tagjai közé is — eltekintve az átmeneti intézkedésektől — csak ezek vehetők fel. Mindaddig, amíg az okl. mérnök a háromévi gyakorlatot meg nem szerezte, csak mérnökhelyettes, aki önálló munka végzésére, helyesebben önálló magángyakorlat folytatására nem jogosult. Tudomásomra jutott, hogy a törvény intézkedéseivel szemben némelyik község olyan mérnököt is alkalmazott, aki magánmérnöki önálló gyakorlat folytatására nem volna jogosult, mert az előírt hároméves gyakorlatot nem szerezte meg. Sőt jóváhagyott szabályrendeleteik alapján községek nemcsak megengedik, hanem a magángyakorlat folytatására, illetve bizonyos minimális díj lefizetése mellett magánmunkálatok elvégzésére kötelezik is mérnökeiket. Ennek következtében egészen kezdő, gyakorlat nélküli mérnökök kamarai tagsággal rendelkező és sokkal nagyobb gyakorlati tudással bíró mérnökök felett gyakorolnak felügyeleti jogkört, végeznek a község (város) részére fontos mérnöki munkákat, amelyek gyakorlati szaktudást igényelnek és végül törvénybe ütköző módon folytatnak magángyakorlatot, mert a hivatkozott törvénycikk 3. §-a szerint magángyakorlatot csak az a mérnök folytathat, akit a mérnöki kamara tagjai sorába felvett. Hogy a törvény rendelkezéseinek érvényt szerezzek, a kereskedelemügyi miniszter úrral egyetértőleg felhívom alispán (polgármster) urat, intézkedjék, hogy a községi (városi) mérnöki állások betöltésénél csak olyan pályázó jelöltessék, aki a mérnöki kamara tagja, vagy amennyiben az illető községi (városi) mérnöknek magángyakorlatot folytatni nem szükséges és kamarai tag lenni nem kíván, az illető mérnök minden körülmények között olyan legyen, aki a kamarai tagságra érett, tehát mielőtt községi (városi) mérnökké megválasztatott, legalább háromévi előzetes tényleges, a kamarai szempontoknak is megfelelő mérnöki gyakorlatot igazol. A községi mérnökök ügyével kapcsolatban az 1923 : XVII. t.-c. 29. §-ának a közalkalmazásban levő mérnökök összeférhetetlenségi esetére vonatkozó rendelkezésére is fel kell hívnom alispán (polgármester) úr figyelmét. Állandó panaszok tárgya ugyanis, hogy a városi és községi mérnökök figyelmen kívül hagyják a törvény azon rendelkezését (1923 : XVII. t.-c. 29. §), hogy a közalkalmazásban álló mérnök nem vállalhat megbízást olyan magánmunkára, amelynek megbírálására vagy tárgyalására az a hivatal illetékes, amelyhez ő tartozik. A törvény ezen tilalma ellenére eljáró mérnök a törvény 67. § 3. pontjába ütköző kihágást követ el. Felhívom ennélfogva polgármester urat, hogy a községi, illetőleg városi mérnöktisztviselőket a törvény tiltó rendelkezéseire és a tilalom megszegésének következményeire figyelmeztesse. Budapesten, 1927 január 12. A miniszter helyett: Dr. Ladik Gusztáv államtitkár.

A tanácsi II. (B. középítési) ügyosztálya munkakörének új beosztása. *Ügyosztályvezető: Végh* Gyula műsz. főtan.; beosztva dr. *Gajáry* György fogalm. és *Flatt* Ágoston építész. 1. *Adminisztrációs osztály: Vezető: Mihályik* István műszaki főtanácsos; beosztva *Tury* István műszaki főtiszt. Ennek az osztálynak három alosztálya van: *a)* Fogalmazás: vitéz dr. *Horváth* Béla tjegyző; *b)* Hitelnyilvántartás: *Rózsás* Pál főmérnök; *c)* Kezelő iroda: *Springmann* Antal shiv. igazgató. II. *Építészeti osztály: Osztályvezető: Végh* Gyula műszaki főtanácsos. *A) alosztály:* vezető *Wossala* Sándor műszaki főtanácsos; beosztva: *Balogh* György építész. *Referensek:* 1. csoport *Palásthy* Béla mérnök (lakásépítési ügyek, népjóléti épületek), 2. *Scultéty* János mérnök (bérházak és kislakásos telepek fenntartása), 3. *Szerényi* Ödön mérnök (építési programmok és tervpályázatok előkészítése). *B) alosztály:* vezető *Iváncsó* István műszaki tanácsos; beosztva: *Dobrovits* Ferenc műsz. felügyelő. 1. *Dörre* Endre mérnök (fürdők, színházak, Vigadók), 2. *Kósch* Jenő mérnök (kegyúri épületek, hatósági becslések), 3. *Anton* Ágoston műszaki főtiszt (tűzkárbiztosítás). *C) alosztály:* vezető: *Lavotta* Gyula műszaki tanácsos. 1. csoport *Bauer* Antal főmérnök (iskolaépítési programm, könyvtárak, állatkert), 2. *Palásthy* Jenő mérnök (közoktatási épületek fenntartása), 3. *Pásztory* Zoltán főmérnök (közigazgatási-, üzemi-, vám- és tűzőrségi épületek). *D) alosztály:* vezető: *Friedrich* Lajos főmérnök; beosztva *Feszelyi* Sándor m. felügyelő. 1. csoport: *Hoffer* Ferenc mérnök (köztemetői építmények, szobrok, műemlékek), 2. *Schuber* Gyula főmérnök (kórházi épületek fenntartása), 3. *Langfait* Antal (laktanyák, szükséglakások). III. *Gépészeti osztály: Vezető: Zboray* János műsz. főtan. Három alosztálya van. *A) alosztály: Füzy* Rezső főmérnök (kórházak, tüdőbeteg gondozók, fertőtlenítő intézet és népjóléti intézetek üzemeinek vezetése és műszaki berendezésének fenntartása). *B) alosztály:* általános gépészeti és fűtőcsoport; referens: *Frischfeld* Ede főmérnök. *C) alosztály:* elektromos csoport; referens: *Bánóczy* Béla főmérnök.

Egymillió aranykorona a művészetek támogatására. A kultuszminiszter — legújabb terve szerint — a magyar művészetek támogatására egymilió aranykoronát bocsát rendelkezésre. A miniszter elhatározása az érdekelt körökben örvendező hatást keltett. A Magyar Mérnök- és

Építész-Egylet mű- és középítési szakosztálya szintén foglalkozott a miniszter szánékával és azt lelkesedéssel és nagy elismeréssel fogadta. A szakosztály egyhangú határozattal javaslatot fogadott el azokról a propozíciókról, melyeket az Egylet a miniszter figyelmébe ajánl. A javaslatot a Magyar Mérnöki Kamara a Magyar Képzőművészeti Egyesület és a Magyar Építőművészek Nemzeti Szövetségének jelenlévő képviselői is magukévá tették.

Wenhardt János professzor megállapította a főváros kórházépítő programmját. Budapestnek is épúgy, mint a nagyvárosoknak általában, szüksége van egy központi közkórházra, mely a város szívében van, amilyen ma a Szent Rókus-kórház, ahol a sürgős kórházi felvételre szoruló betegek nyernek elhelyezést. Ebben a központi közkórházban kell elhelyezni a központi igazgatóságot, a központi ágynyilvántartót stb. Mivel a Rókus-kórház ma már nemcsak kórházi céloknak, hanem a higiéne lecsökkentett követelményeinek sem felel meg, ennélfogva sürgőssé vált az új Rókus-kórház építése. Szükség van azonban még egy új központi közkórház építésére is legalább 1900—2400 ággyal és akkor meg lehetne szüntetni a teljesen elavult Kun-utcai és Telepi-utcai fiókközkórházakat. Az új közkórházat a Kerepesi-uton, az új lóversenytérrel szemben lévő fővárosi telkeken kellene felépíteni, mert ez a hely közkórház céljaira minden tekintetben alkalmas. Egy másik közkórház építésére volna szükség Angyalföldön, melynek levegője ugyan kórházi szempontból kifogásolható, a sürgős kórházi ápolásra szoruló betegeket azonban mégis csak egy ott épült közkórházban lehetne elhelyezni. Óbudát, ahol szintén tekintélyes számban vannak kórházi ápolásra szoruló betegek, a Duna és a budai hegyvidék annyira elzáriák a város többi részétől, hogy egy óbudai közkórháznak építését már 1897-ben szükségesnek látták. Az ottani Szent Margit közkórház iskolapéldája annak, hogy miként lehet hozzá nem értéssel és meg nem engedett melléktekintetekkel jóvá nem tehető hibákat elkövetni. Már magát a telket is szerencsétlenül választották meg, mert semmiféle irányban nem lehet terjeszkedni. A fejlődő városrészben pedig a 151 ágyas községi kórház még az akkori igényeknek sem volt elegendő. A legcélszerűbb volna a Szent Margit-kórházat egészen a női betegek számára fenntartani és küliebb, a Szentendrei-út és Bécsi-út között a mostani szükségletek kielégítésére elegendő nagy új közkórházat építeni és arról is gondoskodni, hogy a telek elegendő nagy legyen ahhoz, hogy később a kórházat bővíteni lehessen. Az Uj Szent János közkórházban emeletráépítést és egy új pavillon építését javasolja Wenhardt dr., hogy lehetővé váljék a régi Szent János-kórház lebontása. Felhívja az illetékes körök figyelmét arra is, hogy a Gellérthegytől dél felé eső részen sincs kórház és ennek a gyorsan fejlődő városrésznek erre hamarosan szüksége lesz. Sürgeti egy második járványkórház felállítását 1000—1500 ággyal. Kiemeli Wenhardt igazgató, hogy az apró-cseprő építkezések nem célravezetők és egységes programmra van szükség a főváros kórházépítési ügyének rendbehozatalához.

A varsói kiállítás előkészületei. Az áprilisban Varsóban rendezendő magyar reprezentatív képző- és iparművészeti kiállítás ügyében a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács külföldi kiállítási bizottsága *Kertész* K. Róbert államtitkár elnöklésével értekezletet tartott, amely alkalommal megválasztották a kiállításra kerülő művészi anyag bíráló bizottságát is. Ennek tagjai a következők: *Kertész* K. Róbert, *Glatz* Oszkár, *Korb* Flóris, *Petrovics* Elek és *Haász* Aladár dr., mint a Képzőművészeti Tanács elnöke, valamint *Balló* Ede, *Csók* István, *Déry* Béla, *Dudics* Andor, *Iványi-Grünwald* Béla, *Nádler* Róbert, *Réthi* István, *Szablya* Ferenc, *Vaszary* János, *Vesztróczy* Manó festők, *Morvay* János, *Ligeti* Miklós, *Kisfaludy-Stróbl* Zsigmond, *Telcs* Ede, *Szentgyörgyi* István, *Róna* József szobrászok és *Györgyi* Kálmán iparművész. Az illusztrált katalógus előszavát *Ybl* Ervin dr. írja.

Magyarország Ujságkatalógusa. Most jelent meg a Mosse cég magyar újságkatalógusa az 1927. évre. Ez a gonddal és kiváló szakértelemmel összeállított munka pontos tájékoztatást nyújt a magyar sajtó minden orgánumáról, a napisajtóról, a szaklapokról, a szépirodalom lapjairól, a vidéki újságokról. Ez már harmadik kiadása a kitűnő katalógusnak, amely régen nélkülözhetetlen kézikönyve a közgazdasági életnek.

SZAKIRODALOM

Wälder Gyula újabb alkotásai jelentek meg a Magyar Építő Művészet legújabb füzetében. Mindenekelőtt a Beszkár székházát mutatja be, ezt a pompás, előkelő megjelenésű palotát, mely a régi nagy renaissance-kori gazdag kereskedő házak palotáira emlékeztet bennünket, de — különösen belső részleteiben — a mai kor legraffináltabb művészetével és korunk anyagainak felhasználásával megoldva. A vezérigazgatónak, valamint a a tanácsteremnek ajtaja valóságos műremek, mely elárulja alkotó mestere tudásának és művészi képességének rendkívül gazdag tárházát. Külön ki kell emelnünk a pompás rácsrajzokat, melyek Wälder tanár speciális játszi fantáziájának legkedvesebb virágai.

A többi tervek a mester kézrajzai. Ezek közt van a budakeszi zárda és leányiskola, különösen sikerült szép alaprajza és festői homlokzattal bíró épülete. Azután a komáromi polgári iskola, mely előkelő megjelenéssel és rendkívül tömör alaprajzzal hívja fel a figyelmet. Igen szép az egri siketnéma intézet palotája, valamint az ottani pénzügyi és posta palota terve. Valami speciális báj, előkelő hangulat, klasszikus zamat van ezeken az egységes stílusú terveken, mellyel Wälder tanár valóságos iskolát csinált Magyarországon. Az ifjabb nemzedék igen nagy számban követi mesterét, kinek tervei az újabb magyar építő művészet legértékesebb alkotásai között foglalnak helyet.

Jánszky Béla és Szivessy Tibor Forum-színházát közli a Magyar Iparművészet legújabb száma. Az újabb építőművészeti feladatok között első helyen áll a mozgószínház-építés. És le kell szögeznünk azt, hogy Budapesten a legutóbbi néhány év alatt pompásabbnál pompásabb mozgók létesültek s talán az egész világon párját ritkítja az a szeretet és művészi elmélyedés, mellyel a tervező művészek feladatukat megoldani iparkodtak, de egyszersmind elismerésre méltó az építtetők buzgalma és áldozatkészsége is, mellyel az építőművészek elég drágán megfizetendő fantáziája kielégítésére sietnek. De még a nagyszámú előkelő ily színházak között is első helyen áll a mostanában elkészült Forum-mozgó, mely valóságos bravuros megoldással pompás térművészetet tár a szemlélő elé. Jánszky Béla és Szivessy Tibor építőművészek itt szakítottak magyaros motivum keresésükkel és egy izigvérig modern és eredeti színház stílust alkottak, mely hangulatos, kedves, vonzó és mindenekfelett egységes. Figyelmük és művészetük mindenre kiterjedt és ezt jól esik tapasztalnunk a mai kapkodó, sietős világban, mert

Jendrassik Alfréd

és Vida Artur

Ced

K.

A lugosi kórház pályázatán az első díjat, 1500 koronát ***Jendrassik*** Alfréd és ***Vida*** Artur „Modern beosztás“ jeligéjű terve, a második, 1000 koronás díjat ***Baumhorn*** Lipót „Közegészség“ jeligéjű terve, a harmadik, 600 koronás díjat ***Villányi*** Ármin „Áldás“ jeligéjű terve nyerte. Megvételre ajánlották a „Megyecimer“, a „Népnek“, „Humanitás“, „Temes“, „1908“ és „Betegotthon II.“ jeligéjü terveket. A biráló-bizottságba a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet ***Schoditsch*** Lajost, a Magyar Építőművészek Szövetsége ***Somló*** Emilt küldötte ki. (Közöljük.)

Magyar Építőművészet

1908. 5. 2. 32. l.

ÉS IRÓSZER KERESKEDÉSE
SZEPSI, Horthy Miklós út 67

Jendrássik Alfréd és
Vida Artur

A lugosi kórház pályázatán az első 1500 koronás díjat Jendrássik Alfréd és Vida Artur kapták, a második 1000 koronás díjat Baumhorn Lipót, a harmadik 600 koronás díjat Villányi Ármin.

Nincsen 1908, 204. l.

Temesvár VIII. 20i.

Kisvasuti különlegességek gyára.

LAUFER JÓZSEF mérnök

Tervez és gyárt **15 évi** tapasztalat alapján: sodrony kötélpályát, siklót, függőpályát, felvonót, amerikai szállitó müvet és kisvasuti berendezéseket

Gyár: Budapest, VI., Váci-ut 13.

Iroda: Ujpest, Árpád-ut 14.

TELEFON 75—40. TELEFON 75—40.

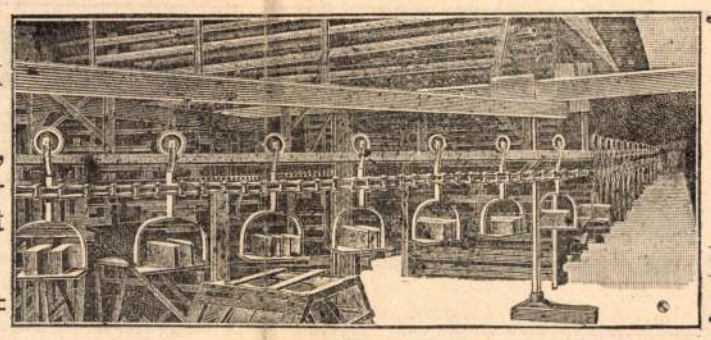

Stotz-rendszerü téglagyári himbaszállitók. 1904. óta több mint 8000 m. helyeztetett üzembe.

Elsőrendü referenciák.

Billenő kocsik és sinek raktáron

41927. lajstromsz. Allgemeine Elektricitäts-Gesellschaft cég Berlinben. — Berendezés fémizzószálak izzitására. VII/i. oszt. 1907. aug. 6. Elsőbbsége 1906. szept. 7-től kezdődik.

41913. lajstromsz. Deutsche Werkstätten für Handwerkskunst Dresden G. m. b. H. cég Drezdában. — Eljárás fának az asztalosság és hasonló iparok számára való előkészitésére. VIII/c. oszt. 1907. nov. 11.

Fölszólalási határnapok.

Az alább fölsorolt találmányi bejelentések ellen emelt fölszólalások tárgyalására határnapokul kitüzettek:

Dr. Lydtin Fritz waldhauseni lakos „Eljárás ásvány- vagy kátrányolajoknak savakkal való finomitásánál keletkező savanyu maradékok feldolgozására“ cimü bejelentésére május 12-ike.

Szabadalmak gyakorlatba vételére vonatkozó ajánlatok.

The Toledo Glass Company cég, mint **Owens József** üvegmunkás jogutódja Toledóban

„Javitás az üveggyártásban“

cimü, 29397. számu 1903. junius 16 iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VII., Akácfa-u. 63. szám.

Wright Richárd Harvey kereskedő, Durham-i lakos,

„Gép szivarkáknak és hasonló tárgyaknak dobozokba csomagolására“

cimü, 35236 számu, 1905. március 9-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest VII., Akácfa-u. 63. sz.

Fulton Ottó fényképész Chiswickben és **Gillard Mountsteven Vilmos** fényképész Twickenhamban,

„Eljárás duplex fényképek előállitására“

cimü, 31211. számu 1904. március 30-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VII., Akácfa-utca 63. sz.

Osburn Harry Gould elektrotechnikus Hobokenben

„Szövőszék hajlékony tömlők szövésére“

cimü, 24341. számu, 1901. október 8-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda VI., Budapest, Akácfa-utca 63. sz.

Aktiebolaget Stockholms Vapenfabrik cég Stockholmban,

„Ujitások önmüködő lőfegyvereken“

cimü, 12229. számu, 1908. március 20-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VII., Akácfa-utca 63. szám.

Westphalen Propeller G. m. b. H. cég Berlinben

„Hajócsavar“

cimü 19604. számu, 1900 április 26-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VII., Akácfa-utca 63. szám.

Herm. Heinr. Böcker & Co. cég Reimscheidben

„Javitás sineken mozgó járművek alvázain“

cimü, 33821. számú, 1905. március 4-diki keletü magyar szabadalomnak belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VII., Akácfa-utca 63 sz.

Batcheller Birney Clark mérnök, Philadelphiában,

„Berendezés pneumatikus csőposta-berendezések szállitóhüvelyeinek fölfogására“

cimü, 17725 számu 1899. május 2-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VII. Akácfa-utca 63. szám.

Batcheller Birney Clark mérnök, Philadelphiában,

„Szállitó-hüvely pneumatikus csőpostaberendezések számára“

cimü, 17724. számu 1899. május 2-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VII. Akácfa-utca 63. sz.

SZABADALMAK, TALÁLMÁNYOK

ügyeit szakszerüen intézi a világ minden államában **Török László** okl. gépészmérnök, hites szabadalmi ügyvivő, kir. törv. hites szakértő

BUDAPEST, VII., Rákóczi-ut 30.

TELEFON 87—02.

A 24.541. sz. magyar szabadalom tulajdonosa

GÓZMOTORRA

vonatkozó szabadalmának gyártási engedélye ügyében érdekeltekkel érintkezésbe kiván lépni. Szives megkereséseket **„Johansson“** jelige alatt **Gumaelii hirdetési iroda Stockholmban** (Svédország) továbbit.

Brotherhood Péter mérnök, Londonban

„Vezérmü három hengeres gépek számára“

cimü, 24673. számu 1901. december 10-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VII. Akácfa-utca 63. sz.

Pályázatok tervkészitésre.

A lugosi közkórház tervpályázatán a biráló bizottság az 1500 koronás első dijat Jendrassik Alfréd és Vida Artur, az 1000 koronás második dijat Baumhorn Lipót budapesti és a 600 koronás harmadik dijat Villányi Ármin lugosi épitész tervének itelte oda. A biráló-bizottság a vármegye közönségének megvételre ajánlotta a következő terveket: 1. A 10-es számu tervet, jeligéje: Megye-cimer. 2. A 4-es számu tervet, jeligéje: A népnek. 3. A 12-es számu tervet, jeligéje: Humanitas. 4. A 14-es számu tervet, jeligéje: Temes. 5. A 8-as számu tervet, jeligéje: 1908. 6. A 16-os számu tervet, jeligéje: Beteg otthon II. A megvételre ajánlott tervek jeligés leveleit az épitőbizottság bontja föl a megvételre szükséges összeg megszavazása után.

A bécsi hadügyministeri palota tervpályázatára 67 pályamű érkezett be köztük 56 Bécsből. A megbirálás munkájával május közepéig végezni fognak, azután a tudományos katonai kaszinóban közszemlére teszik ki a pályaterveket, hogy a május végén Bécsben tartandó épitészkongresszus tagjai megtekinthessék a tervrajzokat.

A jury április 27-én tartja első ülését és május 15-ig befejezi munkáját. A magyar és osztrák tagokból összeállitott biráló-bizottság magyar tagjai: Fittler Kamill udvari tanácsos, Förster Nándor ministeri tanácsos, Hauszmann Alajos és Nagy Virgil müépitész, müegyetemi tanárok.

A M. É. Sz. Wellisch-pályázata. A Magyar Épitőművészek Szövetsége részéről a Wellisch-féle dijakra hirdetett mozgófényképszinház tervpályázatán a négyszáz koronás első dijat Mende Valér müegyetemi hallgató nyerte el. A 200 koronás második dijat Freund Dezső, a 100 koronás harmadik dijat Györgyi Dénes, a szintén 100 koronás negyedik dijat pedig Dénes István kapta. Ezenkivül dicséretben részesitették a Reklám jeligéjü tervet, melynek szintén Mende Valér a szerzője.

A magyarkanizsai vareshaz tervpályázatának döntésére vonatkozólag pótlólag közöljük, hogy a biráló bizottság a dijazott terveken kivül megvételre ajánlotta a „Haladás“, „Világos“ és „Délibáb“ jeligéjü terveket.

CRISTOFOLI VINCE

Cémentáru-gyáros.

Telefon 59—81. Alapittatott 1868.

Vállal: Terazzo- granitto és mozaikburkolatban, valamint cementlap, keramitlap, mozaiklap és á la mettlaplap burkolatokat. Bétoncsatornázások, gép és falalapozások, födém, folyosó- és lépcső-szerkezetek Cement vizeldék, jászolók, szökőkutak és vizmedencék. Költségvetések és rajzok dijtalanul készittetnek.

BUDAPEST, VII., Ilka-utca 34. sz.

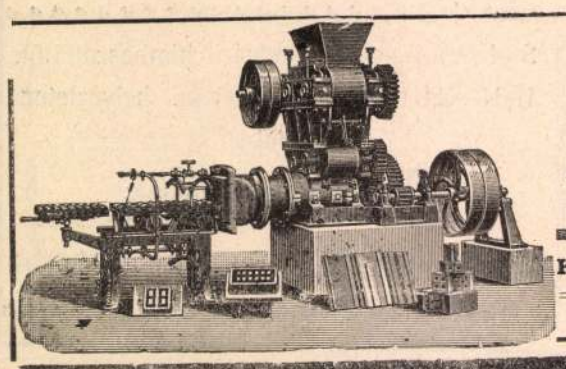

BENDEL GUSZTÁV

BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRUT 80. SZ.

Ajánlja mint egyedelárusitó **Magyarország és melléktartományai** részére a hires **konstanci vasöntöde- és gépgyár r.-t. (Rieter & Koller)** legujabb

TÉGLAGYÁRTÓ-GÉPEIT.

Különös figyelmet érdemel: Az összes téglagyártó gépek és készülékek a legujabb kivitelben vannak épitve és pedig 30 évi tapasztalatok alapján.

Kitünőnek bizonyult modernebb készülékek cserepek gyártásához!
Kivánatra költségvetések és külön katalogusok!

Lejáró tervpályázatok.

Apr. 30. M. kir. államvasutak igazgatósága: internátus tervezés Ujpesten. Költség butorzat és gépek nélkül 600.000 k. Dijak: I. 1500 k., II. 1000 k., III. 700 k. Megvételi dij 400 k. (10.)

„ 30. Bartha Miklós szobor-bizottság: Bartha Miklós szobra. Költség 35.000 k. (4.)

Máj. 15. Ujcsanálos község előljárósága: Községház tervezés. Dij: 100 k (16.)

„ 20. Kaposvár vár s tanácsa: szinkör tervezés. Költség 120.000 kor. Dijak 800, 500 és 200 kor. Megvételi dij 200 kor. (12.)

„ 31. Marcali járás főszolgabirája: Kórház tervezés Marcaliban Költség a belső felszerelés nélkül 100.000 k. Dij 300 k. Megvételi dij 200 k. (14.)

Aug. 31. Budapest székesfőv. tanácsa 4800 koronás műépitészeti alapitványi ösztöndija (16.)

Szept. 18. Kálvin szobor-bizottság Genfben: Nemzetközi pályáz t Kálvin szobrára Dijak összege 30.000 frank. (16.)

Okt. 26. Magyar Mérnök- és Épitész Egylet: 1908. évi Ybl pályázat Dij: Ybl érem

Nov. 28. Magyar Mérnök- és Épitész Egylet: az egyesület 1908 évi épiteszeti kispályázata. Dij: egyesületi ezüstérem és 100 kor. (16.)

* A zárjelben foglalt számok azon lapszámainkat jelzik, melyekben az illető tervpályázatok közzététtettek.

Pályázatok állásokra.

Mérnöki állás. A Kiskundorozsma községben lemondás folytán megüresedett községi mérnöki állásra pályázat hirdettetik. Felhivatnak az ezen 1500 kor. évi fizetéssel és szabályrendeletileg megállapitott magánmunkálati dijakkal javadalmazott állást elnyerni óhajtók, hogy pályázati kérvényeiket a meghatározott képesitettséget, s eddigi müködésüket igazoló okmányaikkal felszerelve a főszolgabirói hivatalhoz Kiskundorozsmán május 5 ig nyujtsák be.

Utbiztosi állás. Zemplénvármegye alispánja nyugdijazás folytán megüresedett egyik IV. oszt. th. utbiztosi állásra pályázatot hirdet. Az ezen állással egybekötött illetmények a következők: Évi fizetés 900 kor. évi lakpénz 160 kor. évi utiátalány: a th. közutak minden kilométerje után kiépitett közutaknál 6 kor. 60 fill., kiépitetlen közutaknál pedig 3 kor. 30 fill. vicinális közutaknál tekintet nélkül azok kiépitett, vagy kiépitetlen voltára minden km. után 2 kor. évi szertárbér 20 kor., évi irodaátalány 16 kor. Abban az esetben, ha a keresk. m. kir. miniszter a vármegye törvényhatóságának erre vonatkozó határozatát jóváhagyja, ugy ezzel az állással 1909 január 1-től évi 1000 kor. fizetés és km.-ként évi 10 kor. utiátalány fog járni a többi illetmény változatlan marad. Mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, kellően felszerelt kérvényüket április 30 ig Sátoraljaujhelyen közvetlenül az alispánhoz nyujtsák be.

Betöltött rajzolói állás Az Esterházy hercegi hitbizományi javak dombovári kerületi müszaki hivatalánál üresedésbe jött rajzolói állásra 16 pályázó közül Wéber Sándor okl. épitőmester alkalmaztatott

Utmesteri kinevezések. Torontálmegye főispánja Kovács Mártont Alibunárra, Méhes Mártont Pancsovára utmesterré nevezte ki.

Mérnöki munkálatok.

Épitési vonalak megállapitása. Csáktornya nagyközség épitkezési vonalainak megállapitása és ezzel kapcsolatos mérnöki munkákra pályázat hirdettetik. Bővebb értesités a községi előljáróságtól szerezhető. (L. a hirdetések között.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister báró Jeszenszky Sándor nógrádkövesdi és Balás János becskei lakosoknak a nógrádvármegyei h. é. vasutak Galgakövesd állomásától Szécsényke és Kétbodony községek érintésével az épités alatt lévő Duna—ipolyvölgyi h. é. vasut Romhány állomásáig vezetendő h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; Pollacsek és Epstein budapesti vállalkozó cégnek a m. kir. államvasutak Sátoraljaujhely állomásától Szöllőske, Ladamóc, Zemplén, Magyarsas, Szürnyeg, Petrik, Ratkóc. Deregnyő, Butka és Lastomér községek érintésével a m. kir. államvasutak Nagymihály állomásáig, továbbá a fenti vonalon tervezett Butka állomásból kiágazólag Dénesujfalu, Pályin Ungszemse, Solymos és Bunkós községek érintésével Szobráncig és végül ugyancsak a fenti fővonalon tervezett Deregnyő állomásból kiindulólag Vaján község érintésével Nagykaposig vezetendő keskeny nyomtávu gőzüzemü gazdasági h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára meghosszabbitotta; a Szarvas község közönsége által a kőrösladány—kunszentmártoni h. é. vasut előmunkálatainak elkészitésére kiküldött végrehajtó-bizottságnak a mátra—kőrösvidéki h. é. vasut Kőrösladány állomásától Kőröstarcsa község érintésével a m. kir. államvasutak Mezőberény állomásáig és innen Szarvas állomásig, valamint folytatólag Békésszentandrás és Öcsöd községek érintésével a pusztatenyő—kunszentmártoni h. é. vasut Kunszentmárton állomásáig vezetendő keskenyvágányu gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt a végrehajtó-bizottság részére egy évre megadta; Plavsic A. Miklós az eszéki kereskedelmi és iparkamara titkárának a m kir államvasutak Mitrovica állomásából kiágazolag Veliki-Radinci és Mandjelos községek érintésével, esetleg pedig Mitrovicától Calma, Bingula és Erdevik községek érintésével Ilokig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra; Dr. Weszely Tibor budapesti ügyvédnek a cs. kir. szab. déli vaspálya Nagykanizsa állomásától Sormás, Szepetnek, Tótszentmárton, Letenye, Rátka, Dobri, Kerkaszentmiklós, Lovászi, Kutfej, Kerkatótfalu és Máhomfa községek határain át a Dunántuli h. é. vasutak Lenti állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára meghosszabbitotta; gróf Niczky László földbirtokos és dr. Ötör József ügyvédnek az épités alatt levő Sopron—kőszegi h. é. vasut Felsőpulya állomásától a cs. kir. szab. déli vaspálya Bükk állomásán át a dunántuli h. é vasutak Répcelak állomásáig vezetendő keskeny- vagy szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedély érvényét Bükk állomástól Bő, Guár, Damonya, Mesterháza és Porládony községek érintésével a dunántuli h. é. vasutak Hegyfalu állomásáig tervezett variáns vonalra is kiterjesztette; a mocsolád—tabsiófoki h. é. vasut részvénytársaságnak vasutvonalából Darány pusztánál leendő kiágazással Nagyszokoly község érintésével Felsőireg községig, továbbá Bonnya állomástól Acsa, Döröcske és Törökkoppány községek érintésével Koppányszántó községig vezetendő keskeny nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra; Abauj-Tornavm. közönségének a m. kir. államvasutak Szikszó állomásától Alsóvadász, Jánosd, Homrogd, Kupa, Felsővadász, Oroszgadna, Gagybátor, Rakacaszend, Rakaca, Szászfa, Krasznokvajda, Büttös és Buzita irányában a kassa—tornai h. é. vasut Szepsi állomásáig, továbbá Rakacaszendtől vagy Rakacától esetleges elágazással Viszló, Szentjakab, Hidvégardó és Bodvavendégi községek érintésével a kassa—tornai h. é. vasut Torna állomásáig vezetendő gőzüzemü h. é. vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára megujitotta; Fried és Adorján budapesti vállalkozó cégnek a m. kir. államvasutak Torbágy állomásától a budapest—esztergom—füzitői h. é. vasut Tokod állomásáig a cég által tervezett h. é. vasutra nézve megadott és Perbal, Tinye, Kirva, Ung, Dág és Sárisáp községek érintésével tervezett vasutvonalra is kiterjesztett előmunkálati engedély érvényét a variansvonal 23. és 24. szelvényei közt elágazó és Csolnok község egy alkalmas pontján állomással végződő szárnyvonalra is kiterjesztette; báró Rajacsich József földbirtokos és Pollacsek és Epstein vállalkozóknak a m. kir. államvasutak India állomásától Karlovci-novi és Slankamennovi községek érintésével Slankamen-stari községig, — továbbá az épités alatt álló péterváradbeocsini h. é. vasut Beocsin végállomásától Cerevics, Banostor, Susek és Nestin községek érintésével Ilokig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalakra; Pallós Ignác budapesti vállalkozónak a m. kir. államvasutak Keresztes-Nyárád állomásától Alsó- és Felső-Ábrány, Tibolddaróc és Sály községek érintésével Latorut pusztáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra; Uherek László pöstyéni lakos részére a m kir. államvasutak Lócbresztovány állomásától Bucsány, Maniga, Bohunic, Alsó- és Felsődombó községek érintésével Nahács községig, valamint Bohunic községnél elágazólag Katlóc és Dejte községek érintésével Vittenc községig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára megujitotta.

Első cs. kir. osztr. magy. kir. szab. viharálló homlokzat festék gyár
Kronsteiner Károly, Wien, Landstrasse, Hauptstrasse 120.
Kronsteiner-féle uj zománc
HOMLOKZAT FESTÉK (törvényileg védve.)
Festékpor 50 különféle szinben vizzel felkeverendő, mosható, viharálló, tüzmentes, zománcerős mégis enyhe, csak egyszeri mázolás. Jobb mint olajfesték

Évtizedek óta az összes cs. kir. bányák, katonai és polgári hivatalok, vasutak stb. szállitója a résztvett összes kiállitásokon arany éremmel kitüntetve.

Homlokzatok, beterületek különösen iskolák, kórházak, templomok, laktanyák stb. ugymint mindennemü tárgyak legolcsóbb megmázolására.

Mázolási költség négyszögméterenként 2½ kr. Meglepő eredmény!
Homlokzat-festék Viharálló, mészoldó 49 szinben olajfestéshez hasonló kgr.-monként 12 kr.-tól feljebb.

Kérjen ingyen mintát, mintakönyvet, prospektust stb.

1932 JÚLIUS 13 SZERDA

NÉPSZERŰ TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ INGYEN MELLÉKLETE

Kiknek jutottak a középítkezések az utóbbi esztendőkben?

Felháborodás egy parlamenti beszéd miatt

Főmagánvádló: A teljes magánmérnöki és építészi kar

Ma, szerdán összejönnek *a magánmérnöki érdekképviseletek kiküldöttei*, a Tervező Magánépítészek Országos Egyesületének, a Magyar Építőművészek Szövetségének, a Tanácsadó Mérnökök Testületének, a Magánmérnökök Országos Szövetségének, a Képzőművészek Országos Egyesülete Építészi Szakosztályának és az állástalan diplomásoknak delegáltjai, hogy egyöntetűen követeljék: *indítson a Mérnöki Kamara fegyelmi eljárást tagtársuk, Petrovácz Gyula kereszténypárti képviselő ellen, aki egy parlamenti beszédében vérig sértette a magánépítészi és magánmérnöki kart.* Ugyanez az ülés tiltakozni fog a képviselőház elnöke, a pártok vezetői és a sajtó előtt az ellen, hogy *a jövőben is a Petrovácz-éhoz hasonló hangot használjanak egy nemzetközi viszonylatban is közmegbecsülésnek örvendő magyar társadalmi osztállyal szemben.*

Mi is történt? Június 11-én beszédet mondott a képviselőházban *Petrovácz* Gyula országgyűlési képviselő, törvényhatósági bizottsági tag, felső építőipariskolai szabadságolt tanár, kultúrmérnökből átminősített építész. *Büchler* József előzőnapi felszólalására válaszolt, miután Büchler szóvátette az *az utolsó tíz esztendőben kiadott közmunkák körüli visszásságokat és követelte, hogy a köztisztviselők, államtitkárok, műegyetemi tanárok és ipariskolai tanárok ne vigyék el a közmunkákat a tervező magánmérnökök elől.*

„A köztisztviselők tisztességesebbek?"

Petrovácz a köztisztviselő mérnökség védelmében kissé elvetette a sulykot. Többek között ilyeneket mondott beszédében:

»Végtelenül hibásan gondolkozik az, aki azt hiszi, hogy aki érdekeit egy műegyetemi tanárban látja biztosítva, azt majd *Senki Jánoshoz* vagy nem tudom kihez fog fordulni ezekhez a szegény állástalan építészekhez és ezekben látja biztosítva az ő építkezési tervének megvalósítását. Át fogja engedni építkezését egy *Versuchskaninchennek* egy kezdő, esetleg járatlan építész kezébe. Az építtető számításba veszi azt is, hogy akire az építkezését bízza, az *szolgálati eskü által is kötelezi magát a tisztességre*, a teljes megbízhatóságra és szerintem is ez a közszolgálati eskü olyan tényező, amely a közszolgálatban álló mérnökök felé tereli az építtető figyelmét és *sokkal jobban megnyugtatja, ha ilyen ember csinálja az építkezési terveket*, mintha azokat más, ilyen fegyelmi és szolgálati esküvel nem bíró ember végzi. *Nem mondtam, hogy a fiatalok hal-janak éhen*, örülnék, ha a bizalom feléjük irányulna...

Petrovácz beszédének további részében tiltakozott az ellen, hogy ő 38 templomot épített, mint Büchler mondotta. *Nem, az ő építkezéseinek száma 108-ra rúg!* És aztán kijelentette:

— Méltóztassanak megengedni, ha valaki pályáján megfelelőnek bizonyul, akkor később *minden pályázat nélkül* magához vonzza az építtetők bizalmát *(középítettők bizalmát!)* és azontúl minden pályázat nélkül is állandóan hozzájönnek és felkérik a munkálatok elvégzésére...

A „Senki Jánosok" kisemmizése a tízéves rendszerben

A magánépítészek végtelenül hálásak, hogy Petrovácz kartársuk *nem kívánja a fiatal mérnökök és építészek éhhalálát és azért is hálásak, hogy most végre megtudták, miért ültötték el őket minden közmunkától! Egyszerűen azért, mert a közszolgálati alkalmazottak tisztességesebbek és megbízhatóbbak!...*

A »*Senki Jánosok*«, a »*Versuchskaninchenek*« nem hagyják ennyiben a dolgot. Nem tudnak belenyugodni abba, hogy *rendszer legyen továbbra is az a tízéves gyakorlat, amely elültötte őket minden közmunkától.*

Ha végigtekintünk az itt következő listán, amelynek összeállítása nagy munka volt, magyarázatot találunk arra, *miért nem jutott a magánépítészeknek közmunka?!* Ez a lista még nem is teljes és főleg *az 1925—1930 közötti idő középítkezéseit tartalmazza.* Az *összegek*, amelyek az építkezések mellett szerepelnek, *csak a nyilvános versenytárgyalási árak és nem az elszá-*

molási árak, amelyek köztudomás szerint nem mindig azonosak a versenytárgyalási árakkal. A végösszegeket nem ismerjük.

Öt esztendő középítkezéseinek listája

Nézzük, kik voltak azok, akik *állami vagy városi fizetésükön kívül mellékjövedelmekhez jutottak a közpénzekből épített, vagy közpénzek támogatásával létesített építkezéseknél?*

Vegyük talán elsőnek *Petrovácz* Gyula felsőipariskolai tanár listáját, melyet a szakkörök a következőkben állítottak össze:

Petrovácz Gyula, felsőépítőipariskolai tanár, főv. tanácstag, országgyülési képviselő:

Budapest, törökőri rk. templom . .	200.000
Budapest, béketéri rk. templom és plébánia	750.000
Budapest, herminamezői rk. templom	
Bácsalmás, polg. fiú- és leányiskola	810.000
Bácsalmás, zárdai óvoda	85.000
Kaposvár, rk. templom	280.000
Kalocsa, gazdasági népiskola . . .	60.000
Kiskörös, rk. templombővítés . . .	64.000
Öregcsertő, rk. elemi iskola . . .	70.000
Soltvadkert, rk. templom	200.000
Kalocsa, érseki kórház	300.000
Kelebia, templom	
Sárvár, templombővítés	
Kelebia, plébániaépület	
Vöröserdő, elemi iskola	
és Förk Ernő felsőipariskolai tanárral közösen 30 darab kisebb-nagyobb templom!	

Második

Dr. Lechner Jenő műegyetemi és képzőművészeti főiskolai tanár listája:

Budapest, belügymin. díszterme . .	250.000
Budapest, Nemzeti Múzeum átép. .	60.000
Budapest. Nemzeti Múzeum III. em. beiktatás	1,800.000
Budapest, Mester uccai főv. bérház	440.000
Budapest, X. ker. Fogad. templom	1,800.000
Budapest, Bécsi kapu rekonstruálása	180.000
Budapest. Egyetemi templom belső restaurálása	80.000
Debrecen. Hősök temető-mauzoleuma	100.000
Nyiregyháza, megyeházbővítés. . .	400.000
Nyiregyháza, rendőrségi székház . .	400.000

Azután a többiek:

Jendrassik Alfréd ny. h. államtitkár:

Budapest, Rockefeller alapítv. int.	1,500.000
Budapest, Attila krt. vallásalap. bérház	850.000
Budapest, állategészségügyi int. . .	410.000
Gyöngyös, Mátraaljai Tüdőbeteg-szanatórium	8,000.000
Gyöngyös, gyermekkórház	250.000
Hódmezővásárhely, kórh. szemészeti pavillon	363.000
Ujpest, járványkórház	1,630.000
Nyiregyháza, megyei kórház . . .	1,400.000
Hatvan, közkórház	400.000

Dr. Kotsis Iván műegyetemi tanár:

Budapest, Regnum Marianum templ.	2,000.000
Budapest, erzsébettéri kioszk bőv.	150.000
Budapest, csepeli vámkikötő vízierőtelepe	
Budapest, orvosi internátus, ápoló- és védőnőotthon	1,500.000
Budapest, Nővédő Egylet, Munkásnők Otthona	80.000
Budapest, Rákkutató Intézet . . .	
Balatonfüred, csendőrs. üd. gyógyh.	1,200.000
Baja, reálgimnázium	1,500.000
Nyiregyháza, ev. egyh. bérpalota .	350.000
Tihany, Biológiai Intézet	650.000
Tihany, Biológiai Int. igazg. ép. .	100.000
Tihany, főisk. nyaraló és étterem .	135.000
Zalaegerszeg, ferencrendi kolostor és templom	260.000
Balatonboglár, Vass József emléktemplom	60.000
Zalaegerszeg, megyeház emeletráépítés és átalakítás	180.000
Balassagyarmat, rendőrkapitányság és csendőrosztagparancsnokság .	585.000
Vidéki rendőrségi és csendőrségi épül. bíróilag megitélt tiszt.-díj .	280.000

Birbauer István, postaházak épít. igazgatója:

Budapest, posta autójav. műh. és garázs	3,600.000
Székesfehérvár, rádióleadóállomás .	

Sándy Gyula műegyetemi tanár:

Budapest, postavezérigazg. épülete	3.200.000
Kispest, ág. ev. templom	
Kaposvár, ev. templom	115.000
Nagytarcsa, ev. templom	
Sopron, tud. egy. ev. hittudom. int.	1,200.000
Ujpest, postaház	450.000
Vác, ág. hitv. ev. lelkészlak . . .	95.000
Vác, ág. hitv. ev. elemi iskola . .	105.000
Vác, ág. hitv. ev. lakóház	
A debreceni és szegedi egyet. építk. ellenőrzőbizottság tagja	

Ezt a névsort azért adjuk, mert még kiegészítésre szorul, hogy érthető legyen *az a hangos panasz*, amely az utóbbi években a mérnöki és építészi kar részéről elhangzott. A szóbanforgó építészek kitünő hangzású nevek, munkásságuk értékes, de azért nem egy esetben oly favorizálás történt, melyet az ő művészi értékük sem igazol teljesen.

Legújabb magyar találmányok

„Örökmozgó", beszélő reklámbaba, automatikus gyermekringató, füstgázhasznosító és kicserélhető cipősarok

Az utóbbi két hét alatt többek között a következő érdekes találmányokra kértek szabadalmat a budapesti szabadalmi bíróságnál:

Borbély Lajos órás találmánya egy újrendszerű *mentőkészülék járművekhez*. Az egyszerű és megbízható készülék a jármű elején alkalmazott rúdszerkezetből áll, amelyet rúgós karok tartanak. Abban a percben, amikor a jármű valakibe beleütközik, a rúd hirtelen kitolja az elütött egyént a pályának elgázolás szempontjából veszélyes részéből.

Goldsand Camilló gépészmérnök találmánya *a füstgázhasznosítókészülék*, amely a tüzelés hatásfokát lényegesen javítja.

Herbánszky János lakatossegéd találmánya a kicserélhető cipősarok. A találmányszerinti cipősaroknak a cipőhöz illeszkedő felületén egy nyílással ellátott fémhíd van, amelynek nyílásába a cipő megfelelő részén elhelyezett elforgatható nyelv beleillik és a sarok így felszerelhető.

Holub Jenő építőmester *napozósátracskát* talált fel, amely összecsukható állapotban kényelmesen szállítható. Napozásnál tetszésszerint védi a fejet és a szívet és a földhöz rögzíthető, úgyhogy a szél nem viszi el.

Horváth Kálmán portás egy újfajta gyujtót talált fel, amelynél nem vész kárba az anyag, mert gyujtás után nem kell eldobni a félig elégett gyufaszálat. Az újrendszerű gyujtó lényege az, hogy forgó dobra csavart huzalon vannak elhelyezve a gyujtófejecskék.

Ledofszky Ernő műszaki tisztviselő találmánya az automatikus gyermekringató. Az anya vagy a családtagok sok időt eltöltenek azzal, hogy a síró kisbabát ringassák és ez a művelet munkájukban akadályozza őket. Az automatikus gyermekringató mindezt a nehézséget kiküszöböli, mert a fadobozban elhelyezett rúgószerkezet vagy elektromotor megfelelő áttétellel a kocsi kerekét állandóan előre és hátra forgatja és ezzel a babát ringatja.

Dr. *Skutta* Árpád egyetemi tanársegéd találmánya az emberi vagy állati test kóros nedveinek és törmelékanyagainak fertőzésmentes eltávolítására szolgáló készülék.

Szél István művezető találmánya egy készülék, amely víz behatására gázt fejleszt és a gáz felhajtóerejénél fogva kiemeli, illetve a víz felszínére veti a vízbemerült testeket.

Két nyíregyházi órásmester, *Kepes* Mór és *Weisz* Henrik bejelentette, hogy *feltalálta az örökmozgó és beszélő reklámbabát*. A reklámbaba valamely cég hirdetéseiből közismertté vált védjegyszerű figurájának megelevenítése technikai úton. A reklámbaba megfelelő mozdulatok elvégzése mellett dallamos hangon elmondja a hirdetett cikk előnyeit. Az egyik feltaláló a következőt mondja találmányukról:

— Egy egész sorozat újítást kellett feltalálnunk, míg eljutottunk a megvalósításig. Csak hogy egyebet ne említsek, a gramofónlemezismétlőt. A szakértők megvizsgálták az ismétlőnket és megállapították, hogy ez a világ egyetlen biztosan működő gramofónlemezismétlője, amely felbecsülhetetlen értékű minden tánciskolában, vagy akár magánlakásban is, ahol nem akarnak minden pillanatban a gramofónhoz ugrani, hogy újra kezdjék a lemezt.

— A mai rossz viszonyok mellett is szép reményekkel kecsegtet a találmány ügye. A reklámbaba ugyanis végtelen lehetőségeknek nyit utat, használhatja azt kisiparos, nagyiparos, kiskereskedő, nagykereskedő, mert elhelyezhető kirakatban, üzletben, uccán, vagy akár a háztetőn is. A találmányt 10 országban szabadalmaztattuk és mind a 10 országból, Amerikát is beleértve, jöttek érdeklődések és ajánlatok, de mi azt szeretnők, ha lehetőség nyílna arra, hogy itt Magyarországon indítsuk meg a reklámbaba gyártási üzemét.

számtalanszor találkozunk magyar művészi motívumokkal, melyeknek csirája onnan indult ki a nép lelkéből. Ezt a népművészetet akarja kulturképessé növelni s ennek felkutatására és összegyüjtésére fölkeresi a legrejtettebb zugokat is.

A magyar közönség pedig — melynek lelke mindenkor nyitva van a becsületes és komoly művészi törekvések előtt — hamarosan megértette az Iparművészeti Társulat intentióit. Szeretettel keresi föl a kiállításokat s kezdi becsülni és izlésessé tenni otthonát. Átlátta és méltányolja a nagy igazságot, mely az őszinteségben és egyszerűségben rejlik: a fa és gipsz ne hazudjék bronzot vagy márványt, érvényesüljön az anyag mindenkor a maga valóságában, legyen vége az imitatiók hazugságának. Nagy socialis elv rejlik e mögött. Megtanulja a közönség, hogy nemcsak a gazdagok bronzokkal és márványokkal teletömött lakása, nem mindig megértéssel és ízléssel alkalmazott fényűzése lehet művészi, de egy-két fenyőfából ízlésesen összeállított butorral, egy-két egyszerű ornamenssel s stylusos szőnyeggel a legszegényebb ember is művészi otthont teremthet magának. Az bizonyos, hogy ma még a tervezett butor drágább valamivel a tucatszámra készültnél, de ha a közönség nem riad vissza, ez is rövidesen elmúlik. Az Iparművészeti Társulat legjobb műiparosainkkal s legjelesebb ipari tervezőinkkel áll összeköttetésben s a magyar ipar ily módon való pártolásában méltán elvárhatja a közönség támogató kézszorítását.

Hogy a közönség minél szélesebb rétegeiben elterjedjen minden művészi alkotás iránti fogékonyság és szeretet, arról különösen azáltal gondoskodik a Magyar Iparművészeti Társulat, hogy tagjai sorába veszi fel azokat, kik anyagi és erkölcsi erővel kívánják szolgálni a magyar iparművészet ügyét. A csekély tagsági díj — évi 10 korona — fejében a Társulat tagjainak nemcsak magas művészi és irodalmi színvonalon álló, gyönyörű kiállítású folyóiratot ad, hanem tagjai ingyen látogathatják a Társulat kiállításait s résztvesznek a sorsoláson, melyet a kiállításon vásárolt tárgyakból rendeznek, végül kedvezményes áron kapják a társulati kiadványokat. Ugyanily jogokat élveznek az alapító tagok is, kik a Társulat céljaira egyszersmindenkorra legalább 200 koronát adományoznak. Minél többen lépnek be a Társulat körébe, annál könnyebben lesz megvalósítva a cél: a magyar iparművészet fejlesztése és terjesztése.

A Társulat, hogy a művelt magyar közönséget magakörül csoportosítsa, most taggyűjtési actiót indított és megbizottait szétküldi az egész országba, hogy a Társulat részére megnyerjék mindazokat, akik művészi törekvéseink iránt érdeklődnek. A Társulat bizalommal fordul a magyar társadalomkoz és kéri, hogy megbizottait fogadja szívesen és munkájukban legyen segítségükre.

VEGYESEK.

Kitüntetések. A király a hazai ipar terén kifejtett kiváló munkásságuk elismeréseül *Vajkay* Károly miniszteri tanácsosnak, a magyar állami vasgyárak központi igazgatójának a Lipót-rend lovagkeresztjét díjmentesen, *Dvorák* Hubert főfelügyelőnek, a magyar államvasutak gépgyára mozdonyépítő szakosztálya főnökének, *Temmer* Adolf felügyelőnek, a magyar államvasutak gépgyára mozdonyépitő műhelyfőnökének, *Stein* Sándor felügyelőnek, a magyar államvasutak gépgyára mozdonyszerkesztő ügyosztálya főnökének a Ferenc-József-rend lovagkeresztjét, *Mráz* Gyulának, a magyar államvasutak gépgyára mozdonyépítő műhelyében alkalmazott főművezetőnek, *Ledacs-Kiss* Istvánnak a magyar államvasutak gépgyára mozdonyszerkesztő ügyosztályában alkalmazott főellenőrnek a koronás nagy érdemkeresztet, *Roth* Rezsőnek és *Gaidusek* Jánosnak, a magyar államvasutak gépgyára mozdonyépítő műhelyében alkalmazott művezetőknek a koronás ezüst érdemkeresztet és végül *Randl* János, *Mannersdorfer* Gusztáv, *Lovászy* Géz, *Vózny* József, *Kühl* Károly, *Seidel* Patricius, *Tóth* Árpád, *Kuhinka* Lajos, *Konecsny* Ferenc, *Nyitray* Ferenc, *Kürmesz* Károly. *Hirsch* József, *Tósáky* Mihály, *Szabó* Miklós, *Babiák* György, *Hlád* Ferenc, *Polzovics* János és *Prohászka* István, a magyar államvasutak gépgyárában alkalmazott munkásoknak az ezüst érdemkeresztet adományozta.

A budapesti Kossuth-szobor pályaterveit a mult számunkban ismertettük; ma bemutatjuk az első és második díjat nyert műveket.

A kaposvári osztálya a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek a jövő vasárnap tartja avató ülését, amelyre Budapestről is sokan lerándulnak. Az ünnepi ülés napirendjén *Scholz* Gyula ottani elnök és *Hauszmann* Alajos egyesületi elnök megnyitó beszéde, *Varsányi* Emil (a mérnök szerepe a közgazdaságban), *Palóczi* Antal (a városrendezésről) és *Solt* Adolf (Somogy megye iparfejlesztése) fölolvasása szerepel.

A Magyar Tégla- és Agyagárúsok Orsz. Egyesülete f. hó 19-én tartotta alakuló közgyűlését; az egyesület célját az elnök programmbeszédében fejtette ki; eszerint minden szak csak a tömörüléssel nyerheti, mutathatja meg az erőt, mely akár szellemi, akár anyagi érdekeinek megvédésére szükséges; csak az összetartással érvényesülhet az egyesek ereje. A legfőbb ideje, hogy a keramiai iparosok is egyesüljenek, mert most is számos oly kérdés van napirenden, amelyeknek helyes megoldása a keramikusokra nézve nagyon fontos, de ezek tárgyalásába eddig nem folyhattak be, mert nem volt az ő *érdekeiket képviselő szervezet*, mely illetékes helyen a tárgyalásokban való részvételt biztosíthatta volna. Ilyen fontos kérdés: a betegsegélyző-pénztárban az egyes iparágak veszélyességi osztályának megállapítása, az új ipartörvény, az új téglaméretek és a szén-usance kérdése, a munkásokkal való viszonyban egységes állásfoglalás stb.; de nemcsak ilyen többé-kevésbbé anyagi érdekek követelik az egyesülést, hanem a szellemi, közművelődési, tudományos téren is sok a tenni való, természetesen mindig karöltve az épitő iparosokkal. Mindezek alapján már 50 téglagyár (az ország téglagyárainak $^2/_3$-a 600 milliom téglával) nyilatkozott az egyesülés mellett, azért az alakulás is megtörténhetett, ami így folyt le: Előbb értekezlet volt, mely közfelkiáltással Székely Ferencet választotta meg elnökéül, aki szép beszédben üdvözölte a megjelenteket és megköszönte az ügy iránt tanusított nagyfokú érdeklődést. Ezután Hegedüs Loránt dr. a Magyar Gyáriparosok Orsz. Egyesülete és Gelléri Mór, az Orsz. Iparegyesület nevében köszöntötte az új egyesületet, melynek mindkét testület részéről a legodaadóbb támogatást ajánlották fel. Az elnök kérésére *Lukács* József előadta a szervező bizottság jelentését, melyet az értekezlet egyhangulag tudomásul vett. Ezután az értekezlet közgyűléssé alakult át és egyhangulag megválasztotta elnökké *Löwy* Sámuelt, a „Kőszénbánya- és téglagyár-társulat Pesten“ vezérigazgatóját, alelnökökké pedig *Bálint* Sándort, a Kőbányai gőztéglagyár-társulat vezérigazgatóját és *Müller* Józsefet az Ujlaki tégla- és mészégető r.-t. vezérigazgatóját; választott ezenkívül a közgyűlés egy 36 tagú igazgatóságot, melyben a főváros és a vidék legkiválóbb tégla- és agyagárú-gyárai vannak képviselve. A választások megejtése után *Löwy* Sámuel elnök tartotta meg programm-beszédét, melyben az egyesület teendőit körvonalozta. *Fried* Zsigmond indítványára a közgyűlés köszönetet szavazott az előkészítő bizottságnak és sürgönyileg üdvözölte a kereskedelemügyi minisztert és az államtitkárt. A közgyűlés után nyomban a megválasztott igazgatóság tartott értekezletet és az egyesület tisztikarát megalakította, megválasztván ügyvezető igazgatónak *Lukács* József bányamérnököt, a Kőszénbánya és téglagyár-társulat h. igazgatóját, pénztárosnak *Schwarz* Ernő borosjenői téglagyárost, titkárnak pedig *Székely* Zsigmond mérnököt és *Leopold* Andor vegyészmérnököt, akinek laboratoriumát egyúttal az egyesület hivatalos laboratoriumává fogadta. Ezenkívül választottak még 10 tagú végrehajtó bizottságot, melyet az egyesület ügyrendjének elkészítésével és átalában a legsürgősebb teendők elintézésével bíztak meg.

A lugosi kórház. Krassó-Szörény vármegye közönsége által Lugoson épitendő vármegyei közkórház építésére beérkezett pályatervek megvizsgálását és bírálatát a bíráló bizottság folyó hó 16-án befejezte és egyhangú határo-

zattal az első díjat: *„Modern beosztás“* jeligés tervnek, a második díjat: *„Közegészség“*, a harmadik díjat: *„Áldás“* jeligés tervnek ítélte. A díjazott tervek jeligés leveleinek felbontása után kitünt, hogy az első 1500 koronás díj nyertesei: *Jendrassik* Alfréd és *Vida* Arthur, a második 1000 koronás díj nyertese: *Baumhorn* Lipót, a harmadik 600 koronás díj nyertese: *Villányi* Armin. A bíráló bizottság a pályázati feltételekben biztosított jogánál fogva értékes és az építéskör esetleg felhasználható részleteik miatt az alábbi érdemi sorrendben a vármegye közönségének megvenni ajánlotta ezeket a terveket: „Megyecimer„ „A népnek“, „Humanitás“, „Temes“, „1908“, „Beteg otthon II.“; a tervek jeligés leveleit az építő bizottság fogja felbontani a megvételi összegnek a törvényhatósági közgyülés által leendő megszavazása után.

A Nemzetközi Építész Kongresszus Bécsben május 18—24. napján lesz. A tagok 25 koronát fizetnek (a hölgyek 15 K), ezért az összes iratokat megkapják, meghívót a kiállításra, az udvari estélyre, a városházán való fogadásra és az osztrák mérnök- és építész-egyesület estélyére; kirándulás lesz a *Wilcsek*-kastélyba (Kreuzenstein), Klosterneuburgba és a Semmeringre. Kívánatos, hogy ne csak az építészeti kiállításon, hanem a kongresszuson is minél több magyar építész vegyen részt.

A szinpadról. A német szinházépítő technika egyik kiváló, a modern színházak terén legkiválóbb mestere, a müncheni *Littmann* építésztanár érdekes előadást tartott erről a themáról. A szinháztypusok között pár év óta erősen kezd népszerűsödni az ú. n. Wagner-szinház typusa, amelynek két legkiválóbb példánya a beyreuti Wagner-szinház és a müncheni Prinzregens-szinház. Ezeknek nézőtere tudvalevőleg olyan legyezőalakú, amelynek hegyében foglal helyet a színpad és félkörű határvonalában vannak a páholyok. A nézőtér tehát itt csupa különálló ülőhelyekre van felosztva és az eddigi luxushely, a páholy, a legelőnytelenebb pontokra került. Az ilyen szinházak teljesen az akusztika és optika szabályait tartják szem előtt és kiválóan alkalmasak mindennemű szindarabok előadására. A régi olasz nagyoperák, a vígoperák, a zenei drámák, a tragédiák, a társadalmi szinművek és a modern vígjátékok minden faja egyforma tökéletességgel adható elő, minthogy ezeknek a szinházaknak berendezését semmiféle különleges aesthetikai vagy társadalmi szabályok nem befolyásolják. Természetes, hogy csupán nagyvárosok engedhetik meg maguknak egy ilyen szinház építését, mert a helyeknek kevés fajtája, azokat majdnem egyetlen társadalmi kör számára szánja és így szükséges, hogy az intelligensebb közönség aránylag nagyobb csoportja álljon rendelkezésre, mely azokat fenntarthassa. Littmann kutatásai alapján azt találta, hogy már a nagy *Schinkel*, az újabb német építőművészet megteremtője kereste a modern födött amphitheatrum formáját. Később *Brandt*, a budapesti Népszinház átépítéséhez is szakértőül meghivott szinpadtechnikus, a kölni *Grosenberg* és mások próbálkoztak a szerencsétlen térhatású és mesterkélt kulisszaszinpad átalakításával. A forgószinpad eszméje tehát egyátalán nem újság, csupán az a körülmény vetett mindig gátat annak népszerűsödése elé, hogy azt a nagy aránytalanságot, amely a modern szinházakban a nézőtér és a szinpad között máris fennáll és amely oda jutott, hogy a szinpad alapterületben tetemesen nagyobb mint a nézőtér, még inkább fokozta volna és így az építés költségeit még inkább növelte volna. Amint ismeretes, nálunk is a nyilvánosság elé lépett pár hónappal ezelőtt *Kéméndy* Jenő, az opera művészi felügyelője egy ilyen mozgó szinpadtervezettel, amelyen egyszerre három helyiséget (díszletet) lehet összeállítani. A Népszinház meg is valósította. Ilyesféle kísérleteket tesznek a modern szinházépítők másutt is és haladásuknak egyes fokait képezik a már fönnebb említett szinházakon kívül a charlottenburgi Schiller-szinház, a kiessingi Király-szinház és az új weimári udvari szinház. A föladat ezekben a kísérletekben röviden az, hogy a modern szinpadi technikához szükséges részeket, a tökéletes nézőteret, a kényelmes elő- és terjedelmes hátsórészből álló szinpadot, a sülyeszthető és elrejthető zenekart kellő összhangba sikerüljön hozni, túlságosan súlyos anyagi áldozat és térpazarlás nélkül. *Jakabffy* Zoltán tanulmánya, melyet rövid időn közlünk, erre is kiterjeszkedik. x

Új Hauenstein-alagút. A svájci Jurahegységet átfúró Hauenstein-alagútat nemsokára célszerűbbel pótolják. A Hauenstein-alagutat még 1857-ben fúrták. $2^1/_2$ kilométer hosszú és ezen keresztül bonyolították le Basel és Svájc belseje közt a forgalmat, de oly alkalmatlan magasságban van, hogy mindkét kijárat előtt meredek: 22 és 26 ‰ emelkedésű feljárók vannak. Az új alagutat sokkal mélyebben tervezik, úgy hogy a hozzá vezető lejtők már csak 10 ‰ emelkedésüek lesznek, de ennek fejében az új alagút már 9 *km* hosszú lesz. Az összes költségeket 20 milliom frankkal indítványozták elő. *D.*

Rómában *új operaházat* építenek, a Piazza Colonnán a híres milanói Scala-szinház mintájára, az egykori Palazzo Piombinó helyén. Az új múzsatemplom, melyet még az említett Scala-szinháznál is nagyobbnak terveznek, a szinházhelyiségeken kivül hatalmas hangversenytermet is fog tartalmazni. A közlekedés könnyebb lebonyolítása végett átjáró útján lesz kapcsolatba hozva a Corsoval, Róma legszebb útjával. x.

A fővárosi középitési bizottmánynak e héten nem volt ülése.

HIVATALOS.

MAGYAR ÉPITŐMESTEREK EGYESÜLETE.

Rendes közgyülés április 23-án. Elnök *Kunfalvi* Nándor, jegyző *Miklós* Ede. Jelen volt 38 tag.

Az elnök megnyitó beszédében tárgyalta a múlt év eseményeit. Egyesületünk a kulturegyesületek sorába tartozik, melyek feladata a társadalom egysége felé törekedni. Egyesületünk a munkaadó és munkás közti ellentétet van hivatva kiegyenlíteni, mire már a tanonc nevelésével kell törekednünk. Az építés olcsóbbá tételét helyes építőszabályzatokkal kell sürgetnünk. Megemlékezett a szőnyegen levő törvényjavaslatokról, a műszaki kamara és ipartörvény tervezetéről, melyek az építőmesteri karra, az egész építőiparra káros intézkedéseket teremtenek; föladatunk és kötelességünk a helyes módosításra törekedni. Üdvözli a tagokat és megnyitja a közgyülést.

Jegyzőkönyvi hitelesítők: Amon József és Havel Lipót.

A múlt közgyülés jegyzőkönyve fölolvastatott és észrevétel nélkül hitelesíttetett, valamint az 1907. máj. 5. ünnepi ülés és 1907. dec. 12. díszülés jegyzőkönyve is.

Miklós Ede titkár fölolvassa a múlt évi tiszti jelentést; a közgyülés tudomásul veszi. Az egyesület számadásait, a pénztári jelentést, vagyonmérleget és az 1908. évi költségelőirányzatot (7822 k. bevétellel és ugyanannyi kiadással), a távollevő pénztáros helyett *Mirgay* Gyula ismertette; egyhangulag tudomásul szolgál.

Az alapszabályok értelmében kilépett választmányi tagok helyébe 9 tag és pénztáros választása van napirenden. A szavazatszedő bizottságba az elnök fölkéri Wellisch Arnoldot, Zigler Gézát és Zaboretzky Ferencet és a választás idejére fölfüggeszti az ülést.

A választás megtörténvén, az elnök újra megnyitja az ülést és a szavazatszedő bizottság jelenti, hogy beadtak 33 szavazatot és megválasztották pénztárosnak *Barcsay* Lajost 33 szavazattal.

Választmányi tagokul: Koch Károlyt 33, Kiss J. Jenőt 33, Porzsolt Ernőt 33, Lux Endrét 33, Graf Lajost 33, Müller Józsefet 33, Schneider Róbertet 31, Székely Marcellt 33 és Weisinger Györgyöt 33 szavazattal.

Választmányi póttagok lettek: Kudelka Jakab, Réti Benő és Wirth Ferenc Nándor.

Az elnök, mielőtt a közgyülést bezárná, kötelességének tartja megemlékezni dr. Kéler Zoltán ügyészről, ki tíz

későbbi kutatások feladata. A kastélyokon kívül tárgyalja ezen kor kertművészetét is.

Miután levéltári kutatások nélkül nem rendelkezett elegendő írásbeli dokumentumokkal, hiteles adatokkal nem tudta volna megállapításait alátámasztani s ezért fényképei és rajzi felvételei közül nagy selejtezést kellett véghez vinnie s csak azokat kiválasztani közlésre, melyeknek adatai kétségtelenül igazolhatók.

A képanyagban 90 kastély külsejét, belsejét és részleteit mutatja be chronologiai sorrendben. A fényképfelvételek és alaprajzi felmérések nagyrészt a szerző gyüjtő-munkájának eredménye. A bemutatott kastély-képek legnagyobb részéhez hosszabb-rövidebb történeti és építészeti ismertetést fűz a leírásokban. Ezt követi az irodalmi műveknek felsorolása, mely azonban teljességre nem tarthat számot, továbbá a helymutató és névmutató.

Szerző munkájának értékét művészettörténeti becsén kívül növeli annak propaganda célra alkalmas volta, amennyiben művében a trianoni határon túli anyagra is kiterjed s német, francia és angol bevezetésében az érdeklődést Magyarország művészetére irányítja. Sz. L.

MANNOWSKY WALTER. Der Danziger Paramentenschatz. Kirchliche Gewänder und Stickereien aus der Marienkirche. Berlin, Brandus-sche Verlagsbuchhandlung, 1931.

A danzigi Mária-templom régi egyházi öltönyök és hímzések páratlanul gazdag és értékes gyüjteményével eddig csak Hinznek 1870-ben megjelent kis jelentéktelen s rég elfegyott munkája foglalkozott. A speciális kutatók: Bock, Fischbach, Lessing, von Falke, Dreger, Braun műveiben a selyemszövés legvirágzóbb korában készült néhány darabot közölnek csak a gyüjteményből kevésbbé megfelelő reprodukcióban. A Berlinben és Münchenben kiállításra került darabok csak jelentéktelen töredékét képezték a híres gyüjteménynek, mely a félreeső hanzavárosban csak kevés szakember részére volt hozzáférhető.

A danzigi városi gyüjtemények igazgatója, dr. Walter Mannowsky, ezen mű szerzője, legjobb ismerője a gyüjteménynek, évekig tartó tanulmányozás után meghatározta az egyes daraboknak származását, művészi becsét s 1929-ben az egész anyagot a danzigi városi múzeumban rendezett kiállításon mutatta be és hogy az anyag a szakkörök részére is hozzáférhetővé váljék, az általános óhajnak tett eleget, mikor jelen publikációt kiadta.

Különös véletlen, hogy a déleurópai selyemszövés virágkorából, a XIV. és XV. századból való egyházi öltönyöknek legdíszesebb példányai épp a protestáns hanzavárosokban: Halberstadtban, Brandenburgban, Stralsundban és Danzigban találhatók. Valamennyi gyüjtemény közt gazdagság és művészi érték tekintetében a danzigi foglalja el az első helyet. 185 táblán elénk tárul az értékes miseruhák egész sora a legpompásabb szövetből, melyet a brokátszövés virágzó korában Kina, az izlám és Itália produkált, nagy mennyiségű hímzett casula-kereszt és pluviale-szegély, stola, manipulus, alba, amictus, oltárterítő, kehelykendő, sudarium, valamennyi a kelet- és délnémet, angol, skandináv, eseh művészetnek mesterműve. A szövetek nagyrészt oly ép állapotban kerültek korunkra, mintha rövid idővel ezelőtt kerültek volna ki a szövő kezéből, az arany- és ezüstszálak színei, valamint a hímzések gyöngyei egészen frissek.

A bevezető részben a szerző a gyüjtemény történetével és technikai részletekkel foglalkozik. A ránk maradt okleveleklből, feljegyzésekből, aktákból, leltárakból megtudjuk, hogy a gyüjtemény sok darabja eladás folytán gazdát cserélt s mai állománya már csak töredéke a réginek. A legrégibb adatok a XIII. század közepéig nyúlnak vissza. Egy tudományosan feldolgozott kimerítő leltár az irodalmi művek felsorolásával a tárgyak pontos leírását adja s megkísérli azoknak formai, históriai és technikai szempontból való csoportosítását. A befejező részben szerző összefoglalja a részben egész új tudományos eredményeket.

A mű négy kötetből áll, melyek közül az első a pluvialékat, a második a szövött, a harmadik a hímzésekkel díszített miseruhákat, a negyedik pedig a kisebb egyházi öltönyöket tárgyalja.

Szerző és kiadó azon törekvése, hogy a reprodukciók technikai tekintetben semmi kívánni valót ne hagyjanak hátra, teljes sikerrel járt a fotografiai eljárások új methodusainak igénybevételével.

A mű jelentősége túlmegy a speciálisan tudományos kutatások keretein. A művésztörténész fontos kiegészítő anyagot talál benne a korai északi festészet tanulmányozására a képmotívumok és ornamentika vándorútjáról. A leikész, az egyháztörténelemmel foglalkozók a szentek ikonografiájának, a liturgiai öltönyök és az oltárok felszerelésének történetére nem remélt, gazdag anyagot találnak ezen műben. Sz. L.

• IN MEMORIAM •

DÖRRE TIVADAR. Hosszú tartalmas munkával telített élet ért véget Dörre Tivadar festőművész, igazgató-tanár halálával. Néhány évtized nemzedéke ismerte őt kiváló illusztrációi alapján, melyeket mindenkor a megfigyelés lelkiismeretével és a művész ízlésével adott át közönségének. Számos magyar írómester köteteit ő illusztrálta. Emellett iparművészeti rajzokat, mintákat is készített, könyvdíszeket rajzolt s ilyen minőségében mint az iparművészeti rajz tanára a mintarajziskolában adta át sokoldalú tudását növendékeinek.

Egyéniségét mindenütt a legnagyobb tisztelet és megbecsülés környezte. Benne kedves, hűséges művésztagtársunkat vesztettük el, kinek emlékét e sorok is őrzik.

JENDRASSIK ALFRÉD ny. h. államtitkár, műépítész életének 66-ik évében elhúnyt. A jeles építőművész hivatali állásában is kimagasló helyet töltött be. Számos megbizatása, legutóbb a mátrai szanatórium építkezése jelölik ki számára azt a megbecsültetést és elismerést, melyben tehetsége és egyéb kiváló képességei részesültek.

Társulatunk övele évtizedeken át hűséges és buzgó tagját vesztette el. Emlékét őszinte tisztelettel és kegyelettel őrizzük.

A szerkesztésért és a kiadásért felelős: Szablya-Frischauf Ferenc. — 57084. — Athenaeum. Nyomdaigazgató: Wózner I.

•SZAKIRODALOM•

BUDAY GYÖRGY GRAFIKAI MUNKÁI. (Boldogasszony búcsúja. 15 fametszet. Szeged, 1931. — Szegedi kis kalendárium az 1931. évre. — Szegedi kis kalendárium az 1932. évre. Mindkettő a Kolozsvár-Szegedi Egyetemi Fiatalság Bethlen Gábor Körének kiadása. Karácsony Benő: Új élet kapujában. Buday György fametszeteivel. Erdélyi Szépmíves Céh. Kolozsvár. 1932.)

Évről-évre fokozódó szomorúsággal állapítjuk meg, hogy könyvkiadóink termése úgy mennyiségben, mint minőségben lejjebb és lejjebb száll, mind kevesebb az illusztrált könyv s mind kevésbé látjuk még nyomát annak a szeretetnek, mely feltétlenül kell, hogy a tárgyhoz, a kiadandó könyvhöz fűzze a kiadót. Teljes mértékben üzleti alapokra helyeződött a könyvkiadás és csak évente egyszer csillanhat fel szemünk a mind ritkábbá váló gyomai Kner-kiadványok láttán.

Milyen jól esik, nehéz időkben, nehéz körülmények daeára a találkozás olyan, bár szerény — kiadványokkal, melyekből sugárzik a lélek, minden oldalon szeretettel és szívvel, sőt igaz művészettel találkozunk.

A Szegedi Kis Kalendáriumok meghitt barátainkká válnak, évről-évre asztalunkra jutnak, igaz értékei a folklore-kutatásnak, a kiadatlan szegedi és szegedkörnyéki népi dalok, parasztdalok és betyárnóták a népi költészet esodás vadrózsái.

Buday György pedig, a szegedi fiatal művészdiákesoport vezére, előbb csak mint rajongója a grafikus művészetnek, kezdte el népi motívumokkal átszőtt rajzaival díszíteni, ékíteni e kis kalendáriumokat, később mint e mesterség jegyese mind jobb felkészültséggel, tudással születtek illusztrációi, míg végre előlépett a nagy meglepetéssel, a Magyarországon oly ritka képregénnyel.

Nem igazi regény ez, képsorozat, a Szegedalsóvárosi havi Boldogasszony-napi búcsú emlékezete ez a képsorozat, biztos vésővel fábavésett típusaival, csoportjaival, képeivel, fekete Máriával, vonuló búcsúsesoporttal, szimbólum-kereszttel, mord, de csupaszív gyertyás parasztjaival. Buday György új útra lépett, melyre be-be lóbálja a szél az út szélén dúsan virágzó mezei virágokat, mely út tiszta levegőjű tájakon vezet át, melyen a vándor, ha biztos léptekkel halad, esodás tájakra juthat el.

E rövid ismertetésünk kapcsán bemutatunk néhány kitünően sikerült fametszetet a «Boldogasszony búcsúja» c. képsorozatból, míg sikerült megszereznünk — elsőül Magyarországon — Buday György új fametszetsorozatának néhány dúcát, melyet az Erdélyi Szépmíves Céh kiadványaként megjelent: Karácsony Benő: Új élet kapujában c. kötetéhez készített.

Ezek a fametszetek újabb fejlődési fokán mutatják be a fiatal művészt és különösen örvendetes, hogy ezen újabb metszetei technikájának fejlődését is mutatják.

*

A fametszet a grafikai művészetek egyik legszebbike, olyan művészelődökkel bír, mint Holbein és Dürer, kik nemesak művészei, de mesterei is voltak ennek a művészetnek. Kell, hogy példaként álljon ez itt, mert a biztos mesterségbeli tudás elengedhetetlen feltétele annak, hogy a fametsző ennek a nemes hagyományokkal bíró graffkai ágnak mesterévé lehessen. rk.

HEKLER ANTAL: A KÖZÉPKOR S A RENAISSANCE MŰVÉSZETE. Az antik művészet történetének összefoglalása után a középkor és a renaissance művészetének minden vonatkozásában való megvilágításával gazdagítja művészettörténeti irodalmunkat Hekler Antal.

Könyvének anyagát a helyes és hiánytalan áttekintést nyujtó megválogatás, előadását színes lendület és kifejezésbeli eleganeia jellemzi. Mondanivalóit egészen újszerű felfogásban közli, csoportosításai pedig a középkor és a renaissance művészetének tökéletes egészét alkotják.

Különös értéket ad a műnek, hogy bár a művészettörténeti szempontból fontos és nélkülözhetetlen adatok hiánytalanul fellelhetők Hekler Antal könyvében, mégis inkább az egyes korok szellemiségének megértetésével s műalkotásaiknak a szemlélet és a leírás által való intenzív ismertetésével nyujt művészettörténeti élményt az olvasónak. Ez utóbbit hivatottak fokozni a képek alá írt tömör, de szuggesztív erejű magyarázó szövegek is.

Emeli a kötet jelentőségét a benne felsorakoztatott bibliográfia, mely a komoly s részletkérdések iránt érdeklődőknek nélkülözhetetlen vezérfonál.

Összefoglalva a kötet érdemeit megállapíthatjuk, hogy az a laikusoknak igaz gyönyörűsége, szakembereknek pedig nélkülözhetetlen segítőtársa.

RADOS JENŐ. MAGYAR KASTÉLYOK. Kiadja a Műemlékek Országos Bizottsága és a Könyvbarátok Szövetsége. Budapest, 1931.

A magyar vidéki kastélyokra vonatkozólag az irodalom eddig csak az újabb részletkutatások adataira, eredményeire szorítkozott. A kastélyok rendszeres felkutatásának, ismertetésének nagy feladatára, mely beható levéltári kutatást követel, eddig senki sem vállalkozott.

Szerző, aki a XVIII. században s a XIX. század első felében épült kastélyokkal foglalkozik művében, melyek ezen kor építészetének legjellegzetesebb és legértékesebb sajátságait tünteti fel, maga hangsúlyozza, hogy ezen hatalmas kutató munkának csak futólagosan vázolt körvonalait adhatja ezen szerény összefoglalásban, melynek célja inkább a nagy feladat bemutatása, mint annak feldolgozása.

A középeurópai stílusok minket érdeklő változatainak rövid ismertetése után a témát érintő történeti tájékozódást ad I. Lipót uralkodásától 1848-ig terjedő időről, majd végig tekintve az ezen korban épült magyar kastélyok hosszú során, négy kastélytípust különböztet meg: a régebbi korokba visszanyúló négytornyú várkastélyét, a francia kertben álló Grassalkovich-stílusú kastélyét, az angol parkban álló Palatinus-stílusú kastélyét és a községek házai közé épült nemesi kuriáét. Mind a négy típus az általános európai stílustörekvésekben leli alapját, de valamennyi egyúttal magyar helyi jelleget, vonásokat is mutat. A különbség, mely kastélyainkat a külföldiektől elválasztja, konkrét formában ma még meg nem állapítható, annak meghatározása a

Építő Ipar
ÉPITŐ MŰVÉSZET
Müvészeti és műszaki hetilap
ALAPITÓK ÉS KIADÓTULAJDONOSOK:
Aigner Sándor, Alpár Ignác, Amon József, Bayer Béla, Benkó Károly, Bukovics Gyula, Czigler Győző, Devecis-Del Vecchió Ferenc, Feszti Adolf, Ganz és Társa, Gerster Kálmán, Hauszmann Alajos, Hauszmann Sándor, Heidrich László, Hieronymi Károly, Hofhauser Lajos, Hofhauser Elek, Horváth József, Jugfer Gyula, Kalina Mór, Kauser János, Kéler Napoleon, Kund Endre, Langfeld Frigyes, Lechner Lajos, Lechner Ödön, Lukse Fábry Béla, Mechwart András, Michl Alajos, Neuschlosz Emil, Neuschlosz Ödön, Neuschlosz Marcel, Ney Béla, Ney Ferenc, Pártos Gyula, Pecz Samu, Pucher István, Pucher József, Quittner Zsigmond, Róth Miksa, Schlick Béla, Slavek Vince, Steindl Imre, Steinhausz László, Szepessy Sándor, Tandor Ottó, Tolnay Lajos, Weber Antal, Ybl Miklós, Zellerin Mátyás, Zsigmondy Béla.
Felelős szerkesztő:
DR. FÁBIÁN GÁSPÁR
okl. épitész, okl. közgazdasági mérnök.
ÖTVENHATODIK ÉVFOLYAM
1932
2 ábrával és 5 műmelléklettel.
NAGY SÁNDOR és A.
könyvnyomdája
Budapest, VIII, Bérkocsis-u. 20
METSZ. MORELLI G.
Terv Sanitho István

Jendrassik Alfréd

1932

5/Ty.

TARTALOMJEGYZÉK:

CIKKEK:

Újévi remények. *Petrovácz Gyula* — 1
Az építő-művész. Vers. *Kinizsi Andor* — 2
Évnyitó gondolatok. *Dr. Fábián Gáspár* — 3
Templomelhelyezés terve a városszabályozásban és a liturgia kívánalmai. *Pirovits Aladár* — 3
Mit vár a modern építész az építőanyagok iparától? *Dr. Kn.* — 4
Gondolatok az építkezések várható megindulásáról. *Dr. Fábián Gáspár* — 9
Járási műszaki hivatalok. *Megalit* — 10
Tereken álló középületek. *Rozinay István* — 11
Az üveg, mint újkori építő anyag. *Dr. Kn.* — 12
Hozzászólás az Erzsébet királyné szobor elhelyezéséhez. *Rozinay István* — 17
Árkay Aladár. *Magyar Vilmos* — 18
Még néhány szó a templomelhelyezésről. *Pirovits Aladár* — 19
Vakolat hibái és azok keletkezésének meggátlása. *Dr. Kn.* — 20
Rerrich Béla. *Dr. Lechner Jenő* — 25
Göthe — a művész. *Magyar Vilmos* — 26
Kifogástalan cementekből készített betonok hibaforrásai. *Dr. Kn.* — 28
Kié a jövő? *S. H. I.* — 33
Megfagyott zene. Vers. *Kinizsi Andor* — 34
Egy erőltetett szoborelhelyezési terv szenzációja. *Pirovits Aladár* — 35
A Magyar Mérnök- és Építész Egylet közgyülése — 36
A jó akusztika feltételei. *Dr. Kn.* — 37
Művészeti emlékeink ősisége. *Magyar Vilmos* — 38
Művészet és terror. *S. H. I.* — 42
Lionardo da Vinci és Michelangeló. A két titán. *Magyar Vilmos* — 43, 61, 75, 91
Hogyan tervezzük meg a családi házat? *Magyar Vilmos* — 44
Tűzmentes vásárbódék a fővárosi piacokon. *Sz. L.* — 45
Munkát a keresetnélküli mérnököknek. *Magyar Vilmos* — 49
Mérnökök országos nagygyülése. *Magyar Vilmos* — 50
A templomépítészet városkultúránkban. *Pirovits Aladár* — 51
India modern építészetéről. *ifj. Cserépy István* — 58
A templomépítészet városkultúránkban. *Magyar Vilmos* — 59
Ének a buzamezőkről és a Rücksichslosigkeitről *S. U. T.* — 65
Jakab Dezső. *Magyar Vilmos* — 66
Balaton körüli dolgok. *Dr. Fábián Gáspár* — 67
Az adósságok mérséklése és a műszaki munka. *Pisszer János* — 68
Epilógus a templomépítészet vitájához. *Szerkesztő* — 70
Az építész tragédiája. *Dr. Fábián Gáspár* — 73, 84
Építész sors. *Magyar Vilmos* — 74
Modern építkezési módok. *Dr. Kn.* — 78
Erzsébet királyné szobra. *Rozinay István* — 79
Gróf Klebelsberg Kunó, a nagy építőminiszter ninics többé. *Dr. Fábián Gáspár* — 81
Építsünk templomot. Vers. *Kinizsi Andor* — 82
Erzsébet királyné emléke. *Magyar Vilmos* — 82
Építőtéglák és lemezek fürészporból. *Dr. Kn.* — 85
Magyarország iparoktatásának története az utolsó száz évben: Vig Albert könyve. *Dr. Fábián Gáspár* — 89

KISEBB KÖZLEMÉNYEK, SZAKIRODALOM, KRÓNIKA, SZEMÉLYI HIREK:

A közmunkatanács 1932. évi munkaprogrammja. Dr. *Hüttl* Dezső beszéde. *Hekler* Antal előadása. A Mérnöki Kamara jelentése. *Orbán* Ferenc tanár előadása, a mai kor építészeti törekvéséről. *Möller* Károly előadása — 6—7
Dr. Hüttl Dezső emunciációja. A Magyar Építőművészek Szövetsége előadásai. A városépítés időszerű kérdései. *Dr. F. G.* Az Ipar, Művészeti Társulat uj vezetői. Ártáblázat — 13—15
Rerrich Béla temetése. *Dr. F. G. Hoffer* Imre kinevéztetése. Ideiglenes építési könnyítések meghosszabbítása 1932 év végéig. Az engedély nélkül épült gyógyintézetekről. *Magyar Vilmos* előadása: „Magyarság büszke vára". — 21—22
Szolnok városa Rerrich Béla-utcája. *Thoma* Frigyes kormányfőtanácsos. A Mabi házakat vádról. Kommunista ízű próbálkozás. Az Országos Egyház Művészeti Tanács — 29—30
A Magyar Királyi Állami Felsőépítőiparisk szünidei felvételei. *Barcsay* János — 39
Jendrassik Alfréd meghalt. *D. F. G. Jendrassik* Alfréd sírhantjára. *P. G. I.* Rozinay István előadása. *Dr. Möller Károly* előadása. A családi ház helyes világítása. *Taky Ferenc* — 46—47
A Magyar Építőművészek Szövetsége, Tervező magánépítészek közgyülése. Mátrai szanatórium ismertetése. Budapest uj felmérése. Csökkennek az építési költségek. A Tanácsadó Mérnökök Testülete. A Batthyány-téri híd ügyéhez. *R. I.* — 53—55
Előléptetés a kereskminiszteriumban, a közmunkatanácsnál. *Vig* Albert kitüntetése. *Petrovácz* Gyula ügye. A Felsőépítőiparisk értesítője. Balatoni építkezések felülbirálata — 62—63
In memoriam: *Zauner* Alajos. *Balog Kovács* Sándor. A LAB uj elnöke. *Forster* Gyula. Az Országos Egyházművészeti Tanács. A közmunkák jótállási ideje. Munkát a diplomás ifjuságnak. Uj Műegyetemi tanár: *Csányi* Károly. A községfejlesztés zsebkönyve. — 80
Műegyetem közgyülése. Budapesti képeskönyv. Gallina Frigyes könyve. A belvárosi reáliskola kiállítása. Tisztviselők magánmunkáiról szóló rendelet. A felsőépítő iparisk téli tanfolyama. Házmesteri lakások árnyékszéke és kamrája. Uj vasbeton szabályzat. XI. Pius a modern művészet eltévelyedéseiről — 86—87
Münnich Aladár vásárcsarnoka. Árkay Aladár hagyatéki kiállítása. A telekértékadó szörnyideája. Balogh Kálmán előadása — 87

Hivatalos közlemények minden számban.

Bronc kovács specialisták CSÁNYI és SOLTY műkovácsok műhely és iroda: Budapest, VII., Óvoda-utca 22.

Készítenek: vert vörös- és sárgaréz csillárokat, kandelábereket, falikarokat, kandalló burkolatokat és rácsokat **s egyéb lakberendezési fémdisztárgyakat, diszbútorvasalásokat** stb. Továbbá kovácsolt kapukat, lépcső és erkélyrácsokat, kerti és sirkeritéseket stb. saját terveik vagy beküldött minta után.

Telefon: 73—20. **Specialisták rézportálok készitésében.** **Telefon: 73—20.**

arra is ügyelnie kell az épitési bizottságnak, vajon a megállapitott költségvetést az épitkezés során betartják-e? Az épitési bizottság tagjai lettek: dr. Bókay Árpád, dr. Reiter Ede, dr. Weisz Jakab, dr. Freund Vilmos, Neuschlosz Kornél, Quittner Zsigmond, Wellisch Alfréd, Szabó József, Márkus József és dr. Hegedüs Sándor.

Ezután az előadó bejelentette, hogy az épitkezésnél az általános vállalati feltételek lesznek irányadók, azonban javasolja az ügyosztály, hogy a feltételeket toldják meg azzal, hogy a vállalkozó munkájában előforduló általános sztrájk, általános munkáskizárás és a vállalkozó vétlensége mellett beálló bojkott esetén a munkálatok határideje megfelelően kitoldatik. Ha az egyik szakmában beálló általános sztrájk, munkáskizárás, vagy bojkott egy másik szakmát is gátol munkájában, akkor ez a vállalkozó haladékot kap a munkálat befejezésére. A bizottság ehhez hozzájárult. Dr. Platthy György inditványára a bizottság felkérte a pénzügyi osztályt, hogy a többi fürdő ügyének jelenlegi állásáról is tájékoztassa a bizottságot. Ugyancsak dr. Platthy fölvetette azt a kérdést, hogy a Gellért-hegyre tervezett siklót nem lehetne-e kapcsolatba hozni a budai fürdőkkel. Heuffel Adolf középitési igazgató, báró Herzogh Péter és Neuschlosz Kornél felszólalása után a bizottság, tekintve, hogy a sikló magánvállalkozás, ettől az inditványtól eltekintett.

Az állatorvosi főiskola kibővitése. A földmivelésügyi minister az állatorvosi főiskola kibővitését rendelte el. Az iskola egyik szomszédos telkét a földmivelésügyi kormány megveszi és azon több tantermet és olvasó termet magában foglaló épületet épittet, a meglevő élettani épületet pedig egyemeletesre épitik. A terveken most dolgoznak és az épitkezés a jövő évben kerül kivitelre.

Nőnevelő intézet épitése. Az Amizoni Károlyféle alapitványi orsz. nőnevelő intézet épitésénél előforduló épitőipari munkákkal a vallás- és közoktatásügyi minister a következőket bizta bizta meg: Szuchy János épitőmestert a föld, kőmüves és elhelyező munkával 108.023 kor. 90 fill., a kőfaragó munkával 13.867 kor. 20 fill., a bádogos munkával 3916 k. 15 fill., a tetőfedő munkával 2920 kor., a szobrász munkával 860 kor,, a burkoló munkával 9588 kor., a padoló munkával 9532 kor., az üveges 3369 kor. 50 fill., a szobafestő munkával 2574 kor., a falkárpit munkával 399 kor., a linoleum munkával 292 kor. 50 fill. összesen 155.342 k. 25 fill., a Vasgendákat árusitó részvénytársaságot a vas munkával 20.359 kor., Lux Jánost az ácsmunkával 5351 kor. 40 fill., Malomsoky Józsefet az asztalos munkával 10.372 kor. 50 fill., Pick Ede utódai céget a lakatos munkával 6894 kor., Paschka és tsa céget az ablakredőnyök szállitásával 1156 kor. 35 fill., Fischer Vilmost a villámháritó, csengő, telefon, óra és villamvilágitás berendezésével 3984 kor. 60 fill., Neumann Lajost a vizvezeték, csatorna és légszesz berendezési munkával 11.579 kor., Balla Ferencet a cserépkályhás munkával 640 kor., Ehrlich J. és H. céget a vaskályhás munkával 1800 kor., Sperling J. Jenőt a takaréktüzhelyek szállitásával 1378 k., Haverland Antal gyárost a felvonó készitésével 2165 kor. vállalati összeg mellett. A mázoló munkára a döntés függőben tartatott.

A vidéken.

A medgyesi közkórház kibővitése folytán szükséges berendezések, illetve fabutorok szállitására Medgyes város tanácsa lapunk mai számában árlejtést irt ki. Pályázati határidő november 7-ik napjának d. u. 3 órája. Előirányzott költség 5000 korona.

A hódmezővásárhelyi közkórház egészségügyi berendezésénél a gőzfütés és szellőztető készülék munkálataira Hoffmann és Rohonczy budapesti mérnökök 23468 k. 39 f.-ért, a vizvezeték és csatornázási munkákra Pálffy testv. szegedi gyárosok 28126 k. 44 f. ért kaptak megbizást.

A szolnoki törvényszéki épület és fogház helyreállitását Mátyás Ferenc, Nagy József és Serfőző István szolnoki társvállalkozók nyerték el 8189 k. 50 f.-ért.

Laktanya átalakitás Szegeden. A gyalogsági géppuskás osztag elhelyezése folytán a szegedi régi honvéd gyalogsági laktanyában átalakitások váltak szükségessé. A munkára Kemény Manó szegedi asztalosmester kapott megbizást 488 k. 25 fillérért.

Utépités Győrvármegyében. A budapest—bécsi áll. közut 128·275—129·070 km. szakaszának állandó burkolattal leendő ellátásával a kereskedelemügyi minister a Magyar aszfalt részv. társaságot bizta meg 49978 k. 69 f. vállalati összeg mellett.

Uiburkolás Hatszegen. A kereskedelemügyi minister a piski—rétsági áll. közut hátszegi átkelési szakaszának aszfalt burkolattal leendő ellátására a Magyar aszfalt r. t.-nak adott megbizást 11·50 kor. egységáron 30·240 koronáért.

Kavics szállitás Beregvármegye részére. A kereskedelemügyi minister az alsóverecke—volóci állami közuton 1909—1010. években szükséges fedanyag szállitásával Brand Mózes zugói vállalkozót bizta meg 5382 korona árban.

Nagykikinda állomás villamos világitásának berendezését az Egyesült villamossági gyár r. t. budapesti cég nyerte el 8776 kor. 59 fillér vállalati összeg mellett.

Villamos világitás Hódmezővásárhely állomáson. A Máv. igazgatósága Hódmezővásárhely állomáson létesitendő villamos világitás berendezésével a Magyar Siemens-Schuckert művek villamossági részvénytársaságot bizta meg 14 233 koronáért.

Jegyzői lak épitése Sámson községben. Somogymegyei Sámson község előljárósága jegyzői lak épitését határozta el. Az épitkezés kivitelével ifj. Sztelek Ferenc marcalii épitőmestert bizták meg 18 584 kor. 20 fill. árban.

Katonai barak épitése Szegeden. Szeged város tanácsa a régi csapatkórház lebontása alkalmából 1200 egyén befogadására alkalmas katonai barakot épittet. A barak terveit és költségvetését most készíti a mérnöki hivatal.

Léghütő épités az aradi vágóhidnál. Arad város tanácsa a közvágóhidat léghütésre rendezteti be és erre vonatkozólag terveket készittetett. A léghütő épitési költsége 113.000 koronát tesz ki.

Az ujvidéki Dunahid épitése. A kereskedelemügyi minister jóváhagyta Ujvidék város közgyülésének azon határozatát, mely a 300.000 korona utadóalapból fenmaradt 200.000 koronát engedélyezte a hid épitési költségeire. Egyben megengedte a minister, hogy az állandó hid a jelenlegi fahid helyére, vagy ennek közelébe épittessék. Az előmunkálatok már folyamatban vannak s nemsokára az épitési munkálatok is megkezdhetők lesznek.

Laktanya épités Pozsonyban. Pozsony szab. kir. város tanácsa vonatcsapat laktanyát fog épittetni és e célból 70.000 m² földterület megszerzését határozta el. A telekvételt a november 2-án tartandó városi közgyülés tárgyalja.

Kavics szállitás Petromány és Obád községek részére. Temesmegyei Petromány község közutainak fentartására szüséges 14 vaggon rostált folyamkavics szállitását 56 korona egységáron 780 koronáért Heller Gusztáv ujaradi vállalkozó nyerte el. Ugyancsak ő kapott megbizást Obád község részére szükséges 10 vaggon kavics szállitására 49 korona egységáron 490 koronáért.

A lippai felső kereskedelmi iskola kibővitésével a vallás- és közoktatásügyi minister Lesch Lajos lippai épitőmestert bizta meg 116.530 k. 14 fillér vállalati összeg mellett.

Damjanich szobor Szolnokon. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye törvényhatósága 10000 koronát szavazott meg a Damjanich-szobor hiányzó előállitási költségeinek fedezésére. Elhatározta a közgyülés, hogy a szobrot mielőbb felállittatja.

Szanatorium épités Kevermesen. Csanádmegyei Kevermes községben a volt herceg Ypsilanti-féle birtokon epileptikus betegek számára szanatoriumot épitenek. Az épület Jendrassik Alfréd ministeri épitész tervei szerint 500 beteg befogadására fog épülni.

A szegedi városi fürdő női osztályának átalakitásánál végzendő hövédőszigetelési munkát a Szab parafakőépitményi gyár r. t. budapesti cég kapta meg 2099 k. 76 fill. árban.

Hidak épitése Guta községben. Komáromvármegyei Guta község képviselőtestülete elhatározta, hogy a Duna és a Vág fölött állandó jellegü hidat épittet és e célra 400.000 koronát szavazott meg. Elhatározta továbbá, hogy a Templom-téren artézi kutat furat.

Fogházjavitás Marosvásárhelyt. A marosvásárhelyi fogház épületein javitások váltak szükségessé; a munkára ifj. Hácsek József marosvásárhelyi bádogosmester kapott megbizást 2284 k. 22 fillérért.

Tanitóképző intézet épitése Léván. A Léván létesitendő tanitóképző intézet a közel jövőben megvalósul, amennyiben a vallás- és közoktatásügyi minister az épület terveinek elkészitésével Földes Ede budapesti müépitészt megbizta.

Áruház épités Szombathelyt. Deutsch Sámuel szombathelyi lakos a Főtértől az Óvoda utca irányában létesitendő áruház épitését tervezi és beadványt intézett a városi tanácshoz az épitési engedély megadása iránt.

Postaépület épitése Magyaróvárott. Höhnel Béla magyaróvári épitész az ottani posta- és távirda elhelyezésére kétemeletes épületet épittet és azt a postaigazgatóságnak hosszabb időre bérbe adja. A bérletre vonatkozó szerződést már meg is kötötték.

A kolozsvári vizmü kibővitése. Kolozsvár város tanácsa a városi vizmü-telep kibővitését határozván el, a vonatkozó tervezetet jóváhagyás végett felterjesztette a belügyministerhez. A minister a határozatot nem hagyta jóvá, mivel szerinte sokkal előnyösebb, ha a tervezett Norton-kutak helyett kavicsréteggel körülvett ásott kutakat rendeztet be a város. A városi tanács tekintve, hogy a vizműnek ekképen leendő kibővitése 100,000 koronával többe

Aszfalt és tetőfedési vállalat Grósz Sándor

vállal tetőfedést, aszfalt és kátránylemezzel facementtetőt több évi jótállás mellett **Nedves falak szárazzá tétele.**

Budapest, V., Váci-ut 208.

FISCHER FERENC
ÉPÜLET-, MŰ- ÉS TÜZHELY-LAKATOS
Készitek bárminemü kovácsolt munkát, u. m. vas és bronz-csillárokat, rácsokat, kandallókat, bárminemü világitótesteket saját terv vagy rajz után, különlegességeket u. m. dombormü, vert vagy kovácsolt vasból.
BUDAPEST, V., KER., VADÁSZ-UTCA 26. SZ.
TELEFON 65—63. TELEFON 65—63

NOVÁK JÓZSEF
SZOBRÁSZ
MŰTEREM: VII., AMAZON-UTCA 8.
TELEFON. TELEFON.
KÉSZIT: épület-homlokzat, stucco-menyezet, kő- és műkő, valamint iparművészeti munkákat minden stylnemben.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister Fried és Adorján és Deutsh S. budapesti cégnek a m. kir. államvasutak Baranyavár—Pélmonostor állomásától, Benge, Szentistván, Petárda, Beremend, Kássád, Nagyharsány, Nagyfalu, Siklós, Harkány, Szerdahely, Csepely, Kémes, Hidvég, Vaiszló, Nagycsány, Kiscsány, Sellye, Bogdácsa, Lakocsa, Potony és Zádor községek érintésével és Szentlőrinc - szlatina—nasici h. é. vasut keresztezésével, a pécs—barcsi vasut Darány, vagy Rigóc állomásáig, továbbá ugyancsak Baranyavár—Pélmonostor állomástól Karancs, Hercegszőllős, Csaza és Vörösmart községek érintésével Kiskőszegig vezetendő rendes nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalakra az előmunkálati engedély érvényét egy év tartamára megujitotta.

Az ecsedi lápi gazdasági vasut. Az ecsedi láp mentén fekvő uradalmak és birtokok tulajdonosai egyesültek egy magánhasználatu gazdasági vasut épitésére. A három fő- és hét mellékvonalból álló vasuti hálózat összesen 54 km. hosszu.

A csucsa—szilágysomlyói vasut. A Móni Gyula kir. közjegyző és érdektársai által tervezett csucsa—szilágysomlyói h. é. vasut közigazgatási bejárását november 12—14. napján tartják meg.

A budapesti villamos városi vasut vágóhidi vonalának és az ezzel kapcsolatban létesitett Üllői-ut—Hungária-köruti, Mester-utca—Ferenc-köruti és Országház-tér—Nádor utcai összekötő vágányainak műtanrendőri bejárását november 3-án tartják meg.

A karánsebes—hátszegi vasut karánsebes—baucári szakaszának műtanrendőri bejárását október 31. napjára rendelte el a kereskedelemügyi minister.

A selmecbánya—hontnémeti vasut. Selmecbánya - sz. kir. város közgyülése a selmecbánya—hontnémeti vasut épitési költségeihez hozzájárulásképen 300.000 kor. értékü törzsrészvény jegyzését határozta el.

A tapolca—bóbai vasut másodrangusitása. Eitner Zsigmond képviselő vezetésével a Balatonmenti érdekeltség járt e hó 23 án a kereskedelmi ministeriumban. A küldöttség elsőben Kossuth Ferenc kereskedelmi ministernél terjesztette elő azt a kérését, hogy a Tapolca és Bóba állomások közt levő 47 km. hosszu vicinális vasutat másodrendü fővonallá alakitsák át. Eitner Zsigmond, a küldöttség szónoka utalt azokra a fontos közgazdasági, közlekedési, és kulturális érdekekre, melyek az átalakitást kivánatossá teszik. Kossuth Ferenc minister a legnagyobb jóakaratáról biztositotta a küldöttséget. Hangoztatta, hogy a Balatonvidék érdekeit szivén viseli és teljes mértékben méltányolja kérésüket, amely mellett nem pusztán helyi érdekek, de országos érdek s az államvasut gazdasági érdeke is szólanak. A küldöttség ezután Szterényi József államtitkárnál tisztelgett, aki szintén megigérte, hogy a legmesszebb menő jóindulattal és szeretettel fogja a kérést támogatni.

Vizépitészet és szabályozás.

A Vág—Dunán létesitendő kavai átvágás munkálataira és az ezzel kapcsolatos mederrendezési munkálatokra a földmivelésügyi ministeriumban október 22-én tartott árlejtésen a következő cégek pályáztak: Böszörményi József I. 37,852·7 m³ földleásásra és töltésbeépitésre 1·09 kor. egységáron 41,259 kor. 44 fill., II. 15,223·2 m³ földleásásra és deponálásra 1·09 kor. egységáron 16,593 kor. 28 fill., III. 100,000 m³ kotrásra és eleválásra 1·09 kor. egységáron 109.000 kor., IV. 88,483·3 m³ kotrásra és sülyesztésre 1·09 kor. egységáron 96,446 kor. 79 fill, V. 1586·8 m³ partlenyesésre 1·09 kor. egységáron 1729 kor. 61 fill., VI. 29.994·1 m² I. oszt. kőhányásra 8 kor. egységáron 239,952 kor. 80 fillérrel, 60 méteren felüli fuvarozási távolságnál köbm.-ként 60 fillérrel drágább, VII. 225·7 m³ folyamkavics beépitésére 5 kor. egységáron 1128 kor. 50 fill., VIII. 1504·5 m³ burkolat készitésére 1·10 kor. egységáron 1654 kor. 95 fill., IX. 25,731·9 m³ rőzsepokróc készitésére 2 kor. egységáron 51,463 kor. 80 fill., X. 1680 m³ sövényfonásos dugványozásra 50 fill. egységáron 840 kor., összesen 560,069 kor. 17 fillérrel; Magyar épitő r.-t. I. 1 kor. egységáron 37,852 kor. 72 fill., II. 76 fill. egységáron 11,569 kor. 03 fill., III. 88 fill. egységáron 88.000 kor., IV. 76 fill. egységáron 67,247 kor. 30 fill., V. 60 fill. egységáron 952 kor. 08 fill., VI. 7·75 kor. egységáron 232,066 kor. 77 fill., fuvarozási távolság 1·20 kor., VII. 2·75 kor egységáron 620 kor. 60 fill., VIII 1·20 kor. egységáron 1805 kor. 40 fill., IX. 1·75 kor. egységáron 45,030 kor. 82 fill., X. 65 fill. egységáron 1092 kor., összesen 486,237 kor. 37 fill.; Hofbauer és Lehner I. 1·40 kor. egységáron 52,993 kor. 78. fill., II. 72 fill. egységáron 10,960 kor. 70 fill., III. 94 fill. egységáron 94,000 kor., ebből köbm.-ként 25 fill. engedmény, IV. 72 fill. egységáron 63.707 kor. 98 fill., V. 60 fill. egységáron 952 kor. 08 fill., VI. 8·15 kor. egységáron 244,451 kor. 91 fill., ezen összegből minden 10 m³ után 1 kor. engedmény, fuvarozási távolság 1·20 kor., VII. 5 kor. egységáron 1128 kor. 50 fill., VIII 1·60 kor. egység-; áron 2407 kor. 20 fill., IX. 1·80 kor. egységáron 46,317 kor. 42 fill, X. 80 fill. egységáron 1344 kor., összesen 518,263 kor. 57 fill. Somlyó József I. 1·40 kor. egységáron 52,993 kor. 78 fill., II. 85 fill. egységáron 12,939 kor. 72 fill., III. 1·25 kor. egységáron 125,000 kor., IV. 1.05 kor. egységáron 92,907 kor. 46 fill., V. 85 fill, egységáron 1348 kor. 78 fill., VI. 9 80 kor. egységáron 293,942 kor. 18 fill., fuvarozási távolság 1·20 kor., VII. 8 kor. egységáron 1805 kor. 60 fill., VIII. 3·65 kor. egységáron 5491 kor. 42 fill., IX. 1·90 kor. egységáron 48,896 kor. 61 fill., X. 65 fill. egységáron 1092 kor., összesen 636.417 kor. 55 fillérrel.

Az ajánlatok döntés alatt állanak.

A mindszenti Tiszaszakasz partbiztositásának helyreállitásánál szükséges 600 köbm. I. oszt. terméskő szállitására és beépitésére Guttmann és Frank ujvidéki társvállalkozók kaptak megbizást 11·50 kor. egységáron 6900 koronáért.

A fiumei kikötő kibővitési munkálatai folyamatban vannak és jelenleg a Maria Tereziamoló meghosszabbitása és egy zárómoló épitése van folyamatban, mely munkálatok mintegy 5 millió koronát igényelnek. Az uj uszódock épitésére a Danubius gyár kapott megbizást, mely a dock épitését 1,498.500 koronáért vállalta és azt 1910. május 12-ig elkésziteni köteles.

Épitő munkálatok.

A fővárosban.

Laktanya épités Rákosrendezőn. A Rákosrendező pályaudvaron emelendő legénységi laktanya épitését Kallós Adolf és Koch Richárd budapesti épitőmesterek nyerték el 72000 kor. vállalati összeg mellett

Csőpróbabódé épitése. A tanács a vizművek igazgatóságának javaslata folytán elhatározta, hogy a Váci-uton fekvő vizvezetéki raktártelepen levő csőpróbagép-bódét és tolópad pályát ujjáépitteti és e célra 7000 koronát irányzott elő.

Szobafestő, mázoló és padozati munka. A honvédelmi ministeri és honvéd főparancsnoksági palotákban végzendő szobafestő és mázoló munkát Buchner Lajos 8829 k. 97 f., a padozati munkát az Egyesült parket gyárak r. t. 2943 k. 60 fillérért nyerte el.

Az Erzsébet-sugárut. A tanács felhivta a mérnöki hivatalt, foglalkozzék oly terv készitésével, amely a Károly-körüttól, illetőleg a központi városháza közepétől a nagykörutig terjedőleg uj utat létesit s onnét a forgalom két irányban: a Király-utca és a Dob-utca felé bonyolittassék le. Keressen továbbá oly megoldást, amely lehetővé teszi a Damjanich-utcának egyenes irányban való összeköttetését a létesitendő sugárutnak köruti részével. A mérnöki hivatal a felhivás folytán három vázlatos tervet dolgozott ki Heuffel Adolf középitési igazgató utasitásai nyomán. Az első terv szerint az uj sugárut a központi városháza közepétől a Csányi-utcáig terjedne, itt villa módjára széjjelágaznék és a forgalmat a Király-utcán és a kiszélesitett Dob-utcán át a Városligeti fasorba, illetőleg a Damjanich-utcán át a Városliget felé terelné. A második terv szerint a sugárut az Erzsébet-körutig terjedne. A Csányi- és az Akácfa-utcák között térré szélesednék, amelynek segitségével a forgalom a Király- és Dob-utca felé tereltetnék. A harmadik terv az, hogy a sugárut a központi városház közepéből az Erzsébet-körutig, a Royal-szálló elé vezetne. A Dob- és Király-utca között a körut térszerüen kibővülne, ami önként kinálná a kétirányu forgalmat. A tér, amelyet két nagy középület és a sugárut tengelyébe helyezendő monumentális szobor diszitene, az egyhangu körutra a szemnek jóleső változatosságot hozna. A mérnöki hivatal most a három terv hozzávetőleges költségét dolgozza ki s azután az egész munkálatot be fogja terjeszteni a főváros tanácsához.

Az artézi fürdő épitése. A főváros fürdőügyi bizottsága e hó 20-án dr. Vaszilievits János alpolgármester elnöklésével ülést tartott. Az elnök bejelentette, hogy a főváros közgyülése már elfogadta az Artézi-fürdő terveit és költségvetését. A fürdő megépitése 3,840.000 koronába kerül. A főváros 1,200.000 koronát nyomban rendelkezésre bocsát, a többit a fölveendő nagy kölcsönből fogja fedezni. A közgyülés ugyanebben a határozatában, amelyet már a belügyminister is jóváhagyott, a fürdőügyi bizottságot bizta meg azzal, hogy az épités megkezdése iránt intézkedjék. Ajánlja, hogy a bizottság a saját kebeléből küldjön ki egy épitési bizottságot, melynek feladata lesz a beérkezett ajánlatok elbirálása és erre vonatkozólag javaslat tétele a tanácsnak. Az épitési bizottság lesz hivatva az egyes munkálatoknak a helyszinén való ellenőrzésére s annak megfigyelésére, hogy a munkálatok a kikötött árlejtési feltételek mellett teljesittetnek e? Végül

KRASSNER A. ANDOR utóda
DIPOLD JÁNOS
épület és műlakatos
Budapest, VII., Rózsa-utca 8. sz.
TELEFON 97—18. TELEFON 97—18.
Készitek bárminemü kovácsolt munkát, u. m. vas és bronz-csillárokat, rácsokat, kandallókat, bárminemü világitótesteket saját terv vagy rajz után, különlegességeket u. m. dombormü, vert vagy kovácsolt vas és fémbutor vereteket.

Ferenczy Károly: Levétel a keresztről Szabó M. felv.

méretű *Katona* Nándor „Hegyszoros"-a és *Lotz* Károly sötét tónusokban tartott „Alkonyat"-a. *Tölgyessy* Artúr színgazdag poézisével ragadja meg a szemlélőt.

A harmadik teremben is ugyancsak kedvezőtlen a világítás, pedig sok figyelemreméltó kép került ide is. A magas formakultúrájú *Hegedüs* László elmélyedt, áhítatos „Krisztus"-a vörös fényben izzik. *Mészöly*, már említett pusztai képe mellett *Kandó* László „Női arckép"-e híven tükrözteti vissza a század elejének eleganciájában pompázó dámát. *Magyar-Mannheimer* „Vihar után"-ja borongós romanticizmusában igazi művészi szenvedély lobog; a vásárhelyi *Demeter* Róbert Antalffy tanár arcképében Székely Bertalan nyomdokait követi. *Náray* Aurél „Ábránd"-ja az álmodozó hölgy hangulatait érzékelteti festői szélességgel; *Szenes* Fülöp bájos „Női fej"-ében mutatja formaeleganciáját. *Kacziány* Ödön sűrűn szerepel a gyüjteményben. „Égő város"-a a drámai erővel izzó vörös színárnyalatok fantasztikumát érzékelteti; „Holdfény"-én viszont kékes tónusokba sáppad a misztikus éjszakai világítás. *Paczka* Ferenc „Vörös fátylas nő"-jén hideg, rajzos élességgel világít a női akt;[11] *Bosznay* István „Őszi nap"-ja a hervadás színmámorában fénylik. *Kernstok* Károly korai, naturalista korszakából való a sötét „Kemény Kálmán báró arcképe". *Fesety* Árpád „Tájkép"-én lilás tónusokba olvadnak össze a dúslombozatú fák; *Katona* Nándor „Vihar után"-ja széles festésével, meleg zöld színeivel poétikus hangulatot áraszt. A romantikus hajlandóságú *Brodszky* Sándor „Hegyipatak"-ja lendületes, könnyed előadásban festi a sziklák között rohanó vízzuhatagot.

A negyedik terem világítása kedvezőbb, egyenletes s jobban is érvényesülnek benne a képek. *Zombory* Lajos nagy rutinnal festett ló-tanulmánya mellett *Nemes* Sándorné grófné *Ransonnet* Elza finom barokk palota-interieurjét látjuk. *Koszta* József tájképvázlatából égő szenvedéllyel villannak ki a sárga foltok. A Székely-tanítvány *Bruck* Miksa „Sváb udvar"-a letompított színekben meséli el a népies témát; *Zichy* István gróf „Szent Margit legendája" leegyszerűsített, gótikus freskóstílusú nagyvonalúságával tűnik ki. *Kacziány* Ödön „Pallida mors"-a a népszerű képek közé tartozik:[12] a hold tompa világításában kopogtat a kaszás éji látogató. Itt van még a „Tiszadobi hangulatok" című akvarellje is. A vásárhelyi *Hajós* Károly László Fülöp modorában, de

[11] Repr.: *Művészet*, VII., 8. l.

[12] Repr.: *Művészet*, VI. 381. l.

MAGYAR MŰVESZET
1937. 177-78. l.

jóval keményebben festi meg önarcképét. Itt függ *Demeter* Róbert Önarcképe is. *Tury* Gyula „Fenyves"-e, *Pállya* Celesztin színdús „Debreceni vásár"-a mellett *Deák-Ébner* Lajos „Vásár eső után"-ja tűnik fel. Megkapó *Bihari* Sándor „Érdekes olvasmány"-a bensőséges realizmusával. *Feszty* Árpád tájképe, *Komáromi-Katz* Endre „Holdvilág"-a mellett *Kacziány* „Cigánynő"-jét és tátrai tájképét is megtaláljuk. *Juszkó* Béla szélesen kezelt „Lovak"-ján mutatja be állatfestői készségét. A Munkácsy köréhez tartozó *Bruck* Lajos a Balaton partján szomorkodó házikót festi meg; *Olgyai* Ferenc „Holdvilág"-a nagy feltűnést keltett az 1904-i tárlaton. Itt függ *Jendrassik* Ernő népszerű „Lidérc"-e: lobogó puncsláng mellett ígéretes arccal ül a kávéházban a nagykalapos félvilági hölgy.

Az új erdélyi magyar festőnemzedék tagjai közül *Dóczyné Berde* Amál tájképét és *Zágoni Szabó* Lili „Londoni kép" című vízfestményét látjuk e teremben, amelynek legmutatósabb képe kétségtelenül *Kárpáty* Rezső „Budai reggel"-e. A pointillista technikával festett kép megkapó hangulatában mutatja be a kékes ködök alatt ébredő Pestet, a derengő napfény játékát a Rózsadomb bokrain s virágos pázsitján. Nemes előadásmodora megóvja a túlzásoktól s tiszta plein-air hatást ad.

A legkedvezőbb világítású az ötödik sarokterem. Mindjárt elsőnek *Csánky* Dénes „Kőbányá"-ját látjuk. Markáns, szélesen vázolt, friss színfoltok tükrözik vissza a kopár hegyfalat s tudatos élességgel lép elő a szekérbe fogott bivalyok fekete sziluetje. *Tornai* Gyula „Purii főtemplom"-a keleti tanulmányútjainak terméke, az izzó napfény és az orientális tarkaság összes lehetőségeinek kiaknázásával. *Szlányi* Lajos, a téli tájképek költője, „Havas tájkép"-ét mutatja be finom, meleg naturalista előadásban. *Tull* Ödön „Ünnepnap vidéken" című képében két színes ruhájú parasztlányt fest meg; *Márk* Lajos nagyvilági eleganciával jelenít meg két előkelő hölgyet a napos „Parkban". *Kallivoda* Kata „Hazatérés a vásárból" című képén erőteljesen ábrázolja kedvelt parasztlányait; hasonlóan kedves *Béli Vörös* Ernő „Mosónők"-je. *Poll* Hugó „Templomok és romok"-ja a kolorista naturalizmus szép pasztellképe.

E terem két legkiemelkedőbb műve *Réti* és *Vaszary*-kép. *Réti* István „Napos szoba"-ja (1908) a mester világosabb korszakából való. A nagyközönség alig ismeri, mert nem kiállításról került Erdélybe. Ablakon ömlik be az elhagyott szobába a nap világa; foltjai és szétáradó reflexei meleg derűvel terülnek szét a szőnyegen, felfutnak az asztalra helyezett cserépvirágra s fény dereng a fal homályos sarkába akasztott Madonnaképen is. Optimizmus, gazdag festőiség árad el a képen a kifejező eszközök csodálatos egyszerűségével. Szintén fényproblémát fog meg *Vaszary* János sokat vitatott képe, az „Ádám és Éva". „Ez a probléma: a színt teremtő fény játékának visszaadása kivezette Vaszaryt a zöld erdő belsejébe, melybe belevillan a napsugár, hogy a zöldessárga reflexek végtelen gazdagságába megfürössze a napsugártól végigcsókdosott első emberpárt. Az ellentétes színek, az össze nem hangolt részletek szétesnek, az Ádám és Éva nem egységes, az Éva nem egyszerű, de kolorisztikus erőben nagy haladás mind a kettő... a zöld és a hús finom reflex-játékához harmadiknak hozzávette a nő vörös haját, mely piros reflexeket dob a rózsaszínű, zöldes fénybe merített hússzín tónusába..."[13] A kép, elkerülve Budapestről, szintén elmosódott az új nemzedék emlékezetében.

Az utolsó, hatodik teremben *Katona* Nándor „Fenyves"-e s *Edvi* Illés Aladár „Búzáskocsi"-ja tűnik fel. *Fényes* Adolf melegtónusú s már széles előadású „Patak partján" című képének társaságában látjuk a vásárhelyi *Vida* Árpád „Szüleim" című szép vízfestményét. Elmélyedve nézik a bánatos arcú öregek a fiú képét. Vida kitűnő iskolát járt, nagy formakultúrájú, finom tehetségű művész volt, egyik nagy ígérete művészetünknek. Fiatalon, harmincegy éves korában ragadta el a halál.[14]

Itt függ *Poll* Hugó egyik főműve, a „Miatyánk" is.[15] A templom előtt csoportosuló, színpompás ruhába öltözött falusiak lehajtott fővel hallgatják a kiszűrődő imát. Ragyogó napfény borul a képre, de a formalátás éles; a lokálszínek megőrzik helyzeti energiájukat, ünnepélyes színpadiasság ömlik el a nagy képen. *Zemplényi* Tivadart szintén vallásos tárgyú, de jóval bensőségesebb képe, egyik főműve képviseli, a „Nagypéntek" (1904). Sokalakos, gondosan szerkesztett kompozíció, sötét alaptónus, meleg kolorit, széles ecsetű előadás s mély áhitat jellemzik. Zemplényi egyik legjobb s iskolát csinált képe ez.[16]

A vásárhelyi képtár anyagában a nagybányai iskola fejei, *Ferenczy* Károly és *Réti* István képviselik a legfőbb értéket. Ferenczy Károlynak két képe került Marosvásárhelyre. A „Levétel a keresztről" (Nagybánya, 1903),

[13] Dr. *Lázár Béla*: *Művészet*, V. 286. l. Reprodukcióját l. *Lyka Károly*: Tavaszi tárlat. 1901. Orsz. Magy. Képzőműv. Társ. Singer és Wolffner, 42. l.
[14] Vidáról l. *Művészet*, XIV. 165—166.
[15] Repr.: *Művészet*, VI. 8. l.
[16] Repr.: *Művészet*, IV. 84. l. (*Lyka* Károly tanulmányában.)

A MŰCSARNOK TAVASZI KIÁLLÍTÁSA.

A Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállítása az utolsó években megszokott hatalmas sokaságú anyagával várja az idén is barátait. Ugyancsak jó pár látogatásra van annak szüksége, a ki tömérdek képét elmélyedve akarja végignézni és még a szobroknak is egy pár órát szentel.

Ha azután valami összefoglaló képet keres magának erről a sok művészeti impresszióról, arról a sok tapasztalatról, melyet odakint szerzett magának, aligha fogja egy összefoglaló megállapításba kapcsolni megfigyeléseit, hacsak abba az egybe nem, hogy a magyar művészet régi szegényes terjedelmű viszonyaihoz képest, a mai helyzet az erős extenziv sokasodás képét mutatják. Festőinknek száma az utolsó évtizedben szerfelett megszaporodott, a mi mögött nyilván igen erős vásároló közönségnek kell rejleni. Táborukban egyaránt képviselve vannak a régebbi művészeti irányoknak és az újabbaknak képviselői, a kik meglehetősen kiegyensúlyozottan és eredetiség szempontjából is körülbelül egyforma szinvonalon mutatkoznak be ezen a kiállításon. A juryk nem zárkóztak el az irányaikat követő fiatal generáczió bebocsátása elől sem, mert alig volt még a Műcsarnoknak kiállítása, melyen annyi, eddig csak kevésszer, vagy épen először felbukkant névvel találkoztunk volna, mint ezen a tárlaton.

Igaz ugyan, hogy nem akad közöttük valami rendkívülibb lendülettel nekiinduló tehetség, de szinvonaluk elég jó és e szinvonalból egy páran olyan kiemelkedést mutatnak, mely a jövőben még nagyobb sikerek eléréséhez fog vezetni. Vegyük Czencz képeit szemügyre, és egy nagyon könnyedén, biztosan festő, eredetiségre hajló aktfestőt látunk magunk előtt, a kinek az akt nem konvenczionális téma, hanem megérzett festői gyönyörűség. Másik érdekes jelenség a fiatalok között az erőteljes előadású tájképfestő Siligai Ferencz. Márton Ferencz hatalmas mozgású kompozicziókkal kisérletezik. Szereti a nagy gesztusú beállításokat, csak még szineket nem talált témáihoz. Kampis nemsokára kedvelt arczképfestője lesz a szentimentális előadásmódot kedvelő hölgyközönségnek, Szirt pedig nem hivatatlan aktfestő. Moldvai Krajna János a mai nap oly ritkává vált romantikus tájfestésnek Mednyánszky törte ösvényén halad későbbi sikerek felé. Zord Arnold hegyi tájai pedig sok szorgalmas megfigyelésről tanuskodnak. Börtsök és Barkász téli képei is igen figyelemreméltó tehetségek munkái. Vidovszky Béla ügyes portré képe már átvisz arczképfestőinknek megállapodott gárdájába.

Benczúr Gyula is küldött egy arczképet, melyen reprezentativ művészetének minden tulajdonságát csillogtatja. Mellette Stetka Gyula képviseli ugyanezen tradicziókat. Horovitz Lipót is megjelent e kiállításon. Különösen egy nagyon mélyen átérzett és szerfelett tartózkodóan festett, minden hamis cziczomát kerülő férfi feje fog feltünést kelteni. Glatter Gyula

Ifj. Kampis János: Női arczkép.

jó megfigyelője a női toiletteknek és elegáns pózoknak ezen a tárlaton is. Karlovszky számos hive pedig ismét elgyönyörködhetik végtelen aprólékosságú előadásmódjának finomságain. Szenes Fülöp lendülettel festett és Kövér Gyula fiatalos kiállású arczképei is meg fogják állítani a látogatókat. Folyamatos könnyüségü festési módja Királyfalvi Kraft képeit is tetszetőseké teszi. Vastagh megállapodott tudása mostani arczképein is kifejezésre jut. A fiatalabb generáczióból Kandó László tehetsége igen erős megizmosodást mutat. Régebbi műveinek szinbeli egyenetlenségei eltüntek, jellemző ereje pedig megnőtt. Lukács László portréja őszinteségének erejével nem fogja hatását téveszteni.

Az erősen stilizáló arczképfestés terén Udvary Géza próbálkozott meg, a ki Zuloaga modorában festett egy kettős arczképet, a mivel a spanyol mester túlzó tisztelőit könnyen meggyőzheti arról, hogy bálványuk épenséggel nem áll elérhetetlen magasan. Ne feledkezzünk még meg Endrey szorgalmas arczképfestő tehetségéről sem, és említsük meg Basch Andor erőteljes ecsetjének egy jó alkotását is.

Nemkevésbé nagy számmal vonultak fel tájképfestőink is. Mindnyájunk őszinte örömére Mednyánszky, a patetikus regényességű tájak költője is. Az ő rejtélyes ködeibe és fátyolos felhőibe burkolódzó tájain ma is azt az elzárkozó, kimondhatatlanul misztikus természeti hangulatot érezzük, mint régebbi alkotásain. A tájképfestés mesterei közül említsük utána Katona Nándort, a ki valamikor közel állott hozzá. Ma már nem hangulatfestő, azaz nem a saját lelkével festi ki a tájat, de annak szépségeit minden változtatás nélkül mohón és szerfelett finom meglátással magyarázza. Glatz Oszkár évről-évre tárgyilagosabbá váló művészete a sötétzöld lombok és a világos föld és ég ellentéteit dolgozza fel e kiállításon is. Nádler Róbert tájképfestésünk veteránja, épen oly fiatalos könnyedséggel tud ma is ábrázolni, mint a hogy azt tőle évtizedeken át megszoktuk.

Meglepő finomságokat lát meg a havas tájakban Várady művészete. Ne feledkezzünk meg Szlányi Lajosról se, kinek mostani képei is világosan mutatják tehetsége két pólusát, az érzelmességre hajlást, mely a megfigyelés élességével küzd. A tájképeken ellágyulóbb, a városi képeken pedig erőteljesebb előadásu. Pörge Gergelynek szürkés szinekkel ékes képei pedig Mészöly tradiczióit folytatják. Bosznay István tájképei szokott erőben mutatják tájfestésünk e derék művészét.

Csendéletfestészetünket e kiállításon Pentelei Molnár János és iskolája képviseli. Ő maga egy fehér szinü csendéletével fog feltünni, utánzói pedig a tőle eddig megszokott thémákkal. Közülök Romek Árpád dolgai érdemelnek figyelmet.

Figurális dolog nagyon kevés akad a kiállításon. Jendrassik eddig megszokott zsánerképszerű dolgaival szerepel, Nagy Vilmos szinekkel ható interieurös alakjaival, Barta Ernő gyöngéd finomságú témákkal, Ferenczy Valér egy atyjára emlékeztető akttal, Rudnay egy vázlatos kompozicióval, Páldy egy merész beállítású akttal. De mindez nem az a megujhodása a festészetnek, mely nálunk is a figurális kompozicziók jegyében kell hogy lefolyjék.

Interiur-festeszetünk pedig jobb lábon áll, mint azt a kiállítás mutatja, hol csakis Zádor István szonor csengésü kis képei képviselik figyelemreméltóan ezt a műfajt.

Érdekes jelensége művészeti életünknek állatfestészetünk stagnálása is. Ezen a kiállításon is csak csupa olyan képviselője mutatkozik be, a ki már régi kedvencze közönségünknek. Vastagh és Zombori képei a régebbi és az újabb generácziót képviselik, de még újabb fiatal nemzedék nem igen fejlődött utánuk. Csak Juszkó nagymozgású állatjeleneteknek ábrázolása válik ki.

A városi veduták terén Székely Andor erős és minden izükben művészi képei versenytárs nélkül állanak. Az ő városai nem festékből, hanem nehéz súlyú kövekből valók. Szineik pedig az életnek felfokozott vagy letompitott, de mindig bensően megérzett és átélvezett szinei.

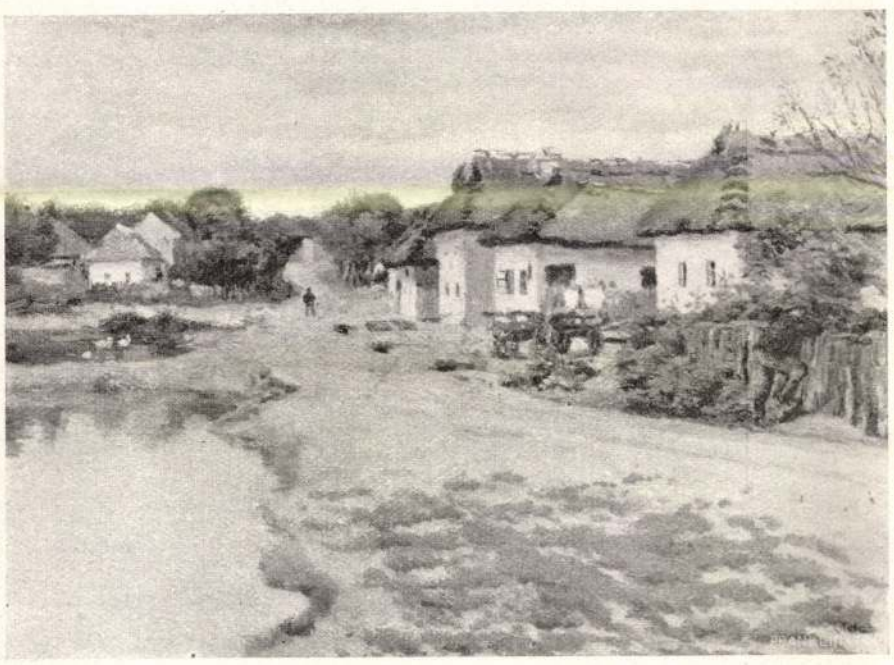

Glatz Oszkár: Falu végén.

Udvary Géza: A Lidón.

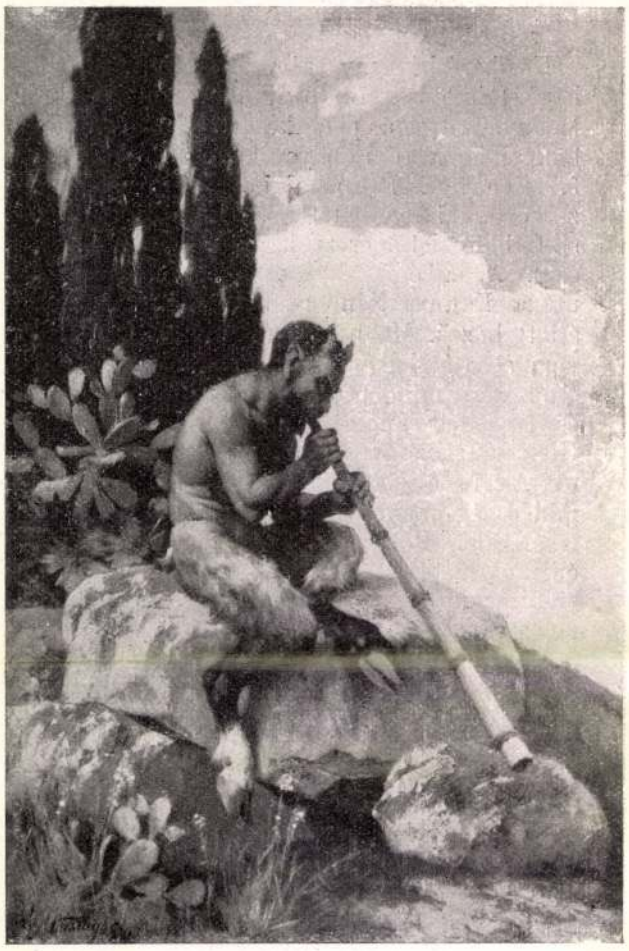

Vastagh György: Visszhang.

Kacziány Ödön: Kibukkanó hold.

Romek Árpád: Rózsák porczellán figurákkal.

Czencz János: Nő kutyával.

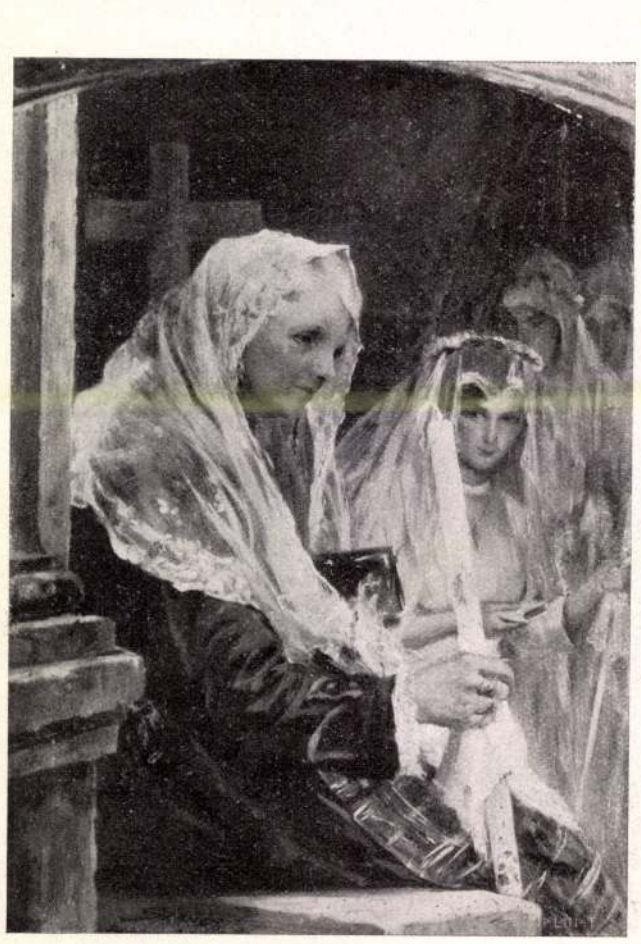

Szenes Fülöp: Bérmálás Bassanóban.

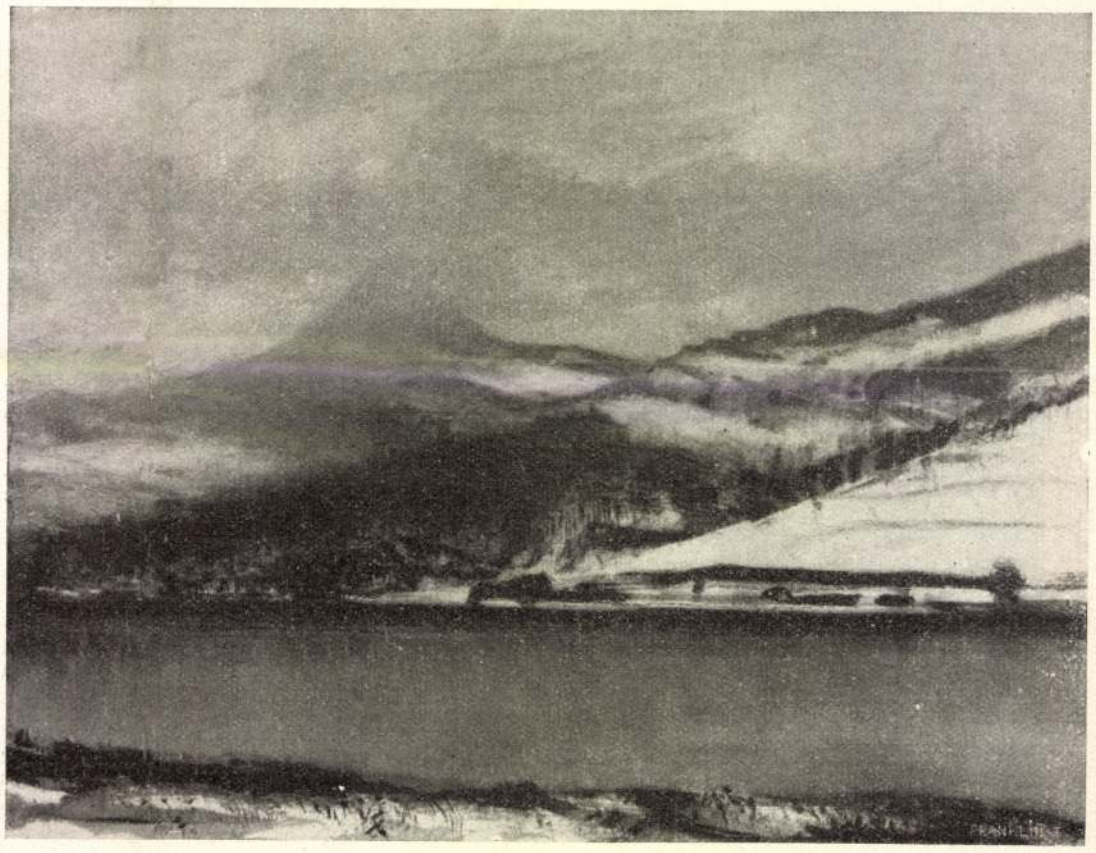

Báró Mednyánszky László: Téli est.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

Nádler Róbert: Bergeni kikötő.

Jendrassik Jenő: A modell.

Szlányi Lajos: Reggel a piaczon (Körmöczbánya).

Nagy Vilmos: A kedvencz.

Barkász Lajos: Falurészlet télen.

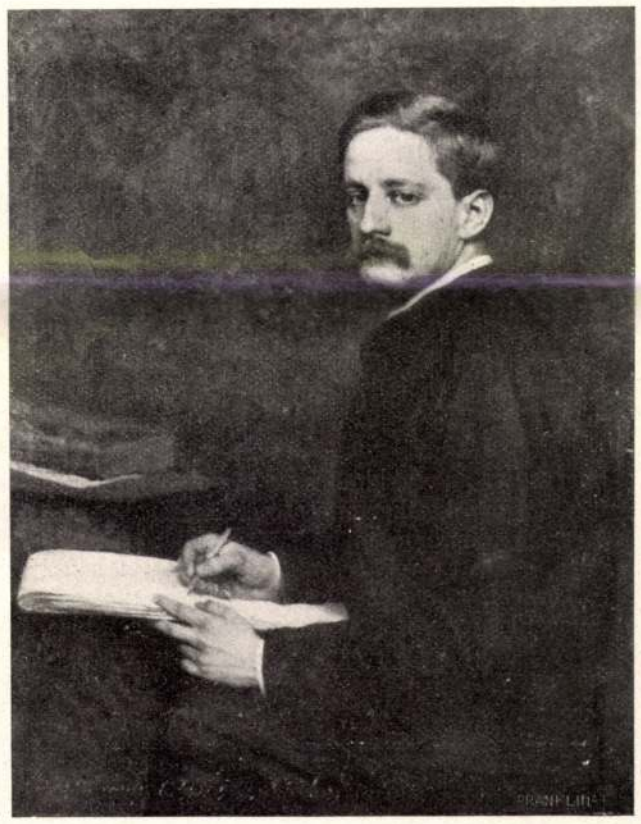

Horovitz Lipót: Férfi arczkép.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

SÜT A NAP.

Az omnibusz oldalán fölragyognak a reklámtáblák betüi, az ablakok szikráznak, a házak sárga falai mosolyognak, szinte világítanak, ajkaim mohón nyilnak lélekzetet venni, az égnek az az olcsó kék szine van, mint a kirakatban a selyempaplannak . . . az utczán megyek és elfelejtem, hová akartam menni és megállok a járda közepén és csodálkozva nézek körül a szép időben, képzeletemet szédíti az örök idő körhintája, a melynek édes és keserves zenéjű forgásában megint a tavasz képe jött a szemem elé. Milyen szép idő van . . . a rikkancs gyorsabban szalad és hangosabban kántálja a lapokat, a kocsis emelgeti az ostort, suhogtatja és csettintget a nyelvével a lónak, a ló szalad, mert jól esik neki szaladni, a fáradt kocsi is örömest gurul, a hordárok sipkáján az életöröm piroslik. Tavasz... a tango elfáradt, Paquin mannequinjei mint ájult pillangók libegnek az új kreácziókban a Rue de la Paix próbaszalonjában, a mondain világ Olaszországba utazik, a szegény neuraszténiások meg rosszúl érzik magukat, nyugtalanok, éjszaka sokat sohajtoznak és sirnak is egy kicsit, ha tudnak. Oh, én nem akarok magammal foglalkozni, szégyellem eltűnő életem gondjait, kinjait, kényességeit a föléje boruló végtelen kék ég alatt s a nap sugarainak édes zápora alatt. Magamat mint egy véletlen pelyhet fúvom el lelkemről és mélységes megindultságban érzek együtt egy szegény világgal, a melynek a jó Isten megint engedélyezte a tavaszt.

Hogy szeretlek szegény földi öröm, mely fölserkensz a tavaszt harsonázó napsugaraktól. Áldottak legyetek ápolatlan, mosdatlan kezek, a melyek az utczasarkon az ibolyacsokrot nyújtogatjátok, áldottak legyetek kék menyországba vágyakozó piros luftballonok, áldottak legyetek elkinzott ránczos arczok, a melyek az utczán zölden mosolyogtok a rátok eső napfényben, áldottak legyetek a kapualjban sütkérező nyomorék koldusok, a kiknek a lábaszára csomóban végződik, áldottak legyetek napszámosok, a kik a fának támasztott létrán állotok s a fölösleges ágacskákat vagdaljátok, áldottak legyetek elmélyedt kereskedősegédek, a kik a nyitott kirakat előtt a nyakkendőket aggatjátok a vékony rudakra, áldottak legyetek nikkelnyelű olcsó sétapálczák és hiú lilanyakkendők és neveletlen izlésű tarka mellények, áldottak legyetek irodába, árúházba és nyomdába, gyárakba siető kis szűzek gyönge mellecskéi és vékony lábacskái, a melyeknek tündéri vonala most hajlik, áldottak legyetek zokogó verklik oldalára pingált álomvárak és elfoszlott rococco-idyllek, áldottak legyetek pesztrák, a kik kizörgetitek a gyerekkocsit a sétatérre, áldottak legyetek sáros labdák, a melyeket az üres telken a nyomorúság gyerekei rugdosnak, áldottak legyetek kis padok a kórház udvarán, áldottak legyetek olajos papirral ragasztott ablakok, a melyeket most ki lehet nyitni, áldottak legyetek fehérsipkás kávéfőzőlegények, a kik éjjel kiálltok a kávéház ajtajába czigarettázni, áldottak legyetek szegény szerelmes párok, a kik estefelé a Ligetbe jártok sétálni, derékon ölelve egymást. Áldottak legyetek vén koldusok és fiatal csavargók, a kik az országúton mentek és leültök a mérföldjelzőre a csizmátokat lehúzni. Áldottak legyetek gyámoltalan birkák, a kik feltartjátok a fejetek és egymás felé bégettek a karámban, és loncsos kutyák, a kik egymáson hemperegve marakodtok a tanyán, áldottak legyetek pondrók a nyirkos pinczében a hordók alatt, kik megérzitek, hogy a poros pinczeablakon lesüt a nap. Áldottak legyetek fagyott magocskák a föld alatt, a kik puhultok, dagadtok, gyötrődtök és fölhasadtok és szűzi zöld füvecskét hoztok világra. Áldott légy mindenféle dudva veteményes kertben, szántóföldön, árokparton és szemétdombon, melyeknek magját senki se látta, senki se vetette, melyeknek nevét senki se kérdezi, melyeket felszurkálnak, kitaposnak, elpusztítanak mindig, mégis kijönnek a földre, hogy ők is éljenek egy kicsit, mert süt a nap.

Szép Ernő.

A HUSVÉT MEGÜNNEPLÉSE ARADON 1849-BEN.

Berger osztrák tábornok az aradi vár parancsnoka és az Arad várost 9 hónapig tartó bombázással ostromló osztrák várőrség vezetői különös előszeretettel használták fel az ünnepnapokat arra, hogy a várost mentől erősebben lövessék. Meg van állapitva, hogy a 9 hónap alatt mintegy 45 ezer lövéssel bombázták, rombolták az aradi polgárság házait, tehát ezen 9 hónapos ostrom tartalma alatt havonkint átlag 5000 bomba és súlyos ágyúgolyó pusztította az aradi házakat és ezek között leginkább azokat, melyek a vár lőtávolán belül estek. Így történt azután, hogy ezen lőtávolon belül egy ház sem maradt épen, de nagyon sok volt olyan, a melyiket a bombák csaknem teljesen romba döntöttek.

A város területén levő templomok mind belül estek az ágyúk lőtávolán és mert Berger tábornok várparancsnok, Siliák ezredes térparancsnok és Cesati mérnökkari százados mindenképpen ki akarták a magyar szabadsághoz hűen ragaszkodó aradi polgárság iránt való gyülöletüket mutatni, nagy gondot fordítottak arra, hogy a polgárságnak lehetőleg minden ünnepnapját megzavarják. E czélból minden ünnepnapon erősen lövették, bombáztatták a várost és hogy a templomi ájtatosságot is megzavarják, leginkább a templomok környékére irányították lövéseiket. Így azután ünnepnapokon a templomok rendszerint zárva voltak.

Elkövetkeztek azután a husvéti ünnepek. Abban az esztendőben jó későn, április 8-án volt husvét első napja. Szép tavaszi időjárás volt, Bergerék tudták, hogy nagyszombat délutánján a feltámadási körmenetben jóformán a város egész lakossága résztvesz, a husvéti ünnepnapokon pedig a templomok zsúfolva vannak áhitatos hivekkel, azért ezen a három napon oly sűrűn szállottak a bombák és a nehéz ágyúlövegek a templomok környékére, hogy teljesen elmaradt nagyszombaton a szokásos utczai körmenet, a húsvéti ünnepek két napján pedig a templomok zárva maradtak.

Vécsey tábornok, az aradi várat ostromló 4-ik honvéd hadtest parancsnoka a húsvéti ünnepeket a honvédséggel egyházilag is megületni akarta s e végből tárgyalásba bocsátkozott úgy a városi polgári hatósággal, valamint az aradi katholikus plebániát akkor is vezető minorita rendü szerzetes atyák vezetőivel és miután a folytonosan meg-megujúló ágyúzások miatt arról szó sem lehetett, hogy a husvéti ünnep ilyetén egyházi megülését a templomban tartsák meg, elhatározták, hogy április 22-én, tehát husvét vasárnapja után két héttel a vár lővonalán kivül, a Maros balpartján a szabad ég alatt tartanak nagy tábori misét és azt a város polgári lakosságának is köztudomására hozták, hogy így a kik akarnak, azon áhitatosságban résztvehessenek.

Elérkezett április 22-ike, a midőn Arad város tanácsa és egész tisztikara, továbbá a város egész lakossága, azt lehet mondani: apraja, nagyja, férfiak, nők egyiránt valláskülönbség nélkül, mint egy búcsújárás, tömegesen vonultak át Új-Aradra, a vár lővonalán kivül eső új-aradi mezőre, a hol a szabad ég alatt fel volt állitva az aradi V. hadtestnek csaknem teljes létszáma és a tábori oltárt körülvette a sok ezernyi aradi polgárság, valamint Új-Arad akkor még csaknem egészen németajkú lakosságának nagy része. A nagy misét Magyari Alajos tábori főlelkész mondotta, Dobos József és Kornis József tábori lelkészek segédletével. Az egyházi szertartásban a jelenvoltak nagy áhitattal vettek részt; a nagy mise után pedig Magyari Alajos tábori főlelkész a következő, az akkor volt idők irányát és hangulatát erősen jellemző szép beszédet intézett a hallgatósághoz és ezek között különösen a katonai sorrendben álló honvédséghez:

«Hálaérzettel gyültünk össze itt ma az Isten szabad ege alatt a világ teremtője iránti kötelmeinket lerovandók. Szeretett hazánk ügyeit, a csaták közt is a Mindenhatónak ajánljuk fel és a husvéti ájtatoskodás helyett, melyet a vár zsoldosai megingatott menhelyükről megzavartak, e napot szándékozunk az Isten dicsőségére szentelni.

Ezenkívül a Mindenhatónak hálaköszönetet mondunk mindazon új győzelmekért, melyekkel minket megáldani kegyes volt.

Hála Istennek! a magyar nemzet ügye mindenütt győzelmet arat, mert az igazság útján halad és az igazság nem bukhatik meg.

Testvéreim! Nem szükséges, hogy hazánk állapotát terjedelmesen fejtegessem, a napi események kútforrásait jól ismeritek.

Az embereket bizonyos ideig járomban lehet tartani, de az emberi kebelből az érzetet kiirtani lehetetlen.

Alkotmányunk mellett a királynak sem szabad bennünket elnyomni. Túl vagyunk azon az időn, a melyben még azt hittük, hogy a kormányfők jogában áll népeiket vaskarral kormányozni.

Így történt ez ezen évi április 14-én, mely nap a magyar történelemben örökre nevezetes leend. E napon gyültek egybe a magyar nemzet képviselői s elhatározták, hogy Magyarország szabad, független és önálló. Végre az országgyülés kimondá a szomszéd nemzetek iránti testvéries békét és egyetértést és remélhető is, hogy a nemzetek beleegyezésével az ellenséggel daczolhatunk.

Mind e határozatok Kossuth Lajos előterjesztésére egyhangulag elfogadtattak és szabadságunk alapitója egyelőre az ország kormányzójává kiáltatott ki.

Úr Jézus! A ki a népeket keserves halálod és dicsőséges feltámadásod által a nyomás méltatlanságától felmentetted, ébredj bosszúra és semmisitsd meg az igaztalan harczokat, tüntesd fel igazságodat, melyet a megréműltek már behálózva lenni képzeltek.

Reméljük, míg a hős honvédsereg áll és a fegyvert kezelheti, addig egy talpalattnyit sem adand fel a földtérből, melyet mi ősatyáinktól örököltünk s melyben azok tetemei nyugszanak. Megengedhetetlen is lenne, ha mi a hazát, melyet szabad állapotban vettünk át, szolgaságban adnánk át utódainknak.

Rajta tehát lelkes magyarok! teljesitsétek szent kötelességteket lelkiismeretesen. Védjétek meg hazánkat; a kivivott szabadság a késő jövőben is dicsőségül fog beszámittatni; az Isten előtt pedig, a ki a hűséges szolgálatot kedvesen veszi, nevetek az élet könyvébe leend bejegyezve.

Ezzel befejezem hozzátok intézett intelmemet. Még csak egyet akarok a ti megnyugtatástokra felemliteni.

A jelen husvéti idő alkalmával minden egyes kereszténynek kötelessége a bűnbánat, és az oltári szentségben részesülni. Ti azonban a haza szent ügyével annyira el vagytok foglalva, hogy e kötelességet nem teljesithetitek. Azért ha bűneiteket töredelmesen megbánjátok, egyetemesen feloldalak titeket. De intelek és kérlek benneteket tisztemnél fogva, hogy ti az Isten előtt, a ki egyedül bocsáthatja meg a bűnöket, tegyétek magatokat érdemessé erre a kegyelemre. Amen.»

Ilyen volt abban az időben az egyházi szentbeszéd. Félig politikai, félig egyházi szónoklat, egészben pedig egy buzgó könyörgés a szabadság győzelméért. Az április 14-én az országgyűlés által hozott függetlenségi nyilatkozatot és az ennek alapján hozott határozatokat Arad város közgyűlésében április 21-én hirdették ki, ezt az istentiszteletet pedig a rákövetkező napon, április 22-én tartották, azért ezt Magyari Alajos tábori főlelkész már belefoglalta egyházi beszédjébe s azt az egyházi szószékről is kihirdette.

A függetlenségi nyilatkozatnak hivatalos kihirdetését Arad város közgyülése és közönsége általános lelkesedéssel fogadta és még ugyanazon közgyülésből Kossuth Lajos kormányzóhoz a következő hódolat-nyilatkozatot küldötte:

«Arad hódolat nyilatkozata.

A hazafiúi tettnek legszentebb jutalma az önérzet.

Mi sértenők a kebel e legszentebb tulajdonát, ha hálanyilatkozatokkal annak becsét nevelni akarnók.

Nem mondunk hizelgő szavakat, de hazaszeretet sugalta kötelességünk parancsolja őszinte nyilatkozattal járulni azon férfiúhoz, kinek kezében a haza jövő boldogságának s dicsőségének oly terhes, oly nagy feladatú munka kormányát, a nemzet összes akaratának kifolyásából az országgyülés letette.

MDK

Jendrassik Ernő

Lidérc, festm.

Biró J: A marosvásárhelyi képtár. Magy. Művészet, 1937. 177-78 l.

Jendrassik Jéza

1911/12, 1917/18 – 1918/19

Ferkèpzomfoiskèvk

96. l.

Ybl.

Jendrassik Ferenc festő /1860-1919/

a müncheni Képzőmüv.Akadémián bronz. érmet nyert. /1882/

Budapesti Hirlap VIII.7. 1882.
216.sz. 3.o. /Sz.és M./

Hendrassik Géza, festöm.

szül. Budapesten 1893. febr. 6.
1911-12. I. elsöosztálybeli müv. növ. Balló Edénél. -Reáliskolai érettségi.
1911-12. II. elsöosztálybeli. Tanárai:
Balló Ede. Bosznay István.

Feljegyzés.

/A cédula hátlapjára irva? : Liber augustus VI. 2o5. /

MDK

Jendrassik Géza, festö.

szül Bp.1893.febr.6. Rk. Reálisk.érettségi.

1918/19 I. másodéves müv.növendék. Balló Ede.

1918/19. II. másodeszt. u.o.

A cédula hátlapján irva: XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Horváth Géza dr. XXXXXXX
VIII.14c.

Jendrassik Jenö

wed

Din Pans

33 il.

Kispost VII. 290

Jendrassik Jenő

l.

Jenő emlékezete

144. l.

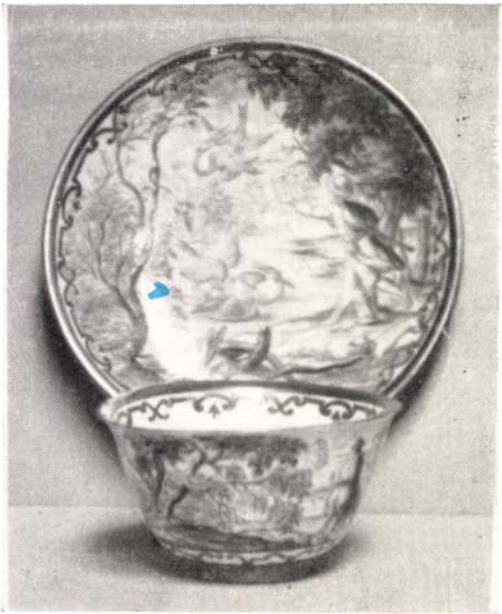

768

Jendrassik Jenő

Tanulmány a
Tavaszhoz
Repr.

Arv. Csarnok 109. aukc.
Gal.

Hintze: Kontreliquiär

Jendrassik Jenő

Közlezrkiáll

1575.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest. — 485418

Jendrassik Jenő

l
mill. nagyérem

Közlezrkiáll

1266. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Jendrassik Jenő

ivod

Myskérnő

78 l.

Szeged, 1915 jan. 29.

Gyula urnak,

SZEGED

ük, hogy 1914. október hó

szegü váltóját haladéktalanul
eztetjük, hogy a moratoriumra
etendők a kamatok és a tőkének

Jendrassik Jenő

prof.
Divald 1927

176. l.

VÁRMEGYEI SZOCIOGRÁFIÁK
SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA
BUDAPEST, VIII., RÖKK SZILÁRD-UCCA 16.

FOLYÓSZÁMLÁK: A MAGYAR KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRNÁL 47.573 SZÁMON ÉS A MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK ÉS PÉNZVÁLTÓ-BANK BUDAPEST JÓZSEFVÁROSI FIÓKJÁNÁL
TELEFONSZÁMOK: 130-611 és 137-594.

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

dr. Szentiványi Gyu úrnak
úrnőnek

Budapest.

IX. Üllői-ut Müemlékek Orsz, Biz.

Jendrassik Jenő

l.

Ferenczi E M Petőfi-Terem

11. l.

Jendrássik Jenő

l.

Művészi Ipar

1892. 46. l.

anyagának pótlására, II. részlet ... ... 100 «

3. A berzeviczei áll. népisk. és ifjúsági egylet könyvtára részére ... ... 200 «
4. A Békéscsaba fényestanyai közs. népkönyvtár fejlesztésére ... ... 150 «
5. A budafoki O. M. I. E. népkönyvtár pótlására ... ... 250 «
6. A czibakházai leányegyesület O. T. könyvtára fejlesztésére ... ... 100 «
7. Az érköbölkuti közs. előljáróságnak az O. T. könyvtára pótlására és fejlesztésére ... ... 200 «
8. A felkai Tátra-Múzeum-Egylet könyvtárának szépirodalmi művek beszerzésére ... ... 300 «
9. A felsőbányai városi tanácsnak az O. T. könyvtár felfrissítésére ... ... 220 «
10. A gyomai közs. előljáróságnak a népkönyvtár fejlesztésére ... ... 200 «
11. A győri népkönyvtár-egyesületnek 500 «
12. A hajduszoboszlói polg. iskolának az O. T. könyvtár felfrissítésére ... ... 200 «
13. A hódmezővásárhelyi városi közkönyvtárnak ... ... 1500 «
14. A Kassai Kazinczy-Körnek ... ... 700 «
15. A kecskeméti városi tanácsnak az O. T. népkönyvtára fejlesztésére ... ... 300 «
16. A késmárki O. T. népkönyvtár pótlására ... ... 200 «

Jendrassik Jenő ifj

növendék a münchenii akadémián

vrod

Jelképz akad

19. l.

Bonyhad

„Európa"

Lapterjesztő és Könyvkiadó R. T.

Budapest V.

Rothermere u. 12. III. 2

Jendrasik Jenő

Lidérc

Cinpe Cat

~~Karasz L. VIII. 31.~~

Jendrassik Jenő

l.

Kelp

93. l.

Művészek

Rövidítések: bf = b

m = miniator; or = r

Verseczi neolithkori telep

VIII. 196.

Jendrássik Jenő

Cvód
2

Jblutolsó 48-l.

199

F, a melynek ajtói jobbról nyílnak,

27-én

F iszszák

nagy és [illegible] két kis [illegible] ablakon nye-
[illegible] két villamos lámpa
rkoczka kövek boritják. Középütt lócza-
a gyermekek ülnek, a kik az ételt részint
[illegible] kék mázas vasedényből. F Hátul bal-
s köténnyt viselő felügyelőnőt veszszük
nelyre három darab kenyér, és ugyanennyi
ról két leányka viszi a maga részét. Ez
z ajtók közelében a vizvezetéki csapból
zet. Fölül jobbra a mester jelzése ez:

35202 [illegible] sz. leirattal [illegible] 1000 frton.
-án (223/97)
etett 1897: X. 2-án az 59668 sz. leirattal.

Jendrášik Jeno

Thieme Becker

XVIII. 502. l

(Lyka)

Rome Bec.

Jendrassik Jenő

A Gyűjtő" 1914. 3-4 sz.

XVIII. aukció

783. JENDRASSIK JENŐ: Női fej.
42×53 500

u.o. 1914. 5-6. sz.

XIX. aukció.

Jendrássik Jenő

ród

z

Magyar Géniusz

1901. 246. l.

(Vallomások.)

Jendrassik Jenő

festő

+ Kökényesden[x] (Ugocsa vm) 1919 dec ♀ s ugyanott temették - 59 éves volt.

x Román megszállt terület.

♀ karcsonyán

1289

1290

Jendrassik Jenő

festő

Erőd

Az Ujság

1920. jan. 15.

(J. J. meghalt)

Karnay alias Szadányi - család

IV. 197

Jendrássik Jenő

röd

Magyar Géniusz
1901. 250. l.
(J. J. karikatúrája
Mark Lajostól.)

1903 IX. 19.

~~Budapest~~

Számvevőségnek Dr Fejérpataky László szombathelyi utiszámlája érvényesítés végett áttétetik. (494/903)

1 db.

JENDRÁSSIK JENŐ (1860—1919).

127. *Gyermekek a temetőn.* Jelezve: Jendrássik Jenő. — Tollrajz. — Ernst Lajos kormányfőtanácsos úr ajándéka.

Szépm. Muz. graf. o.

(1931) Uj szerem.

118.

Jendrassik Jenö

ered

Petr Egzkimult

168. 170, l.

KANÁL,
SJGM monogrammal.
Német munka, XVII. század.
Ezüst, hossza 19 cm.

KANÁLFEJ,
MSH monogrammal.
Német munka, XVII. század.
Ezüst, hossza 9 cm.

TÁNYÉRKA,
plasztikus virágkerettel.
Augsburgi munka, XVII. század.
Ezüst, átm. 13·5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Gerevich: PA, 260. l.

TALPAS SERLEG
vert növénydísszel.
Német munka, XVII. század.
Aranyozott réz, mag. 18·7 cm.

DÍSZTÁL,
ovális.
Német munka, XVII. század.
Aranyozott ezüst, szél. 26 cm.

FEDELES BILLIKOM,
fedelén és oldalán három-három ókori író arcképe.
Augsburgi munka, XVII. század.
Ezüst, mag. 14 cm.

KÓKUSZPOHÁR,

203

Jendrassik Jenő: Emlékek Évt (1904)

Ernst Muzeum aukcioi
XII

Jendrassik Jenő

Jendrassik Jenő

1860 – 1919.

Árverési Csarnok aukció Eat.

39 sz. 1927. okt.

Balassagyarmat IX. 93.

Jendrassik Jenő

Divald Akad. palotája

61. l., 63. l.

37. **Maŕkusovszky Lajos** t. tag, orvosdoctor, az Orvosi Hetilap szerkesztője, min. tanácsos. (* 1815 † 1893.) Festette: Jendrassik Jenő (1860—). Mellkép. Jelzése: Jendrassik Jenő 1894. Kifüggesztését elrendelte az 1896. évi nagygyűlés. (L. Ak. Ért. 7. k. 326. l. és 25. k. 466. l.)

Jendrassik Jenő

Divald Akad. palotája

63. l.

47. **Högyes Endre** r. tag, orvos-doctor, az Orvosi Hetilap szerkesztője, egyetemi tanár, a budapesti Pasteur-intézet szervezője és első igazgatója (* 1847 † 1906). Festette: Jendrassik Jenő (1860—). Mellkép. Jelzése: Jendrassik Jenő. Dr. Högyes Ferencz ajándéka. Kifüggesztését elrendelte az 1911. évi nagygyűlés. (L. Akad. Ért. 22. k. 404. l.)

Jendrassik Jenő
festő

Főváros Lapok 1895. febr. 5., 403. old.
(Művészetek. Képzőművészek a polgármesternél.)

Kalmár

Jendrassik Jenő
festő

Fővárosi Lapok 1896. nov. 3., 7. old.
(Műrészetek. A kormány millennális képvásárlásai.)

Kalmán

Jendrássik Jenő
festő

Fővárosi Lapok 1896. ápr. 25., 8. old.
(Művészet. Az ezredéves műkiállítás)

Kalmár

Zlandrassik Jenő
festő

Fővárosi Lapok 1896. ápr. 20., 3. old.
(A képzőművészeti társulat közgyűlése.)

Karlsruhe

Jendrássik Jenő
festő

Fővárosi Lapok 1896. máj. 1., 7. old.
(Ujdonságok. A festők Vlassich mi-
nisztermél.)

Kalmár

Jendrassik Jenő
fertő

Fővárosi Lapok 1896. dec. 24., 6. old.
(Művészet. Kitüntetett művészek.)

Kalmár

Jendrássik Jenő
fertő

Fővárosi Lapok 1895. márc. 6., 734. old.
(Ujdonságok. Műrüst - lakoma.)

Kalmár

Jendrássik Jenő
Jestő

Fővárosi Lapok 1895. márc. 4., 715. old.
(Művészet. Művészek a minisztériumban)

Jendrassik Jenő
festő

Fővárosi Lapok 1896. márc. 30., 6. old.
(Műnéssetek. album lapok.)

Kalmán

Jendrassik Jenő
festő

Fővárosi Lapok 1896. máj. 12., 1-2. old.
(Szana Tamás: A műcsarnokból.)

Kalmár

Jendrássik Jenő
festő

Fővárosi Lapok 1895. jan. 3., 31. old.
(Művészet.)

Kalmár

Jendrássik Jenő
fertő

Főrávai Lapok 1895. máj. K., 1590 old.
(Műveszetek.)

Kalmár

Jendrassik Jenő
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 19., 1245. old.
(Szana Tamás: Tavaszi tárlat.)

Kalmár

Jendrássik Jenő
fertő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 6., 1091. old.
(Műrészetek.)

Kalmár

Jendrássik Jenő
festő

Fővárosi Lapok 1895. jan. 19., 215. o.
(Műrészetek.)

Kalmár

Jendrassik Jenő
festő

Törvényi Lapok 1895. jan. 10., III. old.
(Hydrosafok. Telepy Sárika temetése.)

Kalmár

Jendrássik Jenő

jestő

Tévárosi Lapok 1895. máj. 13., 1522 old.
(Ujdonságok. Hymen.)

Kiadmán

Jendrassik Jenő

Női arcképpel szerepel a Mücsarnokban rendezett kiállitáson.
Az életet lehelő müvel bizonyitja a müvész, hogy ujabban rajzban és szinezésben egyaránt erősödött,-mo dja kritikájában Szana Tamás: "Téli mütárlat" cimmel.

A HÉT, Bp. 189o. dec. 7.
I. évf. 49. sz. 366-367. lap.

Jendrassik Jenő
(1860-1919)

„Udvarlás" Olaj/fa 35,5 x 54

Jelenleg lent jobbra Jendrassik Jenő 1889

Kikiáltási ár: 6000 Ft.

BÁV 36. Művészeti Képaukció Ktalógus 1975 május

Jendrassik

Dudits, Zala, Bezerédi, Tóth, Benczur, Stettka, Nádler, Ujváry és Basch müvészekből áll a Mücsarnok ezidei "független zsüri"-je.
A zsüri tagjainak magatartását, a fiatal müvésztehetségekkel szemben tanusitott eljárását, igazságtalan bánásmódját, elfogultságát keményen birálja —m.: "Es ist erreicht" c. kritikájában. Megállapitja, hogy ha a zsüri nem fogadja be a fiatal müvészt, legyen bármily nagy tehetség, helyzete, jövője reménytelenné válik. Hiábavaló az is, ha Lyka Károlytól kezdve minden igaz müvészetet érző ember állást foglal egy-egy ifju tehetség mellett.
A HÉT, Bp. 1906. juni. 3. XVII. évf.
22. sz. 377-378. lap.

Jendrassik Jenő

Basch Árpád, Benczur Gyula, Bruck Miksa, Edvi Aladár, Gyárfás Jenő, Hauszmann, L. Hoffmann Ilona, Jászai, Jendrassik Jenő, Karlovszky Bertalan, Karvaly Mór, Kézdi Kovács László, Konek Ida, Koroknyai Ottó, Koszkol Jenő, László Fülöp, Ligeti Miklós, Márk Lajos, Mendlik Oszkár, Mesterházy Kálmán, Olgyai Ferenc, Peske Géza, Spányi Béla, Stark Teréz, Szlányi Lajos, Telepy Károly, Ujvári Ignác, Zemplényi Tivadar művészek nevét sorolja az Olló sign.-val közölt „Képtári Kaleidoszkop" c. kritika a tavaszi tárlatról.

Jendrassik Jenő "Klári kisasszony" c. pasztell tanulmányfejét szigoruan birálja; "szinkontrasztokban kéjeleg" a kritikus véleménye szerint.

Élet, Bp. 1895. május 5. V. évf. 32. sz. 9-10. lap.

Jendrassik Jenő

„A vihar" 1911 Olajfestmény

3.4. lép

Szabadi Judit:A magyar szecesszió művészete,Corvina,
Bp.1979.

Jendrassik Jenő

Benczur Gyula: "Ikervári krizanthem" c. kép
Beszédes J. László: "Tárogatós" c. szobor
Glatz Oszkár: "Az iga" c. kép
Jendrassik Jenő: "L.A. kisasszony arcképe"
Kandó László: "Női arckép"
Kiss Rezső: "Anya gyermekével" c. kép
Markup Béla: "II. Sándor cár pályamü főalakja" c. szobormü
K. Spányi Béla: "A csókai kőhid" c. kép
Telcs Ede: "S.A. uriasszony" mellszobra
Udvary Géza: "Dante Alighieri arcképe"
A felsorolt müvészek alkotásait bemutatja a lap.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1912. május 5. IV. évf. 18. sz. 564,565,568,569,572,573,574,575,577, lap.

Jendrassik Jenő

A Műcsarnok téli tárlatán mutatták be az itt következő művészek alkotásaikat:

Roskovics Ignác: "Krisztus a keresztfán."

Holló Barnabás:Körösi Csoma Sándor szobra.

Boruth Andor: Gyulai Pálról festmény.

Horváth Géza: "Olasz leány" c. szobra

Beszédes Imre: "Pásztorember" c. szobra

Jendrassik Jenő: "Dorka kisasszony arcképe" gyermekleányt ábrázol.

Lányi Dezső: "Nehéz munka után" c. szobra. Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1910.nov. 27. II.évf. 46. sz. 673,674, 675, 677, 679, 680. lapokon.

Jendrassik Jenő

Nádler Róbert, Poll Hugó, Rubleczky Géza, Skuteczky Döme, Stetka Gyula, Székely Bertalan, Szlányi Lajos, Vastagh Géza, Vidovszky Béla, Zemplényi Tivadar, Benczu Gyula, Gergely Imre, Glatz Oszkár, Jendrassik Jenő, Kiss Rezső, Knopp Imre, Komáromi Kacz Endre, Kunwald Cézár, Mérő István müvészek vettek részt alkotásaikkal a Mücsarnok Tavaszi tárlatán:

Jendrassik Jenő: "S.S. arcképe"
Repr.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet, 406. lap.

Jendrassik Jenő

Képzőművészeket, -festőket, szobrászokat, épitőművészeket kértek fel, -közöttük a művészt is-, hogy a Mübarátok Köre által rendezendő művészestély előkészitésében vegyenek részt. Az Epres-kertben felépitett fantasztikus pavillonok megteltek a művészek alkotásaival, s a romantikus programm létrehozásával, valóságos„Walpurg-éjszakát"teremtettek a helyszinen.

A HÉT, Bp. 1892. május 15.
III. évf. 2o. sz. 318-319. lap

Jendrassik Jenő

"Nem találja meg inspirációját" a müvész . Ennyit ir a kiállitáson szereplő müveiről, anélkül, hogy egyet is megnevezne, vagy tartalmukat ismertetné L.: "A téli tárlat" c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1901. dec. 1. XII. évf.
48. sz. 799. lap.

Jendrassik Jenő

neve a konzervatív műcsarnoki festészet mértékeként szerepel

Fülep Lajos: A művészet forradalmától a nagy forradalomig 70-71, 618. old.
Bp. 1974 Magvető

Jendrassik Jenő

neve említve a 390. oldalon

Fülep Lajos: A művészet forradalmától a nagy forradalomig

Bp. Magvető 1974

Jendrassik Jenő

A Cimlapon szerepel a müvész arcképe. Repr. Négy arcképét küldött a tárlatra és egy "Utfélen" c. meglepően különös keleti zsánerképet. Müvei nagy örömet jelentenek azoknak, "akik szeretik Charles Chaplinre emlékeztető kecses müvészetet."
X.: "A téli tárlat" c. beszámolója.

A HÉT, Bp. 1902. dec. 7. XIII. évf. 49. sz. 783-784. lap.

Jendrassik Jenő

A müvész nevét megemliti, anélkül, hogy müveiről szólna a Pamacs sign.-val közölt beszámoló a "Tavaszi tárlat" cimmel.

A HÉT, Bp. 1902. ápr. 13. XIII. évf. 15. sz. 242-243. lap.

Jendrassik Jenő /lakása: Fasor 26/

A közönség és a képzőművészek személyes kapcsolatának megszervezését vállalta a lap, s erről "Müteremlátogatás" cimmel tudósit.
A vállalkozás kettős célt szolgál: a közönség a müalkotást látni tanulja, a müvész pedig -a látás-nevelés folytán- saját müvének személyes tolmácsa lehet.
A lap hétről-hétre közli a cimeket, napokat és órákat, ahol és amikor a müvész a közönség szolgálatára áll mütermében.

A HÉT, Bp. 1903. febr. 15 XIV. évf.
5. sz. ~~febr.-1.~~ 106-107. lap.
7.

Jendrassik Jenő

Önmagáról készitett karikaturát a Fészek-bál falán, több müvésztársával együtt, melyet külön mellékleten mutat be a lap.
Repr.

A HÉT, Bp. 1905. ápr. 23. XVI. évf.
17. sz.

Jendrassik Jenő

A müvészt együtt emliti meg Lyka Károly Pállya Celesztinnel, mindkettőjükről az a véleménye, hogy "némileg emancipálták magukat a régi divatu, elnyütt formák alól." A "Müvészet" c. rovatban a müncheni Salon kiállitásán szereplő magyar müvészeket méltatja.

A HÉT, Bp. 1892. juli. 3.
III. évf. 27. sz. 433-435. lap.

Jendrassik Jenő

"Atelier-látogatás" c. képét birálja a kritika, de a "Vége" c. festményét kiemeli: „kis interieur, babaszék és diván, kisirt szemü pici leányka, a bánata is pici lehet, de az egész oly finom, olyan bájos, hogy öröm látni." -irja Bojtorján: "Mütárlat" cimmel a Nemzeti Szalonban rendezett téli kiállitáson szereplő müveiről a Krónika c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1894. dec. 2.
V. évf. 48. sz. 758-760. lap.

Jendrassik Jenő

"Tanulmány fej"-e kiemelkedik a tárlaton. Karlovszky müveinek egyedül ő jelent számbavehető konkurrenciát, -irja Bojtorján: Tavaszi kiállitás cimmel a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1895. ápr. 21.
VI. évf. 16. sz. 257-258. lap.

Jendrassik Jenő

"Rococó-genre képe, melynek cime: "Béküljünk ki",„egy Werthert ábrázol, ki egy nagyon hideg tekintetü Lottet akar megkérlelni."
Masque:„A tárlat" c. beszámolója, mely a kiállitáson szereplő müveket ismerteti.

A HÉT, Bp. 1895. dec. 15.
VI. évf. 5o. sz. 798-8oo. lap.

Jendrassik Jenő

Négy képéről számol be Masque: Az ezredik év Szalonja" c. kritikájában: Igen nagyra értékeli „Gyermek Arckép"-ét, a feleségéről készült pasztelljét, s kiemeli a nagy tehetségü festő kiváló kvalitásait.

A 384-385. lapon emliti meg Misère c. képet, melyen nagyon szépnek tartja a patikában várakozó szegény kislányt.

□□□

A HÉT, Bp. 1896. május 31.
VII. évf. 22. sz. 364-366. lap.

Jendrassik Jenő (Bp. 1860 - Kőbányesd, 1919)

„Tavasz" o.v. 84,5 x 65 cm

J. l. b.: Jendrassik Jenő 1904. (Restaurált)

Kiállítási ár: 8000 ft.

BÁV 58. Képaukció Bp. 1982. szeptember

Jendrassik Jenő, festőművész

„A vihar," 1911. olajfestmény.

|repr.|

Sármány Ilona: Szabadi Judit: A magyar szecesszió művészete.

Kritika, 1980. 2. 37. old.

MDK

Jendrassik

A: M.művészet a párisi kiáll.-on. Műcsarnok, 1900, jun. 17. 315 l.

Jendrassik Franz

Selmeczbánya. T. 1449. II.

A hegyes vidék előterében a város terül el, melyen innen a dombon két férfi beszélget, kiktől jobbra az úton egy úr halad ~~jobbra~~. Felirata:

Ansicht der König. Freyen Bergstadt
SCHEMNITZ.

alól középütt: aufg. u. herausg. Franz Jendrassik.

Kny., mér. a vk. 37: 59.3 cm.

MDK

Jendrassik

Mücs. tav. Kéül. Vasárnapi Ujság. 1914.
14.sz. 269-71. l. képpel.

MDK

Jendrassik. festöm.

egy kisebb képe. A megszokottnál jóval elönyösebben mutatja be a müvészt.

F.Z.: A Szépm.Muz. uj szerzeményei. Kiáll.
Vas.Ujs.1918. 65.évf.4e.sz. 567.l.

M.D.K.

Jendrassik

Lázár Béla: "Téli tárlat" c. beszámolójában a müvész képeit "keresett"-nek tartja.

Magyar Salon, Bp. 1901. febr. hó
982-994. lap

M.D.K.

Jendrassik

"Egy párisi festőakadémia" cimmel ir ifj. Szikszay F. a "Julian festő és szobrász-akadémia" alapitásáról és történetéről. Cikkében felsorolja azokat a nagy magyar képzőművészeket, akik az akadémia növendékei voltak. Közöttük szerepel a müvész.

Magyar Salon, Bp. 1897.
27. kötet. 946-959. lap

M.D.K.

Jendrassik

"...Csak ugy duskál az érzésben, a nagy sárga sziklás-erdős tájban bujdosó kis özvegye, amint enyhet keres szive bánatára" - irja Lázár Béla: "Téli tárlat" c. beszámolójában a művész képéről.

Magyar Salon, Bp. 1900. január
811-832. lap

MDK

Jendrassik

Uj mütárlat. Vas. Ujs. 1904. 48.sz. 823. l.

Jendrassik Jenő

Jendrassik Jenő
Szana Tamás. Magyar Egér
arcképcsarnok Magyar
Salon 1888. dec. 272, 275. l.

Csekkszámla: a magyar
királyi postatakarék-
pénztárnál 22914 szám

EZELŐTT: FU
GRAFIKAI S
ALAPITTATOTT 1885-BEN

A MAGYAR NYOMDÁ
Nyomatott a Stádium Sajtóvállalat R.-T. nyomdájában, a Lorilleux Ch. és Tár

Jendrássik Jenő

cred
2

Szana Szárev

288. l.

Jelenik, Alexius, Ethnologe, geb. 2. Juni 1856 in Karád, gest. 27. Jan. 1889 in Budapest. Seine zahlreichen archäolog. und ethnograph. Studien über die ungar. praehistor. Fundorte, über die Ismaeliten, Székler, Hunnen, Avaren und Kumanen erschienen in den angesehensten Fachrevuen der Hauptstadt und bilden geschätzte Beiträge zur Geschichte Ungarns.

Jellinek, Arthur, jurid. Schriftsteller, geb. 15. März 1851 in Budapest, eröffnete 1876 in Budapest eine Advokaturskanzlei und war seit 1887 mehrere Perioden hindurch Abgeordneter. Als solcher nahm er an der Vorbereitung zahlreicher wichtiger Gesetzentwürfe teil. Bedeutendste Werke: *A büntető bíróságok szervezete és hatósági köre* (Die Organisation der Strafgerichte und ihr Wirkungskreis, 1883), *Katonai büntetőjog és katonai eskü* (Militär. Strafrecht und militär. Eid, 1884), *A magyar magánjog mai érvényében* (Das ungar. Privatrecht in seiner heutigen Geltung, 1886), *A mentelmi jog* (Das Immunitätsrecht, 1890).

Jendrássik, Ernst, Arzt, Internist und Neuropathologe, geb. 7. Juni 1858 in Kolozsvár, wurde 1880 zum Arzt promoviert, habilitierte sich 1887 als Privatdozent der Neuropathologie an der Budapester Universität und wurde 1893 zum ausserordentl., 1903 zum ordentl. Professor ernannt und ist gegenwärtig Direktor der II. mediz. Klinik. Seine zahlreichen Studien erschienen in ungar., deutschen und französ. Fachorganen und sicherten dem hervorragenden Gelehrten auch die Anerkennung der ausländ. Fachkreise. J. ist auch Mitarbeiter der *Bibliothek der gesammten Heilkunde,* ferner des *Handbuches der Neurologie* von Lewandowsky, eines ungar. Handbuches und Lehrbuches der internen Medizin. Seine zahlreichen Arbeiten behandeln teils theoretische Fragen, über Jodalsuminat, über allgem. Einrichtung des vegetativen Nervensystems, über die allgem. Prinzipien der Muskelwirkungen, über den Gang, das Laufen, Springen, über verschiedene Probleme der Heredität, etc.; dann klinische Fragen: Sehnenreflexe, hereditäre Krankheiten und zahlreiche Studien über verschiedene interne und Nervenkrankheiten.

Jendrássik, Eugen, Maler, geb. 30. Okt. 1860 in Budapest, war in München ein Schüler Benczúr's und Loefz', in Paris ein Schüler Morot's, Benjamin Constant's und Lauren's. Von seinen Gemälden sind: *Die Witwe* (1891), *Das Ende* (1894), *Nach der Probe, Die Blumenverkäuferin, Auf Wiedersehen, Eva* bekannter. J., der vom Könige mit dem Franz-Josefs-Orden ausgezeichnet wurde, nahm auch regen Anteil an der Organisierung der Kunstausstellungen von London (1908), München (1909), Venedig (1910) und Rom (1911).

Jendrássik, Leopold Andreas, Physiologe, geb. 18. Nov. 1824 in Kapnikbánya, gest. 31. März 1891 in Budapest, wurde 1843 zum Doktor der Philosophie promoviert, studierte dann zwei Jahre Jus und wandte sich schliesslich in Wien dem medizin. Studium zu. Im Jahre 1853 zum Arzte promoviert, arbeitete er mehrere Jahre in den Laboratorien Brücke's und Ludwig's, wurde 1857 zum Professor der Physiologie an der Kolozsvárer Universität ernannt und 1860 in gleicher Eigenschaft an die Budapester Universität berufen, zu deren Zierden er bis zu seinem

Tode gehörte. J., der eine Zeit lang auch Rektor der Budapester Universität war, hat mit seinen Forschungen und Studien wesentlich dazu beigetragen, dass auch das Ausland die wissenschaftl. Bestrebungen und Fortschritte Ungarns hoch schätzte und anerkannte. Sein Spezialfach bildete die Muskelbewegung. Von seinen zahlreichen Studien sind seine: *Beitrag zur Analyse der Zuckungswelle, Über die Ursachen der in den Muskeln nach der Einwirkung constanter Ströme auftretenden Strömungserscheinungen* auch im Auslande bekannt. Er hinterliess im Manuskript ein nahezu vollendetes, umfassendes Lehrbuch der Physiologie.

Jeney, Georg, Pädagoge, geb. ?, gest. 1795 in Szatmár, war Komitatsbeamter, Oberkurator des Szatmárer ev.-ref. Kirchendistriktes und als solcher Inspektor der ref. konfessionellen Schulen. Er schrieb mehrere Lehr- und Erbauungsbücher.

Jepure, Johann, Physiker, geb. 19. Mai 1869 in Ergirolt, absolvierte im Budapester Zentral-Priesterseminar seine theolog., an der Kolozsvárer Universität seine philosoph. Studien und wirkt seit 1897 am gr.-kathol. Obergymnasium zu Belényes als Professor der Physik und Mathematik. Im Jahre 1904 wurde er auch zum gr.-kathol. Priester geweiht. Er publizierte physikalische Fachstudien, Gedenkreden und Bücherbesprechungen.

Jerney, Johann, Reisender, geb. 12. Mai 1800 in Dorozsma, gest. 24. Dez. 1855 in Pest, absolvierte seine Studien in Pozsony und Pest, wurde 1820 Advokat, bereiste 1844/47 Rumänien, die Gegend des Azovischen Meeres und die Dongegend, wo er nach der Urheimat der Ungarn forschte. Wichtigste Werke: *Vizsgálódások a régi kún nemzet nyelvéről* (Untersuchungen über die Sprache des alten Volkes der Kumanier, 1825), *A magyarhoni bessenyőkről* (Über die ungarländ. Petschenegen, 1839), *Keleti utazás a magyarok őseredeti helyeinek kinyomozása végett* (Orientreise zur Eruierung der Urwohnplätze der Ungarn, 2 Bde, 1852), etc.

Jeszenszky, Dano, Dichter und Schriftsteller, geb. 5. Jan. 1824 in Losoncz, gest. 27. Okt. 1906 in Budapest, nahm als absolvierter Jurist an den Freiheitskämpfen teil, etablierte sich während des Absolutismus in Balassagyarmat als Advokat und wurde 1879 als kön. Notar nach Budapest transferiert. In Balassagyarmat entfaltete J. als Redakteur des *Felvidéki Magyar Közlöny* eine rege publizist. Tätigkeit. Seine *Gedichtsammlungen* erschienen 1889 und 1905 unter dem Pseudonym *Temérdek.*

Jeszenszky, Johann, Arzt im XVI. Jahrhundert. Er schrieb zahlreiche ärztliche, histor. und moralreligiöse Werke. J. war Rektor der Wittenberger Universität, später Hofarzt Kaiser Rudolfs und Rektor der Prager Universität. 1618 schloss er sich den Parteigängern des Winterkönigs Friedrich an und agitierte für diesen auch in Ungarn, weshalb er verhaftet und 1621 in Prag hingerichtet wurde.

Jeszenszky, Paul, volksw. Schriftsteller, geb. 1864 in Gömörpanyit, wurde 1894 Redakteur der agrar. Zeitschrift *Köztelek* und Sekretär der Ungar. Allgemeinen Landwirtevereinigung. Er redigiert ferner die Zeitung der ungar. Landwirtschaftsbeamten, den milchwirtschaftl. Kalender, das Landesadressbuch der Landwirte

őt első sorban azon körülmény vitte tévútra, hogy illetékes körökben folyton a teljesen békés kiegyenlítést, nem pedig a boszú politikáját helyezték kilátásba. Ámde ezt csak nagyon gyenge és alig beválható mentségnek kell tekintenünk, mivel Paskievics maga mondja, hogy az osztrákok főfeladata politikai foglyok szállításában és gyanus egyének elfogatásában összpontosult, mely czélokra gyakran orosz csapatokat vettek igénybe, midőn erejük erre elégtelennek bizonyult. Azonkivül okvetetlenül hallotta hirét Haynau kegyetlenségeinek, ki azon időben, midőn Paniutine segítségére szorulva, csak nagy nehezen menekült a végelbukástól, tűzzel-vassal pusztította a vidéket és ritka napot hagyott úgy elmulni, hogy néhány embert meg ne öletett volna. A békés kiegyenlítést tehát józanul ép oly hazugságnak kellett volna tartania, mint azon híreket, melyek a magyar seregről, mint fegyelmetlen rablócsapatról bizonyos helyekről forgalomba hozatván, első sorban Paskievicsnek tálaltattak fel irányadás gyanánt.

Paskievics ügyetlen, sőt Oroszország legbensőbb érdekeivel merev ellentétben álló eljárását egykoru orosz írók, utóbb pedig a mai napig az orosz közvélemény határozottan elitéli. «Mit nyertünk vele, hogy Paskievics a magyarok fővezérét harmadik kéz által tett titokzatos igéretekkel tévútra vezetvén, az osztrák ügyet előretolta?» Ezt Tsetyrkin államtanácsos, az orosz invazionális sereg főtörzsorvosa, azzal a megjegyzéssel kérdi Paskievicstől, hogy őt elejétől kezdve óvatos és inkább önálló eljárásra intette.

«*Magyarország paczifikáczija* — mondja továbbá Tsetyrkin * — *30 ezer orosz életébe, négyszáz millió ezüst rubelbe és az orosz sereg becsületébe került. Mindezt Paskievicsnek köszönjük, ki hibáját kétszáz év alatt sem tudta volna jóvá tenni. Mivé lettek volna 1854-ben a nyugati hatalmasságok fondorkodásai, ha Magyarország őszinte rokonszenvére bátran számíthatunk?*

*

Paskievics mentségére egyik alvezére, Herczeg Bebutov Ossipovics Dávid tábornok, ugyanaz, kit a julius 17-iki váczi kudarczért a varsói herczeg agyon akart lövetni, igen furcsa érvet hoz fel. Szerinte ugyanis Paskievics csak Magyarországon tanulta meg a borivást, mely nála rövid idő alatt valóságos szenvedélylyé fajult.

Varsóban, Szent-Pétervárott és egyéb helyeken, hol hosszabb ideig tartózkodott, a szokásos pálinkán kívül legfeljebb pezsgőt ivott. Midőn Paskievics utoljára a czár asztalánál ebédelt, tokaji bort is szolgáltak fel, a midőn Miklós czár tréfálva azt mondotta: «Na, most Paskievicsnek lesz módjában e pompás bort a helyszinén megizlelni.» Miskolczon már szekér számra szállitották lengyel zsidók a tokaji bort Paskievics számára, s midőn pénzért már nem volt kapható, sarczolva szerezte meg s hordatta maga után. Annyi bizonyos, hogy Paskievics több mint kétszáz ezer rubel értékü magyar bort szállittatott Oroszországban fekvő kalczyni birtokára. Bebutov tehát leginkább az erős magyar bort okozza Paskievics oktalan eljárásáért, mely őt bizonyos tekintetben eszétől megfosztotta.

1849 julius utolsó napjaiban *Paskievics* herczeg sokat betegeskedett, és nem egyszer erős szavakban kelt ki azok ellen, kik őt a meleg országba csalták. A fiatalabb *Konstantin* nagyherczeg jelenléte sehogy sem volt inyére, s midőn az Debreczennél az ágyútüzet elég jól megállotta, azonnal felajánlotta neki a hadsereg főparancsnokságát, mely tréfát azonban a nagyherczeg rossz néven vett tőle.

Paskievics egyetlen embere, kiben feltétlenül bizott, *Rüdiger* tábornok volt, habár ezt, mint német eredetü tisztet, nem igen szerette.

Sass és *Anrep* hires alvezérei, kiket a Kaukázusból hozatott a hadsereghez, sok bajt okoztak neki öntudatos fellépésükkel, midőn sehogy sem akarták ama tervét elfogadni, miszerint a háboru folytatása a jövő tavaszig elhalaszszák.

Paskievicsnek leginkább a teljhatalommal való visszaélést vetik szemére, és e vád ellenében legfeljebb azt lehet felhozni, hogy Miklós czár a megadott teljhatalom daczára mégis azt parancsolhatta utólag, mire őt Bécsből egyenesen vagy közvetve rávették.

Paskievics Magyarország sorsát kezében tartotta ugyan, de vajon mily mértékben érheti őt a felelősség terhe a történelem itélőszéke előtt azért, hogy az ezer sebből vérző országot kérlelhetlen ellenségeinek föltétlenül odadobta, — ezt most alig 41 év után alaposan kideriteni meg nem lehet.

Mostanában csak annyit konstatálhatunk, hogy Paskievics működését Magyarországon valamennyi orosz iró egyhangulag elitélte, a miért sem Oroszország, sem pedig az előtte meghódolt nemzet érdekeit nem tartotta szem előtt, hanem csakis egy bizonyos párt terveinek szolgált vak eszközül, mely utóbb tulajdon követőit is közel hozta a végveszélyhez.

* Lásd Emlékiratait, II. kötet 470. l. és tovább.

Jendrassik Jenő rajza «Az aradi vértanuk albumá»-ból.

A VILÁGOSI BOHUS-KASTÉLY SZOBÁJA, MELYBEN A FEGYVERLETÉTELI SZERZŐDÉST ALÁIRTÁK.
(Az asztal, jelenleg az aradi kiállításon látható.)

EGYVELEG.

* **A fecskék téli alvását** kétségtelenül bebizonyította Lerron franczia tudós a párisi természetvizsgáló társaság ülésén, a melyben egy kőfalhasadékban talált alvó fecskét is bemutatott. A legtöbb fecske ugyan télire melegebb vidékekre vándorol, de a gyengébbek visszamaradnak, s lehetőleg szűk sötét helyeket keresnek fel a téli álomra.

* **A méhek közlékenysége.** Egy méhbarát a mult nyáron ruháján méhet vitt szobájába s ott mézzel kinálta meg. A méh jól lakott s elrepült, de negyedóra mulva ismét visszatért másodmagával. Félóra mulva már hatan s azután még többen jöttek, úgy hogy a sok vendégtől megijedt gazda bezárta ablakát, melyet még sokáig ostromoltak a méhek. Feltünő, hogy a lakás egy mellék zug-utczában volt, ugy, hogy a méheknek rendkivüli helyismeretüknek kellett lenni.

* **A jelenleg élő emberek** egész holtuk napjáig irni fogják a 9 számot, ha keletet irnak. Az 1890-el kezdődő évtized után ugyanis a 1900-ik év kezdődik s nagyon valószinü, hogy 110 éven tul már senki sem fog leveleket irni, vagy legalább nagyon kevesen.

* **Liliputi udvari szokások.** Sajátságos adatokat beszélnek el Károly Ágost Keresztély Zweibrückenbirkenfeldi őrgróf udvartásáról, valóban operettebe illő részletek. Négy miniszteriuma volt: belügy, külügy, hadügy és pénzügy. Mind a négy miniszterium egy ember kezében, ki azonban a «fenséges uralkodó» előtt külön-külön egyenruhában jelent meg, melyek az előszoba szekrényében voltak. Mint belügyminiszter világoskék egyenruhában ezüstös gallérral tette jelentését. Azután külügyminiszterré öltözködött sötétzöld aranygalléru egyenruhába. A hadügyminiszter fehér, a pénzügyminiszter piros egyenruhában tartozott megjelenni. Ez a négybőrü miniszter ezenkivül még fővadászmester is volt és az őrgrófsági vadászkutyák parancsnoka s hat hivataláért 600 forint évi fizetést huzott.

* **Az emberek őseinek száma**, ha Krisztus születéseig 56 nemzedéket számitunk, 139,235,017,489 millió 534,976. Egy emberpártól, ha egy utód sem halt volna meg, jelenleg a földgömbön már oly sok ember lakoznék, hogy e számot 2,199,915 és 144 nulla jegygyel kellene leirnunk. Ily tömeg emberre, azonban oly égitestre volna szükség, melynek nagysága 3,166,526 és 125 nulla jegygyel fejezhető ki.

* **Jövedelmező találmányok.** Az ugynevezett «stelographie pen», melylyel különböző szineket lehet egyszerre rajzolni, évenként 400,000 forintot jövedelmez. Egy másik találmány, az irónokra alkalmazott radirgummi a feltalálónak már eddig 200,000 forintnál többet jövedelmezett.

* **A meghülés ellen** a szabadban a hideg, tiszta levegő beszívását ajánlják. Mihelyt valaki érzi, hogy hideg borzongatja, s szabadban van, tartsa magasra fejét s orrán át lassan és mélyen szívja a levegőt, míg tüdeje tele lesz vele. Ekkor mintegy 10 másodperczig tartsa vissza a lélegzést s ezután erősen lélegzeljen. Ezt a kisérletet többször téve, a testben csakhamar kellemes meleg érzés támad.

* **Fizetett ujságolvasók** vannak alkalmazva Kuba sziget némely kávéházaiban, kik a közönség számára az összes lapok hireit felolvassák külön e czélra berendezett emelt helyen. A közönség csekély dijat fizet ezért, de az intézményt kedvelik, mert időt kimélnek vele s minden laphoz hozzáférhetnek.

* **Vén lányok** nincsenek Japánban. A legtöbb helyen ugyanis ősrégi szokásként a hatóság időről-időre összeszedi a bizonyos kort elért leányokat és férjet választva számukra, kényszeriti őket, hogy a számukra rendelt férfihez nőül menjenek.

* **Cissa római várost**, melynek több püspökét emlitik a középkori irók, a nyáron megtalálták a tenger mélyében Isztria félszigeten Rovignótól dél felé. Grado és Pola közt Hinke admirál vezetése alatt geologiai kutatásokat tevén egy bizottság, a halászok elbeszélései után buvárt küldtek le megjelölt helyre és a buvár kőfalakat és valóságos utczákat talált ott, melyek nagyon valószinüvé teszik, hogy a régi római város katasztrófa utján sulyedt el.

* **A hűtlen ass[illegible]y orrának levágását** még ma is gyakorolják itt-ott a kelet-indiai férjek. Nemrég Hogshangabadban egy benszülött maga hozta el a hatósághoz nejének levágott orrát, s kijelentette, hogy ő tettét igazságosnak tartja, de azért kész az európai törvények szerint bűnhődni.

* **Élelmes japáni.** Kiotóban egy rabló, ki betöréseként s útszéli rablásokért több esztendei börtönt szenvedett, színházat nyitott, s saját tetteit drámába öltöztetve adja elő, természetesen egész sereg erkölcsi oktatással megtoldva.

* **A föld leghidegebb pontjáról**, a Lona torkolatáról Szibériában, Hederström és Wrangel utazók érdekes részleteket közölnek. Három iramszarvasbunda is alig elegendő, hogy az utazó vére meg ne fagyjon. Minden lehellet fájdalmas betegségi érzetet kelt a torokban és tüdőben. A kilehelt levegő jéggé fagy s a légben folytonos zuzogást okoz, mely a száraz szalma forgatásánál vagy selyem szaggatásánál hallatszó hanghoz hasonló. A karaván kék felhő veszi körül, mely az emberek és állatok lehelletéből keletkezik. Ha varju repül át a levegőn, szalag alaku gőzcsik marad utánna. A lovakról lehullanak a patkók, az orrlyukak körül jégcsapok képződnek, s folyvást érezhető küzdelmük a megfuladás ellen. Még a a hideghez szokott iramszarvasok is az erdőkben keresnek menedéket; a tundrákban pedig szorosan egymáshoz tapadnak, hogy kigőzölgésük melegitse őket. A régi faágak a nagy hideg miatt zajjal szétrobbannak, sziklák repednek meg s hullanak le a mélybe. Sok helyt a föld szakad meg s a nyilásokból viz tör elő, de rögtön jéggé fagy. Szerencse, hogy a —40° hidegeknél rendesen teljes szélcsend uralkodik. Ha ily hidegnél vihar állana be, élő lény képtelen volna megmaradni.

például Monakóba vagy Mentonéba menni, mivel Nizzában ép úgy, mint San-Remóba, sok főrangú orosz családot várnak a téli idényre. Szolgám e szemtelen javaslatán bosszankodva, tüstént visszarendeltem őt, hogy e miatt kérdőre vonjam. Rövid tétovázás után kivallotta, hogy S. nagyherczeg megbizottjával San-Remóban találkozván, az, midőn szándékát és utazása czélját megtudta, azt tanácsolta, hogy a fennírt sürgönyt intézze hozzám, mert alig gondolható, hogy S. nagyherczeg velem egy helyen akarna lakni. A vakmerő orosz szolga ezzel urának nagy szolgálatot vélt tenni, de arra nem számított, hogy az egyszer kifogok rajta. Megrendeltem a San-Remóban kiszemelt lakást azzal a kikötéssel, hogy ez megérkezésemig üresen tartassék. Előre küldtem cselédségem nagyobb részét és nehány fogatomat is, magam pedig gyermekeimmel Felső-Olaszországba rándultam, hol egykoron fiatal éveimben oly boldog órákat töltöttem. Három heti járkálás után San-Remóba indultam és megérkezésem napját első komornámnak, egy tisztes angol nőnek megsürgönyöztem. Nagy ámulatomra San-Remóba való elutazásom napján tőle azt a választ kaptam Bergamóba, hogy lakásomat S. orosz nagyherczeg foglalta el, s így számomra sokkal kisebb és kényelmetlenebb helyet kellett szereznie. Jól tudva, hogy Dickson asszony túlságos gondozásával még a jó helyet is rossznak találja, a lakás változtatásába hamar belenyugodtam, de S. nagyherczeg durva modorát ismerve, ki még a világ túlsó végén is Szent-Pétervárott hiszi magát, hol az embereket csupa időtöltésből az utczán elgázolja, mégis némi aggodalommal utaztam San-Remóba. (Folyt. köv.)

PASKIEVICS.

1849.

Negyvenegy évvel ezelőtt hét hétig egy lengyel eredetű orosz tábornok tartotta kezében Magyarország sorsát. *Paskievics* tábornagy, kit Miklós czár a lengyel forradalom legyőzése után a *varsói herczegi*, előbb pedig az *criváni grófi* czímmel ruházott föl, 1849 május 21-én még azt hitte, hogy az annak idején a czár személyes vezénylete alatt Magyarországba induló seregnél csak mint vezérkari főnök fog működni. Ugyanis *akkor iratott alá Pozsonyban*, — nem pedig mint sokan tévesen állítják, Varsóban, — *azon egyezmény, melynek értelmében Miklós czár 180 ezer embert küld Magyarországba az ott kitört polgári és katonai lázadás elnyomására, oly fentartással, hogy e számot belátása szerint szaporíthassa.**

A fővezényletet a czár tartotta fönn magának, és két embert szemelt ki a vezérkari főnökségre: *Gorcsakov* herczeg (II.) altábornagyot és *Paskievics* tábornagyot. Mindketten ügyetlen vezérek, rossz katonák, de annál furfangosb orosz diplomaták voltak. Gorcsakov mint hatalmas orosz főúr, minden tudatlansága mellett, a czár kedvencz udvaronczai közé tartozott; míg a semmiből magasra nőtt lengyel renegátot csak azért halmozta el kegyének különféle jeleivel a czár, mivel a lengyelek leigázásánál kegyetlenségével még az ó-orosz eredetü vezéreken is túltett.

Az 1834-iki lengyel forradalom alkalmával, közvetlenül a pragai véres ütközet után, *Konstantin nagyherczeg*, mint a czár alter-egója, kénytelen volt megtiltani Paskievicsnek, hogy az elfogott lengyel tiszteket, kik előbb az orosz seregben szolgáltak, rövid úton agyonlövesse, a mint ezt eddigelé tenni szokta. Midőn a nagyherczeg parancsa megérkezett, *Paskievics* épen 27 lengyel tisztre mondta ki a halálos ítéletet, és a szerencsétlenek már útban voltak a vesztőhely felé. A kegyetlen vezér parancsára vissza kisérték ugyan a lengyeleket, de *Paskievics* megfogadta, hogy akaratát a nagyherczeg ellenére is keresztül hajtja. A czár azon időben Lazsienkiben tartózkodott, hová Paskievics utána ment. Rövid kihallgatás után kieszközölte *Miklós* czárnál, hogy a nagyherczeg parancsának ellenére a kivégzés végrehajtassék. Ámde a czár főhadsegédei jól ismerték *Konstantin* nagyherczeg indulatosságát, ki ily esetben az efféle parancs átadásával megbizott egyént egyszerűen főbe lőtte vagy leszúrta volna, legjobb esetben pedig előbb vagy utóbb mulhatlanúl bekövetkező megrontását idézte volna elő. Az illetők tehát rávették Paskievicset, hogy a czár parancsát személyesen közölje a nagyherczeggel. Azon időben *Konstantin* főhadiszállásán Möllendorf és Gleiwitz porosz tábornokok is ott időztek, hogy az egyenetlen harcznak tanui lehessenek. Ezekkel a nagyherczeg csak akkor nem volt együtt, ha hivatalos jelentéseket fogadott vagy pedig kihallgatásokat adott; egyébkor a porosz uraknak mindig körülötte kellett lenniök. Midőn Paskievicset bejelentették, a nagyherczeg szintén velük kártyázott, de azért a tábornagyot maga elé bocsájtotta.

— Nos, mit akarsz Paskievics? — kezdé *Konstantin* nagyherczeg, a játékasztaltól fel sem kelve.

— A czár ő Felségétől levelet hoztam Fenségednek, — válaszolá *Paskievics* és átadta az iratot.

Az orosz udvari szokás úgy hozza magával, hogy valamely czári ukáz, prikáz vagy egyéb parancs átvételénél az illető, legyen az bárki is, az iratot levett föveggel és állva vegye át. Ámde a nagyherczeg, kinek fején tábori sapka volt, nemcsak hogy fel nem kelt, hanem a levelet elolvasva, Paskievics fejéhez vágta. «El szemem elől, te szuka fia! — ordítá a nagyherczeg, — mert a falhoz szegezlek mint valami rossz patkányt»** Ezzel aztán hintaját előrendelve, személyesen hajtatott Lazsienkibe a czárhoz.

A lengyeleket nem lőtték agyon, de *Paskievics* a czártól engesztelésül ennek gyémántokkal kirakott arczképét kapta, melyet holtig nyakán viselt.

Azóta *Konstantin* nagyherczeg Paskievicsnek halálos ellensége lett, de a lengyelekkel teljesen kibékült, míg a varsói herczeget még tulajdon rokonai is kilökték körükből.

Midőn tehát 1848 végén arról volt szó, ki legyen a Magyarországba induló sereg vezérkari főnöke, az udvari párt emberei mindent felhasználtak, hogy Paskievicset lehetetlenné tegyék.

Berg gróf, az orosz hadsereg vezérkari főnöke, látszólag Gorcsakov pártján volt, de kéz alatt arra biztatta a czárt, hogy Paskievicset vegye maga mellé, ki a magyar lázadókkal ép oly könnyen fog elbánni, mint a lengyelekkel. S csakugyan, midőn, eddigelé még senki által fel nem derített okokból, Miklós czár az utolsó pillanatban lemondott arról, hogy katonáit személyesen vezesse Magyarországba, *Gorcsakov* mint vezérkari főnök jutott *Paskievics* mellé, kire a czár serege vezérletét bizta.

* Lásd Muraviev, orosz vezérkari ezredes emlékiratait, I. kötet 37—46 lap, továbbá Osten-Korff báró (Paskievics hadsegéde) emlékiratait, I. kötet 96 lap stb.

** Lásd Möllendorf tábornok emlékiratait. I. kötet. (Berlin 1846.)

Igy aztán a két halálos ellenség, akaratuk ellenére, közös működésre lőn utalva.

Paskievics egyéb viselt dolgai bennünket nem érdekelnek annyira, mint átkos működése Magyarországon.

Kétséget nem szenved, hogy teljhatalmánál fogva, melyet urától kapott, sokkal több jót cselekedhetett volna, mint rosszat.

Első fellépése azt mutatta, hogy a háborut komolyan veszi, és nem ügyel a Bécsből és Pozsonyból kapott értesítésekre, melyek szerint a magyar hadsereg egy óráig sem fogna az orosz csapatoknak ellenszegülni, mihelyt ezek teljes számmal a határt átlépték. Emlékirataiban, melyeket hadsegédjének, Osten-Korff ezredesnek nagyobb részt tollba mondott, a többek közt felemliti, *hogy a czár maga soha sem vonta volna vissza csapatjait Magyarországból a szőllősi fegyverletétel után. Ezt — irja Osten-Korff — Paskievics is megtehette volna, sőt Erdély is kezeiben marad, ha teljhatalmát e részben komolyan felhasználja.*» E helyett a váczi kudarcz után, midőn legjobb katonáit a visszavonuló félben lévő magyarok csufosan elverték, egyszerre halálos ellensége lett a magyaroknak, kiket az oszrákok dühének és bosszuvágyának kiszolgáltatott.

Julius 17-éig *Paskievics* minden cselekedetei oda mutattak, hogy a fenforgó véres viszálynak békés úton való kiegyenlítését nem ellenzi. Mihelyt értésére esett, hogy *Lüders* és *Grotenheljm* Erdélyben *Bem* erejét megtörték, s így attól nem tarthatott, hogy utóbb két tűz közé szorul, mintegy tüntetőleg az Alföld felé vezette seregét, hogy ott a végleges leszámolást a jó szerencsére bízza. *Paskievics* a magyar csapatokat nem üldözte volna, ha Erdély felé veszik útjokat; jól tudta, hogy oly roppant túlerőt tart kezében, melynek egy hatod része is elegendő azok legyőzésére. Őt csak Haynau henczegései és a magyar fővezér vakmerősége bántotta, ki egy úton indult vele a Maros völgye felé. A temesvári ütközet szerencsétlen vége felszabadította az osztrák sereg zömét, és *Görgei* nemkülönben *Kossuth* békeajánlatai már későn jöttek. Semhogy a magyar sereget az Arad ellen nyomuló Haynau közreműködésével megsemmisítse, inkább elfogadta a föltétlen megadást, mely őt seregével együtt a nevetség tárgyává tette. Haynau Temesvárnál győzött, míg Paskievicset Váczná egy maroknyi csapat majdnem a Dunába szorította, és Debreczennél katonái közül többen estek el, mint a csatavesztett magyarok soraiból.

Paskievics nem tűrte el a sors ezen csapását, hanem nemtelen boszúját a kezébe került hadifoglyokon töltötte, oly formán, hogy ezeket, nehány ember kivételével, Haynaunak kiadta, holott hatalmában állott volna, mindannyiokat szabadon bocsájtani, vagy pedig csakis a teljes amnesztia feltétele alatt adni ki.

Az orosz fővezérben furcsa vegyületét találjuk a zsarnoki hatalmával visszaélő középkori Condottierenek és a szolgalelkű keleti rablófőnöknek. Ujjat húz mindenkivel, ki akár Bécsből, akár Varsóból intő tanácsokkal közelít feléje; tökéletesen mellőzi szövetségesét, ki őt orránál fogva a Dunáig csalja, hogy onnét saját szakállára olcsó babérok után nézzen. Midőn aztán oda lyukad ki egész működése, hogy roppant seregével majdnem kardcsapás nélkül kénytelen hazamenni, mivel a magyar vezér botor dolognak tartja a húszszoros túlerővel való mérkőzés további folytatását, Paskievics egészen visszaesik Lengyelországban vitt szerepébe, és örök időkre gyűlöletessé teszi az orosz nevet Magyarországon, holott annak ellenkezője teljesen hatalmában állott volna.

Vannak emberek, kik mai napig is azt hiszik, hogy *Paskievics* csakis azért fogadta el a feltétlen megadást, mivel a bekövetkező téltől s esetleg valamely újabb járvány pusztításaitól félt. Erre nézve a tényálladékon kivül, melyet józan felfogásu ember tagadásba nem vehet, még azt is fel kell említenünk, hogy azon esetre, ha Paskievics a békeajánlatokat kerülve, a kard élére bizza a végső elhatározást, valószinűleg megérhette volna, hogy újra Haynau segítségére siessen, ki ez alkalommal bizonyára az oroszok megelőzését keresve, belénk kapott volna.

Paskievics utóbb látszólag megbánta elhamarkodott tetteit, de a következés azt mutatta, hogy benne a hiuság, mely minden gyarló hatalmas embernél előtérbe szokott lépni, csak bizonyos mértékre szorult, melyen túl önző czéljait nem vihette. Emlékirataiban nyiltan bevallja, hogy

Jendrassik Jenő

l.

Szépm. Mivr. Ed.

I. 188 l.

Jendrassik Jenő

Margitka archépe
repr -

KMTárs 1910. tav. Eiöll-
kat.

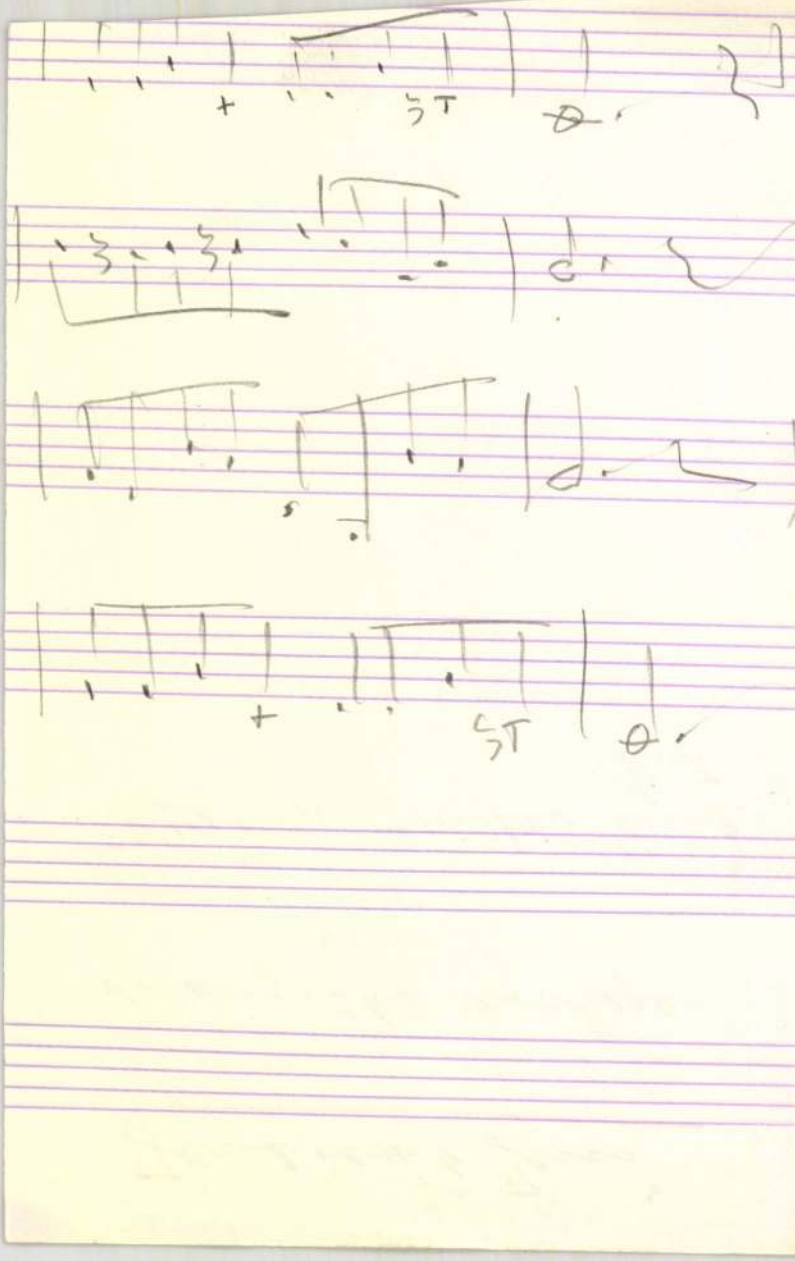

Jendrássik Géza

szül. Budapest, 1893 febr. 6.

1911-12. I. Első osztálybeli mű-
vésznövendék Balló Edénél
Reálisk. egészegy.

1911/12. II. Első osztálybeli Balló
Ede, Bosmay István.

Liber Augustus VI. 205.

Jendrássik Géza

szül. Budapesten 1893 febr.
6. Rk. Reál. érettsz.
1918/19. I. másodéves mun-
verzűrv. Balló Ede
1918/19 II. másodéves u. o.

K.

Horváth Géza dr. VIII. 140.

~~Heyer Arthur~~
Jendrassik Jenő

338 ~~Boemm Hitta~~. Műteremsarok. Olajf. Eladó.
339 **Túry Gyula**. Szt. Márk-dom Veneziaban. Olajf. Eladó.
340 ~~Basch Gyula~~. Arckép. Olajf. Magánt.
341 **Pap Emil**. Tükör előtt. Olajf. Eladó.
342 **Spányik Kornél** Kártyavetés. Olajf. Eladó.
343 **Szász István**. Készülődés. Olajf. Eladó.
344 **Kunwald Cézár**. Csendélet. (Virág.) Olajf. Eladó.
345 **Nádler Róbert**. Mohos tetők. Olajf. Eladó.
346 **Katona Nándor**. Emlékezés a Dnjeperre. Olajf. Eladó.
347 **Nádler Róbert**. Esős nap a Dráva mentén. Olajf. Eladó.
348 **Jendrássik Jenő**. K. fiúk arcképe. Olajf. Magánt.
*349 **Nádler Róbert**. Falusi tócsa. Olajf. Eladó.
350 **Mányai József**. Nehéz felelet. Olajf. Eladó.
351 **Kunwald Cézár**. Csendélet. (Virág.) Olajf. Eladó.
*352 **Stetka Gyula** Kurucvilágból. Olajf. Magánt.
353 **Nádler Róbert**. Drávasztárai asszonyok a varrásnál. Olajf. Eladó.
354 **Nádler Róbert**. Virágok. Olajf. Eladó.
355 **Szlányi Lajos**. Csendélet. Olajf. Eladó.
356 ~~Gergely Imre~~. Részlet Veneziából. (Rio Ogni Santi.) Olajf. Eladó.
*357 **Vajda Zsigmond**. Auguszta főhercegasszony ő csász. és kir. Fensége arcképe. Pastell. Magánt.
358 **Vajda Zsigmond**. József főherceg ő csász. és kir. Fenség arcképe. Pastell. Magánt.
359 ~~Gergely Imre~~. Részlet Veneziából. (Rio del Piombo.) Olajf. Eladó.

XII. TEREM.

360 Bruck Hermina. Kertkerítés. Olajf. Eladó.
361 Pogány Margit. Öreg ember. Olajf. Eladó.
*362 Nyilasy Sándor. Női akt. Olajf. Eladó.
363 Dombi Lajos. Ablaknál. Pastell. Eladó.
*364 Heyer Arthur. Quod licet Jovi, non licet bovi. Olajf. Eladó.
365 Kézdi-Kovács László. Erdő széle. Olajf. Eladó.
366 Heyer Arthur. A napos helyen. Olajf. Eladó.
367 Aggházy Gyula. Erdő széle Olajf. Eladó.
368 Aggházy Gyula. Kis svábhegyi út. Olajf. Eladó.
369 Aggházy Gyula. Esthangulat. Olajf. Eladó.
370 Gerster Károly. Árva leány. Olajf.
371 Mányai Jónás. Öltözködés közben. Olajf. Eladó.
372 Gyügyei Nagy Zsiga. Mikor nincs otthon senki. Olajf. Eladó.
373 Gyügyei Nagy Zsiga. Bűnbánó Magdolna. Olajf. Eladó.
374 Komáromi Kacz Endre. Dr. Nagy Dezsőné arcképe. Olajf. Magánt.
375 Gyügyei Nagy Zsiga. Vadorzó. Olajf. Eladó.
376 Gyügyei Nagy Zsiga. Második ifjúság. Olajf. Eladó.
377 Gyügyei Nagy Zsiga. Napsugarak. Olajf. Eladó.
378 Baditz Ottó. Legelőn. Olajf. Eladó.
379 Baditz Ottó. A forrás. Olajf. Eladó.
380 Baditz Ottó. Tavaszi nap. Olajf. Eladó.
381 Papp Bertalan. Vallomás. Olajf. Eladó.
382 Vörös Ernő. A falu leánya. Olajf. Eladó.
*383 Pap Emil. Téli estéken. Olajf. Eladó.
384 Vörös Ernő. Vasárnap délután. Olajf. Eladó.
385 Földes Imre. Nyári nap. Olajf. Eladó.
386 Löschinger Hugó. Kecske kis gidával. Olajf. Eladó.

Jendrassik Jenő

Vas. Ujs., 1891. 50. sz.

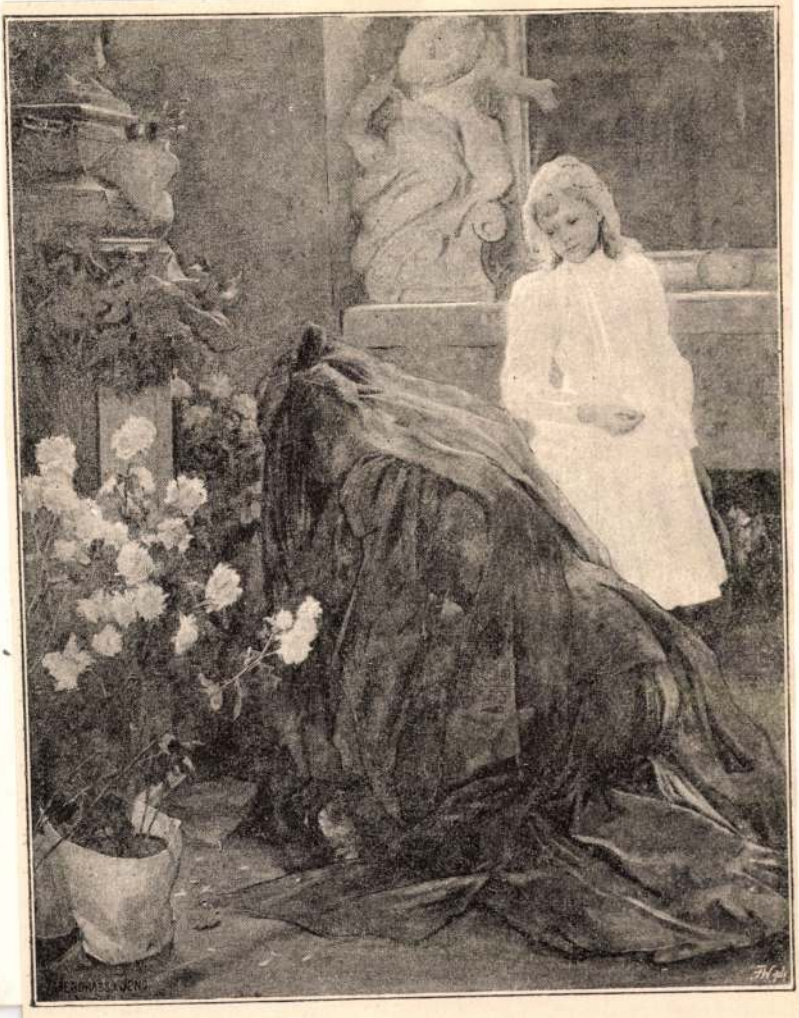

Jendrássik Jenő: *Az özvegy.*

kerül már reggel a fogyasztó asztalára.

Kapható a tejfiókban minden, a legjobb üzemekből származó elsőrendű tejtermék, úgymint: habtejszín, kitűnő tejfel, túró, sajt, vaj és egyéb élelmiszerek, pl. kenyér, péksütemény, tojás, méz, stb.

A tejet és az egyéb megrendelt árukat kora reggel és a nap bármely szakában készséggel

HÁZHOZ SZÁLLÍTJUK

Kérjük, tegyen próbarendelést, hogy a tej kitűnő minőségéről meggyőződjön!

Teljes tisztelettel:

SZABÓ JÁNOS

a Műegyetemi Tangazdaság tejárusítója.

Jendrassik Jenő

Vas. Lyc. 1891. 828 l.

A mult számunkban már bemutatott életképeken kivül ez úttal még nehány sikerült műre hivhatjuk fel olvasóink figyelmét.

Finom ízlésről s nemes felfogásról tesz tanúságot *Jendrássik Jenő* «Az özvegy» című festménye. A férje sírja előtt térdre borúló gyászos nő alakján annyi báj és oly benső érzés vonúl végig, oly gyöngéden hangsulyozott ellentétben áll azzal a derült arczú, fehér ruhába öltözött szőke leányka, s a legutolsó részletig a kidolgozás oly gondos, hogy *Jendrássik* ezzel a művével megerősíti a tehetsége iránti bizalmat.

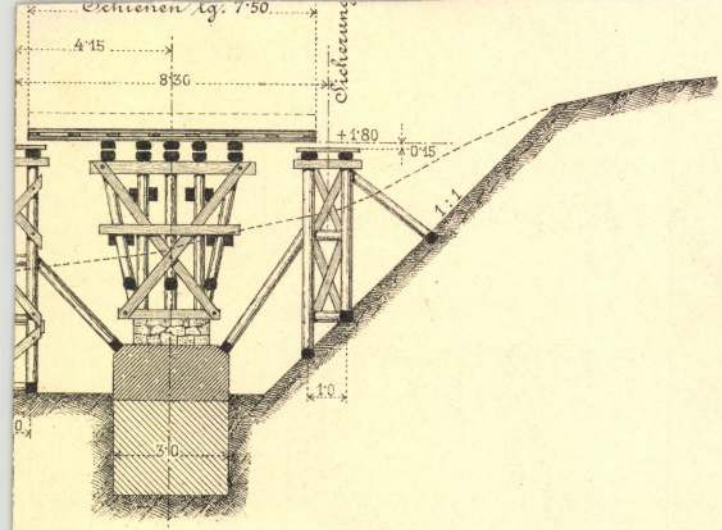

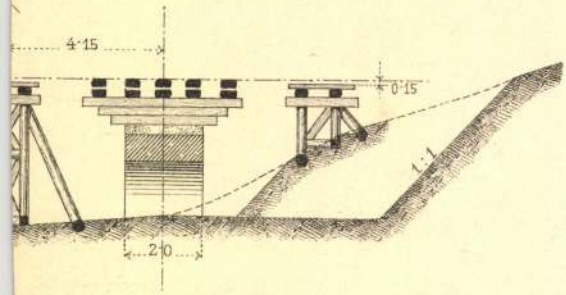

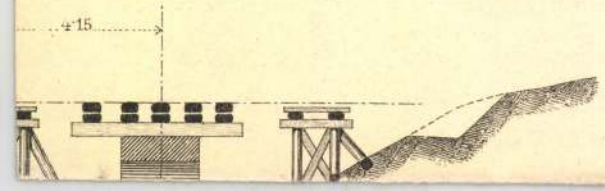

G
Ein last met
p
p
p
p

Jendrasik Jenő

festő

Egy jeles tanár emléke. Az orvosi egyetem nemrég elhunyt nagynevü tanára, *Balogh Kálmán* emlékének megörökitésével foglalkozott legutóbbi ülésében az orvoskari tanártestület s elhatározta, hogy helyisége számára lefesteti Balogh életnagyságu arczképét. A mü kivitelével már meg is bizta ifj. *Jendrasik Jenő* festőmüvészt. Ezenkivül egy bizottságot küldött ki annak eldöntése végett, hogy vajjon az elhunyt tudósnak a temetőben állitsanak-e siremléket, vagy pedig mellszobrot az üllői-uti klinika telepén.

Vas. Ujs. 1889. 653. l.

II. 3823. Jendrassik Jenő, 20 éves, kath., született Budapesten, Magyarországon, atyja egyetemi tanár, antik osztály. 1880 okt. 11.

Loni 183. l.

Jendrássik Jenő

Lidére

Biró József

A marosvásárhelyi képtár

MAGYAR MUVESZET

1937. 178. l.

---

irod.

Cinpe 1934

kiutalványoztatni kegyeskedjék.

Fogadja Nagyméltóságod
nyilvánitását

Budapest,1937. novembe

Nagyméltóságu

H ó m a n B á
m.kir. titkos taná
Vallás- és közokta

AZ ARANYAK VISSZFÉNYE.

Irta SCHMIED MARIE.

(Utánnyomás tilos.)

I.

Kissé kinyitotta az udvarra nyiló ajtót, hogy beszólitsa kisebbik fiát, a ki alig volt még kilencz éves.

Ez a gyermek legkevésbbé érezte az elszegényedés terhes voltát. Kis gyermek volt még egészen, mikor kiköltöztek a Sárosdy kastélyból, ebbe a földszintes, külvárosi házba, hol annyi a szőkehajú gyermektárs, s oly jó bujosdi esik a tágas udvaron.

Szinte jobb itt, a nehány poros ákáczfa alatt s az udvaron végigfolyó esővíz csatorna körül hanczurozni, mint a sárosdi angol kertben, a hol tilos volt a fűre lépni.

— Zoltánka, Zoltánka! a tanitó úr! kiáltott ki édes anyja.

Ott ült néhány virágcserép mögött Zoltánka s egy vizi malom szervezetén törte barna fürtös, kedves fejét.

— Tüstént mamám!

A «tanitó úr» már az ablaknál állt s kimosolygott pajkos, virgoncz eszű kedvenczére.

Alig lehetett husz éves.

Magas, szikár ember volt, olyan közönséges arczú ember, a kit ha egyszer látunk csak, nem tudjuk többet emlékünkbe idézni az arczát. Hanem a szemeiben, nagy, világoskék szemeiben volt valami vonzó, melegítő s szomorító.

Telve voltak jósággal, csöndes mosolygással s mégis végtelen szomorú szemek voltak.

A «tanitó úr», névszerint Heiden Elemér iskolatársa volt Endrének, az idősb Sárosdynak; a kis Zoltit csak úgy oktatta, barátságból.

A régi, büszke Sárosdyné arczán égő pir fut is mindig át, ha Heiden csontos ujjai megkopogtatják az ajtót.

S ha nem tudná, hogy Rózsának, az ő gyönyörüséges lányának ezek a látogatások örömet szereznek, nem is egyezett volna bele Elemér szíves ajánlatába.

Rózsa úgy kérte.

— Olyan jó fiú, úgy szereti Zoltánkát. Aztán Zoltánkának milyen jó lesz ha nem kell a sok csintalan, rosz gyermek közé keveredni a népiskolában. Még valami betegség ragadna rá. — Fogadd el anyám! Olyan szivesen jön; ő a mi utolsó jó barátunk. Azután szeretem Elemért, olyan szép szemei vannak édes anyám. . . .

Hanem az öreg Sárosdyné jól tudja, hogy mért tetszenek Rózsának oly igen Heiden szemei. . . .

. . . Most együtt ülnek, mindhárman.

Jendrassik Jenő. Szénagyüjtők.

A képzőművészeti csarnok őszi kiállításából.

Jendrássik Jenő

+ Kőkényesd 1919
dec. 25

Révai XX. 429. l.

rszágos Bizottsága
ikos u 10
ü 1
Budapest

Jendrassik Jenő

Vége c. olajf., mely a Szépművészeti Múzeum lesése, a Déri Múzeumban.

Erik Déri 1934. 31. l.

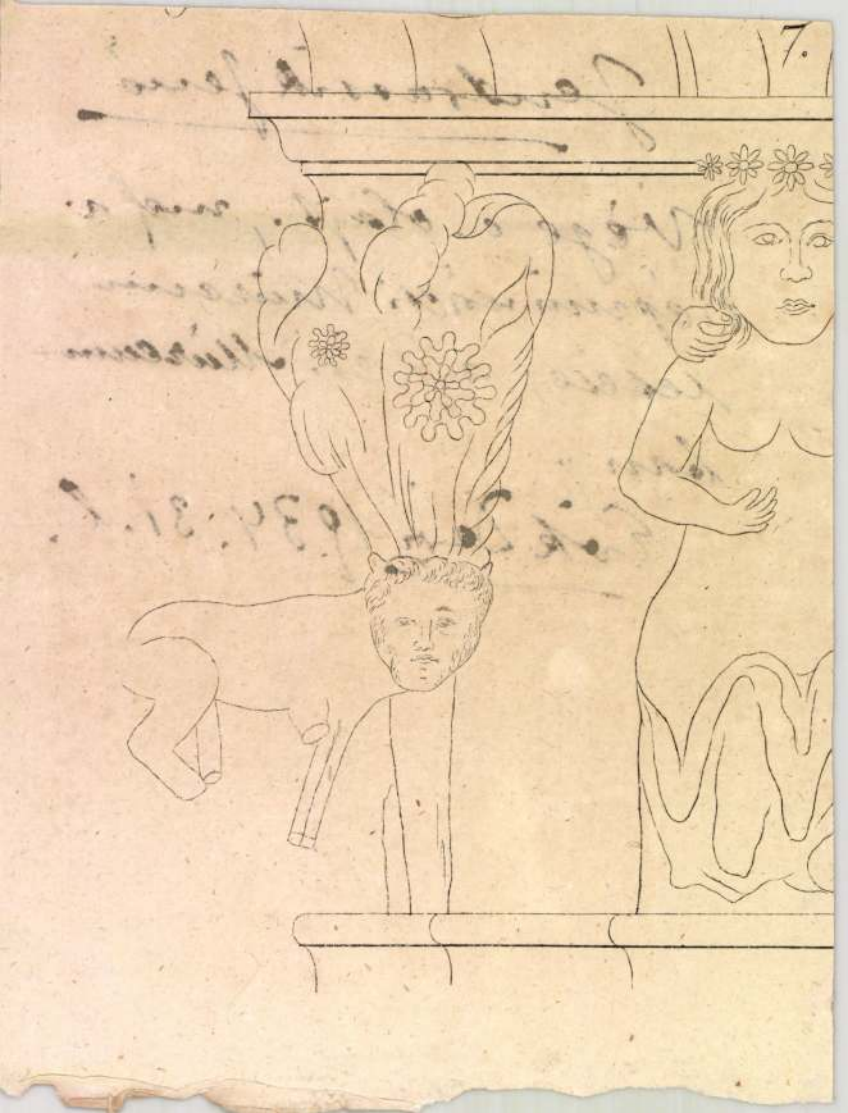

JENDRASSIK *Jenő*, festő, * Budapest 1860 okt. 30, † Kökényesd 1919 dec. Jogi tanulmányok után Münchenben tanult festeni s Budapesten letelepedve érzelmes életképeket festett, később főkép gyermekarcképei révén vált népszerűvé (Teleki, Hadik, Károlyi stb. családok). Korai képeit a tónus finomsága és szentimentális vonások jellemezték: Kanapén ülő leány, Lidérc, Magdolna, Misére, Öreg asszony, Özvegy, Próba után, Vége! és Pásztorlányka c. képei a Szépm. Múz.-ban vannak, Ebéd előtt című festménye a főváros tulajdona.

E. G. I. 572 1.

708. *Damjanich János*

Mellig, kissé balrafordu
vénye diszíti. Feje elől kopas

szakálla fekete. Zsinóros
köpenyének bélése és gallér

Vászon, méretei 71 : 57·7 c
50 K. — Vétetett a gr. Krei
A megszerzésére vonatkozó ada
lelt. sznál. — Átvétetett 1895 ápr
jegyzék VIII. — Az átvételt tu
8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

Jendrassik Jenő

Árverési Csarnok aukció
kat. 1934. szept.

440. *Jendrassik Jenő:* Dinnyeszüret.

AZ 1911—12. ÉVI JUBILÁRIS TÉLI KIÁLLÍTÁSON RÉSZTVEVŐ MŰVÉSZEK NÉVSORA

Aggházy Gyula, festő, VI., Andrássy-út 71. (456, 544, 805.)
Aggházyné Balló Mariska, festőnő, Rákospalota, Villasor 6. (752.)
Andaházi Kasnya Béla, festő, Mátyásföld. (614, 833.)
Angyalffy Erzsébet, festőnő, VII., Thököly-út 27. (648.)
Bachmann Károly, festő, Újpest, Zrinyi-utca 5. (168, 171.)
Baditz Ottó, festő, IX., Ráday-utca 15. (177, 494, 529, 557, 608, 677, 682, 686.)
Balló Ede, festő, VI., Városligeti fasor 26. (247, 481, 489, 560, 563.)
Baranszki E. László, festő, X., Család-utca 31. (558, 685, 807.)
Basch Andor, festő, VII., Városligeti fasor 31. (888, 905.)
Basch Gyula, festő, VII., Városligeti fasor 31. (579, 580.)
Bató József, festő, III., Zsigmond-utca 14. (821, 824.)
Báhnó Pál, szobrász, VI., Eötvös-utca 4. (286.)
Bánk Ernő, festő, VI., Szondi-utca 37/b. (699, 741.)
Bednár János, festő, VII., Aréna-út 58. (642, 674.)
Belmonte Leo. Gödöllő. (918.)
Benczúr Gyula, festő, VI., Bajza-utca 23. (25—27, 29, 31—33.)
Berán Lajos, szobrász, IX., Ráday-utca 41. (356, 385, 391, 403.)

Jendrassik Jenő

JENDRASSIK JENŐ ezúttal kedves életképet állított ki. Egy homályos kávéház szögletében csinos nőalak ül, a ki épen theázik s várja a háló-

JENDRASSIK JENŐ.

fordítás

jába kerülő áldozatot. Nagyvárosi alak ez a szegény lény, a kit a művész «Lidércz»-nek keresztelt el. Jendrassik a legegyszerűbb tárgyakat festi meg, nem keres nagyszabású tárgyakat, de a mit fest, az jól van megfestve.

Jendrassik 1860-ban Budapesten született s művészi tanúlmányait főleg Münchenben fejlesztette Hackl tanár és Benczúr Gyula oldalán, majd Párisba ment. 1892-ben kapta a Ráth-dijat «Özvegy» című képéért, később pedig 1895-ben «Vége» című képéért a gr. Károlyi-dijat. Mostani festményét, a mely a művész feltünő haladásáról tanuskodik, képben is bemutatjuk.

Paur Géza Magyar művészek kiállitása a Műcsarnokban. Vas. Ujs. 1898. 853. C.

JENDRASSIK JENŐ: L. K. KISASSZONY ARCKÉPE.

tavaszi tárlatáról.

A Könyves Kálmán jogosítványával.

Jendrassik Jenő
Ország-Világ 1912, 5 sol

A Nemzeti Szalon a magyar művészet ügyét közel húsz év óta szolgálja. Sok nehézséggel kellett megküzdenie, gyakran állott a bukás szélén. Valódi erőhöz sohasem jutott. A társadalom zöme iránta mindig hideg volt. Fenmaradását is csak annak köszönhette, hogy mindig akadtak egyesek, akik önzetlen munkával segítségére siettek.

Ez a szomorú pangás annak a következménye, hogy nálunk a művészet iránt nincs kellő érdeklődés, nincs elég szeretet. Kevesen lelkesülnek érte úgy, mint ahogyan megérdemelné. Csak igen kevesen érzik annak a szük-

Alig ismerek nagyob
valamit, ami annyira l
ami a gondolkozást és
mindennapi gondjai föl
szet alkotásainak szen
jó misztikus kapcsolatb
A szép magasztos
latokat ébreszt az
harmoniája lelki harm
szépet megérti és val
lesz a jó iránt is. A l
természetnek és a va
hatása alatt állani. Ritk
életet, ritkán érzünk a
iránt, ritkán érezzük
sségek
az

JENDRASSIK JENŐ. VIRÁGÁRÚS LEÁNY.

KMTárs. 1889/90. sebi kiáll.

Jendrassik Jenő

Jendrássik Jenő

Jendrássik Jenő: Emese álma.

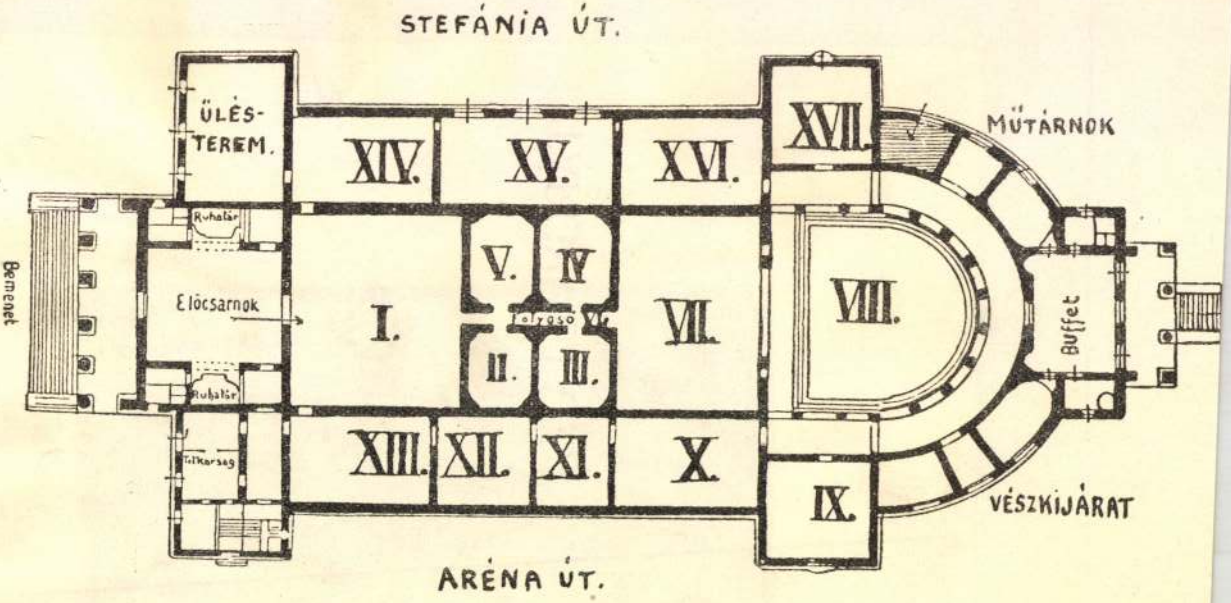

VASTAGH GÉZA: Cédruserdő (Algir).

Képrőm. Tass. 1913/14. téli
Wall

Jendrassik Jenő
Vas. Ujs. 1890. 799. l.

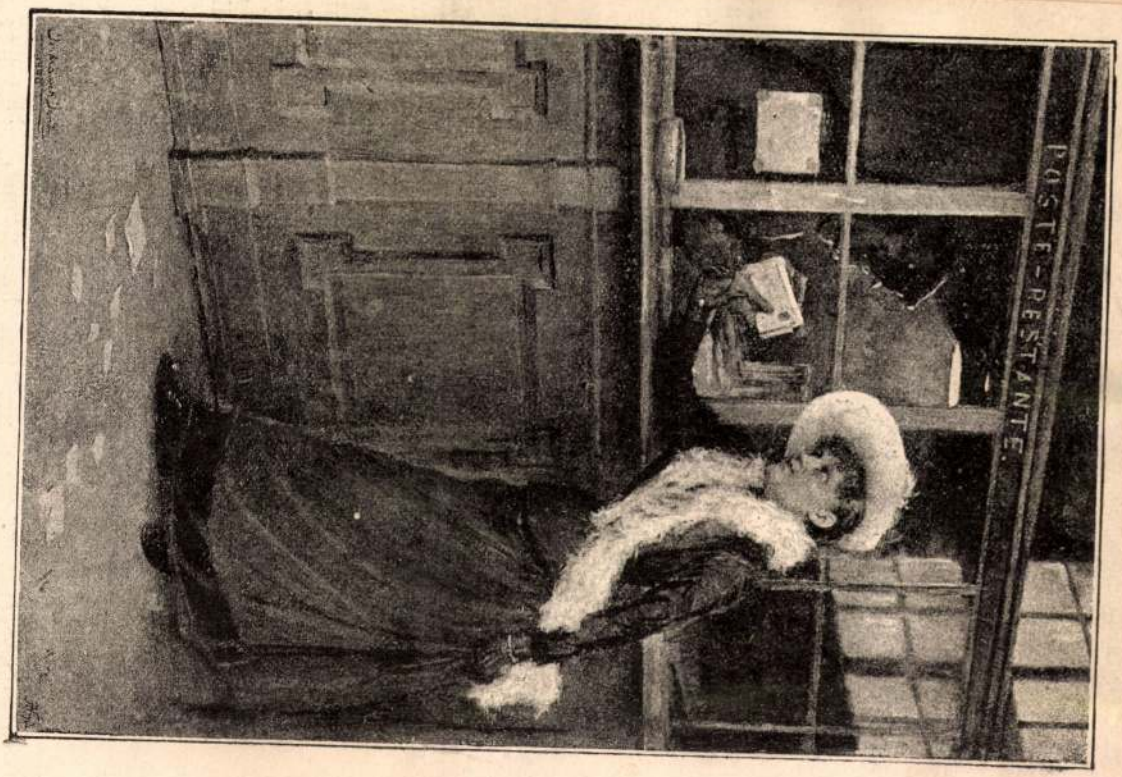

JENDRÁSSIK JENŐ: *Poste-restante.*

Demjén László «Vándor köszörűs»-e az utczai életből ismert alak, hiven adva. *Grünwald* Bélától «Isten kardja» egy legenda feldolgozása, a mint a pásztorfiú előtt a földből kilövelő tűz közt vetődik föl az Isten kardja, mely győzelemre vezet.

Ezzel végezzük az életképek bemutatását. *Ebner* Lajostól a «Tiszaparti halászok» tájképi részlettel körülvett genre-kép, a parton pihenő halászokkal, festői intelligenciával előadva.

A tájképek közt is sok érdekesre találunk. *Telepy* Károlytól a «Balaton öble Szigligetnél», továbbá «Őserdő-irtás a negliczai havasokon», *Aggházy* Gyulától a szép tükrű «Balatoni rész-

ki magát, olc
alkalmazni.
nem tűzvesz
hogy az ily v
ellen. Pettsb
nagyon dics
ugyan e czél
hírhedt khir
lopokra 6 n
és gyilkosok

A villamv
kisérletkép s
ban már fe
amerikai vá
kilométer h

Jendrassik Jenő

Vas. Ujs. 1913. 659. l.
(Magyar kiállítás Tokióban.)

Kiscell
Abudantrin

3

179, 180, 182,

Jendrássik Jenő

Leányarchép, repr.

Uj Idők 1913. I.

315. l.

Jendrassik Jenő

Erod

Vas. Ujs. 1890. 800 l.
(A Munsarnok kiállítása)

KIRÁLYI EGYETEMI MAGYAR NYOMDA

31 nap **OKTÓBER** 41. hét

6 Vasárnap	Brunó hv. *Brunó*
7 Hétfő	R.-fűzér kir. *Amália*
8 Kedd	M. Nagyassz. *Etelka*
9 Szerda	Dénes pk. *Dénes*
10 Csütörtök	B. Sz. Fer. *Gedeon*
11 Péntek	Placidia *Brigitta*
12 Szombat	Miksa *Miksa*

Jendrássik Jenő

Daisy c. női arc-
kepe repr.

Vas. Ujs. 1904. 802. l.
807. l.

Jendrássik Jenő

Emlékek közt c. képe repr.

Vas. Ujs. 1904 (241, 242. l.

(A Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításából.)

Bélapátfalva

118

Jendrassik Jenő

1860 – 1919

l.

Sör vezető 302. l

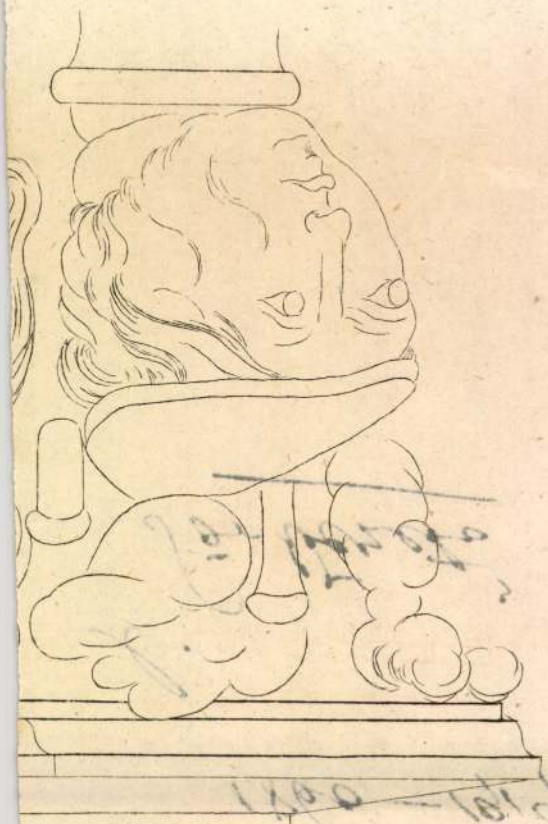

Jendrássik Jenő

Arcképcsoport
(Anya és leánya)
c. Képe repr.
1885. orsz. kiáll. Eat.

Jendrássik Jenő

irod
2

Vas. Ujs. 1897. 202. l.
(Müveszünnepély a
Mücsarnokban, kappel.)

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

OKTÓBER

31 nap — 42. hét

16 Vasárnap	
17 Hétfő	
18 Kedd	
19 Szerda	
20 Csütörtök	
21 Péntek	
22 Szombat	

Jendrassik Jenő

vód
3

Vas. Ujs. 1897. 217. l.
(Aïvaszovszky Iván oroszfestő Budapesten.)

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

JÚLIUS

31 nap — 28. hét

10 Vasárnap	
11 Hétfő	
12 Kedd	
13 Szerda	
14 Csütörtök	
15 Péntek	
16 Szombat	

Jendrassik Jenő

Felesegem és leányom
archépe repr.
Vas. Ujs. 1918. 200 l

Gyarapodás.

leg emelkedik a magasba, (és a hol vértesek
él lándzsa van, hárman pisztolyt süt-
k. Leghevesebb a tusa a lerogyott szürke
akar). Balra piros kabátú kürtös vágtat
k körül, elesett katonákat és lovakat
meg egy ló hever a földön. Ez utóbbi
ekszik, arczczal jobbkezére borulva és
szélmalom köti le figyelmünket.

cm.
sewffy Bélától 10 koronán (135/91. No. IV).

802

Jendrassik Jenö

52. Jendrássik Jenö: A visszautasitás.

Herrer Cézár

11. Herrer Cézár: Otthon.

Műcsarnok 1908. tav. kiáll.

MDK

Jendrassik Jenő

Német parasztlány, o.

Főv.Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952

9000 - 67.5487

Jendrassik Jenő

"Tavasz" c. alkotását igen megdicséri a lap "A Mücsarnok tavaszi nemzetközi tárlata" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. ápr. 13. XXIV. évf. 15. sz. 240. lap

Jendrassik Jenő

A "Kiváló" művészek között említi meg a lap, "Téli kiállitás a Műcsarnokban" c. beszámolójában, de csak az ott szereplők neveit említi anélkül, hogy műveiket ismertetné.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. nov. 29.
XXV. évf. 48. sz. 857. lap

M.D.K.

Jendrassik Jenő

"Klárikájáról készitett képét" dicséri N. Istvánffy Gyula festőművész "A Képzőművészeti Társulat kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó 23. kötet
230-254. lap

M.D.K.

Jendrassik Jenő, festő

„Konopén ülő lány" c. képével szerepel a Szépművészeti Muzeum ujabb szerzeményeinek kiállitásán.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 459.

/a cikk megj.: „Világ" 1917. máj. 26. /

MDK

Jendrassik Jenő

A visszautasitás, festm.

Mücsarnok, 1908. tav.kiáll.

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919.

Merengés, olaj

Árverési Közlöny 94. aukció 28 l.

MDK

Jendrassik Jenő
Alkonyatkor, olaj
Ozsonnához, "

KUT 19o7/8. téli kiáll.

MDK

Jendrassik Jenő
Babpirgáló leány, olaj

KUT 1907/8. téli kiáll.
34 l.

MDK

Jendrassik Jenő

Gyermekarckép, olaj

KUT 1907/8. téli kiáll.
34 l.

MDK

Jendrassik Jenő
Gyermekarckép, olaj

KUT 1907/8. téli kiáll.

34 l.

MDK

Jendrassik Jenő

1915, festm.

KUT 1915/16. téli kiáll.

M.D.K.

Jendrassik Jenő

"Az Országos Kiállitásról" cimmel ir Dr. Berényi Pál és a müvész kiállitott képei közül a korábbiakról dicsérettel emlékezik meg, az ujabbakat birálja.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. juli. 26.
7. évf. 44. sz. 699-7oo. lap

Jendrassik Jenő /1860-1919/
Női tanulmányfej, paszt.
Emlékek közt

Ernst Muzeum aukciói. XII. 17 1.

Mik
titu
más
A p
mon
épü
Pog

R.k.
azó
Tört
rint
18o
ban
tem
vak
184
nya

Jendrassik Jenő
Kerti munka, olaj

Magyar Képzőművészek Segítő Bizottsága. Művészeti kiállitás. 1914. 4 l.

ɜa adja. A keskenyebb szentélyt széles,
es diadaliv választja el a hajótól. Fü-
ɔlaboltozattal, az oltár felett félgömb-
t, az egyenes záródásu apszisban, mely-
kai lekerékétettek.
zés: Főoltár: kétoldalán egy-egy kanel-
t korintizáló fejezetü féloszlop, felet-
ány s ezt szegmentiv köti össze. Szine
diszei aranyozottak. Képe Szt.Mártont
ja lovon ülve, amint köpenyének felét
snak adja. A Historia Domus szerint a
Bodonyi János és társai költségén ké-
791-ben, a képet Bécsből hozatták 2oo
rt.
yancsak ők készittették 1792-ben az uj
kulumot, mely fogazattal és ajtaja felett
szoruval diszitett. Néhány évtizeddel
észült a szentélyben lévő, egyszerü,
erősitett, nyolcszögü keresztelőkut,

Jendrassik Jenő

A pócsi bucsu, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarossziget i kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 7 1.

szintesen tetszőleges tagol
ajtaja felett félkörös ivmező
félkörös záródásu nyilás. Tör
héjjazattal.

Chobot spesint
viszont a h

Jendrássik Jenő festőművész
Az özvegy. Olajf.
A Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
1900 szeptember 16.

pold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 249. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Xavéri Szent Ferenc halála

Vászon, olaj, 135×95 cm.
Jelezve jobbra: Gebhard Flatz, 1874.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 45. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 37. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona III., 1879., 20. szám. — Rényi 23. l. — Z. Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 771. l. — Maszlaghy II., 212. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 249. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Szent Cecilia

Vászon, olaj, 130×95 cm.
Jelezve lent: Gebhard Flatz pinxit MDCCCLXXV
Simor prímás rendelte a művésznél.
A Műcsarnok ünnepélyes megnyitásán ki vo
állítva.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki kép
tár. Esztergom, II., 1875., 45. szám. —
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtá
Új Magyar Sion, VII., 1876., 37. l. — Föl
váry István: Az esztergomi érseki képtá

MDK

Jendrassik Jenő, festőművész.

Magdolna, festm.

Képzőm. Társ. téli kiáll. VU, 1903.47.sz. 781 l.

Jendrassik Jenő festőművész
~~Osztrák-~~Magyar ~~monarchia~~ művészet~~nek kiállítása~~ Oroszországban.
Mücsarnok, 1899, 4o5 l.

BUDAPEST, I., VÁR, PÁZMÁNY-UTCA 1.

ällás- és közoktatásügyi

elet alapján kifizetendő dijazások.

sz. Bizottságának Elnöksége

, üllői út 33/35. szám

részére,

21. n letette, 193 5 év marcius hó 21. nap-

~~n foglalta el,~~

a havi 80 P dijazásnak részösszege fejében Huszon-

68 f.-t és 193 5 év április hó 1.-étől

cimén havi Nyolcvan (80) pengőt folyósitok.

vábbá az öregségi járulék teljes összegében fent neve-

kaadó tartozik fizetni, ennélfogva a fent nevezett után

hó napjától 193 . év hó

hó 1.-től kezdve pedig havi P

hó 12 n.

miniszteri tanácsos.

névmutatóban, az utalványozási gyüjtőkimutatásban és

hó n.

MDK

Jendrassik Jenő

Az udvarban, festm. repr.

Uj Idők, 1907.8. XIV. 9.sz. ~~XXXXX~~ 199 l.

MDK

Jendrássik Jenő

a kiáll. anyagának előkészitésére kiküldött bizotts. tagja

A nagy római kiáll. Művészet, 191o. 178 l.

M.D.K.

Jendrassik Jenő

"Vége" c. festményével Károlyi Tibor gr. ezer forintos díját nyerte el, -közli "A HÉT TÜKRE" c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. jan. 13. 17. évf. 3. sz. 47. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

Jendrassik Jenő

"A Milleniumi Kiállitáson való méltó képviselet érdeké"-ben Wekerle Sándor miniszterelnök összehivta a Képzőművészek Egyesületének tagjait a Képzőművészeti Kiállitásra vonatkozó tervek megbeszélése végett.
A felsoroltak között szerepel a müvész is, -irja "A Hét Tükre" c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1894. juli. 22.
16. évf. 3o. sz. 479. lap

M.D.K.

Jendrassik Jenő

"Klárika arcképe" c. müvét kiemeli Rippl Rónai János "Tavaszi Kiállitás" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. május 12. 17. évf. 2o. sz. 3lo. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1918.

Hazatérő gólyák, szénr.

H. Nemzeti Reneszánsz Társ. V.auk. Bp. 1923.

11 1.

MDK

Jendrássik Jenő

Liliomillat, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egy. Tav. kiáll. 19ol.

4 l.

MDK

Jendrássik Jenő

Éj, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tavaszi kiáll.
1901. 8 l.

MDK

Jendrassik Jenő

Magyar művészek Oroszországban.
Műcsarnok, 1899. 26.sz. 4o5 l.

MDK

Jendrássik Jenő x
Arckép, paszt.
Merengés, olaj
Az erkélyen, olaj

Mücs. 1905-6. téli xáxx kiáll. kat. 36 l.

MDK

Tendrassik Jenő festő

„Vége" - Vánon

Debrecen város nyilvános képtárának tulajdonát képezi

Debrecen, 1919. 6. hó

Jendrassik Jenő
festő

M.D.K

A 70-es években a müncheni akadémiára kerül.

Tornya Gabriella: Greguss Imre.

3 l.

MDK

Tendrassik J. festő

Rath-díjat nyert 1891.

MDK-A-1 - 1/2997.

M.D.K.

Jendrassik Jenő,festő

A Műcsarnok festői között jóképességü.Életképeket festett.524.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Minerva.1960.Bpest

Jendrasik Jenő

festőművész

Petrovics gyüjtési munkásságát általában az különböz
teti meg elődeiétől, hogy nem érte be a főművekül el-
fogadott alkotásokkal, hanem a régi itéleteket felül-
vizsgálta és a főművek mögött és előtt a jobb müvé-
szek korai és kései munkásságában keresete az értéket
Míg azonban nagyratartott képeik megbecs lés dolgá-
ban nagyot hanyatlottak, figyelemre kevésbé méltatott
későbbi munkáik között nem egy értékes darabot talál
Ezekkel a kisebb munkáikkal rehabilitálta azután el-
felejtett vagy rossz hirbe került festőjüket.

U j s á g
1935.VI.25.

Jendrassik Jenő (1860-1919)

Német parasztlány.
Olj.f.46x70 vászon.Ltsz:5867.Sign.

A Fővárosi Képtár haborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Jendrassik Jenő, festő

K. fiúk arcképe, of.

KKT - 1911 tav. kiáll. - Kat. 41. l.

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919.

Repülő madarak, szén

Ernst Muz. aukc. XVII. 1921.

19 1.

MNK

Jendrassik Jenő, 1860-1919.

Liliom, of.

Kertrészlet, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

27 l.

Jendrassik Jenő MDK

Résztvett a Lipótvárosi Kaszinó dija pályabiróságának dec.8-i ülésén.A dijat Fényes Adolf kapta.

Pályabiróságok ülései.
Műcsarnok.19o1.32.sz.382.l.

Jendrassik Jenő MDK

Résztvett a Ráth-dij pálybiróságának dec.8-i ülésén. A dijat Telcs Ede kapta.

Pályabiróságok ülései.Mücsarnok.19ol.32.sz. 382.l.

Jendrassik Jenő MDK

Tagja annak a müvészi bizotsságnak,mely a budapesti orvosszövetség által javasolt, jótékonycélu kiállitás előkészitésére alakult.

Érdekes mükiállitás.
Mücsarnok.19ol.32.sz.385.l.

Jendrassik Jenő MDK

A Lipótvárosi Kaszinó dija pályabiróságának tagjai közé választották.

Müvészeti hirek.
Mücsarnok.19o1.3o.sz.372.1.

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919.

A művész és muzsája, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 22 l.

Jendrassik Jenő MDK

Résztvett a nov.25-én tartott ülésen.

Az Orsz.Magyar Képz.Társulat választmányi ülése.
Mücsarnok.1901.3o.sz.367.l.

MDK

Jendrássik Jenő, festő.

Erzsi. Of.-
Délben. "
Kertrészlet. "

OMKT - Vándorkiáll. 1910 szept. 8 - dec. 27 - ig.
Tm. - Hornyánszky V. kny. 78. l.

MDK

Jendrassik Jenő, festő. 1860-1919.

Női képmás. Vászon.

Lent jobbra: Tepolnai Dezsőné úrnőnek szíves emlékül

Jendrassik Jenő 1902.

Kunst Muz. aukciói, XXV - XXV. - 27. l.

JEUDRASSIK Jeud festi

Erdei 1991 87. p.

JENDRASSIK Jenő festő
91 9. 41

Jendrassik Jenő MDK

Aláirása, mint jegyzőkönyvhitelesitőé szerepel az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat választmánya által a közgyülés elé terjesztett javaslat alatt.

Tásulatunk közgyülése elé terjesztendő inditványok.
Mücsarnok.19o1.14.sz.2o2.1.

xggháxyxXáxaxy

Jendrassik Jenő MDK

Az ujonnan alakult Fészek igazgatói között emlitve

A F.É.S.Z.E.K. megalakulása.
Mücsarnok.19ol.11.sz.174.1.

Jendrássik Jenő MDK

Résztvett az okt.27-én tartott ülésen.

Az Orsz.Magyar Képz.Társulat választmányi ülése.
Mücsarnok.19ol.26.sz.333.l.

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919.

A müvész és muzsája, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
22 l.

MDK

Jendrássik Jenő, festő.

Az özvegy. 1891. Ráth Gy.-féle 300 frtos dij.

Vége. 1894. gr. Károlyi T.-féle 1000 frtos dij.

OMKT-Vánd. kiáll. 1910 Szept. 8-dec. 27-ig.

Kitünt. müv. lajstr.-Hornyánszky V. kny. 64. l.

MDK

Jendrassik Jenő

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919.

A müvész és muzsája, of.

Árverési közl. 1938, 3.rk.sz. 2o l.

MDK

Jendrassik Jenő

Párisi Kiáll. 1900.

MDK

Jendrassik Jenő

Műcs. őszi kiáll. Vas. Ujs. 1894. 46.sz.
741 l.

Mórágy (Tolna)

Ref.templom, homlokzati toronnyal ruló szentéllyel. Ötboltszakaszos körül. Harang: [illegible] Jőzef B: 1928-ban erősen átalakítva.

(Kovács J. István: Magyar reformá Kilmos, 1954)

MDK

Jendrassik Jenő festőmüv.

Kerti munka

Vas. Ujs. 1914. 47.sz. 879 1. kép.

Jendrassik Jenő M. D. K.

1860 - 1919

Gyermekek a temetőben. Jelenve.

Sollrajz 15.5 × 21.5 cm

Engedy Lukács és neje hagyatéka. Az Ernst Mus. Aukc. XXII. Bp. 1923 18

MDK

Jendrassik Jenő

Tapolczai Dezsőné, Vizvári Mariska arcképe, olaj

Hölleryl J: A loo éves Nemzeti Szinház emlékkiáll. leiró lajstr. Bp. 1937. 71 l.

MDK

Jendrassik Jenő
Az udvarban, olaj

KUT 19o7/d. téli kiáll.

34 l.

MDK

Jendrassik Jenő. 1860-1919.

Imádkozó nő, paszt.

Árverési Közlöny, 1939, 3.rk.

25 l.

MDK

Jendrassik Jenő

Fodor F: Greguss Imre. Szépművészet, 1943.
10.sz. 185-89 l. képekkel.

M.D.K.

JENDRASSIK Jenő festő

Bizalmas percek.

Boók. Tárgymut. Bp. 1885. 57. l.

57.

M. D. K.

JENDRASSIK Jenő festő

Arckép-csoport
(Petr.)

Boák. Tárgymut. Bp. 1885.

44-108 l.
44.

MDK

Jendrassik Jenő

1893)

Fekete J: M. képiżók. PN. 299.sz.

MDK

Jendrassik Jenő

1918.évi tavaszi tárlat.

Művészet, 1918, 43-44 **1.**

t előtti tornyának főpárkányában óra,
nos kapu, a homlokzat lapos falpillé-
el. Háromboltszakaszos hajó, ionizá-
A szentélyboltozaton freskó: Isten-
gy evangelista, 1780 körül / restaurál-
éke rokon a budai ferencesekével, XVIII.
e - főoltárkép, Sz. Jakab és Fülöp szob-
y Károly pesti ötvöstől 1845. körül.-
nyi Erzsébet 1774- 1777 közt.

. 1907, 1131 — Szabó Erzsébet, 1951)

Jendrassik Jenő
Bucsuról, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállitása, 1906. 4 1.

kézirattan, amint a korábbi hazai munkákon is, a betű szárához szíjpántokkal kapcsolódnak a betű belsejét kitöltő s kis levélkében végződő egymásbahurkolódó indadíszek. A kódex egyike azoknak az átlagos, jó, kolostori munkáknak, amelyek ez időben már szép számmal készülhettek Magyarországon.

Az egyszerűbb, levelekkel díszített indakörökből képzett iniciálék vörös vonallal szegélyezettek; az 1b lap zöld betűjét kivéve, megfeketedett arany s ezüst színűek és belső alapjuk zöld.

Ia lap: HUNC . CODICEM . DEDIT. PERNHARDUS . SANCTO . ADALBERTO. (Majuszkulákkal öt sorba írva.)

Ib lap: INCIPIUNT... SUPER CANTICA CANTICORUM SECUNDUM HEIMONEM. O iniciálé (70×64 mm) ezüsttel díszített vörös vonalakkal szegélyezett zöld betű, alapozás nélkül van a pergamenre festve. A belsejét kis ezüstlevelekkel díszített kanyargó zöld inda tölti ki.

28b lap: EXPLICIT TRACTATUS HEIMONIS IN CANTICIS CANTICORUM. DEO GRATIAS AMEN.

29a lap: INCIPIUNT EXPOSITIONES ORIGENIS SUPER CANTICA CANTICORUM. Q iniciálé (57×48 mm) elkopott, vörös vonalakkal szegélyezett arany-ezüst betű, amelynek elágazódó alsószárát sárkány képezi. Belül zöld alapon, két egymásbakapcsolódó, s levélben végződő indaspirál látható. Az indaszárakat és a betű külső körét négy szélesebb ezüstpánt kapcsolja össze. (296. kép.)

48a lap: INCIPIT PROLOGUS WILLIRAMI ABBATIS SUPER CANTICA CANTICORUM. C iniciálé (50×50 mm) elkopott zöld alapon ezüst-arany betű. Belül két egyszerű egymásbakapcsolódó indakör. (297. kép.)

Jendrassik Jenő

A pócsi bucsuról, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállítása. XII. vidéki kiáll. 1907. 6 l.

Nagybárkány /Baranyainé/ 1

Salgótarjáni járás RÉ

Története: 1265-ben a Rátót-
Tari és a Kazai Kakas-család
kány László volt a birtokosa
mond, 1598-ban pedig Pásztoh
magyar háztartása van. 174o-
Almássy Pál, Patthy Sándor é
vábbá a Reviczky- a Rakovszk
teni birtokosok. majd a x

Bekötőut végén egyutc
gyében fekvő Sámsonháza közs
ken. A házak nagyrésze az 18
ut mellett áll, mások szétsz
tak folyik a falun keresztül
temető, déli végén dombon pe
áll. A dombról széles kilátá
felé a Mátra hegyvonalaira.

R.kat.plébániatemplom. /Szt.

MDK

Jendrassik Jenő

S.S. arcképe, festm.

VU. 1911. 58.évf. 14.sz. ~~259~~x 270l.

A Képzőműv. Társ. tavaszi kiáll. Képek.

MDK

Jendrassik Jenő

Tükör előtt, festm.

Helikon 3. kiáll. 1922. ápr. 12 1.

Jendrássik Jenő
A Távozó

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.
8ol.

Jendrassik Jenő
Avatás
Tanulmány

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

79 l.

Jendrássik Jenő
Fürdés után

Szegedi Képzőművészeti Egyesület, 1900. 83 l.

Jendrássik Jenő

A nő

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

81 l.

Hendrassik Jenő, sz. Budapest 1860.

Rövid életrajz

Próba után, festm.

Gondolatokban, "

Özvegy, "

Vége, "

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

54 l.

Jendrassik Jenő

Tájkép, akv.

Szent György Céh III. árverésének katalógusa.
1910. 9 l.

Jendrassik Jenő

Tükör előtt, festm.

Helikon III. kiállitása. 1922. ápr. 12 **l.**

MDK

Jendrássik Jenő

Próba után, of. /1884/.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 5o. 132.l.

MDK

Jendrassik Jenő

Pásztorleányka, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs.
1927. jan.

MDK

Jendrássik Jenő

Béküljünk ki, of.

Királyi vásárlások a Mücs. tárlatain. SzmKT 5o-134.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Idyll, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 5o - 133.l.

Jendrassik Jenő

Vázlatai, a Szépműv.Múz.uj grafikai szerzemé-
nyeinek bemutatóján.

P.H.931.V.30.

Ознакомлен

Jendrassik Jenő, 1860-1919

Kertrészlet, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.

40 1.

M.D.K.

Jendrassik Jenő

A Téli Nemzetközi Kiállitást a Nemzeti Salonban rendezi az Országos Képzőművészeti Társulat.
A tárlaton szerepel alkotásaival a müvész, aki a kiállitási bizottság tagjaként is müködik.
A Hét Tükre c. rovat közleménye.

Képes Családi Lapok, Bp. 1894. nov. 25.
16. évf. 48. sz.

M.D.K.

Jendrassik Jenő

"Méltó feltünést keltett.. rendkivül sikerült "Vége" c. festménye, mint Murányi Iván: Téli Tárlat c. kritikájában irja a képről: "a fiatal leányarcon élethüen tükröződik a közelmult tragédiája." A kritika kiemeli "Éva" c. pasztelljét is.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895.
17. évf. a 848, lap után következő mellékletben.

Festészet.

„Vége" c. olajfestmény.

(Jendrassik Jenő-től).

V. E. 414/1898.

1898. május. 13.

Festészet.
„Özvegy" c. Kép.

(Jendrassik Jenő-töl).

Kr. T. 841/1898.
1898. (é. dec. 10.)

Festészet.
„Aratás" c. kép.

(Jendrassik Jenő-töl.)

K. T. 841/1898.
(é. dec. 10.)

Jendrassik Jenő
pesto.

K. V. 841/1898.
(é. dec. 10.)

Jendrássik J. MDK

Gyermekarckép, olf.

Miccarnok 1896. ezredéves kiáll.

Jendrassik J.

MDK

Szénagyüjtők, olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. e orozat

Jendrassik Jenő MDK

Szénagyüjtők, repr.

Mücsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Hendrassik Jenő MDK

Idyll, olf.

Műcsarnok 1889/9o téli kiáll.

MDK

Jendrassik Jenő

a festészeti szakbizottság előadójának választották

Választmányi ülés 1908 ápr. 13. Műcsarnok 1908. okt. 15. 2.1.

MDK

Jendrassik Jenő

a választmány tagjának választották

Az O.M. Képzőm. Társulat rendes közgyülése 1908. ápr. 12. Műcsarnok 1908. okt. 15.

MDK

Jendrassik Jenő

Választmányi ülés 1908 máj. 21. Műcsarnok 1908. okt. 15. 2.1.

MDK.

Tendrássik Jenő festő

„Szt Bernadette felszámlja az olvasát Szűz Máriának"

„Kalatanegi fonó lányok"

„Pántoslányka" c képei pécsi tárlatan 1888

MDK A-I-1/2223

MDK

Jendrassik Jenő fertő

„Mosó leányok"
„Szénagyűjtők"
„Kingo hisassiony" c képei KT-tárlaton 1888

MDK A-I - 1/2406.

MDK

Jendrassik Jenő fertő

„Pántorlány" c. képét KT-sorsoláson Hirsch Jakab

nyerte. 1888

MDK-A-I-1/2417.

WDK

MDK

Tendrassik Jenő fertő

„Kalotaszegi fonó leányok" c képét Politzer

Bernát vette meg. 1889.

MDK-A-1-1/2488

M.D.K.

Jendrassik Jenő

A müvész több müvésztársával együtt szerepel müvével az "Aradi vértanuk albuma" c. müben, amely a 13 aradi vértanu szobrának leleplezése emlékére készült.

Képes Családi Lapok, Bp. 1890. szept. 21.
XII. évf. 38. sz. 608. lap

MDK

Jendrassik Jenő

Hazafelé, repr.

Vas, Ujs. 1915. 11.sz. 171 l. képek

MDK

A művészi védborítók. H. Kultur Szemle, 1942. febr. 15. képpel.

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919.

Spányi Béla

M.grafika 100 éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan.
8 l.

M.D.K.

Jendrassik

A müvész dicsérő oklevelet kapott,- irja beszámolójában a lap "A magyar müvésznövendékeket a Müncheni Képzőmüvészeti Akadémi kitüntette" cimmel az "Irodalom és Müvészet" c. rovatban.

Képes Családi Lapok, Bp. 1881. aug. 7.
3. évf. 45. sz. 718. lap

M.D.K.

Jendrassik J.

"Magdolna" c. művének repr.-ját hozza a lap.

Magyar Salon, Bp. 19o7. január. 25. évf.
26. lap

M.D.K.

Jendrassik Jenő

Az "Irodalom és Müvészet" c. rovat közli:
az 1911 évi római nemzetközi kiállitáson
résztvevő müvészek alkotásait előzőleg a ma-
gyar Mücsarnokban mutatják be.
A kiállitók között szerepel a müvész és más
müvésztársaival együtt részt vesz a festé-
szeti gyüjtemény összeállitásán.

Budapesti Illusztrált Szalon Lapok, Bp.
1910. okt. hó.

M.D.K.

Jendrassik Jenő

"Vernissage a Mücsarnokban" cimmel a lap "Irodalom és Müvészet" c. rovata beszámol a Képzőmüvészeti Társulat téli tárlatáról, melynek egyik rendezője és kiállitója a müvész.

Budapesti Illusztrált/Szalon/Lapok, Bp. 1910. nov. hó.

MDK

Jendrassik Jenö, festö
1860-1919

Nöi arckép. Jelezve és dat. 1897 Fa.

gr.Almásy-Teleki Eva müv.int./v.Ernst-Muz./
IX.Müvészwti aukció. 1942. máj.10.-töl kiáll. 18.-án
Kat. 17.1. aukció

MDK

Jendrassik Jenő

Mária és Erzsébet kieálynék fogsága Nógrád
várában, festm.

Kadocsa Elek levele. Élet, 1892. dec. 15.

824 l.

M.D.K.

Jendrassik Jenő

"Sybilla", "Felhők között" c. müveit emliti a Hónapró-hónapra c. rovat az Eggenberger-könyvkereskedésben rendezett kiállitásról.

Magyar Salon, Bp. 1905. május. 42. kötet 732. lap

M.D.K.

Jendrasik Jenő

"Vajpuhaságu szinnyomatai"-ról szigoru birálattal nyilatkozik Lázár Béla: "Mütárlatok" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1902. dec. hó, XXXVIII. kötet
257-266. lap

Jendrassik Jenő: *Dinnyeszüretkor.*

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

FEBRUÁR-MÁRCIUS

28 nap

9. hét

27 Vasárnap

28 Hétfő

1 Kedd

2 Szerda

3 Csütörtök

4 Péntek

5 Szombat

-féle

7432

érkeznek. A
játékárú
negtekintére
ajánltatik.

M

A királyné a fr
királyné, a legszi
Biarritzban. A száll
nagyon kevés a
angolok. A királyné

Jendrássik Jenő

Vas. Nyj. 1888. 69 z. l.
(A Mucsarnokból)

Jendrássik Jenő, a fiatalabb festői nemzedék egyik gyorsan fejlődő tagja, nagyobb feladat megoldásához fogott egy vallásos tárgyu képben, melyen az ifjuság és kecsesség rokonszenves kifejezője tudott lenni: a madonna, s a térdelő falusi lány alakjában. A francziaországi hires bucsujáró hely, Lourdes legendáját dolgozta föl. Mária egy forrásnál megjelenik szent Bernadotte előtt, ki olvasóját ajánlja föl Máriának. A kép érzelemmel van gondolva, izléssel dolgozva, s az alakokban frisseség, üdeség nyilatkozik.

Mária megjelenése
c. Képe repr.

OFFICINA KÉPESKÖNYVEK

1. Trencsényi-Waldapfel Imre:
A RÉGI PEST-BUDA

2. Ortutay Gyula:
PARASZTSÁGUNK ÉLETE

3. Bárányné Oberschall M.:
MAGYARORSZÁGI MISERUHÁK

4. Kenyeres Imre:
KISFALUDY KÁROLY AURORÁJA

5. Kardos Tibor:
KÁLTI MÁRK KÉPES KRÓNIKÁJA

6. Domanovszky Gy.:
A SZKITÁKTÓL A MAGYAROKIG

7. Rosner Károly:
MAGYAR GRAFIKUS MÜVÉSZET

8. Genthon István:
AZ ESZTERGOMI KINCSTÁR

9. Drescher Pál:
A SZÉP MAGYAR KÖNYV

Jendrassik Jenő

K. M. k. a. archépe
repr.
Vas. Ujs. 1913. 228 l.

Quittance Loyer

J. M. R. C. Carlage

Vers.

Vue. Dép. 1913. 2288.

Jendrassik Jenő

Üllő leány c. képe

Vas. Nyj. 1913. 925. l.

Jendrassik Jenő
Vas. Ujs. 1909. 329. l.

Jendrassik Jenő : Rózsi.

lt. Odanyújtotta a kezét öcs-

i módon gondolkozol. Meg-
emondok az alispánságról.
várván az ebéd végét, csak
lelmeskedve, nyomban a pat-
e sietett, a hol vagy hat lé-
kedett, nagy zajjal, disputá-
k, Morton Muki ült az asztal

szeru mesterségét. A Morton Muki betűi élni, nevetni és csillogni látszottak a szép, komoly diósgyőri papirosokon. Olyasvalami volt már az, a miről a szepesi alispán nem mondhatott le többé. Úgy tudta már azt az emberiség, hogy a szepesi alispán iratai a legszebb manuscriptumok az országban, mint hogy a rimaszombati csutorák a legjobbak, a kassai dóm a legszebb, a bécsi Szent István torony a legmagasabb és a miskolczi páczolt sonka a legízesebb. Szegény Morton Mukit nem lehetett onnan elvenni. Örökös irnoknak kellett maradnia. Pedig az eszére nézve akár consiliarius is lehetne, — csakhogy arra sok ember találtatik, mig ilyen skriba nincsen több. Nem tudom én, mi lesz, ha egyszer neki is elkezd a

munkái sem segithetnek... Ha a pénzét reám hagyta a szellemi öröksége is éppen olyan jusson engem illet...

Elővette a kéziratot és olvasgatni kezdte. Mikor másnap reggel fölkelt, elszántan dörmögte:

— Ma lesz a napja, hogy a kiadót fölkeresem...

És délben, a belvárosi könyvkereskedés kis udvari irodájában, Bertóty Zoltán emelt fővel szólt a szemüveges kereskedőhöz:

— Írtam egy munkát a negyvenkilences szabadságháboruról... Azt hiszem kelt majd bizonyos feltünést... De csak részletekben szállithatom, mert sokat kell még javitanom a kéziraton...

*

Három hónappal ezután az ezüstsipkás bolti szolga egész sereg citromsárga könyvet vitt szét a külömböző szerkesztőségekbe. A hatszázlapos könyv címlapján ezek a sorok állottak:

AZ 1848—49-IKI SZABADSÁGHÁBORU
TÖRTÉNETE
EGYKORI OKLEVELEK ÉS FÖLJEGYZÉSEK UTÁN
IRTA
BERTÓTY ZOLTÁN.

A könyv szenzációt keltett és az ujságok hosszu tárcákban ismertették a fiatal Bertóty munkáját. Egy lap ezt irta:

»A magyar történelem e halhatatlan epizódjáról úgyszólván nem is jelent meg eddigelé érdemes munka. A csodálatos korszak annyira közel van hozzánk, hogy a történetiró még nem is láthatja tisztán az egyes eseményeket. Indokolatlan szimpátiák és antipátiák mozgatják a históríkus tollát, a minthogy ez nem is lehet másképp oly időkben, a mikor a szereplő személyek egyike-másika még életben van. Valódi bámulatot kelt hát bennünk a fiatal Bertóty könyve. Tömörség, a részletek pedáns ismerete és gyakran elragadó elmésség: ime, a magyar Carlyle jellegző tulajdonságai. Bertóty könyve sok időkig forrásmunkája lesz a történetiróknak és az irodalom nevében köszönet illeti meg ezt a kitünő fiatal embert az ő zseniális és fáradságos munkájáért.«

A minisztériumban bankettet rendeztek a tiszteletére és a miniszter a legidősebb államtitkárral képviseltette magát a lakomán. Később néhány illusztrált ujság az első oldalán közölte a Bertóty arcképét és a váci-utca szép járókelői csoportosan nézték a fotografiáját a Gizella-tér sarkán. Bertóty, mikor esténként hazafelé ment, elégedetten gondolta:

— Nem volt rossz idea — és majdnem többet ér, mint a bácsi pénzbeli hagyatéka...

Ekkor történt, a dicsőséges napok egy reggelén, hogy egy hosszu nyilatkozat ötlött a szemébe az egyik ellenzéki ujságban. A nyilatkozat alá ez a név volt irva: SZABÓ GEDEON. Mindig félelmetes volt, mikor Szabó Gida komolyan Gedeon-nak irta magát és Bertóty kissé izgatottan vette észre a saját nevét a nyilatkozat elején. Gida, a ki egyébként testi-lelki cimborája volt, körülbelül ezeket irta:

»Bertóty Zoltán ur a szlatinai csatáról is megemlékezik könyvének egyik fejezetében és szándékos ferditéssel úgy tünteti fel a dolgokat, mintha Szabó György ezredes egy taktikai hibája szerezte volna meg az osztrák csapatok győzedelmét. Mindenki emlékszik még arra a polémiára, a mely ez ügyben Szabó ezredes és az elhunyt Bertóty Mihály közt sok időkig folyt egy napilap tárcájában. Napnál világosabban kiderült, hogy Szabó ezredest kelepcébe csalták, s ő a lehetőség legutolsó határáig védelmezte elfoglalt pozicióját. Ez különben is fényesen bebizonyosodott már a kortársak nyilatkozatai és jegyzetei által, s Bertóty Zoltán egy öröklött rosszakarat által befolyásolva hozakodik megint elő az egyszer megcáfolt mesével. Szabó ezredes, a kit súlyos baja évek óta az ágyhoz köt, nem védheti magát a nemtelen rágalom ellen, — csak természetes hát, ha ügyét én, mint legközelebbi rokona, teszem ezennel a magamévá...«

Az *Uj Idők* egyedül jogositott reprodukciója.

VÉGE!

JENDRASSIK JENŐ pályanyertes festménye.

Zoltán haragosan dobta le kezéből az ujságot.

— Ostobaság volt, mondta, kissé meg nem gyomlálnom a kéziratot.

Ingerült hangon felelt másnap az ellenzéki ujság nyiltterében, de Szabó Gedeon sem volt az a legény, a ki szó nélkül gyűri zsebre a sértéseket. Az estilapok olvasói négy napig mennyei gyönyörűséggel kapkodták ki egymás kezéből a friss számokat, s mikor a negyedik nap végre szerencsésen felbukkant a betűtengerből az első jellemtelen rágalmazó, örvendetes szenzáció futott végig az összes budapesti klubokon. Bertóty Zoltán ez estén halvány mosolylyal jelent meg a nemzeti színház első sorában, harmadnap pedig számozatlan fiakkeren robogott a Ferenc-József kaszárnya felé. Félórával később pedig óvatosan vitték haza a lakására, mert Szabó Gedeon egy hallatlan sekondvágással mellétől a homlokáig végigkarcolta. És a szegény Bertóty, a ki két hétig feküdt mozdulatlanul párnái között, így sóhajtott föl elégikusan:

— Ime, ennyi esztendővel a harcok lezajlása után még mindig vannak áldozatai a negyvenkilences háborunak.

*

Mikor Bertóty hat héttel később szerencsésen lábra állhatott megint, bizonyos büszkeséggel gondolta magában:

— Az írói dicsőség tehát teljes joggal az enyém, mert becsületesen megszenvedtem érte... Hat heti gyötrődés egészen búsás ár az irodalmi renoméért...

A minisztériumban diadalmas harci orditásokkal fogadták, a váci-utcai arcképes kirakat előtt pedig délelőttönként megakadt a közlekedés. A kisasszonyok, a kik csinos tavaszi kabátokban sütkéreztek az ibolyás aszfalton, lelkesedve látták a citromsárga könyv szerzőjét.

— Oly fiatal, mondták és máris milyen unalmas könyveket ir! Tüneményes karriért fog csinálni, mire megöregszik...

Bertóty bizonyos méltósággal adta a komoly fiatal tudóst és a minisztérium hivatalnokai csodálkozó tisztelettel köszöntötték a lépcsőkön. És mikor egy nap merészen szakitott a színes nyakkendőkkel és szolid, fekete echarpe-ban jelent meg klubja olvasó-asztalánál, az öreg urak meggyőződéssel mondogatták:

— Kitünő jövő és nagy partie áll előtte..!

Október elején történt, hogy Zoltán egy vérvörös röpiratot talált hazajövetelkor az asztalán. A röpiratnak ez volt a címe: »Hallatlan Szellemi Lopás. A XIX. század legszenzációsabb plágiuma. Irta: Cató.« Bertóty sápadtan vette kezeibe a vérvörös könyvet, s a mikor az első sorokat átfutotta, bágyadtan dőlt le az íróasztal fauteuiljébe.

Catóról nem emlitik a történetírók, hogy az antik Rómában valaha hóhéri tisztet viselt volna, de kései névrokona ezt a tisztes foglalkozást űzte a cifra tizenkétlapos füzetecskében. A második Cató száraz hidegséggel írta le, hogy Balogh Boldizsár, biharmegyei földbirtokos, a ki egy darabig a Görgey hadtestébe volt beosztva, az 1892-ik év őszén és telén Borzavölgyön töltött hét hónapot, régi cimborája, az öreg Bertóty Mihály házában. Balogh a jegyzeteit, leveleit és történeti könyveit is magával vitte, s a hosszú estéken elejétől végig tollba mondta házigazdájának az 1849-iki szabadságháború történetét. A kéziratot a borzavölgyi segédjegyző másolta le, míg az eredeti fogalmazás a Bertóty Mihály fiókjában maradt. A Görgey egykori adjutánsa azonban nem akarta, hogy mindaddig, a mig a szemét le nem hunyta, a becses könyv piacra kerüljön. »Bertóty Zoltán miniszteri segédtitkár úr — folytatta Cato — meghiusitotta azt a szándékot, a mennyiben az 1848—49-iki háboru történetét még a szerző életében nyilvánosságra hozta. Ezt a kis figyelmetlenséget azonban udvariasan enyhíteni próbálta azzal, hogy a könyv szerzőségét gavallérosan magára vállalta s a saját jóhangzásu neve alatt bocsátotta ki a könyvpiacra. Lehetnek oly botor elmék, a kik Bertóty Zoltán miniszteri segédtitkár urat e tettéért tolvajnak mondják, de mi meg vagyunk győződve, hogy ő csupán egy sajnos félreértés áldozata. Ő bátyja szellemi örökségét vélte a könyv révén birtokába venni, holott egészen idegen holmira tűzte ki a saját lobogóját. Bertóty úr kissé szórakozott, — ennyi az egész.«

A könyvecskét tízezer példányban kapkodták szét a trafikokból, a lapok pedig túlságos lármát csaptak vele. Két napra az összes politikai eseményeket megölte a csinos leleplezés és a történeti munka vaskos kötetei az utolsó példányig elfogytak. Zoltán arcképét az összes képes néplapok kiadták, ezzel a címmel: *Irodalmi tolvaj a minisztériumban.* A képek egy konok tekintetű, megrögzött gonosztevőt tüntettek föl a Bertóty leányos vonásai helyett. Öt nap mulva halottként siratták meg Zoltánt a lányos házakban.

A szerencsétlen szerző, a ki az este búcsuzás nélkül távozott el a magyar fővárosból, a következő héten már a párisi boulevardokon elmélkedett az írói dicsőség színes szappanbuborékjai felől. És mikor tárcájában a meghalt nagybácsi fotografiája véletlenül a szeme elé került, ekként szólott összeszorított öklökkel:

— Mindennek ez az oka, ez a svihák, jellemtelen vén ember! Ilyen galádul tönkretenni egy becsületes férfiu karrierjét!...

Aszteroidok.

Irta, és a Petőfi-Társaság nagygyülésén felolvasta:

Inczédy László.

I.

Valaha büszke csillag volt az égen,
Fényeskedő a bolygók seregében,
Utját a Nap törvénye szabta ki,
De magának is voltak holdjai.

Egyszer — hogy történt, tudni nem lehet, —
Letért utjáról, mely kiméretett,
S beléütődött egy nagyobb csillagba,
Széthullt, szétpattant százezer darabba.

Szilánkjai bolyonganak azóta
A mindenségben szerteszéjjel szórva,
Keringenek a világtérbe mind
Rend és terv nélkül, vak szeszély szerint.

De egyenkint mind visszatér oda,
Hol egyszer széthullott ős csillaga,
Roncs testükön a hévség átragyog,
S lefutni látsz egy hulló csillagot.

II.

Menjünk ki a temetőbe,
Jere velem, kis fiam,
Üljünk le egy mohos kőre,
Hol szerettink sírja van;
Ezt a helyet jól jegyezd meg,
Oh bizony, mert lesz idő,
Nem lesz kedves más szivednek,
Csakis ez a temető.

Ha kidobva a világba
Bujdosol majd egymagad,
Társtalan bús árvaságba'
Szerető szív nem fogad:
Oh akkor majd megemlékszel,
Hogy van egy sír valahol,
A világon egyetlen hely,
Hová te is tartozol.

— Vacsorálni.

— De hisz az orvos megtiltotta.

— Azért vacsorálok kocsmában. Ezt az orvosom nem tudja meg. És igy nem árt.

— Boldog ember, — sóhajtá irótársam, — lássa, én gyakran szenvedek emésztési zavarokban.

— Hogy érti ezt?

— Úgy, hogy nincs mit ennem.

— Vagy úgy!

Ezzel dudorázva távozott.

*

Ime kérem, ez a történet hősnő nélkül. — Nem lett volna jobb egy hősnő történet nélkül?

A borzavölgyi oroszlán kézirata.

Irta: Szomaházy István.

Nagybátyja hagyatékának rendezése közben Bertóty Zoltán egy nagy halmaz irásra bukkant a régi módi íróasztal egyik fiókjában. Jóformán meg se nézte, mi áll benne, hanem az egész csomagot begyömöszölte a kézitáskájába. Mikor később otthon, Budapesten, az ágyban olvasgatni kezdte az irásokat, azonnal rájött, hogy az öreg Bertóty Mihály egy érdekes kéziratot hagyott az utókorra. A régi táblabiró, a ki guerilla-csapatot vezetett a negyvenkilences szabadságharcban, közel ezer lapra terjedő munkában irta meg az egész forradalom történetét. Zoltán végigolvasta a nagybátyja kéziratát, s mikor a negyedik héten szerencsésen a munka végére ért, igy szólott magában, lefekvés előtt:

— Egy Livius vagy Quintilianus veszett el az öreg borzavölgyi oroszlánban.

A munka csakugyan klasszikus nyelven volt megírva, s elejétől végig oly érdekfeszítő módon adta elő ama nagy idők históriáját, hogy Zoltán sokszor két-három óráig éjfélután is ébren volt mellette az ágyában. Megelevenedtek, megszólaltak a rég porrá lett alakok, titokzatos kárpitok gördültek föl a mult csodálatos színjátéka előtt. Zoltánt sokszor ugy járta át a reszkető, öreg betük varázsa, mintha a Marseillaise dallama zendült volna meg a levegőben. Néha bámulva mondogatta:

— Ugyan ki hitte volna, hogy ilyen tehetségek szunyadtak a' morózus öreg katonában? Egy költő fanatizmusa és egy antik történetiró egyszerüsége beszél ezekből a lángoló sorokból.

Mikor a negyedik hét végén az elolvasott kéziratot a fiókjába zárta, Zoltán igy gondolkodott magában:

— Könyvpiacra fogom bocsátani az egész kéziratot, mert ezt a kicsiny kegyeletet csakugyan megérdemelte a bácsika... A nyolcvanezer forintnyi hagyatékból bőven tellik a költségekre, még akkor is, ha nem találkoznék kiadó... Ajándékozzuk meg hát egy becses munkával a történelmet. Hiszen Mihály bátyám talán maga is kiadta volna a könyvét, ha még egynehány esztendeig életben marad...

A minisztériumban konferenciázni is kezdett az intímebb barátaival.

— Ajánljatok kérlek valami tisztességes kiadót...

— Ugyan minek?

— Egy becses munkáról van szó, egy nagyszerü történeti munkáról...

— Ej, mondták a Zoltán kollégái, Bertóty könyvet irt és kiadót keres... Az öreg komolyan pályázik az akadémiai tagságra...

Az államtitkár másnap megszólitotta a folyóson:

— Hallom, hogy nagyszerü könyvet irtál...

Zoltán szinte szerénykedett:

— Tévedsz, kegyelmes uram, nem egészen igy áll a dolog... Könyvnek könyv, de voltaképpen talán nem is én irtam egészen...

Az államtitkár nagyott nevetett:

— Nono, mondta szellemesen, nono öreg, majd kiderül...

A hivatalban lassanként híre ment a Bertóty könyvének, s egyízben, mikor valami sürgős ügyről referált, a miniszter is szóba hozta előtte a készülő munkát.

— Mikor látjuk a szép könyvet? kérdezte tőle jóakarattal.

Zoltán udvariasan meghajolt:

— Talán a tavaszszal... Köszönöm az érdeklődést, kegyelmes uram...

Ez estén, mikor éppen feküdni készült, hirtelen megállott a hálószobája közepén. A gondolat, a mely e percben eszébe ötlött, meglehetősen furcsa volt. Bertóty rágyujtott egy cigarettára és töprenkedve dölt hátra az ágy előtt álló fauteuilben.

— Hm, mondta kissé zavartan, csodálatos, hogy ez mindeddig nem jutott az eszembe... Pedig, bizony Isten, tenyéren fekszik a gondolat... A bácsi aligha veszi használt e posthumos könyvnek, mert a bácsinak, végre is, meglehetősen mindegy a dolog... De én... szavamra mondom, ez már egészen más volna...

És izgatottan szíva a cigarettját, lelkesen folytatta:

— Az ötlet nem rossz, mert ez a könyv sokat lenditene a poziciómon... Huszonkilenc éves embertől ilyen munka nem tréfadolog... Egyszerüen lemásolom a bácsi kéziratát és a magamé gyanánt adom el valami vállalkozó kiadónak...

Majdnem tapsolni kezdett örömében, hogy a kéziratot még senkinek se mutatta, — de pillantása e percben a Busuló Juhászra esett, a mely hallgatva dőlt botjára a sötét dolgozószoba egy sarkában. És Bertótynak ugy rémlett, mintha a szobor igy szólana hozzá:

— Egyszerü és értelmetlen ember vagyok, de ez biz' Isten nem becsületes dolog, nagyságos uram. Szegény juhász létemre, teremtucscse nem cselekedném meg...

Zoltán fitymálva intett:

— Nem ért kend ahhoz számadógazda, mert a kézirat nem birka vagy kajla kos... A meghalt bátyámnak mindegy, mert azon már a Shakespeare

ızonban a párisi kiál-
mely minden eddigie-
nek szerkezete nem-
kértőket is bámulatra

szerint ennek a táv-
rnyi lesz, s ezenkívül
mely a csillagok fény-
indegyik csőnek súlya
ázsa lesz s előállítási
0 frank. Legnehezebb
éses általában, hogy
knek 60 méter hosz-
módon kell őket ké-
ozgását követni lehes-
n sok és complicált
czélszerűbb magát a
ın hagyni s óraszer-
atni, melyben az ég-
át meg lehet látni a
kellő rendben mo-
nak képe a távcsőben,
, állandóknak látsza-
rmészetesen egészen
vel már a legkisebb
arja a képet s ezért
tása a világkiállítás
özé fog tartozni.
z mozgó szerkezettel
ım súlyu lesz s elő-
illióra becsülik. Mind
ely az óriási távcsö-
gy a kiállítás kíváncsi
ól ennek a tőkének
si költségei térülnek
k egy része is.

BB BÁNYÁK.

leddig az, mit a föld
gmélyebbre ható bar-
k is csak a felszinen
ı, hogy az utóbbi év-
fejlődés nagyon elő-
s, hogy a föld mélyét,
jük.
ak egyetlen esetben
0 méternyire a föld
kuttenbergi bányá-
adban ástak ki, de a
ı egészen beomlott és
legmélyebb helynek
sóaknát tekintették,
A történelmi nyomok
emlékeznek meg, de
apitása rendesen bi-
n a bánya legmélyebb
volt s közel másfél
egy tonna érczet a
. Ez a nehézség is
ogy a bányákban nem
yre. Kútfurásban állí-
jtettek ki a khinaiak,
útjaikkal képesek vol-
ehatolni.
ınnyira kifejlődött, a
m tartoznak a ritka-
l mélyebb bánya jó-
bányaterületen van
ségben a «II. Vilmos
mély s hogy meny-
nár minden, tanusít-
éldával szemben az a
be 20—25 percz alatt
arabokat perczenként
sasággal szokták itt
avíz.
annak a cseh kőszén-
ett a Ferencz József-
r, a Mária- és Adalbert-
rel több. Belgiumban
enriette-kőszénbányá-
jutottak el. 1895-ben
oly nagy tömeg vizre
be kellett szüntetni,
segitségével ismét
ához. Ily mélységben
melegség uralkodik.
a kőszén 47—48° C
ztető-készülékre van
ények között dolgoz-
ı másodperczben min-
ıtiméter szabad leve-

gőt visznek be, a hőmérséklet $15^1/_2$°-nál nem nagyobb, ha a fölszinen 0° van s a fölszini 7° melegedésnek itt csak egy foknyi felel meg.

Különben a hőmérséklet ingadozása a bányákban rendkívül nagy. Przibramban egy 1100 méternyi aknában a hőmérséklet csak 30—30 méter mélységnél emelkedik egy fokkal s közel az aljhoz csak 22° C. Másrészt Nevada hires ezüstbányáiban 600—700 méter mélységben már gyakran meg kell szüntetni a munkát a nagy forróság miatt, egyes helyeken 50° C-ra emelkedik a meleg. A munkásokat már 47 foknál is minden tiz perczben fel kell váltani, különben megőrülnek és hirtelen meghalnak. 50 foknál senki sem képes kibirni.

A legmélyebb bánya jelenleg az amerikai Egyesült-Államokban a Columet érczhegységben van Red-Jacket nevü s 1495 méter mély, tehát kerekszámmal 300 méterrel mélyebb, mint az európai legmélyebb bánya. Ennek alján a hőmérséklet csak 31 fok. Angliában aránylag csekély mélységüek a bányák, az érczbányák közt a legmélyebb Dolevath Cornwallban 787 méternyi, a kőszénbányák között a legmélyebb a perdetoni Manchester mellett s 1060 méter.

Összehasonlítás végett megemlitjük, hogy a legmélyebbre hatolt ártézi kút Felső-Sziléziában van Parnsovitz mellett. Jelenlegi mélysége 2003·34 méter. A budapesti városligeti ártézi kút is a legmélyebbek közé tartozik.

HAGENBECK ÁLLATKERESKEDÉSE.

Alig van müvelt ember, ki ma már ne ismerné Hagenbeck Károly hamburgi állatkereskedő nevét. Európa összes állatkertjei s múzeumai összeköttetésben állanak vele; de még inkább elterjedt hirneve az által, hogy 1875 óta csaknem évenként nagyobb karavánokat útaztat s mutat be Európa nagy városaiban a vad és félvad népekből. Az ő útján kerültek hozzánk először a lappok, később a szingálok, eszkimók, sziu-indiánok, dahomeiek és nubiaiak, mely népek mindegyike nagy érdeklődést keltett Budapesten s heteken át megélénkítette az állatkertet. Nem lesz ennélfogva érdektelen erről a csodálatos «nagykereskedőről», kihez hasonló a maga nemében még nem volt s jövőben, a művelődési eszközök fejlődése következtében, valószinüleg nem igen lesz, egyetmást elmondani.

Hagenbeck 1844-ben született. Atyja szintén állatkereskedő volt, de csak 1848-ban kezdette meg működését s már 1865-ben meghalt; igy az üzlet felvirágoztatása tulajdonkép a mostani Hagenbeck érdeme, ki nem elégedett meg azzal, hogy vadászoktól és tengerészektől vásárolt állatokat, hanem már 1868-ban külön megbizottat küldött Nubiába, hogy állatokat gyüjtsön s ezen felül, mint föntebb említettük, csakhamar ezután megkezdette a karavánok szervezését. Hagenbecknél jelenleg is csaknem állandóan félmillió értékü állat van készletben s ezért képes minden perczben legalább egy állatkertet berendezni. Nagyobb állatkertek különben egy millióba is kerülnek. Cincinnatiba, Argentinába, Kelet-Indiába s más tengeren túl fekvő helyekre is vittek tőle állatokat. 1894 óta magának Hagenbecknek is van külön állatkertje. A hires kereskedő rengeteg útakat tesz maga is az állatok beszerzése és eladása érdekében, évente átlag 40—50 ezer kilométernyit s ezekről rendes naplót vezet.

Az állatok gyüjtése természetesen nemcsak nehézségekkel, hanem veszedelemmel is jár. Oroszlánt, tigrist, rhinocerost, emberalaku majmokat s több más állatot rendesen csak úgy kaphatnak élve, hogy a megölt anya mellől a kicsinyeket elviszik és fölnevelik; a felnőtt állatok, még ha veremben elevenen fogják is meg őket, többé nem szelidithetők meg. Casanova nevü olasz az 50-es években Nubiában rendszeres üzletet szervezett ily nagy állatok beszerzése végett s egész sereg bennszülöttet foglalkoztatott azok vadászásával. Azóta Kasszala nubiai városban rendes vadállatkereskedés van. Amerikában is sok bennszülött foglalkozik különösen alligátorok fogásával, melyeket hosszú ládákba rakva szállitanak a tengeri hajókra. A kigyókat főkép a Ganges torkolatánál fogatja össze Hagenbeck oly módon, hogy egyes mocsarak nádasait felgyújtatja s a menekülő állatokat hálókba kergeti. Egy ily nagy hajtóvadászaton egyszer

Vas. Ujs. 1898. 1

600-nál több kigyót szerzett, melyek közül 374 jutott élve Hamburgba.

Természetesen igen nehéz és költséges az állatok szállítása a tengerpartig és berakása a hajókba. Legtöbb esetben gőzdaruval történik ez a dolog külön e czélra begyakorlott emberekkel. Jellemző, hogy Hagenbeck emberei közül még egyet sem öltek meg a vadállatok, holott ilyesmi az állatkertekben igen gyakori dolog. Néha természetesen nagy költséggel jár a beraktározás. Igy 1869-ben egy amerikai czirkusz számára küldött egy nagy elefántot s annak szállítása 2600 forintba került. Külön óriási szekrényt kellett az elefántnak készíteni, természetesen megvasalva, a hajóra külön vashidat, s egész sereg embernek adott dolgot, mig az elefánt eljuthatott a hajóra. Épen a hajóra lépés előtt az elefánt megrántotta kötelét s abban a perczben 20 matróz bukott el. 1878-ban Düsseldorfba küldött egy csapat alligatort s azok mindenikének külön szekrényt kellett készíttetnie.

Sokkal könnyebb Hagenbeck dolga a karavánok szervezésével. Állitólag csak egyszer történt meg vele, hogy a már szerződött nubiaiak egyikét, kin a honvágy egészen erőt vett, vissza kellett küldenie. Sokkal több gondot ad a karavánok tagjainak rendben tartása, mert a félvadak szeretik környezetüket utánozni, s ezért folytonosan őrködni kell, hogy hajukat, szakállukat le ne nyirják s ruhájukat át ne alakítsák. Hagenbeck hidegvérrel s határozottsággal uralkodik a társaság felett s azok rendesen ragaszkodnak hozzá, olyannyira, hogy midőn később ő maga, vagy valamelyik ügynöke ismét megjelenik közöttük, seregestől tódulnak ajánlkozni, hogy ismét a csodálatos körútra vigye őket.

Az európai gyarmatok rohamos szaporodása s a közlekedési eszközök tökéletesedése az utóbbi félszázad alatt nagyon megnehezítette az állatok beszerzését; másrészt azonban most már csaknem minden nagy állatkert tenyészt egy pár forró földövi állat kereskedést az is, ho pek támadásai miatt fogni s több igen ker ma már a partvidék ható, a messze belfö séggel lehet hozni. E állatkereskedő nem milyen Hagenbeck.

EGY

* **A szinek hatását** ismert csillagász, Flam lette meg, ugyanegy szinű üvegek alatt hely már nagyon feltünő v pudia fehér üveg alatt mm. magas lett, kék ü

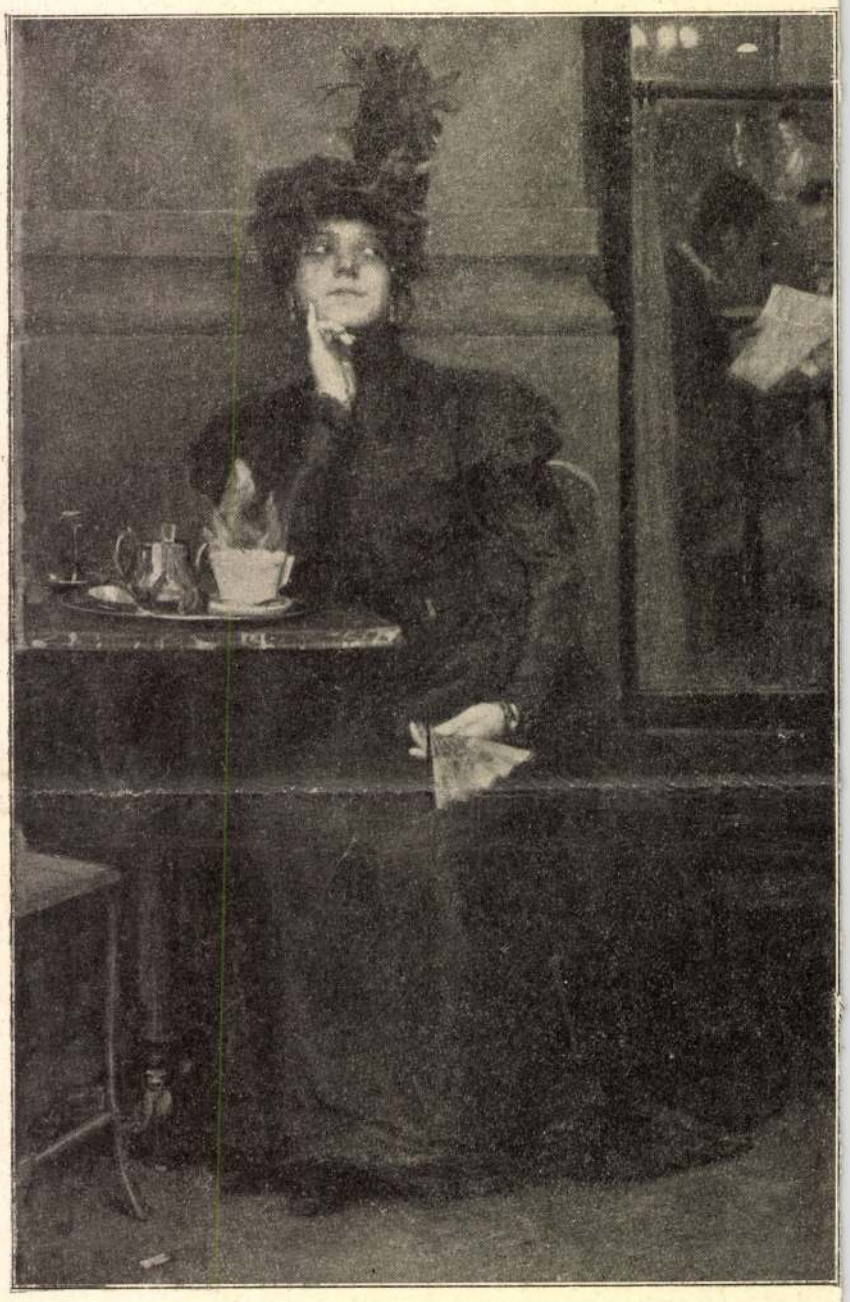

Jendrassik Jenő: *Lidérez.*

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁR

csaknem teljesen elv üveg alatt 152 mm. m tak és gyengék mara azonban a növény 423 virágzott s érzékenysé sonlót tapasztalt más levelekre nézve is. A erősebben.

* **Az ártézi kutakk** a francziák Afrikában három millió hektár változtattak át ártézi k termőföldé.

* **Gyermek-ügyvé** következő esetet. How a kis fia nagy érdekl iránt s csakhamar egé annyira, hogy atyja i mányát s 13 éves korá vizsgálóknak lehetetle miben megfogni s ezé ügyvédi oklevelet meg vényei értelmében az nek betöltése után gya

neje laktak.

A múzeum egy magaslaton fekszik. Egy hi-

vastag kábel sodr
ségű áram futott

Jendrassik Jenő : Kis leány arczképe.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁ

Vas. Ujs. 1908. 264. l.

öltet és Sándor,
zgatni, odasúgta,

n, nem is támad
n álmodozni sem

TURBÓL.

kes levelet van
ky Dezső cs. és
óky Alajos nagy-
fiának tollából,
rák-magyar hadi-
i vizeken. A le-
n át Kiaocsaóból
szemléletes ké-
, melyben *Dalny*
z hadi kikötők
kelet-ázsiai nagy
annak. A *Csing-*
y szól:

hiszem, az egész
et, t. i. a volt
airen-t) és *Port-*
, illetőleg kora
Dairen-be. Ez
év alatt épített
pai város, melyet
en elhagyott a
yetlen lövés nél-
Kikötője hatal-
a parton van a
a város világi-
sek, habár nin-
r irányban fut-
ssze a város kö-
ú téren. Egyes
ből állnak, gyö-
melyekben most
emumok virita-
az emberre a
i lakás, melyek
vannak besze-
tulajdonosuk el-
elentkezett, hogy

get a szél, ott van az orosz konzulátus; per-
sze, hiszen idegen ország ez most már az
orosznak.

Kommandánsunk látogatását viszonozta a
dairen-i kormányzó s szives volt nekünk telje-
sen ingyen vasúti jegyet kiállítani Port-Arturba
s vissza. A dairen-i vasúti állomás szakasz-
tott mása a japáni vasúti állomásoknak s
ideiglenesen fából van épitve, még a vasúti
óra is Tokió-ból való rajta. Az összes kupé-
kat Japánból hozták, a vonal, mint az összes
japáni vasútak, keskenyebb nyomtávolú, mint
a mi vasútjaink.

Kilenczed magammal keltem ez érdekes útra
remek időben. Kopár, kietlen, sárgásszürke
hegyek közt vezet a vasút, néhol ugyancsak
meredeken fölfelé. Látszik, hogy háború ide-
jén épült s nem volt idő a bevágásokra, nagy-
szerű áthidalásokra. Harmadfél órát tart a
vasútazás Port-Arturig. A vonat a nagyszerű
Galamb-öböl mellett is elhalad, hol a remek
tengeri homokban, sekély vízben ezernyi szép
japáni gém futkározott a napfényben. A he-
gyek mind bizarrabbak, meredekebbek s ma-
gasabbak lesznek. Már messze Port-Artur előtt
látni hosszú, a hegyek csúcsáig vezető vakond-
turásszerű meneteket, melyeket a japániak vág-
tak, hogy fedve legyenek. Néhány perczczel
egy óra után robogott be vonatunk az állo-
másra, mely fölött a hegyoldalon néhány
emeletes ház falában hatalmas lyuk tátong a
nehéz lövegektől.

Port-Arturban vagyunk; történelmi nevezete-
sségű helyen. Különös érzés fogja el az
embert ezen a helyen, melyről oly sokat ol-
vastunk az ujságokban. Egy japán tengerész-
tiszt, ki a csuzimai ütközetben egy levegőbe
repült hajóról menekült meg s két czivil úr
a kormányzóságtól fogadott bennünket az állo-
máson. Egész sereg orosz troika, persze khinai
kocsisokkal a bakon, áll az állomáson. Egy
nagy kocsiban kettenként elhelyezkedve hajtot-
tunk be a város egyetlen fogadójához. Előttünk
a kikötő, velünk szemben a hatalmas «Golden
Hell» erőd, a kikötő keskeny bejáratánál, vele
szemben a festői Tigris-York félsziget, meg-
rakva erődökkel. Mellettünk az orosz-khinai

Látogatás az atelierben. Jendrassik Jenő festménye.

Az *Uj Idők* egyedül jogositott reprodukciója.

1895. I. 3.

A lourdesi víz, a melytől Olga csodálatosan meggyógyult, Steif kisasszony szemében égi jel volt. Sőt a jámbor nénike jelenéseket is látott, álmában többször megjelent neki a Szűzanya tündöklő, hófehér ruhában, Olgát maga után intve egy imádandó mozdulatával.

Olga maga is hajlandó volt a Boldogasszonynak szentelni fiatal életét. Halálos betegségéből kilábolva hajdani tettereje és csapongó jókedve elmult. Langyos kedélylyel, kifáradva, csak a magányt szerette, amelyben itt a zárdában bőséges része volt. Szerette a cellák s a folyosók csendjét, a nénikék zajtalan lépteit, halk beszédét, a szivigható zsolozsmákat, amelyek a kápolna boltívei alatt felzendültek, a hótól belepett nagy kolostorkertet, amelynek vastag kőfalain a világ hiú lármája és vásári zaja nem hatott át soha.

A fejedelemasszony nem jó szemmel nézte Steif kisasszony ártatlan mesterkedéseit, de a dolgok természetes folyására bízta a kibontakozást, amely nem is soká késett.

Tavaszkor hosszabb szabadságot kapott Olga. Most az egyszer nem szívesen ment haza, sírt is egy keveset és szentül megfogadta Steif kisasszonynak, hogy szilárdan ellenáll a világ csábításainak.

Hanem az imregi erdők visszaadták arca színét, pompás jó étvágyát s mély, egészséges alvását. Mikor visszajött, a nénikék alig ismertek rá, oly délceg, oly formás, oly fejlett nagy leány vált belőle.

Ezen az éjszakán Steif kisasszony könyek között imádkozott az Olga lelkiüdvéért s reggel hosszas, érett megfontolás után így szólt hozzá:

— Kis fekete bogaram, te nagyon szép volnál apácának. Te itt fogsz bennünket hagyni!

Olga nem mert ellentmondani, csak azt hajtogatta, hogy a kisasszonyt szíve mélyéből szereti.

— Elhiszem, hogy szeretsz, válaszolá a nénike mélabús mosolylyal, de a világot még inkább fogod szeretni. Pedig nehéz az élet, csak az ostobák és a gonosztevők tartják könnyünek.

Könybelábadt szemmel nézte Olgát, a kit az élet képe nem ijeszt meg többé s a ki bizalommal eltelve lép be nemsokára a nagyvilágba.

Ezen a nyáron Virágháti maga jött a leányáért, hogy végleg haza vigye. A nénikéktől érzékeny búcsut vett és könnyü szívvel, de hálás érzelmekkel hagyta el a csendes, rejtett helyet, a hol kis leányból nagy leánynyá lett. Olgácskából — Olga.

NEGYEDIK FEJEZET.

A nábob.

Olga apja mint szegény iparos-legény kezdte pályáját. Szövetfestő-gyárban dolgozott oly kis bérért, a miből alig tudott megélni.

A gyár abban az időben egy égő piros színű szövetet árult, melyet mindenfelé szétkapkodtak az utánozhatatlan tüzéért s különös voltáért.

Virágháti elleste a híres festék titkát. Senkise gondolta volna ezt az alamuszinak látszó legénykéről, a ki oly együgyüen járt-kelt a világban, mintha tizig sem tudna olvasni.

Pünkösdvasárnapján beállitott egy másik festőgyár igazgatójához s öt ezer forintért eladta neki a titkot.

A hatvanas években a sertéskereskedés és hizlalás aranybánya volt. Virágháti, az ő makacs, szívós erélyével, ebbe az üzletbe fektette be pénzét. Az első esztendő már szép nyereséggel végződött, mert senki sem tudta nála ügyesebben kiszimatolni azokat a kisbirtokosokat, a kiktől potomáron vehetett disznókat és senkisem tudta jobban kiszámitani az időpontot, mikor a legnagyobb nyereséggel adhatott túl rajtuk.

Már jómódú ember volt s mégis nyomorúságosan élt. Magára keveset költött, kurtakorcsmákban étkezett, zsiros bőrnadrágban járt télen nyáron. Féléjszakákon kártyázott mindenféle kártyabarlangokban, gyanus emberekkel; néha jól megkoppasztották, de a veszteség fejében eltanulta fogásaikat s híres ferblistává képezte magát, a legényélet unalmas napjaiban.

Ebben az időben ismerkedett meg egy vagyonos özvegyasszonnyal s miután meggyőződött róla, hogy a Józsefvárosban lévő emeletes házán nincs teher, s az asszonynak nincsenek nagy igényei, urasan kezdett járni a kedvéért, elsőrangú vendéglőkben étkezett, pompás ékszereket vett neki ajándékba s megkérte a kezét.

A lakodalmat hamar megtartották, s az uj pesti háziúr, mint valami csiszolatlan drágakő, kezdett finomulni, fényleni, sokféle szinben játszani, a művelt úri nő ügyes kezében. (Folytatása következik.)

Hervadt versek.

A régi versek halk akkordja
Köröttem lassan ujra kél;
Távol zene hangját így hordja
Csendes szárnyán az esti szél.
Elmult idők érzése jár át,
Visszhangra lel szivembe' még,
Megértem halványuló báját,
És kedves, ódon melegét.

A multé vagytok hát egészen
Ti ódonillatos dalok!
Nincs senki már, — szelid holdfényben —
Ki rajtatok elandalog,
A rózsaszalagos gitáron
Elpattant régen mind a húr,
Elszállt a lágy, ábrándos álom,
S aludni tért a troubadour.

S a könyv fakultas, régi, sárga,
Leveleit míg forgatom,
Úgy érzem, elhervadt virágra
Találok mindenik lapon;
Fut az idő és változatlan
A földön semmi nem marad,
Megjön az ősz, eléri halkan,
S ah! még a dal is hervatag!

Szalay Fruzina.

Jendrassik Jenő

JENDRÁSSIK JENŐ

TANULMÁNYFEJ

Művészet 1916. 42. l.

Jendrassik Jenő

ALFRED EAST HAGYATÉKA

London, március

Nemrég elhalálozott Sir Alfred East hátrahagyott műveiből gyűjteményes kiállítást rendezett a londoni «Leicester Gallery» és ezen kiállítás kétségtelenül egyik legjelentősebb pillanata az angolok művészi életének. Alfred East egyike volt a legangolabb művészeknek és mint ilyen, nehéz és rögös pályát futott meg, mert csak később, életének végefelé, jutott hazájában is elismeréshez.

Külföldön sokkal hamarább látták meg őt, mint otthon és mint nagy kvalitású művészt, tisztelték mindenütt, ahol az ő borongós, misztikusan összeboruló fáit, gyöngyösen ragyogó egét és nedves atmoszférától duzzadó mezőit csodálták. Az ebben a kiállításban felhalmozott festményei, rézkarcai és tanulmányai mind, mind mutatják azt a nagy szeretetet, amellyel a természet iránt viseltetett, mert a nagy Pán volt az ő mestere is és neki szentelte egész életét; pap volt ő ebben az óriási, mindeneket befoglaló mindenségben, amelynek világító csillaga a nap és minden egyes ecsetvonásával egy-egy

így — hirtelenül és készületlenül — kellett befejeznie.

Alfred East a northamptoni grófságban fekvő Ketteringben született 1849-ben, ahol atyja az akkor kezdetét vevő cipőiparnak volt egyik kezdeményezője és misem volt természetesebb, mint hogy fiait, akik közül a művész volt a legfiatalabb, is erre a pályára adja. De a fiatal, művészlelkű fiunak ez nem felelt meg; inkább kijárt a mezőkre lovakat vagy teheneket rajzolgatni, de ezeket csakhamar fölcserélte a lelkének jobban megfelelő fák rajzolgatásával. Tény, hogy nem volt hívebb imádója a fáknak, égnek, mezőnek, mint ő. Később Corot és Rousseau behatása alá került, de azért mindig megőrizte az önállóságát és egyik sajátsága, hogy valamennyi képén valami gyöngyházszínű, csendes hangulat van megrögzítve és ezt a chopini hangulatot meg lehet találni még legnaposabb tájképein is. Az érzések piktora volt ő és minden munkája telve van szivvel, szinnel és szeretettel.

Sokat utazott művész volt. Beutazta Spanyol- és Olaszországot, Japánban pedig hosszabb ideig tartózkodott, ahonnan teljesen megváltozott palettával tért vissza Angliába, de a sok utazás

A MÜCSARNOK
TAVASZI TÁRLATÁBÓL

REGGEL
JENDRÁSSIK JENŐ FESTMÉNYE

Művészet 1914. 163. l.

Rögtön befogatott, nagy lóhalálában ment, de csak éjjel ért oda, mikor már Boldizsár és Gáspár átkutattak, össze turkáltak mindent, átvéve teljesen az uralkodást, még az Ancsurát is kikergették. Hiába ellenkezett a jámbor lélek, hogy övé a ház, az ő nevére van írva, itt ő az úr.

— Csak a négy fal a magáé — feleselt vele Gáspár úr. — Azt majd megkapja. Minden egyéb a mienk. Nincs itt semmi keresete egy tisztátalan életü személynek! Takarodjék innen!

A Gáspár fiskális volt és bőbeszédü ember, dehogy bírt volna vele az Ancsura, csak sírt, sírt, aztán vette a kendőjét, ládáját, batyuit és áthurcolkodott a Matykó anyjához, de előbb még a holmiját is átmotozták az istentelen Gregoricsok, nem visz-e közte kincseket, takarékpénztári könyveket s más effélét.

Harmadnap eltemették Gregorics Pált. Sovány, szegényes temetés volt, senki se sírt, csak a szegény Ancsura, a ki közel se mert menni a koporsóhoz a gonosz rokonság miatt, hanem csak úgy hátul ódalgott valahol. A fiu nem jött meg Szegedről. (Jobb is, hogy elkésett, mert talán még az udvarból is kilökdösték volna.) De ha hátul volt is az Ancsura, mégis csak őt nézték, szembetünt mindenkinek; a nagy, urias Gregorics-ház, mely ő rája maradt, még sokkalta jobban s a mint véletlenül elejtette a könyáztatott zsebkendőjét, a gyászgyülekezet valamennyi özvegye (köztük egy tanácsbeli is) rohant azt felemelni. A leesett kendő volt a mértéke annak, hogy ő mennyit emelkedett az emberi véleményekben a mai nappal.

Harmadnap összegyült az egész rokonság Sztolarik közjegyzőnél, a hol a végrendeletet felbontották. Hát biz' az egy kicsit furcsa volt.

A magyar tudós akadémiának hagyott az öreg kétezer forintot.

Hagyott továbbá mindazon nőszemélyeknek, a kiket jobban ismert, vagy a kikhez eljárogatott valamikor, vagy a kiknek udvarolt, egyenkint két-két ezer forintot. S ilyen asszonyságot névszerint kilencet sorolt fel, a hagyományozott összeget pedig, húszezer forintot o. é.-ben odacsatolta készpénzben a végrendelethez Sztolarik közjegyzőt bízva meg annak kiosztásával.

A rokonok lélegzet elfojtva hallgattak idáig s Boldizsár testvér, vagy néha Gáspár testvér, az egyes tételeknél kifejezték megnyugvásukat egy fejbólintással, esetleg valamely ilyenforma közbeszólással:

— Hát ez is helyes.

— Méltányos.

— Isten neki.

— Jól tette.

Csak a Panyókiné vigyorgott gúnyosan, mikor a kilenc asszony neve elhangzott.

— Ah no! De különös . . . de különös!

Boldizsár testvér, a ki azt tartotta, hogy nem érdemes a kicsinységeken fennakadni (hiszen teljes életében bolond volt a megboldogult Pali), nagylelkűséget fitogtatva kiáltott fel:

— Tessék tovább olvasni közjegyző úr!

A közjegyző kurtán felelte:

— Nincs tovább.

A csodálkozás felszisszenése hangzott. Egyszerre a végrendelethez rohantak.

— Az lehetetlen.

A közjegyző vállat vont:

— Pedig egy betű sincs több.

— De hát a többi vagyona? A csehországi uradalom?

— Arról nem végrendelkezik. Én csak annyit olvashatok, a mennyi írva vagyon. Ezt az egyet beláthatják az urak.

— Megfoghatatlan! — hörögte Gregorics Gáspár.

— Az egészben az a különös — vélte Boldizsár — hogy a szakácsnéjáról és annak a porontyáról nem emlékezik meg, pedig az egész világ belát a szita alá.

— Igen, igen, — bizonyítá Gáspár — ebben valami turpisság van.

A közjegyző sietett őket megnyugtatni:

— Az végre is mindegy az uraknak. A mi vagyontöbblet van, az mindenesetre a testvéreké.

— Igen, igen, jegyzé meg Gáspár, — a mi az ingatlant illeti. De hol a készpénz? Mert sok, igen sok készpénzének kellett lennie. Félek, hogy ezzel valami suskus történt.

Panyókiné gyanakodva nézett a testvéreire.

Vibra Györgynek sejtelmei támadnak.

A végrendelet tartalma csakhamar kiszivárgott az előkelő helyi körökbe és roppant megbotránkozást keltett az egyszerü patriarkális szalonokban, hol az öreg cseresznyefazongora felett »Zrinyi Miklós kirohanása« van felakasztva, s hol a slingelt fehér kendővel beborított kis asztalkán üres belsejü ezüst gyertyatartók állnak fényességnek, köztük egy Pöstyénből hozott óriás pohár a pöstyéni fürdőépületek képeivel s ebben a pohárban orgonavirág illatozik.

Ah ezekben a kedves kis szalonokban valóságosan pezsegtek, forrtak a vélemények.

— Mégis csak rettenetes, a mit a Gregorics csinált. Mindig is tapintatlan volt. De hogy a halála után is így kompromittáljon tisztességes úri asszonyokat, a kik ősz hajjal immár unokáikat ringatják, (a fele legalább ilyen) az mégis hallatlan dolog.

A kilenc asszonyság erkölcsi pellengérre lett állítva. Az egész város róluk beszélt, egyik szájból a másikba ment át a nevük, s ha voltak, a kik Gregoricsot szidták, olyan is akadt, a ki így szólt:

— Végre is ki tudja, mi volt köztük! Gregorics nagy ördög lehetett fiatalabb korában.

Sőt azok is, a kik föltétlenül elitélték Gregoricsot, ilyenformán okoskodtak: valami barátságnak mégis csak kellett lenni, hogy megemlékezett róluk, de az eljárás semmi esetre se gentlemanlike, még akkor se, ha a legrosszabbat vesszük; sőt ez esetben még nagyobb tapintatlanság.

— Olyan stikli ez — mondá a városi aljegyző (Berregh Mihály) melyért ki kellene a kaszinóból go-

Uj Idők 1895. I. 25-n

lyózni. . . azaz ki kellett volna. Azaz ki lehetne golyózni, ha még élne. Istenemre mondom, ha oda lesz írva a sírkövére, hogy nemes ember, a saját penicilusommal vakarom le.

A főlevéltárnok s egyszersmind tüzoltóparancsnok, a ki becsületbeli ügyekben húsz év óta dolgozott mint szakértő, egészen máskép fogta fel az esetet.

— Egyszerü poltronság az egész. Mit az asszonyok? Az asszonyok csak harmincöt éves korukig számítanak. Ezek pedig mind a kilencen matronák. Mit árt ezeknek, egy kis indiscréció vagy egy kis rágalom? A rozsdás aczélpengén nem hagy már a lehellet semmi foltot. A hernyót is csak az olyan fáról szedegetik le, ugy-e, a melyiknek levele, virágja van, vagy még gyümölcse lesz, a kiszáradt fákon otthagyják. Hanem igen is, a férjeket sértette meg Gregorics s itt a bibi, itt a gyalázat. Gregorics gyávaságot követett el, mivelhogy poltronság, ha olyan ember sérteget, a ki nem képes elégtételt adni. Már pedig Gregorics, bátran ki merem mondani, nem képes többé elégtételre. És ebben az egyben van elhibázva.

Magok a Gregorics-testvérek is jobban meggondolkozva, nagy csúfságot csaptak városszerte a megboldogultnak kilenc Flammejáról, mire mingyárt másnap reggel nagy dérrel-durral beállított a közjegyzőhöz Vozáry István, kinek a felesége szintén közte volt az örökösöknek és kijelentette, hogy miután az ő nejének soha se volt semmi viszonya ama szemtelen Gregoricscsal, a két ezer forint hagyatékot el nem fogadja. A mint ennek a híre is szétszárnyalt, rendre érkezének Sztolárikhoz a többi asszonyságok, hogy ők se fogadják el az örökséget, mert ő nekik se volt semmi viszonyuk Gregoricscsal.

Az *Uj Idők* egyedül jogos reprodukciója. Festette: JENDRASSIK JENŐ.

NŐI ARCKÉP.

Sztolárik úr régen élvezett annyit, mint ezen a napon, mert valóban mulatságos volt e ráncosképü anyokákat látni, a mint még egyszer kénytelenek fogatlanul, ősz hajtincsekkel, nagy pironkodva az erényeikről beszélni.

De még mulatságosabb volt a Gregorics testvéreknek, megmaradván nekik ilyenformán a végrendelethez csatolt húsz ezres — már tudniillik kettőt kivéve, mert a tudós akadémia elfogadta az összeget, pedig neki se volt semminemű viszonya Gregoricscsal. De a tudós akadémia (a tizedik vén nénike) nem olyan szemérmes, mint a többi kilenc volt.

(Folytatása következik.)

Szeretetreméltóság.

Írta: Milkó Izidor.

A polgári társaság ama tagjaira, a kik szépen tudnak kalapot emelni, jó képet vágnak a mások boldogságaihoz, barátságosan mosolyognak előttük egészen közömbös emberekre, s nem mondanak senkinek kellemetlenséget a szemébe, ezekre a derék halandókra igen könnyen rámondja a közvélemény, (a mely Nietzsche szerint nem egyéb mint: privát-lustaság,) hogy azok *szeretetreméltó emberek.*

S első — fölületes — látásra csakugyan azok. Megvan bennük a szeretetreméltóság *negativ* eleme és ingredienciája: nem tesznek semmit, a mit önönmagukkal elkövettetni nem akarnak. De hiányzik olykor bennük e dicséretes és ritka tulajdonság *pozitiv* eleme: a jó szív. Pedig csak a jó szív udvariassága emelheti és hatványozhatja a kedveskedést szeretetreméltósággá. A mosoly, mely csupán az ajkról jön, még csak kedvesség. A szívből kell fakadnia, *szíves* mosolynak kell lennie, hogy szeretetreméltóságot hirdessen.

Festette: Jendrassik Jenő.

Gyermek-arckép.

Az *Uj Idők* egyedül jogos reprodukciója.

Oly tulajdon ez, a melyre vajmi sokan törekednek, akár egy zsíros hivatalra vagy szép tisztségre. És pedig hiába! Mert nem lehet rá szert tenni se iparkodással, se korteskedéssel, se tanulással, se másféle erőlködéssel. A szeretetreméltóságnak nincsen felsőbb leányiskolája, se nőképzője, se egyeteme, se művészeti akadémiája. Szív kell hozzá, jó meleg szív. Ha aztán ahhoz a csekélységhez *emberszeretet* járul (s az megvan, a hol meleg szív dobog a derékfűző vagy a pancélos ing alatt), az emberiség közös s az embertársaink külön érdekei iránt való érzék, meg a kedélynek bizonyos vidámsága, — akkor lehet csak szeretetreméltóságra törekedni. Máskülönben minden stréberség haszontalan és fölösleges izzadás, mely legfeljebb *kedves emberré* tehet valakit. Egészen másképpen áll elő a szeretetreméltó ember. Abban az értelemben, hogy méltó is legyen a szeretetre.

Ki méltó a szeretetre? Csak az, a ki maga is szeret, és pedig bizonyos melegséggel szeret. A szeretet melege olyan, mint a jótékony nap: betölti a legkisebb zugot is, s mindenütt derüt fakaszt, a viszontszeretet kellemes melegét. Azért nincs meghittebb hely, mint egy szeretetreméltó ember otthona, s nincs jobb társaság, mint a szeretetreméltó embernek bizalmas köre. A megbocsájtás, az elnézés, az udvariasság és a szeretet illatos levegője ez, melybe tudatlanul is vágyik az, a ki jó emberek között érzi jól magát.

Csak a szívnek és az elménck szerencsés összhangzata, szimfonikus hangvegyüléke teremtheti hát meg az emberszeretet ama nyilvánulását, a melyet úgy hívnak: szeretetreméltóság.

Ma bizonyára jóval kevesebb a szeretetreméltó ember, mint a mennyi a mult században volt, a mikor még több idejük akadt az embereknek az egymással való törődésre. Mostanság a modern ember úgy el van foglalva a maga dolgával, hogy alig van érkezése az emberiség, a társaság számára. A ki manapság emberek közé megy és társaságokban fordul meg, rendesen csak a maga kedvét keresi ott, s másoktól vár szeretetreméltóságot. Innen az a kissé feszes hang, az a kevéssé könnyed társalgás, mely a mai zsúrokat jellemzi. Mindenki részesedni akar a mások jóindulatában s megfeledkezik arról, hogy a társaság hasonló a tükörhöz, meg a visszhanghoz, mely szívesen mutat szebbet s készséggel kiált nagyobbat. De szépen kell belenézni s kedveset kell belekiáltani, hogy örömünk legyen tőle. S mert mindenek (a mi itt persze azt jelenti, hogy: sokan) másoktól lesik a szeretet s érdeknélkül való közeledés melegét, hát nem is melegedik át igazában senki. Az emberek csak *kedveskednek* egymásnak, de nem szeretik egymást. Hiányzik hozzá sokszor a *jó szív udvariassága*, mely gyakrabban előforduló erény volt akkoriban, mikor még az emberek nem éltek oly lázas hamarsággal, mint napjainkban, s több idejük volt egymáshoz, mint e gőzzel, villámmal és már-már apergikus erővel dolgozó századvégben.

Úgy látszik, hogy ennek a máskülönben olyannyira érdekes századnak az emberei nem éppen kiválóan szeretetreméltók. Ezek a jó urak, e becsületes feltalálók, e nagy államférfiak és ragyogó tollu írók rengeteg sokat tanultak, nagy fényességeket kreáltak, szédítővé tették nekünk közönséges, elmaradt embereknek a huszadik század perspektiváját, — de a szeretetreméltóságuk (akár a Brunetière úr tudománya) csődöt mondott. A nagy Napoleon, ki a XIX. számu szekulumra oly hathatósan nyomta rá fegyveres bélyegét, bizonyára nagy Universal-Genie volt, a tetteknek tán legnagyobb lángelméje, de éppenséggel nem szenvedett szeretetreméltóságban. Olyan volt ő mint a Tasso Antoniója (Grethe drámájában): ajaccioi bölcsőjétől távol maradtak a gráciák. S a mi

Bismarckot illeti meg Vilmos császárt, náluk is hiába keresnél nagyobb porciót a szeretetreméltóság nyájas tulajdonságából. Ám a 18. század nemcsak a forradalom véres ideje, de a szeretetreméltóság mosolygó százada is volt. Ez időszak nevezetes férfiai és asszonyai között valósággal grasszált ez a szép erény. Az akkori szalónok, s nemcsak a franciák egyedül, igazi melegágyai voltak a szeretetreméltóságnak, a melyet nem átallok a *legegyetemesebb* erénynek nevezni. De hát akkor nemcsak a közlekedési eszközök jártak lassabban, mint most, — az egész élet csöndes andantio-val haladt. S az embereknek több idejük lévén, nemcsak pletyka volt több, mint ezidőszerint, hanem szeretet is. Már pedig csak a szeretet szüli a szeretetreméltóságot, és semmi más.

E szépséges virtus egyik legklasszikusabb példája talán Ligne herceg volt, ez az igazándi »litterary gentleman«, a ki irataiban és leveleiben mindenütt az általános emberi érdekekért hevült, — a ki szalónban, útközben, az utcán s mindenütt, a hol emberekkel került össze, az *embertárs* érdekét kereste. Ő volt az az ember, a kinek a szíve is helyén volt, meg a szava is. Mert az az igazi szeretetreméltóság, mikor a jó szív okosan és elmésen tudja magát kifejezni. Ő hercegsége nem volt aféle jóbolond, a minőnek sokan képzelik a szeretetreméltó embereket. Elnézéssel volt ugyan a mások hibái iránt, de azért valódi »esprit gaulois«-val tudta ostorozni korának és kasztjának hibáit és előítéleteit. Ám a hol emberi érdeket látott sértve — akár egyénit, akár nemzetit vagy fajbelit — ott a legnagyobb altruizmussal állott a gyengéknek oldalához, a kiket szóval, írásban, gúnynyal és iróniával egyaránt lelkesen védelmezett. Az ilyen szeretetreméltó ember valóban méltó is a szeretetre. Mint író, ez a derék Ligne herceg már nem sokat számít, s ebben a szép országban talán Tóth Bélát kivéve, (a ki mindent olvasott) senki se olvasta a leveleit meg a memoárjait, de mint »aimable« ember ma is modellje lehetne annak a ritka kvalitásnak, a melyről ez igénytelen sorok szólnak. Annak a ritka species-nek, a mely előtt mélyebben illik kalapot emelni, mint a vezérigazgatók előtt. Mert több vezérigazgató van, mint szeretetreméltó ember.

Két úriember, a ki összetűzött valami ostobaságon, arra kérte Ligne herceget, engedné át nekik a francia határhoz közel, de belga területén fekvő birtokát barátságos golyóváltás végett. A herceg eleget tett a kívánságuknak s azonnal értesítette a jószágigazgatóját, hogy a párbaj napján reggelit hat, ebédet pedig öt személyre készíttessen.

A párbajnak a reggeli és az ebéd közé eső időben kellett végbemenni.

De alig mult el egy óra, Ligne herceg már megbánta tréfáját s (most jön a szeretetreméltóság!) gyorspostát röpített az intendánsához amaz újabb utasítással, hogy reggelit hat, ebédet pedig hét személyre főzessen. Mert — tette hozzá a herceg — a párbaj után hihetőleg éhesebbek lesznek a felek, mint mérkőzés előtt.

A mai úgy nevezett kedves ember a második levelet aligha írta volna meg, s az első mellett maradt volna, a mely elmésebb, de szeretetlenebb is.

A mai szeretetreméltóság — a melyet közönséges kedveskedéssé degradált az emberek gyors élete — nem igen produkál finomságokat. Ritka adomány ez, a melyet ugyancsak meg kell becsülni azon a kevés helyen, a hol találkozunk vele.

Szépen adni, ajándékozni például csak szeretetreméltó ember tud. Innen van, hogy néha a nagyértékü ajándéknak nem örülsz meg annyira, mint valami apróságnak. Mert az utóbbit mosolygó szívtől kaptad, valóban szeretetreméltó embertől. S itt áll csak igazán a mondás: forma dat esse rei. Az ajándékozás módja lényegesebb annak tárgyánál. S nemcsak az ajándék, még a borravaló is jobban esik, ha szeretetreméltó módon adják. Hallottam már egy pincértől is, hogy némely ember garasát szívesebben fogadja el, mint másnak a hatosát. Ez csekélységnek látszik, de apró vonásokból épül föl a legnagyobb kép is. S az embernek reggeltől estig, gyermekségtől késő vénségeig mindig van alkalma szeretetreméltónak lenni. Ne mulaszszuk el az alkalmakat. Ha azt akarjuk, hogy szeressenek bennünket, legyünk szeretetreméltóak.

Egy királytól kegyet kért egyszer valaki, — jutalmat teljesített nagy szolgálataiért.

— Sir! — így szólt a felséghez. — Tégy engem gentleman-né!

— Igen sajnálom, — felelte a király. — Ez nincs hatalmamban. Adhatok magas rendjelet, főhivatalt, sok más kitüntetést. De gentleman-né nem tehet a király.

Ilyen gyenge a király és minden más hatalmasság a szeretetreméltósággal szemben is. Szeretetreméltóvá se lehet kinevezni, megtenni senkit. Arra éppen úgy kell születni, mint a gentleman-likeness-re. Bizonyos fajta szív kell hozzá, mely másokért is tud dobogni, az embertársnak, helyesebben: a társembernek érdekeiért is képes hevülni. Pazar szív kell hozzá, mely nem közönyös azoknak a sorsa iránt, kikkel a saját sorsa vagy helyzete összehozza.

Írígy ember nem lehet szeretetreméltó, valamint a féltékeny se. Csak a ki nyugodtan, sőt megelégedéssel tudja nézni mások boldogulását és előmenetelét, sikereit és szerencséjét, csak az lehet szeretetreméltó. Csak annak jöhetnek igazán szivéből azok a hangok, melyeket a barátság szavának szokás nevezni s a mely tulajdonképpen nem egyéb, mint a szeretetreméltóság széphangu zenéje.

Az önző se lehet szeretetreméltó. Csak a ki a saját érdekét alá tudja rendelni a közérdeknek s (a mi még nehezebb!) a környezete magánérdekeinek, csak az fog édesen játszhatni ama húrokon, a melyeken a szeretetreméltóság hangja pendül.

Igazán szeretetreméltó tehát csak az az önzetlen, irígység és féltékenység nélkül való ember lehet, a kit tetteiben és nyilatkozataiban az emberek iránt érzett szeretet vezérel. Igen természetes, hogy bizonyos mérvü müveltség és elmésség is kell hozzá, hogy e szeretetreméltóság reliefet nyerjen. De alapja örökké a szeretet marad, a mely nélkül nem támad se szeretet, se szeretetreméltóság.

Azért van olyan kevés szeretetreméltó ember. S azért kell megbecsülnünk azt a bizony nem igen sokat, a kikkel mégis szerencsénk van olykor találkozni.

Jendrassik Jenő: Az udvarban.

— Dehogy nem. Két ajtaja van, az egyik az emeleten, a másik egy csapóajtó, mely egyenesen levezet a kórházi terembe. Bátran használhatjuk azt mind a ketten. Én különben mindössze kétszer vagy háromszor hálok ott egész évben, csak vigye el az egyik kulcsot.

S ezzel kihúzott az asztalfiókból egy kulcsot és átnyújtotta Nosztynak.

— Ha a király aranykulcsot adott, — mondá nevetve, — elégedjen meg, ha a kifli-király csak egy vaskulcsot ajánl föl.

Erre most már kénytelen volt zsebretenni a kulcsot.

— Nagyobb kitüntetésnek veszem az utóbbit, — szólt magát meghajtva, — mert a bátyámuram irántam való jóakaratát jelenti, míg az előbbi egyszerű szamárság, s csak a katonaságnál veszi hasznát az ember. De mióta katona nem vagyok, csak annyit ér, mint a mennyit a kakasnak a sarkantyú.

— Igaz biz az, el is feledtem, hogy azelőtt katona volt.

— Úgy van! Belekóstoltam a gyöngyéletbe is.

— És miért vált meg tőle?

(Polytatása következik.)

ARISZTOKRÁCZIA A KÖNYVPOLCZOKON.

(Valami a «Magyar Könyvtár»-ról.)

Él Amerikában Mineapolisban egy derék úr (nekem is igen tisztelt barátom), mr. Young, a kit egész Amerikában és Angliában közönségesen könyvkirálynak neveznek. Foglalkozása abból áll, hogy könyveket gyűjt. Három nagy palotája van Mineapolisban, az mind tele van könyvekkel, s nyolcz hivatalnoka foglalkozik könyvvétellel és rendezéssel. «Az én házaimban laknak a világ legokosabb emberei!» — szokta mondani Young úr.

Mr. Youngnak nem nehéz a könyvgyűjtés, mert igen jómódú ember: két millió dollár az

vetyélnék. Háborgott a gondolatra, hogy a leányát valami idegen ember elvigye tőle, — de mégis megadta magát a természet rendjének. Úgy kell lenni, mert mindig úgy volt. Arra azonban nem volt rávehető, hogy a természet rendjét ő maga is támogassa, — elég, ha ellene nem szegül neki.

Váltig pirongatta Zsuzsanna asszony e végett:

— Te semmit se törődöl a leányoddal, a jövőjével.

— Eleget szereztem neki, Zsuzsanna. Húszharmincz rostélyost ehetik napjában holtáig.

— Úgy beszélsz, Mihály, mint egy pénzzsák, s nem mint egy keresztény úriember. Az embernek nemcsak hasa van, hanem szive is. Tekintetbe kellene venned, hogy egyszer mi is meghalunk, mert a halált igen ritkán lehet kikerülni, sőt nem is lehet. Neki férjhez kell mennie s ezt irányitani kell.

— Az anyák dolga a leányokat elsütni, — feleselt Tóth Mihály kedvetlenűl, — ha már olyan nagyon meg akarsz tőle szegénytől szabadulni.

Elérzékenyűlt e szemrehányásra az asszony, elborították arczát a könnyek s nagy méltatlankodással elrohant, becsapva mérgesen maga után az ajtót, hogy a mennyezet vakolata is lehámlott egy darabon.

Pedig nem volt igaza, mert Tóth figyelte azért a dolgokat a maga módja szerint és máris többet látott, mint neje. Feltűnt neki, hogy a megyei közigazgatás egyszerre csodálatosan fürge lett. Ha egy híd valamelyik dongája elromlik, másnap már ott terem a szolgabiró a helyszinén és elrendeli a megcsináltatását, ha egy korlátfa kidől a meredek helyeknél, megjelenik a szolgabiró, mint az örökké éber gondviselés, s pótolja újjal, ha egy kátyú támad az úton, nosza legott Rekettyésen van s behányatja, ha egy becsületes verekedés esik az vetést, megadta magát sorsának, pedig inkább szeretett volna az utolsó butikban vereshagymát enni, mint a bárói családnál mamaligát,* mert a két kézzel való evés mindig kiizzasztotta, — holtig nem tudott beleszokni.

Tényleg intim ebéd volt, a háziakon kívül csak Homlódyné volt ott és a takarékpénztári igazgató, Uhl Timoteus, a kit a kapunál csípett el Malinka. Igen jó kis ebéd volt, de Tóth úr soha se tudta volna elmondani, mi minden volt, pedig Zsuzsanna asszony otthon hetekig fogja élesíteni, sarkantyúzni és korbácsolni az emlékezőtehetségét. «Gondolkozzál csak, hiszen élő ember vagy, lehetetlen az, hogy eszedbe ne jusson.» Pedig mégsem fog eszébe jutni, hanem azt el nem felejti, hogy az asszonyok igen nyájasak és figyelmesek voltak iránta; a méltóságos asszony (de micsoda takaros, czukros teremtés) kilátásba helyezte, hogy legközelebb megtekinti a mezernyei Szent Sebestyént, s ez alkalommal jó szivvel venné, ha megismerhetné a családját is.

A feketekávénál a főispán egy sajátkezűleg megtömött csibukot nyomott a markába, mire Bubenyik, mintha valami varázsszóra történnék, berohant tüzes üszöggel egy lapáton. A méltóságos báróné személyesen beejtett a fehér kezecskéjével a findzsájába két czukorkoczkát, a tatár herczegnő, Homlódyné pedig egyszerre bizalmasan közelebb húzta hozzá a székét.

— Mondja csak, Tóth bácsi, mivel boszorkányozta meg azt az én öcsémet, Noszty Ferit, hogy az most felém se néz, hanem sülve-főve ott van Rekettyésen?

— Jó ember a jó emberekhez húz, — felelte Tóth Mihály egyszerűen.

— Nincs annak valami egyéb oka? — mosolygott a főispánné.

— Isten tudja, — mondta a kérdett kia hibái fölött és csak az a hír világított, mint valami szemvakító karbunkulus, hogy el fogja venni Tóth Marit. Uhl Timotheus pertu-poharat iszik vele az «Arany golyó»-nál, mondván: «Legyünk örökös barátok és ha egy hű szivre van szükséged, vagy egy kis polgári kölcsönre, méltóztass velem rendelkezni.»

Mindenünnen a napfény dédelgeti. Maga Kopereczky is megbiztatja, tréfás szemhunyorgatással:

— Az öreg Tóth, úgy látom, nem nézi rosz szemmel a tervünket. Hanem tudod-e, mi az a finish-lovaglás?

— Épen abban vagyok most.

— Helyes. Most kell megfeszíteni minden erődet, az utolsó pillanatban, a czél előtt, és talán nem rosz volna, miután már az öreg nem akadály, ha a leányra helyeznéd a fősúlyt. Úgy gondolom, egy kis fény kifejtése nem ártana. Tudod, egy kis maszlag. Mit szólnál valami gyönyörű hátas lóhoz? Takarosan veszed ki magad a ló hátán. Imponálnál neki. Vagy talán egy szép négyes? A mi a költséget illeti, hát iszen már benne vagyunk. Ne félj addig, míg engem látsz. No, mit gondolsz?

Noszty Feri természetesen azt gondolta, hogy az bizony nem lenne rosz, és igénybe vette a sógora tárczáját, sőt az Uhl Timotheus igéretét se hagyta rozsdásodni, t. i. a pénzre vonatkozó részét, mert a mi a hű szivet illeti, erre ez idő szerint nem volt szüksége.

Mindenütt csak előzékenységet és szeretetreméltóságot tapasztalt, még Tóth Mihály részéről is, ki a főispáni ebéd óta, a hol a házassági terv először merült fel, mint egy küszöbön álló lehetőség, mélyebben kezdett foglalkozni a fiatalemberrel. Több apró jel árúlta el, hogy rokonszenvezik vele s közeledik hozzá.

Egy estefelé úgy jött Rekettyésre, hogy Tóthné és Mari nem voltak otthon, a szegény

2873

III. TEREM.

Vegyes tárgyú magyar művek.

1. Jendrassik Jenő.

(Sz. Pesten 1860. október 30-án.)

»*Vége!*«

Az empire-butorzatú szobában szomorkodó leányka ül szembe nézve az iróasztalnál, melynek alja nyitva van. Jobb kezében, melylyel a piros selyemmel bevont fehér szék karfájára könyököl és állát támasztotta meg, fehér kendőt tart, balját az asztalon nyugtatja, hol alabastrom névjegytartót, rózsacsokort, porczellán tintatartót és különféle leveleket látunk, a melyekből egy csomót piros szalaggal kötött össze. Kontybatüzött haja és szemöldöke gesztenyeszinű, kisirt szeme barna, kivágott fehér selyemruhájának ujjai puffasztottak és karperecze sima aranykarika. A kihuzott fiókokból és az asztal aljából iratok látszanak. Előtte a szőnyegen a hűtlennek össze-vissza-tépett levele fekszik. A háttérben pamlag, a falon aranykeretű mellkép, az asztal tetején álló-óra és jobbra a széken fehér szalagokkal diszített szalmakalap és selyemkendő köti le figyelmünket. Balra, a zöld függöny mellett, a szomszéd szobába látunk, hol a szekrényen különféle tárgyak és a falon aranykeretben kép tünik szemünkbe. Jelzése alól balra: »JENDRASSIK JENŐ. 1894.«

Vászon, méretei 133·5 : 147 cm. — 1895: III. 1. — 1896: III. 1. — 1897: III. 1. — 1898: III. 1. — A képcsarnokegyleti alap kamataiból vétetett 1894-ben. — Ltsza 448.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

— 1900: III. 1. — 1901: III. 1. — 1903: III. 1. — 1904: III. 1. — 1905: III. 1.

1905. átvételi jegyzék 185. — Száma az Orh. Képcsarnok a 32. nban 1832. és a leltárban 2873. — Képcsarnokegyleti alap 1894. — Ltsza 448.

202 (Madarász Margitka)

1527. Jendrassik Jenő:

Sz. Pesten 1860 október 30-án

Misère.

A gyógyszertárban, piros bőrrel bevont széken, szomorkodó kis leányka ül balra fordultan, kezeiben pedig kendővel és várja az anyja számára készülő orvosságot. Elől levágott haja homlokába lóg, vállait nagy kendő védi, koczkás ruhaderekának gombjai közül egy fekete, kettő szürke, egy meg hiányzik. Kötény kéjét fekete csipke, harisnyája piros, czipője fűzős. A márvány-asztalon, balról a mérleg körül, különféle üvegek mellett csomagokat látunk. Közelében a gyógyszerész támaszkodva dolgozik. A háttérben a szekrény polczain különféle nagyságu palaczkok helyezvék el. Jelzése alól jobbra: JENDRASSIK JENŐ 1896.

Az 552 gi

Jobbról recipéket

Vászon, méretei 142: 100 cm.

5000.- K.

Vétetett 1896: X. 8-án sz. leirattal 2500 frton.

Elszámoltatott 1897: II. 2-án (80/97) és az elszámolás elfogadtatott 1897: III. 25-én a 13050 sz. leirattal (123/97)

Az 1899: X. 14-én 76633 sz. leirattal a pétervári és moszkvai kiállitásra engedtetett át (573/99.), honnan 1900: IV. 9-én érkezett vissza. (188/900.).

Másolta 902: IX. 6. Burghardt Rudolf (915/902)

904: IV. 30.

2493. Jendrassik Jenő:
Sz. Pesten 1865 október 30-án.

Magdolna.

Egész alakban és terítve

A terdelő Magdolna balra fordultan van ábrázolva. Fejét barna kendő védi és kétségbeesésében kezeivel állát támasztotta meg. Kibontott haja szőke, szeme kék. Bő ujju rózsaszinü köntösén virágok, fehér ruháján pedig rózsák láthatók. Előtte a földön két teljesen és egy félig kinyilt rózsa hever. Mellette balról ~~egy~~ tálczára állitott hosszu nyaku fedeles olajtartó köti le figyelmünket. A háttérben, a bordó függöny mellett, sárga és fátyolszerű ruhanemű fekszik. Jelzése fölül jobbra: JENDRASSIK JENÖ 1903.

félrevonás

Vászon, méretei 118: 100.3 cm.
Vétetett 1903: XII. 4-én a 96711 ex 903 sz. leirattal 2800 Kán. (835-903).- Elszámoltatott 1904: II. 2-án (51-904).

904: IV. 28.

Vid. Muz.

96711-903

1674. Jendrassik Jenő.

Sz. Pesten 1860 október 30-án.

A lidércz.

Egy szabadban ülő

~~Az ábrázott~~ szőke leány, ki a kávéházban ujságot olvasó ~~[illegible]~~ két fiatal ember egyikével kaczérkodik. Előtte a márvány asztalon gyufatartó és theás készlet van lobogó rummal a csészében. ~~A szabadban ül,~~ Jobb kezével az asztalra könyökölve, állát támasztotta meg és ölében fekvő baljában félig nyitott lila-szinü legyezőt tart. Fekete kalapját tollal és virágokkal ékesitette, haja rőt, ~~[illegible]~~ fehér keztyüje ~~[illegible]~~l, fülbevalója gyöngy, fekete ruhája fodros, derekát csatos öv szoritja, ~~[illegible]~~ arany karperecze ékköves. Az asztalon innen üres szék áll. Jobbról, a félrevont függöny mellett, a kivilágitott kávéházba látunk, hol ~~az ablaknál~~ két fiatal ember olvas, egy harmadiknak a feje látszik és a pénztárban cassirnő ülő ~~[illegible]~~ előtt ~~[illegible]~~ pinczér halad el. A földön czigaretta-vég hever. Jelzése alól jobbra: „JENDRASSIK JENŐ".

Vászon, méretei 101.5:63 cm.

Vétetett 1898: XII. 31-én a 90432. ~~[illegible]~~ sz. rendelettel.

Elszámoltatott 1899: IV. 6-án (14/99).

Az elszámolás elfogadtatott 1899: V. 25-én a 29855 sz. ~~[illegible]~~ alatt. (277/99).

1899: X. 14-én a 76633 sz. leirattal a pétervári és moszkvai kiállitásra engedtetett át (579/99), honnan 1900: IV. 9-én érkezett vissza (188/900)

Másolta 1903: VII. 9. Burghardt Józef (134/904)

904: IV. 29.

Jendrássik Jenő

Gerő Ödön, Londesz Elek

Modern magyar festő, münéseik. Budapest, é. n. 58. l,

A szerelmes levél c. kép repr. 33.

(Azt hiszem ennek a kép-nek a címe: Vége!)

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Zsindrassik Jenő, festő; szül. 1860 október 30-án Pesten.

Jendrassik Jenő

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő művcivel vett részt:

1884. őszi kiáll.: Gondolatokban, olajf., 150 ft. — Próba után, olajf., 500 ft. — Idyll, olajf., 400 ft.

1885. őszi kiáll.: Reggelinél, olajf., 650 ft. — Pásztorleányka, olajf., 220 ft.

1885. orsz. ált. kiáll.: Arczképcsoport, olajf. — Bizalmas perczek, olajf., 600 ft.

1886. őszi kiáll. II. sor.: Elhagyatva, olajf., 600 ft. — A templomban, olajf., 400 ft.

1887. őszi kiáll. II. sor.: Kalotaszegi fonólányok, olajf. — Hazatérő aratólányok, olajf. — Női arczkép, olajf. — Munkaközben, olajf. — Templomba készülő nők, olajf.

1888. őszi kiáll. I. és II. sor.: Kinga kisasszony, olajf. — A lourdesi Szűz megjelenik az olvasót felajánló szent Bernadotte előtt, olajf., 600 ft. — Mosó leányok, olajf., 250 ft. — Szénagyűjtők, olajf., 600 ft.

Jendrassik Jenő

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi Képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 183. l.

Jendrassik Jenő festő * 1860 Pesten, †

Fejér György Kézirata VI. 146

Feldrásik Ferenc

festőművész.

Fürdés után, a szegedi képzőművészeti egyesület 1903. kiállításán megnyerte dr. Kasza Ferenc.

Visszaküldésre. u. ott. megnyerte Czegledy Endre Szeged.

Művészet, 1903. 353.

Jendrassik Jenő

Sz. Pesten 1860. okt 30 án.

1. „Vége!" „Jendrassik Jenő 1894." vászon, 133·5 x 147. A képcsarnok egyleti alap kamatai-ból vétetett 1894-ben. M. N. Muz. Cat. 135. l.

Lásd életrajzat

Basch

Gula

Szegeben

Tendrassik Jenő festő

1881-ben a münchem képzőmű-
vészeti akadémián diszső oklevé-
let kapott.
Képzőművészeti rendle 1881. 159

4923.

Jendrassik Jenő:

Öregasszony.
Vászon, méretei 657:52.8 cm.

Értéke 1000 K.
Vétel 1916.

Száma:

a leltnban 18387,
a szakleltban 13-916.

Mod. 13-916

5026.

Jendrassik Jenő:

Kanapén ülő leány.
Fa, méretei 26.8:20.4 cm.

Értéke 450 K.
Vétel 1916.

Száma:
a leltnban 20129,
a szaklban ~~98-916~~. 31-916

Mod 31-916

Jendrassik Jenő

cvod.

Szalay Imre A XIX század festészetéről harákban. Bpest. 1901.

26 l.

Jendrássik Jenő

1888. Budapest.

1. Mosó leányok. Olajf. 250 frt.
2. Szénagyűjtők. Olajf. 600 f.
3. Kinga Kisanzony. Olajf.

Őszi kiállítás II. 1888.

1889. Bpest.

~~167.~~ ~~262.~~ 285. ~~318.~~ 324.

1. Idyll. Olajf 660 frt
2. Micri és Lulu kisanzonyok arcképei. ~~olajf.~~
3 Trottine. Olajf. 200 frt.
4. Fejfi arckép. Olajf
5. Virágárus leány. Olajf. 175 frt.

Téli kiállítás 1889/90.

1890. Budapest.

(212) Poste restante. Olajf. 250 f
(246) A kertész leánya. " "
(309) Női arckép. " Magánt.
(338) A nagymama egyetlen öröme. Olajf 1100 frt

Téli kiállítás 1890.

1891. Budapest.

(340) Viszontlátásra. Olajf. 700 frt.
(351) Az özvegy. Olajf. 1100 frt

Téli kiállítás 1891/92

1892. Budapest.

(290) Tükör előtt. Olajf
(398) Mária és Erzsébet kiváljuk fogságban Nagyrád (?) várában. Olajf.

Téli kiállítás 1892/93

Prient Tóisef

festö:

Jendrassik Jenő

Ebéd alatt

Budapest nékesfőv. tulajd..

V.

9. I. Mátyás király arcképe

olajfestmény XVI/sz.

Ismeretlen festő

23/17.

Jendrassik Jenő: Gyermek
archip. Ujfalódi 1906
XII. 14 sz.

sem, csak poétai álma szelid kék csillagait. Kinevették, persze, sőt ki is csufolták miatta.

— Tudjuk, tudjuk! Ismerjük az ilyen éber álmokat!

A párbajkodekszből az ilyesmire nem is lehet paragrafust keresni. De a tökéletes gavallérok azért nagyon korrektek voltak s tekintettel arra, hogy Ákos abszolute irástudatlan a kardforgatás művészetében, meg hogy poéta is, tehát mégsem lehetetlen, hogy elbámult, akkor . . . tehát legyen meg az a bizonyos lyuk a levegőbe. Korrekt kezekben ártatlanabb jószág a pisztoly.

Csakhogy a pisztoly lovagiasabb a legkaszinóbb kaszinótagnál is. Amit rája biznak, annak ördögi becsülettel meg is felel. Pedig a csövét nem az igazitja, aki a kezében tartja, hanem akinek a lelke már akkor úrrá lett rajta, amikor összerótták: a gyilkolás démona. Szenthe Ákost átlőtt mellel vitték haza a karagyosi pászitról.

Érdy Margit minderről semmit sem tudott. Éppen ugyanazon a napon szép szőke fejét nagyon megzavarták az ujságok. Valami fantasztikus verset közöltek, amit Szenthe Ákos irt. Kék csillagokról, amelyek szőke leányfejből ragyognak a költő felé s ragadják a lelkét föl, a végtelenségbe, az üdvösségbe. A szőke álom a szerelem tündérszép viziója. Virág és leány, egyszerre. A ruhája szines fátyol, a haja lenvirág. Dalol, szelid, másvilági zengéssel és ragyog, az ég kékségével. S a költő felé nyujtja a karjait és mosolyog, a virág, a csillag s a dal mosolygásával, szelid kék szemében a zafir és a gyémánt tüzével s a nefelejts és a buzavirág harmatos fényével . . .

Az epedő szerelem képtelen, sorvasztó lázálma volt a vers, de benne igazi poéta rajongása izzott. Margit nem győzte magába szívni annak édes mérgét. Kétszer, háromszor, tizszer is elolvasta azalatt, hogy újra meg újra maga elébe képzelte az irója halvány, ábrándos képét. Már nem is a faun vigyorgását látta az arcán, hanem a poéta sovár szerelmét. Míg együtt szállott a ragyogó kék csillagok dalos mesemondójával, úgy képzelte, hogy a daloló, színes, a röpülő, a végtelenségbe lebegő kék csillagvirág nem is lehet más, csak ő maga. Hogy az ő szemében látta a költő álmának csodálatos vizióját . . . Hogy a lelkével utána száll most is és a karjait gyöngéden feléje nyujtja, mintha az azur végtelenségben magához akarná ölelni . . .

A leány ijedten fölsikoltott. Csakugyan érezte, valósággal a kéz érintését, de ez az érintés oly idegen, oly hideg volt, hogy összerázkódott tőle és ijedten hátrafordult. Már alkonyat volt s kis szobácskájában, ahol üldögélt, a második emelet korai félhomálya. Margit csak a férfi alakját látta, aki a közelében áll és feléje hajlik. Nem ismerte meg. Fölugrott. Még a szemei előtt most is a vers szelid kék csillagai voltak, míg itt, a férfi szeméből valmi idegen, gyilkos tűz sugározott feléje. Az pedig megszólalt.

— Margit! . . .

A hangjáról ismerte meg. Berényi Viktor volt, a

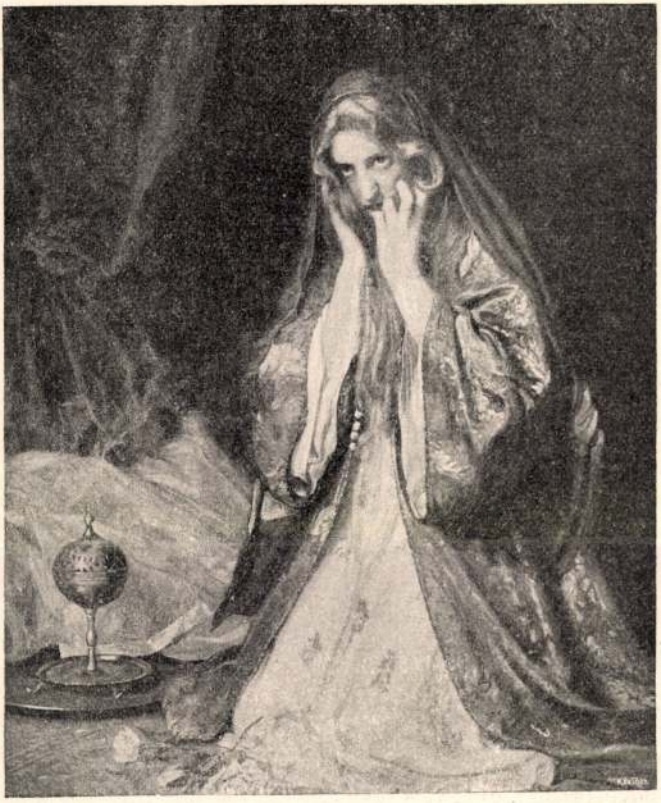

Jendrassik Jenő: Magdolna.

len kosarat és talpra-

lt, ránézett a czimborá-
dament a lóhoz.

istenért, ne reszkess
okból tompa hangja.

Megállj! . . . No menj
e bolond, te!

nint czimborája bajló-
zájáról a köteléket, s a
megrezzent.

— Menj már no, vagy mi! — mondotta megindúlva.

— Megyek, — felelt Upovajuscsij.

A bokrok közt keresztülvergődve, szótlanúl mentek az árkon végig az éjjeli homályban, mely az erdőt betöltötte.

A ló is ott ballgott utánuk.

Azután mögöttük hallatszott a vizcsobogás, mely elnyelte a patak melódiáját.

— Lásd te bolond! . . . elkerültük a patakot. — mondotta Upovajuscsij.

Pljasi-noga boszúsan szipákolt és hallgatott.

SÁRGA LEVELEK.

A vadszőlő-lugas piroslik
— Nem hajnal pir ez, alkonyat;
De árnyat ád a lombja most is,
S elüldögélek benn' sokat.

Csend! Néma csend! A lombnyiláson
Itt-ott tekint az ég le rám,
Oly édesen s olyan vidámon,
Mint kék szemű, szép szőke lány.

Előttem elsárgult irások,
Rég múlt időkből, nagy halom.
Közülök egyet most kiások
S kitárom itt az asztalon.

Te irtad; s bárha múltak évek
— Elmúlt belőlük oh, de hány! —
Virúlni látlak újra téged:
Bogár-szemű, szép szőke lány.

Csodát tesz elsárgult irásod:
Habár fejem már ősz, havas,
Kinyílnak elhervadt virágok
S szívembe' lopva kél tavasz.

«Szeretni foglak mind a sírig;
Nincs boldogságom, csak veled . . .»
De hány szerelmes lányka ír így!
S a vége mégis, hogy feled.

Te sem valál különb: Feledtél,
Bogárszemű, szép szőke lány!
Árván hagyál; más párja lettél,
És most az ősz borúl le rám.

Sárgult levélke, búsan hangzó
— Most értem — mindenik szavad:
Azt mondja: minden elmulandó,
S a szívben kétszer nincs tavasz.

Merengek hosszan, elmélázva,
Egy árva, sárga levelen . . .
Gyors elmulástokat példázza,
Tündér ifjúság, szerelem! . . . .

A

sehol . . . Nézeget jobb
a lovacskája.
Upovajuscsij intett

majd megszakadt a szíve . . . Csak egy hajszál akadályozta meg abban, hogy mindent bevalljon az urának, de ekkor eszébe jutott a tapasztalt nagynéni, s így szólott dacosan a lelke mélyén :

— Hadd higyje, hogy igazat mondtam, nem szabad, hogy tovább is babának nézzen . . .

3.

Másnap — Ádám komor hangulatban itta a feketéjét — a szobaleány egy névjegyet hozott az ebédlőbe. A névjegyen e sorok állottak: Freiherr Hans von Kleinecke, k. u. k. Rittmeister, Adjutant Seiner kais. u. kön. Hocheit d. Erzherzog Oscar.

Klárika sápadtan tette le kezéből az ujságot.

— Nem szabad elfogadnia, dadogta, nem engedem . . . a hozzám való szerelmére kérem, hogy ne fogadja el . . .

Ádám csodálkozva nézett a feleségére.

— Mit gondol, mondta, nem tehetem, hogy ilyen durva módon visszautasítsam . . . Talán — tette hozzá mosolyogva — éppen a kezét fogja megkérni tőlem . . .

— Ne tréfáljon . . . esküszöm, hogy nem tudja, mit tesz . . . el fogok sülyedni szégyenletemben . . .

— Csitt . . . itt van a huszár . . . vigyázzon . . . .

Kopogtattak az ajtón, — s a következő percben már előttük ütötte össze a sarkantyúit Oszkár királyi herceg adjutánsa. Ádám felugrott a helyéből:

— Isten hozott, mondta, . . . szép tőled, hogy a fészkemben fölkeresel . . .

És Klárika felé fordulva, jókedvűen folytatta :

— Kleinecke báró; . . . fiatalkori, bizalmas barátom . . . Legénykoromban együtt udvaroltunk az asszonyoknak a balatonfüredi sétatéren . . .

— Hogyan, hát ismeri? susogta Klárika zavartan.

4.

A hadsegéd csak késő délután távozott, s mikor Ádám megindult a feleségét keresni, a fürdőszoba egy homályos kuckójában találta föl a vállas kötény tulajdonosát . . . A ház úrnője, megfeledkezvén asszonyi méltóságáról, keservesen sírdogált a sarokban . . .

— Ne sírj, mondta a kenetlen Ádám, a huszár megkérte a kezedet . . .

Klárika az urára emelte könyes szemét.

— Elmegyek, szólott — visszatérek a mamához, mert ma bebizonyítottad, hogy nem szeretsz . . .

— Ugyan mivel?

— Majd elsülyedtem az előtt az idegen ember előtt . . . Nem szeretsz, nem szeretsz, — folytatta sírva — mert különben nem szégyenítettél volna meg ennyire . . .

— De hiszen a huszár nem idegen ember . . . Százkilencvennyolc csókot intett neked délután az ablakból...

Klárika zokogva gubbaszkodott össze, — de Ádám most kedveskedve simította meg a sírásban felborzolt haját.

— Látja, kis csacsi, mondta — nem kell tréfálni a huszárokkal . . . Mert ugyan mit gondolhatott Kleineck báró, mikor magát ott látta az ablaknál?

A himzett kötény csücske nedves lett a leomló könyektől — és Klárika így szólott elkeseredve :

— Nem igaz, semmit sem gondolt, mert én csak akkor álltam az ablakhoz, mikor maga az előszobán csöngetett . . .

— És a százkilencvennyolc csók?

— Hallgasson . . . mert kiugrom az ablakon . . .

Ádám a karját nyujtotta Klárika asszonynak és diadalmenetben vonult el vele a fürdőszobából a szalonba . . . A költői igazságszolgáltatásnak tartozom azzal a kijelentéssel, hogy Ádám azontúl forróbban

(Jendrassik Jenő.) **Spanyol nemes.**

asszony, a ki egy korrekt és szerelmes lovagot vélt feltalálni az ő egyetlen uracskájában, néha könyes szemmel gondolt arra a nagy, könnyelmü rossz gyerekre, a ki a felesége csókjait is egy lusta óriás jóakaratával tűrte . . . Könyei ráhullottak a portörlőre, a himzésre, a háztartási könyvre és e könyek ezt mondták a maguk szomorú némaságában:

— Nem szeret az uracskám, nem szeret, nem szeret . . .

2.

Klárika, a ki egy idő óta búsan törölgette a kredencet és a szalonasztalt, egy komoly és tapasztalt nagynéninek mondta el bizalmas megfigyeléseit. A nagynéni végighallgatván a tényállást, megsimogatta a Klárika haját és így szólott komoly

— Szép dolog a huszárság, mondta, — egy huszár többet ér, mint öt közönséges polgár . . .

Mikor Ádám úr a következő estén hazatért, a himzett kötény birtokosa ijedten dugott egy levelet a trumeau nyitott fiókjába. Ádám színpadias sikoltást hallatott.

— Asszonyom, kiáltotta, tudni akarok mindent, — beszéljen, mit dugott a fiókba? . . .

Klárika rémülten állt az inkriminált fiók elé.

— Nem engedem, nem szabad tudnia, — vagy bízik bennem, vagy nem . . . Ámbár (tette hozzá kacérul) ha bolondot tennék, mikor az uram nem szeret . . .

— Egek, maga a huszárt szereti . . .

— Nem — nem szabad rólam rosszat gondolnia . . . A huszár oly szerény, oly félénk, hogy csak a szemével mer szólani hozzám . . .

— Meg fogom ölni a félénk huszárt, mondta baljóslatúlag Ádám.

Mord kedélylyel ette a vacsoráját, de később, a csemegénél, fölengedt.

— Igazán szereti azt az embert? kérdezte Klárikától szelíden.

— Nem . . . megharagudna, ha bevallanám . . .

Ádám egy könyet morzsolt szét a szemében.

— Mondja meg az igazat . . . mit ér, ha a hátam mögött szerelmes belé? . . . A szerelmet nem lehet erőltetni, gyermekem . . . hiszen oly fiatal volt, mikor a feleségemmé lett . . . mondja meg őszintén a titkát . . . gondolja, hogy egy bizalmas barátnője ül mellette a kályhánál . . .

Klárika megszorította az ura kezét.

— Maga oly jó, mondta, és lehet-e visszafojtani a szerelmet? A huszár oly ragaszkodással vett részt szomorú egyedüllétemben, hogy

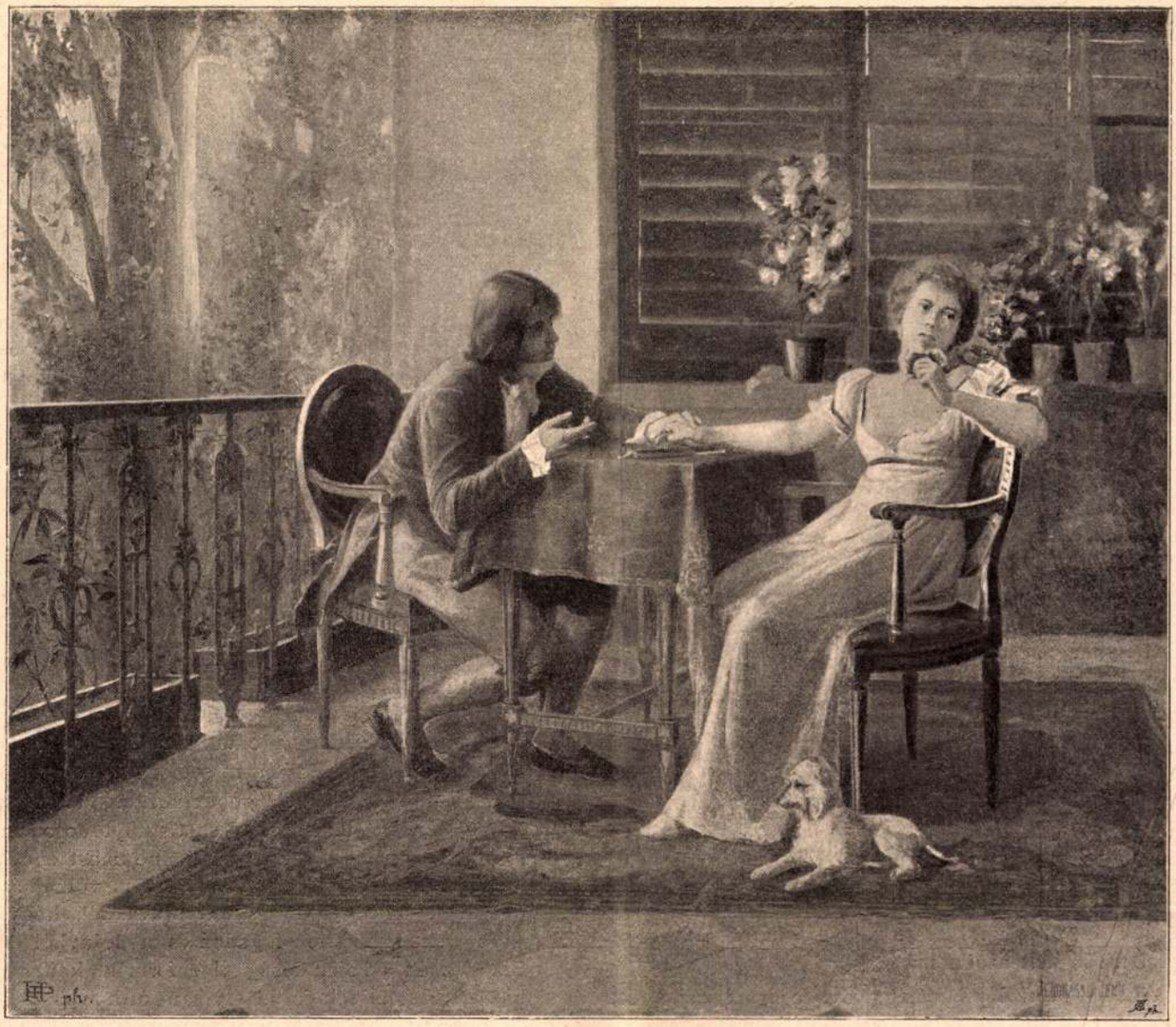

Az UJ IDÓK egyedül jogos reprodukciója.

Béküljünk ki . . .

Jendrassik Jenő festménye.

Egy kis ideig újból nem szólott Rebeka, hogy azután annál keserűbben törjön ki lelkéből a panasz:

— Látod, Miklós, látod, milyen vagy te hozzám!

— Ha nem tetszik: tégy róla!

— Akárkinek a felesége volnék, más, tudom, jobban megbecsülne!

A férj kicsinylő, fanyar mosolylyal vágott vissza:

— Kellenél is te másnak!

Erre az asszony semmit sem válaszolt, hanem fölkelt onnan és szemeit törülgetve bement csendesen a házba.

Szövérdi Miklós pedig ott ült tovább és tovább unatkozott. Még annyi kedve sem volt, hogy bár fütyörészszen halkan magának valamit, a hogy máskor szokta tenni. Tekintetét mereven szegezte a földre s két keze mozdulatlanul nyugodott a két térdén. Haolykor egy-egy légy alkalmatlankodni az arcára szállott: kissé megrázta a fejét. Egyebet nem csinált.

Különben hogy is ne lett volna rossz kedve szegénynek! Legalább félesztendő óta állott szárazon a malma, melyet még a nagyapja épített volt ott a mezei patakra s melyben a molnárság úgy öröklődött át apáról fiúra. Az igaz, hogy az a malmocska máskor sem járt soha egész esztendőben, csak mikor a pataknak bőven folyt a vize. Őszszel és tavaszszal még csak elzakatolgatott, hanem aztán nyáron hetekig vesztegelt, a míg egypár zápor nehány napra meg nem fejelte ismét az elapadott vizet. Ilyen cégéres rossz esztendőt azonban talán még az apja sem ért soha. A hogy a hólé hava tavaszszal elment a hegyekről, azóta valamire való eső még nem hullott a környéken! A zöld békák eleget lármáztak ugyan ott a berekben, de biz' annak annyi haszna sem volt, hogy a malomkerék bár egyet forduljon. Így a falujabeli őrlők a malmát tökéletesen odafelejtették, őt pedig már nem is emlegették másként, csak *szárazmolnár* néven.

Roppant nyomoruságos képe volt az egész malomgazdaságnak! A malom belsejében mindent vastagon borított az árvaság pora. A garatok és a lisztelő teknők keresztül-kasul valának szőve tömött pókhálókkal. Lent a nyirkos földet egypár helyen apró halmocskákkal turkálta teli a vakondok, melyet békés munkájában nem zavart meg senki. Künn az ajtó előtt bokáig érő laboda verte fel az ösvényt; a vendég-eresz körül pedig csalánból és bojtorjánból akkora erdő nőtt, hogy egy darab idő óta folyvást oda tojtak el a molnárné tyúkjai. A zsilipen nem folyt még egy kanál víz sem: olyan száraz volt az, mint az országútja és fenékdeszkái a nap melegétől összehomorodva mind felszakadoztak. A zsilip fölötti nagy kerék küllőin az egykori zöld moha végképpen elaszott s olyannak látszék, mintha régi, fehér penész volna. Nem volt több víz az egész malom táján,

Uj Idők 1896. II. 2.

csak az a darabocska tócsa, mely a zsilip alatt egy kis göbében megmaradt, hogy békanyálos, dohodt, zöld vizével bosszantsa az embert.

Szövérdi Miklós mindezek miatt már régtől fogva erősen únta a világot! Sőt egy idő óta még a feleségében sem talált valami nagy gyönyörűséget. A szegény asszony minél inkább iparkodott neki a rossz napokban vígasztaló jó kedvet mutatni, bár magának is szörnyen nehezére esett: ő annál jobban elhidegült tőle. Lassanként a fejébe vette, hogy ez az örökösen incselgő asszony nem törődik semmit az ő nyomorúságával! Ez a gondolat vérig bosszantotta! S addig bosszankodott, a míg utóljára szépen kisütötte, hogy őket bizony az isten nem teremtette holtig egy kenyérre! Nem egymásnak valók. Napról-napra elevenebben kezdette érezni, hogy Rebekát egy csöppet sem szereti.

Most is csordultig volt a szíve mindenféle kellemetlen, gyötrelmes érzéssel. Lehangolta, úntatta ez a tunya, forró, élettelen idő, melynek egyhangúságában kétszeresnek tetszék elhagyatottsága; kegyetlenül bántotta a kép, ha a malma felé nézett; mikor pedig feleségére gondolt: határozottan elfogta a méreg.

Ezeket az istenverte állapotokat addig forgatta ott a töltésen magában, hogy a feje egészen elbódult beléje. Attól félt, hogy megbolondul! Vágyott, szomjazott valami szórakozás után, a mi jól essék lelkének s bár egy pillanatra elfelejtesse vele sok rendbéli baját.

A felesége kiszólt az ablakon:

— Eredj el valamerre, Miklós! Hátha a rossz kedved egy kicsit elvernéd.

Ez egyben nem ellenkezett a feleségével, mert éppen ekkor azon gondolkozott, hogy lesétál a havadtői molnárhoz vendégnek. Ott legalább elhallgatja a malom zúgását s az öreg molnárral kedve szerint eldiskurál estig. Útra is kelt azonnal.

A havadtői malomnál nagy elevenséggel zajongott az élet. A Küküllő vígan forgatta a zsilipen az otromba, fekete malomkerekeket s belülről is a munka kedves zakatolása hangzott ki messzire. A malom mellett, a jegenyefák árnyékában, mulató asszonyok és férfiak voltak összegyűlve, vasárnapi, tarka öltözetben. A gát alatt fürdő gyermeksereg hancurozott, lubicskolt, bukdácsolt a vízben; némelyek künn sütkéreztek, a forró porondba heverve.

Szövérdi Miklós a mint megérkezett, azt hitte, hogy a mennyországba jutott! Barátságosan szorongatta kezét az öreg molnárnak s bizonyos elfogult tisztelettel nézett őszbe csavarodott, bozontos fejére.

A malom tornácában kiültek egy padra, hova az öreg a leányával később bort hozatott. Ott olyan nyájasan iddogáltak ketten, hogy észre sem vették az idő sebes repülését. Sorra-szerre elpanaszolta a vendég az ő kis elárvult malmának minden ügyét, baját. Egy alkalommal elérzékenyülve tette az öregre a kezét:

— Hej, Dani bácsi, csak itt van az aranyos élet, az ilyen bő vizü malomban!

— De biz', öcsém, most még itt is érzik a szárazság!

— De azért nem áll meg a kerék.

— Nem ám, ha a gáttól is mind errefelé fordítom a vizet! Sokat nyűgölődöm én is tavasz óta!

E szavaknál a törődött vén molnár lemondóan intett a kezével:

— Különben nekem már így is jó! Nagyobb baj is van még ennél a világon!

— Mi az, Dani bácsi?

— Öreg a legény már, öcsém! Kevés vagyon hátra!

— Na, na!

— Pedig úgy van! . . . Hanem azért nem búsulnék, ha az isten a leányomnak egy jó szerencsét adna. A vejemet majd betanítanám magam mellett s annak idejében nem maradna a malom gazda nélkül. De így . . .

Kevés szünet után ártatlan tréfálódzással ütött a a vendége vállára:

— Miért is nem vagy, öcsém, legalább te legényember!

Szövérdi Miklósnak a szive nagyot dobbant. Lehorgasztá a fejét és hallgatott. Olyan sötéten, zavarosan futkároztak a fejében gondolatai, hogy egy szóra valót nem tudott megfogni belőlük.

A molnár leánya ebben a pillanatban jött átal a pallón, a záportartó mögött. Az öreg oda szólt:

— Nézz a lábad alá! Még a vízbe cseppensz.

— Ha béesem: kihúz Miklós.

Egy jókedvü őrlő évelődve kezdett kötődni a lánynyal:

— Ej, ej, csak nem engednéd meg, hogy házas ember a derekad megfogja!

A leány dévajkodva kacagott:

— Hátha Miklósnak mégis megengedném!

Miklós lopva a leányra tekintett, kinek egésséges, formás idomai ingerlően hivalkodtak ki a lenge, nyári ruha alól. De szólani egy árva szót sem szólott, hanem visszasülyedt ismét bolondos, méla gondolataiba. Valami szokatlan nyugtalanság háborgatta lelkét s folytonosan azon tépelődött, hogy milyen könnyü lenne most ennek a derék malomnak a birtokába jutni, ha nem volna házas. Mert úgy vette ki az előbb elejtett szavakból, hogy az öreg kész örömest vejének fogadná és a leányból sem igen hiányoznék a hajlandóság ilyenformán konty alá kerülni . . . Hej, minek is áll útjában otthon az a szerencsétlen asszony, mikor immár úgy is annyira megúnta! . . .

Ezalatt a nap leszállott a gyalakúti hegyek mögé, hol egész délután nehéz tarjagos felhőtömegek kotoltak mozdulatlanul a látóhatár szélén. Nem sokára langyos alkonyat ereszkedett alá. Szél nem lengett, falevél nem mozdult s majdnem aggasztó vala a nyugalom fenn a levegőben, hol az éjszaka apránként bontogatni kezdé fekete szárnyait. Vacsora után Szövérdi Miklós elbúcsuzott a molnáréktól és hazafelé indult. A mint Havadtőt elhagyva, magányosan mendegélt fel a hosszu völgyön: kényelmesen engedte át magát gondolatainak. Szorgalmasan forgatta elméjében a körülményeket és egyik terv után a másik tervet kovácsolta. Azzal tisztában volt, hogy a feleségét aligha tudná még valaha szeretni; de hogy most már mégis mitévő legyen azzal a nyomorult asszonynyal: ez a fogas kérdés erős munkát adott! Próbálgatta így is, úgy is a megoldást, de utoljára is csak a mellett maradott, hogy valamivel beléköt és elűzi a háztól. A többi azután magától fog menni: a Rebeka szülei válópert indítnak s ha annak vége lett, szabadon kezdhetik ismét elől az életet. Az asszony férjhez megy majd máshoz; ő pedig, úgy lehet, egy esztendő múlva immár Havadtőn fog lakni . . .

A határszéli keresztnél megállott, hogy pipára töltsön. Meglehetős setét volt már ekkor, a mit az is növelt, hogy nyugatról a felhők egyre fölebb emelkedtek s útjokban rendre oltogatták a csillagok világát.

Mialatt a pipáját szerelte, tova fenn a völgyből valami

Mai tömés.

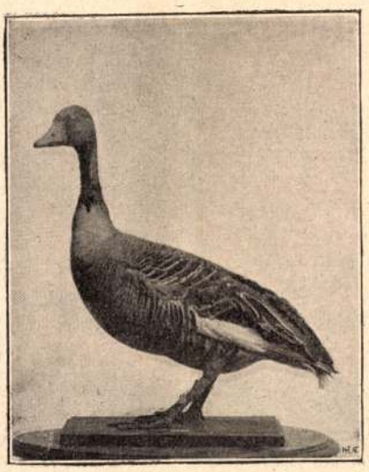

Régi tömés.

A talaj népes. Itt laknak az Alföld ürgéi, a kis földi mókusok, a félénk fürge állatkák.

Egyikök éppen lecsücsül s elejével a magasba emelkedik. Figyel mindenre; a legkisebb gyanus mozgás se kerüli el szemét. A többi játszadozik, tesz-vesz, babrál. Egy percig sincsenek nyugodtan. A jó meleg nyári nap kicsalogatja őket földalatti palotájokból, a hányan vannak, annyifelé futkosnak, lecsipegetik a füvet, hordják éléskamrájokba, a mi oda való. Egyszerre csak füttyent a legszemfülesebb. Arra valamennyi hanyatt-homlok rohan a lyukába. Ez persze már csak képzelet, a mit a biológiai csoport nem produkál. De a csoport oly élethű, hogy nem lepne meg, ha egy sólyom átröppenése mozgásba hozná a telepet; s ha igazi élet támadna ebben a művésziesen leplezett halálban.

*

Egyik képünk egypár réti sast mutat. A mi szárnyas ragadozóink egyik leggyönyörűbbje a réti sas. Síkságokon, vizek, tavak erdőségeiben van otthona nálunk; mestere a halfogásnak s kivált az ősmocsarak vidékein, Titel körül, sokszor találkozik vele a halász, a pákász.

Ezekben a titeli mocsarakban, a vloki meg a kovili rétekben vadászott rájok valamikor a magyar király fia, a ki már nincs többé. Ezekben a mocsárlabirintusokban fészkel egy-egy magas égerfán a réti sas; óriás-fészke légbe épített várnak tetszik a messzeségből nézve.

A képen egy hím van meg egy tojó. A hím éppen röpülni készül, valamin megakadhatott a szeme; szárnyát már emeli, teste előrehajlik, egy pillanat mulva ellódítja magát s száll a végtelen ürbe. A tojó, (a mely a ragadozó madarak sajátsága szerint rendszerint jóval nagyobb a hímnél,) még csöndesen áll; őt még nem ijeszti, nem is izgatja semmi.

A puszták vizei, tavai, mocsarai fölött ez a fehérfarku sas, az *albicilla*, az igazi úr, azt sejteni ebből a képből is.

*

A csoportok egyik figyelemreméltóbbja a méhészmadarak otthona.

A méhészmadár a mi legexótikusabb madarunk. Egy kicsit csóka, egy kicsit rigó, egy kicsit zöldvarju. Csudálatos kompozíció. A színei beillenének paradicsommadár-színeknek ; kék, zöld, sötét, fémbarna, ragyogósárga, koromfekete, hófehér, minden van ezen a furcsa madáron hercegi díszszel; — s a lakása mégis aféle cigányputri, a homokhegyek oldalába vájt lyuk, a mely másfél méter mélységbe is benyúlik a földbe.

A méhészmadár megjön április végén, tehát még később mint a sárga rigó, s elmegy szeptember elején, tehát még korábban mint a sárgarigó. Pedig a sárgarigó a legsietősebb vándor, alig fogyott le az érett bodzabogyó, már igyekszik innen jobb hazába.

S a méhészmadárnak rövid negyedfél hónapnál tovább nincs nálunk maradása. Megy az ősz elején Afrikába.

De ezalatt a rövid idő alatt ráér itt szerelmeskedni, költeni, s egy sereg méhet, a mi kedvelt csemegéje, elpusztítani.

*

A túzokcsoport talán az egész kiállítás legmesteribben megcsinált része.

Itt van a vén túzokkakas, a mint szerelmi hevületében udvarol. Állása remek. Lehajtott nyaka, szétterpesztett s a kéjvágy hevületében lecsüngő szárnya, pulykamódjára kinyitott legyezője, mind gyönyörűen mímelik a valóságot. Mellette a tavaszi mezben pompázó mezőn kotlik a tojója; nem annyira a valóságot, mint inkább az új nemzedék fejlődésének a különféle stádiumait mutatja be a tojásnak, a most kikelt fiókáknak s az immár tyúknagyságra nőtt apró túzokoknak a csoportosítása. Ugyanegy időben ezek nem kerülhetnének így egymás mellé, ugyanegy túzokpár körül legalább nem.

Az alföldi rónák ez óriás madara egyre fogy. Mikorra a végtelen puszták összezsugorodnak parcellás földekké, kertekké, el fog tünni rólok a túzok egészen. Most még szép csapatokban látni ősz idején, de a régi gazdag állományról szó se igen lehet seholsem.

Ez a csoport gyomai túzokokból való. A kakas igazán felséges egy példány. A legszebbek közül van, a minők egyáltalában találhatók. Hatalmas hamvas feje, kék bőrpofája, remek császárszakálla, impozáns, erős begye, szárnya, mind az öreg tapasztalt urat sejtetik benne. Nagy diadala lehet a vadásznak, a ki elejtette.

Ürgetelep.

Élet a halálban.

— A természettudományi társulat kiállítása. —

Alig néhány esztendeje annak, hogy a magyar természettudósok, némely nevezetes külföldi minta után indulva, meghonosították nálunk is a múzeumok állat-tárában a biológiai rendszert.

Nagy szükség volt erre. Mert a régimódi állattömés minden inkább volt, mint alkalmas szemléltető módja az állatok élő formájának. A lenyúzott állatbőrbe csak úgy gondolomra annyi kócot tömtek, a mennyi belefért s édes keveset ügyelve arra, hogy az így született monstrum hasonlítson is valamicskét a megörökítendő állathoz, beraktározták a gyüjteménybe. A ki a régi rendszerü múzeumokat végignézi, láthat azokban mindenféle állatot egymás mellett, katonai glédában, mondhatnám haptákban. Merevtestü, merevnyaku, kifejezéstelen tartásu szörnyek azok, a melyek látásából semmiféle nevezetesebb okulást nem meríthet az ember; meg nem tudhatja, hol s mily körülmények közt él a szabadban a kérdéses állat; mik az életföltételei; hogyan követi önfentartási ösztöne parancsát.

Ellenben az új tömési módszer, a mely a kikészítést művészi magaslatra emelte, belehelyezi az állatot abba a környezetbe, abba az állapotba, a mely neki életében is a legmegfelelőbb volt. Nem használnak a mai preparátorok kócot, hanem turfából faragják ki az állat testét, a mely lehetőleg a valóságnak megfelelő nagyságu alaku, s úgy, hogy az állatbőr erre a turfaalakra gyönyörű-szépen ráhúzható. De ez még csak a munka kezdete. A java ezután jön. A mai preparátor valóságos természetbúvár is egyszersmind, a ki az állatok biológiai, élettani körülményeit teljesen ösmeri s azokat az ő preparátumára is alkalmazza. Oly alakot ád a kikészített állatnak, a minőben a valóság szerint ösmerjük, s igyekszik az élő állatot a preparátum mozdulatával, helyzetével, cselekvésével is megközelíteni a hasonlóságban.

Ez az úgynevezett biológiai módszer, a melynek első nagyobbszabású követését a pár év előtt oly nagy feltünést keltett ornitológiai kiállításban dokumentálták természettudósaink.

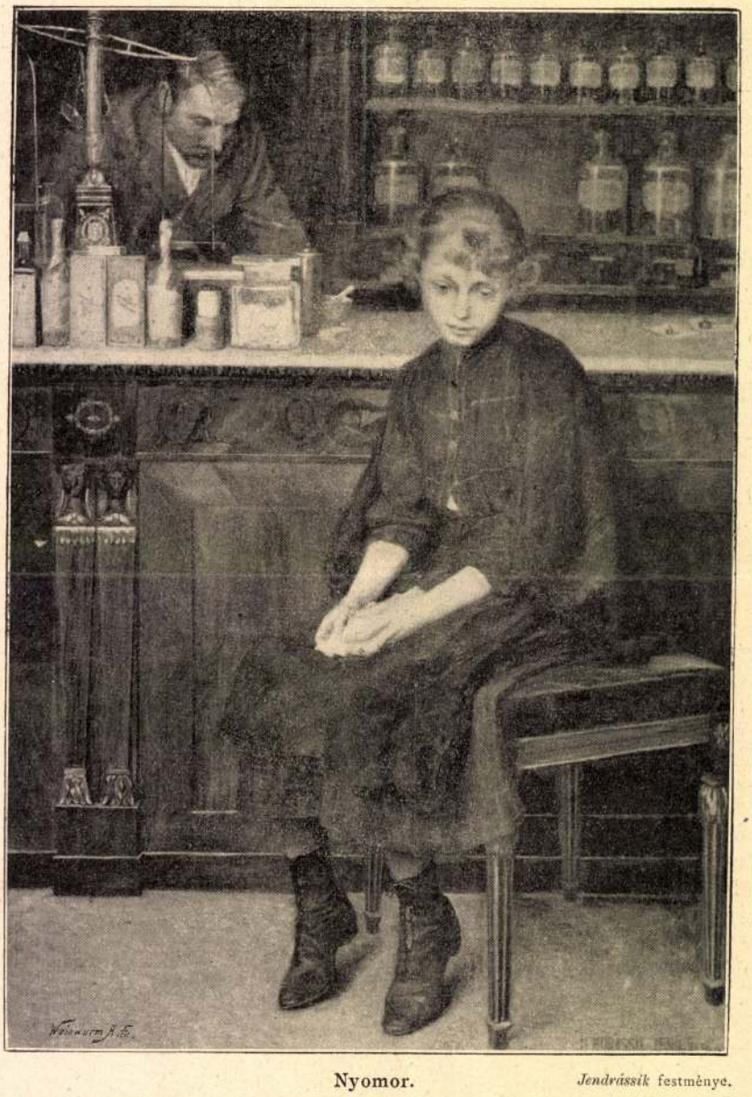

Nyomor. *Jendrássik* festménye.

Az ornitológiai kiállítás sikere kétségtelen volt, s azok a férfiak, a kik a munkából főrészt vettek ki magoknak, büszkén állhattak preparátumaikkal a hozzánk vendégségbe jött külföldi tudósok elé. Herman Ottó vezetése alatt kivált dr. Madarász Gyula, Csernel István, Szikla Gábor stb. tüntették ki magokat akkoriban a munkálatok körül s közülök a természettudományi társulat Madarász Gyulát kérte volt fel tavaly arra, hogy a biológiai-rendszer követésével készítse el a milléniumi kiállítás számára a társulat állattani preparátumait.

Hogy mi a különbség a régi egyszerü tömési módszer és a mai biológiai-rendszer között, azt az 58. oldalon mindenki láthatja. A nro 1. ábra egy kifejezés nélkül, mereven álló vadludat ábrázol, a nro 2. ellenben híven tünteti fel a vadlud rendes pihenő helyzetét, természetes és a valóságnak megfelelő testtartását.

Sapienti sat. A ki valaha élő vadludat látott, az a második ábrát fogja helyesnek találni.

*

E kis bevezető magyarázat után foglalkozhatunk immár tárgyunkkal. Megösmertethetjük — legalább nagyjából — a természettudományi társulat kiállítását.

Őszinte elösmeréssel, dícsérettel kezdjük.

Dícséret Madarász Gyulának azért a gyönyörü munkáért, a mit ebben a kiállításban elénk állít. Az ő műve itt minden, a mi a biológiai csoportok létesítésének a körletébe vág. A természettudományi társaság a közművelődési és sajtó-pavillon emeletén aránylag kis helyet kapott, de ezt oly érdekesen népesítette be Madarász, hogy bátran mondhatjuk, az egész millennáris gyüjteménynek kevés oly része van, a mely jobban leköthetné az érdeklődők figyelmét, mint ez a néhány biológiai csoport.

Mutatónak közöljük a kitünő szép csoportok egyik másikának a képét is.

Itt van mindjárt, szintén az 58. oldalon, az ürgetelep. Igazi alföld kép. Egy kis mezőrészlet, homokos talaj, rajta gyönge pázsitfű, itt-ott mezei virágok nyílnak, látunk egypár harangvirágot, piros lóherét, székfűt; s a homoktalajban apró lyukak, a melybe egy ember ökle már nem férne bele. A lyuk körül kis gerinc, aféle sánc. Az a kihányt, kikapart homokból verődött ott le.

Uj Idők 1896. II. 57, 63, 64. l.

akikkel a sors összehozott. Ha Budapestre jön, — ami átlag minden hónapban megtörténik egyszer, — se vége, se hossza a dinom-dánomnak s rendesen mi dőlünk ki mellőle, míg ő teljesen jó állapotban indul haza. Itt lakik nem messzire, vagy kétórányira Budapesttől s már régóta csalogat bennünket, hogy okvetetlenül elmenjünk hozzá. Eddigelé már vagy féltucatszor volt megállapodásunk, de mindig történt valami nála, ami miatt az utolsó percben el kellett az utunkat halasztanunk. Rendesen egy-két órával a vonatunk indulása előtt ilyen táviratokat kaptunk tőle:

1. Gidus negyvenfokos lázban; talán tifusz; maradjatok otthon.

2. Gazdasszonyom megbabázott. Nincs, aki főzzön. Máskor jertek.

3. Pincét feltörték, bort elvitték. Levélben bővebben.

4. Lovak megsántultak. Állomásig sem mehetnek elétek. Várjatok új értesítésre.

5. Távirati hívásra el kellett utaznom. Senki sincs itthon.

6. Tanyán veszett kutyák. Vesztegzár alatt vagyunk.

Utolsó távirata pláne így szólt:

7. Földrengés érezhető. Kitöréstől tartunk.

Hát ezt már megsokaltuk, mert éppen akkor is nagyban készültünk hozzá, különös hívására; azt állította volt tudniillik, hogy temérdek vadruca van nála. Még hangsúlyozta volt, hogy aztán, ha megyek, vigyek magammal valami jó cimborát s egyben részletesen elmondta: hogy a vasuttól mely irányban és mennyire van a tanyája, úgy hogy a gyermek is könnyen eligazodhatott volna. Csak éppen az volt a baj, hogy gyalog egy kicsit messze lett volna; kivált a jó nyári melegben, ami nehezíti a járást.

— Akkor hát mi szépen letelepszünk, — szóltam. — Legjobb barátai vagyunk az úrnak, s Budapestről jöttünk. Gondolhatja, jólélek, milyen éhesek és szomjasak vagyunk. Lásson el bennünket minden jóval, nem bánja meg.

Hogy a szónoklatomnak több foganatja legyen, mindjárt a markába nyomtam egy kis pénzt. Az idős nő erre megszelidült.

A Műcsarnok téli tárlatából

JENDRASSIK JENŐ: Daisy

Uj Idők 1904. X. 48 m.

— Szálljanak meg az urak; mindjárt lesz minden. Addig is talán lesétálhatnának a kertbe. Ott, a tó körül, kellemes árnyék van. Csónakázhatnak is, ha úgy tetszik.

A dolog egyelőre elég jól indult. Most már magunk is fölvidultunk. Le sem dobáltuk a cókmókunkat csak siettünk a tóhoz.

Guszti előre szaladt, minthogy én a szivartárcámat kerestem; amit valami szokatlan helyre találtam eldugni. Végre megtaláltam a tárcámat, s éppen rágyújtottam egy szivarra, amikor nagy durrogatást hallok. Mi az ördögre lövöldöz az a bolond Guszti? tünődtem, s magam is siettem a tóhoz.

Guszti ott állt a parton s büszkén mutatott néhány kimult rucára, amelyek a sás szélén voltak kinyújtóztatva. Gyanusnak tetszett a dolog, minthogy egyetlen más vadruca sem röpült föl a tóból a lövésekre. Jó szemügyre vettem a tetemeket, s rémülten kiáltottam: — Szerencsétlen!

Tudniillik gyönyörü szép pézsmarucák voltak azok, kétszer akkorák, mint a rendes házi kacsák. Géza, a házigazdánk, bizonyosan féltékeny gonddal tenyésztette.

— Ezt jól csináltad, — szólaltam meg újra. — Ezért Géza megöl.

Guszti bambán nézett rám. — Hát ezek nem vadrucák? — kérdezte lehangoltan.

Nem is feleltem a bárgyu kérdésre. — Fődolog, — mondtam, — hogy kieszeljünk valamit, amivel ezt a hőstetett minél hamarabb eltussoljuk.

Visszasiettünk a lakásba, de félúton már szemközt jött ránk egy ösmeretlen úr. Nem is köszönt, úgy kérdezte barátságtalanul, amint hozzánk ért, hogy kik vagyunk. Minthogy furcsának találtam a szives látásnak ezt a hangját, rendreutasítólag feleltem: — Mi köze ahhoz önnek?

— Már mint nekem? — tódította a nyájas idegen.

— Igenis önnek. Kicsoda ön?

— Hogy én ki vagyok? . . . No, ez nem rossz. Azt talán önöknek is tudniok illenék. En a házigazda vagyok.

Most már Guszti is dühbe jött. — Mondja ezt a bolondnak! — kiáltotta. — Ez a tanya a B. Gézáé és mi az ő vendégei vagyunk.

A különös viseletü úr gúnyosan kacagott.

— Haha! a B. Gézáé! . . . Hát az a gazember még most sem nyugszik tőlem? Az a kedvtelése, hogy a nyakamra csődít mindenkit, akit sosem láttam. Nem először történik, mondhatom.

A vér is meghült bennem erre a leleplezésre. A lemondó táviratok tüzes betükkel ugráltak előttem. Attól a huncuttól kitelhetett ilyesmi. Hisz' egész életében bitangságokon járt az esze.

— Bocsánat, uram, — hebegtem, — eszerint mi a bolondját járjuk. De hát hol keressük akkor B. Gézát?

Az idegen vállat vont. — Azt senki se tudja, — dörmögte. Én is régóta kerestetem, de nem akadok rá. Csak hallomásból tudom, hogy néha megfordul a vasuti állomáson.

— Akkor szépen vagyunk; mehetünk vissza, ahogy ide jöttünk.

Guszti vállat vont s közbeszólt: — Ha már itt vagyunk . . .

Bizonyosan azt akarta mondani, hogy akkor itt is maradhatnánk; de én hirtelen megrántottam a kabátját, nehogy folytassa. A pézsmarucák jutottak eszembe. Jobb innen eltünni, amíg a csinyünket föl nem fedezik.

Minthogy a nyájas idegen úgy sem akarta megérteni, hogy Guszti mire céloz, elbúcsuztunk tőle s tovább álltunk.

Az a sunyi kuvasz megint utánunk ugrott s Gusztiról, — akit úgylátszik, kiszemelt, — lehúzta a nadrág másik szárát is.

— Hogy a nyila csapja meg! — üvöltött Guszti, — ezért kártérítést követelek.

láttuk, igazán művészi lelkek azonban már többnyire idegenkednek a kürtharsogástól és Firenze titkos megbizottaitól. Bernard Schaw talán az első, aki egészen másutt találja meg a történelmi elemet egy színdarabban, mint ahol eddig keresték. Nem a külső eseményeket mutatja be, nem dramatizálja a történelem kis kézikönyvét, nem hozza be az ismerős alakokat, hogy az ismert „jellemző“ mondásokat a szájukra adja. Úgy hogy azok, akiknek szemében a történelem csak uralkodókhoz, miniszterekhez és hadvezérekhez fűződik, semmi, de semmi történelmit nem találnak nála.

Nézzük meg közelről ezt a fölfogást. Tegyük fel, hogy valaki, aki ebből a szempontból tekinti az eseményeket, valamelyik érdekes történelmi korszakkal foglalkozik, mondjuk a reformáció történetével. Hogyan dolgozná fel ezt a tárgyat a régi iskolának valamelyik írója? Kétségkívül színpadra hozná Luthert, V. Károly császárt, a szász választó-fejedelmet, egyszóval mindazokat, akiknek nevét már az iskolában is megtanulják. Az egyik fölvonás minden valószinüség szerint a máglyánál végződnék, amelyen Luther a pápai bullát elégeti. A máglya lángjai bengáli fényben magasan lobognak, Luther és ájtatos hivei pedig egy reformált egyházi kardalt énekelnének. A szerző meg volna győződve arról, hogy mélyen belevilágított a történelembe. Darabját talán a wormsi birodalmi gyüléssel fejezné be, ott látnók a császárt, a pápa legatusát talpig bíborban és vörös keztyüvel, a fejedelmeket, a lovagokat — és a terem sorompói mögött talán a népet is. Nem vélek csalódni, ha mindezek után a függöny Luther híres szavaival gördülne le: „Itt állok, nem tehetek másképpen, Isten engem úgy segéljen. Amen.“ Mennyi hangulat, mennyi költészet, mennyi történelem!

És mindebből a hangulatból, költészetből a történelmi tárgynak modern feldolgozója semmit sem kérne. Ő egészen más alakban mutatná be azt, ami történt. Talán egy szász parasztnak vagy egy lüneburgi polgárnak házában játszódnék az egész cselekmény. Nem az érdekelné a szerzőt, hogy a pápai legatus és Luther hogyan feleseltek egymással, hanem hogy a nagy szellemi, politikai változás hogy ment tényleg végbe. Mik voltak az okok, amelyek hajlandóvá tették a népet az új tan elfogadására? Mit érzett, mit gondolt a szász paraszt, a

lotta, hogy ujító
akozott az ujítók-
össze az új tan?
történet szolgálna
rek egy pillanatig
mindvégig önző,
k. De — ha a
negírva — a néző
ány jól rendezett

az igazság szerint
mindjobban meg-
ít tisztán lássuk,
mely talán a leg-
ottakat. Ennek a
igliában és Ame-
el Bécsben, Az

idő az amerikai
ztva. Figyeljünk
lja: meg fogom
át. Ellenkezőleg.
tot. Washington-
sem halljuk. A
res gyalázatosan
név: Az ördög

Jendrassik Jenő

Az amerikai puritánok gondolkozását és életét már az első felvonásban megismerjük. Látjuk, hogy önzők, kicsinyesek és szenteskedők. De eme rossz tulajdonságok mögött hatalmas erények vannak elrejtve, amelyek képessé teszik őket arra, hogy diadalmasan küzdjék végig a harcot az angolokkal. Ennek a tipusnak a megszemélyesítője Az ördög tanítványa. A szenteskedést utálja és ezért vallástalan lett, a puritán családi élet ridegsége elkedvetleníti és ezért elszakad a családjától. Ámde az apja meghalt és ő hazajön, hogy átvegye az örökséget. Első fellépése mindenkinek kellemetlen, gúnyolódik, kötekedik, mindenkit megsért, elsősorban a város lelkészét, aki a vallás szavaival próbál hatni kedélyére. Hasztalan fáradtság, a fiatalember kijelenti, hogy ő sokkal többre becsüli az ördögöt, mint egy dissenter papot. Különben azt ajánlja a tisztelendő úrnak, hogy inkább a saját dolgaival törődjék, mert az angolok már a szomszéd városban vannak és a lázadók elrettentésére a legtekintélyesebb férfiút fel szokták akasztani. Az ő véleménye szerint hihetőleg a lelkész úrra kerül majd a sor. Csakugyan úgy is történik. A következő felvonásban a lelkész, aki a vallás erejét újra ki akarja próbálni, magához kéreti a fiatal hitetlent. Az el is jön, de a lelkészt elszólítják és mialatt a vendéget magára hagyja a feleségével, már jönnek az angol katonák Parancsuk van a lelkészt elfogni.

És most megtörténik a fordulat. Az a csodálatosan erős puritán lélek, amely ezt a fajt rozoga hajókon az ujvilág vadonába hozta, hirtelenül feltámad abban is, aki mindig csak a rosszal dicsekedett. Egy pillanatra sem habozik. Nem csinál érzelgős jelenetet, nem szaval, egyszerűen kijelenti, hogy ő a lelkész. Természetesnek találja azt, hogy ő a nőtlen, független fiatalember a családos lelkész helyett feláldozza magát. De jól értsük meg, ez nem a sablonos önfeláldozó melodráma, minden egyszerűen, szinte ridegen történik. A katonák elviszik és a lelkész felesége, aki még az imént gyűlölte az istentelent, reszket az életéért. A lelkész hazajön és hallja, hogy mi történt. A veszedelemben ő is más lesz.

A puritán élet külső szenteskedése egyszerre eltünik, a pap összeszedi pénzét, lovat nyergel, pisztolyokat tesz a zsebébe és vágtatva siet a legközelebbi városba, hogy a nemzetőrséget magával ragadja és a foglyot megszabadítsa. Idején jön, a fogoly, aki a vallatásnál nyugodt gúnynyal viselkedett, már a bitó alatt áll, — amikor még idején megmentik.

Nem akarok a darab irodalmi méltatásába belemenni, nem akarok az angol tisztek fényesen megcsinált alakjairól beszélni, a darabnak történelmi elemét azonban, úgy hiszem, tisztán látjuk az elmondottakból. Bernard Schaw így gondolkozhatott: Ha az amerikai szabadságharcról akarok darabot írni, azt kell megmutatnom, hogy milyenek voltak azok az emberek, akik annyi esztendő után, annyi nehézség között mégis ki tudták vinni az akaratukat. Ez a mélységes belső erő volt az a hatalom, amelyet Anglia katonái nem tudtak legyőzni, és erről meggyőződtünk, ha elolvastuk vagy megnéztük Az ördög tanítványát. Az amerikai kérdés néha, odavetőleg van érintve, mégis jobban értjük meg, mintha Washington tábornoki egyenruhában három oldalos monológot szavalna el minden fölvonásban.

A mi történelmi drámaíróink pedig, akik még mindig lelkesen ragaszkodnak a monológokhoz, a jelmezekhez és a „jellemző“ történelmi mondásokhoz, valamint a királyokhoz, hadvezérekhez és más előkelő személyekhez, talán nem minden haszon nélkül foglalkozhatnának ezzel az iskolával, amely a történelmet nem a fölszinen keresi, hanem egy kissé mélyebbre is hatol.

WOLFNER PÁL

JENDRASSIK JENŐ: MAGDOLNA

A trónörökös, meg a megyei utak

Torontál vármegye éppenséggel nem dicsekedhetik vele, hogy erdei vadakban dúslakodnak, amaz egyszerü oknál fogva, hogy nincsenek is erdei. Mert azt a pár szál fát, ami a sikságot tarkítja, nem lehet annak nevezni. De azért a vadászati almanachok mégis följegyzik, hogy Torontálban csak annyi a nyúl, mint egyebütt, a vadkacsa fölkeresi a vizes helyeket, őszi húzáshoz vadliba gágogása hallik a nyirkos levegőben, a homoki részeken tyúkpecsenyét les a róka. Fajdkakast, őzet némely grófi uradalmak tartanak díszpéldánynak. Medve is volt, amikor az erdélyi oláhok hozták táncoltatásra.

Annál jobban csodálkozott sok ember pár év előtt, amikor híre futott, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös többnapi vadászatra Torontálba megy: Harnoncourt Félix grófnak lesz a vendége.

Körülbelül egy életkorúak, az ismeretségük pedig évtizedekre megy vissza. Harnoncourt régi osztrák nemesi családból származik, együtt szolgált Ferenc Ferdinánddal, aki átvitte a barátságát későbbi időkre is. A gróf közbül Magyarországra került, feleségül vette Lázár generális lányát, Mariannát, majd aránylag gyorsan özvegygyé vált. S amióta meghalt a neje, az esztendő nagy részét — oroszlánvadászaton tölti. Természetesen nem Torontálban, hanem Afrikában.

Az utcára nyíló nagyterem óriási nyilt üveglapján át sörényes oroszlánok láthatók, karcsu párducok, félelmes páviánok és vadmacskák társaságában; a sarkokat sakálok őrzik, a menyezet hintáin pedig tarka madarak himbálóznak. Persze, kitömött állapotban. De elég borzalmas ez így is arra, hogy az écskai oláhok sűrű keresztvetések közepett gondoljanak csak rájuk.

A trónörökös érkezésének híre sok következménnyel járt. Először is kibékültek a megyei urak a gróffal. Mert hát előzőleg éppenséggel nem rajongtak érte. Kissé ridegnek tetsző, szeszélyes modoráért-e, avagy másért? Ki tudná azt megmondani. A főherceget illik a főispánnak is fogadni, jó lesz a barátságot legalább látszatban fentartani.

A megye mágnásai, — van köztük elég jónevü, — adták a megsértettet. Zászlósúr is kerül a soraikból, furcsának vették, hogy a trónörökös, amikor barátkozni kezd hosszu külföldi útja után, legelsőnek egy osztrák grófot látogat meg, aki hozzá nem is magyar állampolgár. Az egyik mágnásnak hirtelen dolga is akadt, mire megérkezett Ferenc Ferdinánd és ezt a dolgot csak kétezer kilométernyire intézhette el. Kétségtelen, hogy a ránézve kényes helyzetből akarta kivágni magát. A trónörökös Harnoncourthoz az ő birtokán keresztül megy, mint az udvarhoz tartozó embernek pedig kötelességei vannak a fogadtatásnál. A megyei mágnásurak és az écskai gróf sosem érintkeztek, ujabb kellemetlenségek származtak volna.

Annál nagyobb buzgalommal látott hozzá a megye annak az útnak a helyreállításához, amely a vasúti állomástól Écskáig vezetett. Girbe-gurba terület volt biz az nyolc kilométeren keresztül, a kocsik zökkenését csak a kevésbbé kényes oláh derekak birták ki. Most négy hét alatt a legpompásabb műút díszelgett a helyén, csupa gyönyörűség volt próba-galoppokat végezni azon, virtusból, két remek fekete lóval nyolc perc alatt.

A szomszédos falvak lakossága nézte-nézte irígykedve, aztán magába fojtotta a keserűségét. Nekik ilyesmire nem tellett ama pénzhiány folytán, amely az utakra szánt össze get is a rosszul jövedelmező vasutakra vol kénytelen fordítani.

Őszre megérkezett végre a trónörökös és megkezdődtek a vadászatok. A „sózó" nádasban nagy hirtelen csodásan elszaporodtak a rókák, soha annyi az egész vármegye területén nem volt, mint egyedül itten. Kétségtelen, hogy lojalitásból gyülekeztek, ha már vadászni akar rájuk a fenséges úr, aki szokatlanul jól érezte magát ezen a tányérlaposságu vidéken. (Mellesleg említve, mióta nem jár Ferenc Ferdinánd Torontálba, a rókák is tovább vonultak. Csak itt-ott van belőlük hírmondó, régmult idők maradéka, aki végre megszokta ezt a vidéket is.)

A vadászatok elnyúltak három napra, az utolsó estén népünnepélyt mutattak be a trónörökösnek. Összeszedték a legszebb magyar, német, oláh, szerb, horvát és bolgár párokat, azok járták el a kastély szabad területén nemzeti táncaikat. A főherceg szemmel láthatólag gyönyörködött bennük a lépcső tetején, később közéjük vegyült beszélgetni. A fenséges úr és kísérete körül egész gyűrű támadt a torontáli nemzetiségekből. Ráncosképü vén asszonyok, süveges

Uj Idők 1904. X. 27-n.

mondta volna ez a tekintet, hogy meddő fáradtságot végez Szindbád, midőn egy másik férfiú nyakába akarja keríteni a bajokat, hisz tulajdonképpen itt magára, Szindbádra sincs valami nagy szükség. Ebből a furcsa pillantásból értette meg végtére Szindbád, hogy Georgina nem a gyermeteg, butácska nő, amilyennek néha látszik.

Az asszony az ablakra nézett, ahol a téli délután utolsó napsugarai játszottak a mályvaszínű függönyökkel és a függönyöknek mondta:

— Mi olyan nők vagyunk, akik, amit megfogadunk, azt megtartjuk... Pálházi különben már valahol a tengeren mulattatja a yorki herceg ő fenségét, aki mint szenvedélyes ecarté-játékos, néhány pártira meginvitálta Indiába való utazásához.

Szindbád makacsul összeráncolta a homlokát. Bántotta az asszony hűvöskés gőgje.

— Indiából is vissza lehet térni, — felelt konokul.

— Ismétlem, — mondá jéghidegen Georgina, — mi nem szándékozunk bajunkkal sem Pálházit, sem mást terhelni. Midőn a fia volt beteg: kivételt tettünk vele. A fiút szereti: információink szerint egyedül a fiút szereti. Nem tudom, helyes volt-e Mariett részéről, hogy a lázas fiúcska ágyához meghívta az apát? Végeredményében helyes volt, mert nyugodtan utazott el a yorki herceg ő fenségével, miután meggyőződött arról, hogy Gyurka nálunk a legjobb helyen van.

— És a gyermekről hogyan szándékoznak gondoskodni?

— Ezt ismét Mariett vállalta magára. Amit Mariett magára vállal, azt teljesíteni szokta. Ő talán nálamnál is jobban szereti Gyurkát. Mama velem marad. Engedje meg, hogy rövid idő alatt annyi bajt okoztunk önnek, Szindbád úr, midőn ön csak éppen átutazóban volt a városon. Gondjai voltak miattunk, talán idejét is megraboltuk... Miért? Ön már sok asszonyi szeszélyt látott és bölcs férfiú módjára megbocsátott. Reméljük, hogy nekünk is megbocsát. Folytatjuk

---

Reggeli fénytől esti sötétig

Reggeli fényben álmok szövik át
Lelkem regényes oszlopcsarnokát.

Remény repkényzik, napsugár szalad,
Aranyba foglalt árkádok alatt.

Röpköd a vágy, e sasszárnyu madár,
S egy perc alatt a fellegekbe jár.

— De jön a gond, ez álmatlan lovag:
S messzire űzi minden álmomat.

Jön az egész nap áldatlan nyüge,
Árnyék — nem illő fénnyel együve.

Mint vihar jő a pusztító robot,
S elönti bú az oszlopcsarnokot.

S mire az este csöndes szárnya jő,
Elszállt a vágy, a kedv, a tetterő.

Csak csüggedés, e nagyfejü bagoly
Huhog ki még az árkádok alól.

Varsághi János.

A hű gramofon

Elbeszélés

Irta Heltai Jenő

Olvasóim, — akiknek példátlan nyájasságáról már sokszor meggyőződtem, — alkalmasint emlékeznek még Stopp Jeremiás Hugó vezérőrnagyra, az utolsó nikaraguai menekültre. Hogy miért kellett az őrnagynak Nikaraguából menekülnie, titok. Egyike ama sötét titkoknak, amelyekben e hányatott életü férfiú multja olyan gazdag. Ne fürkésszük ezeket a titkokat, hanem örüljünk, hogy az őrnagynak sikerült úgy Nikaraguából, mint más helyekről is megmenekülnie, hiszen enélkül ma szó sem lehetne az alább következő, egészen szokatlan és meglepő történetről.

— Hogy van? — kérdezte az őrnagy hosszabb, csaknem hat-hét esztendei szünet után.

Körülbelül ennyi ideje annak, hogy nem láttuk egymást. Utoljára a barcelonai sakkversenyen találkoztunk. Emlékezetes sakkverseny volt, amelyen az őrnagy csak úgy tudta az elháríthatatlan mattot elkerülni, hogy lenyelte az ellenséges vezért. Ez a merész ujítás, amely azóta nikaraguai vezér-csel néven szerepel a sakkjáték kézikönyveiben, egészen új mezőket nyitott meg a sakkozó világnak és az őrnagy nevét egyszerre a világhír glóriájával övezte. Az őrnagy azonban, aki — mint minden igazán nagy ember — csak titokban szeretett illatozni, irtózván a nagy nyilvánosságtól, elbujdosott a saját népszerüsége elől. Barcelona óta nyoma veszett, nagy szomoruságára azoknak, akik elől — ismeretlen okokból — menekülni volt kénytelen. Csak most láttam viszont Nizzában, a kaszinó előtt, ahol a föntemlített „Hogy van?“ kiáltással üdvözölt.

E pár esztendő alatt az őrnagy jelentékenyen megöregedett. Ami azt illeti, magam sem fiatalodtam meg, de mik voltak az én szemérmesen, csaknem pirulva jelentkező első, félénk ősz hajszálaim ahhoz a jegestengerhez képest, amelyet az őrnagy haj és szakáll helyett viselt. Az ember fázott, ha ránézett. De mi mégis melegen öleltük meg egymást. Hiába, vannak barátságok, amelyeket nem rendít meg sem az idő, sem a távolság. Sőt kezdem azt hinni, hogy őszinte, önzetlen, igaz barátság csak olyan emberek között lehetséges, akik évekig nem látják egymást.

A barban — mondtam már, hogy minden előzetes megbeszélés nélkül egy barátságos bar felé irányítottuk katonás lépteinket? — tehát a barban az őrnagy két cocktailt rendelt. Dry Stopp-cocktailt, a saját találmányát, amelynek elkészítéséhez — mint csakhamar kiderült — finom érzék, nagy művészet és harmincháromféle pálinka és egyéb szesz kell. Három-négy pohár Dry Stopp-cocktail ellenállhatatlanul fejbe vágja és szék alá löki az embert és rettenetes gyakorlat, hosszú esztendőkig tartó fáradhatatlan, türelmes munka és tréning kell ahhoz, hogy valaki két-három órán belül harminc-negyven pohárral igyék belőle. Ennélfogva leplezetlen tisztelettel néztem az őrnagyra, aki nem egész másfél óra alatt, a negyvenötödik pohárnál úgy az európai, mint az amerikai rekordot megjavította. Fölösleges mondanom, hogy mindvégig szinjózan maradt, csak az orra lett sötét, heliotróp-szinü. Hófehér hajához és szakállához nagyszerüen illett ez a pompás, csaknem művészi érzékkel kiválasztott, izléses és diszkrét szín. A heliotróp-orrból hellyel-közzel ibolyakék szikrák pattantak ki, de mivel az őrnagy ezzel nem törődött, magam sem érdeklődtem tovább e különös fizikai tünemény iránt. Az őrnagy éppen a negyvenhatodik cocktailt emelte a szájához, amikor kinyilt az ajtó és egy elegáns pár lépett a barba. Egy

A Műcsarnok tavaszi kiállításából

Jendrássik Jenő: Arckép

szalmakalapos, frakkos úr és egy mindenféle hermelinekkel körülcifrázott fiatal hölgy, rengeteg kalapban és óriási muffal, amelyben egyéb értéktárgyak között egy elenyészően kis kutya is helyet foglalt. A kutya, ahogy minket meglátott, idegesen vakkantott vagy hármat, amitől az őrnagy arca egyszerre eltorzult.

— Gyerünk innen, — súgta izgatottan.

Csodálkozva néztem rá.

— Gyerünk, gyerünk, — ismételte az őrnagy. — Nem bírom el a kutyaugatást... életem legszomorúbb emlékeit juttatja eszembe. Fizessen és menjünk. Menjünk... egy másik barba.

Fizettem és mentünk. Egy másik barba, amely szerencsére egészen üres volt.

Az őrnagy megkönnyebbülve lélekzett föl, amikor e kutyamentes helyiségben a negyvenhetedik cocktailt megrendelte.

— A kutyák, a kutyák! — mondta nagy elérzékenyedéssel. — Akar egy megható, szép állatmesét hallani?...

— Hogyne!

— Hát akkor figyeljen ide. Most három... azaz mégsem... most kilenc éve... nem, nem, mégis jól mondtam az előbb, most tizenöt éve Amerikában éltem, Északamerikában, a vad nyugaton, egy kopár fensíkon, jó három órányira a legközelebbi várostól, amelynek nevét szíves engedelmével elhallgatom. A dolog különben is — most már határozottan emlékszem — tavaly történt. Tehát ott éltem a fensíkon, egy kis házban, amelyet Bill meg én építettünk. Nagy kövekből, szikladarabokból, amelyeket úgy hengergettünk le a hegyekből, fatörzsekből, amelyeket az erdőből hoztunk. A házat természetesen erős kerítéssel vettük körül a vadállatok és a szelid emberek ellen. Arrafelé ugyanis kissé bizonytalan volt az élet, éjjel mindenféle gyanús legények cirkáltak a házam körül, folyton résen kellett lennem, hogy meg ne támadjanak. Akkoriban, egy-két jó üzlet révén, sikerült pár ezer dollárt keresnem és ennek hogyan, hogy nem, híre ment. A gazemberek tudták, hogy pénzem van és szerették volna elvenni. Szóval, nem nagyon nyugodt életet éltem és szívesen elhagytam volna a vidéket, ha komoly politikai okok nem kényszerítettek volna arra, hogy pár hónapig a nagyvilág zajától távol, magányosságban és ismeretlenségben vonúljak meg. Cudar idők voltak, átkozottúl cudar idők!

És, hogy ez idők cudarságát jellemezze, az őrnagy egyszerre három újabb cocktailt ivott meg. Csak azután folytatta:

— Ha egészen egyedül lettem volna, a gazemberek már régen elkészültek volna velem. De Stopp Jeremiás Hugó nem esett a feje lágyára, hogy barátok és szövet-

Ugy Idők 1912. XVIII. 30 sz.

se nossza a dinom-dánomnak s rendesen mi dőlünk ki mellőle, míg ő teljesen jó állapotban indul haza. Itt lakik nem messzire, vagy kétórányira Budapesttől s már régóta csalogat bennünket, hogy okvetetlenül elmenjünk hozzá. Eddigelé már vagy féltucatszor volt megállapodásunk, de mindig történt valami nála, ami miatt az utolsó percben el kellett az utunkat halasztanunk. Rendesen egy-két órával a vonatunk indulása előtt ilyen táviratokat kaptunk tőle:

1. Gidus negyvenfokos lázban; talán tifusz; maradjatok otthon.

2. Gazdasszonyom megbabázott. Nincs, aki főzzön. Máskor jertek.

3. Pincét feltörték, bort elvitték. Levélben bővebben.

4. Lovak megsántultak. Állomásig sem mehetnek elétek. Várjatok új értesítésre.

5. Távirati hívásra el kellett utaznom. Senki sincs itthon.

6. Tanyán veszett kutyák. Vesztegzár alatt vagyunk.

Utolsó távirata pláne így szólt:

7. Földrengés érezhető. Kitöréstől tartunk.

Hát ezt már megsokaltuk, mert éppen akkor is nagyban készültünk hozzá, különös hívására; azt állította volt tudniillik, hogy temérdek vadruca van nála. Még hangsúlyozta volt, hogy aztán, ha megyek, vigyek magammal valami jó cimborát s egyben részletesen elmondta: hogy a vasuttól mely irányban és mennyire van a tanyája, úgy hogy a gyermek is könnyen eligazodhatott volna. Csak éppen az volt a baj, hogy gyalog egy kicsit messze lett volna; kivált a jó nyári melegben, ami nehezíti a járást.

Gondolhatja, jólélek, milyen éhesek és szomjasak vagyunk. Lásson el bennünket minden jóval, nem bánja meg.

Hogy a szónoklatomnak több foganatja legyen, mindjárt a markába nyomtam egy kis pénzt. Az idős nő erre megszelidült.

A Műcsarnok téli tárlatából

JENDRASSIK JENŐ: Daisy

Uj Idők 1904-5. XI-9.

den. Addig is talán lesétálhatnának a kertbe. Ott, a tó körül, kellemes árnyék van. Csónakázhatnak is, ha úgy tetszik.

A dolog egyelőre elég jól indult. Most már magunk is fölvidultunk. Le sem dobáltuk a cókmókunkat csak siettünk a tóhoz.

Guszti előre szaladt, minthogy én a szivartárcámat kerestem, amit valami szokatlan helyre találtam eldugni. Végre megtaláltam a tárcámat, s éppen rágyújtottam egy szivarra, amikor nagy durrogatást hallok. Mi az ördögre lövöldöz az a bolond Guszti? tünődtem, s magam is siettem a tóhoz.

Guszti ott állt a parton s büszkén mutatott néhány kimult rucára, amelyek a sás szélén voltak kinyújtóztatva. Gyanusnak tetszett a dolog, minthogy egyetlen más vadruca sem röpült föl a tóból a lövésekre. Jó szemügyre vettem a tetemeket, s rémülten kiáltottam: — Szerencsétlen!

Tudniillik gyönyörü szép pézsmarucák voltak azok, kétszer akkorák, mint a rendes házi kacsák. Géza, a házigazdánk, bizonyosan féltékeny gonddal tenyésztette.

— Ezt jól csináltad, — szólaltam meg újra. — Ezért Géza megöl.

Guszti bambán nézett rám. — Hát ezek nem vadrucák? — kérdezte lehangoltan.

Nem is feleltem a bárgyu kérdésre. — Fődolog, — mondtam, — hogy kieszeljünk valamit, amivel ezt a hőstetett minél hamarabb eltussoljuk.

Visszasiettünk a lakásba, de félúton már szemközt jött ránk egy ösmeretlen úr. Nem is köszönt, úgy kérdezte barátságtalanul, amint hozzánk ért, hogy kik vagyunk. Minthogy furcsának találtam a szives látásnak ezt a hangját, rendreutasítólag feleltem: — Mi köze ahhoz önnek?

— Már mint nekem? — tódította a nyájas idegen.

— Igenis önnek. Kicsoda ön?

talán önöknek is tudniok illenek. Én a házigazda vagyok.

Most már Guszti is dühbe jött. — Mondja ezt a bolondnak! — kiáltotta. — Ez a tanya a B. Gézáé és mi az ő vendégei vagyunk.

A különös viseletü úr gúnyosan kacagott.

— Haha! a B. Gézáé! . . . Hát az a gazember még most sem nyugszik tőlem? Az a kedvtelése, hogy a nyakamra csődít mindenkit, akit sosem láttam. Nem először történik, mondhatom.

A vér is meghült bennem erre a leleplezésre. A lemondó táviratok tüzes betükkel ugráltak előttem. Attól a huncuttól kitelhetett ilyesmi. Hisz' egész életében bitangságokon járt az esze.

— Bocsánat, uram, — hebegtem, — eszerint mi a bolondját járjuk. De hát hol keressük akkor B. Gézát?

Az idegen vállat vont. — Azt senki se tudja, — dörmögte. Én is régóta kerestetem, de nem akadok rá. Csak hallomásból tudom, hogy néha megfordul a vasuti állomáson.

— Akkor szépen vagyunk; mehetünk vissza, ahogy ide jöttünk.

Guszti vállat vont s közbeszólt: — Ha már itt vagyunk . . .

Bizonyosan azt akarta mondani, hogy akkor itt is maradhatnánk; de én hirtelen megrántottam a kabátját, nehogy folytassa. A pézsmarucák jutottak eszembe. Jobb innen eltünni, amíg a csinyünket föl nem fedezik.

Minthogy a nyájas idegen úgy sem akarta megérteni, hogy Guszti mire céloz, elbúcsuztunk tőle s tovább álltunk.

Az a sunyi kuvasz megint utánunk ugrott s Gusztiról, — akit úgylátszik, kiszemelt, — lehúzta a nadrág másik szárát is.

— Hogy a nyila csapja meg! — üvöltött Guszti, — ezért kártérítést követelek.

A Műcsarnok tavaszi kiállitásából. Jendrássik Jenő: Reggel

mondta: Szerelem. Az unokanővérem férjhez ment tőle, a másodunokabátyámat az apja kitagadta miatta.

A szerelem olyan, mint a versírás: titkolni illik. Borzasztó érdekes lehet. Azt hiszem, az igazi, a jó szerelem az, amitől meghal az ember. A legveszedelmesebb szerelem az lehet, amelyikről nem tud a másik semmit. Van bűnös és végzetes szenvedély is. Azt hiszem, a legbűnösebb és legvégzetesebb szenvedély az lenne, ha most rögtön beleszeretnék a tanár úrba, mivel ő is férfi, hiába olyan, mint a béka, mikor rálépnek.

Fiatal koromban, ezelőtt négy évvel, azt hiszem, szerelmes voltam. De ez nem lehetett komoly érzelem, mivel akkor csak dühös voltam, de nem szerencsétlen.

Egy fiúra voltam dühös, ki mindenkivel táncolt, csak velem nem. A szemtelensége ennek a fiúnak nem ismert határt. Mindig úgy tett, mintha engem akarna hívni és mindig azt hívta, aki mellettem ült. Lehet, hogy szerettem ezt a fiút.

Nagyon szeretnék szerencsétlen lenni, mivel ez az igazi eset. A költők rendesen szerencsétlenek, ezért olyan híresek is. Ha költő, szerencsétlen és szerelmes lehetnék — boldog lennék.

A hétköznapi férfiak nem érdekelnek. Engem csak a katona, a költő és a színész érdekel.

A katona az büszke, nemes, vitéz férfi. A katona az boldog, gazdag férfi. A katona az hős. A katonát kivétel nélkül minden hölgy imádja, mivel a katona mélyen a szemükbe tud nézni a hölgyeknek az utcán és elég bátor ahhoz, hogy valamely lovagias bókot a fülökbe rebegjen. A katona tetszik nekem, mivel gyöngéd, finom lélek és nagy szellem. Ezt tegnap is éreztem, mikor egy ezt suttogta felém: fess médike.

De a költő az mégis más. A költő sápadt, sovány és szegény. A költő az olyan szerelmes, hogy verset ír és meghal tőle. Az igazi költőnek Muzsája van. A Muzsa megosztja a szenvedést, a nyomorúságot, főz, ápol és homlokon csókol. Muzsa szeretnék lenni. Ez a világon a legszebb életpálya. Istenem, ha valaha padlásszobában lakhatnék és nyomoroghatnék . . ."

Terka összekulcsolta tintás ujjait és nagy szeme a tanár arcáról a lámpa felé fordult. Az arca olyan lett, mintha leimádkozná azt az ismeretlen gyönyört, melyet az emberért való szenvedés okoz a nőnek és amelyet bontakozó asszonyisága megkívánt, mint egy különös gyümölcs keserüédes nedvét.

A tanár hátat fordított az osztálynak, félkörökkel számjegyeket kapcsolt össze, melyeket kivont, megsokszorozott, összeadott és bizonyos diadallal írt ismét egymás alá.

A borzasok összebujtak, nevettek, sugdostak, a hajuk fénylett, titkos levélkék vándoroltak a padok alatt, a jó kövér tanár szeretett volna velük nevetni, melléjük ülni, fiatal lenni és ujját dús hajukba megmártani, mint valami delejes, szikrázó forró forrás vizében.

Terka felkönyökölt a padra, hosszúkás, széltől barnás keze vízszintesre billent és finom kis arca tenyerébe feküdt. Hosszú szempillái túl értek szeme alján, hol a bőr barnásan árnyalt. Halántéka fehér volt, mint a finom porcellán és kicsit áttetsző, meglátszottak a halvány, szerteágazó erek. Kis képe, orra rózsaszínüre pirult a napban és orra felső felét kis elmosódó szeplők pettyezték. A finom kis test mozdulatlan volt, szinte bágyadt, mintha a gondolatok szökdécselése fárasztaná.

Uj Idők 1914. XX. 31 sz

Végre-végre letelt a három óra! Künn megszólaltak a trombiták, a martalócok a hátukra kapták batyuikat és az óriás teher alatt tántorogva, elhagyták a házat. Csak azok odalenn a pincében nem láttak és nem hallottak semmit, hanem a fáradtságtól lihegve tovább dolgoztak . . .

Hoffer Gyuri kiszaladt az utcára. A három katonatiszt, akivel az imént összetűzött, megint arra sétált.

— Most is szabad még rabolni? — kérdezte sötét és kihivó arccal.

Az egyik tiszt megállott.

— Nem szabad, — mondta. — Aki a trombitajel után még fosztogat, azt főbelövik.

— Akkor tessék főbelövetni azokat, akik nálunk a pincét ássák!

A tiszt magához intette az őrjáratot, amely döngő léptekkel marsírozott az utca túlsó során és maga vezette a cserepárokat Grafék házába.

Odalenn a pincében szikrát vetett a kő a csákányütések alatt. Grafné most már nem mosolygott többet — a lámpa remegett a kezében — a rablók ezúttal jó nyomon voltak . . .

Egy kő hullott ki a falból, halk csörrenés hallatszott. A szerezsán belenyúlt a lyukba és egy nehéz ezüst kannát húzott ki belőle. Hirtelen kikapta az asszony kezéből a lámpát. Hideg ezüst és meleg arany fénye csillant meg az üregben. Megvolt a kincs! A szerezsán keresztet vetett magára, a törpe pedig remegni és ficánkodni kezdett túlnagy boldogságában . . .

Ekkor egy éles kommandóhang szólalt meg a hordók közt.

Folytatjuk

Budára

A propeller omló füstöt bodroz,
Déli csend van, a visszhang süket.
A Tabánnak álmodó utcái
Elém küldik zengő szívüket.

Régi kövek lelke meg-megcsillan,
Harangszívvel sír fel egy torony.
A háztetők oly fényesen égnek,
Mint tányérok fehér abroszon.

Vén fiókok sok ódon ezüstje
Megcsörrenve most előkerül.
Ráncos kézben reszketik a taktust
A dalhoz, mit a mult hegedül.

A falakról lenéznek az ősök,
Oly szelídek és oly marconák . . .
Körülöttük kézen fogják egymást
A hallgató, hűs lelkű szobák.

. . . A propeller még a vizen úszik,
De füstje már partra szállt velem,
S messze idők előszobájában
Leleheli halkan névjegyem.

Falu Tamás.

Számtanóra

Elbeszélés

Irta VÁNDOR IVÁN

A tanterembe besütött a nap. A fehérre meszelt falra, mint ezüst tükrök, ragyogó foltok vetődtek. Húsz kis lánynak a borzas feje fordult a tanár felé, ki háttal a fekete táblának, azzal a keserves meggyőződéssel magyarázott, hogy a húsz borzas közül egyetlen egy sem figyel arra, amit ő beszél.

A tanár kis köpcös ember volt, jó lelkü, derék férfi, ki belátta, hogy a március, a borzas kis lányok és az algebra, csöppet sem illenek együvé. Csak azt nem látta be, miért kell neki itt lenni és beszélni, számokat fölrajzolni, szivaccsal letörülni, mikor a nap süt és ezek a borzasok isten tudja mire gondolnak.

A borzasok szerették ezt a tanárt, mert csöndes ember volt és halk beszédjével nem zavarta őket túlságosan. Míg előadott, lehetett olvasni, vagy a következő órára készülni, francia gyakorlatot letisztázni és a háta mögött ülővel finom tompított hangon csevegni. Lehetett ábrándozni, kis fésüvel csodálatos frizurát rögtönözni, a padba halkan bizonyos kezdőbetüket vésni, valamely titkos ösztönnek engedve, verset irni, vagy kézimunkálni.

A tanár mindezt látta és ijedten kapta el szemét hol egyikről, hol másikról, hogy ne lássa. Ötven éves ember volt és a borzasok tizenhárom évesek voltak. Szerette őket és félt tőlük. Attól félt, hogy meg kell sértenie egyiket ezek közül a csodálatos, titokzatos, tintásujju teremtések közül, kik nem szépek és mégis imádni valóan édesek, ártatlanok és borzasztóan veszedelmesek. Kétségbe volt esve, hogy azt kell mondania valamelyiknek: csönd legyen, vagy ne haszontalankodjon, vagy mutassa, mit olvas, amiből nagy baj lehet, mivel ezek a drága teremtések borzasztó könyveket szoktak olvasni.

A szegény ember kerek sárga szeme ijedten repdesett egyik borzastól a másikhoz, míg végre megpihent a Terka arcán, ki szőke volt, az utolsó padban ült és nagy, kék szeme komolyan, nyugodtan viszonozta tekintetét.

A tanár boldogan és hálásan beszélt, mivel elmúlt az a nyomasztó érzése, hogy magának beszél. Terka belesülyesztette szemét a szemébe, az arca mozdulatlan volt és ezeket gondolá:

„Borzasztó, milyen régen élek! Tizenhárom éve élek. Sajátságos, hogy az emberek mégse vesznek komolyan. Lenéznek. Bántó módon megvetnek.

A bizonyítványom három kettős, a többi jeles. Azok a lányok, kiknek csupa elégségesük van, mégis jobban mulatnak, mint én. A kisasszony azt mondja, ez azért van, mert ostobák és kövérek.

A tanár úr úgy néz rám, mint a béka, mikor rálépnek. A tanár úr férfi és bár nem szép, mégis azok közé a különös lények közé tartozik, akik érdekelnek.

A férfiak általában nagyon érdekelnek, kivéve azokat, akiket személyesen ösmerek. Azok roppant közönségesek. Sohase tudnék egy férfiba szerelmes lenni, akit ösmerek.

Pedig muszáj szerelmesnek lennem valakibe. Minden lány szerelmes, csak én nem. És semmire se vagyok olyan kiváncsi a világon, mint a szerelemre. A szerelem csupa titok. A szerelemről csak annyit mondanak: Szerelem és vége. Mikor Mari gázzal megmérgezte magát és a kórházba vitték, mindenki azt mondta: Szerelem. Mikor a német kisasszonyt megkérdeztem, miért bujdosott ki a hazájából, az égre nézett és azt

Rózsaének

Valamikor régen
Rózsák ligetében
Beh sok rózsát téptem.

Tövisét nem bántam
Úgy jártam vidáman
Térdig a rózsában.

Dalolva nevetve
Játszott velem benne
Tündérlány szerelme.

Régen volt, azóta
Mintha minden rózsa
Csupa tövist szórna.

Rideg őszi fényben
Járunk már mi régen
Szomoru tündérem.

Jer, karomra veszlek,
Jer, míg te ölelsz meg,
Tüskék sebezhetnek!

Óh csak te ne érezd
Az utat, a vérest,
Engem szent dac éleszt.

Hunyd le szempilládat
S hidd el, nem is sápad
Arcomon már bánat.

Én is szembehúnyva
Érzem, mintha újra
Csak lágy szirom hullna.

És mint hajdanában
Úgy járnánk vidáman
Térdig a rózsában.

Telekes Béla

Az író, a nő és a politika

Irta Herczeg Ferenc

— Felolvasta szerző a Budapesti Leányegyesületben —

Három egymástól távoleső fogalmat állítok egymás mellé: az írót, a nőt, és a politikát. Acél, kova, tapló. Megkisértem, hogy miféle szikrákat lehet az erőszakolt találkozásból kicsiholni. A csoportosítás lehet önkényes, de e helyen és ez alkalommal némileg aktuális. Az író nők társaságában van és a levegő körüskörül telítve van politikával.

Előrebocsátom: én nem keresek örök igazságokat. Ilyenek talán nincsenek is. Az igazság relativ fogalom és változik az idő folyamán, akár az esti égen úszó felhő. Az egyik tevének, a másik menyétnek látja. Megelégszem, ha a lepkefogó hálómba keríthetek egykettőt a kis igazságok közül, melyeket a hétköznapok szele sodor magával. Ez tehát nem értekezés lesz, még csak nem is csevegés, csak fecsegés.

Azon kezdem, hogy sorra veszem a három fogalom egymáshoz való viszonyát.

Az író és a nő.

Az ő viszonyuk nem változott meg a troubadour-idők óta. A nő ma is a költő legszebb modellje és legelőbbkelő közönsége. Azzal a (ránk nézve igen kellemes) képpel élhetek, hogy a magyar belletrisztika a nők vállán nyugszik. A költő — csak úgy, mint a régi címeres tornácokon lebzselő lantos deák — a nők számára hangolja hegedűjét. Az elismerés koszorúját és a hozzá való fehér cipót női kezek nyujtják neki. A könyveket mi írjuk, talán a férfi vásárolja meg, de a nő olvassa el. Az ő természetes esztétikai ösztöne az arany-méh, mely döngve száll a költészet élő virága felé és nagy ívben elkerüli a csinált virágot. A nő az író leghálásabb és legfélelmetesebb bírálója.

Nagy fogékonysága a költészet iránt érthető, mert hiszen a nő és a költő bizonyos fokig rokonlelkek és

A Műcsarnok téli tárlatából

Jendrássik Jenő: A kis lusta

A Könyves Kálmán jogosításával

Jendrassik Jenő: Csöppike arczképe.

s követte a szavakat,
tek megvitatása. Elő-
rmadik utczai bandák
y zsák elemózsiával
ki egy winchesterrel,
engéjű törrel felfegy-
negyvenöten indul-
ásra négyes sorban,
san, feszesen.
mintegy kétszáz főnyi
várakozott már. Eze-
a kormányzó rendet
k össze őket, mert
sapka és a térdig érő
ta, hogy katona akar
patunkra mosolyogva
büszkén vonultunk
nem igen volt, tehát
a vonatra.
irunk, nem veszünk
ly és mert a vasut-
fias érzés és humor,
ncz órára már Rock-
ton falatoztunk egy
ora is maradjon —
a rocklandi állomá-
orba verődtünk, míg
apkodva, ugrálva le-
valahogy kettős ren-
futó lépésben benn
Bill Hardy, kivont
dirozott.
hozzánk csatlakozott.
k és a vezetők.
öltek, huszat megse-
– és most ott hever-
eresen készenlétben,
katonaság. Kémeik
nem lehet őket ve-
líteni.

indián csónak hevert a parton, abba helyezkedett el húsz emberünk, kieveztek a vizre, míg mi a szárazról vettük közre a nádast. Lefeküdtünk a földre és vártunk. Némán, nesztelenül. Egyszerre csak elkezdtek tüzelni az embereink a csónakokból. Vaktában lövöldöztek a nádasokba, de meg volt a hatás. Az indiánok fehér kendőket lobogtatva léptek elő a sűrűből, a hol a húsz puskacső meredt rájuk. Jöttek elő egyenként, hármasával és a mint a partra léptek, úgy kötöztük meg a kezeiket a fehér rongyaikkal, a míg hetven ember állt ott, vörösképű, tollasfejű szelid állatok, ijedt, jámbor harczosok, a kik csak a kenyerüket féltették. Négyessorba állítottuk őket és hajtottuk a falu felé. Mikor Rockland elé értünk, dél volt már. Harczias kettősrendekben épen kifelé indult a kétszáz főnyi miliczia-csapat. Szinte megdöbbenve nézték, mint tereljük befelé az indiánokat. Mikor hozzájuk értünk, Bill Hardy kivont karddal, katonásan a parancsnokuk elé lépett és jelentkezett:

— Jelentem alásan kapitány úr, a lázadó indiánokat a második utczai banda mind elfogta és ezennel átadjuk őket az Egyesült-Államok csapatának.

A kapitány kezet fogott Bill Hardyval, majd hátraszólt:

— Le a zászlót a földig! Hajtsuk meg a csillagos lobogót a második utczai banda előtt.

Hatalmas hurrah hangzott fel, aztán Bill Hardy meghajolt a kitüntetés előtt. A fiúk levették a sapkáikat és egy pillanatig áhítatos csendben álltunk ott, aztán mint a ki a dolgát elvégezte, Bill oda fordult a bandához:

— Fiúk, előre!

EGY ELEGÁNS HÖLGYHÖZ.

rendelkezésre áll: 85.264 K.

Ebből fordítandó:

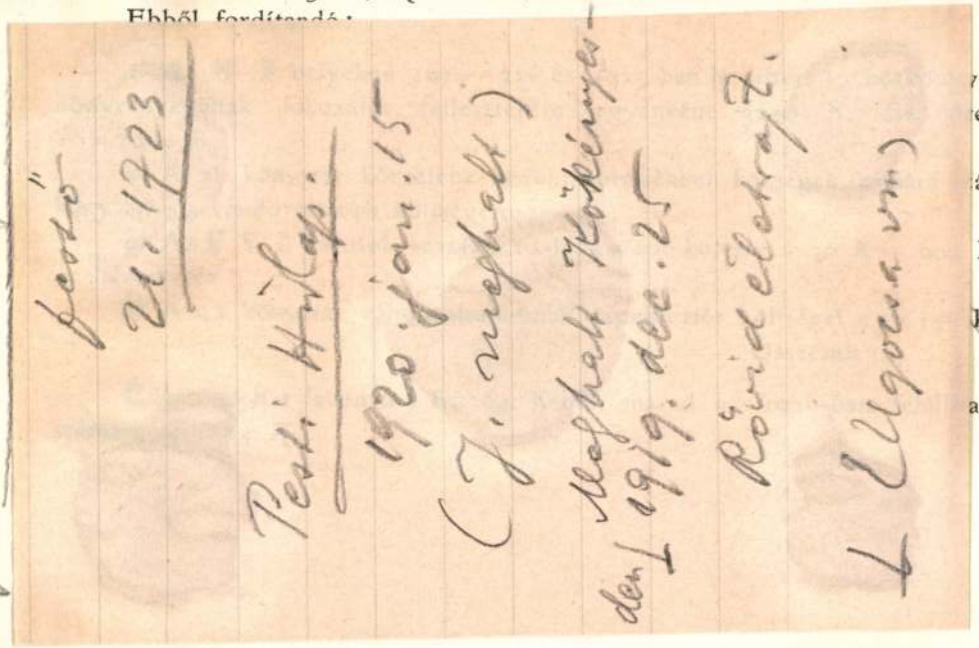

tár
esz
= 30.000 K-t
ánt

K;
= 1.800 K
K = 3.300 «
35.100 K-t.

andó közkönyvtárak

28	1000	«	--- --- --- --- ---	28.000 «	«
140	500	«	--- --- --- --- --- ---	70.000 «	«
126	400	«	--- --- --- --- ---	50.400 «	«
és 28	300	«	--- --- --- --- --- ---	8.400 «	«
Összesen 336 népkönyvtárt				184.800 K	értékben.

Ezenkívül még egyes könyvtárak segélyezésére is fordíthatna:

a) Budapesten	135.800	K-t
b) Vidéken	280.000	«
c) Horvát-Szlavonországban	16.800	«
d) Külföldön	25.200	«
e) A régibb könyvtáraknál pótlásra, kötésre, évközi segélyekre stb. pedig adhatna	30·464	«
vagyis ilyen czímeken összesen	488.264	K-t.

Jendrassik Jenő

Perállag III.

1449. l.

rúban domború női térdkép. Népies munka, 1800 táj.
weibliches Kniebild. Volkskunst, um 1800.

ecsapható irólapja mögött oszlopos fülkék apró fió-
Messingbeschlägen. Schreibplatte zum Aufklappen, im
fte XIX. Jahrhundert.

— VITRINE, Nussholz, mit überhöhtem Mittelteil·

lmazsámollyá alakítható. XIX. sz. m. f. — ARM-
Jahrhundert.

ITRINE, Nussholz, mit halbkreisförmigem Mittelteil·

jzson mészároscéh jelvénye, 1819-es évszámmal. —
sia. Am Schlüssellochschild Embleme einer Fleisch-

zőkben gyümölcskötegek. Felsőmagyarország, XVII.
, geschnitzt und gestrichen. Vier Türen mit Frucht-
ahrhundert. Volkskunst.

gyar, XVIII. sz. — STANDUHR, Holz, geschnitzt,
, XVIII. Jahrhundert.

JENDRASSIK
Jenő

35

35 ▪ ŐSZ DÉNES (1915–1980)

Budapesti panoráma

63 × 101 cm
Olaj, farost
Jelezve jobbra lent: ŐD
Hátoldalon Műcsarnoki raglapok
Szerepelt a BÁV 75. aukcióján, 149. tétel, 1988. május

Kikiáltási ár: 220 000 Ft

36

36 ▪ CZÓBEL BÉLA (1883–1976)

Ház fák között

38,5 × 48 cm
Vegyes technika, papír
Jelezve jobbra lent: Czóbel

Kikiáltási ár: 200 000 Ft

37 ▪ VÖRÖS GÉZA (1897–1957)

Szentendre

66 × 85 cm
Tempera, vászon
Jelezve balra lent: Vörös Géza

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft

mely teli van a szenvedés visszhangjaival.

Az új műcsarnok tárlatán is több oly kép van kiállítva, mely ennek a szomoru hangulatnak nyelvén beszél. Hol az élet egészségtelen erkölcsei közt elsenyvedt emberek belső fájdalmai jutnak itt művészi kifejezésre, hol meg nyomorult néposztályok külső életének szenvedéseiből látunk egy-egy darabot. Ez utóbbiak közzé tartozik *Jendrássik* Jenő *Nyomor* című képe, melyet ebben a füzetben találnak olvasóink. Közvetlenül beszélő, minden reflexiótól ment mű ez, mely önmagát teljesen megmagyarázza s igen érthető nyelven szól. Egy darab kép, kivágva az elnyomorodott emberek életfolyásából. Nem kell hozzá magyarázó glossza: ezt a jelenetet jól ösmerjük, tán láttuk is már az életben s ha nem, hát könnyen megláthatjuk naponkint. Közvetlensége abban rejlik, hogy az előadása nagyon egyszerü, minden hamis páthosz nélküli. Keresetlen formában áll elénk itt a szenvedés képe s hamar megtalálja útját szívünkhöz. *Jendrássik*-nak ez talán a legjobb képe, legalább annyi sok intim egyszerűség van benne, a mennyit eddig nem láttunk nála. Komoly, szívhez szóló munka, mely bizonyára nagyon meg fogja hatni azokat az embereket, a kik együtt tudnak érezni a nyomorba kilökött szegény néppel. — *a* — *ly*.

Nagybányai emlékek.

Jött egy nap, a melyen néhány tucat művészember fölkerekedett Münchenben s fejébe vette, hogy nyári rezidenciáját a máramarosi hegyek közelében üti fel, éppen Nagybányán. Hogyan jutott Nagybánya híre Münchenig s mért iparkodott éppen feléje ez a sok keverék nyelvü festőember? Bizonyosan nem a maguk geografiájából ösmerték meg Nagybányát, hogy az ilyen vágyakat kelthetett bennök. Ennek titkát csak az fejtheti meg, a ki ismeri a müncheni Hollósy-iskola belső életét meg a kifelé jutott hírnevét. Hollósy a maga tíz évvel ezelőtt alapitott festőiskoláját nyár idejére egyszerűen áthelyezte Nagybányára és vele jöttek nem csak tanítványai, hanem jóbarátai meg ismerősei is. Így aztán egész művésztelep keletkezett ott, mely immár a legszebb virágzásnak indult, hála a nagybányaiak csodálatos kedvességének és a festőemberben csörgedező bohéme-vérnek. Megéri a tizenhárom órás kemény utat, hogy az ember itt hagyja Budapestet s megtekintse azt a maga eredetiségében új és csupa üdeséggel teli életet, a mi a nagybányai városligetben és annak környékén folyik s melyet maguk a nagybányaiak is a házigazda megelégedett mosolyával szemlélnek. Künn a zöldben, nagy fák alatt szerteszórva látni iparkodó fiatal urakat, a kik a maguk elé ültetett modelleket festik meg rajzolják, nagy csudájára a vidéki oláh juhászoknak, a kik erről a mesterségről még semmit sem tapasztaltak az életükben. Ha meg rossz az idő, hát a városliget felett emelkedő halmon ott áll a műhely, olyan deszkákból ácsolt nagy terem, melyben aztán cigarettaszó és nemzetközi terefere közepette folyik a munka. Ezekben a tanulmányokban a legifjabb generációt Hollósy Simon segíti előbbre (a kit a vidék bányásznépe éppen ezért elnevezett festőkapitánynak), meg Grünwald Béla, a ki Hollósyval együtt vezeti az iskolát. De az iskolán kivül is serényen megyen a munka, egész sor kitünő festő dolgozik külön-külön, kiki a maga őszre készülő képein. Hollósy egy ritka erőteljes képhez fogott, melynek címe a Rákóczy-induló, és a mely megérezteti velünk azt az erőt és azt a varázst, mely a magyar zenében rejtőzik. Thorma János három nagy képen dolgozik, melyeknek ketteje a műcsarnokban kiállított képhez fűződik, harmadika pedig hangulatbeli rokonságban áll az Aradi vértanúk-kal. Réti István egy intim pszihológiai képet fest, homályos reggelt, mely a bányásznép nehéz életének egyik jelenetére borul. Grünwald Béla, Ferenczy Károly is nagyobb művekhez fogtak, mikhez Nagybánya részletei adták a motivumokat. Esténkint aztán, munka után, egybeverődnek a bizalmasabb ismerősök csoportjai, a cinteremnek keresztelt ligetben, nagy zománctorony aljában, a kaszinóban, a cukrászdában, hol szép asszonyok társaságában folyik a végtelenül bensőségteljes és kedves művész-élet, melyet ha ki egyszer megízlelt, soha életében el nem felejti, de mindig visszavágyik utána. Nem a párisi és müncheni tárcákból ismert bohéme-élet ez, hanem valami egészen új kiadásu, nagybányai veretű és magyar ízű valami, melyben bő szerep jut a hegedűnek meg nótázásnak, melyben szabadon csapkodhat a hangulat s melyben az emberek egészen a szívükkel gondolkodnak. Ez az intim, nemhivatalos élete a nagybányai művésztelepnek, mely most már annyira szívükhöz nőtt ennek a a kisded társaságnak, hogy Nagybányát ezentúl rendes nyári rezidenciájuknak nevezték ki, a mihez segítő kézzel járul a finom érzékü nagybányai társadalom. Még egyre érkeznek külföldi művészek kiket barátaik leírása csalogat ebbe az újdonsült festő-városba; sokan, kik ezidén nem jöttek, lejönnek a jövő nyáron, a mikor a telep ugyancsak meg fog gyarapodni. Nagybányát pedig, mint művész-várost, máris ösmerni kezdik a külföldön sokfelé, sőt amerikai lapok hosszu cikkeket írnak az ottani életről és például egy amerikai kiadó cég máris megbízta a művésztelep egyik tagját, Johnson urat, hogy könyvet irjon a magyarországi művészútjáról. Ilyen módon nemsokára népszerü lesz Nagybánya neve a külföld művészi központjaiban, a mit bizony meg is érdemel, mert annyi szíves magyar vendégszeretetre, annyi lelkesülésre, mint itt, nem tudjuk, hol akadt volna ez a kisded művésztelep. *L. K.*

Bubics Zsigmond kassai püspök.

Hollósy Simon

A két Bismarck. Barátságos uzsonnára ült össze két nagy ország saját külön Bismarckja: a német vaskancellár meg *Li-Hung-Csang* kinai alkirály. Mindakettő a maga nációjának nagy örege és mindakettő egy-egy veszedelmes háború zivatarai közt bukkant fel. Az egyik győzött és azért nyugodalmasan pihenhet a friedrichsruhei platánok árnyékában; a másikat ellenben szenzációs módon elverték a japániak s azért most tanulmányútra indult, hogy tapasztalokat gyüjtsön az országa megreparálására. Végigzarándokolván a fehérbőrü népek országain, a sárga Bismarck becsöngetett a fehér Bismarckhoz is. Az arra ődöngő poroszok kíváncsian szemlélték, mily kacéran lengeti a friedrichsruhei szellő a kinai Bismarck süvegén a pávatollat. Nevettek is egy nagyot a pápaszemes, öreg kinézeren, holott pedig ez igen komoly dolgokban utazott fehér kollégájához, az európai államtudomány boszorkánymesteréhez. *Li-Hung-Csang* nem kevesebbre volt kíváncsi, minthogy miképpen kellene nyélbe ütni az állapotából kinibbant Kinát. A vaskancellár egyet gondolt s aztán jó tanács helyett egy pohár ötvenéves rajnai borral szolgált sárga kollegájának. A mitől ugyan nem lett okosabb, de sokkal jobbkedvü. Kedélyes pipázás közben telt el az idő s a sárga Bismarck olymennyei hangulatot tapasztalt magában a fehér Bismarck zsölleszékében, hogy felkérte kollegáját: vétessék le magukat egy képen. Kéznél volt a fotografus, a két Bismarck kiállt a balüsztrádhoz s ott aztán megcsinálták róluk azt a barátságos kis képet, melyet ime bemutatunk olvasóinknak. A sárga Bismarcknak — saját szavai szerint — a fehér kollegájánál eltöltött néhány órája volt a legkellemesebb azok közt az élmények közt, melyeken a szélső-nyugaton, a moszkvai koronázástól kezdve az amsterdami gyémántköszörülő műhelyekig átesett. Meg is iratta a hazája hírlapjainak ezt a nagyszerü tét-á-tétet, s a kinai hírlapok most lelkes cikkekben méltatják — a két *Li-Hung-Csang* ujdonsült barátságát s közlik a friedrichsruhei rögtönzött fénykép felvételt, ilyen aláírással: *A két Li-Hung-Csang.*

A szepes-görgői kastélykápolna új oltárképe. Alig félórányira Lőcsétől, kies völgyben fekszik Szepes-Görgő. Barokk-stilben épített kastélya kápolnájában van az az oltárkép, a melyet az *Uj Idők* olvasóinak bemutatunk. *Kacziány* Ödön festette és szent Annát ábrázolja ájtatos beszélgetés közben a serdülő Máriával. Nemes egyszerűséggel fejezi ki a hangulatos kép az anya és leánya egymáshoz való viszonyát. Mária babéraggal közeledett és szent Anna figyelmezteti a lábainál nyiló liliomra. — A művész Rómában festette meg az oltárképet és ott ki is állította, a mely alkalommal Siemiradszky és több Rómában élő kiváló művész elismeréssel nyilatkozott róla. Most

A két Bismarck.

Jakovlev orosz hirlapiró.

a szepes-görgői kápolnát diszíti, a melynek tulajdonosa, Csáky gróf, a volt kultuszminiszter fivére, messze földön ismeretes vendégszeretetéről és fínom müízléséről.

Jakovlev. Midőn az orosz hírlapírók Budapesten időztek, feltünt közöttük egy igazán muzsikfejü úriember, a ki széles ismeretkörével és nagy müveltségével mindenkinek imponált. Ezt a tatárfejü tudóst lekapta *Fireman* Gyula és mi bemutatjuk olvasóinknak, mint a mai Oroszország egyik legjellemzőbb emberpéldányát.

Nyomor. Valamikor a művészek hatalmas hősök tragődiáit festették, olyan félistenekét, a milyenekről a mitológia beszél; erőteljes egyének nagyszerü küzdelmeit, melyekben a diadalmas fény aranyozta meg a bukást is. A mai emberek kevésbbé fogékonyak az ilyen hatványozott egyéniségek iránt: ma szenvedő néposztályok, elnyomott kasztok, lassan pusztuló családok csöndes, fojtott levegőjü drámái foglalkoztatják az irókat és művészeket. A mai művész-talentumok az ő finomodott, szubtilissá vált érzékeikkel kiérezik a bajokkal terhes légkörből azt a szomoru elemet, melyet a tudósok szociális nyomor néven tárgyalnak okos fejtegetésekben. A mai művész-embereknek a szívük olyan, mint az irgalmas szamaritánusé, nem higgadt okoskodással nézik a nyomor képeit, hanem a szívükkel. Abba befogadnak mindent: a napi élet borus óráit, a senyvedők sóhajtását, a nyomor kínlódását, elnyomottak fohászát. Sötét képek ezek, még a világosság is szürke bennök. Csak a szeretet önt beléjük valamelyes költészetet, a művészemberek szívének az a szeretete, mely mindenkor kész az irgalmas apostolkodásra. Két, három évtized óta egyre megtaláljuk ezt az alaphangot kiváló festők művein; egész gyüjteményt kaptunk a kultúremberiség nyomorának illusztrációiból. Ez a nagy világban uralkodó hang a magyar művészetbe is beleszólt. Mennyi szenvedés, mennyi bánat fordult meg ködös, szürke képeken a műtárlatainkon! Szinte aggódásba ejthették ezek a művek azokat az embereket, a kik szükségét érzik annak, hogy gyönyörködhessenek impozáns egyéniségek nagyságában, fenséges megnyilatkozásaiban az emberi géniusznak, szenvedélyek és hatalmas energiák küzdéseiben. Az ilyen stílü művészetről le kell ma mondani, nem a mi időnkbe való,

Jendrassik Jenő

[Egyházm. Lap]

1881. 219. l.

ágos Bizottságának

Budapest

állalkozó azon tisztelet-
járúlok a Tekintes Mü-
Bizottságához, miszerint
márokpapi-i ev. ref. temp-
illitási munkálatainak
atainak megejtése i-
dni, s egyúttal e válla-
ag a beregszászi m. kir.
l 1902 évi július hó 14én

Jendrassik Jenő

Perattag III/3

291. p.

SZENTES LAJOS
KIVITELEZŐ MÉRNÖK
ÉPITŐMESTER
BUDAPEST, XI.,
BARTFAI-UTCA 11. SZ.
TELEFON: 258-266.

Müemlékek Országos Bizottsága,

Budapest.

IX. Hőgyes Endre u. 10.

Jendrassik Jenö

1.

Mincsarnok

1901. 154, 155.1

156.1.

Jendrassik Jenő

Lyka München

26.53.l.

hogy a f. hó 28.-án tartandó sajtónapra

munkatársát kiküldeni szíveskedjék.

Kitünő tisztelettel

A „HELIKON" KIÁLLITÁSAI

Jendrassik Jenő

vrod

Keleti 1893

442. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

MÁRCIUS

31 nap — 10. hét

1 Vasárnap	
2 Hétfő	
3 Kedd	
4 Szerda	
5 Csütörtök	
6 Péntek	
7 Szombat	

Jendrassik Jenő.

1891: Ráth díj

Az orvos

1894. Gróf Károlyi Tibor

féle 1000 ftos díj

Vége c. képző

Pénzverőhivatalok, római állami

V. 255.

Jendrassik Leó

Fürdés után, vejpr

Ta 26 l. irodis

Andrassik

1) Petőfiné Szendrey Julia rajz.

2) Spanyi Béla arckepe. ~~[illegible]~~ rajz –

Ernst

Jendrassik Lucio

arcyksięże

Hepper Galon

1892 XVII. 383 l

Jendrassik Jenö

---

ind

Vai Ujs 1889. 653 l

Jendrassik Lenö

Paur 853. l.

Jendrássik Leno

red

Fekete. 47 - 49 l

archikej

Hudrasik Jano

Vcje. Ferencz-ezat.
A Képzőmű. Társ.
1896 évi milagyja

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Jendrassik Jenő

med

Magyar halon X. 1889

272. l (archeppel)

.....*mühely.*

yfőnökség!

ev.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Jendrássik Ernő

festő

1885. Budapest.

1. Arcképcsoport. Olajf.
2. Bizalmas percez. olajf
600 f

Budapesti országos általános Kiállítás
A képzőművészeti csoport képes
tárgymutatója. Budapest. 1885.

Zendrassik Zenö

1884. Budapest.

1. Gondolatokban. Olajf. 150 fr

2. Próba után. Olajf. 500 fr

3. Idyll. Olajf. 400 fr

Képes kárgymutató az o. m. képzőmüv. társ. 1884. évi kiállításához. Bpest 1884.

Jendrassik Jenő

1884-ben a Műmeheni akadémiai diósső iratot nyert.

Magyar művész ifjak. Vas Nyj 1884-529 l

Jendrassik Jenő

1882. a. műszteni képzőmű-
vészeti akadémiám rajzaiért
bronz ermet jst.

Vas. Ujs 1882. 496. l.

Jendrássik Jenő

Művészet 1911.

121, 122, 128, 130,
132–134, 137, 141,
149, 153.

Sárospatak h. n. VI. 253.

Tendrassik T.

1881. dicsérő oklevelet nyert a mincheni akademiáin

Magyar Szemvezek Külföldön. Vas Ujs 1881. 494. l.

Jendrásik Jenő

Művészet 1912

183

Sümegvidéki törülközők

VI. 148.

Jendrássik Jenő

Művészet 1915

166,445

Somogy vármegye VI. 225.

Jendrássik Jenő

Műveszet 1914

163

Soproni gyártmányú játékkártyák

VI. 151.

Jendrassik Jenő

Művészet ~~161~~
1913.

161 – 180

Stridói lelet VI. 125.

Tendrassik Jenő

Arad

Kufor 1898

243

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Jendrassik Lem

Brod

Szana Tanás A

tárlat kösei. Magyar

Halon. XXII. 1894-5.

923 h. (archippel)

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

élyezem:

k vagy helyettesének
láírása.

a. — Endrényi Imre, Szeged.

Zendrassik Zeno

~~[illegible]~~ [illegible]

Fecef

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

lyezem:

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Jendrássik Jenő

Ivad

Gut-Tört. 77

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Jendrassik Jenő

laid

z

E. Mik

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta.

Jendrássik Zsuzsa

Ivód

M. Kálon 1892. XVI.

11. l. (archeopet)

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Jelentem, hogy .....

Jendrassik Jenő

Cvod

Losonczi Lipót dr.

Művészeink – Magyar

Szemle 1892 – 31 sz.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Jendrássik Jenő

ind. életr.

Szeg 1900. 54 l.

.....nevü munkás igazoltam

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Jendrássik Jenő

† 1920.

U 1723

Építés.

Frank A. H

—

Alátétlemezek

Jendrassik Jenő

grafikus

1923. márc. Alkotás. Mű-
vészház önarckép kiáll.
önarcképe. grafika
kiállítva.

Rákóczi Ferenc, II - ik, IV. 191.

Zendrassik Jenő

Műcsarnok
1907–8. téli kiáll. 7, 76, 79–81
84, 85
1908. tav. kiáll. 49–53
1908–9. téli kiáll. 92, 94–96,
98
1909. tav. kiáll. 58–62
1909–10. téli kiáll. 313–320,
420–422, 426
1910. tav. kiáll. 63
1910–11. téli kiáll. 323, 410–412
1911. tav. kiáll. 97, 348
1911–12. jub. kiáll. 20, 41, 42, 45, 64,
71, 498, 501, 545
1912. tav. kiáll. 46, 402
1912–13. téli kiáll. 83–85, 87, 101,
498, 505
1913. tav. kiáll. 206.
1913–14. téli kiáll. 519–521,
523, 524, 526.

111

707 (1881).

813 (1882).

rónuson ül. Jobb kezével a térdein fekvő
melt baljában kissé félre billent mér-
, kibomlott haja vállaira omlik, ru-
t takarja. A trón alján balra a Hatalom
lábakkal, kezeiben zabolával és bal vál-
rő áll csipőre támasztott ballal és
s bottal. lábával a lépcsőre lé-
etve hordja.

m.
ki falán középütt lévő fresco eredetije.
jesztésre 1898: XII. 31-én kelt 81978 sz.
4/98). elszámoltatott 1899: XI.
00: III. 4-én a 2075 sz. fogadta el. (111/900)

900: XI. 5-én (550/900).

126

Jendrássik Jenő

Művészeti lexikon
366 l.

Bessenyei István:

Mellig látható s ki
Ke s ritka bajusza
lára vetett fehér prém
fele aranysárga jel

Mortem
vincit

s a kép körül:
Stephanus Bese
Komaromiensis
Vászon, méretei 18·9:
Gr. Csáky Lápló a

Jendrássik Jenő

Jesző

1860 – 1919

Ivód

Z

Krück. I. 567. l.

Rudnyánszky-kastély Nagy-Té-

kényben II. 110.

Érkezett 1904 október 21.

798/904 (Pécs 1904 október 19. – 1106 eln. sz.)

Pécs város polgármestere jelentést tesz a pécsi városi muzeum rendezésének eredményeiről és a muzeumi tisztviselői állások díjazására az államsegélyből kér fedezetet (I. Távirat feladatott vevény ellenében a polgármesteri hivatalhoz X/II. 24. Leirat a városi tanácshoz 1904 X/25)

Jendrassik Jenő

1896 null

kuall

Munkarnok

József - múzeum V. 310.

I

Jendrassik Jenő

Műcsarnok

1893/94. téli kiáll.
1894. tavaszi kiáll.
1894/95. téli kiáll.
1895/96. téli kiáll.
1896. műll. kiáll.
1897. tavaszi kiáll.
1897/98. téli kiáll.
1898. tav. kiáll.
1898/99. téli kiáll.
1899. tav. kiáll.
1899–1900. téli kiáll.
1900–1. téli kiáll.
1901. Tav. kiáll.
1901–2. téli kiáll. 190, 196, 383, 387
1902. tav. kiáll. 267
1902. Nyerti Országos műkiáll.
1902–3. téli kiáll. 223–227
1903. tav. kiáll.
1903–4. téli kiáll. 301–306

Alexandria h. n. V. 17

Jendrassik Jenő (II

Műcsarnok.

1904. tav. Kiáll. 41, 46, 48, 54
1904-5. téli Kiáll. 385-387
1905. tav. Kiáll. 117-123
1905-6. téli Kiáll. 95-97
1906. tav. Kiáll. 25, 235, 285
1906-7. téli Kiáll. 115, 117-119

~~aratót látunk, a ki~~ az érett gabonát, a
lenek, javában aratja, mi közben jobbra ha-
sel) ~~an~~, haja rövid, bajusza és szakálla leberet-
t újjakkal, rövid pantalló nadrágtartó-
cs. A derült égbolton ezüst felhők kóvá-
ra: „FAndri 1900."

6·5: 47·3 cm.

. 27-én (156/900.)
G. N. 368/900 – A vételár kifizettetett 1900.
900. XI. 15-én (577/900) s az elszámolott Fudo-
-diki 17643 sz. leirat (688/900)

Jendrassik Jenő

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 7.

Jendrassik Jenő

Harapalé c. Kopé repr.

Művészet 1915. 166. l.

A kép Vida Árpád

csomagjában.

Kiadatott

nap	Átvevő	Jegyzet

Zendrássik Jenő

Művészet 1911. 121, 122, 128, 130
132–134, 137, 141, 149, 155
– 1912. 183
– 1913. 161–180, 163–170
– 1914. 163
– 1915. 166, 445

Magyar Művészet
– 1927. 7

Beérkezett

Kelet			Szám	Névérték		Kibo
év	hó	nap		P	f	
1928	nov	14	I.	13.680		4

Jondrássik Jenő

Műcsanok

1914. tav. kiáll. 94 - 99
1915. tav. kiáll. 29, 129, 165
1915-16. téli kiáll. 43, 44, 158
1916. tav. kiáll. 151, 152, 162
1916-17 téli kiáll 406, 408
1917. tav. kiáll 14, 76, 313
1918. tav. kiáll 311, 316, 317
1927. magyar táj. 486

Szépművészeti Múzeum VI. 212

Jendrássik Jenő, festő, szül.
1860 X. 30. Budapesten, megh. 1919
XII. Köhingesden. Tanulmányait
Münchenben és Párisban végezte,
s azután Budapesten működik,
hol életképeivel több díjat nyert.
Utóbb mint germanarchépfestőt
kedvelik.

76. Cremonai festő" a XV–XVI. szára

Szent nő"

A ~~kis~~
mi~~xxx~~ mell
ke haja ~~old~~
sárok vanna
köpenye kékes
tátjuk és a

Fa, n
Pyrke

24

Jeney

Mód

Pogány György. A magyar karrikaturáról. Pesti Hirlap 1908. okt. 11.

U. 126.

Jendrassik Jenő

orvod

Petőfiegi 56 l

7 –

Németalföldi festő 1520 körül-
ről: Kis festett szárnyasoltár.
Fa, tempera. Középkép 105 × 72,
szárnyak 105 × 33 cm.

Gerevich: A régi m. műv. európai
helyzete Bp. 1924, 25 l. (repr.
VIII. tábla)

Genthon: RMF, 121–122 l.
Antwerpeni mamerista
1520 körül

Péter: A magyar művészet története.
I. kötet Bp. 1930, 116 l.

Őszi kiállítás 1930, Ipolyi, 28. szám és

Jendrassik Jenő

1860 – 1919

l.

Ernst-Múzeum adománya I.

32. l.

Jendrássik Jenő

Éjjel c. förtelmes
neje repr.

Lyka K. Téli sarlat
1900–1901.
Bpest, 1901. 19. l.

HORNYÁNSZKY
VIKTOR
BUDAPEST

o o o

Az ◦ Országos
Képzőművészeti
◦ megbízásából
SINGER ÉS W
KÖNYVKERES
Budapest, Andrá

Jendrassik Jenő

JENDRÁSSIK JENŐ. POSTE-RESTANTE.

Műcsarnok 1890/91, téli.

Jendrassik Jenő

Proba utan c. Szépe
(Szépszünv. Muzeum)
repr.

Uj Idők 1918/19.
XXV. 2. sz.

Jendrassik Jenő

l.

Va Hö Ernst gyűjt

VII/I-14.

indulok uj alkotmányos küzdelembe, ezek
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger Mik
királyság megváltó eszméjének. És fegy
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát

Ezért fordulok barátaimhoz, hiveim
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz.
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomiá
sok ezer embertársamon, joggal kérhete
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös eszm
nek semmit, amig igazolt embereim
Griger Miklós és az én nevem sze

Budapest, 1935 március havában, a

Márkus-nyomda, Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Jendrassik Jenő

költő

Dalműbarátok

38, 105. l.

Prospektus-fedél

Tervezte: Végh Gusztáv

Seidner plakát- és cimkegyár nyomása

JENDRÁSSIK JENŐ MÁRIA ÉS ERZSÉBET KIRÁLYNÉK FOGSÁGA NÓGRÁD VÁRÁBAN.

Jendrassik Jenő.

Jendrassik Jenő

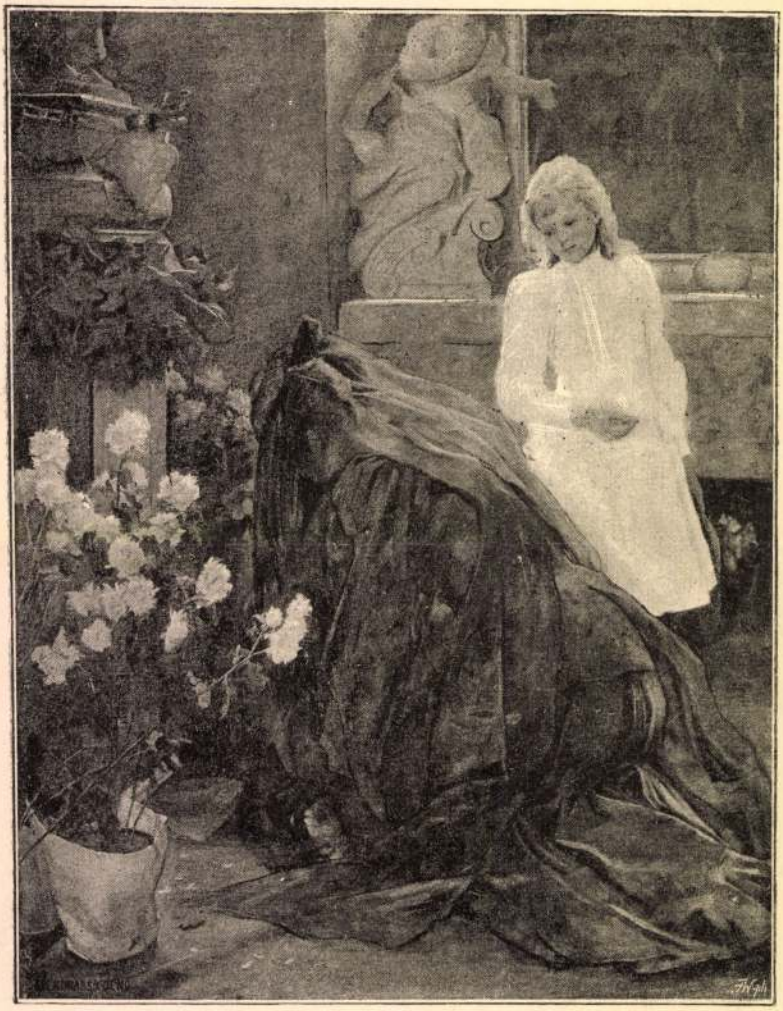

JENDRÁSSIK JENŐ. AZ ÖZVEGY.

Műcsarnok 1891/92. télik.

MDK

Jendrássik Jenő

A testvérek arcképe, of.

K. A. comtesse arcképe, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 38.l.

MDK

Jendrássik Jenő

J. A. ur arcképe, of.

K. S. gróf arcképe, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 38.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Erzsi, of.

Pihenő leány, of.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 48.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ. 1903/4.évi téli kiállitásán az állam megvásárolta Magdolna c. olajfestményét.

Művészet, 1904. 213.l.

MDK

Jendrassik Jenő

Dinnyeszüretkor, repr.

Képzőmüv. Társ. 1897/98. téli kiáll. kat.

MDK

Jendrássik Jenő

K.M.k.a. arcképe. c.műve.Repr.

KMT 1913.tav.kiáll.

Mdx

Jendrassik Jeno

K.E.K.E. Arcképe. c.műve.1ccpt.

Kat 1913. tav.kiad.

MDK

Jendrássik Jenő

Magdolna c.festm.Repr.

KMT 1903/4 téli kiáll.

MUK

Jendrassik Jeno

Magdolna c.festm.Repr.

KMT 1903/4 téli Kiáll.

MDK

Jendrássik Jenő

Az udvarban c.műve. Repr.

Képzőm.Társ.1907/8.kiáll.téli.kat.

xdx

dendrasik deno

As udvarban c.mive. Kepr.

Képzőm.Tere.1907 B.Kiadj.tétj.Kat.

MDK

Jendrássik Jenő

Csöppike arcképe. Repr.

KMT 1912/13. téli kiáll.

Wien

Leonhardstr. 16

Dr. Hoppike Arzkehe. Kehr.

Kat 1912/13. teil Kiel 1.

Jendrassik Jenő MDK

Rózsi, repr.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Jendrassik Jenő

MDK

A testvérek arcképe, repr.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Jendrássik Jenő

Leány sarkóval. Olajf.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 71. l.

Jendrássik Jenő

A Műcsarnok 1889 évi tarlatan a kiralyi maganpénztar megvásárolta Idyll c.olajfm.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.tars. kiáll.-ból.

szm KT 50-132. 1.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.
1860-1919

156. Spánvi Béla. Tollrajz. p.
Jelz. l.j.: "Jendrassik Jenö".

Koppmagvgraf 150 éve.

Jendrássik Jenő MDK

Sch. E. és L. fivérek arcképe, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Jendrássik Jenő

Az özvegy. Jendrássik J. festm. Repr.

Művészet, 1913.

Ноябрь

Дорогой друг!

Ноябрь 1913.

MDK

Jendrássik Jenő

Tanulmany, Jendrassik Jenő rajza. Repr.
A koszorú, " " " "
Szomorú percek," " " "

Művészet, 1913.

Kiss

MDK

Jendrássik Jenő

Éretlen gyümölcs, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 31.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Vége c. festménye. Képzőm.Társ.műlapja 1896.

SzmKT 50 155.1.

MDK

Jendrassik Jenő

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub.kiállításán.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs.1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Jendrassik Jenő

A modell, repr.

Mücsarnok 1914. tav. kiáll. kat.

MDK

Jendrassik Jenő

Avatás, repr.

Képzőmüv. Társ. 1898. tav. kiáll. kat.

MDK

Jendrássik Jenő

Csöppike arcképe, repr.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat.

MDK

Jendrássik Jenő

Tanulmányfej, of.

A nő, of.

Képzőm. Társ. 1899. tav. nemzetk. kiáll. kat. 48.l.

Jendrássik Jenő MDK

1915, repr.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Jendrássik Jenő MDK

Nyáron, olf.

1915. olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Jendrassik Jenő

A szerelmes levél, repr.

GerLonModfest. 33.1.

MDK

Jendrassik Jenő

Spányi Béla arcképe, tollrajz

Koppmagygraf 150 éve.

MDK

Jendrássik Jenő /1860-1919/.

Spányi Béla festőművész/1852-1914/ képmása. Tollrajz tussal.

Magymüvészképm.

MDK

Jendrassik Jenő

Kerti munka c.festm.repr.

Vas.Ujs. 1914. 879.1.

MDK

Jendrassik Jenő

Merengés c.festm.repr.

Műcsarnok, 1905/6. téli kiall.kat.

MDK

Jendrássik Jenő

B.D. kisasszony arcképe, of.

Az atelierben, of.

Rózsi, of.

Műcsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 29.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Hazafelé, repr.

Művészet 1915. évf. 166.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Várakozás, of.

A levél, of.

Mücsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 29.1.

Jendrássik Jenő MDK

Emese álma, repr.

Mücsarnok 1913-14. téli kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

Árnyékban, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Jendrássik Jenő

Ötórai tea, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Jendrássik Jenő

MDK

Hazafelé, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Jendrassik Jenő

MDK

A modell, repr.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Teachers Tea

A model, Dept.

Jendrássik Jenő

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Jendrássik Jenő

A gr.Károlyi Tibor 1000 frtos dijat,Jendrássik Jenő "Vége" c. festménye nyerte.

Cikk: A műcsarnok arany érmei és dijai.

Vas.Ujs.1895.42.évf. 28.1.

MDK

Jendrássik Jenő

Spanyi Béla képmása.Tollrajz. Ernst gyujt.

Magyművészképm. 21.l.

MDK

Jendrassik Jenő

A modell c.festm.Repr.

Vas.Ujs.1914. 271.1.

MDK

Jendrássik Jenő

Misére c.festm.Repr.

Közleményei, Az O.M.Képz.Tars.1894-re.

MDK

Jendrássik Jenő

Özv.A.D. grófné arcképe c.festm.repr.

Műcsarnok 1906/7 téli nemzetk.kiall.

MDK

Jendrássik Jenő

Dorka kisasszony arcképe.c.festm.Repr.

Képzőm.Tars.1910/11.téli kiall.kat.

MDK

Jendrássik Jenő

A kis lusta c.festm.Repr.

Képzőm.Tars.1909/10.téli kiall.kat.

MDK

Jendrássik Jenő

B.D.kisasszony arcképe.Olajf.mgt.
Az atelierben.Olajf.
Rózsi. "
Várakozás. "
A levél. "

Képzőm.Társ.1909.tav.kiáll.kat.29.l.

MDK

Jendrássik Jenő

1915. c.festm.Repr.

Műcsarnok, 1915/16.téli kiall.

Jendrassik Jenö, festöm.

kecses, szingazdag nöalakjai is nagy tetszést fognak aratni.

K-n Ö-n: Tavaszi tárlat a Mücsarnokban.
Vas.Ujs. 1909. 56.évf. 15.sz.ápr.11. 286.l.

Jendrássik Jenő MDK

Pásztorleányka, olf.

Műcsarnok 1927. táj- és életképkiállitás

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

410. Hazafelé. Olf.

Képzöm. Társ. .910/11 téli .kiáll. Kat. 50.1.

MDK

Jendrássik Jenő festő

Gyermekportréjai közül fölemlitjük a következő helyeken lévőket: Gróf Teleki Tibor, baró Kohner Adolf, gróf Hadik Barkóczy Endre, gróf Károlyi Alajos, baró Madarassy Beck. stb.

Chroniqueur: Jendrássik Jenő.

Művészet, 1913. 163-170.l. Képekkel.

MDK

Jendrássik Jenő festő

Állandóan a Műcsarnok kiáll.-ain mutatkozik be festői munkássága, ahol a tárlatok rendezése körül, valamint a zsürizésben is tevékeny részt vesz.

Chroniqueur: Jendrassik Jenő

Művészet, 1913. 163-170.l. Képekkel.

MDK

Jendrássik Jenő festő

Képei közül az állam vásárlásai révén, a Szépm.Múz.tul.van három "Vége" , "Misére" , "Lidérc".
A király "Próba után" c.képét vette meg, ami az első munkái közül való, valamint a "Pásztorleany" és "Bekúljunk ki" c.képeit.

Chroniqueur: Jendrássik Jenő

Művészet, 1913. 163-170.l. Képekkel.

MDK

Jendrassik Jenő festő

Négy évig marad Münchenben, ahol Löfftz tanitványa. Párisban egy évet tölt (1886) studiumokkal, Morot mellett.
Először a Képzőm. Tars. régi műcsarnokaban állitott ki, 1884-ben.

Chroniqueur: Jendrassik Jenő.

Művészet, 1913. 163-170.l. Képekkel.

MDK

Jendrassik Jenő festő

"Az özvegy" c.képével megkapja a Rath-dijat,
"Vége" c.képével a Karolyi-dijat.
1898-ban megint rövidebb tanulmanyi időt
tölt Párisban, Jean Paul Laurens isk.rajzol-
va.

Chroniqueur: Jendrassik Jenő

Művészet, 1913. 163-170.l. Képekkel.

MDK

Jendrassik Jenő festő

"Az özvegy" c.képével megkapja a Nath-díjat,
"Vége" c.képével a Karolyi-díjat.
1898-ban megint rövidebb tanulmányi időt
tölt Parisban, Jean Paul Laurens isk.rajzol-
va.

Chroniqueur: Jendrassik Jenő

Művészet, 1913. 163-170.l. Képekkel.

MDK

Jendrássik Jenő festő

A millemium idején megkapja a Ferenc József lovagrendet, Rómaban az olasz korona tiszti keresztjét, Párisban (1900) mention honorable-t.

Chroniqueur: Jendrássik Jenő

Művészet, 1913. 163-170.l. Képekkel.

MDK

Jendrássik Jenő festő

Egyetlen történelmi képe, amit festett, a millennium előtt készült "Erzsébet királyné Novigrád fogságában".
Eötvös Loránd baróról festett arcképe a kultiszminisztériumban van. Báró Koranyi arcképe a róla nevezett klinikán.

Chroniqueur: Jendrássik Jenő.

Művészet, 1913. 163-170.l.Képekkel.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

411. Dorka kisasszony arcképe. Repr.

MKT 1910/11 téli kiáll.

MDK

Jendrássik Jenő, festőm.

avatta fel Telepy Károly síremlékét, melyet az Orsz. Magy. képzőm. Társulat emeltetett. Alkotója Róna József szobrászm.

A Műcsarnokból.
Művészet. 1910. évf. 339. l.

Jeni Rásnik Jenö, festöm. MDK

a választmány a Téli Nemzetk. Kiállitáson kiosztásra kerülö dijak at titkos szavazás utján itélte oda.
br. Rudics József alapitványi ösztöndijas
pályabiróság tagjául választották.

Választmányi ülés 1906 okt. 24.-én.

Téli Nemzetk Kiáll. dijazása
Mücsarnok. 1907. febr. 15. 1. sz. X. évf. 2.1.

MDK

Jendrassik Jenő

Pályabiróságok ülései. Műcsarnok. 1900. 2o.sz. 282.l.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

163. Fürdés után. Olf.

KMT 1901 tav.nemzetk.kiáll. Kat. 29.1.

Jendrássik Jenő MDK

Erzsi, olf.

Délben, olf.

Kertrészlet, olf.

Mücsarnok 1910. Vándorkiállitás

Jendrássik Jenő MDK

Ebéd előtt, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

MDK

Jendrassik Jenő

A "Segitség" emlék-album. Vas. Ujs. 1887. 34. sz. 568. l.

Jéndrassik Jenő

MDK

Margitka arcképe, repr.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

Jendrássik Jenő

Művészet 1918. 6.l.

MDK

Jendrassik Jenő

Részlet a Csepelszigetről, of.

Este, of.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 44.l.

MDK

Jendrássik Jenő

A reggeli, of.

A balconon, of.

Tanácskozás, of.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 47.l.

MDK

Jendrássik Jenő

K. M. k.a. arcképe, repr.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. kat.

MDK

Jendrássik Jenő

H. P. urfi. Of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 60.l.

Jendrassik Jenö, festöm. MDK

267. Tavasz. Repr.

Műcsarnok. 1902. tav.nemzetk.kiáll. Kat.

MDK

Jendrassik Jenő

Babpirgáló leány, olajf.
Gyermekarckép, olajf. Mgt.
Az udvarban, "
Gyermekarckép, " "
Alkonyatkor, "
Ozsonnához, "

Képzőm.Társ. 1907/8. téli kiáll.kat. 34.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Délután a folyó partján, of.

A kis lusta, of.

Köpülő leány, of.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 48.1.

ENDRASSIK JENŐ

Magyar vadászirodalom

képeskönyve

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

6o. Rózsi. Repr.

Mücsarnok, 19.9.tav.kiáll. Képes kat.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm

A szerelmes levél.
A Könyves Kálmán jogosítványa.
Repr. 33.1.

GerLenMod fest. 33,34.1.

KDK

MDK

Jendrássik Jenö, festőm.

180.1.A "Felhök között" -höz tanulmány. Rajz.
/Aktok/ Jelezve. Repr.
181.1.Jendrassik Jenö arcképét Bednár János
rajzolta. Repr.

Müvészet.1913. 180-181.1.

MBK

Jendrássik Jenö, festö

Adam L.Emil festménye után: Tánczóra. Repr. 852.
Ez lenne Jendrássik J. "Vége" c.képének öse?

Vas. Ujs. 1880. 52.sz. XXVII.évf. 852.1.

/[illegible]/?

Jandrássik Jenö,,festöm.

MDK

ö is sok elismeröretalál.

Farkas Zoltán: Tavaszi tárlat a Mücsarnokban.
Vas.Ujs. 1912. 59.évf. 17.sz. 337.1.

MDK

Jendrassik Jenő

Pihenő leány. Olajf.

Képzőm. Társ. 1909/10. téli kiáll. kat. 48. l.

MDK

Jendrássik Jenő

A visszautasitás c.műve.Repr.

Képzőm.Társ.1908.tav.kiáll.kat.

MDK

Jendrássik Jenő

1860-ban szül.Bpesten.Elöször jogot tanult. Eljárt az Országos Képtarba, ahol kopirozgatott. Egy Murillo-fej masolata, elso a jogasz idóból, ma is magvan.Spanyi Béla az elsó,aki figyelmezteti, hogy szentelje magát egészen a pikturanak.

Chroniqueur: Jendrassik Jenő.

Művészet, 1913. 163-170.l.Képekkel.

MDK

Jendrassik Jenő

1860-ban szul.Bpesten.Elöször jogot tanult
Eljart az Orszagos Képtarba, ahol kopiroz-
gatott. Egy Murillo-fej masolata, első a
jogasz idoból, ma is magvan.Spanyi Bela az
első,aki figyelmezteti, hogy szentelje ma-
gat egészen a pikturanak.

Chroniqueur: Jendrassik Jenő.

Művészet, 1913. 165-170.1.Kepekkel.

MDK

Jendrássik Jenő festő

Nehéz feleletc.műve.Repr.
Tájkép, c. " "
Vége, c. " "

Művészet, 1913.

Mindenkinek jeles napot kívánok.

Hedvig Gyula c. műv. tanár.
Tajkép, c. " "
Vége, c. " "

Művészet, 1913.

MDK

Jendrássik Jenő

A zöldben c.festménye.Repr.
Gyermek-arckép, c.festm.Repr.
Vihar, c. festménye. Repr.

Művészet, 1913.

Mia

Gendarmerie Gene

A zöldben c.festményre.Kepr.
Üvegmek-arckép, c.festm.Kepr.
Vihar, c. festményre. Kepr.

Művészet, 1913.

MDK

Jendrássik Jenő festő

1891-ből való"Az özvegy"c.képe.
Készülő képei közül nem fog kiallitasra kerülni egy kompoziciós harmas képe,mert a Jendrássik-féle klinikara késziti a művész.

Chroniqueur: Jendrássik Jenő

Művészet, 1913. 163-170.l. képekkel.

MDA

Jendrassik Jenő festő

1891-ből való "az özvegy" c. képe.
Készülő képei közül nem fog kiállitásra ke-
rülni egy kompozíciós harmas képe, mert a
Jendrassik-féle klinikára készíti a művesz.

Chroniquewr: Jendrassik Jenő

Művészet, 1913. 153-170.l. Képekkel.

MDK

Jendrássik Jenő

Fürdés után c.műve.Repr.

KMT 1901.tav.nemzetk.kiáll.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

Tanulmányfej. Repr. 42.1.

Müvészet.1916. 42.1.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

196. J.K.-né urnö arcképe.

MTárs 1901-2. téli kiáll. Kat. 35.l.

MDK

Jendrassik Jenö, testöm.

244. Liliom illat. Olt.
247. Éjjel. Olt.

Műcsarnok. 1900/1. teli kiáll. Kat. 39.1.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

1 19. Nehéz felelet. Repr.

Műcsarnok. 1905. tavaszi nemzetk. kiáll.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

. 118. Özv.A.D. grófné arcképe. Repr.

Műcsarnok. 1906/7. téli nemzetk.kiáll. Kat.

MDK

Jendrassik Jenö, festőm.

Az udvarban. Repr. 916.1.

A KMTárs. téli kiáll. -ból. Vas.Ujs. 46.sz. 54.évf. 1907. 916.1.

mdk.

Sendrasik Senő

is festett a palettára Sas Náci felkérésére miniatűrt.

F.T Palettáról-Palettára

Ország-Világ 1962. 23.sz 4.L

MDK

Jendrásik Jenő

Magyar művészek az anversi kiáll. Műcsarnok, 1898, 55 l.

M. A. K.

Jendrasik Jenő

„Művéz volt..." c. búcsuztatójában ír – mint kortársról – Sidló Ferenc, A búcsuztató Zala Oppőrg halálára készült, amegben a kortársak nevét, munkáját, művészetét s magát a hort emliti meg Sidló Ferenc.

Szinkári Élet. Bps. 1937. aug. 8-14
XXVII. évf. 33. sz. 8-9. lap.

Jendrassik Jenő

A Szépművészeti Muzeum uj szerzeményeiből rendezett tárlaton szereplő művészeket és munkáikat sorolja fel a Művészet c. rovat ismertetése "Három kiállitás" cimmel: Hollósy Simon, Bihari Sándor, Deák Ébner Lajos, Jendrassik Jenő, Szinyei Merse Pál, Ferenczy Károly, Hatvany Ferenc, Iványi Grünwald Béla, Rippl Rónai József, Ferenczy Béni, Vedres Márk.
Jendrassik Jenő jellegzetes interieurjét kiemeli a kritika.

A HÉT, Bp. 1918. okt. 13.
XXIX. évf. 41. sz. 638-639. lap.

Jendrassik Jenő MDK

Lidárc, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Lidérc, repr.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

A távozó, olf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

MDK

Jendrassik Jenő

A Műcsarnok háborus kiállitásán szerepelt.

Cikk: Háborus kiállitás.

Művészet, 1914. 541-542.l.

MDK

A Műcsarnok háborús kiállításán szerepelt.

Citk: Háborús kiállítás.

Művészet, 1914. 541-542.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Vége

SzmKT. 155.1.

Jendrassik Jenő MDK

J.A. urnő arcképe, repr.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Jendrassik Jenő MDK

Fürdés után, olf.

Műcsarnok 1901. tavaszi nemzetközi kiáll.

Jendrássik Jenő

Avatás, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Misere, repr.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Arckép, pasztell

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Jendrassik Jenő MIK

Vége, olf.

Miccarnok 1896. ezredéves kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Folyam partján, olf.

Millenarnok 1896. ezredéves kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Özvegy, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Jendrassik Jenő

Müvészet 1914. 231-232 l. Kép

Jendrassik Jenő

MDK

Zola György: Művészek lakomája. Műcsarnok, 1898, nov. 20. 16. sz. 145 l.

JENDRÁSSIK JENŐ

Magdolna. Olajf.
V.E.kisasszony arcképe. Olajf.
P.K.-né urnő arcképe. "
Tanulmányfej. Olajf.
L.Gy. arcképe. Olajf.
báró P.V. arcképe. Olajf.

KMT 1903/4. téli kiáll.kat. 43.oldal

JENDRÁSSIK JENŐ

J.A. ur arcképe. Olajf.
K.S. gróf arcképe. Olajf.
A testvérek arcképe. Olajf.
K.A comtesse arcképe. Olajf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk.kiállkat.
38.oldal

JENDRÁSSIK JENŐ

Az utfélen. Olajf.
P.V. ur arcképe. Olajf.
T.D.-né urnő arcképe. Olajf.
Kis fiam arcképe. Olajf.
Gróf H.B. arcképe. Olajf.

KMTárs. 1902/3.téli kiáll. kat. 37.oldal

JENDRÁSSIK JENŐ

S.S. arcképe. Olajf.

KMT 1911.tav.kiáll.kat. 31.oldal

JENDRÁSSIK JENŐ

J.K.-né urnő arcképe. Olajf.

Képzőm.Társ.19o1-2.téli kiáll.kat. 35.oldal

Jendrássik Jenő MDK

Liliom illat, olf.

Műcsarnok 1900/1901 téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Éjjel, olf.

Műcsarnok 1900/1901 téli kiáll.

Jendrássik Jenő

MDK

Avatás, repr.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Tanulmányfej, pasztell

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Klári kisasszony arcképe, pasztell

Mücsarnok 1895. tavaszi kiáll.

MDK

Jendrássik Jenő.

Liliom illat. Olajfestmény. 1600 kor.
Éjjel. " 800 "

KMTárs 1900/1. téli kiáll. 39.1.

MDK

Jendrassik Jenő festőm.

Genthon: A magy. festőműv.tört. A Szépműv. könyve. Bp. 1940. 992 l.

MDK

Jendrássik Jenő

Dorka kisasszony arcképe, of.

R.T. arcképe, of.

KMT 1910-11. téli kiáll. 51 l.

MDK

Jendrássik Jenő

Kanapén ülő leány / uj szerz./

Petrovics Elek: A Szépm. Muzeum ujabb szerz.-i
Az O.M. Szépmüvészeti Muzeum Évkönyvei I.kötet
1918. 188.11

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919

Női képmás

" fejtanulmány

Az éj allegoriája

Ernst Múz. 23. sukc. 1925. 24.1.

MDK

Jendrássik Jenő

Az özvegy c.képét 3oo frtos Ráth-dijjal jutalm.

A Mücs. kiáll. pályázatai. Vas.Ujs. 1891. 872. l.

Jendrassik Jenő MDK

Próba után, olf.
Idyll, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Arcképcsoport. repr.

Mücsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Jendrassik Jenő MDK

Próba után, rppr.

Mücsarnok 1884. őszi kiáll.

Jendrassik Jenő MDK

Reggelinél, olf.

Mücsarnok 1855. őszi kiáll.

Jendrassik Jenő MDK

Bizalmas percek, olf.

Mücsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Jendrassik Jenő MDK

Arcképcsoport, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Hendrassik Jenő MDK

Pásztorleányka, olf.

Műcsarnok 1885. őszi kiáll.

MDK

Jendrássik Jenő

"1915", olf.c.müvét megvásárolták az 1915/16. téli tárlaton.

Művészet 1916. 37.o.

Jendrassik Jenő MDK

Virágáruslány, olf.

Mücsarnok 1889/9o. téli kiáll.

Jendrassik Jenő MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1889/90. téli kiáll.

Jendrassik Jenő

MDK

A lourdesi szűz és Szt. Bernadotte, repr

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Jendrassik Jenő MDK

Mici és Lulu kisasszonyok arcképe, olf.

Műcsarnok 1889/90.téli kiáll.

Jendrassik Jenő

MDK

Kinga kisasszony, olf.

Mücsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Jendrassik Jenő MDK

Mosó leányok, olf.

Mücsarnok 1888. őszi kiáll.
II. sorozat

Jendrassik Jenő

MDK

A Lourdes-i Szüz megjelenik az olvasót fel-
ajánló Szent Bernadotte előtt, olf.

Műcsarnok 1888.őszi kiáll.
I. sorozat

JENDRÁSSIK JENŐ

63 Margitka arcképe. Olajf. Magánt.

Képzőm.Társ.1910. tav.kiáll.kat. 31.oldal

MDK

Jendrássik Jenő

Misére

Thirring G.dr.: Szépmüv. Muzeum. Budapest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp. 1926. lol.l.

MDK

MDK

Jendrássik Jenő

Emese álma, repr.

Mücsarnok 1913/14. téli kiáll. kat.

AI KIADÓ
LKOTMÁNY U. 21.

TELEFON: **111-010**

Levelünk jele:

Kelet:

Ügyintéző :

Jendrassik Jenő MDK

Kinga kisasszony, olf.

Műcsarnok 1888.őszi kiáll.
I. sorozat

Jendrassik Jenő MDK

Trottine, olf.

Mücsarnok 1889/9o. téli kiáll.

Jendrassik Jenő

MDK

Elhagyatva. olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Jendrassik Jenő MDK

A templomban, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919.

Petőfi Sándorné Szendrey Julia képmása, tusr.

Árv.Közl. 1940.dec. 7.rk.sz. 96.aukc.

25 l.

Jendrássik Jenő festő.

Klári kisasszony arcképe. Pasztell.
Tanulmányfej. Pasztell.

OMKT.1895.tav.

Jendrássik Jenő.

OMKT.1895.tav.

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919.

Gyermekek a temetőben, toll

Ernst Múz. 22. aukc, 17 l.

EDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919

Női fejtanulmány, fm.

Női akt, "

Ernst Múz. 21. aukc. 19 1.

Jendrassik Jenő MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Jendrassik Jenő MDK

Hazatérő arató lányok, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Jendrássik Jenő

MIK

Kalotaszegi fonólányok, olf.

Mlcs rnok 1887 őszi kiáll.
II. sorozat

MDK

Jendrassik Jenő, 186o-

Próba után

Uj szerzemények kiáll. Szépm.Muz. 1918.okt.

8 l.

MDK

Gerhardt Alojos Ernst Muz. 18. aukc. 1921. dec.

Jendrássik Jenő MDK

Templomba készülő nők, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

MDK

Jendrássik Jenö, festöm
1860-1919

Kertrészlet. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 4c.1.

JENDRÁSSIK JENŐ

225. Tanulmányfej. Olajf.
226. A nő. Olajf.

Képzőm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll.kat. 48.oldal

MDK

Jendrassik Jenő

Fürdés után, festm. repr.

KMT 1901. tav. nemzetk. kiáll. kat.

val megértette és visszam
a sárkán csak men
maratt, Ésgyon erőgyazném

MDK

Jendrássik Jenő

Művészet, 1914, 231-232 l. Kép

Jendrassik Jenő MDK

Csak a nevét említi "kitünő portraitfestők" közt.

Mirovi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

78.1.

JENDRÁSSIK JENŐ

121 Dr. I.E. ur arcképe. Olajf. Magánt.
122 Cigányleány. Olajf. Eladó.
123 Z. comtesse arcképe. Olajf. Magánt.

műcsarnok 1905.tavaszi nemzetk.kiáll.kat. 36.oldal

JENDRÁSSIK JENŐ

117 Késő bánat. Olajf. Eladó.
118 Tanulmány. Olajf. Eladó.
119 Nehéz feleletet. Olajf. Eladó.
120 T.A.-né urnő arcképe. Olajf. Magánt.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetk.kiáll.kat.

Jendrássik Jenő MDK

Az utfélen, repr.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Jendrássik Jenő

MDK

T.D.-né arcképe, olf.

Az utfélen, olf.

P.V. ur arcképe, olf.

Kis fiam arcképe, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Gr. H.B. arcképe, olf.

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Arcképcsoport, olf.

Kedves látogatás, olf.

Daisy, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Esti hangulat, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Leányfej rózsakoszoruval, olf.

Mücsarnok 19o4. tavaszi kiáll.

Jendrássik Jenő

MDK

Tanulmány, olf.

Emlékek között, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

H.P. urfi. Olf.

MKT. 1912 Tavaszi kiáll. Kat. 60.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat választmányának művésztagjai 1909-ben.

Jendrássik Jenő MDK

Daisy, repr.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

szül.1860 Bpest.

559. Jendrássik tanár arczképe.

Mücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 52.l.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

285. Trettine. Olf.

KMTárs. 1889/90. Téli kiáll. Kat. XXI. old.

Jendrássik Jenö, festöm.

"Az özvegy" 1891. Rátky György-féle 3oo ft-os dij.

"Végs". 1894. Gr. Károlyi Tibor-féle 1ooo ft-os dijat nyrte el.

Mücs. -OMKT. Tavaszi kiállitás. 19oo. Kat. 15.1.

Jendrássik Jenő MDK

F. Sárika arcképe, olf.

T.Hanna comtesse arcképe, olf.

özv.A.D.grófné arcképe, olf.

L.Luca arcképe, olf.

Nicsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Az udvarban, repr.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Alkonyatkor, olf.

Ozsonnához, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Gyermekarckép, olf. I-II.

Az udvarban, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Jendrássik Jenő

A vihar c. festménye. Repr.

Képzőm.Társ.jub.kiáll. 1911-12.

MDK

Jendrássik Jenő

A kivancsi. Olajf.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll.kat.7o.l.

MDK

Jendrássik Jenő festőm.

Arcképcsoport. Olf.
Kedves látogatás. "
Daisy. "

Műcsarnok.
Műcsarnok. 1904/5. téli kiáll. Kat. 45.1.

MDK

Jendrássik Jenő

A kis lusta c. festm.Repr.

Műcsarnok, 1909/10. téli kiall.

Jendrássik Jenő MDK

Tanulmány, olf.

Mücsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Tanulmány, repr.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

1891. Ráth György-féle 300 ft-os dij:
Az özvegy.

1894. Gróf Károlyi Tibor-féle 1000 ft-os dij:
Vége.

OMKT-Vándorkiállitások. 1910 szept.8.-dec.27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes. S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyö
Kat.64.1.

Jendrássik Jenő MDK

özv. A.D. grófnő arcképe, repr.

Mücsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Babpirgáló leány, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Jendrassik Jenö, festö
1860-1919

Kertrészlet. Jelzett. Olf.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt.4, sz.sz. 33.1.

M.D.K.

Jendrassik Jenő /1860-1919/

359. Német parasztlány. Olajf. 46x70 vászon.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 25. l.

MDK

Jendrassik Jenő

Öreg asszony, of.

Állami ~~könyv~~ képletétek a Nagyváradi Muzeum számára.
Muz.és Könyvtári Ért. 1918. 158.l.

MDK

Jendrássik Jenő /1860-1919/

Gyermekek a tenetőn, tollrajz.

Szépm. Múz. graf. oszt. 61. kiáll. /1931/. Új szerzemények.

19.1.

19.1.

Jendrássik Jenő MDK

Dinnyeszüretkor, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Jendrassik Jenő MDK

A tornácon, olf.

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1897. téli kiáll.

Jendrássik Jenő

"Vége", olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Jendrássik Jenő

MDK

Atelier-látogatás, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Jendrassik Jenő MDK

Vége, repr:

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Béküljünk ki, olf.

Műcsarnok 1895/96. téli kiáll.

Jendrassik Jenő MDK

D.G. ur arcképe, olf.

Mücsarnok 1895/96. téli kiáll.

Jendrássik Jenő

MDK

Ihlet, repr.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Egy Éva, pasztell

Mücsarnok 1894/95. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Béküljünk ki, repr.

Mücsarnok 1895-96. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Poste-restante, repr.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

Jendrassik Jenő MDK

Virágárus leány, repr.

Mücsarnok 1889/9o. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

A kertész leánya, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Poste restante, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

Jendrássik Jenő

MDK

A nagymama egyetlen öröme, olf.

Műcsarnok 1890. téli kiáll.

MDK

Jendrássik Jenő

d.-: A téli tárlat. Művészet 1915. 44o.l.

Jendrássik Jenő MDK

Misere, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Jendrassik Jenő MDK

Dinnyeszäretkor, repr.

Mücsarnok 1897. Téli kiáll.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

Trottine. Olf.

OMKT ált.rend. Kolozsvári Képkiáll. 1896.ápr.
Kat. 19.1.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

Trottine. Olf.

OMKT ált.rend. Brassóci Képkiáll. 1890.máj. Kat. 11.1.

Jendrássik Jenő MDK

Tükör előtt, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Mária és Erzsébet királynék fogsága Nógrád várában

olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

Jendrássik Jenő

A kis aranyos, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Jendrássik Jenő

MDK

Kiváncsi, olf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Az özvegy, olf.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Mária és Erzsébet királynék fogsága Nógrád várában,
repr.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Viszontlátásra, olf.

Mücsarnok 1891/92. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Ihlet, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Az özvegy, repr.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Gyermekarckép, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

MDK

Jendrássik Jenő

Művészet 1917. 61.l.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.
1860-1919

Merengés. Olf. -

Árv. Közl. 1940.1.rk.sz. 26.1.

Jendrassik Jenő

MDK

A levél, olf.
Várakozás, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

MDK

Jendrássik Jenö,

ö is aláirta az ivet, me lyet a miniszternek küldött Ujváry I., tiltakozásul Hock avatatlan reformkodásaval szemben.

Ujváry Ignác: Válasz az "Okiratos válaszra".
Mücsarnok c. kiv.lap 1898. nov.27. I.évf. 17.sz. 155.l

Jendrássik Jenő MDK

Ebéd előtt, olf.

Műcsarnok 1924. febr-márc.

MDK

Jendrassik Jenő festőm.

Mütermekből. Mücsarnok, 1898, okt. 2o. 95 l.

Jendrássik Jenő

Önarckép, olf.

Fürdés előtt, olf.

Fiuarckép, olf.

Miccarnok 1908. tavaszi kiáll.

MDK

Jendrássik Jenő

Alkonyat, pastel.
Nyári délután, olajfm.
Délben, "
Kertrészlet, "

Képzőm.Társ. 1909/10. téli kiáll.kat. 52.l.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

762. Nöi fej.

A Gyüjtö. 1914.5-6.sz.XIX.aukció.Kat.184.1.

MDK

Jendrássik Jenő

Ebéd előtt. Olajfm.

KMT 1910/11. téli kiáll. 47.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Önarckép.Olajfm.Mgt.
Fürdés előtt. Olajfm.
Fiúarckép.Olajfm.Mgt.
A visszautasitás.Olajfm.
Kis leány arcképe.Olajfm.Mgt.

Műcsarnok, 1908.tav.kiáll. 31.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Magdolna c.művének repr.

Képzőm.Társ.1903/4 téli kiáll.kat.

MDK

Jendrássik Jenő

Emlékek közt c.festm.Repr.

Képzőm.Társ.1904.tav.kiall.kat.

MDK

Jendrassik Jenő

A testvérek arcképe c.festm.Repr.

Műcsarnok 1908/ 9.téli nemzetk.kiall.

MDK

Jendrassik Jenő

Avatás c.festm.Repr.

Műcsarnok,1898.tav.nemzetk.kiall.

MDK

Jendrassik Jenő

Dinnyeszüretkor c.festm.Repr.

Képzőműv.társ. 1897/98. téli kiall.

MDK

Jendrássik Jenő

Hazafelé. Jendrássik Jenő festm. Repr.
(A Műcsarnok tav. kiall.)

Művészet, 1915. 166. l.

MDK

Jendrássik Jenő

1915. Jendrássik Jenő festménye.Repr.
(A Műcsarnok téli kiáll.)

Művészet, 1915. 445.l.

MDK

Jendrassik Jenő

Hazafelé c.festm.repr.

Vas.Ujs. 1915. 171.1.

MDK

Jendrassik Jenő

Daisy c.festm.repr.

Műcsarnok, 1904/5 téli k.

MDK

Jendrássik Jenő

Terités uzsonnára. Olajf.
Babuska. Lukács-Perényi baróno tul. Olajf.
Falusi utca. Olajf.
Csöppike arcképe. Olajf. Mgt.
Erzsi. Olajf.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 43. l.
44. l.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

Képe mosó leányokat és szénagyüjtöket ábrázol.

Szana Tamás: Magyar képek az öszi kiállitáson.
Magyar Salon.1988. dec. 275.276.l.
A képzömüvészeti csarnok öszi kiállitása.

MDK

Jendrássik Jenő

S.S. arcképe. c.festm.Repr.

Vas.Ujs.1911. 270.1.

MDK

Jendrássik Jenő

A Károlyi Tibor-féle 1000 frtos dijat, Jendrássik Jenő "Vége" c. képéért kapta. A lap közli a művész fényképét.

Cikk: A szalon dijai.

Uj Idők, 1895.I.4.sz. 67.1.

MDK

Jendrássik Jenő

"Vége" c.képét a műcsarnok kiall.-ból a közoktatasügyi miniszter a muzeumi képtar szamara megvasarolta.

Cikk: A műcsarnok arany érmei és dijai.

Vas.Ujs.1895. 42.évf. 28.l.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

Fürdés után. Olf.

Nl.tav.nemzt.k.kiáll. Kat. 29.1.

Jendrássik Jenő MDK

Hazafelé, repr.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Jendrássik Jenő

Ebéd előtt, olf.

Micsarnok 1924 február-március

Jendrássik Jenő MDK

M.J. urfi arcképe, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Jenrássik Jenő MDK

Rózsák között, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

A vihar, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

Déli pihenő, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

B.M.kisasszony arcképe, olf.

M.H. kisasszony arcképe, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

M.T.baronesse és kutyája, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

Dorka kisasszony arcképe, repr.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

MDK

Jendrassik Jenő

Margitka arcképe, repr.

Képzőm. Társ. 191o. tav. kiáll. kat.

MDK

Jendrássik Jenő

K. fiuk srcképe, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 41.l.

MDK

Jendrassik Jenő

Merengés, repr.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat.

Jendrássik Jenő

MDK

B.D. kisasszony arcképe, olf.

Rózsi, olf.

Az atelierben, olf.

Várakozás, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Jendrássik Jenő

MDK

Levél, olf.

Műcsarnok 19[illegible]. tavaszi kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

A küszöbön, olf.

Műcsarnok 1908/9. tóli nemzetközi kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Hazafelé, olf.

Dorka kisasszony arcképe, olf.

R.T. ur arcképe, olf.

Mücsarnok 1916/11. téli kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

Margitka arcképe, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

Jendrassik Jenő

Kelety Gusztáv siremlékének felavatása. Művészet 1917. 94-96.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Feleségem és leányom arcképe, repr.

Képzőm. Társ. 1918. tav. kiáll. kat.

MDK

Jendrássik Jenő

Áldozatgalambok, of.

KMF. 1917. tav. kiáll. kat. 23.1.

MDK

Jendrássik Jenő

A küszöbön. Olajfm.

Képzőm.Társ. 1908/9. téli kiáll. 39.l.

MDK

Jendrássik Jenő

"Az udvarban" c. festm. Repr.

KMT 1907/8. téli kiáll.

MDK

Jendrássik Jenő

A vihar, repr.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Jendrassik Jenő

Gyermekarckép, olajfm. Mgt.

KMTárs 1906.tav.kiáll. 26.lap

MDK

Jendrassik Jenő

Orsz. Magyar Képzőm. Társ. téli kiáll. Vasárnapi Ujság 1892. 828,829.l.

Jendrássik Jenő MDK

J.A. ur arcképe, olf.

K.S.gróf arcképe, olf.

A testvérek arcképe, olf.

K.A. comtesse arcképe, olf.

Mücsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Jendrassik Jenő

Lidérc, of.

KMT. 1898/99. téli kiáll. kat. 34.l.

Jendrássik Jenő

MDK

H.P.urfi, elf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

L.K. kisasszony, olf.

Műcsarnok 1912. Tavaszi kiállitás

Jendrássik Jenő

MDK

K.M.k.a.arcképe, repr.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Jendrássik Jánő MDK

G.B.-né és leánya arcképe, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

Kislányom arcképe, olf.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Jendrássik Jenő

MDK

Este a kertben, olf.

Tanulmányfej, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi kiállitás

Jendrássik Jenő

MDK

Emese álma, olf.

Ülő leány, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

K.M.k.a.arcképe, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

Nelli kisasszony arcképe, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Jendrássik Jenő MDK

A parkban, olf.

K.M. kisasszony arcképe, olf.

Danae, olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Jendrassik Jenő

MDK

L.K. kisasszony, repr.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Jendrássik Jenő

MDK

A modell I-II. olf.

Reggel, olf.

Ebédvivő leány, olf.

Donna Mercedes, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

Konyhakértrészlet, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Jendrássik Jenő MDK

P.A.dr. arcképe, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Jendrassik Jenő

Lidérc, olajfm.

Műcsarnok, 1898/99. téli kiáll. 34.lap

MDK

Jendrássik Jenő

J.A.-né úrnő arcképe, olajfm. Mgt.

Műcsarnok, 1900/1. téli kiáll. 41.lap

MDK

Jendrássik Jenő

J.A.-né úrnő arcképe, olajfm. Mgt.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. 41.lap

MDK

Jendrássik Jenő

Arckép c.műve. Repr. (A Műcsarnok tav.tárlatából.)

Uj Idők, 1913.I. 315.lap

Jendrássik Jenö, festöm.

akt /Fél-akt/ képpel szerepel a VI.-teremben.
Ugyszintén arcképpel, ill tanulmányfövel.

Müvészet. - Kiállítás.
Müvészet.1913. 6.2.

mDK

Jendrássik Jenö, festöm.

181. A távozó. Olf.

Képzöm.Társ. 1899-1900. téli kiáll. Kat. 31.old.

MDK

Jendrassik Jenő, festőm.

48. Emlékek közt. Repr.

Műcsarnok. 1964.tav.kiáll. Kat.

MDK

Jendrassik Jenő

A képzőm.társ.1896.-ban az új műcsarnokban tartott évi közgyülésén választmányi tagnak választották.

Vas.Ujs.1896. 267.l.

MDK

Jendrássik Jenő

A Képzőm. Társ. közgyülése. Művészet 1911. 164.l.

MDK

Jendrássik Jenő

S. S. arcképe, repr.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

298. Tanulmány./Félakt.

Műcsarnok. 1903. tav.,nemzetk.kiáll. Kat.

MDK

Jendrássik Jenő

Önarckép, of.

Fürdés előtt, of.

Fiuarckép, of.

Képzőm. Társ. 1908. tav. kiáll. kat. 31.l.

MDK

Jendrássik Jenő

A visszautasitás, of.

Kis leány arcképe, of.

Képzőm. Társ. 1908. tav. kiáll. kat. 31.l.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

76. Öltözö nö. Repr.

KMTárs. 1917. tavaszi kiáll. Kat.

MDK

Jendrássik Jenő

Esti hangulat, of.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiáll. kat. 25.l.

MDK

Jendrassik Jenő

Dinnyeszüret, of.

Liliomok között, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept. 45.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Béküljünk ki

A mücsarnokból. Vasárnapi Ujság 1895. 52. sz. 868.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Leányfej rózsakoszoruval, of.

Tanulmány, of.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiáll. kat. 25.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Emlékek között, of.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiáll. kat. 25.l.

MDK

Jendrassik Jenő

A mücsarnok téli tárlata. Vas. Ujs. 1897. 827-828.l.

MDK

Jendrassik Jenő

Arcképcsoport, repr.

1885. orsz. kiáll. kat. 108.1.

Jendrassik Jenő MDK

Emlékek közt, repr.

Mücsarnok 19o4. tavaszi kiáll.

MDK

Jendrassik Jenő

Béküljünk ki

A Képzőművészeti Társulat téli tárlata. Vasárnapi Ujság 1895. 48. sz. 798-799.l.

Jendrássik Jenő MDK

Merengés, repr.

Mücsarnok 1905/6. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Nehéz feleletpr.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Késő bánat, olf.

Tanulmány, olf.

Nehéz feleletet, olf.

T.A.né arcképe, olf.

Müncsenek 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Arckép, pasztell

Merengés, olf.

Az erkélyen, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Jendrássik Jenő

MDK

Dr. I.E. arcképe, olf.

Cigányleány, olf.

Z. comtesse arcképe, olf.

Mücsarnok 19o5/tavaszi nemzetközi kiáll.

Jendrássik Jenő

MDK

Magdolna, repr.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Jendrássik Jenő

MDK

Magdolna, olf.

V.E. kisasszony arcképe, olf.

P.K-né arcképe, olf.

L.Gy. arcképe, olf.

P.V.arcképe, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Jendrássik Jenő MDK

Fürdés után, repr.

Műcsarnok 19ol. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Jendrassik Jenő

Próba utánx, repr.

Kézdi-Kovács L.: A 80-as évek festészete és szobrászata. P.H. 1928 évi naptára. 41o,414.l.

Jendrássik Jenő MDK

Jendrássik tanár arcképe

Mücsarnok 19o2.
A bői. Orvosszövetség Mükiállitása

Jendrássik Jenö, festöm. MDK

311. Feleségem és leányom arckép. Repr.

KMTárs. 1918. tav.kiáll. Kép.kat.

MDK

Jéndrássik Jenö, festöm.

Erzsi.	Repr.	Olf.
Délben.		Olf.
Kertrészlet.		Olf.

OMKT-Vándorkiállitások 1910, szept.8.-dec.27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen Gyöngyös. Kat. 78.l.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

267. Tavasz. Repr.

Mücsarnok. 1902. tav.nemzetk.kiáll. Kép.kat.

MDK

Jenrassik Jenö, festöm.

76. Öltözö nö. Repr.

KMT.1917. tavaszi kiállitás. Képes kat.

Jendrássik Jenő MDK

A visszautasitás, olf.

Kis leány arcképe, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

MDK

Jendrassik Jenő

Magdolna, of.

Művészeti Krónika 1. sz. 1904. jan. 15.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

Müvészeink sorában szaporán szedi áldozatait a halál. Néhány hónap alatt elvesztettük

Schulek Frigyest és br. Mednyánszkyt.
Most pedig Jendrássik janöt.

Lyka Károly: Képirásunk halottai.
Magyar Nuzsa. - Szemlék: Képzőmüvészet.
1920. 3.az. 139-140.l.

1/.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

Szül.1860.Bpest.

20 éves korában került a müncheni akadémiára. Visszatérve Bp.-re . Változást festöi felfogásában annak tulajdonithatjuk, h. helyét az elökelö körök társaságában megtalálva kedvelt képei a szalonok életéből vett témákat dolgozta fel.

Lyka Károly: Képirásunk halottai.
Magyar Szemle. 1920.3.sz. 139-140.l.

MDK

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

Legtöbb e korbeli képe mintegy záró-illusztrációja egy szentimentális regénynek, v. egy meghatató történetnek: pl. "Az özvegy"
"Vége"
"Misére", stb.
A budapesti szalonok hölgyeinek kedvelet arcképfestöje lett.

Lyka Károly: Képirásunk halottai.
Magyar Szemle. 1926.3.sz. 139-140.l.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

Mint élet képei, mint arcképei mind jobban el-
lágyult szinekkel vannak festve, s igy jelenté-
keny szakadás állt be az ö képirása és az if-
jabb nemzedéké közt.
Jurykben, bizottságokban, a Képzöm. Társulatban-
is vezetöszerept vállalt, elnöke volt hosszu id
ig a Képzöm. Egyes. -nek
Kökényeddi birtokán érte utól a halál karácsony
ünnepnapján.

Lyka Károly: Képirásunk halottai.
Magyar Szemle. 1926.3. sz. 139-140.1.

Jendrássik Jenő

MDK

Öltöző nő, repr.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Jendrássik Jenő

A kis lusta. Olajf.
Köpülő leány. "
Délután a folyó partján. Olajf.
Erzsi. "

Képzőm. Társ. 1909/10. téli kiáll. kat. 48.l.

MDK

Jendrássik Jenő

A reggeli. olajf.
A balconon. "
Tanácskozás. "

Képzőm.Társ.1909/10.téli kiáll.kat.47.l.

Jendrássik Jenő

MIK

Öltöző nő, olf.

Műcsarnok 1917. tavaszi tárlat

Jendrassik Jenő MDK

S.N.ur és fia arcképe, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Jendrássik Jenő

MDK

Táncosnő, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Jendrássik Jenő MDK

Áldozatgalambok, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Jendrássik Jenő

A Műcsarnok 1884 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Próba után c. olajfm.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm. társ.kiáll.-ból.

Szm KT 50-132.1.

Jendrássik Jenő

A Műcsarnok 1895. évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Béküljünk ki, c. olajfestményét.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képz.m.tars. kiáll.-ból.

Sem KT 50- 134. l.

MDK

Jendrássik Jenő

Dorka kisasszony arcképe. Olajf. Mgt.
R.T.úr arcképe. Olajf. Mgt.

Képzőm.Társ. 1910/11. téli kiáll.kat. 51.l.

MDK

Jendrássik Jenő

Emlékek közt, olajf.

c.művét megvásárolta az Orsz.Magy.Képzőm.
Társ.1904.évi tav.kiállitásán Havas Ágoston,
Bpest.

Művészet, 1904. 279.l.

Jendrassik Jenö, festöm. MDK

1894. Vége. Olf.

annak emlékére, h. 6 éven át az O.M.Képzöm. Társulat elnöke volt 1893-tól fogva öt éven át 1000 Ft./2000 kor./ adományozott lakások diszitésére kiválóan alkalmas olajfestmények v. szobrok kitüntetésére.

Gróf Kátolyi Tibor-dij 2000 korona.
SzmKT. 80-130.l.

Jendrassik Jenö, festöm. MDK

A vihar. / Haragos vizben félakt leány/
Repr.

Műcsarnok. 1911/12. téli kiáll. Kép.Kat.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

Tanácskozás. Repr. 977.1.

Vas.Ujs. 1969.56.évf.47.sz.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

Spányi Béla arcképe. Tusrajz .

Petr Emagymüvész arcképek. 6.1.

Jendrassik Jenö, festöm. MDK

3o2. J.A.-né urnö arcképe. Repr.

Mücsarnok. 19oo/1 téli kiáll. Kép.kat.

Jendrassik Jenö, festöm. MDK

298. Tanulmány. Félakt. Repr.

Mücsarnok. 1903. - Tav. nemzetk. kiáll. Kép. kat.

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

46. L.K.kisasszony. Repr.

Mücsarnok. 1912.tav.kiáll. Kép.kat.

МДК

MDK

Jendrassik Jenö, festöm.

25. Gyermekarckép. Repr.

KMTára, 1906.tav.kiáll. Kat.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm. MDK

244. Lidérez. Repr.

KMT. 1898/99. téli kiáll. Kép. kat.

MDK

Jendrássik Jenö festöm.

97. S.S.arcképe./Kis fiu/. Repr.

KMT.1911 tav.kiáll. Kép.kat.

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

224. Az utfélen. Repr.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. Kép.Kat.

MDK

MDK

Jendrássik Jenö, festöm.

Éjjel. /Fél nöi akt./ Repr. 19.1.

Lyka: Téli tárlat. 1900.-el. 19.1.

MDK

Zendrássik Jenö, festöm.

S.M.ur és fia arcképe. Repr. 62.1

Müvészet. 1916.

MDK

Jendrassik Jenő festőm.

emlitve

Három halott. Mucs. 1900. 328 l.

MDK

Jendrassik Jenő

A Tav.Kiáll. aranyérme. Műcs. 1900. 327 l.

MDK

Jendrassik Jenő

Önarckép, grafika

Az Önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc. 24. l.

MDK

Jendrassik Jenö, festö

Kerti munka. Olf.

MK.Seg.Biz.Müv.Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 4.l.
Szépmüvész.Muz.

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919

Merengés, of.

Árv.Csarnok, 1940. jún. 94.sz. 28.1.

MDK

Jendrassik Jenő, festő.

Fükör előtt.

A „Helikon" kiáll.-i. IV. Kiáll. 1922. Április

Jegyz. 12. l.

MDK

Jendrassik Jenő, 186o-1919.

Női akt, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

23 l.

MDK

Jendrassik Jenő

Kalotaszegi mosó menyecske, of.

Képzőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

7 l.

MDK

MDK

Jendrassik Jenő

a müncheni Képzőm.Akad.-n bronzérmet kapott /1882/

Budapesti Hirlap 1882, VIII.7. 216.sz. 3 l.
Sz. és M.

MDK

Jendrassik Jenő

Várdai Béla: Szatmári képek. Budapesti Szemle 1936. okt. 114.l.

MDK

Jendrássik Jenő

A mücsarnok tavaszi kiállitása. Vas.Ujs. 1895. 16. sz. 259.l.

MDK

Jendrassik Jenő

Lyka K.: Téli tárlat 19oo-19o1. 34.l.

MDK

Jendrassik Jenő

Fehérruhás nő

Ernst Múzeum aukciói XV. /1921/. 21.1.

MDK

Jendrássik Jenő

Leány sarlóval, of.

KMT. 1912/13. téli kiáll. kat. 71.l.

MDK

Jendrassik Jenő

Spányi Béla, Jendrassik Jenő mestere

Jendrassik Jenő: Művészet XII. évf. 1913.
163-170.

MDK

Jendrassik Jenő festő

München, a Képzőm. Akad.-n bronz-érmet kapott. 1882.

Budapesti Hirlap 1882. VIII. 7. 216 sz. 3o. Sz. és M.

MDK

Jendrassik Jenő

A Szent-György-Czéh magyar amatőrök és gyüjtők egyesülete XVIII. müvészeti eukciókiáll. A Gyüjtő 1914. 3-4. sz. 111.l.

MDK

Jendrassik Jenő, 186p-1919

Szendrey Julia, gouache.

Ernst Muz. aukc. Árv.Közl. 1.rk.sz. 1939.jan.

32 l.

MDK

Jendrassik Jenő

Római nemzetk. Kiáll. kat. 1911. 194-6.l.

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919.

Női modell

Ernst Muz. 29. aukc. 1924. 23 l.

MDK

Jendrassik Jenő

A távozó, of.

Képzőműv. Társ. 1899-1900. téli kiáll.

31 l.

MDK

Jendrassik Jenő

A modell, repr.

Műcs. tav. kiáll. Vasárnapi Ujság, 1914.

14.sz. 269-71 l. képpel

MDK

Jendrassik Jenö, festö

Felhök között. Of.

Képzőműv. Társ. 1901-2. Téli kiáll. kat. 34.l.

Jendrassik Jenö, festö. MDK

383. Részlet a Csepelszigetröl. Of.
387. Este. Of.

Képzömüvészeti Társ. 1901/2. Téli Kiáll. Kat. 44.l.

Jendrassik Jenő festő M.N.K.

életképfestő

Kampis, Magy. műv. Bp. 1960 524

MDK

Tendvarnik Jenő jutó

„Haratévő arató. Leányok" c képét

KT öni tulatán (1887) Gajzágó Salamonné

vette meg.

MDK-A-I-1/2002.

MDK.

Fendrassik Jenő futó

„Elhagyatva" c képe KT-tárlaton 1886.

MDK-A-1-1/1800.

MDK

Lendvássik Jenő festő.

„A templomban" c. képe KT-tárlaton
1886.

MDK-A-1-1/1854.

MDK

Jendrássik Jenő festő

„Reggelinál" a képe KT őszi tárlatán

1885.

MDK-A-I-1/1585

MDK

Tendrassik Jenő festő

„Gondolatokban" c. képét eladta. (KT-nek?)
1884.

MDK-A-1-4/1363.

MDK

Jendrassik Jenő fertő"

„Kalotaszegi mosómenyecske"
„Munka körben" c képei KT-nál 1889.

MDK-A-1-1/2543.

MDK

Jendrassik Jenő festő

„Idill" c képét vételre kínálja KT-nak.

1889.

MDK-A-I-1/2587.

MDK

Fendrassik Jenő fertő

„Idyll" c képét KT-tárlaton

a király megvette. 1889.

MDK-A-1-1/2598.

MDK

Jendrassik Jenő fertő

„Trottine" c hépét a KT megvení. 1889.

MDK-A-1-1/2615.

MDK

Jendrassik Jenő festő

„Mieri és Lulu" c képe KT-tárlaton 1890.

MDK-A-I - 1/2717.

MOK

Feudrassich Imre "futó"

"Virágánslány" c képét megvették. 1890.

MOK-A-I- 1/2723.

MDK

Jendrassik Jenő festő

„Kertészleány" c képét megvették. 1890.

MDK-A-I-1/2809.

MDK

Fendrassik Jenő "fertő"

„Poste restante" c képe KT-nál 1890.

MDK-A-I-1/2815.

MDK

Jendrassik Jenő

A kedves

100 év festészete. Szalmássy Gal. kiáll.

1948. jan.

MDK

Jendrassik Jenő, sz. 1860.

Kanapén ülő leány

Uj szerzemények kiáll. Szépm.Muz. 1918.
12 l.

MDK

Jendrassik Jenö, festö

Három akttanulmány.

Szent György Céh VIII.művészeti csoportja.
1911.okt. Kat. 21.l.

MDK

Jendrassik Jenő, 1860-1919

Szénagyüjtés, of.

A modell, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 14 l.

MDK

Jendrassik Jenő
festészeti szakbiz. előadója lett

A Műcsarnok uj vezetősége. Művészet, 1910.
177 l.

MDK

Jendrassik,Jenő

Ddg Daisy, festm, repr.

Vasárnapi Ujság, 19o4. 47.sz. 1.

MDK

Jendrassik Jenő

Csöppike arczképe, festm. repr.

Vasárnapi Ujság, 1912. 45.sz. 901 1.

Jendrassik Jenő

MDK

Az aradi vértanuk albuma.

Vas. Ujs. 189o. 41.sz. 673 l.

MDK

Jendrássik Jenő

Lidércz, festm, repr.

Műcsarnok, 1898-99. téli kiáll.

MDK

Jendrassik Jenő

A M.KE egyetemes ülése. Műcsarnok, 19ol. 293 l.

Jendrássik Jenő

118. JENDRÁSSIK JENŐ: Özv. A. D. grófné arcképe.

Műcsarnok 1906/7. évi
nemzetk. kiáll.

551. KNOPP IMRE: Anya.

Jendrassik Jenő

96. Jendrassik Jenő: Merengés.

Műcsarnok 1905/6. téli
kiáll. kat.

246. Vajda Zsigmond: Kimerülve.

Jendrassik Jenő: Kerti munka.

1. Janos lovag román földbirtokos kastélya az orosz betörés e

AZ OROSZOK AZT HIRESZTELTÉK, HOGY BUKOVINÁBA

— Két gyilkosság s egy rablás, Babs.
— Mama!
— Mi az?

A nyug
zyde k
visszave
leti pa

mek-mek-et, hanem Nikisch-t kiáltott. Mert a Lombrozo theoriája szerint ujra találkozott a Genie und Wahnsinn. A dirigáló karmester zsenialitása ellensúlyozza a zeneszerző — zsenialitását.

(m. m.)

Bokor József, a népszinház fiatal karmestere túltesz a százkezű óriáson. Egy esztendeje, hogy a népszinházba jutott és színre került tőle: *Falusi történet*, népszinmű, mely a Garai-pályázaton dicséretet kapott és a *Kis alamuszi*, operette három felvonásban, a melynek úgy zenéjét, mint szövegét ő maga irta. Ez a kedves zenéjű és szép szövegű operette a napokban jubilált, a menynyiben 25-ödször adták elő. De ezzel nem éri be Bokor, hanem a Ruszt-féle pályázat 500 forintos díját is elnyerte *Télen* című népszínművével. A multjában van azonkivül még egy *Hilda* nevü opera, egy *Fra Benullo* című operette és három,

különböző pályázaton díjnyertes népszinmű. Megjegyzendő, hogy Bokor József irói és zeneszerzői multja alig hat esztendős.

Szinpadi illuzió. Előkelő szinpadokon, a hol művelt és előkelő ízlésű közönség előtt játszanak a modern életet ábrázoló szalondarabokat, rendesen nagy súlyt helyeznek az illuziókeltés külső eszközeire. Ez eszközök sorába tartozik a művész toilette-je, és a darab külső keretét alkotó helyek realisztikus ábrázolása. Egyes külföldi szinpadokon valóságos fényűzést fejtenek ki e tekintetben és a párisi művésznők szinpadi öltözködése tudvalevőleg hatással van a divat alakulására, a szinpadi szalonok, boudoirok és téli kertek elrendezéséből pedig okulást merít a közönség. A nemzeti színház — az ország legelőbbkelő, mondhatnók, hogy egyetlen előkelő színháza — e tekintetben legkevésbbé sem áll európai nivón. A mi a színház tagjainak — főleg női tagjainak — öltözködését illeti, az ellen csak elvétve tehet kifogást az elkényeztetett ízlésű közönség, rendesen annál szomorúbb képet nyujt azonban maga a színpad. Elkoptatott, tisztátalan falakat, ócska és ízléstelenül elrendezett bútorokat, szegényes és rikitó holmit látnak a nemzeti színház *főuri szalonjaiban*, s mindez természetesen nem alkalmas arra, hogy illuziót keltsen a nézőben és méltó staffage gyanánt szolgáljon a művésznek. Ma, mikor a szinpadi hatás oly raffinált és realisztikus eszközökkel dolgozik, egy szalont, a melyben az 1895-iki párisi divat szerint öltözött hölgyek ágálnak, nem lehet cikcakkosan kivágott lapos vászondarabokra festett *szobrokkal* és *virágcsoportokkal* díszíteni. (Arról, hogy az ilyen szalont ne csak tisztességesen butorozzák be, hanem hogy elegáns egyéni karaktert is adjanak neki, arról nem is beszélünk.) E reflexiók akkor jutottak eszünkbe, mikor a *Váljunk el* utolsó előadása alkalmával, a harmadik felvonás alatt — mely egy előkelő francia ebédlő különszobáját ábrázolja — a tisztátalan és gyürött asztalkendők, a bicegő asztal és a huszonhét krajcáros asztali készlet láttára a megbotránkozás moraja vonult végig a parketten. Vannak a nemzeti színháznak jobban fölszerelt darabjai is — ilyen a *Létért való küzdelem* — a melyek az uj intézők ízlése és jóakarata mellett tanuskodnak, és ez a körülmény reménünk engedi, hogy a színház a jövőben külsőségek dolgában is teljesíteni fogja az általános ízlés nemesítésének missziójá.

MŰVÉSZET.

A szalon díjai. A téli tárlat juryje itélt, a díjakat elosztotta igy: a külföldi művésznek szánt nagy aranyérmet kapta: COURTENS, *Hazatérő nyáj* című tájképeért, a melynek nagy becse minden kritika fölött áll. A magyar művésznek rendelt aranyérmet kapta: VASTAGH Géza, *Ki a legény a csordában* című nagy állatképeért, a melynek reprodukálási jogát már régebben az *Uj Idők* váltotta magához. A 2000 forintos társulati nagy díjat MARGITTAY Tihamérnek *Utolsó szerelem* című munkájáért — másolata megjelent első számunkban — adták ki a birálók. A Károlyi Tibor-féle ezer forintos díj a JENDRASSIK Jenőé lett *Vége* "című képeért, a melynek másolati joga szintén e lapoké.

Margittay Tihamér.

Jendrassik Jenő.

Kivétel nélkül érdemes művészeket ért ilyenformán a kitüntetés, s a mi a jutalmazások e rendjét mégis némileg visszássá teszi, az, hogy Lotz, a kinek a nagy aranyérmet az egész művészvilág szánta, helyet foglalt a biráló bizottságban és igy semmiféle jutalmat nem kaphatott. Vastagh Géza bizonyos, hogy megérdemelt ezuttal valamely kitüntetést, de inkább a pénzbelit szánta neki a közvélemény. Hiszen akármily nagy tehetség, egész fiatalember még, talán 24—25 éves. Viszont a népszerü és keresett Margittay Tihamérnak aligha volt szándéka fiatal, küzdő kollegái elől elnyerni a kétezer forintos díjat, ő neki a dekorum kell már és nem a pénz. A Károlyi-féle jutalmat bölcs dolog volt Jendrassiknak adni, a művész és képe mindenképpen megérdemlik. A *Vége* nemcsak a pályázat tételeinek felel meg legjobban az egész szalonban, de nagymérvü haladást is jelez egy nagyon komoly tehetség pályáján.

Művészkörökben — ámbár a nyertes kollegák kivétel nélkül mindenki előtt szimpatikusak — nincsenek teljesen megelégedve a jury ítéletével és ebből az alkalomból megint szóba került köztük az a kérdés, hogy vajjon mennyiben igazolt a műbarátok döntő szereplése egy művészi birálóbizottságban?

MINDENFÉLE.

Regényirókról.

Húszezer ember foglalkozik a világon ez idő szerint regényirással. A regény az utolsó évtizedekben az emberi fantázia legnagyobb szüksége, úgyszólván mindennapi kenyere lett, rászoktak urak és parasztok, nagytudásu és miveletlen lelkek egyaránt. A méltán vagy méltatlanul divatban levő romancierek friss munkáit kötelessége elolvasni a társaság legelfoglaltabb tagjainak is. Szóval: a mesterség hallatlanul föllendült és – Budapestet kivéve — minden európai nagy városban van immár regénygyár is, a melyaz olcsó, szenzációs munkákat szállitja kisebb lapoknak és kiadóknak. A gyár berendezése ilyen: egynek kötelessége mesét, tárgyat adni. Valaki: kritizálja. Mások, sokan: kidol-

Uj Idők 1895. I. 4.

gozzák a részleteit, fölismert vagy félreismert tehetségeik szerint. Van egy magyar író barátom, a ki évekkel ezelőtt Berlinben, nagy nyomorúságában ráfanyalodott, hogy munkát vállaljon ilyen gyárban. Jó sokáig csak idillikus szerelmi jeleneteket írt, a míg végre előléptették: megcsinálónak.

A húszezer regényíró közül legalább 19 ezer szintén ilyen gyári módra, úgyszólván patronnal dolgozik. A jelentékenyeknek azonban kivétel nélkül különböző módjuk van, tehnikájuk más és más. A leggyorsabban dolgozik valamennyiük között még ma is a mi Jókaink, a ki megír egy ültő helyében két nyomtatott ívet. Pedig a mikor ő az írás fizikai munkáját végzi, a közben költ is — a mint mondani szokták — és bár meséjével nagyjából tisztában van, főötletei föl vannak jegyezve, alakjai kirajzolva előre: maga magát is meglepik a fordulatok, a melyek az írás friss munkája közben teremnek. Jókai vagy egy félszáz év óta rendszerint két regényt ír egyszerre, de sem az új kettőt egymással, sem ezeket a régiekkel nem konfundálja. Emberfölötti emlékező képessége van, a mi a maga külön lelki világát, az általa teremtett népes regénybirodalmat illeti. Minden alattvalóját, a közkatonáit is ismeri. Még a nevöket sem cseréli össze, sőt nem is ismétli. Nagy előnyére szolgál ebben Jókainak, hogy nagyon kevés regényt olvasott, régebben pláne nem ért rá, annyit kellett magának írnia. A legjobban szereti valamennyi világhírü kollegája között Dickens-t.

Merev ellentéte Jókainak a dolgozás módjában: Flaubert, az új francia regény néhai mestere. Flaubert regényeinek úgyszólván minden szavát kieszelte, elgondolta, meghányta-vetette elébb, mielőtt leírta volna. És az írás munkája közben is egy-egy mondaton elbibelődött, elpepegelt néha napokig. Ennek az aggodalmas, önkínzó munkának nehány oly korrekt regény az eredménye, a mely páratlan az egész világirodalomban. És a munka nagy verejtéke sem látszik meg rajtuk.

Zola tehnikáját ismerjük mindannyian, az egész világ láthatja mint süt és föz a nyilt tűzhelyén. Sokszor elmondta maga, elmondatta mással is, hogy ő úgy ír regényt, mint a hogy más eszik, iszik, alszik. Természeti szüksége lett ez neki, egy nap se tud ellenni a nélkül, hogy három vagy négy lapot meg ne írjon; mindig van kedve hozzá. Zola mielőtt hozzáfogna valamely regényéhez — mindig csak egyet ír egyszerre — nagy tanulmányokat tesz, adatokat, okmányokat, könyveket gyüjt, szakértőkkel beszél. Ha alakjaival tisztában van, ha látja azokat, hogy milyen emberek, akkor kezd a mese csinálásához. Tehát éppen ellenkezőleg cselekszik, mint a regényírók, nevezetesen a franciák túlnyomó része, a kik valamely történethez, esethez, kalandhoz keresnek — alakokat. Daudet Alfonz is legelsőbben alakjait találja vagy keresi ki, azután fog a mese koncipiálásához. Szintén lassan dolgozik és legkisebb figuráját is élő minta után rajzolja meg. A tavaly elhunyt Guy de Maupassant szemében első és fődolog volt a történet, az esemény. Ama ritka írók közé tartozott, a kik a mástól hallott témát is megtudják írni.

Az angol regényirók óriási kara most szerepet cserél a franciával, Brittaniából szállitják ezuttal a világnak a szenzációs és fantasztikus regényeket. Kedves és általános témájuk: India, az angol és benszülött egymással szemben, vagy a mint egymáshoz simul. Dickens és Elliot hagyományai meglehetősen el vannak hanyagolva tehát; főszempontjuk: sok és jó mese. Legnépszerűbb két regényirójuk Kyplina és Haggard legtöbbet tanult a franciáktól, az első Daudettől, az utóbbi Vernetől. Mindakettő sokat dolgozik, mint a hogy minden hírneves regényíró csaknem rá van szoritva a sok munkára: a közönség, a kiadók minduntalan uj munkát követelnek tőlük.

Mindent összevéve: el lehet mondani, hogy a modern regényirodalom nagyon magas színvonalon áll. És ha vannak is nagy irodalmak, a hol a niveau nem valami előkelő, ott a termelés óriási, mint például Németországban. A műfaj nagy népszerüségéhez képest természetesen egyes kiváló munkák is nagyon elterjednek és van a most élő romancierek között nem egy, a ki munkásságával milliókat szerzett. Nehogy azt tessenek gondolni, hogy nálunk is van ilyen, ámbár már itt Magyarországon is szépen meglehet élni a regényirásból, ha az ember ért a mesterséghez. És éppen Jókai mondta, a mikor valaki sajnálkozott rajta:

— Ha franciának születtél volna bátyám!?

— Ott se lakhattam volna jól egymásután kétszer! felelte az egyetlen magyar író, a ki valóban milliókat szerezhetett volna, ha a pénzszerzésnél sokkal derekabb célok nem jártak volna az eszében.

Két poéta. Egy öreg írótól hallottam ezt a kis adomát, amely jellemző fényt vet »Zalán futása« szerzőjének szeretetreméltóságára. Mikor Petőfi először volt nála és átadta verseit, Vörösmarty azonnal nagy lelkesedéssel karolta fel ügyét és el is vitte Heckenasthoz, a ki mind a kettőt magyaros vendégszeretettel meghívta vacsorára. Vörösmarty erre mosolyogva megjegyezte:

— Tudja-e Heckenast uram, hogy ez nagy fényüzés öntől? Két poétát hívni meg egyszere!

Erre Petőfi is közbeszólt és hogy Vörösmartynak bókoljon, azt mondta:

— Két poéta? Itt csak egyről lehet szó s ez . . .

Vörösmarty nem engedte tovább beszélni, hanem kedves duzzogással közbevágott:

— Bocsánat, de azt hittem, hogy *én is* poéta vagyok! *T. R.*

Potománia. Ez is betegség, a mely azonban nem jár fájdalommal, csak költséggel; a mely megkiméli a szegény embert, csak a gazdagra ragad rá. *A potománia:* a porcellán-gyüjtés szenvedélye. Szinte hihetetlen, hogy mi mindenre képesek az emberek, ha *a gyüjtő-láz* hajtja őket. Csak nehány példát említünk: *A Bernál*-féle porcellán-gyüjtemény 153.000 frankon kelt el, *a Gladstone*-féle 125.000 frankon, a *Bohn*-féle 200.000 frankon. Lord *Londsdale* gyüjteményét félmillió frankért vették meg, lord *Revelstoke* hagyatékából két vázáért 25.000 frankot adtak. — Nem is hinné az ember, hogy ilyen törékeny alapra ilyen nagy szenvedélyeket épitenek.

MULATTATÓ.

Rejtett mondás.

Egy Atilla-korabeli tál ez, a melyről nem azt kell kideriteni, hogy *Attila* vagy *Atilla* a helyes-e, hanem hogy mi olvasható le a tálról.

Helyes megfejtését az *Uj Idők* január 27-én megjelenő hatodik száma közli.

*

A második számban megjelent rejtett jelmondat megfejtése: *Előre magyar!*

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

Kelenföld Mindakettő Szeged vidékén használatos tatár szó. *Kopolya* a pusztai kút, *csobolyó* pedig a csikós kulacsa. — *Mariska, Szentes.* Budapesten nem akadnak fenn azon, ha jegyesek karonfogva és gárdák nélkül járnak a városban. Ilyenféle illemkérdések elbirálásánál azonban jó a helyi szokásokat bizonyos fokig szemelőtt tartani. — *T. T. T., Zombor.* A neve *magy. kir. nemesi testőrség,* a huszártarsolyán a magyar állami címert viselik, igaz, hogy a kétfejü sas mellén. Mária Terézia uralkodása idejében alakult meg, mikor is minden vármegye két nemes ifjút küldött Bécsbe. Ma a hadsereg tiszti karából egészitik ki a testőrséget. — *Katona, Kolozsvár.* Az ilyen melankólikus életuntságnak rendesen fizikai okai vannak, a melyek többnyire az idegrendszer elgyöngüléséből magyarázhatók ki.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, Andrássy-ut 10. sz.

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA.

ndenütt. Az aztán a járvány veleszületett természete, hogy degenerálódjék. XIV. Lajos zés után megállapodott Scar-Maintenon asszonynál s öreg-

gát, a mit egyébként udvaroncz koltok is tanítottak, van rá példa Molièrenél is, a kinek joga volt minden asszonyhoz s az asszonyok, mert értette a módját, nem soká huzakodtak, a mikor élni akart jogaival. Egy kortársa, a beyreuthi őrgrófné följegyezte, hogy negyedfél

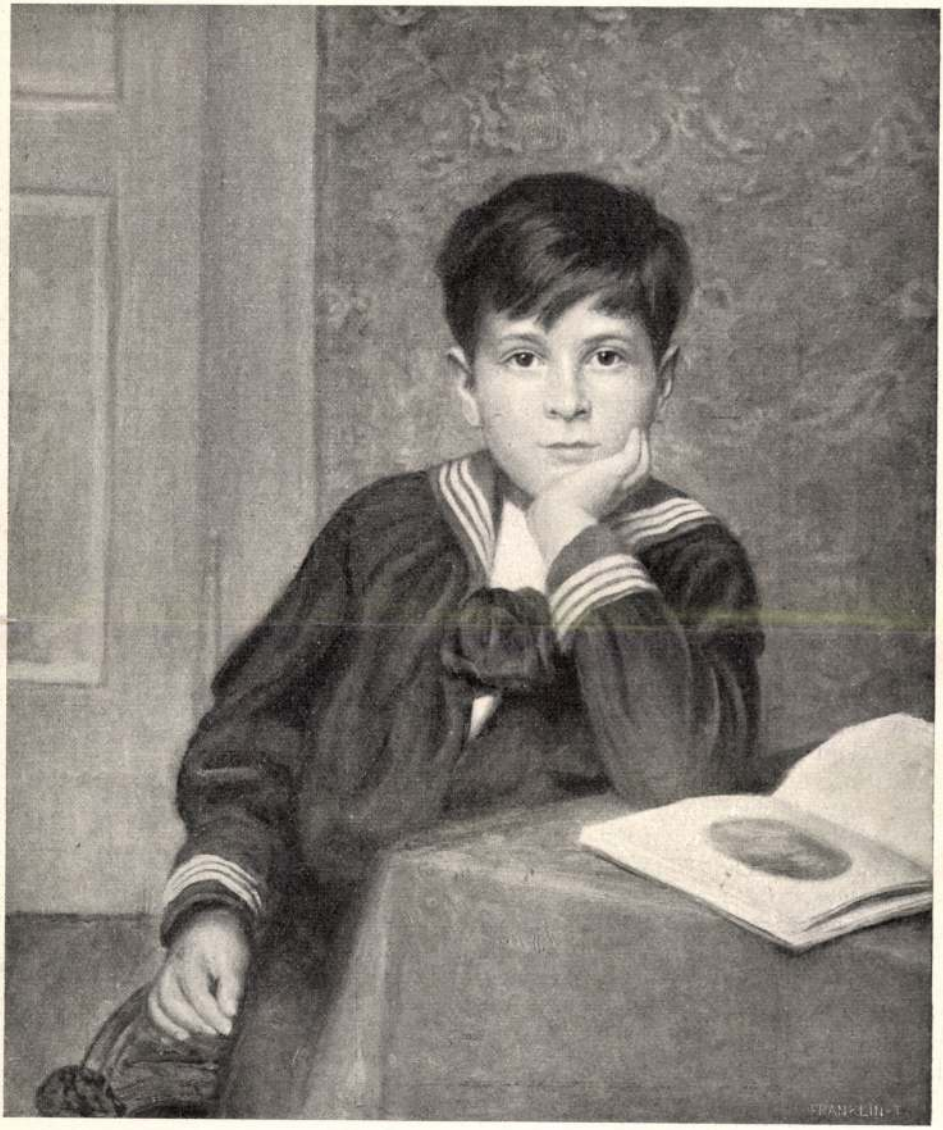

Jendrassik Jenö : S. S. arczképe.

RSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

Vas. Ujs. 1911. 270. l.

E. Illés Aladár: Bomlás.

iratai, a melyek megtöltenek nehány nem nagyon vastag, de annál sűrűbben nyomott elzevir kötetet, formájukban levelek nem valóságos, de költött személyekhez. Irásai Belgiumban és Hollandiában jelentek meg franczia nyelven, bár Pölnitz porosz volt s az első porosz király (I. Frigyes) udvarában nőtt föl. Nagyapja katona és politikus, apja csak katona volt. Ereibe került egy kis hollandus vér is, a mennyiben nagyanyja törvénytelen leánya volt Orániai Vilmosnak, Hollandia helytartójának. Őt nem hevítette sem a katona, sem a diplomata koszoruja. Az udvarnál élt otthon és az udvarhoz dörgölőzött mindenütt, a hol csak megfordult, pedig bejárta egész Európát Orosz- és Törökországon kívül. Nagy Frigyes apja, a ki nem annyira szigorú erkölcsű ember, mint inkább a fukarságig takarékos gazda s a ki fiához sem lágyszivű és kiméletes, nyilván tékozlásáért és léhaságaiért kitiltotta udvarából. Ekkor vette nyakába Európát, éveken át úton volt, olykor maga sem tudta megmondani, hogy miből élt; mert örökségét, bár többször örökölt, mindannyiszor igen hirtelen elverte. Hogy gazdagon házasodhassék, katolizált s meg is irta, hogy mifajta meggyőződés hagyatta el vele a lutheránus tévelygést. Világos, hogy ebben az okadatolásban egy árva szó sincs arról a már nem fiatal, de igen gazdag hölgyről, a kit oltárhoz akart vezetni. Ez a terve azonban dugába dőlt, mert a kiszemelt áldozat, miután informáltatta magát kérőjéről, lemondott arról a szerencséről, hogy Pölnitz báróné legyen. Frigyes Vilmos halála után vissza került a porosz udvarhoz s Nagy Frigyes mellett maradt haláláig. Nagy Frigyes ép oly keveset tartott talentumára, mint jellemére; de meg-

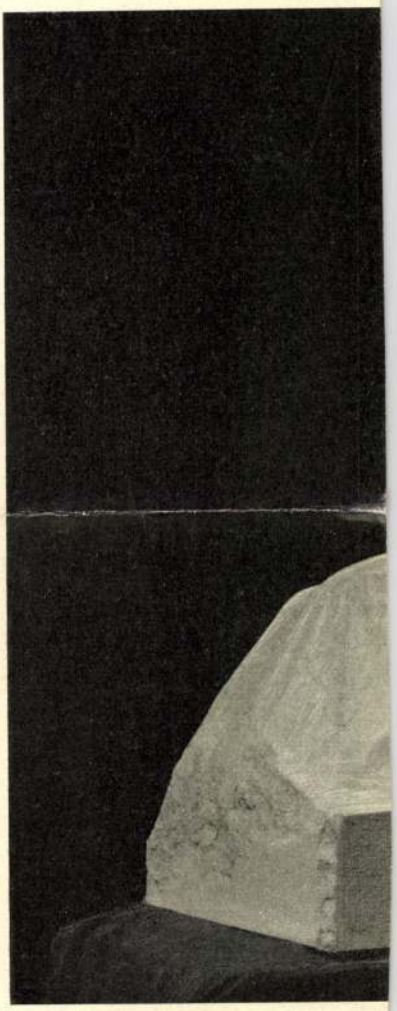

lennének büntetendők, mint a hamis bankjegygyártók. Találmányom a munka problemáját is meg fogja oldani. Ugyanis vannak munkások számára olcsó labdacsaim. Ezeket potom áron állíthatom elő, és a «kenyér» után való kiabálás megszünik. Rendszerem életbeléptetése után egy szekérre való X. 60. sz. labdacscsal az Oroszországban pusztító éhinségnek elejét lehet venni. Hát még messze földre járó utasoknál? «Az éjszaki sark felfedezésére induló amerikai tudós ne vigyen magával egyebet, mint egy tarisznyára való Peckinpaw labdacsot, és bizonyos vagyok benne, hogy az Egyesült-Államok csillagos lobogóját az éjszaki sark legmagasabb tetején lévő póznára fel fogja szegezni. Hát az asszonyok! Nincs többé főzés, sütés; a női cse-

A «fin de siècle» ember.

lédség kérdésének gordiusi csomója legott meg van oldva. Peckinpaw találmánya Nagy Sándor hirét tulszárnyalja. Mihelyt találmányom a földteke minden részeiben elterjedt, az emberi nem szintén nagy változáson fog keresztül menni. A fogakat az állatoktól örököltük; ha azokra szükségünk többé nem lesz, utódaink fogak nélkül fognak születni, melyek annyi bajt okoznak. Nem mondta e már Szent Pál apostol, hogy eljön az idő, midőn az ember a földi salak terheitől menekülve, Isten gyermekeinek dicső szabadságát élvezendi? Nem akarok hiú lenni, de mondja meg uram, nincsen-e igazam? Tekintsük csak az élet nyomoruságát, a szegénység, az elégtelen táplálék okozta inséget és nyavalyákat, másrészről a Peckinpaw-féle labdacsokkal táplálkozó higgadt, mértékletes, uj nemzedéket?

— De én nem vagyok rajongó ember — folytatá Peckinpaw úr, kit a hosszas előadás kissé kimeritett. — On megértett, de a köznép bolondnak fog nézni. Vannak mások is; például az úgynevezett «fin de siècle» nézeteit valló emberek. Nos, ezek számára szintén egy különös labdacsot a X. 14. számmal jegyzettet készítettem. Ez fiatal, könnyüvérű embereknek való, kik — a mint mondani szokják — gyorsan akarnak élni. A X. 14. számú labdacs egy kosár franczia pezsgőt és 32 finom szivarkát foglal magában. A mint látja, mindenkiről gondoskodtam. Az éjjeli, tivornyák, orfeumok és egyéb hasonló mulató helyek kérdése meg van oldva . .

E pillanatban valaki kopogtatott.

— Az istenért! — suttogá Peckinpaw úr labdacsait és fehér kártyáit táskájába rakva, — be ne bocsásson valakit a szobába! . . .

— Semmi esetre Peckinpaw úr; legyen az bárki, hadd várjon.

— Köszönöm uram, köszönöm. De bocsásson meg, nem kölcsönözhetne-e nehány órára egy dollárt? Nagyobb külföldi tőkepénzesektől pénzküldeményt várok, kik találmányom iránt érdeklődnek. Délután két órára itt leszek, s a dollárt meghozom . . .

— Szivesen!

Ezek után Peckinpaw úr a dollárt zsebre vágva utitáskájával együtt eltávozott. Azóta sem láttam. Meglehet, hogy világhirű találmányának kibővítésén fáradozik, és ezért a kölcsönvett dollárra már nem is gondol.

Peckinpaw úr a dollárt zsebrevágva eltávozott.

MULATTATÓ TERMÉSZETTANI KISÉRLETEK.

A «Tom tit száz újabb kisérlete» czimü, az Athenaeum kiadásában most megjelent munkából mutatjuk be a következő két kisérletet.

1. A szivarozó csalódása.

Ez egyike a legmulatságosabb kisérleteknek, melylyel a legnagyobb dohányost is félre lehet vezetni, ugy, hogy meg tudja mondani: ég-e a szivarja vagy sem?

A dolog igy megy végbe: Mikor együtt van a füstölő társaság, vállalkozzál rá, hogy bebizonyítod, mennyire puszta képzelődés az az egész élvezet, melyet a szivarozás állitólag nyujt.

Válaszd ki a legmegrögzöttebb dohányost és adja szájába két szivarkát, hogy mind a kettőt nedvesítse meg ajkaival. Az egyik szivarkát gyujtsd is meg. Aztán kösd be a szivarozó szemeit. Ez meglevén, fölváltva add a szájába hol az égő szivarkát, hol a másikat, mely nem ég; felszólítod, hogy szivja, de ne tulságos erővel. És ne egészen szabályosan kimért időközökben nyujtsd a két szivarkát, hanem változtatva az időközöket.

Nehány szippantás után nagy mulatságuk lesz a nézőknek a szivarozó nem fogja tudni megmondani, melyik az égő szivarka.

Persze a dohányból nagy jövedelmet látó kincstár nem fél, hogy e világos bizonyítékkal is sok do hányzót fogsz leszoktatni a szivarról, pipáról.

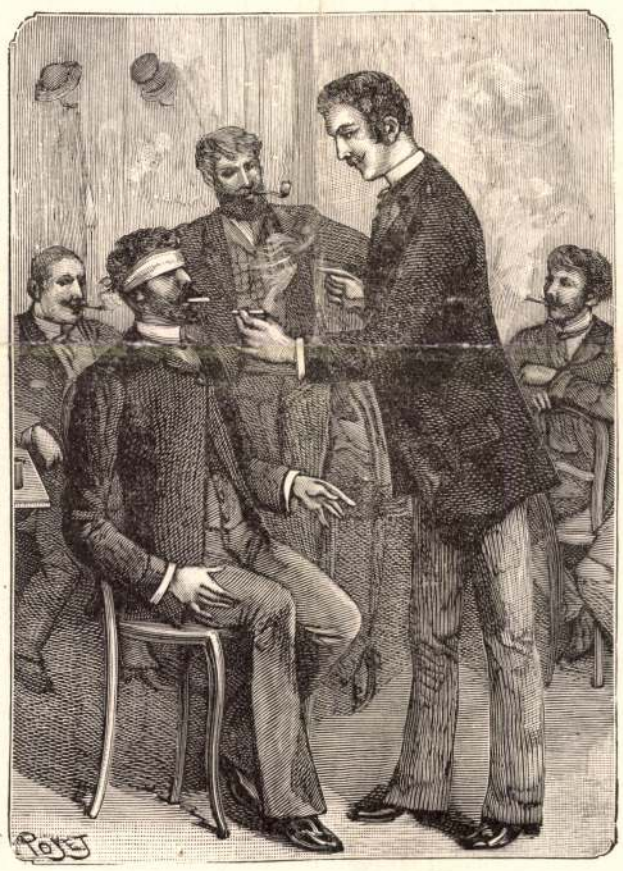

A szivarozó csalódása.

2. Nagyító és kicsinyítő pohár.

Kerítsünk egy olyan talpas poharat. melynek felső része simán kerek, mig alsó része kivülről keskeny lapokra van csiszolva, mint rajzunkon a pohárnál az A és B jelzi. A poharat, talpánál fogva, tartsd magad felé fordítva és tölts belé egy kis vizet, olykép, hogy a viz egy nagy csöppbe álljon össze a pohár sima részében. Ha a vizcsöppen keresztül nézzük az abroszt, meglepetve fogjuk látni, mily könnyen megolvasható a szövet minden egyes szála. Egy-egy vastag zsinórrá nőtt minden finom fonál. Épp igy megnagyítva mutatkozik akármilyen más tárgy, melyet a pohár alá helyezünk.

Ennek oka az, hogy a vizcsöpp, mint rajzunkon fönt az A. kis ábra mutatja, épen azt az alakot nyerte, a milyen a kettős-domboru üveglencse. Ha a viz nem domborodott volna ki felső részén is, akkor egyszerű-domboru lencsét alkotott volna. Mindkét fajta lencsének az a tulajdonsága van, hogy nagyítja a tárgyakat, melyeket ilyen lencsén át nézünk. A kettős-domboru lencsét használják az igazi nagyító üvegeknél; ám ez az egyszerü csöpp viz sok esetben ugyanazt a szolgálatot végzi.

Most tekintsünk a vizcsöpp nélkül a pohárnak alsó részén át. Itt a pohár belülről is homoru, kivülről is, a metszett oldalak miatt (B ábra). Itt tehát kettős-homoru lencse gyanánt szolgál. Ezen át nem hogy nagyítva látnánk az abrosz szálait hanem sokkal kisebbnek mint a milyenek valósággal. Mert e homoru lencsének az a tulajdonsága van, hogy kisebbíti a tárgyakat.

A nagyító és kicsinyítő pohár.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Békássy Helén újabb költemények. *Budapest 1894.* A mint a czím is mutatja, a csinos kis kötet Békássy Helénnek már második versgyűjteménye. E költemények a fiatal irónő tehetségének fejlődéséről, izmosodásáról tanuskodnak; hangja tisztább, érzései mélyebbek. — A kötetben a subjectiv elem az uralkodó, néha azonban a szerző mondai tárgyak feldolgozásával is megpróbálkozik, ilyenek: «Póki Eszter», «Szalla hé» és Frangepán Johanna.» De az elbeszélő — nem távolról sem felel meg úgy egyéniségének, mint a csöndes merengés, bánatos borongás. Ez utóbbi genrehez tartoznak legszebb költeményei, az «Erdőben», «Otthonunkon őszszel», «Erdőben, réteken» stb. A szerelemnek is elég hely jut a kötetben, de ez a szerelem inkább csak mint emlék, mint a múltból feljáró árny jelenik meg szemeink előtt. A költőnő, csalódva a szerelemben, a mindent átölelő szeretetben keres és talál megnyugvást, vigaszt. Együtt sir a szenvedőkkel, s a boldogokkal együtt örül:

«Csalódtam bár, de ki nem ábrándultam —
Boldog vagyok.»

Eredeti költeményei után még 16 kisebb fordított költemény következik, többnyire Dutczynski-verseiből. Békássy Helén verselése szabatos, nyelve lendületes, költői; kár, hogy a magyartalan, fülsértő «nem-e», mely mai napság szinte divatossá vált, sűrűn előfordul nála is: «A sír majd nem-e kéri». «Mindenkit kérdez, hogy tán nem-e látták?» «Nem-e választ el szintén.» A nyelvérzéknek sajnos hanyatlásáról tanúskodnak az ilyenek. Békássy Helént máskülönben jó izlése ritkán hagyja el, csak néha tapasztaljuk, hogy túlontúl halmozza a hasonlatokat, pl. egyik versében elmondja, hogy a sárgult könyvlapok közt egy rózsaszinű szalagot talált, olyan ez, mint a száraz levél, mely az elmúlt tavaszt jelképezi s mint kéklő köd mögül felmerül a mult; mint a szikra a hamu alatt, úgy hamvadt keblében az érzés, gondolat; de mint azt egy lehellet, ezt egy érintés lángra gyújtja s a szív belső zajlata, mint szilaj folyó ragadja tova. Mindez, rövid két versszakban van fölhalmozva; pedig Békássy Helén költészete nem szorul az ily sok szinű czifraságra. A diszes kiállítású kis kötetből, mely Hornyánszky Viktor könyvnyomdájából került ki, bemutatjuk a következő két költeményt:

Erdőben.

E régi tölgyek rejtett sűrüjében,
Hol árnyat ád a lomb és dalt a fészek —
Sok csendes órát — álmodozva ébren —
Elheverészek.

Nem rég, a nagy világ zajgott köröttem,
Kisérőm volt sok édes, büszke álom —
De visszatértem ide szárnyszegetten,
Pihenni vágyom!

Itt gerle búg — madár szól lágyan, tisztán,
Fűt, fát megérint a tavasznak újja —
S a szív remélni kezd — hogy majd ő is tán
Szerethet újra.

Halkan szivem — közelg az est, már csend űl
A lombokon, — nem kezd madár se dalba —
Ne álmodj te tavaszrul, szerelemrül . . . .
Meg vagy te halva.

Az angyal kérdése.

Egy angyal jött, és így szólt:
— «Kívánhatsz egy kegyelmet!»
«Oh, édes angyal, add hát
Szivembe a szerelmet!»»

S az angyal ismét eljött:
— «Kívánj még egyet lányom!»
«A szerelem nagyon fáj,
Inkább a sirba vágyom!»»

A Budapesti Szemle új évvel kezdődött új folyamának első kötete a 217-ik számot viseli. Ennyi kötet jelent meg már e becses folyóiratból, mely tudományosságunk egész tárháza s folyton érintkezésben tartja olvasóit a hazai és külföldi irodalommal és tudománynyal.

Az új füzetben *Zichy* Antal ismerteti «Gróf Széchenyi István ifjukori levelezéseit» (1809—19), melyek a család szivességéből az akadémia birtokába jutottak. Széchenyinek katona korában szüleihez irt levelei ezek, melyeket hadi szolgálatairól utjairól, a vele történtekről küldött haza, s bő adalékul szolgálnak ifjukori életéhez és gondolkozásához. A második közlemény «Két olasz eposz», s ebben —*sz—ly* Tasso és Ariosto remekműveinek magyar fordítását birálja, bevezetőleg az idegen remekművek fordításairól is megemlékezvén általában. A közleményből ezuttal az első rész jelent meg, s Tasso «Megszabadított Jeruzsálemével» foglalkozik, sok méltánylással emelve ki Jánosi Gusztáv fordítását, figyelmeztetve azonban hibákra is. *Fenyvessy* József «A budapesti lakásnyomor» czimen a főváros egyik égető baját veszi tüzetes vizsgálat alá, s jóravaló eszméket vet föl. *Vadnai* Károlytól pedig eredeti regény első részét találjuk. Czime «Immakulata grófnő,» s hőse egy kegyes grófné. A kötet költeményei: «Régi történet,» *Lévay* Józseftől, és «Calliope intése,» Properirus után latinból fordította *Csengeri* János. A következő czikket «Naszreddin sah uti naplója 1889-ből» alkalmasint mindenki derültség közt fogja olvasni. A hatalmas uralkodó naplót vitt európai utjáról, melyet aztán ki is nyomatott. *Kégl* Sándor fordította le magyarra, mint a naiv benyomások gyüjteményét. Budapesti időzéséről is bővebben ir a sah. Több könyvismertetés zárja be a füzetet. A «Budapesti Szemlét» az akadémia megbizásából *Gyulai* Pál szerkeszti, a Franklin-társulat adja ki s előfizetési ára egész évre 12 forint, félévre 6 forint.

A polgári törvénykezési rendtartás mai érvényében, egybeállította s felvilágositó jegyzetekkel ellátta *dr. Frank Sala*, ügyvéd. Az új sommás eljárás életbelépése óta mindinkább érezhető oly munka hiánya, mely a ma érvényes perrendtartási törvényeket egymással való szerves összefüggésben tartalmazná, mert sokszor kétség támad, hogy mi és mikép érvényes a rendes és a sommás eljárásban. E nehézségen óhajt segíteni Frank munkája.

E munka az összes perrendtartási törvényeket (1868 : LIV., 1881 : LIX., 1893 : XVIII. és 1893 XIX. tcz.), tehát úgy a rendes, mint a sommás eljárást, valamint a fizetési meghagyások iránti eljárást egy szerves egészbe illeszti. Alapul az 1838 : LIV. t. czikket veszi s ebbe illeszti a többi perrendtartási törvényeket. Minden egyes lap felső részének jobb oldalán «*rendes*» és baloldalán «*sommás*» jelző áll, a kétféle eljárás megjelölésére; a mi mind a két eljárásban közös, az a lap egész szélességében van nyomtatva, a mi pedig csak az egyik eljárásban érvényes, az a megfelelő «rendes» vagy «sommás» rovatban foglaltatik. Nagyban megkönnyíti a munka használatát a §-oknak folyószámozása, melynek segélyével bármely törvény bármely §-a könnyen megtalálható. Három folyószámmutató, s két tartalmas betürendes tárgymutató egészíti ki a munkát. A könyv ára, mely csinos vászonkötésben a Franklin-Társulat kiadásában zsebalakban jelent meg, 1 frt 50 kr.

Az angol Faust. Aradon ifj. Klein Mór kiadásában megjelent *Marlowe* drámája, *Faust*, angolból fordította *Londesz* Elek. Marlowe Kristóf a XVI. század második felében élt, angol színész volt s jeles színműiró, ki az emberi indulatok és szenvedélyek festésében tünik ki drámáival. Az angol irodalomtörténet nagyrabecsüli, valamint «Faust» drámáját is, melyről a nagytekintélyű Taine azt tartja, hogy Faust alakja sokkal emberibb nála, mint Göthénél, mert Marlowe nem engedi át Mefiszto bábjának, hanem saját emberi tulajdonai, szenvedélyei ragadják. A Faust-mondával Marlowe a frankfurti Faust-könyv 1587-ben készült angol fordításából ismerkedett meg és még az évben drámává dolgozta fel, mely a Shakespeare-korabeli szinpadnak egyik legkedveltebb darabja volt. A fordító érdemes dolgott végzett, hogy a magyar közönséget is megismertette az érdekes művel, mely csinos kiállitásban jelent meg s ára 1 frt.

Szent Monika élete, irta *Bougaud* Emil lavali püspök, forditotta *Ruschek* Antal győri esperes plébános. A katholikus egyházi irodalom egyik kitünő műve, mely a katholikus egyház hitéletének és történetének két alakját ismerteti meg: szent Monikát és fiát, Szent Ágostont, amabban a nagy-

Sforza Katalin 18 éves korában. (1481.) A forli-i képtárban levő s Marco Palmeggianinak tulajdonitott arczképe után.

szellemű szent férfiut s az egyház és kereszténység bölcsét. A negyedik század keresztény világának kora tárul fel a műben, melyet Ruschek fordítása magyarul is közkeletűvé tett s most *második kiadásban* jelent meg. Elől Scheffer Ary képe (Sz. Monika és fia Sz. Ágoston) van Doby Jenő rézmetszetében.

Második kiadású müvek. *Ujvári* Bélának «*Század vége*» czimen másfél év előtt megjelent szatirái, melyek az életet annyi tarkaságban és csipősséggel tüntetik föl, s félszegségeit eleven szemmel fürkészik ki, második kiadásban jelent meg Hornyánszky Viktor könyvkereskedésében, csinos kiállításban. Ára 1 frt. — *Dalok a magányból*, Lévay Mihály verskötete szintén második kiadásban hagyta el a sajtót s Ujszászon rendelhető meg szerzőnél egy frtért. A kritika részéről is méltányolt kötet első kiadása alig két hó alatt fogyott el.

Előfizetések. «*Velencze*» czimen Dessewffy Arisztid nagyobb művet irt a lagunák városáról, melyet jól ismer, s melyet a magyarok is nagy számmal látogatnak. A könyvben megismerteti Velencze multját, műkincseit és hasznos tájékoztatást nyujt a látogatóknak. Kiadja a «Kosmos» nyomdai társaság, s megrendelhető 3 frtjával, diszkötésben 5 frttal. — «*Párisi mesék*» czimen *Szomory* Emil egy kötet rajzra hirdet előfizetést, mely Párisnak kevésbbé ismert életét, mulatságait, mulató helyeit, furcsaságait irja le. Megrendelhető szerzőnél a «Nemzet» szerkesztésében 1 frtért.

A műcsarnok arany érmei és dijai. A műcsarnok téli kiállításának kitüntetésre érdemes művei fölött január 2-ikán döntöttek, odaitélvén az állami két arany érmet, a képzőművészeti társulat 2000 forintos és a gr. Károlyi Tibor 1000 frtos diját.

Az itélő bíróság a *magyar művészeknek szánt aranyérmet* titkos szavazással négy szóval *Vastagh* Géza «Ki a legény a csordában» czimű festményének itélték oda a Jendrassik Jenő «Vége» czimű festményére esett 3 szavazat ellenében. (Vastagh festménye két dulakodó bikát tüntet föl, Jendrassiké pedig egy fiatal nőt, ki egy asztal előtt ül kisírt szemmel, s kezében levelet tart.) *A külföldi művészek aranyérmét* egy kitünő tájkép nyerte, belga *Courtens* Franz «Hazatérő nyáj» czimű festménye, a mely a *Max* Gabriel «Visio» czimű képére esett 2 szavazattal szemben 5 szavazatot kapott. Az itélethez a közoktatásügyi miniszter jóváhagyása szükséges. A *társulati 2000 forintos dij* odaitélésekor a titkos szavazást háromszor kellett megujítani, míg eredményre vezetett; a harmadik szavazásnál Margitay Tihamér «Utolsó szerelem» czimű képére három, Jankovics «Özönviz» czimű szoborcsoportjára szintén 3 szavazat esett, egy szavazó-lap üres volt; az elnök Ráth György döntő szavazatával, *Margitaynak* adott elsőbbséget s így a díj őt illeti meg. (Margitay ezúttal komoly tárgyú festménynyel pályázott. Egy apácza vigasztal nagy melegséggel egy szomorú leányt, ki kétségbeesetten ül az asztalnál.) Végül a *Károlyi-féle ezer frtot* egyhangúlag *Jendrássik* Jenő «*Vége*» czimű festményének itélték. A díj előkelő lakások diszitésére alkalmas képek vagy szobrok kitüntetésére szolgál.

A műcsarnok kiállításából a közoktatásügyi miniszter a muzeumi képtár számára a következő műveket vásárolta meg: «*Vége*» Jendrássik Jenőtől, «*Krumpli-szüret*» Pataky Lászlótól és «Ki a legény a csordában» *Vastagh* Gézától. Minthogy e képek ára az állami budgetbe fölvett összeget meghaladja, az orsz. képzőművészeti társulat ahhoz 1000 frttal járult. Ezzel együtt a múzeum részére 6,800 forint erejéig lehetett ez idén vásárolni. A társulat 1 frtos *sorsjegyeinek* huzása január 27-én lesz. Első nyereményül Spányi Bélának «Őszi táj» czimű festménye van kitűzve.

Pályanyertes népszínmű. Ruszt József 500 frt pályadijat tüzött ki a népszinház útján népszínműre. A fejlődő tehetségeket kivánta serkenteni s ezért a pályadijat az aránylag legjobb műnek kiadatni kívánta. Érkezett 94 pályamű. A birálók kettőt találtak olyannak, melyek figyelemreméltó tehetségről tanuskodnak, s kevés javitással színrehozhatók. E kettő a «*Télen*» és «*Hulló csillag*» czimüek. Szótöbbséggel a «*Télen*» czimű kapta meg a pályadijat. a másik darab szerzőjét pedig jelentkezésre szólítja föl a népszinház igazgatósága. A nyertes darab szerzője *Bokor* József, ki iró és zeneszerző együtt s «*A kis alamuszi*» czimű operettjével egyszerre oly sikert aratott, hogy ezt a darabját épen most adták húszonötödször a népszinházban, még mindig telt nézőtér előtt.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Petőfi-társaság e hó 6-ikán tartotta meg évi közgyülését az akadémia nagytermében, mely egészen megtelt. *Jókai* Mór ült az elnöki helyen.

A közgyülés sorozata *Bartók* Lajos alelnök megnyitó beszédével kezdődött, ki «Nemzeti irodalom» czimen arról a tizenkilencz évről emlékezett meg, melyet a Petőfi-társaság végig élt, s a kozmopolita irodalom ellen szólt, Petőfi költészetére hivatkozva, s a magyar föld és magyar szív üde forrásait ajánlva. A megnyitót megéljenezték. *Jakab* Ödön titkár jelentése következett. A Petőfi-ereklyék a költő újabb kéziratával és felesége Szendrey Julia 16 levelével szaporodtak. Megemlékezett a társulat elhunyt tagjairól, Kossuth Lajosról, ki tiszteleti tag volt, Komócsy József alelnökről, Paulay Edéről. *Ábrányi* Emil emlékbeszédet mondott Komócsy József fölött, kit mint lyrikus költőt, a társaság alelnökét, kötelességtudó és derült embert méltányolt. Ezután *Bercsényi* Béla szavalta el *Inczédy* László két költeményét, s *Várady* Antal si egy hatásos költeményt. Két székfoglaló is volt: *Bársony* István «A doktor ur» czimű elbeszélése, *Pap* Zoltánnak pedig «Szerelem» czimű költeménye. *Rákosi* Viktor pedig «Történet hősnő nélkül» czimű humoros rajzát olvasta föl. Utoljára *Endrődi* Sándor maradt «Wekerle Sándorhoz» czimű költeményével. Míg a hatalom polczán állott, úgymond, nem akart dalolni róla, nehogy hizelgésnek tünjék. Most, midőn levetették, most fölemelheti szavát és kiált-

Jendrássik Jenő

K

Spányi Béla Lépmasa
Tollrajz
Ernst gyűjt

Magyarművészképen
21. l.

ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
klós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép-
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
hez, jóakaróimhoz. Szeretettel hívom őket, csat-
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
jáért, küzdöttem a panamák ellen és segítettem
m tehát a főváros közönségétől, hogy segítsen

e és bizalom fűz hozzám: **ne írjon alá senki-**
nem jönnek olyan ajánlási ívvel, melyen
repel.
sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Jendrassik Jenő

Jendrassik Jenő: A modell.

SÜT A NAP.

Az omnibusz oldalán fölragyognak a reklámtáblák betűi, az ablakok szikráznak, a házak sárga falai mosolyognak, szinte világítanak, ajkaim mohón nyilnak lélekzetet venni, az égnek az az olcsó kék szine van, mint a kirakatban a selyempaplannak . . . az utczán megyek és elfelejtem, hová akartam menni és megállok a járda közepén és csodálkozva nézek körül a szép időben, képzeletemet szédíti az örök idő körhintája, a melynek édes és keserves zenéjű forgásában megint a tavasz képe jött a szemem elé. Milyen szép idő van . . . a rikkancs gyorsabban szalad és hangosabban kántálja a lapokat, a kocsis emelgeti az ostort, suhogtatja és csettintget a nyelvével a lónak, a ló szalad, mert jól esik neki szaladni, a fáradt kocsi is örömest gurul, a hordárok sipkáján az életöröm piroslik. Tavasz... a tango elfáradt, Paquin mannequinjei mint ájult pillangók libegnek az új kreációkban a Rue de la Paix próbaszalonjában, a mondain világ Olaszországba utazik, a szegény neuraszténiások meg rosszúl érzik magukat, nyugtalanok, éjszaka sokat sohajtoznak és sirnak is egy kicsit, ha tudnak. Oh, én nem akarok magammal foglalkozni, szégyellem eltűnő életem gondjait, kinjait, kényességeit a föléje boruló végtelen kék ég alatt s a nap sugarainak édes zápora alatt. Magamat mint egy véletlen pelyhet fúvom el lelkemről és mélységes megindultságban érzek együtt egy szegény világ-

nyainak, hanem iparművészeti, továbbképző és szakiskolai oktatási módszerének is összehasonlítására s az eredmény ez az elfogulatlan s, mint ilyen, csak annál tanulságosabb beismerés, hogy a francia iparművészet évek óta megdöbbentő stagnációt mutat s végzetes önimádásban s önkultuszban merül ki, holott mindenütt másutt, de főleg Angliában, Németországban, Belgiumban életteljes kiforrás útján van s alkalmazkodik a modern életviszonyokhoz.

Mik az okai ennek a meglepő tünetnek? Azt hisszük, közel jár Huret az igazsághoz, amikor diagnozisánál rámutat a művészeti és műipari oktatás különböző módszereire, melyek Németországban és Franciaországban érvényben vannak; „a német szakiskolák" növendékei — írja Huret — mint kész munkások hagyják el az intézetet. Szükségesnek ismerték fel Németországban azt is, hogy már a gyermekeket hozzászoktassák fának, kőnek, vasnak sajátkezű feldolgozásához, nem pedig úgy mint Franciaországban csak papirhoz és ceruzához. „Nekünk — folytatja Huret — nemcsak tantervünket szükséges rövid idő alatt gyökeresen átdolgoznunk, hanem még tovább kell mennünk. Ahelyett hogy szakiskoláink igazgatóivá egykori községtanácsosokat, lejárt politikusokat nevezzenek ki politikai szolgálatok megjutalmazása végett, illetékes és hozzáértő tanerőket kellene a tanszékekre meghívni, vagy pedig amazok szerepét tisztán csak igazgatási teendőkre korlátolni, mivel művészi és iparpedagógiai feladatokra teljesen nincsenek előkészülve" stb.

Sőt Huret odáig megy, hogy egyenesen kimondja: képesített műiparosokat kell az osztályok vezetésével megbízni. Ma ugyanis jónak és alkalmasnak ítélnek ez állásokra mindenkit, aki némi jóakarat és igyekezet mellett beéri ez állással járó 1800 frank fizetéssel, holott Párisban egy ügyes műiparos, aki a szakmáját érti, könnyen megkeres napi 12—15 frankot, tehát háromszor annyit, mint az első művészeti intézetek tanárai, pályájuk kezdetén.

Lehet-e már most várni, — kérdi Huret — hogy emberek, akiknek családot kell fenntartaniok, beérjék csupán 5 frankkal naponként pusztán az oktatás iránti lelkesedésből, holott 15 frankot is megkereshetnének? Ami pedig a vidéket illeti, ott is hasonló bajokkal találkozunk. Toulousenek ezelőtt páratlan műasztalossága volt, Besançon hasonlíthatatlanul állott a luxus-óra-iparban és száz meg száz más francia város élvezett hasonló hírnevet. Ma ellenben a vidéki iskoláknak csak az a főgondjuk, hogy ösztöndíjas tanulókat küldjenek Párisba, ahelyett hogy a jelentkező tehetségeket maguknak tartanák meg és a maguk hasznára értékesítnék.

Elmondja Huret azt is, hogy Páris nagy műiparoktató intézetében semmi gyakorlati feladatot nem végeztetnek, hanem csak theoriákat megoldatnak régi mintára, s így az intézetekből kilépő növendékek semmire sem alkalmasak. Ezekben a vidéki iskolákban csak egyre gondolnak, hogy a gyerekeket rajzolni meglehetősen megtanítsák s azután a párisi „Ecole des Beaux-Arts-ba küldjék, a hol szaporítják annak a harmincezer művésznek a sorait, akik nagyobbára maguk is már csak tengődnek. S mi az eredménye ennek a képtelen rendszernek? Ez a harmincezer boldogtalan pályatévesztett ember évenként legalább háromszázezer képet tákol össze. Az évenkénti négyes párisi Salon mindössze tizenkétezret állít ki abból. Az utolsó három év alatt ezek szerint a párisi műtermekből és mansard-szobákból nem kevesebb mint hat millió kép került ki, elég arra, hogy egy egész kereskedelmi flottát ellásson vitorlával. És ennek ellenére a művásárló piac már is azon a ponton áll, hogy helyet cseréljen. Nemsokára nem Párisba fognak jönni festményeket vásárolni, hanem Drezdába, ahol a kiállítások hat hónapig tartanak, vagy Berlinbe. Ott fogják keresni a gazdag amerikaiak még a francia képeket is."

Hogy Huret sötétlátása nem egészen jogosulatlan, azt semmi sem bizonyítja fényesebben, mint az a tény, hogy vele egyidőben mások és nem kevésbbé hivatottak is hasonló nézeteknek adtak kifejezést Franciaországban. Így a jeles szobrász, Cerebin, aki szintén elragadtatott szavakban magasztalja a német művészeti és műipari szellemet s az ifjuságnak művészeti oktatását, ellenben a francia állapotok jellemzésére nem talál megfelelőbb kifejezést, mint azt, hogy „déplorable". Az ő tapasztalatai is ebben összegeződnek, hogy az iparművészeti mérkőzés terén a németek által elért előnyöket a franciák a jelen nemzedék alatt többé utól nem érhetik és örülhetnek, ha a szakképzés gyökeres és sürgős reformja árán oly nemzedéket nevelhetnek fel, mely a mulasztottakat helyre pótolja és sikeresen veheti fel majd annak idején a versenyt a külfölddel.

BERWALDSZKY KÁLMÁN „A sienai eredetű Gallicus-család és művészete" cím alatt egy 30 oldalra terjedő füzetet irt, amelyben részint ismert kútfők nyomán, részint még kiadatlan okiratok alapján érdekesen foglalkozik eme, hazánk XIV. századbeli műiparában fontos szerepet játszó családdal. A sienai (régi nevén: Sena Gallia) eredetű Gallicus- (Aurifaber-) család 1303 táján jött hazánkba talán trevisói Boccasini Miklós bíbornok, a későbbi VIII. Bonifác pápának közbenjárására, aki az 1301. év őszén járt Budán s az ott október hó 25-én tartott zsinaton összegyült amaz országnagyoknak, akik megfelelő pecsétlőkkel nem birtak, igéretet tett, hogy hazaérkezése után egy vésőművészt küld hozzájuk.

A beköltözött s Szepes megyében letelepült család első tagja Simon mester volt, ki eleinte a püspöki székhelyeken, később a visegrádi királyi udvarban dolgozott s 1326 körül halt meg. Simonnak két fiát Pétert és Miklóst s egy leányát Johannát ismerik az egykorú oklevelek. A fiuk épúgy mint édesatyjuk, ötvösök voltak s Miklós mesternek szolgálatait a művészetkedvelő Károly-Róbert király 1328-ban a szepesi és lublói alvárnagysággal jutalmazta, Péternek és örököseinek pedig a rákövetkező esztendőben Edustornyát (Erdősfalva) adományozta.

Ez a Péter a magyar művészet történetében fontos szerepet játszik. A király megbízásából ugyanis ő készítette — Berwaldszky szerint valószínüleg testvérének

Magyar Iparművészet
1909. 2. füzet

rendelés, megbizatás érkezett a társulathoz, vagy a társulat által kiadott érdekes vezetőfüzetben ajánlott művésztagokhoz.

VIRÁGOS BUDAPEST címmel az Orsz. M. Iparművészeti Társulat kezdésére és Bartóky József dr. miniszteri tanácsos elnöklése mellett alakult bizottság serényen működik. A bizottságot hathatósan támogatja a m. kir. földmívelésügyi miniszter, aki 3000 koronát bocsátott a bizottság rendelkezésére. A miniszter hivatott szakférfiakkal tájékoztatót iratott, amely magában foglalja a virágok beszerzésére, ápolására, elhelyezésére vonatkozó összes tudnivalókat. A bizottság ezt a tájékoztató füzetet 100.000 példányban sokszorosíttatja és ingyen bocsátja az érdeklődők rendelkezésére.

HORTI PÁL SÍREMLÉKE. Dr. Ambrozovics Dezsőné és Stetka Gyula festőművész gyüjtést indítottak az elhunyt jeles művész barátai és tisztelői körében, a kerepesi temetőben felállítandó Horti-síremlék költségeire. A kegyeletes célra szánt összegek Dr. Ambrozovics Dezsőné címére: (VI. Andrássy-út 94. sz.) küldendők.

PÁLYÁZAT.

ELDÖNTÖTT PÁLYÁZAT. Az ez év junius havában tartandó »Prinz Heinrich Fahrt« automobil verseny alkalmából a Magyar Automobil Klub részéről felajánlott versenydij tervére hirdetett pályázat sorsa fölött február hó 6-án tartott ülésén döntött a pályázat juryje. — A pályázatra 12 plasztikus minta és 3 rajz érkezett be, amelyek közül azonban a jury egyiket sem tartott díjazásra méltónak. Ekképpen a pályázat eredménytelen maradt. — A biráló bizottságban résztvettek a Magyar Automobil Klub részéről gróf Andrássy Sándor, gróf Zichy Béla Rezső és Krisztinkovich Béla, a társulat részéről gróf Hadik-Barkóczy Endre, Maróti Géza és Nádler Róbert.

A stílusromlás ellen a természethez menekülünk, a sablon ellen az egyéniséghez ... Ma elég hangosan hirdetik, hogy vége minden hagyománynak, minden szabályszerüségnek, mindenki csak a maga egyéniségét adja, nem törődve azzal, hogy vannak és voltak-e rajta kivül emberek, művészek a világon. Az egyéniség mindenképp szuverén ...

De a jelszó magában véve nem ér sokat; a fődolog, vannak-e egyéniségek, akik tudják magukat adni és akikkel érdemes megismerkedni?

Add magadat — kitünő tanács; de mégis szükséges, hogy aki adja magát, érjen is valamit.

ALEXANDER BERNÁT.

SZAKIRODALOM.

Paris, 1908.

JULES HURET: L'Allemagne contemporaine. Különösen az utolsó münchení kiállítás sikerei óta Franciaországban egyre sürübben emelkednek hangok, melyek a francia iparművészet hanyatlását konstatálva, igyekeznek fölfedni azokat az okokat, melyek ezt a változást előidézték s rámutatni az orvoslás lehető módjára. Mindaddig mig Németország ifjú heve hatalmas lendületével túl nem szárnyalta vetélytársát a modernség és a művészeti mozgalmak életerős, friss fölpezsdülésében, a francia önérzetre nézve nem állott be az összehasonlítás szüksége a szomszéd nemzettel. Most azonban az önkritika keserű percei fölfakasztják az igazság hangját s megértetik a saját prestige-ében elfogult francia öntudattal is. Hogy a hagyományos sablonokhoz való ragaszkodás a művészetben és iparban az egyéniség erőszakos elfojtása s a minden új és modern gondolattól való szent borzadály, nem teremthetnek intenziv művészeti életet, első, aki erre rámutat, maga egy kiváló francia publicista, Jules Huret »L'Allemagne contemporaine« cím alatt kiadott tanulmánysorozatában.

Már több két événél, hogy a Figaro e szellemes munkatársa Németország gazdasági, sociális és kulturális viszonyai közvetlen és személyes megfigyeléséből merített benyomásairól feltünést keltő tárcasorozatban számol be olvasóinak, melyeket most külön kötetben is összegyüjtve adott ki. A mult nyári münchení kiállítás alkalmat szolgáltatott neki nemcsak a két ország művészeti viszo-

Miklósnak segítségével — a király ama harmadik kettős-pecsétlőjét, amelyet 1331. március 28-án adott át a királyi udvarban. E sikerült mű elkészítéséért — „sculptione, fabricatione, seu paratione" — s egyéb hű szolgálatáért a király még aznap Jemnik nevű faluval ajándékozta meg a művészt, az erről szóló adománylevelet nyomban az új kettős-pecséttel erősítvén meg.

Berwaldszky érdekes s nagy ügyszeretetre valló füzetében ezután igyekszik azokat az ötvösműveket is megállapítani, amelyek a Gallicus-család tagjaival mint alkotóművészekkel összeköttetésbe hozhatók. Divald Kornél nyomán az iglói zománcos díszítésű ereklyetartó keresztet sorozza első helyen ezek közé, a keresztágak sarkain bevésett N C (Czobor olvasása szerint: N G) majuszkulás betük alapján, amelyeknek jelentése Divald szerint: Nicolaus Gallicus, Berwaldszky szerint: Nicolaus Castellanus, amiből azt következteti, hogy a keresztet Miklós mester 1336 után készítette, mert addig csak vicecastellanus volt.

Ez okoskodás mindenesetre érdekes, de a szigorú kritikát meg nem állja, mert nincs rá példánk, hogy akár ebben a korban, akár a későbbiben, az ötvösművet készítő mester nevének betüit — ötvösjegyét — ily feltünő módon s helyen alkalmazta volna művére. Azt hiszem tehát, helyes úton járok, hogyha a két betüben, ha t. i. azok személyre vonatkoznak, nem az ötvösmű mesterének, hanem donátorének a nevét kell sejtenünk s keresnünk. Lehetséges, hogy ebben a speciális esetben a donátor is, a mestermű készítője is ugyanazon egy személy, ez azonban még mindig csak olyan feltevés, mely még bebizonyításra vár.

A becses kis füzet Iglón jelent meg, a Szepesi Lapok nyomdavállalatában. Árát nem tudjuk.

MIHALIK JÓZSEF.

KIÁLLÍTÁSOK.

AZ ORSZ. M. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSA, — mint már jelentettük — március hó 24-én nyílik meg. Tizenhat teljesen berendezett szobán kívül az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola háziipari osztályának csoportos kiállítását is magában fogja foglalni. Ez lesz ennek az új osztálynak első budapesti bemutatkozása, amelyen láthatók lesznek az osztályban készülő különböző csipkefajok, varrottasok, hímzések, függönyök, női ruhák, stb.

AZ IDEI VENEZIAI NEMZETKÖZI MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS az eddigi megállapodások szerint április hó 26-án nyílik meg. A város megtisztelő felszólítása alapján e kiállításon Magyarország hivatalosan vesz részt és pedig hazánk részére megkülönböztető módon biztosított külön és állandó kiállítási csarnokunkban. E kiállításon a képzőművészet alkotásai mellett iparművészetünk is szerepel majd, amely a kiállítási csarnok elsőemeleti helyiségét foglalja el. A kiállítási anyag beszerzésére és elbirálására hivatott bizottság elnöke K. Lippich Elek dr. miniszteri tanácsos, a képzőművészek részéről Benczur Gyula, Jendrassik Jenő, Knopp Imre, Mihalik Dániel, Szinnyey Merse Pál, Strobentz Frigyes, Róna József és Szamovolszky Ödön, a hazai iparművészetnek érdekei szempontjából pedig Radisics Jenő, Fittler Kamill és Györgyi Kálmán.

92.

92. JUHÁSZ ÁRPÁD RAJZA.

KIRAKAT-VERSENY lesz Budapesten április hó 2-tól április hó 6-ig. A rendező-bizottság megkeresésére az Országos Iparművészeti Társulat fölhívást intézett a kereskedőkhöz és iparosokhoz, amelyben elmondja a Társulat, hogy csatlakozik a kirakat-verseny üdvös mozgalmához és fölajánlotta a rendező-bizottságnak közreműködését, abban az irányban, hogy a kirakatok művészi rendezésénél összeköttetést hozzon létre arra hivatott tervező művészek és a versenyben résztvevő kereskedők és iparosok közt. Az Iparművészeti Társulat megkéri a versenyben résztvevőket, hogy amennyiben kirakatuk rendezésénél művészi szempont érvényesülését is biztosítani kivánják, esetleg kirakatuk részére hátteret festetni óhajtanak, azok forduljanak a verseny rendező-bizottságának titkári hivatalához, amellyel a Társulat közli az erre a föladatra vállalkozó művészek névsorát. Minthogy a verseny-szabályok értelmében a bíráló-bizottság a rendezés művészi voltát is tekintetbe veszi: a kiállítóknak tehát erre is tekintettel kell lenniök.

AGYAG-MŰVESSÉG.

PORCELLÁNPLASZTIKAI tárgyakat az újabb művészetet kedvelő mindig érdekkel és szívesen fogad. Az utóbbi években leginkább Kopenhágából és Meiszenből a világpiacra került dolgokról azt lehet mondani, hogy külön genre-t állapítanak meg a porcellánplasztika terén; és el lehet mondani, hogy művészeti téren az utolsó évtizedekben a színes és plasztikai kifejezésnek eszközei tekintetében sehol annyi alapvető változás nem állott be, mint éppen a porcellánplasztikában. A plasztikai alakítás nyomban megváltozik, mihelyt a fehér vagy színtelen porcellán helyett a színes lép előtérbe. Az anyag kiválóságának stiláris felhasználása a színnek megfelelő alkalmazásával valóságos műalkotásokat hoz és hozott létre. A kopenhágai királyi porcellánmanufaktura volt ily értelemben az első, amely az anyagnak ilyetén lehetőségeit művészi célokra felhasználta. De úgy Kopenhága, mint Meiszen a legutóbbi időkig az ő új porcellánplasztikai dolgaikkal mégis inkább csak a kísérletezés és fejlődés fokán állottak és inkább csak az egyes művész-egyéniségek produkciójával, semmint az egyes gyár jellemző vagy tipikus jellemvonásaival dicsekedett. Ez utóbbi tipikus jellemvonásokat, amelyeknek szülőanyja, úgy mint minden iskolában, műhelyben vagy telepen az azonos eszközök és egyenlő elvek szerint végbemenő művészi együttműködés, csak az utolsó néhány esztendőn juttatta kifejezésre erősebb mértékben, úgy Kopenhága, valamint Meiszen. Hogy az ilyen úgy technikai valamint általában ábrázolás tekintetében a kifejezésmódot jellemző vonások világosan álljanak előttünk, ahhoz szükséges, hogy a működés sokoldalú legyen, mert így a több alakban kifejezésre jutó jellemvonás többszörös felismerése határozottabban, erősebben, biztosabban történik. Az ilyen határozott jellemvonás ismerése azután a különbségek felismerését is lehetővé teszi; s ma például már nem cserélhető össze oly könnyen a kopenhágai és meiszeni porcellánplasztika egymással, mint pl. 10—15 évvel ezelőtt és ma nem vagyunk hajlandók minden utánzatot mindjárt kopenhágainak minősíteni, ami pedig még pár évvel ezelőtt napirenden volt. Kétségtelen, hogy ennek a típusnak, ennek a jellemvonásnak kifejlése sok tényező közreműködésével megy végbe. Az egyes művész ezen jellemző vonások határain belül jöhet érvényre. Így van ez ma Kopenhágában és Meiszenben és egyebütt is. Aki az itt felhozottakra nézve példákat kíván, az nézze meg a „Dekorative Kunst" f. é. 4. számában közölt és ilyen porcellánplasztikai tárgyakat ábrázoló képeket. Az a tizenhárom kép is eléggé magyarázója lehet a típusban rejlő sajátságok különbségeinek. A néplélek mindegyik országban és helyen más, és más az onnan kikerülő (és bemutatott) néhány figurális és állati porcellánplasztikai alkotás jellege is.[1] Hogy ilyen porcellánfigurák között milyen óriási a különbség, arról a t. olvasó mindennap nálunk is meggyőződést szerezhet. Akár Martonnál, akár egyebütt szemléli a jobb efajta dolgokat, csak némileg behatóbb szemlélet után is a különbségek mindjobban és jobban és világosabban jelentkeznek. Meg kell tanulni, hogy a látszólag (mert hisz ehhez vagyunk szoktatva) igénytelen porcellánfigurában is annyi l e h e t a művészet, mint valami nagy monumentumban, ami százezrekbe került. Hogy az igazi művészi porcellán árát nem fillérekben számítják, az természetes; de csak kivételesen oly nagy annak ára, hogy a művészetkedvelő, annak művészetében örömét lelve, azt meg ne tudná szerezni. Csak előítélettel állunk szemben itt is. Ezren és sokan vannak, akik egy „igazi" olajfestményért nem sajnálnak százakat, holott egy porcellán-„figuráért" néhány koronát sem adnának. Előreláthatólag ez a viszony meg fog változni, s ha nem is a festészet kárára, de kétségen kívül a díszítő plasztika, vagy mondjuk a művészi ipar javára. S hogy ez így van, annak egyik oka, egyik segítője a porcellánplasztika is.

A RÓMAI terra sigillata — vörös cserép-edények tompa bársonyfényének előállítása sikerült a sulzbachi K. Fischer fazekasnak. A feladatot eddig nem sikerült megoldani; pedig most, hogy megvan, kitűnt, hogy voltaképpen milyen egyszerű. Fischer az agyagedényt égetetlen állapotban finom vörös vagy vörösre égő agyagiszappal vonja be, amelyet az edényen teljesen kifényesít, políroz; a teljes kiégetés csak ezután következik; és az eredmény el van érve: a régi vörös edény szép tompa fényű lesz.

[1] Például azonkívül Nymphenberg is; lásd: The Studio decemberi számának 243. old. vagy bécsi porcellán, a Deutsche Kunst und Dekoration decemberi számában 164. s k. old.

93.

93. BÜKKERTI MARISKA RAJZA.

Jendrássik Jenő K

302. Jendrássik Jenő: Magdolna.

KMT 1903/4 teli kiáll

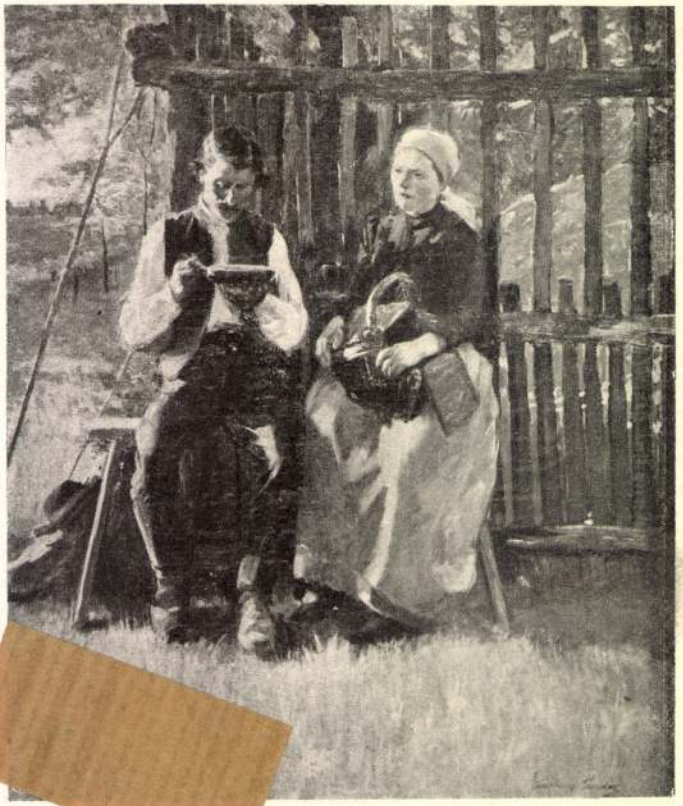

251. [illegible]NY TIVADAR: Férj és feleség.

206 Jendrássik Jenő: K. M. k. a. arcképe.

213 Kövér Gyula: Arckép.

87 Jendrássik Jenő: Csöppike arcképe.

55 Karlovszky Bertalan: Szalavszky Gyula arcképe.

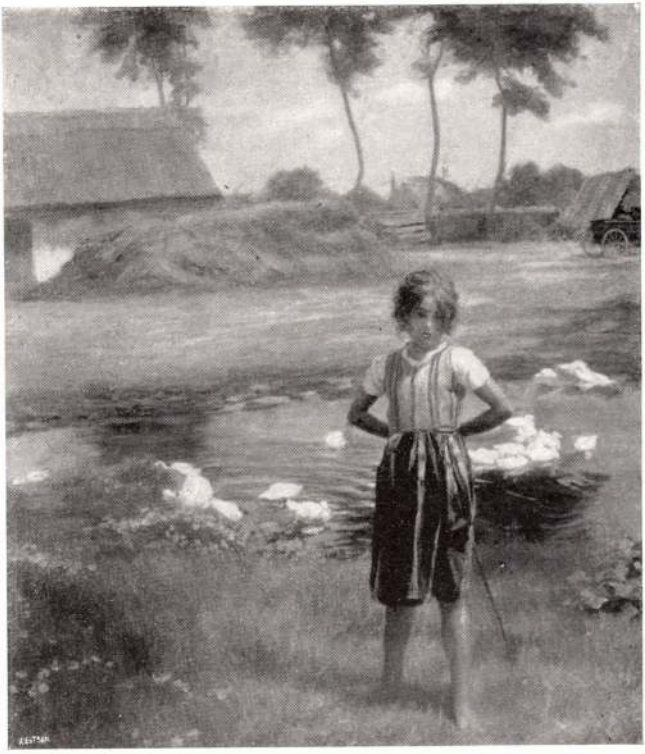

80. Jendrássik Jenő: Az udvarban.

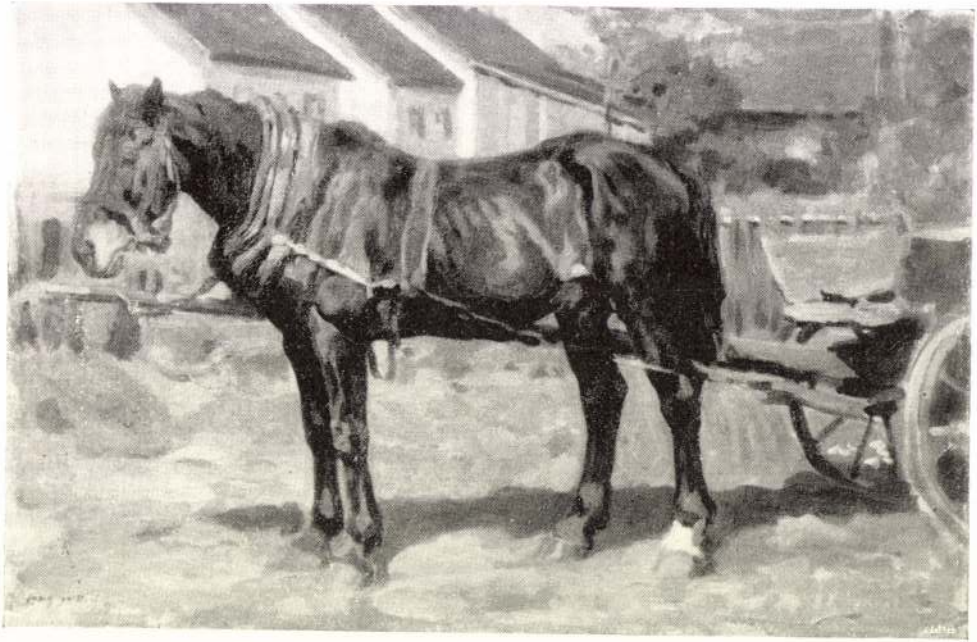

369. Löschinger Hugó: Lótanulmány.

Jendrassik Jenő

291 **Kúnfy Lajos.** Nyári nap. Olajf. Eladó.
292 **Kúnfy Lajos.** Gyermekarckép. Pastel. Magánt.
293 **Kúnfy Lajos.** Arcképtanulmány. Pastel. Eladó.
294 **Kúnfy Lajos.** Nyári reggel. Pastel. Eladó.
295 **Kúnfy Lajos.** Rippl-Rónai. Pastel.
296 **Kúnfy Lajos.** Vándor cimbalmos. Pastel. Eladó.
297 **Kúnfy Lajos.** Üvegesek. Pastel. Eladó.
298 **Kővári Szilárd.** Napos délelőtt a külvárosban. Olajf. Eladó.
299 **Tibor Ernő.** Napsütött bárkák. Olajf. Eladó.
300 **Tibor Ernő.** Halvásár. Olajf. Eladó.
301 **Kővári Szilárd.** A nap bearanyozza a völgyet. Olajf. Eladó.
302 **Cserna Rezső S.** Muskátlik egy tabáni udvarban. Olajf. Magánt.

X. TEREM.

303 **Vesztróczy Manó** Női fej. Olajf. Eladó.
304 **Thein Miksa.** Etel. Olajf. Eladó.
305 **Bruck Lajos.** Kilátás egy budai ház erkélyéről. Olajf. Eladó.
306 **Bruck Lajos.** Régi ház folyosója. Olajf. Eladó.
307 **K. Spányi Béla.** Falu vége. Olajf. Eladó.
308 **K. Spányi Béla.** Növekvő hold. Olajf. Eladó.
309 **K. Spányi Béla.** Nyár utólja. Olajf. Eladó.
310 **Udvary Géza.** Könyvek között. Olajf. Eladó.
311 **K. Spányi Béla.** Őszi delelő. Olajf. Eladó.
312 **Nagy Vilmos.** Udvarrészlet. Olajf. Eladó.
313 **Jendrássik Jenő.** A reggeli. Olajf. Eladó.
314 **Jendrássik Jenő.** A balconon. Olajf. Eladó.
315 **Jendrássik Jenő.** Tanácskozás. Olajf. Eladó.

*316 **Jendrássik Jenő.** A kis lusta. Olajf. Eladó.
317 **Jendrássik Jenő.** Köpülő leány. Olajf. Eladó.
318 **Jendrássik Jenő.** Délután a folyó partján. Olajf. Eladó.
319 **Jendrássik Jenő.** Erzsi. Olajf. Eladó.
320 **Jendrássik Jenő.** Pihenő leány. Olajf. Eladó.
321 **Thein Miksa.** Changeant. Olajf. Eladó.
322 **Udvary Géza.** Fiam arcképe. Olajf. Magánt.
323 **Nagy Vilmos.** A levél. Olajf. Eladó.
324 **Hegedűs László.** Crimson rózsák. Olajf. Eladó.
325 **Rottman Mozart.** A kis Mama. Olajf. Eladó.
326 **Nagy Vilmos.** Narancsok. Olajf. Eladó.
327 **Paczka Ferenc.** Özv. Ráth Györgyné arcképe. Olajf. Magánt.
328 **Hegedűs László.** Levélírás közben. Olajf. Eladó.
329 **Balló Ede.** Férfi arckép. Olajf. Magánt.
330 **Mányai József.** Csendélet. Olajf. Magánt.
331 **Hegedűs László.** Platánok. Olajf. Eladó.
332 **Mányai József.** Városligeti rész. Olajf. Eladó.
333 **Balló Ede.** Dr. Hertzka Tivadar arcképe. Olajf. Magánt.
334 **Bruck Miksa.** Cyprusok a Como-partján. Olajf. Eladó.
335 **Kukán Géza.** Bácsi a műterem sarokban. Olajf. Eladó.
*336 **K. Spányi Béla.** Napos út. Olajf. Eladó.
*337 **Balló Ede.** Férfi arckép. Olajf. Magánt.

XI. TEREM.

338 **Horthy Béla.** Búzakeresztek. Olajf. Eladó.
339 **Horthy Béla.** Napraforgók. Olajf. Eladó.
340 **Nádler Róbert.** Tarka sziklásöböl. Olajf. Eladó.

52. Jendrássik Jenő: A visszautasitás.

11. Herrer Cézár: Otthon.

JENDRÁSSIK JENŐ

Jendrássik Jenő kedvelt, respektált, s azt lehet mondani, hogy sokoldalú helyet tölt be a magyar festők világában. Annyira, hogy a vele való bemutatás kapcsán, némileg zavarban vagyunk. Hamarosan nem tudjuk, illetve nehezen tudjuk elhatározni, hogy hol, melyik oldalról kezdjük ismertetését.

Ha valahol ugyanis, akkor itt, a közönség és a festők egyaránt könnyen ellenőrizhetnek bennünket. A közönség azért, mert Jendrássikot, a művészt, a tárlatok állandó szereplőjét fölötte jól ismeri. A festők pedig azért, mert ők Jendrássikkal nemcsak a képein át érintkeznek, hanem ezenkívül, egy más, bár idetartozó területen van alkalmuk közvetlenül megismerni Jendrassik nobilis, művészi gondolkodását. Ez a terület az a funkció, ami alapjában korántsem tartozik a hálás és könnyű dicsőséggel járó feladatok közé. A zsürizés, valamint a kiállításokon való rendezés.

Itt, a közönség megemlítésénél, természetesen nemcsak arra a legnagyobb rétegre gondolunk, amely első sorban a könnyebb fajsúlyú dolgokat, tisztán a tetszetősségre menő művészi holmikat kultiválja. Arra sem, hogy Jendrássik nem egy képe el van terjedve bő példányszámban, reprodukciók révén, amelyek, eredeti festmény híján, talán az egyedüli díszt jelentik kis polgári lakások falain. Ez csak egyik pontja, egyik vége a művész, Jendrássik és a közönség viszonyának. Itt inkább oly képei szerepelnek, amelyeken valami gyöngéd családias líra, bizonyos érzelmesség vonul végig, ami Jendrássik képei egy részének jellemvonása. Amikor azonban azt mondjuk, hogy Jendrássik képeit, művészetét a közönség fölötte ismeri és szereti, túlmegyünk ezen a részén. Fejlettebb ízlésű, kényesebb és követelődzőbb emberekre, ú. n. műbarátokra, műértőkre gondolunk, akik szintén benne vannak a „közönség" szó jelentésében, s akik szintén oly tulajdonságokat fedeztek fel Jendrássik képeiben, amelyek révén nem egy galéria falai közt foglal helyet művészete. Ilyfajta márkát viselő munkái, amelyek valamely előkelő szalonban vagy galériában találhatók: figurális zsánerszerű képei, egy-egy plein-airban festett tájképe, s gyermek-portréjai, amelyeknek címén szinte specialistának ismerik.

Jendrássik Jenő ma egy Damjanich-utcai műteremben dolgozik. Nem célunk, hogy most rendre felsoroljuk mindazt, ami e műhely függő és heverő, kész és elkezdett vásznai közt elénk akad. Habár kétségtelen, hogy nem volna érdektelen, mivelhogy az ily műhelybe való bepillantás nem egy vonást ad, ami a művészre sokszor önkénytelenül is jellemző. Nem említve azt, ami még lényegesebb, hogy az ily műhelyben történő szemlélődés teljesebben rajzol elénk egy-egy festőt, mintha képeit külön-külön, izolálva látjuk valahol, kiállításokon. Néha meg kész fejlődéstörténeti illusztrációt ad, s megmagyaráz oly változást, amit másként esetleg nem értenénk világosan. Mindenütt akad ugyanis oly festői jegyzet, vázlat, studium, ami a művész dol-

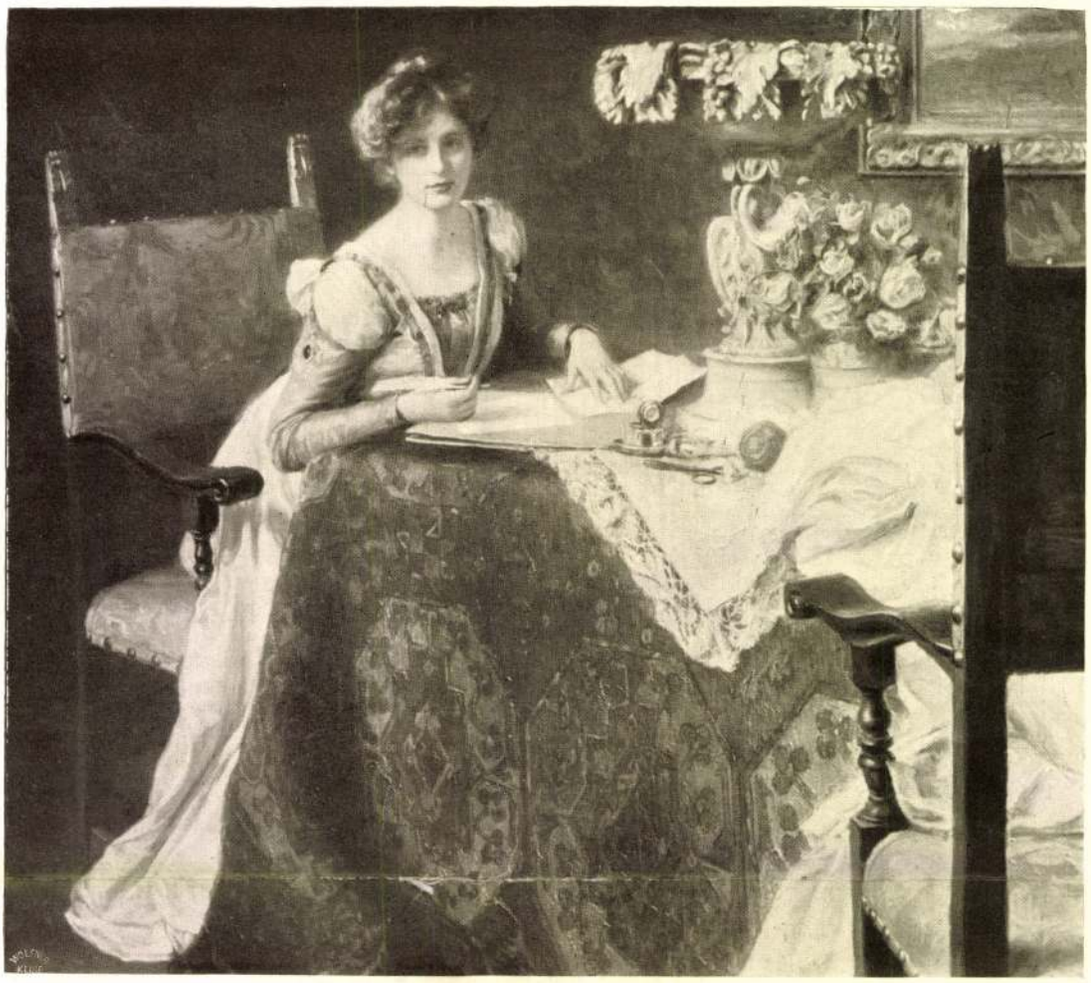

NEHÉZ FELELET
JENDRÁSSIK JENŐ FESTMÉNYE

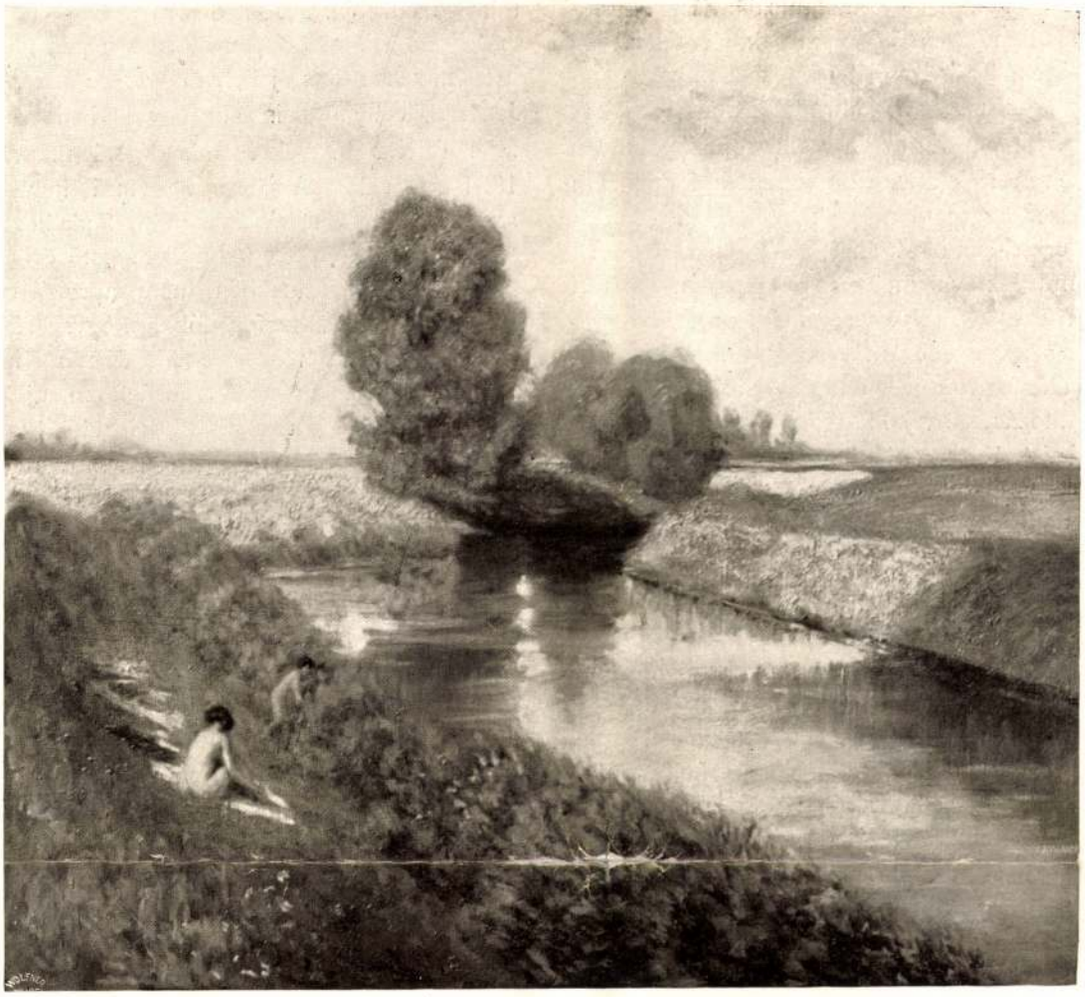

TAJKÉP
JENDRÁSSIK JENŐ FESTMÉNYE

gozásmódjának mechanizmusába világít. Ezenkívül a műtermekből nemcsak elvándorolnak a képek, hogy megjelenjenek a művészi bemutatkozás fórumain, kritikusaik és vásárlóik előtt, hanem vissza is vándorolnak, sőt van bőven festő, akinél ez a visszavándorlás nem egyszer aggasztó mérveket ölt. Ily módon a műtermekben oly holmik is fogadnak, amelyek a művész valamely már elhagyott piktori állomásának határkövei, amelyek régebbi dátumot s így esetleg más stílust hordanak, másfajta felfogásra jellemzők. Olyik festőnél, ez a változást és fejlődést jelző vonal szinte az első iskolás, akadémiában csinált, félénken, de vigyázattal fogalmazott aktoktól a legutolsó stációig kimutatható.

Nos, ebből a szempontból, Jendrássik Jenő festőműhelye nem nyujt számunkra bő anyagot. Ami természetesen, bár egyrészt a kíváncsi vizsgálódót megfosztja attól, hogy Jendrássik egész piktori pályájának fázisait összefoglalólag, egy helyben megismerhesse, másrészt csak örvendetes. Sőt azt kell mondanunk, hogy ez az, ami tulajdonkép végeredményben minden festőműhely számára kívánatos, cél és hivatás. Arra vall ugyanis ez, hogy amit alkot, nem vándorol vissza, hanem megtalálta útját a művészi szükségleteiket kielégítő emberek közt. Másképen: megtalálta közönségét, műértő gazdáit, fogékony élvezőit a magánosok, az állam, város, múzeumok, képtárak körében. Jendrássik Jenőnél csak alig, elvétve bukkantunk oly munkákra, amelyek régről maradtak itt, távoli stációt és időt jelentenének. Van ugyan ilyen is, de ez fölötte kevés ahhoz, amit általában a festőműhelyek, sajnos, mint szokott jelenséget nyujtanak. Van plein-air, ami abból az időből való, amikor nálunk ez még nem volt általánosan gyakorolt és kultivált irányszerűség. Nem volt uralkodó, hanem inkább csak olykor, mérsékelt és részleges szimptoma gyanánt, külön-külön fordult elő, egyébként másfajta feladatokkal és problémákkal is foglalkozó festők munkálkodásában. Van aztán egy kép, aminél viszont őszintén csodáltuk, hogy nem részesült többi egykorú társainak sorsában. Ugyanis Jendrássik művészetének kétségtelenül egyik legtöbb eredendő kvalitást tükröző darabja. Jellemző arra a nagy festőcsoportra is, ami Bastien-Lepage népes körének nevezhető s jellemző persze magára Jendrássik Jenőre is, aki egy időben ezt a fajta festést hévvel és odaadással művelte. 1891-ből való „Az özvegy" című kép ez, amelyen a zsánerszerű íz alig foglalkoztat. Ami érződik rajta, egy naturalista festő öröme, derült, világos színekben, nem aprózó előadással, hanem összefoglalóbban, egyszerűen.

E több mint húszesztendős dátumot mutató kép közvetlen szomszédságában újabb, más karakterű, vagy most készülő képek sorakoznak s közülök meg kell említenünk egy kompozíciós hármas képet. Részben azért is, mert nem fog kiállításra kerülni, hanem egyenest odajut, aminek a némi szemmeltartásával formálódott. A Jendrássik-féle klinika valamelyik termének falát fogja díszíteni, s az orvostudomány ókorát, középkorát és modern idejét akarja mintegy illusztrálni. Anélkül azonban, hogy úgynevezett szimbolikus festmény volna. Három piktorilag kifejezhető jelenetet mutat. Az egyiken Hippokrates, az ókor tudós orvosának megtestesítője, a mai orvosok nagy őse „konzultál", a másikon egy feketeruhás alak fogja egy sárga bársonyban pompázó delnő pulzusát, különös színű folyadékot tartva magasra. Ez volna a középkor orvosa. A harmadik s méretre legnagyobb képen pedig egy modern klinika terme van előttünk, formás, fekvő női testtel s körülötte figyelő orvosok, maga Jendrássik egyetemi professzor, asszisztenseivel. Mindenesetre, igazi elemében ott lesz, ahová terveződött, fönt a klinika falán. Érdekessége s egyik értéke az is, hogy ez utóbbin az orvosfejek egyben mind hű és jellemző portrék.

Jendrássik Jenő művei közt, mint már említettük, találni zsánerszerű képeket, főleg fejlődésének első idejéből. Annak a festésnek azonban, amit zsánerfestés alatt értünk, tipikus képviselője gyanánt nem tekinthető. Amit ily cím alatt festett, annak kétségtelenül van zsáner íze, de nem hangsúlyozottan az. Illetve, tisztán festői eszközökkel akar kifejeződni, s festői értékekben jelentkezik. Hiányzik belőle az, ami ez irány legjobb embereinek festői talentumát végérvényesen nem tudta elnyomni

ugyan, de általában az egész irány ballasztja. A librettóból, ez eszmei, irodalmi tartalomból való kiindulás és eszerint való dolgozás. Szóval nem viszi keresztül szigorúan a zsánerprogrammot, ami akkoriban oly akciók keresésében nyilvánult, amelyeknek az ábrázolt jeleneten kívül egyéb fejezeteik is vannak. Multjuk és jövőjük, még pedig oly multjuk, aminek az ismerete a néző számára szinte elkerülhetetlenül szükséges, hogy a képet zavartalanul élvezze. Ily értelemben tehát nem zsánerfestő. Ami nála zsáner, az egy-egy átlátszó helyzetből rögtön érthető piktura. Rendszerint gyöngéd, lirikus érzésből kialakuló momentum, ami úgy amint van, nem vár bő szövegmagyarázatra.

Ily természetű dolgai mellett, Jendrássik Jenő gyerekportréjain, valamint tájképein, ami első sorban szembeötlő, az a színek szerepe iránt való fogékonyság Első sorban ez az, ami érdekli, amit mint festői elemet kiemel. Aminek gyerekportréjain bizonyos dekoratív íze van, tájképein pedig finom, enyhe tónusokban csendül össze.

Művészi nézeteit illetőleg, Jendrássik Jenő egyébként maga is tett számunkra egy rövid közlést. Amit, mivelhogy jellemzőnek tartjuk, alább adunk. A művész e sorai:

„Nem szeretem a teoretizálást a festészetről, nem szeretem az elvek szerint való festést. Ha az első ilyenféle művek érdekesek is lehetnek, csakhamar okvetlenül modorra vezetnek. A festésnek az érzésből, még pedig öntudatlan érzésből kell fakadnia, nem hidegen kieszelt elvekből. Azért különös az előttem, ha egy művész hirtelen teljesen megváltozik, mert valami más művet látott. Persze az egész fiatal festőkkel kivételt teszek. Azok megindulnak a mesterük iskolájával és csak azután találják meg önmagukat.

Ezzel azonban nem azt akarom mondani, hogy nem voltam és nem vagyok lelkes barátja az újabb és még újabb irányoknak. Sőt iparkodom is azt, ami azokból egyéniségemnek megfelel, ami vérré tud bennem válni, magamba felszívni. Különben mindenféle irányban szeretem az őszinteségből, a művészet szeretetéből fakadó műveket, amelyek a festészet igazi lényegének megfelelnek, vagyis semmiféle más művészettel, beleértve az irodalmat is, vagy pláne tudománnyal, ki nem fejezhetők.

Azt hiszem, föltétlenül szem előtt kell tartani az olajfesték anyagát. Mostanában gyakran látunk képeket, amelyeknél felkiáltunk, hogy mily szép szőnyeget, gobelint lehetne utánuk szőni, vagy mennyivel szebbek volnának üvegből, mozaikból kirakva. Ezeket a műveket igen értékes és érdekes tervrajzoknak, festményeknek tartom, de semmiesetre sem önálló képeknek."

Jendrássik Jenő ma java korában lévő művész. Ötvenharmadik évében van. Született Budapesten, 1860-ban.

Itt, a fővárosban először jogot tanult. Biografiájából tehát hiányzik ez a kezdet, hogy már gyermekkorában tanujelét adta annak, hogy festő lesz. Az a miliő, amelyben nevelkedett — apja neves orvosprofesszor volt — finom megértője volt ugyan a művészeteknek, de Jendrassik, jogászkodása idején még gondolni se mert komolyan arra, hogy az élethivatások közül a festést válassza magáénak. Nem ismert hús- és vérből való művészt, s mint maga mondotta: azt hitte, hogy ezek úgy lépnek bele a világba, azzal a készséggel, mint ahogy látni őket a képtárak falain. Rajzolt, festett ugyan, passzióval és sokat. Eljárt az Országos Képtárba, ahol kopirozgatott. Egy Murillo-fej másolata, első a jogász időből, ma is megvan. Aki, figyelmezteti, hogy szentelje magát egészen a pikturának, s korrigál is dolgaiban: az első művész, akit személyesen ismert, Spányi Béla.

Jendrássik első útja Münchenbe visz, ahol Löfftz tanítványa s ahol négy évig marad. Majd Párisba megy (1886), ahol egy évet tölt studiumokkal, Morot mellett. Münchenben a nyolcvanas évek közepén, már plein-air dolgokkal próbálkozik, amelyek akkor a „spenót" jelzőt érdemelték ki, persze nem mint dicséretet, holott a későbbi, mai plein-air effektusokhoz képest enyhe és szelid dolgok.

Először a Képzőművészeti Társulat régi műcsarnokában állított ki, 1884-ben. Párisi studiumok után, ahol Bastien-Lepage érdekli leginkább, érte lelkesedik, s hatása érezhető is művein: „Az özvegy" című képével, meg-

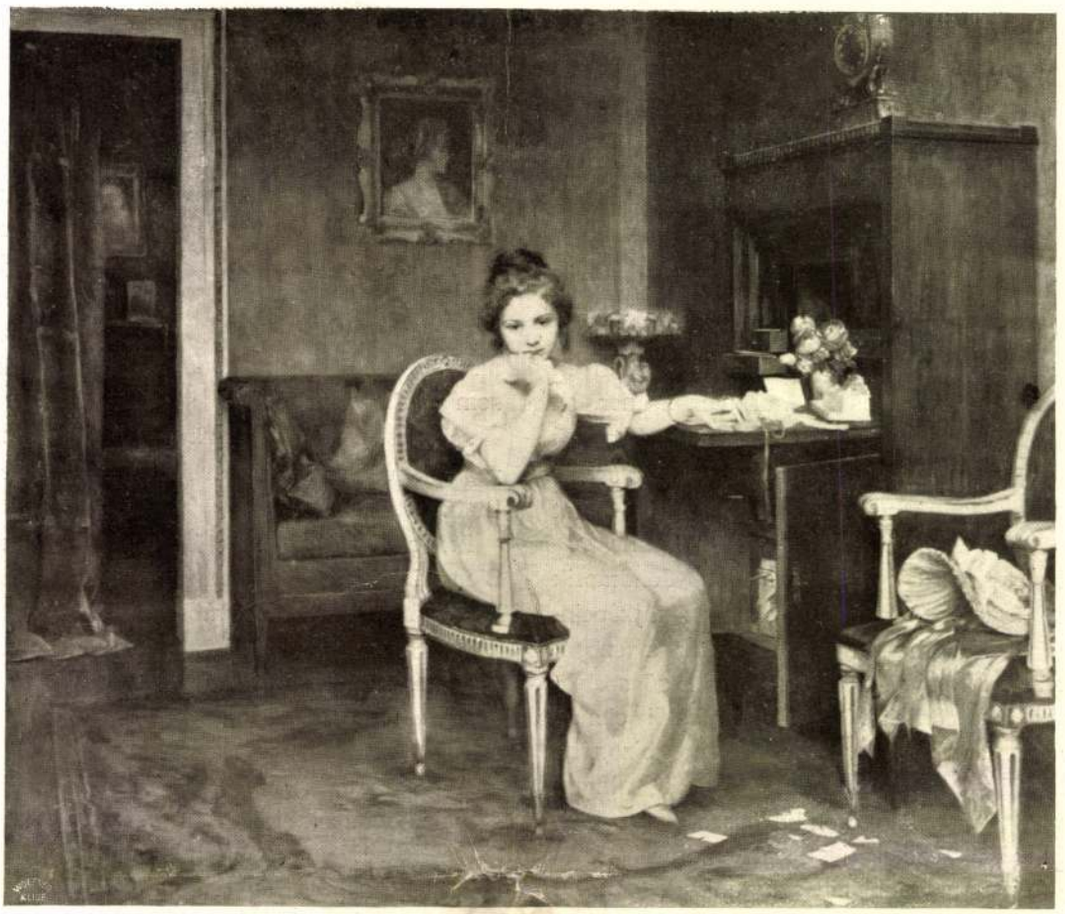

VÉGE
JENDRÁSSIK JENŐ FESTMÉNYE

A ZÖLDBEN
JENDRÁSSIK JENŐ FESTMENYE

kapja a Ráth-díjat, valamivel később pedig, „Vége" c. képével a Károlyi-díjat. 1898-ban egyébként megint tölt, már rövidebb tanulmányi időt, Párisban, Jean Paul Laurens iskolájában rajzolva.

Alig egy-két tárlatot leszámítva, állandóan a Műcsarnok kiállításain mutatkozik be festői munkássága, ahol a tárlatok rendezése körül, valamint a zsürizésben is régóta tevékeny részt vesz. S ebben a minőségben a festők csak nobilis tulajdonságokat, minden iránynyal szemben való liberális álláspontot jegyezhetnek fel róla.

Képei közül, az állam vásárlásai révén, a Szépművészeti Múzeum tulajdonában van három („Vége", „Misère", „Lidérc"), a király „Próba után" című képét vette meg, ami még az első munkái közül való, valamint a „Pásztorleány" és „Béküljünk ki" c. képeit. A millennium idején megkapja a Ferenc József lovagrendet, Rómában az olasz korona tiszti keresztjét, Párisban (1900) mention honorable-t. Egyetlen történelmi képe, amit festett, a millennium előtt készült „Erzsébet királyné Novigrád fogságában", amit néhai Firczák püspök vett meg. Eötvös Loránd báróról festett arcképe a kultuszminisztériumban van. Báró Korányi arcképe a róla nevezett klinikán, gyerekportraitjai közül pedig fölemlítjük a következő helyeken lévőket: Gróf Teleki Tibor, báró Kohner Adolf, gróf Hadik Barkóczy Endre, gróf Károlyi Alajos, báró Madarassy Beck stb.

CHRONIQUEUR

GYERMEK-ARCKÉP
JENDRÁSSIK JENŐ FESTMÉNYE

A SEMMI ESZTÉTIKÁJA

A semmiről való érzésünkben kétségkívül van valami esztétikum: mikor a semmit átéljük, van valami esztétikai érzésünk. A semmi átélésének szerkezetében valami rejlik, ami egyszersmind az esztétikai átélés szerkezetének is a kelléke.

Ezt az állítást számos tény igazolja. Igaz ugyan, hogy teljesen megsemmisülni és mégis élve maradni egyszerre nem tudunk, hogy tehát a semmit a maga végtelen minden-nélküliségében átélni nem tudjuk. De már az is közel van a semmi átéléséhez, ha elképzeljük, hogy megsemmisülünk. Ily módon eljutunk a Nirvana gondolatához, vagy a keresztény lemondáshoz, általában a vallásos, a másvilági rajongáshoz. Mindezeknek közfelfogás szerint gazdag esztétikai tartalmuk van, hacsak merőben fogalmilag éljük is át őket, ha nem is a fájdalmasat, az életuntat, hanem csak az objektív tényeket: az elporladást, az aszkéticizmust és a világtól való elszakadást, szóval az éterikusat éljük át bennük, tekintet nélkül arra, hogy az ilyen félhalál egyúttal fájdalmas is. Hogy maga a természetes halál eszméje, vagyis a halál elképzelése, is nagyrészt azért esztétikus, mert a végtelenben való elmerülést, az örök sötétséget jelenti, szintén több körülményből tünik ki. Így a halál művészi ábrázolásának módjaiból, melyek tudniillik éppen a végtelenség, az örök sötétség stb. motivumait szokták kiemelni; továbbá abból, hogy milyen boldog megnyugvással tudnak némelyek a halál utáni állapotra, mint nyugalomra és zavartalanságra gondolni. Nyilvánvaló, hogy ez a megnyugvás, ez a „szelíd mosoly“ csak az esztétikai öröm csalódása lehet, hiszen semmiféle praktikus életösztön nem vihet oda, hogy feláldozza a legnagyobb örömet: az életet kisebb örömök hiányáért, vagy hogy még oly nagy fájdalmak elől a legnagyobb fájdalomhoz: a halálhoz akarjon menekülni.

Ámde sokkal gyakorlatibb esetekben is kézen fekvő a semmi esztétikai tartalma. A sötétség, a némaság, a mozdulatlanság, a csend, az ür stb. stb. mind olyan jelenségek, melyek a teljes semmihez igen hasonlítanak, részleges semmik és emellett azonnal valami esztétikai hangulat felé sodorják az embert. Hasonlóképen az unalom, a lustaság és a rokon jelenségek egész nagy csoportja. Általában, ha megfigyeljük magunkat, azt mondhatjuk, hogy amint lelkünket a semmi átélésére csak beállítani is kezdjük, amint az elpihenés, az odaengedés, az elalvás lelki attitude-jébe próbálunk burkolózni, amint árnyékot suhantatunk végig magunkon — azonnal az esztétikumra is be vagyunk állítva, az esztétikai

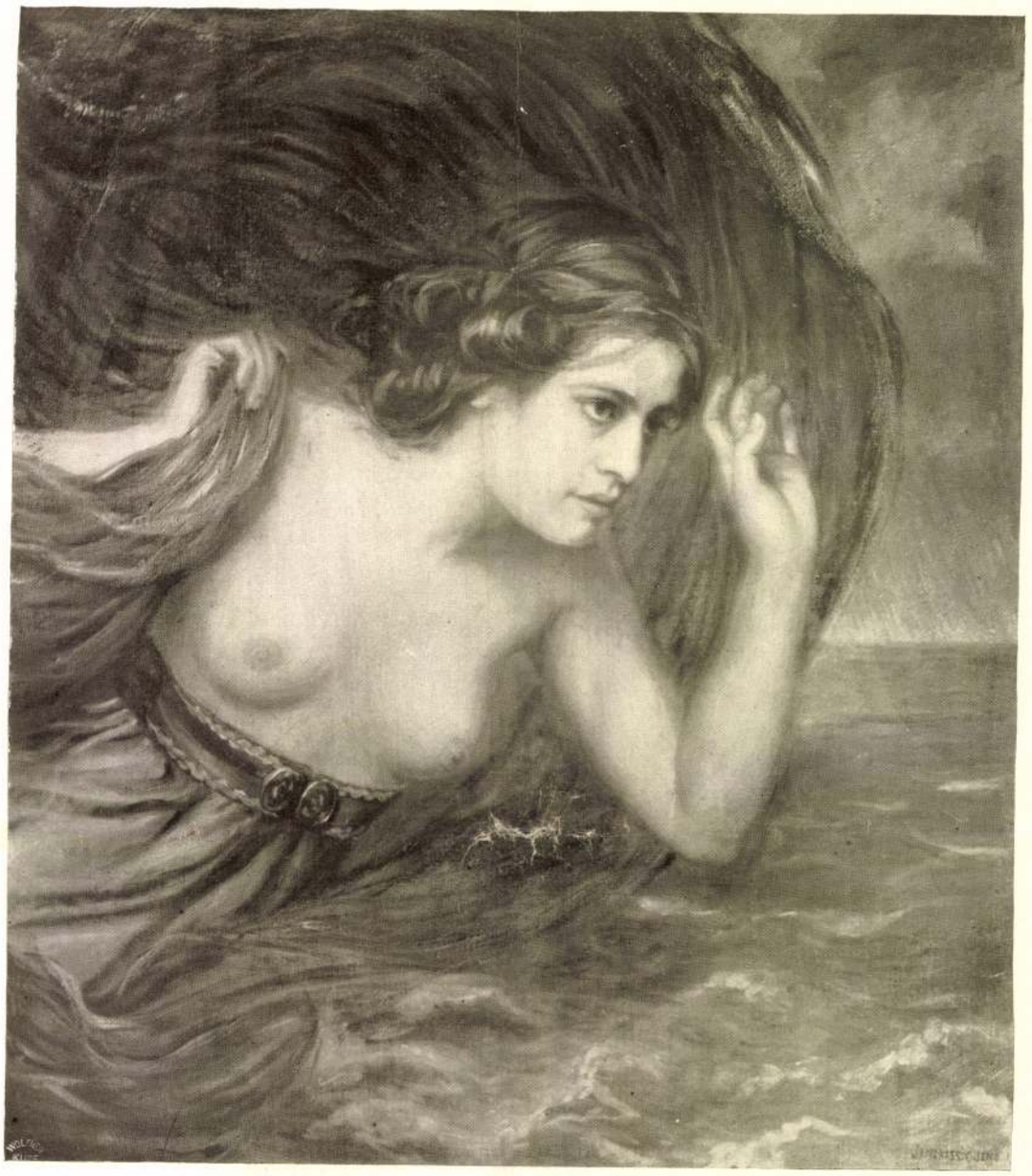

VIHAR
JENDRÁSSIK JENŐ FESTMÉNYE

TANULMÁNY
JENDRÁSSIK JENŐ RAJZA

átélés attitudeje is felmerült bennünk, az esztétikai örömök húrján is megpendül egy hang.

Nézzük már most kissé közelebbről, hogy mi történik bennünk, mikor a semmit éljük át, milyen a semmi-átélések pontosabb szerkezete?

Mindenekelőtt nem úgy áll a dolog, hogy a semmi merő negativum volna: a valami hiánya. Pl. a semmi-piros vagy a semmi-kék többet jelent, mint azt, hogy nincs előttünk semmi piros vagy semmi kék. A legtipikusabb semmi-átélés a mély alvás, amelyről Verworn[1] azt mondja, hogy erőgyűjtésből, restituálásból, az elhasznált erők pótlásából, asszimilációból áll. Pikler Gyula az éberségi erőről szóló legújabb tanulmányaiban ezt úgy formulázza, hogy az „ébrenlét egy szubstanciába kerül, melyet alvás közben halmozunk föl."[2] Vagyis: a semmi-átélés egy pozitiv folyamatot is jelent, t. i. a restituálást. Ha pusztán a valami megszüntetésével a régi állapotot ismét vissza lehetne állítani — mondja Pikler —, akkor nem kellene sohasem erőt gyűjteni, akkor nem lenne szükséges pihenés.

Már most, ha a restituáló folyamatokat a valami átélés folyamataihoz kontrer folyamatoknak képzeljük el, akkor következik, hogy két valami-átélésnek megfelelő két semmi-átélés a megfelelő kontrer folyamatokból áll. Pl. ha előttünk volt egy piros és egy kék lap s ha ezeket most elvesszük, úgy hogy nincs előttünk semmi — akkor a megfelelő semmi-piros és semmi-kék folyamatok fognak bennünk lejátszódni.

Csakhogy bármennyire „megfelelői" legyenek is egyébként ezek a semmi-átélésekkel kapcsolatos folyamatok a valami-átélésekkel kapcsolatos folyamatoknak (a semmi-piros és a semmi-kék a pirosnak és a kéknek), az előbbiek (t. i. a semmi-piros és a semmi-kék) között mégis más viszony van, mint az utóbbiak (a piros és a kék) között. Következik ez tulajdonképen a semmi és a valami fogalmainak a lényegéből, de kitünik a következő egyszerűbb analizisből is.

A pirosban átéljük a nem-zöldet, a nem-sárgát, a nem-hangot és így tovább, és mindez megvan a kék átélésében is. De a leglényegesebb, mert legintenzivebb folyamat a piros átélésében éppen a piros pozitív folyamata, amely mellett a többiek: a nem-zöld, a nem-sárga, a nem-hang stb. egészen a háttérben vesznek el, úgy hogy gyakorlatilag úgyszólván jelen sincsenek. Azonban éppen ez a pozitiv piros-folyamat az, amely hiányzik a kék átéléséből, hiszen emebben a nem-piros foglaltatik, viszont ami a kék átélésében a legintenzívebb folyamat, t. i. a kék folyamata, az a piros átélésében nincs meg. Igy tehát a két különböző valami-átélésben, a piros- és a kék-átélésben, vannak ugyan közös folyamatok, de lényegileg, éppen a legintenzívebben szereplő folyamatok tekintetében, ezek a valami-folyamatok és ezek a valami-átélések mégis igen heterogének.

Hogyan áll már most a dolog a semmi-átélésekre vonatkozólag? Ha elvesszük szemünk elől a pirosat és a kéket, keletkezik a semmi piros és a semmi-kék. Ez a két semmi érzéklet nyilván nem teljesen azonos, érezni, hogy más-más valami szünt meg és más-más szervezeti rész restituálódik általuk: egyik esetben a piros, illetve az ennek átélésére felhasznált szerv, másik esetben a kék, illetve az ennek átélésére felhasznált szerv. A leglényegesebb, mert a legintenzivebb a két semmi-átélésben azonban mégis az, hogy, tekintet nélkül az előzményekre, most nincs jelen semmi és éppen ez az érzékleti tartalom a két semmi-átélésben egyformán megvan, azonos. Tehát a semmi-átélések, ha nem is teljesen, de lényegileg azonos folyamatokból állanak, egységes, homogén átélések.

Ami igaz a piros és a kék lapok elvétele a piros és a kék valami megszünése esetében, az igaz, bármilyen valami szünik is meg, bármilyen semmi jön is létre. Amint valahol valamilyen semmi-átélés támad bennünk, vagy csak próbáljuk is magunkat ilyennek átadni, azonnal érezzük, hogy egységes, homogén világ vesz körül, mint az éjszaka, vagy mint valami nyugodtan nyaldosó nagy sötét víz.

A különböző valami-átélések és a megfelelő semmi-átélések tehát abban különböz-

[1] Die Mechanik des Geisteslebens 82—84. l.

[2] Huszadik Század, 1913 január, 13. lap.

nek, hogy az előbbiek természetüknél fogva heterogének, az utóbbiak homogének. Más szavakkal: a semmi-átélések nem általában a valami-átélésekkel aequivalensek, hanem csak bizonyos valami-átélésekkel, azokkal tudniillik, amelyek úgy jönnek létre, hogy azonos valamiket élünk át. Mikor a két különböző valamit, a pirost, meg a kéket egymás mellett átéljük, nem mondhatjuk, hogy ebben az átélésben, kizárólag így, természetes szerkezeténél fogva, minden hozzáadás nélkül volna valami különösebb esztétikum. A megfelelő semmi-átélésekben azonban van. Minthogy a semmi átélések megkülönböztető jegye a homogenitás, kell, hogy ez adja az esztétikumot. A valami-átélésekben ugyanezt úgy idézzük elő, ha azonos valami-folyamatokat keltünk. Pl. a piros mellé nem a kéket, hanem a rózsát állítjuk. A semmi esztétikája ezen a ponton szolgáltat alapvető, általános tanulságokat a valami esztétikájára vonatkozólag. Az eredmény, amelyre jutottunk, valóban megegyezik azzal a régebbi felfogásunkkal, hogy az alapvető esztétikai jelenség az azonos átélések halmozódása, „egységes életállapotunk kiterjedése", melynek típusa a hasonlít.[1]

Noha a semmi a maga tisztaságában a halált vagy az eszméletlenséget jelenti s ennélfogva a semmi esztétikája az eleven érzések esztétikájához legföljebb csak következtetési alap lehetne, mégis a semmi esztétikája egészen gyakorlati értékkel is bír, mert — mint már említettük — ha nem is az abszolut semmit, de parciális semmiket (mint suttogás, homály stb.) érzékelni is tudunk. Sőt — mint Pikler rámutat[2] — minden pillanatban átélünk számos semmit, mert minden pillanatban számos valami hiányzik a konkrét átélésből, egyszerre nem élünk át mindent, vagy más szavakkal: amely mértékben nem vagyunk ébren az ébrenlét legmagasabb fokáig, abban a mértékben ébrenlét alatt is alszunk.

Ilyképen a gyakorlati életben, nevezetesen a művészetekben, számos szépérzésünk a semmi átéléséből származik. Csak a tempólassításoknak, a szüneteknek és az ellentéteknek a szerepére akarunk ehelyütt utalni. Bizonyos, hogy ezek részben aláfestésre és kidomborításra szolgálnak, egyfelől úgy, hogy valami megelőzőhöz képest változást idéznek elő, tehát tudatossá teszik az átélést és intenzitását fokozzák, másfelől úgy, hogy a lassítások és a szünetek alatt kipihenjük magunkat, illetve az ellentét átélése közben a restituáló kontrer folyamatokat éljük át, miáltal erőt gyűjtünk és pl. szünet után a valami, a sötétséggel szemben a világosság stb. átélései sokkal hatásosabbak, valósággal fölráznak, mint az álomból való ébredés. De jelentősek a semmi-átélések — a most jellemzett, más átéléseket kidomborító hatásukon kívül — mint önmagukban is esztétikus, homogenitásuknál fogva esztétikumot tartalmazó átélések is. A csend, a sötét színek, az alkony, a méltóságteljesen kimért mozgás stb. sokszor éppen mint ilyenek szépek és tárgyai a művészetnek. Sőt mondhatjuk, hogy a semmi-átélések homogenitása akkor is érvényesül, amikor tulajdonképen valami-átéléseink vannak, mert hiszen — mint láttuk — ha valamit éltünk is át, ugyanakkor számos semmi-átélésünk is van, tehát annál homogénebbek a valami-átélések, minél nagyobb homogén semmitömeg veszi őket körül, mint a kiálló szigetet a tenger. Közönséges példa erre, hogy éjjel egyes tárgyak (házak, fák stb.) rendkívül szépek és bizonyos kivételektől (pl. művészi építmények) eltekintve szebbek, mint nappal, aminek egyik oka az is, hogy az éjszaka csöndjétől, feketeségétől, semmijétől átfogva éljük át őket.

Amint a semmi-átélés szerkezetében van valami esztétikum, úgy az esztétikai átélés is bizonyos tekintetben a semmi érzetét kelti. Az esztétikai gyönyörködés sohasem a legyőzés, a munka, a nagy erőmegfeszítés állapota, inkább elmerülés, magát odaengedés és ez a passzivitása rokon a semmit átélőnek féligalvó állapotával. Amennyiben azt mondtuk a szépérzésről, hogy azonos folyamatok halmozódásából származik s egy állapoton belül fejlődik ki: ismét olyan jellemvonáshoz jutottunk, amely hasonlít a semmi-érzés ho-

[1] L. Bevezetés a biológiai esztétikába c. könyvemben 29. és köv. lapok.

[2] Huszadik Század, 1912 november-december, 488 l.

A KOSZORÚ
JENDRÁSSIK JENŐ RAJZA

SZOMORÚ PERCEK
JENDRÁSSIK JENŐ RAJZA

mogénitásához.[1] A semmit is akkor éljük át, ha mi sem változik bennünk, míg a szokatlan, a változatosság tüstént a valami érzését adja. A különbség az esztétikai átélés és a semmi-átélés között az, hogy amaz, bár a folyamatok azonosságát tételezi föl, nagyon intenzív, míg a semmi-átélés, azáltal, hogy nem aktív és nem változatos, gyakran intenzitás szempontjából is „semmi", üres, alacsonyrendű. Azért azok a semmi-átélések esnek legközelebb esztétikai átéléseinkhez, amelyek bizonyos oknál fogva intenzívek, pl. a nyomasztó csönd, a végtelen róna stb. átélései.

A semmi-átélések homogénitásán kívül egy másik érdekes és fontos ok, amelynél fogva az ilyen átélések szerkezetében valami esztétikumot érzünk rejleni, a következő. A semmi átélése azonos a restituálódással, a részleges alvással, ennélfogva mikor a semmit átéljük, akkor tulajdonképen pihenünk, a külvilággal való küzdelemben szünet áll be, a helyreállás folyamatai automatikusan és zavartalanul folynak le, az önfenntartás ökonomikus tendenciája tehát a szó legszorosabb értelmében igen kevéssé éber: nem lévén rá szükség, kevésbbé van jelen, mint egyébként. Már most előáll egy jelenség, amelyet mindig konstatálni lehet, valahányszor ökonomikus természetünk valamilyen oknál fogva háttérbe szorul, t. i. az, hogy ugyanekkor tüstént esztétikai természetünk nyomul előtérbe, hajlandók vagyunk a világot esztétikai szempontból átélni, hajlamosak vagyunk esztétikai átélésekre. Így a színházban, vagy mikor könyvet olvasunk és a mások sorsát átéljük: tudva azt, hogy mindez csak mások sorsa, számunkra csak mese, igen hajlandók vagyunk a mások sorsát esztétikailag átélni. Bármilyen szuggesztive hasson is ránk a cselekmény, vagyis bármennyire veleéljünk is a hőssel, az, hogy a tragédiában a nagy fájdalomnak oly teljesen át tudjuk magunkat adni, éppen abból származik, hogy mégsem a valóságban a magunk fájdalmáról van szó, hiszen a valóságban a fájdalommal szemben sokkal józanabbak és kicsinyesebbek vagyunk. Azért vannak a színházban súlyos tragédiák és esztétikai élmények, a valóságban ökonomikus alkalmazkodások. Máskor az ökonomikus akarás gyöngeségből vagy exaltáltságból szorul háttérbe, gyöngeségből vagy exaltáltságból lovaljuk bele magunkat a fájdalmas életbe, hagyjuk el magunkat a fájdalomban, ahelyett hogy „egészséges életösztönnel" menekülni akarnánk belőle. De az ilyen fájdalmas élet is szép („sírva vigadás"), éppen mert a tehetetlen és beteg ökonomikus tendencia helyett az esztétikai természetünk éli ki magát. Mikor tehát a semmit átéljük és ezáltal — mint láttuk — az életünk ökonomikus oldala elpihen, automatikusan az esztétikai hangulat támad föl bennünk.

A mondottakból következik, hogy az olyan semmi átélésekben, amelyek fájdalmasak is, mint a már említett Nirvana, lemondás és vallásos rajongás átéléseiben, ha nemcsak az objektiv tényt: a semmit éljük át, hanem — exaltáltságból, gyöngeségből stb. — még a velejáró fájdalomnak is átadjuk magunkat, az élet önfenntartó háborgása tehát két okból is elcsendesedett bennünk, különösen intenzíven éljük át az esztétikumot. A halálos semminek, a megsemmisülésnek innét származik a fájdalmas és éppen ezért különösen nagy esztétikai boldogsága.

SCHILLER OTTÓ

[1] Az esztétikai átélés passzivitására és egységességére számos példát hozok fel idézett könyvemben.

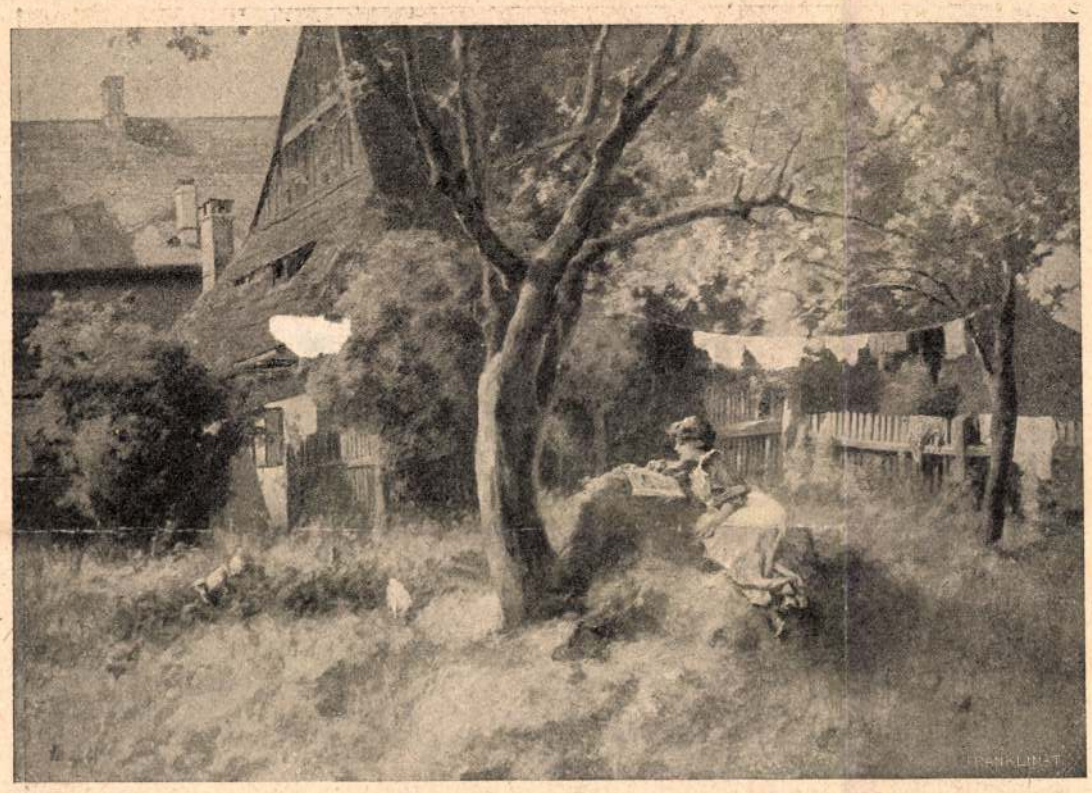

Neogrády Antal: Vakáczión.

valamit a kamarából: «Na, fiúk, találtam a sarokban egy körtét. Biztosan elgurult, mikor felraktuk a polczra.» A multkor meg szőlőt hozott le a padlásról. Azt mondta, hogy a gerendán maradt, a sötétben. Eldugta, biztosan tudom. Mindig dugdos valamit: nekünk gyümölcsöt, az apának meg sajtot. Nálatok ezt nem csinálják?

— Nem, — szólt szomorúan Gyurka, — mindig minket küldenek ki a kamarába. Ez a két alma volt még, én láttam. Különben kihoztam volna, mikor zsirért mentem. Hanem a szőlőben betettem a pajtába egy kosár oláhpiros, meg czigányalmát, mikor szüret után kint voltam. Szőlőt kerestem a hegyen. Aztán Piros, meg fekete almák, van közte egy pár kálvinalma is. Mind ott rothad.

A másik fiúnak hirtelen megcsillant a szeme.

— Te Gyurka, — mondta bátran, — mondok valamit. Menjünk ki az almáért.

— Most — ijedt meg az ajánlatra Gyurka, — ebben a hidegben?

Önkéntelenül az ablakra néztek, a melynek üvegét jégvirág tarkította. Az udvaron magasan állott a hó s a háztetőről jégcsap ereszkedett az ablak elé. Összeborzongtak. A hegyek zugaiból kiemelkedő rémek szállották meg a bútorokat s fagyosan néztek szembe a két fiúval. De csak egy pillanatig.

— Ne féli, — biztatta Miska a másikat, — jókor juk, hogy mi nálunk voltunk. Gyere, menjünk. Hátha találunk még valami mást is.

Kis bundáikat magukra szedték, a konyhaajtót bezárták, a kulcsot felakasztották a nyújtó deszka háta megé. Senki se vette észre őket, szaporán lépdeltek a havas utczán keresztül, a mikor egy gyerek ütődött beléjük.

— Nini, Pápa Árpád, — szólt a Miska.

— Hát ti hova mentek? — kérdezte amaz.

— Hova, — mondta akadozva Miska, — hogy hova? Hát a vasuthoz. Igen, ott van hóeke, most érkezett, azt nézzük meg.

— Én is megyek, csak átszaladok a boltoshoz. Megvártok?

— Meg, ha sietszt, — hagyta helyben Miska.

A kis fiú elszaladt, Miska pedig megragadta Gyurka kezét:

— Most szaladjunk, hogy utól ne érjen. Csak nem viszszük magunkkal. Még az úton elkezdene sirni.

Nekiiramodtak. Kint voltak a város végén, a vasút mellett. Elkerülték a deszkarakásokat s mentek fölfelé a fehér ruhájú hegyre. Mögöttük emelkedett a nagytemplom vörös kupolája, a nap szikráztatta, ragyogtatta. A vasuti mozdonyok éles, hosszantartó fütytyöket eresztettek, mint mikor tolvajt kergetnek a rohanó utczagyerekek. Szép téli délután hideg ragyogása ült a városon és a hegyeken, csak a papok barna keresztje állt csodálkozva, mintha szemrehányóan mondaná: «Hol jártok itt gyerekek? Megengedte az anyátok? Én tudom, hogy szöktetek. Hát ilyen gyerekek vagytok?» Nem is mertek felmászni a hegytetőre, hanem sietve megkerülték a keresztet s lombtalan szilvások között haladtak a másik hegy felé. Hátra-hátra néztek, a mint egy-egy élesebb füttyöt hozott a sivító szél, s ilyenkor aranysugarakkal ékesítve nézett le rájuk a barna kereszt a kék égről. A sötét pajták mélyéből törpék és manók incselkedő szemeit látták megvillanni s lassankint a bátorság a csizmájukba szállott. A hóeste hegyoldalakon itt-ott egy-egy árva billeng lógott a szőlővesszőkön s a frissen hordott trágya gőzölgött a pajták mögött. Siettek, meggörnyedve taposták a havat s el-elállott a lélekzetük. Hallgatag villák csukott ablakszemei

hangulatú tájképe erejének teljében mutatja a mestert.

Jeles alkotásokkal szerepelnek az alakfestők közül Jendrassik, Skutezky Döme, Spányik Kornél, Neogrády Antal, Tull Ödön, Vajda Zsigmond, Boruth, Góth, Knopp Imre, Komáromi Kacz Endre, Herrer Caezár.

A tájfestészet gazdagon van képviselve. Báró Mednyánszky László borongós hangulatú alkotásai első sorban kötik le érdeklődésünket. Az ő chromatica skálában tartott szinakkordjai mint transzponált harmoniák nyújtanak élvezetes tanulmányt a műértőnek. Gazdagon van képviselve Bosznay, kitünően Nádler Róbert és Spányi Béla, igaz hatású közvetlen dolgokkal Markó Ernő, Pörge Gergely, Mendlik Oszkár, Edvi Illés Aladár; Bruck Lajos, Bruck Miksa, Bruck Hermina, Déry Béla és Basch Árpád egyaránt tartják a már elért művészi magas szinvonalat.

A szobrászok közül Róna József csoportja, «József és Putifárné», mint mesteri alkotás vivja ki az elismerést.

Kiválóan vannak képviselve kitünő alkotásokkal Holló Barnabás, Telcs Ede, Markup, Istók, Szentgyörgyi, özv. Fadrusz Jánosné, Vas és Moiret.

A Könyves Kálmán sokszorosítása.

Jendrassik Jenő: Tanácskozás.

AZ ELSŐ FAGY.

Elbeszélés. — Irta **Szűts Dezső.**

Két gyerek ült a meleg szobában és suttogott. A fekete azt mondta a fehérképünek:

— Almát kellene sütni.

— Hol? — kérdezte az.

— Itt a kemenczén. Olyan puha lesz, mint a vaj s furcsa az íze. Finom. Eredj, kérj a mamától.

— De nem ad, — szabódott a másik.

— Dehogy nem, csak mondd, hogy nekem kell. A Miskának. Mindjárt ad. Engem szeret. Eredj, aztán megsütjük. Na menj, ne légy olyan mamlasz, Gyurka.

Ez tétovázva indult az ajtónak. Hirtelen lépések hallatszottak, az ajtó kinyilt s meg-

— Ha volna alma, a Miska szeretne egyet... vagy kettőt...

— Nem nyughattok attól a pár almától, — szólt haragosan a mama, — hát majd jó volna, ha lenne. Hol van még a tavasz, meg a nyár, de nem én bánom meg.

Kiment s hallatszott, a mint a kamarának ajtaja csikorgott s hüvösség vette körül, a mint almáról a nyárig. Most pedig megyek a szomszédba, vigyázzatok, hogy be ne jöjjön valaki.

A két fiú nagy gyönyörüséggel megsütötte az almákat a kemenczén s megette. Azután nagyot sóhajtott a Gyurka:

— Most már nem lesz több. Pedig milyen hosszú a tél. Mindig azt az aszalt szilvát kell enni.

dekorativ festés választja el. A kettő közt: tartalom elbeszélésére törekszik. Humort szólaltat meg, sőt néha még pátoszt is az állatképeiben.

Jogot az érzelgésre! Ez a követelés szólal meg Jendrássik Jenő reálisztikus képeiben. Jogot az érzelgésre a reálizmus számára! Fölvilágosítást azoknak, akik azt hitték, hogy ez a jog csakis a romantizmusé! A reálizmus a deklamációról sem tudott lemondani és be-becsempészte a maga festésébe, a szentimentálizmust pedig még úgy sem engedi át egészen a multnak. Nem enged elkallódni semminemű jogot sem. És Jendrássik hűséges őre ennek a jognak. Tudja ennek a jogőrzésnek mesteri fortélyait. A helyzet érzékenysége a maga valóságában ábrázolandó: ez a reálisztikus szentimentálizmus törvénye. Valamelyes erőszakoskodással rája fogható, hogy tulajdonképpen megfelel Goncourtnak a művészi naturálizmusról kifejtett tételének. Hiszen az a szentimentális helyzet valóságos helyzet, ha tehát valóságosan ábrázoltatik: készen van a reálisztikus szentimentálizmus. De Jendrássik meggyőződött róla, hogy az érzelgés ábrázolása nem beszédes, ha csakis tárgyilagos; és megérezte, hogy a személytelen tárgyilagosság beszédessége nem művészi beszédesség. Kellett, hogy az érzelgés eluralkodjon az ő szubjektivitásán is. Kellett, hogy maga az ábrázolás is érzelgős legyen. Azzá lett tehát a színezése. Ellágyult színei szelíd fájdalmas harmoniába olvadtak. Vagy pedig izgalmas pirosas, szomorún violaszín tónus ömlik el a képein. És Jendrássik, ha állhatatos marad az érzelgéshez való jog érvényesítésében, rá fog térni az új ideálizmus útjára. Hiszen a reálizmus azzal a joggal nem tud élni, az új ideálizmus pedig átformálja, jóságosságából kivetkőzteti, mámorrá mélyíti. Benne az érzelgés a fájdalomban való kéjelgéssé lesz. Perverz gyönyörűséggé. Csakhogy ezt a festők nem a valóságról való tudásukkal szokták kifejezni. Ennek a perverzitásnak a stilizáltság a megszólalása, formája. A raffinált egyszerűség vagy a buja polychromia, vagy a képnek sejtelmes vonalritmusba szorítása. Jendrássik ma még nagyon-nagyon messze van ettől a festéstől, de mintha egyik-másik újabb képében az érzélgésre való jognak ilyen érvényesítésére vágyakozna!

Ennek a jognak meggyőződéses hívei közé tartozott valamikor Knopp Imre is. Ő is a reálisztikus kifejezés és a megható valóság összeboronálója volt. És ő is kénytelen volt a kettőt egymáshoz hangolni. Amitől amaz ellágyult, emez pedig higgadttá lett. A kifejezés reálisztikája hangulatos valószínűséggé lett, a megható valóság pedig józan elrendezettséggé. Vallásos tárgyú képein nyilvánul leginkább ez az eltolódás. Ez az eltolódás volt az oka annak, hogy ennek az első sorban meghatásra törekvő festőnek vallásos képei ellen azt az ellenvetést tették, hogy józanok. Nem a reálisztikájuk, hanem érzésbeli matériájuk keltette ezt a hatást. Ma Knopp Imre a színötletességgel próbálkozik meg. Az ő erősen meggyőződéses volta nem engedi meg neki, hogy egyszerűen ide vagy amoda pártoljon. Kutat, kisérletez, kapacitálja a meggyőződését. Így festette érdekes esti képeit, a várost éjszakai világításban, az utcai életet mint fényreflexek összetételét. Csakhogy ezekben a tisztán színötletes képeiben sem hódol meg a színfolt követelőzése előtt. Valóságról való erős tudása ellene szegül az impresszióknak; akkor, amikor éppen ezeket keresi. A színötletnek nem tudja magát egészen odaadni: föloldatja, mint valami maró savval, a dolgokról való tudásával. Pedig színezése kezdet óta, még azokban a higgadtan szentimentális elbeszéléseiben is, erélyes harmoniákra törekszik. A fakó háttérnek és egy-egy erősebb tónusnak harmonizálására. Ettől a törekvéstől polgárjogot szerzett abban a polgáriasult modernségben, amely, mint említettem, a forradalom után szinte intézménynyé lett, és még iskolaiságnak alapjává is lehetett. Knopp Imrének színötletessége legszegettlenebbül a pasztelljeiben nyilvánul.

Az önnönmaga megismerésének tragikus áldozata volt Ipolyi Sándor. Az érzelgéstől nem tudott szabadulni, pedig fanatikus sóvárgással vágyakozott ki belőle. A legirgalmatlanabban gúnyolódott önmagán. Nemcsak a saját maga fölfogásán, hangulatain, hanem a barna tömény tónussal való küzdelmén. Ez az egy küzdelme volt valamelyest diadalmas. Hozzá tudott férkőzni a szinekhez, megpróbálkozhatott a színszimfoniával is. Hanem az ereje megtört, jóval előbb, mielőtt őt magát, a gyönge testű, de erős kritikájú művészt a halál letörte és véget vetett a megrendítő tragédiának. A tragikuma annak a megismerése volt, hogy a tehetsége még közel se viszi oda, ahová művészetről való tudása, művészetért való rajongása csábítgatta. Izgatott érdeklődéssel nézte az irányok és áramlatok egymásra torlódását és kétségbeesve látta, hogy a küzdelemben nem állhat be az elsők sorába. Ez a keserűség megrontotta még azt a pikturáját is, amely azelőtt nevet is, rangot is adott neki. Még legutoljára, a végét sejtvén, tanuságot akart tenni arról, hogy mégis tudott volna előre törtetni. Megkezdett egy képet, de nem fejezhette be. Félbenmaradtan került hagyatékának kiállításába. Olyan szinei más képen talán sohasem, seholsem voltak, mint ezen a csakis aláfestett, csakis a koncepció kezdetén maradt festményen.

ERDŐ MÉLYE

FESTETTE PAÁL LÁSZLÓ

ZICHY MIHÁLY: Illusztráczió Madách I. Az ember tragédiájához.

JENDRÁSSIK JENŐ: Misère.

Közlemények, Az O. M. Képtár. 1894re.

387. Jendrassik Jenő: Daisy.

2. Glatz Oszkár: Arcképcsoport.

217. Szenes Fülöp. arczképvázlat.

215. Jendrassik Jenő. avatás.

Műcsarnok 1898. tav.
nemzeti kiáll.

JENDRASSIK JENÖ
/1860-1919/

Aukción:

Jenö Jendrassik: Mädchen mit Hut.
Öl auf Leinw., 118x84 cm. Sign. und
dat.: 1911.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteilung
635. Kunstauktion, März 1982.
Kat. Nr. 388. S.65. Taf.56.

13. Kriesch Aladár. tanulm nyfej.

14. JENDRASSIK JENŐ. DINNYESZÜRETKOR.

Képzőműv. társ. 1897/98.
Téli kiáll.

Jendrassik Jenő

K

Vida

összehozta Lándor Tivadarral, aki akkor mint műkritikus tevékenykedett, s aki benső barátságban lévén Székely Bertalannal, kieszközölte, hogy Vida soronkívül vétessék fel a Képzőművészeti Főiskolába, ahol aztán megszerezte a rajztanári diplomát.

Bécsben töltött önkéntesi-szolgálata után (1907) növendéke lett Budapesten a Főiskolán a továbbképzőnek, ahol sokat dolgozott Olgyai Viktor grafikai osztályában is. Ebben az évben érte el első sikerét: 1908-ban önarcképét megvette a Szépművészeti muzeum, majd rövidesen, 1910-ben elnyerte a műcsarnok plakátpályázatának egyik díját. Képei a drezdai 1909), a velencei (1910), a római (1911)

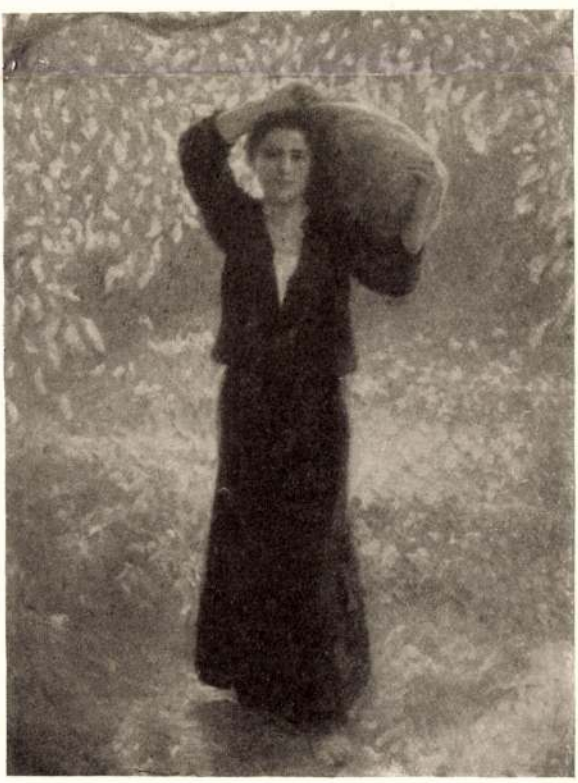

HAZAFELÉ
JENDRÁSSIK JENŐ
FESTMÉNYE

A MŰCSARNOK
TAVASZI
KIÁLLÍTÁSÁBÓL

Művészet

1915 i

megnyerte az Eszterházy-díjat, 1911-ben már megemlékezett, s megelőzőleg is közölt tőle grafikus munkát. 1884 ápr. 4-én született Marosvásárhelyen, ahol apja tekintélyes iparos. Ott járta a polgári iskola négy osztályát s az odavaló kollegiumban tette le az érettségit. Abban, hogy hamarosan művészpályára ment, része van Gulyás Károly rajztanárnak, aki 1902-ben került a marosvásárhelyi ref. kollegiumba, Gulyás rajztanfolyamára beiratkozott Vida is, s mivel a kollegium rajzterme még nem volt felszerelve: természet után akvarelleztetett vele az uj rajztanár gyümölcsöt, virágot. Gulyás

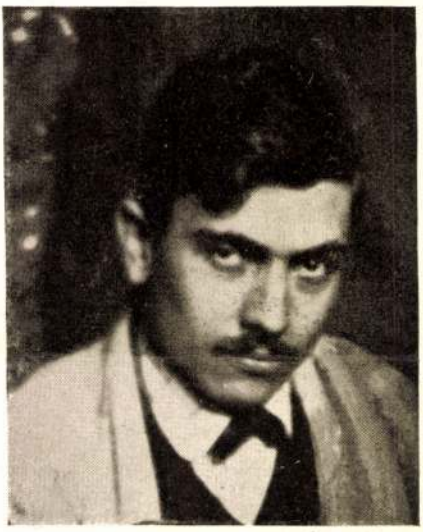

VIDA ÁRPÁD

Károly rögtön tisztában volt vele, hogy tanítványa nem mindennapi tehetség: meleg barátsággal s érdeklődve bíztatta. Utmutatása mellett az érettségi után következő vakációban is buzgón dolgozott a fiatal Vida, s Gulyás az eredményt látva, most már elő mert állni azzal a határozott propozicióval, hogy legjobb volna a fiut művészi pályára adni. Szülői, ismerősei ugyanis más pályára szánták, apja theológusnak, a polgármester városi hivatalnoknak. A lelkes rajztanárnak segítségére jött Petelei István, a jeles emlékű iró, s Vida Árpád most már felkerülhetett a fővárosba, a Képzőművészeti Főiskolába, ahol visszautasították. Véletlen folytán, a fiatal művészjelöltet azonban jó csillaga

1915.
JENDRÁSSIK JENŐ FESTMÉNYE

A MŰCSARNOK
TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

Művészet 1915. 445 l.

TÁNCOSNŐ
BURGHARDT REZSŐ
FESTMÉNYE

A MŰCSARNOK
TÉLI
KIÁLLÍTÁSÁBÓL

Jendrassik Jenő

11. SZÁM. 1915. 62. ÉVFOLYAM.

K

Vas. ujs. 1915. 17. l.

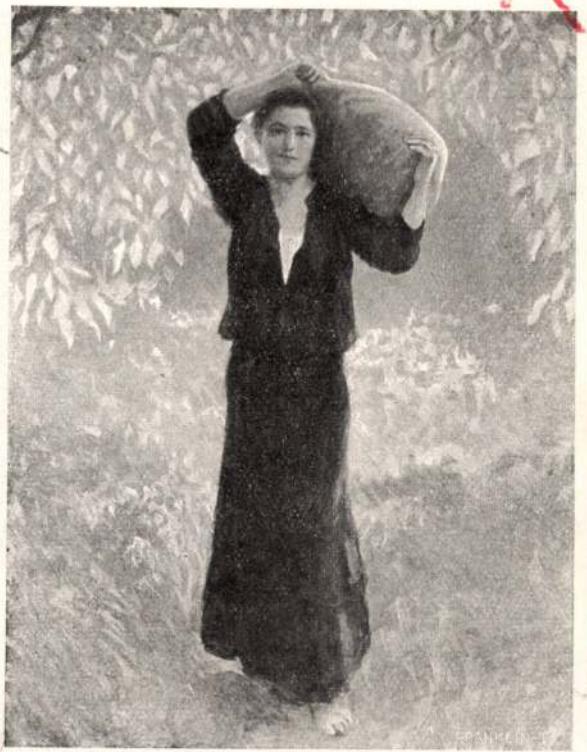

Jendrassik Jenő: Hazafelé.

Jendrassik Jenő

40 **Klammer Mariska.** Reggel. Olajf. Eladó.
41 **Bosznay István.** Rhen patak. Olajf. Eladó.
42 **Bosznay István.** Eső után. Olajf. Eladó.
43 **Edvi Illés Aladár.** Lovak. Olajf. Eladó.
44 **Bosznay István.** Perint patak. Olajf. Eladó.
45 **Bosznay István.** Ősi tölgyek. (Bikszád.) Olajf. Eladó.
46 **Nyilasy Sándor.** Csendélet. Olajf. Eladó.
*47 **Tull Ödön.** Mosóasszonyok. (Bretagne.) Vízf. Eladó.

III. TEREM.

48 **Pörge Gergely.** Rossz vásár. Olajf. Eladó.
49 **Pörge Gergely.** Hetivásár. Olajf. Eladó.
50 **Pörge Gergely.** Vásárrészlet. Olajf. Eladó.
51 **Skutezky Döme.** Mater dolorosa. Olajf. Eladó.
52 **Tull Ödön.** Tengeri fürdő. Olajf. Eladó.
53 **Góth Móric.** A cirkusz. Olajf. Eladó.
54 **Nagy Vilmos.** Tükör előtt. Olajf. Eladó.
*55 **Mednyánszky László báró.** Hegyek között. Olajf. Eladó.
56 **Góth Móric.** Góth Sárika. Olajf. Eladó.
57 **Nagy Vilmos.** Édes álom. Olajf. Eladó.
58 **Jendrássik Jenő.** B. D. kisasszony arcképe. Olajf. Magántulajdon.
59 **Jendrássik Jenő.** Az atelierben. Olajf. Eladó.
*60 **Jendrássik Jenő.** Rózsi. Olajf. Eladó.
61 **Jendrássik Jenő.** Várakozás. Olajf. Eladó.
62 **Jendrássik Jenő.** A levél. Olajf. Eladó.
63 **Spányik Cornél.** Apró hirdetések. Olajf. Eladó.
64 **Löschinger Hugó.** Európa elrablása. Olajf. Eladó.
65 **Udvary Géza.** A csók. Olajf. Eladó.
66 **Löschinger Hugó.** Lovak. Olajf. Eladó.

Képzőm. Társ. 1909. Tav
Kiáll. Cat.

67 **Spányik Cornél.** Mit is írjak? Olajf. Eladó.
68 **Kacziány Ödön.** Velence. Olajf. Eladó.
69 **Bachmann Károly.** Csendélet. Olajf. Eladó.
70 **Glatter Ármin.** Akt. Olajf. Eladó.
17 **Bachmann Károly.** Csendélet. Olajf. Eladó

IV. TEREM.

72 **Gerster Károly.** Érdekes könyv. Olajf.
78 **Pállya Celestin.** Vásári részlet. Olajf.
74 **Pállya Celestin.** Palotai menyecske. Olajf. Eladó.
75 **Pentelei Molnár** Almák. Olajf. Eladó.
76 **Góth Móric.** Rutén paraszt. Olajf. Eladó.
77 **Miesz Frigyes.** Tanulmány. Olajf. Eladó.
78 **Bruck Miksa.** Domboldal. Olajf. Eladó.
79 **Bruck Miksa.** Zborói háztipus. Olajf. Eladó.
80 **Góth Móric.** Öreg ember. Olajf. Eladó.
81 **Baranski E. László.** Téli gunyában. Olajf. Eladó.
82 **Vörös Ernő.** Mosogatás. Olajf. Eladó.
83 **Zombory Lajos.** Cséplés. Olajf. Eladó.
*84 **Dobai Székely Andor.** A ruhaszekrény. Olajf. Eladó.
*85 **Herrer Cézár.** A zongora mellett. Olajf. Eladó.
86 **Nyilasy Sándor.** Csendélet. Olajf. Eladó.
87 **Góth Móric.** Szeptember végén. Olajf. Eladó.
88 **Zombory Lajos.** Jéghordás. Olajf. Eladó.
89 **Zombory Lajos.** Jéghordás. Olajf. Eladó.
90 **Csók István.** Sokac udvar. Olajf. Eladó.
91 **Zombory Lajos.** Jéghordás. Olajf. Eladó.
92 **Zombory Lajos.** Jéghordás. Olajf. Eladó.
93 **Zombory Lajos.** Delelőn. Olajf. Eladó.
94 **Baditz Ottó.** Őszi szántás. Olajf. Eladó.

Jendrássik Jenő

411 Jendrássik Jenő: Dorka kisasszony arcképe.

Képzőm. Tan. 1910/11. tél
Kiáll. cat.

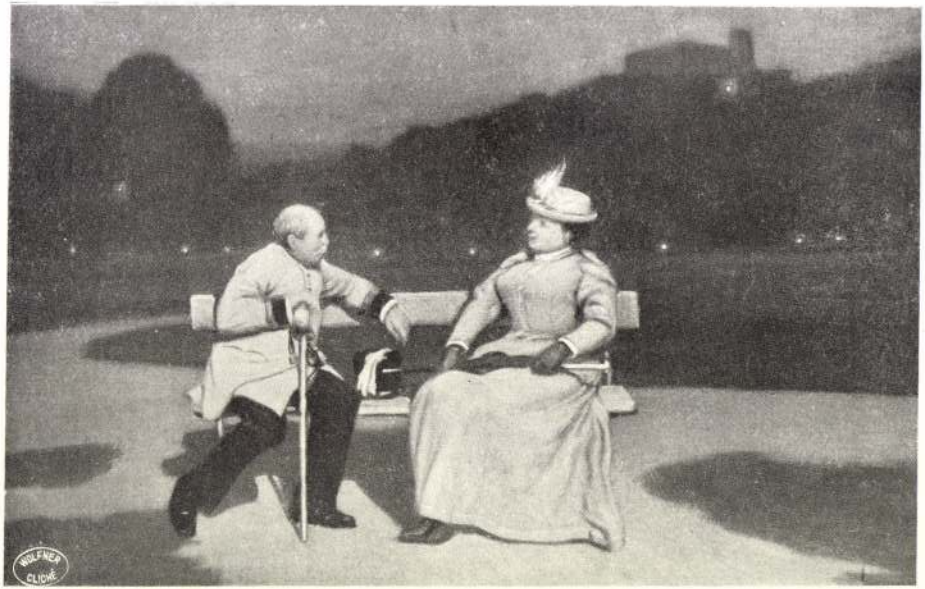

45 Kacziany Ödön: A veterán flirtel.

316 Jendrássik Jenö: A kis lusta.

192 Stein János: Aranykor.

Jendrássik Jenő

K

GERSTER KÁROLY.

81 Rossz hirek. Olajf. Eladó.

SZLÁNYI LAJOS.

82 Tavaszi ár. Olajf. Eladó.

JENDRÁSSIK JENŐ.

83 Terítés uzsonnára. Olajf. Eladó.

84 Babuska. Lukács-Perényi bárónő tulajdona. Olajf.

85 Falusi utca. Olajf. Eladó.

SZLÁNYI LAJOS.

86 Körmöcbányai részlet. Eladó.

JENDRÁSSIK JENŐ.

*87 Csöppike arcképe. Olajf. Magánt.

KLÉH JÁNOS.

88 Kertrészlet rózsákkal. Olajf. Eladó.

NYILASY SÁNDOR.

89 Hídon. Olajf. Eladó.

STETKA GYULA.

*90 Arckép (Dr. Berzeviczy Albert). Olajf. A magyar képviselőház tulajdona.

MÉRŐ ISTVÁN.

91 Muskátlik között. Olajf. Eladó.

GOTH MÓRIC.

92 Ruthén nő. Olajf. Eladó.

LÁSZLÓ FÜLÖP E.

*93 Bárczyné Luczenbacher Edit arcképe. Olajf. Magánt.

BÁNSÁGHI VINCZE.

94 Utca holdfényben. Olajf. Eladó.

KEMÉNYFFI JENŐ.

95 Az íróasztal mellett. Pastell. Eladó.

NYILASY SÁNDOR.

96 Napsütés. Olajf. Eladó.

Képzőm. Társ. 1912/13

Téli Kiáll. Szt.

RÉTI ISTVÁN.

97 Interieur. Olajf. Eladó.

VIDOVSZKY BÉLA.

*98 Hunyorék udvara. Olajf. Eladó.

KEMÉNYFFI JENŐ.

99 Padlásszoba. Pastell. Eladó.

BÁNSÁGHI VINCE.

100 Teherhajók a Szajnán. Olajf. Eladó.

JENDRÁSSIK JENŐ.

101 Erzsi. Olajf. Eladó.

DÉRY BÉLA.

102 Dán vizeken. Olajf. Eladó.

BOSZNAY ISTVÁN.

103 Gombás a Vág mellett. Olajf. Eladó.

DÉRY BÉLA.

104 Vihar után a Calais-csatornán. Olajf. Eladó.

MÁNYAI JÓZSEF.

105 Udvarrészlet Wachau. Olajf. Eladó.

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV.

106 Ökrös szekér. Olajf.

DÉRY BÉLA.

107 Warnow parti részlet. Olajf. Eladó.

IV. TEREM.

GÓTH MÓRIC.

108 Boglyák. Olajf. Eladó.

FARAGÓ GÉZA.

109 Borús hangulat. Olajf. Eladó.

Jendrassik Jenő

95. Jendrassik Jenö: A testvérek arcképe.

Műcsarnok 1908/9. téli
nemzeti kiáll.

146. Skuteczky Döme: Esti ima.

Győrben ébredt fel. Lázban, reszketve, éhesen. Alig tudott a vasuti kocsiból kiszállani. Itt már tudta az utat s nyomban elindult a város vége felé.

Közelgett az alkony, mire kiért a város végére. Egy fabódéban utolsó pénzén vett egy darabka kenyeret. Ezt rágicsálta a város végén, midőn utolérte őt egy szegény meszesember rossz gebéivel. Alig hallható hangon kérte a szegény embert, vigye magával Rábamikére. A szegény ember megengedte, hogy vele együtt mehessen a kocsi mellett.

Ez is valami volt. A lőcsbe megkapaszkodva vonszoltatta magát. Saját lábain már megállani sem tudott. Végre elveszté eszméletét s elterült a sárban. Utolsó szava ez volt:

— Édes anyám!

* * *

— — Hejh az édes anya, a könnyelmü szép asszony lakodalmát ülte. Szólt a zene, folyt a pezsgő, harsogott a jókedv a mikei kastélyban. Az urnő, az uj menyecske világos rózsaszinű ruhában járta a tánczot. Felbéczy is

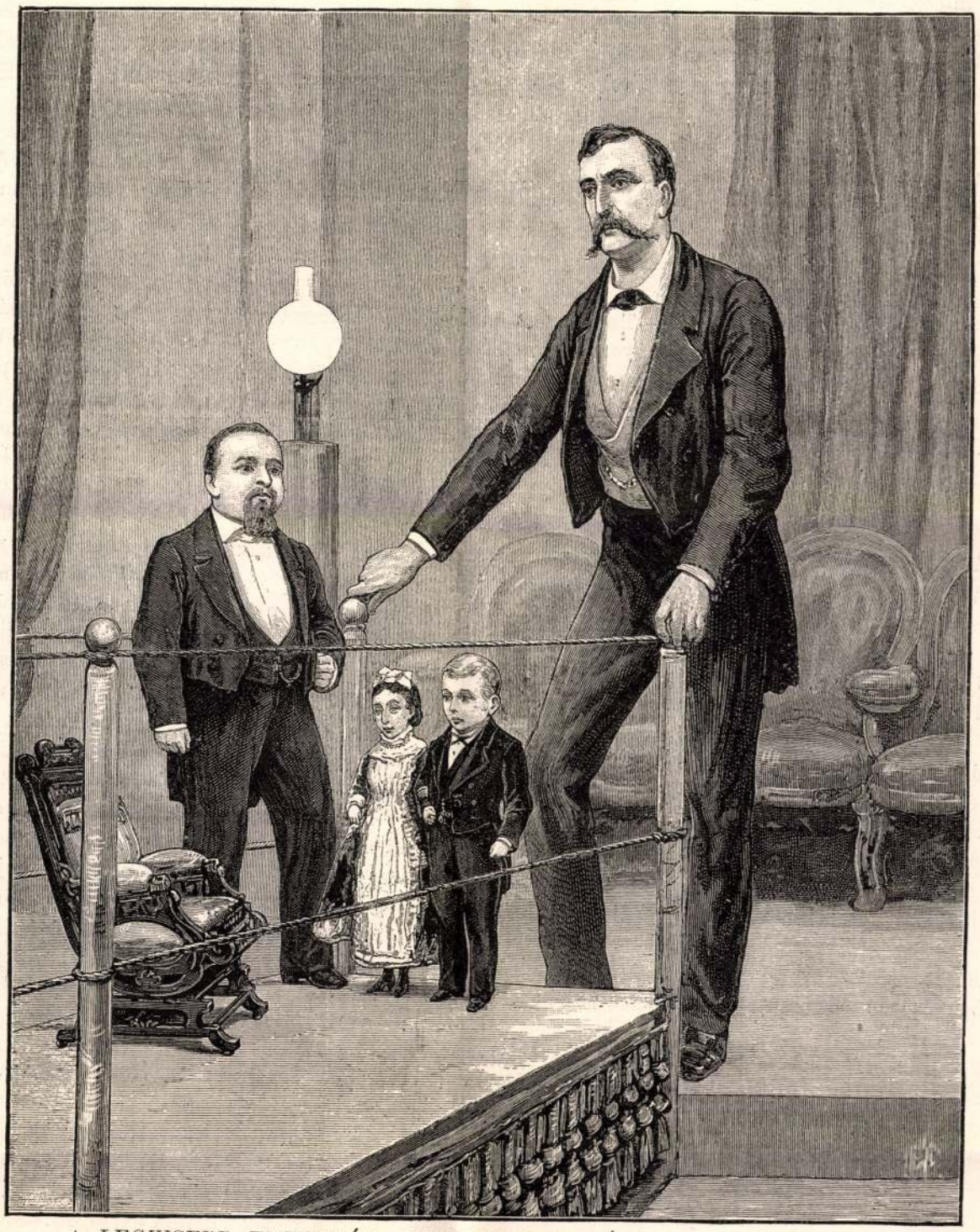

A LEGKISEBB EMBERPÁR: ZARATE LUCIA ÉS MITE „TÁBORNOK".

boldog volt már, arczáról eltünt a komorság s mosolyogva fogadta el a nászvendégek hamiskás üdvözleteit. A szép asszonyt most már nevezheti Emmijének. Megadta rá az engedélyt a pap.

A daczos gyermek későn érkezett. És mikor megérkezett: nem volt már többé daczos gyermek. A szegény meszesember ölében vitte be az előszobába az eszméletlen gyermeket.

— Ihol la, meghoztam a szegény urfit, nagyon beteg. S letette őt egy pamlagra.

A cselédek nagyot sikoltottak. A sikoltásra kijött Felbéczy s fölismerte a kis Jenőt. És kiáltá harsány hangon:

— A kocsis fogjon be, ezt a kölyket vigye rögtön Győrbe, addig pedig vigyétek ki az istállóba.

És visszafordult és visszament kegyetlen, komor arczczal. A szép asszony kérdé tőle: mi történt?

— A Jákfalvy kölyket vitetem Pestre. Engedelem nélkül tolakodott ide.

A szép asszony fölsikoltott és elájult.

TANCZORA. — ADAM L. EMIL FESTMÉNYE UTÁN.

nyomban ment utána az intézeti szolga s bekisérte őt szobájába. Huszonnégy órai benmaradás lőn a dacznak büntetése.

Csütörtök volt. Az esküvőnek vasárnap kellett megtörténni. Pesthez Rábamike messze van. Pénze nincs, éjjel-nappal mennie kell, hogy gyalogszerrel idejében otthon lehessen.

Veszteni való ideje nem volt. Intézeti társaitól összekéregetett három forintot. Tudta, hogy Komáromtól Győrig egy forintot kell fizetni a vasuton. Egyebet nem tudott az egész utból s annak költségeiből. Ezzel a pénzzel s ezzel a tudománynyal kiszökött az intézetből.

De csak másnap délben, mikor a szolga ebédre ment. Hirtelen magára ölté felöltőjét s kisurrant az intézetből. Futott a Dunapartra.

Itt kérdezé, merre kell menni Komáromba. Mondák neki: Vácz felé. Egyuttal utasiták, hol keressen váczi kocsit.

Keresett és talált. Alkonyat felé indultak el, pénzecskéjének egyharmada kocsifuvarra ment, de este tiz órakor Váczra ért.

Sötét volt mint a sirban. Rideg szél csapkodott, hideg, őszi eső permetezett és a gyermek mégis jóéjszakát kivánt fuvarosának s tovább indult.

A fuvaros és neje összenéztek a folyosón a lámpafénynél. S a nő szólt:

— Menjen már kend az után a szegény gyermek után, hova menne az ilyen este?

A fuvaros utána ugrott.

— Héj, urfi, hová indul?

— Komáromba.

— A pokol fenekébe. Messze van az. Ebben a sötétben, szélben, esőben még a városból se tud kimenni.

A gyermek ment tovább, mintha nem hallotta volna a szót.

— Jöjjön csak vissza, nálunk alugyék egyet, ha hajnalban indul el: tovább ér.

— Köszönöm bácsi, de nekem mennem kell.

A fuvaros nem szólt többet, karon fogta s bevitte a szobába.

— Adj neki, szólt, valami meleg ételt, asszony, hiszen máris majd megveszi az isten hidegje.

A gyermek halavány volt, az igaz. Jó izüen költé el a szegényes ételt, de azért ülőhelyében elnyomta az álom. A jó emberek padkára fektették, vánkost tettek feje alá s bundával betakarták.

Korán reggel utnak indult. Csak ugy gyalogszerrel. Nem volt megedzve a hosszu gyalogláshoz. Estére kelve alig tudta lábait fölemelni, talpát feltörte a szokatlan erőfeszites, erőfogyottan, tántorogva ballagott tovább. Ruhája át volt ázva, teste-lelke át volt fázva, midőn Komáromba késő este megérkezett.

Oda vetődött a Dunapartra, a szigettel átellenben. Keresett korcsmát, a hol magát meghuzhatná. Vendéglőbe nem mehetett. Utolsó forintját a vasutra tartogatá. A nélkül haza nem érhetett volna. S azon kivül már alig volt nehány krajczárja.

Egy korcsmában még gyertya égett. Belépett oda. Egy asztal körül négy-öt tisztes polgár beszélgetett s iddogált. Közel hozzájuk leült. Olyan jól esett fáradt testének a pihenés és meleg szoba. Éhes is volt, de az éhség nem jutott eszébe a kimerültség miatt.

A beszélgető polgárok felváltva nézegették a gyermek nemes arczát s finom urias, de átázott öltönyét. Egyik megsajnálta és megszólitá:

— Hová való öcsém?

— Rábamikére.

— Honnan jön?

— Pestről.

A polgár elgondolkodott s aztán kérdezé:

— Van éjjeli szállása?

A gyermek elpirult arra a gondolatra, hogy sem pénze, sem szállása. Büszke volt. Inkább meghalt volna, mint megvallja az igazságot.

— Igen is van, felelé, itt a közeli vendéglőben.

— No ugy jól van, szivesen adtam volna különben éjjeli szállást.

Az idő lassankint éjfélre járt, az emberek eltávoztak s a gyermek maga maradt. A vendéglős azt mondá neki:

— Tessék kimenni, bezárjuk a korcsmát.

A gyermek kiment az utczára.

Künn vihar tombolt. Fekete felhőket kergetett az égen, vagdalta le a háztetők cserepeit s a sziget fáin s a folyamnak hullámain iszonyu zugással történtett át.

A gyermek nem maradhatott a falak árnyékában, a tetőcserepek agyon verték volna. Ki kellett mennie a nyilt Dunapartra, a viharnak akadálytalan sodrába.

Érezte, hogy meg kell fagynia, ha nem mozog. Rázta a hideg. A szél, mint borotva, hatott át ázott öltönyein. Minden tagja reszketett, mint falevél. Megkisérté gyorsan járkálni. Lehetetlen volt. Kimerült, kifáradt lábait alig tudta fölemelni. A szél ugy taszigálta, a föld, a sár ugy vonzotta magához. Olyan jól esett volna lefeküdni.

A lefekvés a halál. Neki élnie és édes, szerető anyját megmentenie kell.

E gondolat keserü elszántságot szitott föl szivében. Karjaival végigdörzsölé termetét s aztán fejét fölemelvé utolsó erőfeszitéssel, gyors léptekben járkált föl és alá a viharban.

Azt hivé, képes lesz igy kihuzni az éjszakát. Csalódott. Negyedóra mulva elhagyta ereje s egy rohama a szélnek földhöz sujtá.

Ijedten ugrott föl abban a pillanatban, de a mint folytatni akarta a gyorsabb mozgást, érezte, hogy lábai nem birják.

— Istenem, istenem, mit csináljak? s el kezdett zokogni és tántorogni.

Az órák éjfélt ütöttek. Az őrváltás hangja oda hatott hozzá a várból. Mikor lesz még reggel?

Bement az utczák tömkelegébe. Hátha találna nyitott házat, korcsmát vagy kávéházat. Nem talált. Messze menni nem is merészelt, eltéveszthetné az utat, vagy a szélhajigálta kövek agyonverhetnék őt.

Falhoz támaszkodva kivánszorgott ujra a Dunapartra. Nem találkozott egyetlen élő lénynyel. Még az utczai eb is jó tanyát keresett. Eszébe jutott, hogy ő a hid végén a szigetben este egy kis házat látott. Valamely indokolhatlan sejtelem azt sugta neki, hogy e házban jó emberek laknak s azok ő rá várakoznak.

Oda indult. Átvánszorgott a hidon. Megtalálta a kis házat két óriási jegenyefa között. Az a kis ház kis kápolna volt. Fülkéjében a megváltó képe reszketett halavány mécs világánál. A hullámok csapkodása s a jegenyék zugása pokoli zajt támasztott. De a gyermek nem hallá a zajt. Nézte a képet. Addig nézte, mig a küszöbre le nem roskadt. Fejét falhoz támasztá, fáradt lábait a fagyos sárban kinyujtá, elszenderült.

Tán egy óráig alhatott. Akkor fölébredt. Láza volt, fogai vaczogtak, egész teste reszketett. Ugy tetszett neki, hogy e helyben nem tudja kihuzni az éjszakát, hogy itt meg kell fagynia.

Ujra fölkelt. Azt gondolá: reggel lesz már. Elindult be a városba. De csak a hid közepéig tudott menni. A hid közepén zárt fafalból állott a korlát. Itt leült. A korlátfal árnyékában nem érte a szél.

Itt sem maradhatott. A vihar bőgött feje fölött s a hid ropogott, recsegett, ingott, mintha minden pillanatban össze akart volna omlani. Nem félt a haláltól már, de abba a sirba még se akart temetkezni, melynek hullámai ott zugtak, csapkodtak alatta. Hisz igy az ő jó édes anyja azt sem fogja tudni soha, hogy egyetlen gyermeke hova lett, hova sodorta el a hullám.

Fölvánszorgott. A hid karfáin át látta, hogy a parthoz hajók vannak kikötve. Nagy gabonaszállitó hajók, melyek tán kijavitásra várnak. Egynek, a legbelsőnek nyitva volt ajtaja. A sötétség, mely ez ajtón kikandikált, egy ötletet támasztott lázas agyában. Hát ha e hajó árnyékot és meleget adna neki?

Lebotorkált a part meredekjén. Bement a szélső hajóba, mely félig vizben, félig a parton feküdt. Ez nem adott árnyékot. Ajtaja be volt szegezve. Onnan átlépett a másik hajó előrészébe. Ez már tánczolt szakadatlan. A vihar és a hullám tánczoltatták. Ennek ajtaja is be volt szegezve. Át kellett mennie a harmadik hajóra. De ennek előrésze messze esett tőle.

Végső erőfeszitéssel fölemelt egy deszkát s átveté azt a harmadik hajóra. És rálépett a deszkára. Egy hullámcsapás szétvágta a két hajót, a deszka lecsuszott s ő lezuhant a vizbe.

De eszméletét nem veszté el. Sőt e pillanatban erőt érzett karjaiban. Egy lelóggó kötélfoszlányt talált véletlenül megragadni s felmászott oda, a hova eljutni törekedett. Ott volt végre a harmadik hajón, a nyitott ajtónál.

Benézett a hajóüregbe. Iszonyu sötétség volt ott s élő hangoknak borzasztó zaja. Éles sikoltások, elhaló fohászok, meg-megujuló jajhangok durva, haragos morgással, ütlegeknek csattogó neszével összevegyülve s egymásután váltakozva kaczaj és zokogás és halálhörgés szakadatlanul.

Kezei görcsösen kapaszkodtak az ajtófélfába. Haja felállott. Lelkét rémület fogta el. Kerekre nyilt szemekkel bámult a sötétségbe, melyben nem látott semmit, de a melyben gyilkos rémalakok haláltusájának lélekdermesztő zaja harsogott.

Lassanként magához tért. Észrevette, hogy e rémes tünemény csak lázas agyának gyötrelmes vergődése. A szél az csak, mely a roncsolt hajónak ezer nyilásán át üvölt-süvölt és hajigálja és csattogtatja a hajóüregben az ott heverő fadarabkákat. A szél és a hullám, mely dobálja a hajótestet.

Bement a nyitott ajtón. Az ajtó szögletében tapogatott. Ott nem fujt a szél, ott árnyékban lehetett. És ott talált egy rongydarabot, szegény koldusnak öltönye foszlányát, melylyel lábait betakarhatta.

Az éhes és beteg gyermek ott aludt el. Viharzugásnak, hajórecsegésnek, hullámcsapkodásnak, a sötétség borzalmainak zenéjénél. És ha vihar elszakitja a hajókötelet s elsodorja, összetöri nyugvóhelyét? Annál jobb. Most már nem rettegett a haláltól.

Reggeli szürkület volt, mikorra fölébredt. Fázott, didergett, kimerült volt most is, de mégis erősebb, mint éjszaka. Fölkelt, ruhája is kissé megszikkadott, lábait még nehezebben vonszolta, mint tegnap, de azért kimászott a partra s bevánszorgott egy épen akkor felnyitott utczai korcsmába. Oh mily jól esett most e piszkos, pálinkabüzös korcsmának fülledt, de meleg levegője.

Éhezett. Megszámlálta pénzecskéjét. Forintja megvolt a vasutra. És még volt pár krajczárja száraz kenyérre. Kért kenyeret és pohárka pálinkát. Azt hallotta, hogy az meleget ad. Megitta. Majd megfult tőle. Tagjai elzsibbadtak, agya elmámorosodott, alig tudott a vasuti indóházhoz elbotorkálni.

Végre fennült a vasuti kocsiban. Fejét könyökére támasztá s elaludt nyomban. Csak

A MŰCSARNOKBÓL

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT LII-IK ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉSE

Az ország legelső képzőművészeti intézménye, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, vasárnap április hó 27-ikén délelőtt 11 órakor tartotta a városligeti műcsarnokban LII-ik évi rendes közgyűlését, amelyen Forster Gyula báró, majd Hauszmann Alajos elnökölt. A közgyűlésnek, melyen a tagok, különösen a művészek, igen nagy számmal jelentek meg, kimagasló mozzanata volt Forster Gyula báró elnöki megnyitó beszéde, amelyben mindenek előtt kegyeletes szavakkal emlékezett meg a társulat nemrég elhunyt pártfogó tagjáról, Andrássy Dénes grófról, aki végrendeletében tudvalevőleg hagyatékának két huszad részét hagyta örökségképpen a társulatra, majd felkérte az elnök a művészeket arra, hogy az új alapszabályok alapján, amelyekben a társulat a legteljesebb autonómiát biztosítja a művészeknek, igyekezzenek a társulattal harmonikus együttműködésben megvalósítani a társulat és a művészek közös céljait.

Az elnök a közgyűlést megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítésére K. Lipthay Kornélt és Ujházy Ferencet kérte fel, akik a társulatnak alapítása, tehát 52 év óta tagjai. Ezután pedig javaslatára a közgyűlés kimondotta, hogy a közgyűlésből a társulat védnökét, József királyi herceg ő Fenségét szerencsés felgyógyulása és a délvidékről történt hazaérkezése alkalmából táviratban a legmelegebben üdvözli.

A napirendre való áttérés előtt az elnök a következő beszédet mondotta:

„Tisztelt Közgyűlés!

Mielőtt a napirendre térnénk, lehetetlen, hogy meg ne emlékezzünk arról a nemes és nagylelkű főúrról, ki, midőn itt hagyta e földi múló életet, halálával bevonult a halhatatlanságba, családjának azon nagy tagjai közé, kik nemzetünk dicsőségének munkálói és részesei voltak. Nevét meg sem kell neveznem, mert mindnyájunk ajkain lebeg gróf Andrássy Dénes neve.

Távol élt tőlünk. Fiatalon, gyöngéd, nemesen érző lelkületének, szívének érzelmeit fagyasztó szél érintette. Ám ez nem tette hidegebbé hűségét sem ifjúkora eszményei, sem családja és nemzete iránt. Visszavonult lelke, szíve világába, de hűségét családja, nemzete iránt a magány, a távolbaszakadás kikerülhetetlen fájdalmai mélységben és erőben még gyarapították.

Hányszor és hányszor fordulhatott meg lelkében az a tudat, mit a költő oly gyönyörűen fejez ki:

> Égnek fejed felett nagy, fényes csillagok,
> A gazdag föld ezer virágból mosolyog,
> De azok neked mind ismeretlenek,
> S nem ezek közt valál futkározó gyerek.

Évtizedeken át mint idegen, ismeretlen jelent meg a híres monoki ág utolsó tagja időközönként az ősi krasznahorkai vár aljában, hogy erőt merítsen a család hagyományaiból, az ősök emlékeiből, példáiból, a haza dicsőségéből és szenvedéseiből és hogy saját élete forgandóságát beillessze családja, nemzete hagyományaiba és törekvéseibe és előmozdíthassa ő is családja által a haza szolgálatában szerzett érdemek örökségét és a nemzet létfeltételeinek fejlesztését.

TANULMÁNY A „FELHŐK KÖZÖTT"-HÖZ
JENDRÁSSIK JENŐ RAJZA

JENDRÁSSIK JENŐ ARCKÉPE
BEDNÁR JÁNOS RAJZA

Ennek kettős alapja a nemzet gazdasági és kultúrális ereje.

Ez a kettős cél irányította őtet abban a fejedelmi bőkezűségben, mellyel alapítványainak és adományainak rendelkezését megállapította. És ezen intézkedéseinek elrendelésében nem lépett ki abból a magányból, melybe magát és intézkedéseit a nagyvilág elől elzárta. Nem tudtuk, hogy ki teszi azokat az alapítványokat, melyekkel hazai művészetünk oltárán áldoz, melyekkel ápolta a tudományt, az irodalmat, az emberbaráti szeretet gazdag erényeit. Csak később derült ki, hogy ő az, ki hazája, embertársai iránt kiáradó szeretetét nemes tettekben kiapadhatatlan áldozatkészséggel erősítette meg.

Mit életében titokban, folyton gyakorolt, annak a fejedelmi bőkezűségnek folytatása nyilvánul meg végrendeletében. A hitbizomány által le nem kötött összes ingó és ingatlan vagyonából társulatunknak $^{2}/_{20}$ örökrészt, a Tud. Akadémiának $^{1}/_{20}$, a tanítóknak $^{2}/_{20}$, emberbaráti intézményeknek $^{3}/_{20}$ részt juttatott és összes műtárgyait az Országos Szépművészeti múzeumra hagyta.

Az örökség, melyben társulatunk részesült, ki nem apadó, folyton megújuló forrása lesz hazai művészetünk fejlesztésének, művészeink támogatásának és serkentésének. Neve örökre élni fog társulatunk és a művésznemzedékek kebelében s nagylelkű intézkedése hazai művészetünk egén örök fénnyel fog ragyogni, mely a krasznahorkai mauzoleumban, hol gróf Andrássy Dénes örök álmát alussza, reá fog világítani arra a feliratra, mely azt mondja, hogy Bonum nomen permanebit in aevum. Dicső neve örökre fennmarad.

Legyen szabad még néhány szót mondanom.

Forrongásban vannak a kedélyek, az elmék keresve az előhaladásnak azt a fokát, melyre az emberiség a szellemi és anyagi téren hivatva van és amely cél az állami alakulat alapja. Forrongásban vannak a művészek is. Új irányokat, új módokat keresnek, hogy minél inkább megközelíthessék a szépben, nemesben és igazban azt az eszményt, mely a művészet célja s melyre az isteni ihletnek kell őt irányítania.

Erre művészeink odaadó, lelkes, lelkiismeretes munkássággal törekednek, melyből azt a biztató reményt joggal merítjük, hogy ha társulatunk fejlődésének alig megkezdődött második félszázadában nem is lesz oly rohamos az előhaladás, mint az első félszázadban, midőn az elvetett kis mag hatalmas, terebélyes fává lett, azonban ezen életerős fa a hazai földből táplálkozva, a nemzeti művészet gazdag termékeit fogja hozni művészetünk és hazánk dicsőségére.

A művészeti új irányok, a régitől való szabadulás vágya hozta szőnyegre társulatunk alapszabályai megváltoztatásának kérdését is, mely évek hosszú sora óta volt napirenden és Penelope vásznává lett, melynek szálait egy nap megkötöttük, másnap felbontottuk. Ma, azt hisszük, hogy a javaslott változtatások a már kialakult vélemények leszűrődött eredménye, mely minden oldalon megnyugvást fog kelteni.

Ha nem feledkezünk meg arról, hogy társulatunk a társadalom alapítása a hazai művészet javára, melyet a társulatnak és a művészeknek összhangban, egyetértésben kell munkálniok, ha mindenkor szem előtt tartandjuk, hogy művészeink, ha különböző utakon és irányokban is, de mindannyian hittel és lélekkel ugyanazon cél, a nemzeti művészet eszménye felé törnek, akkor a megkezdődött félszázad a művészek és a társulat működésének összhangjában új és új dicsőséget fog árasztani a magyar művészetre és művészekre és társulatunk örömmel és megnyugvással fog mutathatni arra, hogy ennek a dicsőségnek, ennek az eredménynek létrehozásában része volt."

A lendületes és tartalmas beszéd után, melyet a jelenvoltak nagy tetszéssel, éljenzéssel és tapssal fogadtak, következett a napirend első pontja, a választmánynak a társulat 1912. évi működéséről szóló jelentése, amelyet a közgyűlés egyhangulag, minden észrevétel nélkül vett tudomásul. Ugyancsak egyhangulag vette tudomásul a számvizsgáló bizottságnak a mult évi zárószámadásokról szóló jelentését is, amelyek annak ellenére, hogy a társulat régi műcsarnoka az év utolsó két hónapjában üresen állott, mégis többlettel zárultak, úgyszintén elfogadta a közgyűlés az erre az évre szóló költségelőirányzatot is, mely a társulat ezévi szükségletét közel egynegyed millió koronában állapítja meg.

Következett a választmánynak az alapszabályok módosítására vonatkozó javaslata, amelynek elfogadását zólyomi Wágner Géza dr. igazgató rövid, de tartalmas beszédben ajánlotta a közgyűlésnek. Elmondotta az igazgató, hogy az alapszabályok módosítása dolgában évek óta folytak már a tanácskozások, mert igen ellentétes nézetek merültek fel a művészek között az alapszabályok miként leendő módosítása dolgában. A módosítások szükségességéről mindenki megvolt győződve. E meggyőződést csak megerősítette az az incidens, amely a tavalyi közgyűlésen előfordult, amikor a közgyűlés ellen beadott felebbezés során a választmány is meggyőződött arról, hogy az alapszabályok egyes szakaszai között nincs meg a kellő összhang. Szóló akkor felkérte a felebbezőket felebbezésük visszavonására és megígérte az alapszabályok revideálását. A művészek a kérést a legelőzékenyebben teljesítették s ezzel lehetővé tették a Társulat zavartalan, békés beléletét. A választmány kötelességének tartotta tehát az alapszabályokat revizió alá venni. A szükséges módosításokat a választmány megtette az alapszabályokon s azok elfogadását kéri a közgyűléstől, hogy így a társulat, amelynek célja a művészeteknek, pártokra és személyekre való tekintet nélküli előmozdítása és támogatása, céljának megfelelhessen. Kéri a közgyűlést, hogy az alapszabályok módosítását fogadja el.

Művészet 1913.

Ugyancsak a rajzolása gondosságával, megfigyelésének okos gazdaságos ábrázolásával, és azzal, hogy a festőiséget nem rendeli alá máskülönben erős elbeszélő és pontos konstatáló hajlamának: értékesebb művészeink között hódított rangot Háry Gyula. Ez az utóbbi érdeme nagyon is számba jön az ő illusztráló hajlandósága mellett. Minduntalan kitör belőle a szövegmagyarázás vagy a szövegkísérés kedve, de csak nagyritkán gyűri le a festőiségét. Az ő kis tájékaiban, utcáiban, kertjeiben, városképeiben meglátja a foltokat, megérti az alkotó elemek pontos beszédességét túlkiáltó nagy mindentéreztetést. És megszólaltatja; de aztán megdöbben a saját bátorságától. Nem bízik egészen ebben az ábrázolásban, s megtoldja részletesebb kommentárral. Képeiben egymásba folyik a nagy dekoráció és a fejtegető illusztráció. A finom harmonizálást megzavarja bennük az illusztrálónak pontos megérthetésre törekvése. Erős szubjektivizmusa belebotlik a tárgyilagos naturálizmusba, amely a megállapítás jogából nem enged. Még a hangulatok világáért sem, hiszen valamikor ezt a világot éppen annak a jusnak a jogrendjére alapította. Háry a két ellentét közt botorkálván, ide-oda téved, de a festőiség útjáról sohasem téved le.

TAVASZ

FESTETTE SPÁNYIK KORNÉL

a képzelete, a vágya, az érzülete körét. Neogrády így andalogva megeleveníti a maga képzeteit. És megosztja őket azokkal, akik a művészettől azt követelik, hogy nyugodalmas életüket jóságos hangulatokkal megédesítsék. Olyanokkal, amelyek nem zúdulnak, mint a féktelen áradat, hanem szelíden csobognak, mint az erdei patak. S amelyek átörökölhetők, mint ahogy különben is örökség voltak. Festésében nincs lázasság, nincs elégedetlenség. A juste millieu-festésnek e főszabályai érvényesülnek benne, mégse iktatom be ebbe a festésbe, mert a bevégzett forradalmak eredményeivel való megelégedés nem szólal meg képeiben. Pedig a juste-milieu-festésnek ez a legelső főszabálya. Neogrády alapos gondossággal, lelkiismeretes szorgalommal fest. A l'art pour l'art félreértőivel szemben ez elv ellentétének a félreértője. Amazok szélsőséges abszolut festők, ő szélsőséges abszolut elbeszélő. És illusztrálja azokat az elbeszéléseket, amelyeket a vadászok

A KÖNYVES KÁLMÁN JOGOSÍTVÁNYA FESTETTE JENDRASSIK JENŐ

A SZERELMES LEVÉL

életéből, a történelemből, a vidék naivitásáról regél. Nem foltharmóniák, nem világítási problémák, nem a festőiség lázasabb elemei inspirálják festés közben, hanem a téma teljes körülírására való vágyakozása. S ezért nem különböztet a rajzban a szükségesség és a mellékesség között. Pedig a rajznak ez a különböztetés az alapkelléke.

Ennek a különbségtételnek komoly művésze a korán elhúnyt Tahi Antal. Rajza tudatosan uralja azt az ekonomiát, amely selejtez az előadás elemei közt, s közülük csakis a mindent sejtetőket rajzoltatja le, míg a bőbeszédű részletet kitagadja. Képeiben kemény őszinteséggel szólaltatja meg a világosságról való tudását. Élesen elválaszt, s ebben az élességben határozottságot lát. Foltjai, színei, árnyékai olyanok, mintha festőjük azt demonstrálná velük, hogy „csak azért is" tudja, hogy mit akar velük. Stilizálni akarja őket, elrendezettségükben gyönyörködni akar. Tanúságot akar velük tétetni arról, hogy vajjon melyik technika a legjobb. Színei különösen az akvarelljeiben elevenedtek meg. Elevenek, melegek, könnyűek voltak. És nem igen árulták be a festőjüket, hogy tulajdonképpen a szorgalomnak művésze.

ünnepnapján, elhúnytának híre azonban csak most érkezett Budapestre. *Tölgyessy* Artúr elhúnytáról, bár Budapesten halt meg, csak napok múltán értesültek hozzátartozói. A magában élő művész holttestére véletlenül akadtak a Műterem-Bérházban lakó pályatársai január 2-án, s így halála napja sem állapítható meg biztosan.

Tölgyessy Szegeden született 1853-ban s már gyermekkorában lebirhatatlan vággyal vonzódott a festéshez. Ligeti Antal volt első útmutatója, aztán Bécsben, Münchenben, Párizsban tanult. Leginkább mégis Szolnok pusztái hatottak rá, ahol akkor (1875) Spányi is festett. Eleinte meglehetősen közel állott egymáshoz ez a két festő, mind a ketten párákba felfoszlott mocsaras, jegenyefás tájakat festettek. S mert mind a ketten végigjárták a müncheni iskolát is: előadásmódjukba is sok müncheni vonás csúszott. Tölgyessy azonban elég korán lemondott azokról az olcsó hatásokról, amelyeket az erősen bitűmös aláfestés kinált, s pusztai képei szárazabbakká, erőteljesebbekké fejlődtek. Elsősorban szorgalmas természettanulmányainak köszönhette ezt, amelyek legérettebb s becses gyümölcse az *Aranysugarak* című nagy tájképe volt, amelyért 1899-ben Budapesten a Társulati díjat, egy évvel utóbb Münchenben kis aranyérmet kapott. Azt hisszük, hogy ez a mű magába zárja egész érzésvilágát, tehetsége teljességét, művészi céljait. A tárgy látszólagos igénytelensége (egyetlen széles mező) és az előadás egyszerűsége jól illenek a puszta motivumához, amelynek hangulatváltozásait gyermekkora óta jól ösmerte. Ezen a képen élére volt állítva a probléma, vajon festői eszközökkel tolmácsolható-e az alkony aranyzománcában örök eseménytelenségben végigterülő puszta hangulata. Száz meg száz hasonló kisérlet balul ütött ki, mert vagy egyszerű veduta vagy unalmas üresség lett a képből. Tölgyessynek azonban ez egyszer sikerült egész teljességben, minden romantikus eszköz és technikai mesterfogások nélkül. Ennél szerencsésebb megoldást nem találunk élete művében, de maga ez az egy kép épen elég ahhoz, hogy mesterré avassa, ha utána gyengült is az előadása, s a természet ily közvetlen megérzése helyett utóbb inkább külsőségeket kaptunk is tőle.

*

Művészeti irodalmunknak egy különleges szerepű munkását vesztettük el január 10-ikén *Fieber* Henrikben. Mint a budapesti Központi Papnevelő Intézet aligazgatója s mint a vallás- és közoktatásügyi miniszterium egyházművészeti referense, sok akadályt leküzdve, nagyot lendített egyházi művészetünk sorsán s főkép vidéki templomaink belső művészi díszítésére sarkallván paptársait és a kegyurakat: egy sor kiváló mesterünk munkálkodása számára szerzett új területet. Rábeszélő, ha kellett, harcias iratokban, előadásokban, stilisztikai kurzusokban oktatta, lelkesítette azokat, akiktől a templomok művészi kialakítása leginkább függött s figyelő gonddal ellenőrizte a restaurálási munkákat, amelyek az ő erőteljesebb beavatkozásáig meglehetősen művészietlenül folytak. Kevéssel halála előtt jelent meg egy új könyve az üvegfestészetről, amely nagyon jellemzi céljait s egyéniségét: kiváló sikerrel magyarázza benne e szép technika stílussajátságait, múltjának s jelenének tanulságait s valósággal kedvet és szeretet tud kelteni iránta. Érdemeit elsősorban azok méltányolják majd leginkább, akik közel állanak az egyházi jellegű iparművészethez. Életének 47-ik évében halt meg Budapesten. *Lyka Károly.*

Friedrich August von Kaulbach

(1850—1920.)

Nagy német művészdinasztia sarja volt. A Kaulbach-család művészi tevékenysége, a műtörténelem számos más művészcsaládjához hasonlóan, az ötvösműhelyben kezdődött. Első festő tagja, a család hírét megalapító Wilhelm v. Kaulbach, ötvös és rézmetsző

aranykalitkában tartja, hogy belőle élhessen: inkább csak odavetett vázlat, egy életmunka főgondolatának megpendítése.

Hozott egy komédiát is az új év: Korcsmáros Nándor *Veszedelmes embere* (Madách-színház, jan. 30.) nem veszedelmes darab sem a tehetség, sem a tehetségtelenség rovására. A »visszatért vőlegény« egy pillanatra megzavarja egy házaspár nyugalmát, aztán — új menyasszonyával jelenik meg a színen. A mulatságos mellékalakok igen jól megfelelnek a napi használat igényeinek.

A Dunaparti Színház új »műsora« — amelyben a *Hallatlan skandalum* szerepel — valóban hallatlan skandalum.

Zolnai Béla.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Képírásunk halottjai

Művészeink sorában szaporán szedi áldozatait a halál: néhány hónap alatt elvesztettük *Schulek* Frigyest és *Mednyánszky* László bárót, most pedig *Jendrássik* Jenő és *Tölgyessy* Artúr elhúnytát jelentik.

Jendrássik és Tölgyessy legnépszerűbb festőink közé tartoztak, szereplésük és képírásuk jellemző a nyolcvanas-kilencvenes évekre, s erre az időszakra esik tehetségük delelője is. Jendrássik az életkép, Tölgyessy a tájkép művelésével szerzett elismerést és amatőröket, akik kitartottak mellettük akkor is, mikor festészetünk az övékétől nagyon eltérő színt kezdett ölteni, ők maguk pedig nem fejlesztették tovább művészetüket.

Jendrássik Jenő (született 1860. Budapesten) húsz éves korában került a müncheni akadémiára, ahol sokat ígérő tehetségnek tekintették. Ifjúkori tanulmányait csakugyan zamatossá tette bizonyos fiatalos festőkedv, amely Budapestre költözése után lassankint helyet engedett némi lírai lágyságnak, utóbb a szentimentalizmus egy nemének, amelyet akkor szívesen vett a közönség. Talán nem tévedünk nagyot, ha ezt a változást az új környezetnek tudjuk be: Jendrássik társaságkedvelő ember volt, s a budapesti társaság szívesen látta őt körében, a művész felismerte publikumának érzéseit és vágyait s készséggel közeledett ezekhez. Akkoriban a szalónok kedvelt képei azok voltak, amelyek valamely adomát vagy novellás ötletet rejtettek magukban, amahhoz inkább a nép életéből, ehhez az előkelő társaséletből kerestek a festők alakokat s jeleneteket. Jendrássik már életrendjénél fogva is az utóbbihoz szított. Legtöbb e korbeli képe mintegy záró-illusztrációja egy szentimentális regénynek, finálléja egy megható történetnek (például *Az özvegy*, *Vége*, *Misére* stb.). Ez megfelelt a festő vérmérsékének s megfelelt az ő társasága esztetikai felfogásának is. Előadása utóbb ellágyult s oly utakra tért, amelyek végén mint a budapesti szalónok szép hölgyeinek kedvelt arcképfestőjét látjuk viszont. Ha már fönt idézett életképein is a módos világból vette karcsú, ábrándos arcú modelljeit, választékos bútorok közé helyezte őket, igyekezett lágy epidermisüket, öltözetük nemes szövetének fodrait minden keménység, minden zökkenés nélkül megfesteni, most mint a szalónok hölgyeinek és gyermekeinek arcképfestője még inkább ellágyította ecsetjét. Ezzel jelentékeny szakadás állott be az ő képírása és az ifjabb nemzedéké közt.

Ez azonban nem akadályozta meg azt, hogy évek hosszú során át ne játsszék jelentékeny szerepet a művésztársadalomban is. A nagyvilági életben szerzett tapintata alkalmassá tette arra, hogy a jurykben, bizottságokban, végre a Képzőművészeti Társulatban is vezetőszerepet vállaljon, s hosszú ideig elnöke volt a Képzőművészek Egyesületének is. A halál kökényesdi birtokán (az oláhok által megszállt területen) érte utól, karácsony

Jendrássik Jenő

76 Jendrássik Jenő: Öltöző nő.

KMT 1917 dar. Eiall K.

377 Balló Ede: Női arckép.

267. Jendrássik Jenő: Tavasz.

218. Knopp Imre: Gyermekarckép.

Jendrássik Jenő

GRÓF KÁROLYI TIBOR-DÍJ, 2000 KORONA.

Néhai gróf Károlyi Tibor, a főrendiház volt elnöke, annak emlékére, hogy hat éven át az Orsz. M. Képzőművészeti Társulat elnöke volt, 1893-tól fogva öt évre 1000 frt (2000 kor.) pályadíjat adományozott lakások díszítésére kiválóan alkalmas olajfestmények vagy szoborművek kitüntetésére.

1. 1893. Ifj. Vastagh György. Tevehajcsár. Színezett gipsz-szobor.
2. 1894. Jendrássik Jenő. Vége. Olajf.
3. 1895. Veress Zoltán. Egy nóta. Olajf.
4. 1896. Boruth Andor. Este a műteremben. Olajf.
5. 1897. Karlovszky Bertalan. XIII. Lajos korabeli alak. Olajf.

Szm KT 50 – 130 l

K.

miscéd

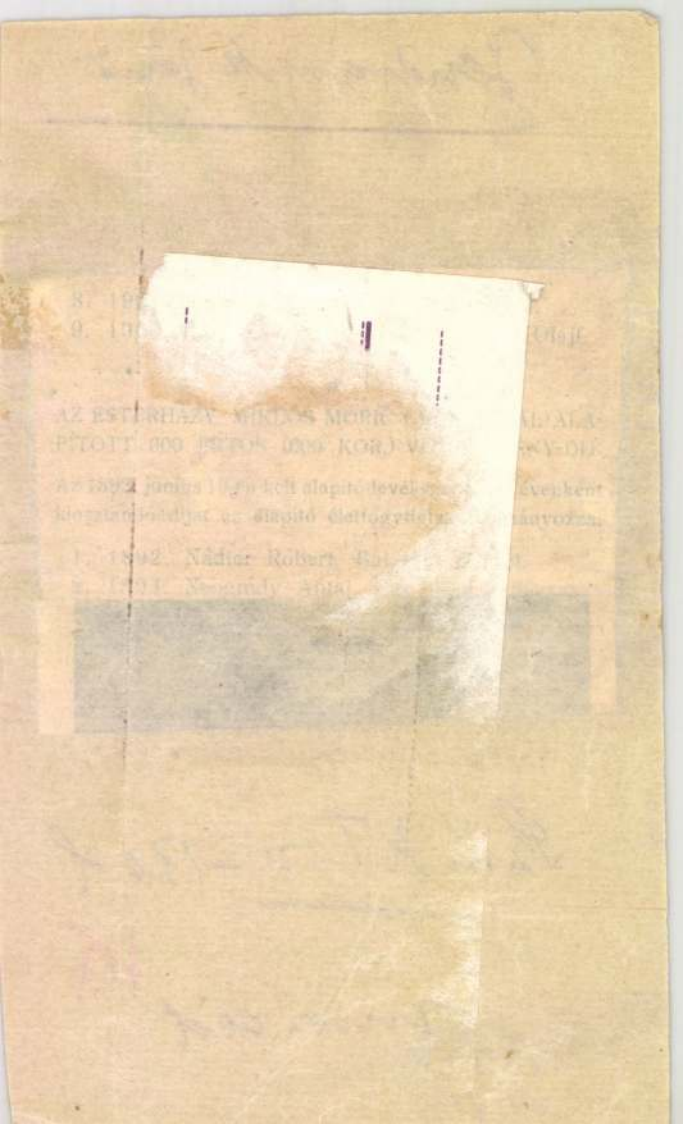

J e n d r a s s i k Jenő festő

"Reggel"

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
163.

Jendrassik (Jenő?)

festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. t. 466-468. l.

Magyarország a római nemzethöri mű-
vészeti kiállításon

Müvészek XX.sz.

J e n d r a s s i k Jenő
festőmüvész
1860 - 1919.

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
231-232.
"A Társulat uj vezetősége"

J e n d r á s s i k Jenő festő
1860 = 1919.

Ülő leány
/Vásárlás a téli kiállitáson,
1913-14/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
85.

Müvészek, XX.sz.

J e n d r a s s i k Jenó
festömüvész
1860- 1919.

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
230.

"Az Orsz.M.Képzőmüvészeti Társulat közgyülése"

Jendrassik Jenő levele

Pesti Hirlap. 1920. jan. 15. 5

Jendrassik Jenő meghalt

Jendrássik Jenő: A vihar.

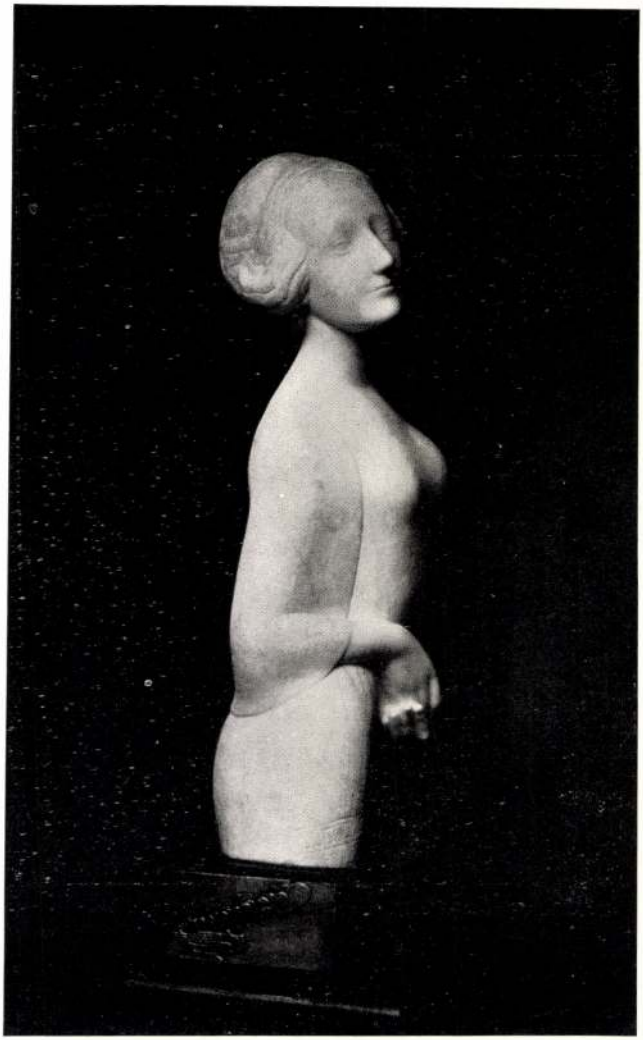

Körmendi Frim Jenő: Leány.

46 Jendrassik Jenő: L. K. kisasszony.

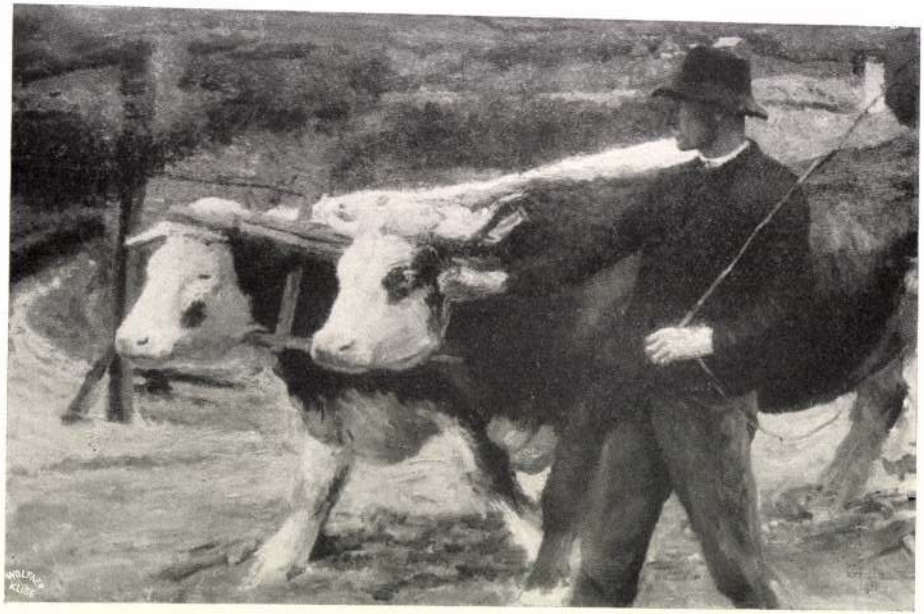

19 Glatz Oszkár: Az iga.

Jendrassik Jenő

Spányi Béla arc-
képe, tusrajz fen-
titől

Petr E M magyarnyelvész
arcképek

6. l.

K

Jendrassik Jenő

V.

25. Jendrassik Jenő: Gyermek-arckép.

KMTársl. 1906. tav. kiáll

206. Betlen Gyula: Hajléktalanok.

Jendrassik Jenő

Koppmann grafikái

JENDRASSIK JENŐ / 1860 - 1919 /:

156. Spányi Béla. - Tollr.; p. 23 x 25.5 cm.
Jelz.l.j.:"Jendrassik Jenő".

STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER

Jendrássik Jenő

302. Jendrasik Jenő: J. A.-né úrnő arcképe.

K.

Műcsarnok 1900/1 téli kiáll

306. † Munkácsy Mihály: Anyai örömök.

Jendrássik Jenő

60. Jendrassik Jenő: Rózsi.

Műcsarnoki 1909. tav. Kiáll.

17. Mark Lajos: Dr. L. J.-né arcképe.

Jendrássik Jenő

298. JENDRÁSSIK JENŐ: Tanulmány.

Műcsarnok 1903. tav. V.
nemzetk. kiáll.

102. Koszta József: A gondokba merült.

Jendrássik Jenő

244. Jendrássik Jenö. lidércz.

KMT 1898/99. téli kiáll

41. Fényes Adolf. szerelem.

Jendrassik Jenő

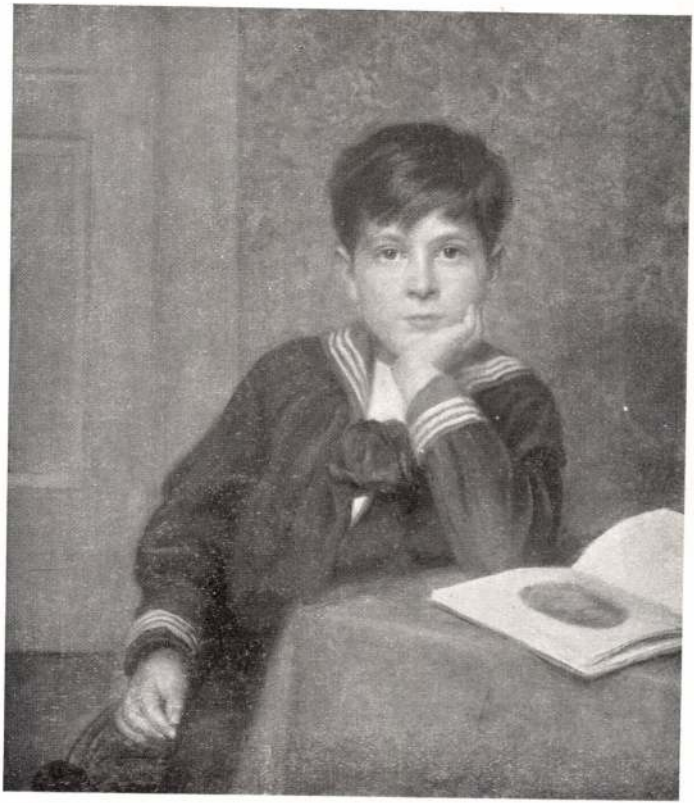

97 Jendrássik Jenő: S. S. arcképe.

KMT 1911. tav. Gall

55 Kunwald Cézár: Női arckép.

Jendrássik Jenő

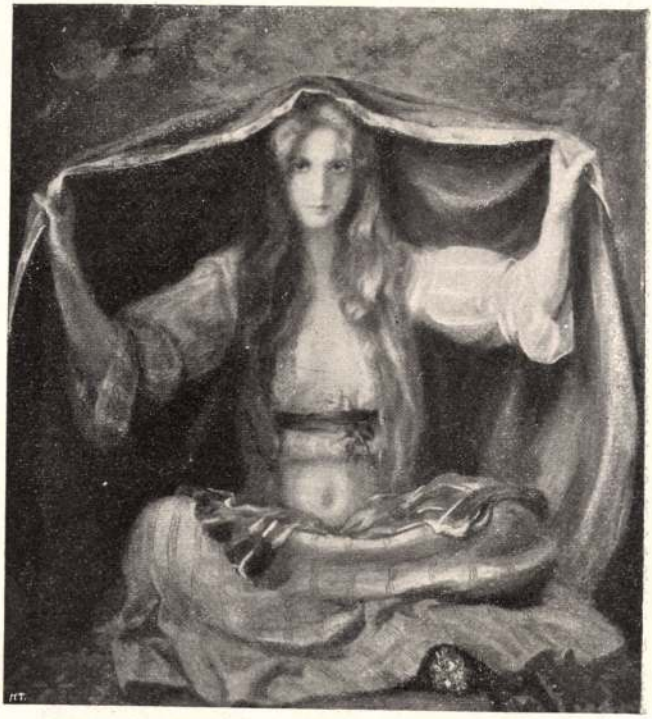

224. Jendrássik Jenő: Az útfélen.

K. M. Tan. 1902/3. tanévi kiáll.

102. Mendlik Oszkár: Fürdés az Adrián.

Jendrassik Jenő

311 Jendrássik Jenő: Feleségem és leányom arcképe.

KMTársz. 1918. Jav. Kiáll

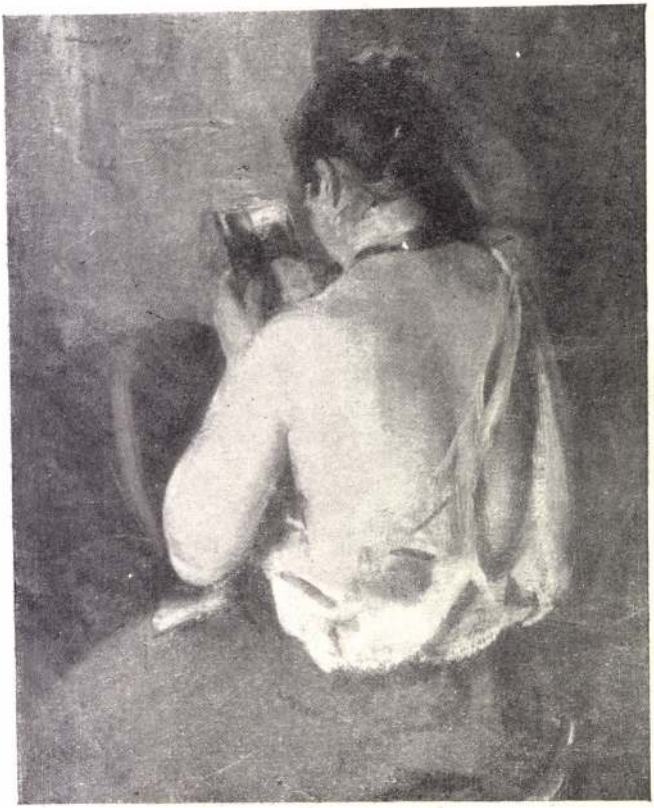

281 Szüle Péter: Tükör előtt.

VÁRADY GYULA — RÓMAI FÜRDŐ

lánt. A régi magyar kerámia hozzáférhető emlékeit szerezte meg, oly időben, amikor holicsi gyártmányú edényekért és figurákért adtak ugyan pénzt, de a gyüjtésük nálunk még nem volt divat. Ennek megfelelően természetesen az áruk nem volt az, amit az utóbbi években kellett adni a már ritkaság számba menő s alig kapható holicsi fayence-okért, nem szólva arról, amit a Szent György Céh aukcióján ért el egy-egy szebb darab. Oly áremelkedésnek lehettek szemtanúi azok, akik végig nézték e magyar porcellánoknak új kezekbe való vándorlását, amire háború előtt bajosan lett volna példa. E kezek tulajdonosait nem ismerjük ugyan, de egészen valószinű, hogy közük van a háborús vagyonhoz. Másként alig volna lehetséges, hogy szemrezzenés nélkül tegyenek le az asztalra oly összegeket, amelyek hasonló műtárgyaknak a háború előtti árát négy-ötszörösre, sőt feljebb szökkentik. Ez a vagyon ma valósággal hajtóvadászatot rendez antikvitások után, minden pénzt megad kastélyért, butorért, porcellánért, szőnyegért, csillárért, képért, csak régi legyen. Jelenségének motivumaival most nem foglalkozunk, de tény, hogy megvan mindenütt, ahol a háború hirtelen, az elmúlt két év alatt máról-holnapra az új milliomosok rendjét csinálta meg. Egy német művészeti folyóiratban olvastuk, hogy Oroszországban például már nagyitóval se lehet találni régi műtárgyat.

Kilényi Pál gyüjteménye négyszáz keramikus holmit számlált. A zömét holicsi gyártmányok adták, ezenkívül stomfai, pápai, tatai, regéci, bélaházi, herendi porcellánokat láthattunk.

A Kilényi gyüjteményen kívül egyéb műtárgyak is árverés alá kerültek, köztük Szinyei Merse Pálnak egy 1906-ban festett s parkrészletet feltüntető képe.

Szeptember 24-én nyílt meg az Ernst-múzeum idei szezonjának első kiállítása. A tevékeny és szerencsés kézzel vezetett intézet német és osztrák művészetet mutatott be, valamint két — már rég a műtörténetben álló — magyar festőt, Than Károlyt és Gerhardt Alajost. A kiállítást tanulságosnak és tartalmasnak nevezhetjük, sok darabja csakugyan mesteri színvonalat reprezentált. A modern időt, napjainkat csupán német művészek jelentették: egész sor kézrajz a modern berlini iskolából, illetve az ú. n. Liebermann-féle körből (Liebermann, Slevogt, Corinth), majd a más művészi poluson mozgó Stuck, Kalckreuth, a nemrég elhalt Otto Greiner, Kolbe stb. lapjai. A régi korra, amelyben a németeknek két oly klasszikusuk van, mint Marées és Menzel — az egész XIX. század két legkülönb germán töről

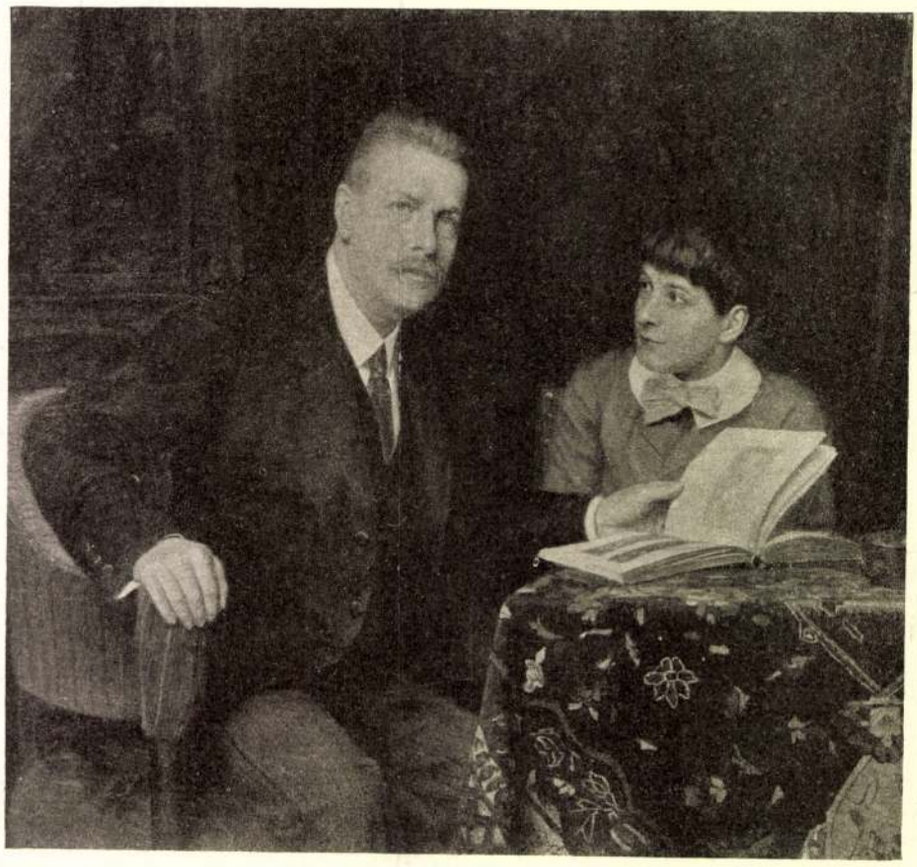

JENDRASSIK JENŐ S. M. ÚR ÉS FIA ARCKÉPE

szakadt festője — e mesterek néhány kisebb tanulmánya emlékeztetett, valamint Anselm Feuerbach három festménye, köztük a «Romeo és Julia», amelyekről csak most tudtuk meg, hogy magyar magántulajdonban vannak, Born Frigyes báró bírja őket.

A kiállítás nagyobb és ránk nézve tanulságosabb része, természetesen az osztrák festők kollekciója volt. Egyrészt az ismert kapcsolatoknál fogva, amely Bécs és a magyar festői stílus közt egész koron át fennállt, s másrészt, hogy egész csomó munkát derített fel, amelyek hosszú évtizedeken át magángyüjteményekben élték napjaikat. E munkák révén, a közönség ismét láthatta illusztrációját annak, amit a műtörténetben olvashat, hogy Pest-Buda valósággal fiókja volt a császárváros festészetének, de szerencsére — s ez a régi Pest műértőinek dicsérete — korántsem jelentett számára oly gyarmati területet, amely mindent megemészt. A Műegyletnek a Diana-fürdő épületében levő kiállításain, a tucatfestők, az akkori giccs bajnokai igaz hogy szép napokat láttak, jól kerestek, mialatt jeles magyar talentumok koplaltak, de a legjobbaknak sem volt okuk panaszra, a gazdag pestiek, polgárok és mágnások szeme és pénze rájuk talált. Ez némileg enyhíti azt a műtörténeti fázist, amely még Székely Bertalanhoz és Madarász Viktorhoz is inkább mostoha volt, mint bőkezű, mert hisz' ma finom értékeket, a nemzetközi műpiacon keresett, tekintélyesen szignált képeket jelent kulturális vagyonunkban.

Azok közül az osztrák-német, bécsi mesterek közül, akikhez magyar festőket több-kevesebb szállal köt tanítványi viszony, Rahl, Waldmüller és Zimmermann, az «ideális», a komponált tájkép embere voltak jelen. Ha nem is oly művekkel, amelyekben legkiválóbban tükröződnek képességeik, de mindenesetre jellemző képekkel. Rahl egyik — talán leglelkesebb — magyar követőjének Than Károlynak, a kiállítás egész termet betöltő anyaggal frissítette fel emlékét, amely az utóbbi időben már tagadhatatlanul

Művészet 1916.

MDK

Jendrássik Jenő

A Ráth-dij pályabiróságáva választották

Választmányi ülés 1903. okt. 22-én. Mücsarnok
1904. febr. 15. VII. évf. 1. sz.

MDK

Jendrássik Jenő

A Rudics-dij pályabiróságába választották

Választmányi ülés 1903. okt.22-én. Műcsarnok
1904.febr.15. VII.évf. 1.sz.

Jendrássik Jenő: Ejjel.

Lyka: Téli tarlat 1900–1.

karikaturája a legízesebb fajtáját mutatják a torzképrajzolásnak; ötletes elme, fürge, gyorsan látó. Itt Budapesten kezdte meg tanulmányait, de csak félévig bírta ki a mintarajziskolában, hamar Münchenbe ment Hollósyhoz és Herterichhez, ott nemcsak sokat és szorgalmasan dolgozott, de a geniális Tóth Lászlóval együtt humorizáló kovásza lett a magyar művészkolóniának. Azóta, bár még fiatal, az óriás méretű képek egész sorát festette, nagy dekorativ föladatokat oldott meg s ezen a tárlaton is van egy képe, a mely a rendes méreteket túlhaladja. 1897 őszén tanúja volt annak a jelenetnek, a mint a megboldogult királyné a Royal-pavillonban magyar nótát huzatott. Akkor elhatározta, hogy megfesti ezt a témát. Sok minden bajjal jár az ilyesmi, temérdek kelletlen útbaigazítást kell végighallgatni s a kéz sohasem szabad. Mégis sikerült: meglett a kép, a melyet sokszorosításban nemsokára széjjelvisznek az országban.

A magyar nóta! Mennyi intim érzést kölcsönzött a magyar művészeknek! A külföldön nevelkedett ifjú poéták egynéhány magyar dal szomorú hangjaiból szívtak magukba lelkesedést. A párisi Grand Caféban írta meg Szabolcska legszebb költeményét. És egy séta a Nemzeti Múzeumban

Grünwald Béla: A völgyben.

Festészet, 1900 - 1919 - Önálló
táblakép - Életkép

J e n d r a s s i k J e n ő :
Ülő leány
/ Megvásárolva a téli kiállitáson,
1913-14 /

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
85.

önálló táblalkép, Jendrassik Jenő „A kis asanyos" c. képe,

Mat. Lemle. 1894. 110.-117. o.

p.: Képkiállításunk ... etc.

Müpártolok

A király
/Jendrassik Jenő: Próba után,
Pásztorlány, Béküljünk ki/

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Dijak

K a r o l y i - d i j
/Jendrassik J.:Vége/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163.-170.
"Jendrassik Jenő"

Dijak

R a t h d i j
/Jendrassik J.:Az özvegy/

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Kitüntetések

Ferenc József rend lovagkeresztje
- Jendrassik Jenő -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Kitüntetések

Olasz koronarend tiszti keresztje
- Jendrassik Jenő -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Kitüntetések

Páris:Mention honorable/1900/
- Jendrassik Jenő -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Muzeologia

Szépmüvészeti Muzeum
/Jendrassik Jenő képei/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Jendrassik Jenő festő

Magyar Iparművészet 1900

1/2. sz. 32-40. o. Radisics Jenő: A magyar iparművészet Oroszország ban.

Jendrassik Jenő festő

Népszava 1920. jan. 16. 5. o.
Jendrassik Jenő festőművész
halála

Jendrassik Jenő tertő

Kat. Lenkes, 1894. 110.- 119.0.

p.: Képk i állitásunk... etc.

J e n d r a s s i k J e n ő f e s t ő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
Illusztrációk: 161.,164.,165.,168.,
169.,170.,172.,173.,176.,177.,180.,
181.

J e n d r a s s i k Jenő festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
197.

J o n d r a s s i k Jenő festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
179-186.
"O.M.Képzőmüv.Társ.közgyülése"

J e n d r a s s i k Jenő festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
186-190.
"Képzőmüv.Társ.választmányi ülése"

J e n d r á s s i k Jenő festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
280.
"A rendes Téli Kiállitás..."

Önálló táblakép - Életkép

Jendrassik Jenö:
Reggel

- illusztráció -

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
163.

Budapest

Jendrassik Jenő szülőhelye
1860.

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

M ü n c h e n .

Jendrassik Jenő tanulmányai

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

P á r i s

Jendrassik Jenő tanulmányai
/ 1886/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
é63-170.
"Jendrassik Jenő"

Páris

Jendrassik Jenő tanulmányai
1898.

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

P a r i s

Mention honorable/1900/
- Jendrassik Jenő -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Életkép

Jendrassik Jenő:
Az özvegy

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.,illusztráció: 161.
"Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Életkép

Jendrassik Jenő:
Béküljünk ki.

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170..
"Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Életkép

Jendrassik Jenő:
A koszoru

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
176-
Szöveg: 163-170. "Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Életkép

Jendrassik Jenő:
Misére

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő

Önálló táblakép - Életkép

J e d d r a s s i k Jenő:
Nehéz felelet

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"
Illusztráció: 164.

Önálló táblakép - Életkép

Jendrassik Jenő:
Pásztorlány

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép -Életkép

Jendrassik Jenő:
Próba után

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Életkép

Jendrassik Jenő:
Szomoru percek

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
177.
Szöveg: 163-170."Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Életkép

Jendrassik Jenő :
Vége

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"
Illusztráció: 168.

Önálló táblakép - Életkép

Jendrassik Jenő:
V é g e .

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
197.
Illusztráció: 168.

Önálló táblakép - Arckép

Jendrassik Jenő:
Eötvös Loránd arcképe
/Budapest, Kultuszminisztérium/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Arckép

Jendrassik Jenő
b.Korányi Sándor arcképe
/Budapest,Korányi klinika/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Alkalmazott táblakép - Történeti festmény

Jendrassik Jenő hármas-képe a Jendrassik klinika termében /Az orvostudomány ókora, közép-kora és mai kora/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.

Önálló táblakép - Kompozició

Jendrassik Jenő:
L i d é r c

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Önálló tablakép - Gyermekarckép

Jendrassik Jenő:
gr.Teleki Tibor gyermeke

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Gyermekarckép

Jendrassik Jenő:
Gyermek-arckép

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
170.
Szöveg: 163-170./Jendrassik Jenő/

Önállo táblakép - Gyermekarckép

Jendrassik Jenő:
Hadik-Barkóczy Endre gyermeke

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Gyermekarckép

Jendrassik Jenő:
Károlyi Alajos gyermeke

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Gyermekarckép

Jendrassik Jenő:
Madarassy-Beck gyermeke

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Másolat

Jendrassik Jenő:
Murillo-fej másolata

.

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Tajkép

Jendrassik Jenő:
A zöldben

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"
Illusztráció: 169.

Önálló táblakép - Tajkép

Jendrassik Jenő:
Tájkép

- illusztráció -

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-70.
"Jendrassik Jenő"
Illusztráció: 165.

Önálló táblakép + Történeti festmény

Jendrassik Jenő:
Erzsébet királyné Novigrád fogságában

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
163-170.
"Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Tanulmány

Jendrassik Jenő:
Tanulmány

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
173.
Szöveg: 163-170. "Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Tanulmány

Jendrassik Jenő:
Tanulmány a "Felhők között"-höz

M Ú V E S Z E T
XII.évf.1913.
180.
Szöveg: 163-170. "Jendrassik Jenő"

Önálló táblakép - Tajkép

Jendrassik Jenő:
Vihar

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
172.
Szöveg: 163-170. "Jendrassik Jenő"

AZ ÖZVEGY
JENDRÁSSIK JENŐ FESTMÉNYE

Művészet 1913

Jendrassik Jenő

44. Jendrássik Jenö: 1915.

2/78

3). Herrer Cézár: Táncosnő.

— **A párisi szalon nagy díjai.** A Champs de Mars-i szalon zsürije tegnap itélte oda a szalon nagy díjait a kiállítóknak. Érmeket nyertek a következők:

Festők: A nagy aranyérmet *nem adták ki.* Második aranyérmet nyertek: Alexandre *Bouché*, *Sinibaldi*, *Adler*, Auguste *Leroux*, Georges *Roussel*, *Guinier*, *Devambez*, *Wagrez*, *Lazerges*, *Wéry*, *Janin*, Angèle *Delasalle*, *Sabatté*, *Gagneau*, *Grandjean*, *Debon*, *Aviat*, *Enders*, *Prévost-Valéri*, *Umbricht*.

Szobrászok: Első aranyérmet kaptak: Henri-Louis *Levaseur*, Hippolyte *Lefebyre*, *Louiseau-Rousseau*. Masodik aranyérmet: Victor *Peter*, Joseph-Antoine *Bernard*, Henri-Honoré *Plé*, Léo *Laporte-Blairsy*, Auguste *Maillard*, Paul *Roassel*.

Épitészek: A nagy érdemérmet nem adták ki, sem az első aranyérmet. Második aranyérmet kaptak: Emile *André*, Joanny *Bernard*, *Robert*, *Sirot*.

Kisplasztikusok: Első aranyérem: Henri *Dubois*. Második aranyérem: Jules-Edouard *Roiné*.

Metszők és litografusok: A zsüri tekintettel arra, hogy *Bonnat*, *Detaille* és *Flameng* páratlanul remek litografiákat állítottak ki, ezúttal őket versenyen kívül helyezi s csak második aranyérmet ad ki, még pedig a következőknek: Jules-Simon *Payrau*, Albert-Auguste *Georges-Sauvage*, Agricol-Charles *Bénard*, Louis-Valére *Ruet*, Lucien-Marcellin *Gauthier*, André-Charles *Coppier*, Gaston-Albert *Manchon*.

—

— **Secessio Berlinben.** A modern és a maradi művészet küzdelme immár átterjedt a német birodalom fővárosára is, ahol több előkelő művész, köztük Liebermann Max, Leisztikov W., Skarbina Franz, Normann Adelsten, Dettmann Ludwig stb. elégedetlenek lévén a nemrég megnyílt berlini nemzetközi kiállítás felvételi juryjének az eljárásával, elhatározták, hogy ezentúl a maguk számára külön felvételi juryt és külön kiállítási termeket kérnek, s csak kérésük teljesítése eseten hajlandók a jövő kiállításokban részt venni. Ottani művészkörökben feszült érdeklődéssel várják a legújabb művészforradalom kimenetelét.

— **Művészi hagyomány a Louvrenek.** A hires párisi *Louvre-múzeum* igazgatói kellemetlen helyzetbe jutottak e napokban: megajándékozták őket egy egész kis múzeummal, *Meissonier*-nek, a világhírü festőnek teljes hagyatékával, de a Louvreben nincs hely a nagy gyűjtemény befogadására. Visszautasítani nem lehet a túlságosan bő ajándékot, mert az a festő néhány nap előtt elhalálozott özvegyének utolsó rendelkezése révén jutott a Louvre jogos birtokába. *Meissonierné* imádta férje talentumát s gondosan elrakosgatta összes vázlatait és képeit, nagy vagyonánál fogva módjában volt *Meissonier* legtöbb művét visszavásárolni a tulajdonosoktól, úgy hogy valóságos múzeummá vált a palotája, telve Meissonier-művel. Annyira őrizte ezeket a képeket, hogy a multkor visszautasított egy vevőt, aki 800.000 frankot kinált neki férje „Páris ostroma“ cimü müveért. Roppant sok eredeti *Meissonier* gyült egybe ily módon s mindezt a tömérdek mütárgyat végrendeletileg a Louvrera hagyta az özvegy. A Louvre azonban már annyira tele van mindenféle egyéb kincscsel, hogy alig fér bele valami s bizonyos, hogy a Meissonier-gyüjtemény számára lehetetlen helyet szorítani. Hogy mit kezd az igazgatóság a rengeteg adománynyal, azt maga sem tudja. Vissza nem utasíthatja, el nem helyezheti. Középút pedig nincs. Legföljebb, ha külön Meissonier-múzeumot épittet, erre azonban bajosan szánja magát.

—

— **A bécsi mütárlat aranyérmei.** A bécsi jubiláris mütáriat három aranyérme sorsa felett a napokban döntött a jury. A *Károly Lajos* főherceg által alapított aranyérem-kitüntetéseket a következő művészek kapták meg: *Berger* Julius tanár „Artes faventes“ cimü képére, *Egger* Albin a „Buzaszentelés“ cimü művére, végre *Solomon* J. a „Szerelem születése“ cimü képére. A többi kitüntetés fölött is nemsokára dönt a jury.

Szerkesztőség:
Budapesten, Városliget, Műcsarnok.
Kiadóhivatal:
Singer és Wolfner Budapesten, Andrássy-út 10.

Védjegy 19. és 20. szám.

Az általánosan ismert, jó hirnévnek örvendő s több oldalulag kitüntetett sósborsesz-készitményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon a cimjegyeimet módositom s arra kék nyomatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

Sósborszesz

általánosan elismert kitünő háziszer; különösen a **bedörzsölés-kenő-gyuró-gyógymódnál (massage)** igen jó hatásu. Ajánlható egyszersmind **fogtisztitó szerül** is, a mennyiben a **fogak fényét** elősegiti, **a foghust erősbiti** és a **száj tiszta, szagtalan izt** nyer a szesz elpárolgása után, ugyszintén **fejmosásra** is a **hajidegek** erősitésére, **a fejkorpaképződés megakadályozására és annak megszüntetésére.** 28138

Egy nagy üveg ára **90** kr., egy kisebb üveg ára **45** kr.

Brázay Kálmán

Budapesten, IV. kerület, Muzeum-körut 23-ik szám alatt.

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA.

hosszabb-rövidebb beszédeket. Délben fényes bankett, este pedig táncmulatság fejezte be a sikerült ünnepséget, melynek folyamán *Szárnovszky* Ferenc, a szobor alkotója állandó ünneplés tárgya volt.

—

— **Az új Országház falfestményei.** Az új Országház falfestményeinek legutóbb eldöntött pályázatában résztvett vázlatok, — *Thorma* János, *Ferenczy* Károly és *Réti* István pályaművei kivételével, akik a kiállításba nem egyeztek bele — junius 7-ike óta minden külön belépő dij nélkül láthatók a városligeti Műcsarnoknak a szobrászterem zenekari emelvénye mögött lévő termében, ahol összesen 24 vázlat van együtt. A kitűzött témák közül a *Kardvágás*-ra: ~~*Dudits*~~ Andor 2, *Hegedüs* László 2, *Pataky* László és *Kriesch* Aladár 1—1, az *Aranybullá*-ra: *Spányik* Kornél, *Zemplény* Tivadar, *Jantyik* Mátyás, *Reinhardt* József, *Székely* Árpád és ~~*Bellony*~~ László 1 – 1, a *Népünnepre*: *Szirmai* Antal és ~~*Csák*~~ István 1—1, a *Moriamur*-ra: *Zemplényi* Tivadar, *Spányik* Kornél, *Jantyik* Mátyás, *Reinhardt* József, *Székely* Árpád és ~~*Bellony*~~ László 1—1, a *Királyi ebéd*-re és az *Ünnepi ebéd*-re: *Szirmai* Antal és ~~*Csák*~~ István 1—1 vázlattal pályáztak. A *Kardvágás*-t ~~*Dudits*~~ Andor, az *Aranybullá*-t és a *Moriamur*-t *Jantyik* Mátyás, a *Népünnep*-et ~~*Csák*~~ István vázlatai nyerték el, a már két ízben kiírt *Királyi ebéd* és *Ünnepi ebéd* pályázata azonban, mely úgy látszik, nem igen lelkesítette a művészeket, ismét meddő maradt, amennyiben a dijat ezúttal sem adták ki. Sőt mint értesülünk, elhatározták, hogy erre a két pályázatra legközelebb más két téma megoldását fogják kitűzni. A pályaművek junius 15-ig lesznek láthatók a városligeti Műcsarnokban.

—

— **Kiállítási hirek.** A tavaszi nemzetközi kiállítás, melynek keretében az utolsó sétahangversenyt most csütörtökön, Úrnapján tartották meg, már csak bezárólag szerdáig, *junius 15-ikéig* lesz látható. A kiállítást junius hó 7-ikéig összesen 21,441-en látogatták. *A fővárosi iskolák* tanuló ifjúsága köréből a mult héten *senki* sem nézte meg a kiállítást s így eddig mindössze körülbelül 2000 tanuló volt a tárlaton.

—

— **A Koroknyai kiállítás**, mely a tavaszi nemzetközi kiállítással együtt a városligeti Műcsarnok tanácskozó termében *minden külön belépődíj nélkül* látható, a közönség osztatlan nagy érdeklődésével találkozik. Egyedül a vásárlás megy igen szerény korlátok közt, ami tekintve a kiállított vázlatok és rajzok érdekességét és szokatlan olcsóságát, meglehetősen szomoru világot vet a közönség műszeretetére, mely itt annyival is inkább helyénvaló lenne, mert az elhunyt művész emléke iránt való kegyelet is hozzájárulhatna a vásárlási kedv fokozásához.

—

— **Magyar művészek az anversi kiállításon.** A »Magyar Képzőművészek Egyesülete« által kiküldött öttagu bizottság a junius hó 5-ikéig jelentkezett húsz művész közül e hó 6-án tartott ülésén jelölte ki azokat, akik a rendelkezésére álló tizenöt személyes meghivásban részesitendők. Ezek a következők: ~~*Balló*~~ Ede, ~~*Bihari*~~ Sándor, ~~*Boruth*~~ Andor, ~~*Ebner*~~ Lajos, *Jendrásik* Jenő, *Kacziány* Ödön, *Kiss* György, *Knopp* Imre, *László* Fülöp, *Manheimer* Gusztáv, *Mihalik* Dániel, *Márk* Lajos, *Szinyei Merse* Pál, *Tahi* Antal és *Vaszary* János. A fölsorolt művészek mindenike egy-egy művel lesz képviselve az anversi kiállításon.

—

— **Forintos sorsolás a Műcsarnokban.** A művásárlás fokozása céljából az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat által kibocsátott forintos sorsjegyek huzása szombaton, junius hó 18-dikán délután 4 órára van kitüzve. A társulat művásárló bizottsága az eladott sorsjegyek árából befolyt összeg erejéig már a legközelebbi napokban megvásárolja a nyereményeket. A sorsolásban csakis az eladott sorsjegyek számai vesznek részt.

—

— **Magyar művészek kartonjai Velencében.** *Lotz* Károly tudvalevőleg a lipótvárosi bazilika számára több képet festett, a melyeknek kartonjai már hosszabb idő óta Velencében vannak, a hol mozaikba rakják őket. — ~~*Benczur Gyula*~~ a festészeti mesteriskola igazgatója most dolgozik azokon a szintén a lipótvárosi bazilika számára rendelt kartonokon, melyek a szent mise hat részét tüntetik föl allegórikus jelenetekben. A kartonok, amint elkészülnek, szintén Velencébe kerülnek, ahol őket éppúgy, mint a Lotzéit mozaikban fogják kirakni.

—

— **Az 1898—99. évi Téli Kiállítás,** melynek pályázati hirdetéseit e lap 6-ik számában közöltük, 1898 december 1-én nyilik meg és 1899 január 15-ikéig tart. A tárlatra a bejelentés határnapja november 5-ike, a beküldésé pedig november 15-ike. A téli kiállítással párhuzamosan lesz látható a Karácsony-Újévi kiállítás is, amelybe legfeljebb 150 frt értékü művek szerepelhetnek, melyek bármikor beküldhetők. A téli kiállításra szóló meghivókat a társulat legkésőbb a jövő hét folyamán szétküldi a művészeknek.

—

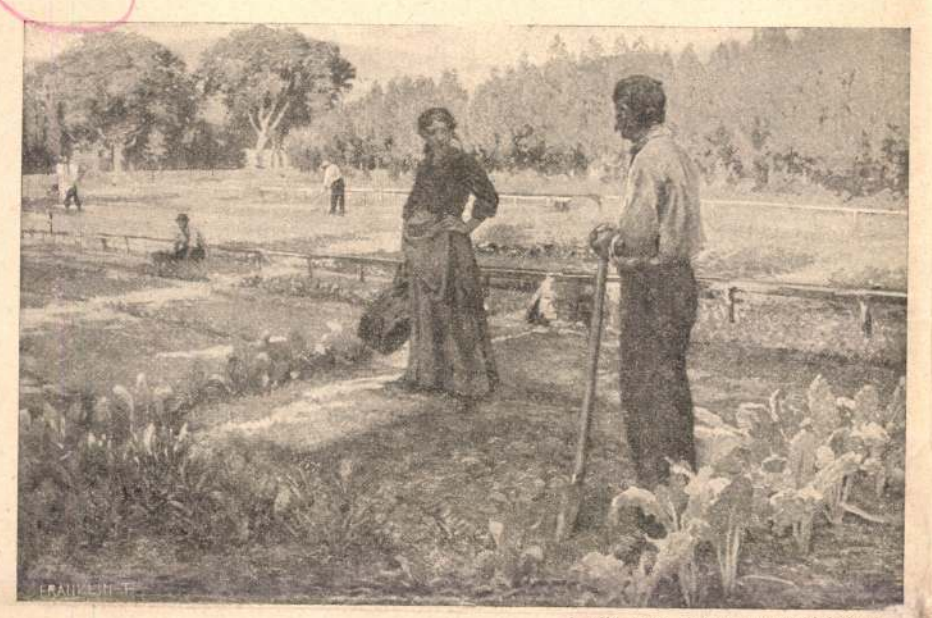

A «Könyves Kalman» jogosításával.

Mérő István: Veteményes kertben.

Juszkó Béla: Tóvárosi részlet.

Jendrassik Jenő: Csöppike arczképe.

Komáromi Kacz Endre: Kettős arczkép.

Skutezky Döme: Kohómunkás.

Dudits Andor: Napkeleti bölcsek.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

A ROCKLANDI HADJÁRAT

ELBESZÉLÉS. IRTA SZEBENYEI JÓZSEF.

A Rockland Lake (tó) New-Yorktól háromnégy órányi út a Pennsylvania-vasuton. Ez egy óriási darab csendes, hullámtalan, mozdulatlan viztömeg, télen befagy és onnan hozzák a jeget New-Yorkba. Édes vizü, sással, náddal szegélyezett óriási tó, fölötte nyáron millió a moszkitó és nincs ember, a kinek kezét, arczát dagadtra ne csípnék. A házak ajtait, ablakait tüllel vonják be, hogy be ne férkőzzék a csunya szunyog-féle. Az egyik szélén a kis Rockland falu áll, a tó északibb partjain pedig elszórtan indián-telepek, apró wigwamok vannak. Az indiánok nagyrészt halászattal élnek itt. Ezt úgy kell érteni, hogy halat esznek. Vadászni is szoktak és olykor elvándorolnak a Raatskil-hegyek lábáig egy kis vad után. De a mi halat fognak, vagy vadat leterítnek, azt megeszik és soha eszükbe nem jut, hogy el is adják. Valami gőgös nyomoruság él bennük és megvetik a gondolatát is annak, hogy a fehér emberekkel üzleti viszonyba lépjenek. Ha valami vándor, vagy turista arra vetődik, adnak neki enni, inni, halat, sültet, pogácsát, de a pénzét nem fogadják el. Ezek keleti jámbor indiánok, a kik tudnak angolul is egy keveset és sok nemes jellemvonás van bennük. Még az is, hogy gőgösek a maguk életére, a kulturátlanságukra és megközelithetlenségükre, mint valami középkori költő a maga nyomoruságos, inséges elszigeteltségére.

Annál nagyobb volt a meglepetés, mikor egy napon a Rockland Lake körül kitört a forradalom és az indiánok veszélyeztetni kezdték a közbiztonságot. Akkor történt ez, mikor 1898 nyarán javában folyt a spanyol-amerikai háború, az Egyesült-Államok minden épkézláb katonája Kuba, Portoriko és Fülöp-szigeteken harczolt és csak a miliczia, a czivil őrség volt otthon, ez is nagyon megritkult sorokban, mert minden képzett katonaember beállt a rendes hadseregbe a spanyolok ellen harczolni.

A háborús hangulat, az egyre-másra jövő győzelmi hirek szinte harczi tébolyt hintettek a lelkünkbe és mikor egy juniusi este az esti lapok hirt adtak a rocklandi indiánok veszedelmes felkeléséről, a második utczai banda mint egy ember állt talpra és mintha mindnyájunkat egy gondolat kapott volna meg, szinte harczi mámorban kiáltottuk, hogy leverjük őket, kiirtjuk őket, mint a pestises patkányokat szokás.

A jámbor indiánok, quimatoga-törzsnek hivták őket, abban láttak sérelmet, hogy a környék lakossága a háború alatt elözönlötte a tó környékét és a mi vad akadt, lelövöldözték, a halat kifogták a tóból és vitték vonaton, majd meg hajón a kubai vizekre, hogy a katonáéknak legyen mindenből, a mi jó és izletes. A lelkes nép maga akarta eltartani a katonáit, hogy lelkesedést öntsön beléjük, hogy bebizonyitsa, hogy itt most az ő akaratából folyik a háború. Volt egy nemzeti élelemszállító bizottság, a hova minden ilyen küldeményt szállitottak, aztán az továbbitotta a harcztérre. A hadihajók legénységének édesvizi halat, hazai vadat kellett küldeni, a szárazföldieknek pedig mindent, a mi jót csak teremnek a Caatshill és a Rockey-hegyek pompás vadtenyésztő bérczei. A quimatóga indiánok, a kik nem lelkesedtek a háborúért, talán azt se tudták, hogy folyik a háború, nem láttak egyebet ebben a dologban, mint hogy a fehér ember ellövi előle a vadat, kihalássza előle a halat és mikor már az indulatát nem birta fékezni, összeverődtek harczosok vagy százan és körülzárták a kis Rockland falut. Éjszaka idején lövöldözni kezdtek az ablakokra, künn a tavon és a környéken pedig, a hol vadászt vagy halászó csónakot láttak, valóságos sortűzzel támadtak rája.

Bill Hardy elmagyarázta a helyzetet a bandának.

— A ki ennek az országnak a lakója, itt eszi ennek a földnek a termését, halát, vadát és mégis gyilkos módra támad azokra, a kik a háborúban sinylődő katonáinkon akarnak könnyiteni, azt az embert, azt a fajtát, legyen indián vagy bármi más, ki kell pusztitani a földről, hogy nyoma se maradjon.

— Halál reájuk, — kiáltotta a banda vérben forgó szemekkel.

Bill Hardy pedig folytatta, most már higgadtan, mint mindig, mikor nagy haditervekről volt szó.

— A második utczai banda, a melynek öt embere harczol most Kubában a csillagos lobogó alatt, tehát elhatározza, hogy holnap reggel elindul Rocklandba és a fellázadt indiánokat megfékezi. Ha meg nem adják magukat, kiirtjuk őket egy szálig. A második utczai banda csak dicsőséget hozhat a nevére. Ha utolsó szálig ott veszünk is, akkor is kiirtjuk őket.

Megint harsány éljenzés követte a szavakat, aztán elkezdődött a részletek megvitatása. Előkerültek az első és a harmadik utczai bandák első emberei is és egy-egy zsák elemózsiával a hátunkon, ki floberttel, ki egy winchesterrel, revolverrel és hosszú pengéjü törrel felfegyverkezve, másnap reggel negyvenöten indultunk a hobokeni állomásra négyes sorban, katona sipkákkal, katonásan, feszesen.

A vonatra a perronon mintegy kétszáz főnyi jól felszerelt miliczia is várakozott már. Ezeket is Rocklandba küldte a kormányzó rendet csinálni. Sebtében szedték össze őket, mert volt olyan a kin csak a sapka és a térdig érő sárga bőr kamásni mutatta, hogy katona akar lenni. A mi furcsa kis csapatunkra mosolyogva néztek a katonák, mig mi büszkén vonultunk el mellettük. Pénzünk nem igen volt, tehát jegy nélkül szálltunk be a vonatra.

— Nemzeti ügyben járunk, nem veszünk jegyet, mondta Bill Hardy és mert a vasuttársaságban is volt hazafias érzés és humor, nem is törődött vele. Kilencz órára már Rocklandban voltunk. A vonaton falatoztunk egy keveset, — hogy másnapra is maradjon — és mikor a vonat megállt a rocklandi állomáson, egy pillanat alatt sorba verődtünk, mig a miliczia nehézkesen, kapkodva, ugrálva leczihelődött a kupékból és valahogy kettős rendekbe vergődtek, mi már futó lépésben benn jártunk a faluban. Elől Bill Hardy, kivont karddal, hangosan komandirozott.

A faluban néhány fiú hozzánk csatlakozott. Ezek voltak a tájékoztatók és a vezetők.

— Nyolcz embert megöltek, huszat megsebesitettek, — mondták — és most ott hevernek a tó partján fegyveresen készenlétben, mert sejtik, hogy jön a katonaság. Kémeik vannak a falu szélein és nem lehet őket veszedelem nélkül megközelíteni.

— A kémeiket lelőjük, — mondta Bill Hardy. — Aztán, hogy a falu végére értünk, megállitotta a csapatot és kiadta a rendeleteit. — E csapat két részre fog oszolni. Az egyik elölről, a másik hátulról támadja meg őket.

— Ha fehér zászlót lobogtatnak: akkor tüzet szüntess; — mondta Bill, a ki gyakorlott volt már a háborús dolgokban.

A csapatot elosztotta és «előre fiuk», kiáltással; mint győző tigrisek törtünk ki a faluból. Messziről láttuk, hogy nagy port verve marsol lassan, katonásan a miliczia és elől a tisztjeik komoly haditanácsot tartanak. A községháza elé mentek, ott a tisztek a falu elöljáróival meghányták-vetették a dolgokat, kidolgozták a stratégiai terveket.

A második utczai banda pedig két-két lépésnyi távolságra egymástól, ember-ember mellett nyomult előre hosszú vonalban a Rockland tó felé. Messziről tarka tollak csillogtak a napban, lenn a földön, mintha onnan nőttek volna ki, az indiánok hasra fekve várták a támadást. Mikor lőtávolságra értünk tőlük, mi is hasoncsúszva igyekeztünk előre. Jobbról a Bill Hardy csapata, balról a Perkuss vezetése alatt a másik csapat. A bekerités pompásan sikerült. Mikor az első lövés elhangzott a másik csapatból, Bill Hardy is kiadta a jelszót:

— Tüzelj!

És megkezdődött a rocklandi véres ütközet. Az indiánok a maguk szokása szerint felugráltak és a sás közé rejtőzve lövöldöztek ránk. A negyvenöt puska azonban ropogott szüntelen és egyre közelebb huzódtunk hozzájuk, apró nekifutásokkal, a kis dombos takarások mögött és egy órai ütközet után ott álltunk a sás előtt, kipirult arczczal, fényben égő szemekkel. Egyetlen indián ült a parton, véres lábát mosogatta a vizben. Ezt megkötöztük és két ember vigyázott rá, mig mi a wigwamokat elfoglaltuk. Asszonyok, gyerekek sürgölődtek a kis indián faluban, a férfiakat azonban mintha a föld nyelte volna el.

Most már be kellett keriteni a nádast. Ez veszedelmes vállalkozásnak igérkezett. Nehány indián csónak hevert a parton, abba helyezkedett el húsz emberünk, kieveztek a vizre, mig mi a szárazról vettük közre a nádast. Lefeküdtünk a földre és vártunk. Némán, nesztelenül. Egyszerre csak elkezdtek tüzelni az embereink a csónakokból. Vaktában lövöldöztek a nádasokba, de meg volt a hatás. Az indiánok fehér kendőket lobogtatva léptek elő a sűrűből, a hol a húsz puskacső meredt rájuk. Jöttek elő egyenként, hármasával és a mint a partra léptek, úgy kötöztük meg a kezeiket a fehér rongyaikkal, a mig hetven ember állt ott, vörösképü, tollasfejü szelid állatok, ijedt, jámbor harczosok, a kik csak a kenyerüket féltették. Négyessorba állitottuk őket és hajtottuk a falu felé. Mikor Rockland elé értünk, dél volt már. Harczias kettősrendekben épen kifelé indult a kétszáz főnyi miliczia-csapat. Szinte megdöbbenve nézték, mint tereljük befelé az indiánokat. Mikor hozzájuk értünk, Bill Hardy kivont karddal, katonásan a parancsnokuk elé lépett és jelentkezett:

— Jelentem alásan kapitány úr, a lázadó indiánokat a második utczai banda mind elfogta és ezennel átadjuk őket az Egyesült-Államok csapatának.

A kapitány kezet fogott Bill Hardyval, majd hátraszólt:

— Le a zászlót a földig! Hajtsuk meg a csillagos lobogót a második utczai banda előtt.

Hatalmas hurrah hangzott fel, aztán Bill Hardy meghajolt a kitüntetés előtt. A fiúk levették a sapkáikat és egy pillanatig áhitatos csendben álltunk ott, aztán mint a ki a dolgát elvégezte, Bill oda fordult a bandához:

— Fiúk, előre!

EGY ELEGÁNS HÖLGYHÖZ.

Te nem tudod, hogy mi a fájdalom,
Te, drága Hölgy, selyemruhákba jársz
S ha kibontom előtted bánatom,
Unsz engemet, mert szebb mesékre vársz,
Te nem maradtál sohsem egyedül,
Hol áll a szó és áll a pillanat,
S nem törte még meg arczvonásodat,
Hogy valaki az égbe' hegedül.
Te nem remegtél sohse könnyezőn,
Mint jegenye a magányos mezőn,
Nem lüktetett úgy még a pulzusod,
Hogy tudnád: most az Oczeánt uszod,
És addig élsz ... míg egyszer elmerülsz;
Még nem sirtad el sohse magad versen
S a térdére sem ültetett Andersen.

... Oh, jó neked. Te szép fotelbe ülsz
És frakkos emberek közt vacsorálsz,
Blúzod felett a csipkét szereted
S a hosszú estéken szinházba jársz,
Hallgatni szép zenét és éneket,
S ha alakod a páholyba belebben,
Irigy szemekkel néznek a leányok,
Mert herczegnő se mivelheti szebben,
Ha köpenyedet könnyedén lehányod,
Mint szived felől az emlékemet.

Ambrus Balázs.

tollba mondtam egy ápolónővérnek, a ki a czímet is irta.

— No, ezek meglehetős homályos adatok. Denneburg báró czimét leginkább úgy kapjuk meg talán, ha megkérem Hertweg konzult, hogy kérné meg német kollegáját a báró tartózkodási helyének kikutatására. Csakhogy ez bizony jó kis időbe fog kerülni . . . Hol volt a báróné állandó tartózkodási helye?

— Sehol. Már vagy tiz esztendeje utazik. Hol egy szanatóriumban tartózkodott, hol fürdőhelyen, hol valami nagy városban egy-egy neves professzor konzultálása czéljából. Birtokán csak ez ősz elején volt, talán vagy tiz évi távollét alatt nehány napra.

— És ön kisasszony most visszatér szüleihez?

Rita némán rázta fejét. «Nem.»

— Nem?!

— Nem . . . mert nincsenek.

— Szegény gyermek . . . hát hol fog tartózkodni?

— Nem tudom.

— Nagynénje bizonyára gondoskodott jövőjéről?

— Nem tudom.

Ihl doktor mindkét kezével a levegőben hadonázott.

— De kisasszony, ön úgy élt, mint egy lepke. Nem törődött semmivel. Nincs tudomása semmiről.

— Kedves doktor, — szólt Rita szeliden, — ugyan ki gondolt volna arra, hogy szegény nagynéném ily hirtelen elpusztul? . . . Azután lássa doktor úr, ő olyan változó kedélyű volt és egy kissé különös. Ha ma azt is mondta, hogy ilyen vagy amolyan tartalmú végrendeletet csinált, hát azért két hét múlva egészen megváltoztatta esetleg a szándékát. A halál gondolatától meg annyira irtózott szegény, hogy nem is tudom elképzelni, hogy valami különös indító ok nélkül végrendelkezett volna. Legfeljebb ha valaki ügyesen reábirta.

— Volt a bárónénak valamely városban ügyvédje?

— Igenis, Bécsben.

— Tudja a czimet?

— Igen. Dr. Weissmayer. Baumangasse Nr. 4.

— Tehát elsősorban annak kell irnia s megkérdezni tőle, hogy van-e tudomása végrendeletről s esetleg nincs-e az nála deponálva . . . Azonkívül kénytelen lesz azon szomorú feladatot is végezni kisasszony, hogy nagynénje összes holmiját átvizsgálja, hogy esetleg feljegyzéseket vagy végrendeletmásolatot megtalálhasson . . . Holnap délután felkeresem, hogy a kutatás eredményéről tudakozódjam. Most azután feküdjék le s igyekezzék mihamarabb elaludni, hogy elveszitse nekem ezt a kisérteties halványságot. Na jó éjt és bátorság!

Ihl doktor keményen megrázta Rita kezét s halk hálálkodó szavai elől trefásan menekülve, kisietett az ajtón.

Rita másnap kissé frissebben érezve magát, hozzáfogott Flóra néni számtalan kisebb-nagyobb kofferjének tüzetes átkutatásához. Azonban nehány, részint az ügyvéd, részint a jószágigazgató által beküldött elszámoláson kívül nem talált semmit. Végrendeletnek semmi nyoma.

Néhány ezer korona készpénz s Denneburgné értékes ékszerei, melyeket még utolsó szavaival Ritának ajándékozott, képezték — azon szerény összeggel együtt, a melyet anyja csekély ingóságainak eladása után küldött neki Agatha — egész biztositékát a jövőre nézve.

Rita egy perczig sem kételkedett abban, hogy Flóra neni első elragadtatásában, fellelkesülve a bajor rokonok kedvességén s valószinűleg az ő befolyásuk által elhatározásában siettetve, bizonyára még ott helyben végrendelkezett Richard báró javára.

— Mennyire örülök, hogy most végre megtaláltam vagyonom számára a méltó általános örököst. Richard báró mintaképe a lovagiasságnak stb.» Rita egészen tisztán emlékezett Flóra néni levelének ezen passzusára.

«Meglehet, hogy talán gondoskodott rólam, — szőtte tovább gondolatait, — talán kitűzött számomra valami kis összeget. Hát az majd kiderül, ha Richard báró tartózkodási helyét sikerül kikutatni.

«Semmi esetre sem hagyott reám valami jelentékeny összeget, mert azt bizonyára felhozta volna nekem nem egyszer. Sőt nem valószinűtlen, hogy távol tőlem talán nem is gondolt reám egyáltalában.»

ALEXEI NIKOLAJEVICS OROSZ TRÓNÖRÖKÖS.

Szomorúan rakosgatta vissza Flóra néni számtalan díszes, czifra holmiait, apró csecsebecséit, s oly lehetetlennek, oly valószinűtlennek találta, hogy azok sohasem fogják többé díszíteni volt tulajdonosnéjuk sovány, nyugtalan egyéniségét. Ez a sok selyem és csipke nem fog többé körülötte suhogni. Apró gyermekczipőinek magas sarkai nem fognak többé idegesen kopogni itt a szőnyegen.

A kitárt fedelű kofferekből felszállt a violette de Parme illata, a mely mindig körüllengte Flóra néni törékeny alakját . . .

Rita térdre ereszkedett a nagy koffer előtt, beleásta fejét a sok suhogó, zizegő selyemholmiba és keservesen zokogott.

Estefelé benézett hozzá Ihl doktor, a kinek beszámolt keresgélésének negativ eredményéről.

— Hát ez bizony alig több a semminél, — szólt amaz, átnézegetve azon nehány irást, a melyet Rita neki átadott. Meg kell várni az ügyvéd válaszát s ha az sem tud felvilágositást adni, akkor Denneburg báró tartózkodási helyének felkutatása után ahhoz kell fordulni. Ha ő sem tud semmit végrendelet létezéséről, akkor a birósághoz kell bejelentenie örökösödési igényeit.

Esős, borús napok következtek, melyeket Rita szomorúan, czéltalanul bolyongva töltött el.

A milyen bájos, szines, eleven és poetikus Velencze, ha szép napos az idő, ép oly szomorúan és leverően hat esős, nedves időben.

Rita is érezte, hogy mily nyomasztóan hat kedélyére a most oly komor, szük kanálishálózat, az üres Márkus-tér elázott galambjaival, a kedvetlenül, feltűrt nadrággal, esernyősen bandukoló idegenek, a nedves levegőtől nyirkos hôtelszoba — minden, minden, a mi körülvette, bénitóan, leverően fekszik reá idegeire.

Hirtelen az a vágya támadt, hogy el akar innen menni. Szinte megdöbbent, midőn annak a tudatára jutott, hogy hiszen teljesen szabadon rendelkezik magával . . . De valahogy nem tudott ennek örülni. Majdnem rosszul esett neki, hogy nincs a ki reáparancsoljon, hogy most csomagoljon, most siessen, nincs, a ki zaklassa, siettesse, bolygassa.

Elhatározta tehát, hogy elutazik. De hová? Pestre? Anyja halála óta Pest reá nézve egy egészen idegen háztömeg volt. Nem vonzotta oda semmi. Gondolt Delmárnéra, — kedvencz nagynénjére — de hát az is számot vetve a mindig fokozódó drágasággal, nemrég anyahelyettesnek ment egy külföldi helytartó elárvult leánykáihoz, annak sincs tehát többé saját otthona . . .

Egy kis ideig ugyan mérlegelgette, vajjon ne utazzon-e mégis Pestre, felajánlva kis tőkéjét Borisnak, kérve őt, venné be társnak üzletébe.

De ezen gondolatot mihamarabb elvetette. Eszébe jutott Boris barátja, György. Kettejök között harmadiknak nincs helye. És ő pedig a harmadik lett volna. Utban lett volna . . . Legalább is addig, a mig ő is nem talált volna magának egy Györgyöt.

Rita keserűen elmosolyodott . . . Több illuzió . . . frissebb lélek . . . több bizalom és hit az emberiségbe kell ahhoz, hogy egy Györgyre bízza magát . . . Melegebb vér és vágyakozóbb érzékek . . .

Rita azt hitte, hogy nála mindez kihült, elhalt, elsorvadt. Pedig csak még soha ki nem fejlődött, soha nem élt, nem melegedett fel teljesen. Mindig őrt állt mellette a józanság, ezer apróságra való tekintet. Azt hitte, hogy a lelke elkopott, pedig csak a por lepte el a zománczát.

Czéltalanul bolyongott a Riván, kerülgetve a pocsolyákat. Kora délután volt, de alig járt valaki a parton. Az elégedetlen gondolások csoportokba verődve, halkan panaszkodtak. Rita láttára, felismerve a forestierát, rögtön feleleven edve, hangos lármával kinálgatni kezdték járműveiket:

— Gondola signora, gondola!

Rita czél és terv nélkül a legjobban lármázó barna ördög gondolájába szállt. Kérdésére azon utasitást adva neki, hogy vigye őt egy óráig a merre akarja.

A gondolás, örülve a jó fogásnak, buzgón kezdte magyarázni menetközben a nevezetességeket.

— Palazzo ducale.

— Madonna della salute.

Rita hagyta, hadd beszéljen. Jól esett neki, hogy valaki beszél hozzá.

Elsiklottak a kikötőben horgonyozó nagy hajók mellett.

— Vapore del Lloyd, parte oggi per Trieste.

— Vapore della Adria — ma reggel jött. Holnap este megy Fiuméba.

«Fiume?» Ez a szó megcsapta Rita fülét.

— Hány órakor indul az a hajó holnap este?

— Nem tudom, de odamehetünk megkérdezni.

A hajó alá irányitotta a gondolát, s felkiakált a fedélzeten dolgozó embereknek.

— Hé, mikor indul ez a hajó?

— Holnap este hétkor.

Rita e perczben elhatározta, hogy elmegy Fiuméba. Szüleivel járt ott valamikor nehány évvel ezelőtt s kellemesen emlékezett vissza a szép eleven kikötővárosra. A mozgalmas mólóra, Abbaziára . . . Emlékezett még a hôtelszobájukra is, melynek ablakai ép a molo Adamichra néztek. Szemben volt az örökké népes kávéház, kis asztalai körül folyvást váltakozó publikummal. Emlékezett a jövő-menő hajók okozta sürgés-forgásra. Lekésett emberek komikus sietségére. Mindez akkor igen mulattatta őt . . .

Igen, oda fog menni . . . Talán ott egy kissé helyrejön kedélye . . . Talán bir majd elhatározásra jutni jövőjére nézve . . . Az igaz, hogy ott sem ismer egy lelket sem . . . De hát itt is egészen egyedül lesz egy pár nap múlva. Ihl doktor elutazik valami orvosi kongresszusra, onnan pedig hosszabb tanulmányútra. Az ő jóságos arczát sem látná többé . . .

Hirtelen elhatározással haza dirigálta a gondolát. A szállóba érve szinte felvillanyozta a gondolat, hogy van mivel foglalkoznia s hozzáfogott a csomagoláshoz.

Irt egy levelet Hertweg konzulnak, megköszönve iránta tanusitott szivességét, kérve őt, hogy azon esetre, ha Denneburg báró felől hir érkezne, azt vele Fiume poste restante tudassa. A szálloda portásának szinte meghagyta, hogy minden az ő vagy boldogult nagynénje nevére érkező levelet oda küldjön utána.

Izgatottan várta Ihl doktor látogatását, a kivel mindjárt tudatta elhatározását, kiváncsian várva, vajjon helyesli-e azt.

— Nagyon jól van gyermekem . . . csak el innen a szomorú emlékek szinhelyéről. Az idő is rosz . . . az is búsitja az olyant még jobban, a ki már úgy is szomorú . . . Jót fog tenni a változás.

(Folytatása következik.)

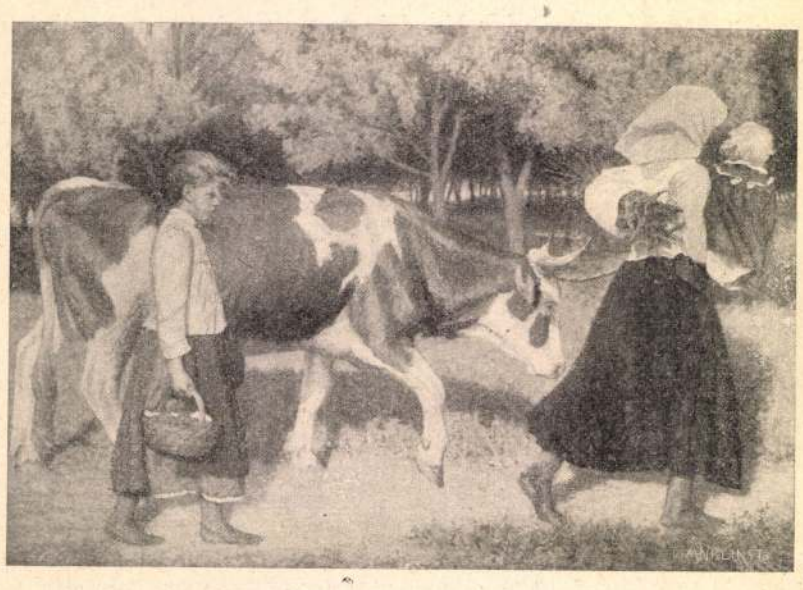

Poll Hugó: Hazafelé.

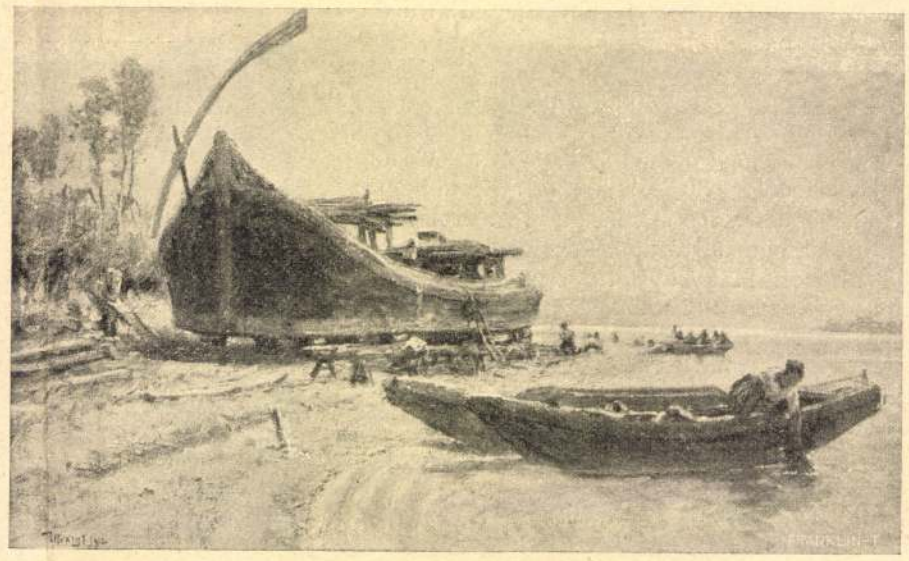

Ujváry Ignácz: Hajó-épités.

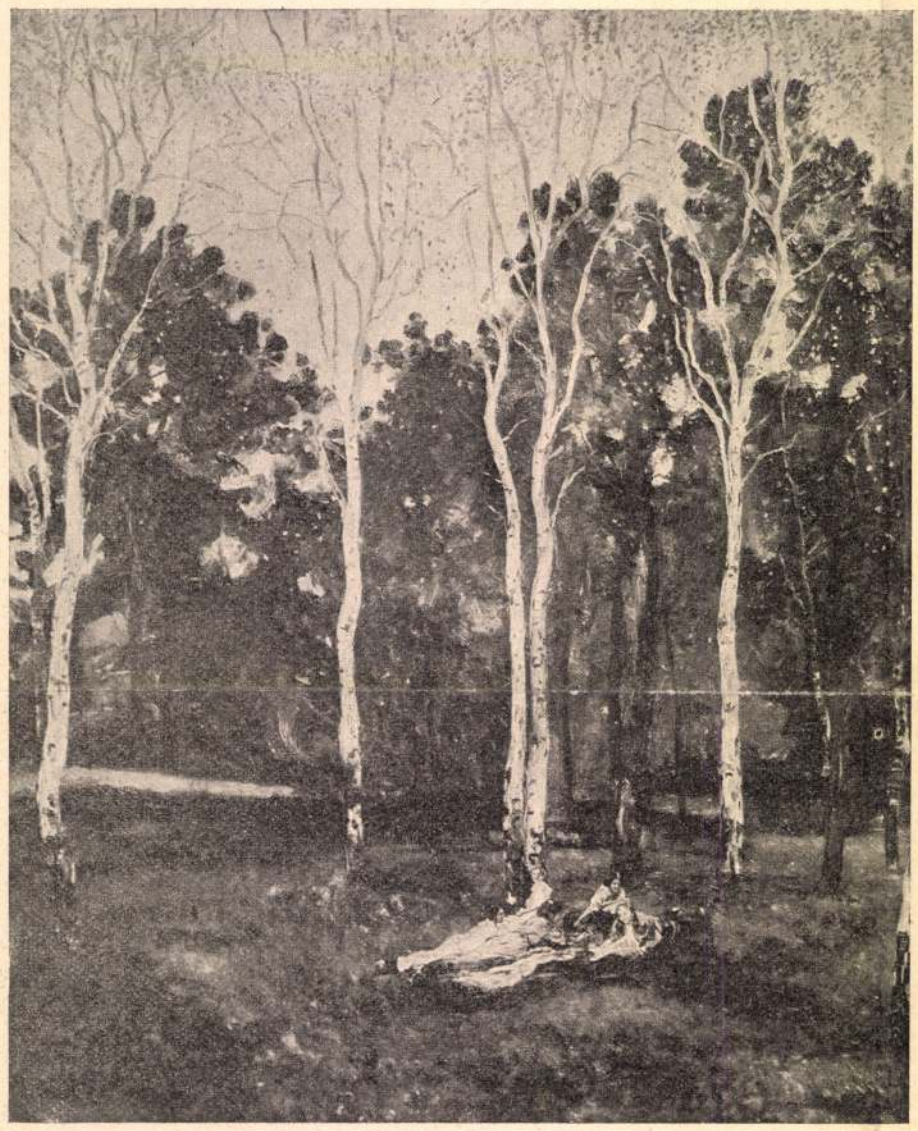

Magyar-Mannheimer Gusztáv: Erdő szélén.

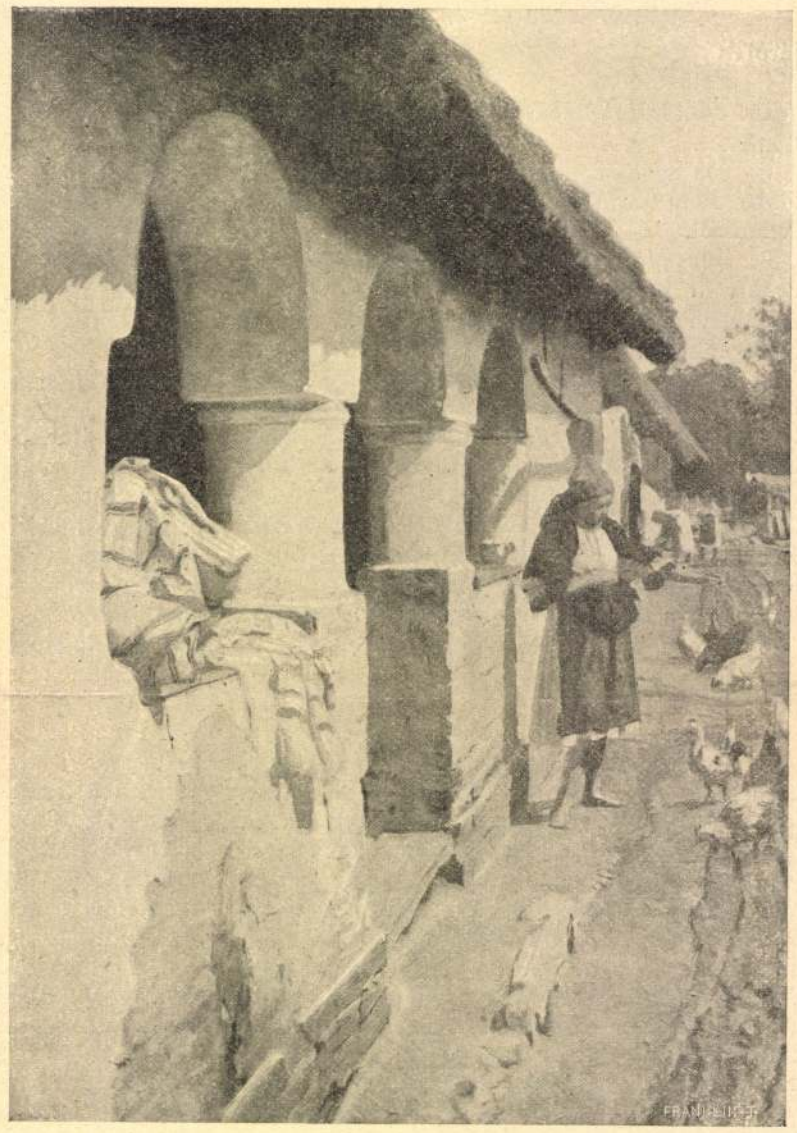

Nádler Róbert: Oszlopos ház Drávasztárában.

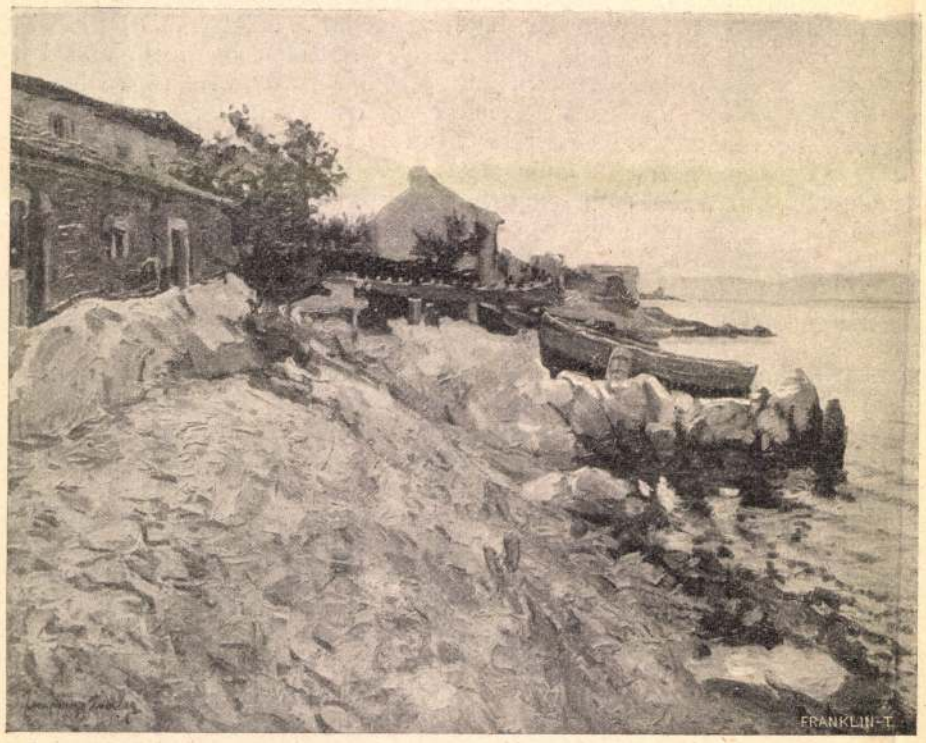

Zemplényi Tivadar: Czirkveniczai részlet.

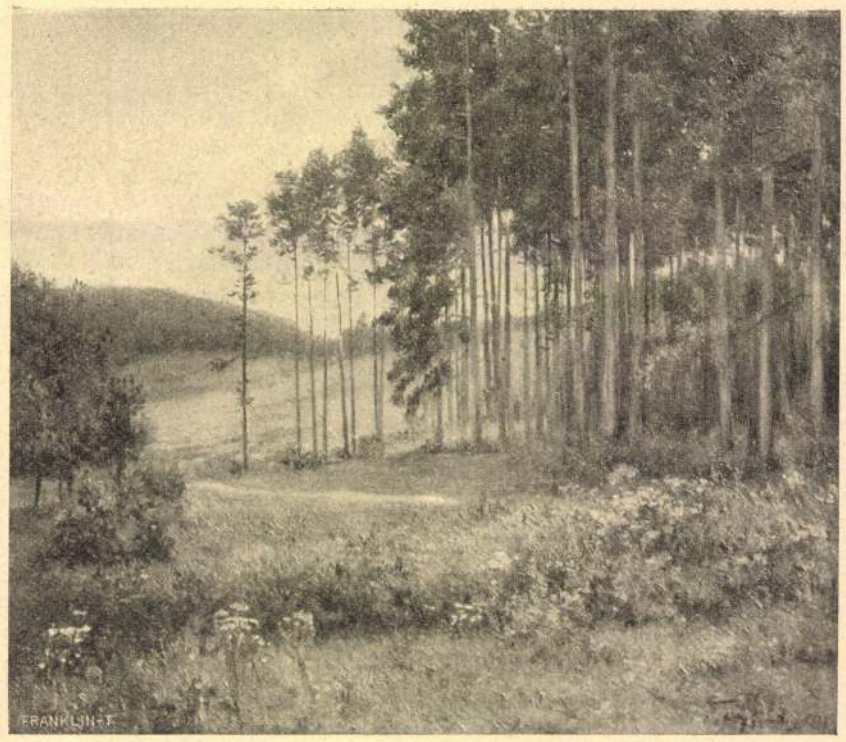

Túry Gyula: Erdő széle.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

A Műcsarnok téli tárlatából JENDRÁSSIK JENŐ: AZ UDVARBAN A Könyves Kálmán jogosításával

— Örvendek, hogy önnel találkozhattam.

A jogász mélyen meghajolt.

— Enyém a szerencse, doktor úr. Fölöttébb kitüntetve érzem magamat.

XIV.

Egy esős napon Pető omnibuszszal döcögött ki a Terézvárosba. Amint a kocsi a Sugár-úthoz ért, beszállt Tilda kisasszony, megrakodva mindenféle cókmókkal. A leány láthatólag rosszkedvü volt, aminek rögtön magyarázatát is adta.

— Csupa csaló ez a város, maholnap már egy jóravaló üzletet se lehet találni. Itt van például ez a csomó selyemszál. Közönséges sárga selyemszál. Mit gondol, hogy jutottam hozzá?

— Sejtelmem sincs.

— Mályvaszínü selymet akartam venni. Elhinné, hogy öt üzletet jártam végig és egyikben se akadt mályvaszínü?

— Ne mondja!

— De mondom. Végre aztán a hatodikban nagy nehezen felfedeztük. Veszek egy jókora csomót és megkérdezem, mit fizetek? Egy forint és harminc krajcárt. Hogyan? Egy forint harminc krajcárt? Lehetetlenség! Ennyi pénzen már ékszert is lehetne venni. A kereskedő ötöl-hatol, végre enged tíz krajcárt. Ki van zárva, felelem én. Akkor enged még tíz krajcárt. Nem lehet róla beszélni, válaszolom az ajtóból. Hát mit ád érte a kisasszony? kérdi a boltos. Nyolcvan krajcárt, jelentem ki erélyesen. A jó ember gondol egyet, aztán felcsap. Isten neki, mondja, ma még úgy se kerestem semmit se. — és azzal már be is akarja csomagolni a selymet. Ekkor azonban nekem eszembe jut valami. Kitalálja, hogy mi?

— Nem.

— Nos hát, az jutott az eszembe, hogy olyan üzlet, amelyikben valami portékáért elsőbb egy forint és harminc krajcárt kérnek, aztán öt perc múlva ezt a portékát nyolcvan krajcárért adják ide, az nem lehet tisztességes bolt s nem érdemli meg, hogy az ember benne vásároljon. És éppen azért fogtam magamat és otthagytam a derék kereskedőt mályva selyemszálaival együtt és miután a többi boltosnál ilyen színü portéka nem volt, hát sárgát vettem.

— No, ez igazi Bauernebel-logika, — gondolta Pető, de egy szót sem szólt, mert föltette magában, hogy világért se keveredik Tildával vitába.

— És így jártam a többi bevásárlásaimmal is, — folytatta a leány. — Az ember jobb, ha otthon marad, a városban egyebet tenni, mint bosszankodni úgy sem fog.

A diák udvariasan mosolygott.

— Vannak az életnek szerencsére kellemesebb oldalai is. Mit törődik az üzleti élettel az, akinek gazdag és színes a lelki világa? A boldognak nem ütnek az órák és nem kukorékolnak a kakasok.

— Boldogság? — mosolygott gúnyosan a leány. — Nem vagyok olyan dőre, hogy álomképek után futkossak. Ha férjhez megyek, első jelszavam a józanság lesz.

— Nos és a józanságot nem véli föltalálni Quastl úrban, ebben a páratlan férfiúban?

— Páratlan férfiúban! Micsoda lehetetlen jelző! Van-e egyáltalában páratlan ember a világon?

— Ha valaki, úgy elsősorban a doktor úr az. Pontos, rendszerető, okos, takarékos, kifogástalan erkölcsü, szóval az összes jó tulajdonságok gyüjtőtára.

— Külsőleg és jellemileg mindenesetre.

Pető úgy érezte, hogy a hal horogra akadt.

— Hogyan érti ezt a kisasszony?

— Úgy, hogy már sok embert láttunk, aki vén napjaira veszti el a fejét. Ha az ördögből öregkorára remete lesz, úgy a remete is, ha megvénül, ördöggé válhat.

— Csak nem tesz fel ilyesmit egy komoly és köztiszteletnek örvendő férfiről?

Tilda nem válaszolt.

— Ha a hallgatás beleegyezést jelent, — vette fel újra ravaszul a szót a jogász, — akkor bátor vagyok az ellenkező véleményen lenni.

Ellenkező vélemény! Ezt nem lehetett büntetlenül egy Bauernebelnek odamondani. Az arany polgár családja e tekintetben hajthatatlan volt és Tilda sem volt kivétel a szabály alól.

A leány tehát nem is hagyta annyiban a dolgot.

Folytatjuk

A Műcsarnok téli tárlatából

HEGEDÜS LÁSZLÓ: AVE MARIA

A Könyves Kalmán jogositásával

VAJDA ZSIGMOND CLOWNESSE

a kincsét, melyet az évezredes hagyomány felgyüjtve őriz. Ezek a szempontok vezetnek engem, amikor a tekintetes igazgatóságnak felajánlok 33.330 korona névértékü hadikölcsönkötvényt, mint örökalapítványt.

Az igazgatóság Tolnai Simonnak a hazafias érzéssel átszőtt alapítványát a leghálásabb örömmel fogadta és annak feltételeit az alapító az igazgatóság közbenjöttével a következőkben állapította meg:

a Tolnai Simon alapítvány évi 6%-os kamataiból az 1918—19. évi téli tárlattól kezdődőleg minden téli tárlaton ezer-ezer koronás összeggel egy-egy festő és szobrász művész jutalmazandó.

Az első öt évben, vagyis 1918—19-től bezárólag 1922—23-ig, csakis az oly festmények és szobrok alkotói pályázhatnak erre a jutalomra, akik művészi alkotásuk tárgyát a most folyó világháborúból meritik és a tárgy feldolgozásában, illetőleg felfogásában érvényre juttatják a magyarságnak azokat a nagy erényeit, amelyeket a históriai válságos idők a néplélekből kiváltottak. Ez első öt évben, azok a művészek, akik a háborúban katonai szolgálatot teljesítettek, előnyben részesítendők.

Ettől az időtől, vagyis, az 1923—24-i téli tárlattól kezdve a Tolnai Simon alapítvány évi ezer-ezer koronás — összesen kétezer koronát kitevő — kamatai egy-egy olyan festő-

nek és szobrásznak jutalmazására fordítandók, akik a tárlaton kiállított festményükkel vagy szobrukkal — melynek tárgyát a magyar történetből, vagy a magyar nép sajátos lelki életét nemes vonásokban visszatükröző miliőből vették — legjobban szolgálják a speciálisan magyar nemzeti művészet fejlődésének céljait.

A Tolnai Simon alapítvány jutalmaira csakis oly kezdő művészek pályázhatnak, akik harminc évnél nem idősebbek, mivel az alapítvány célja az, hogy a nemes irányban feltörekvő magyar nemzeti művészet fejlődését elősegítse és egyfelől a magyar história fölemelő eseményeinek, másfelől a magyar néplélek nemes vonásainak megörökítésére buzdítza a fiatal és tehetséges művészgárdát.

A pályabíróságnak, a mely a Tolnai Simon alapítvány jutalmainak odaitélésében dönt, tagjai az állami művészeti aranyérmek juryjének hat művész tagja, a műértők közül az Otthon Irók és Hirlapirók Körének és a Budapesti Ujságiró Egyesületnek egy-egy kiküldöttje, továbbá az első öt évben egy katonatiszt, akit a választmány küld ki a társulati tagok közül, 1923—24-től kezdődőleg pedig a katonatiszt helyett, a társulat mindenkori igazgatója.

A jutalmak a viszonylag legjobb művek szerzőinek mindenkor föltétlenül kiadandók.

ALAPÍTVÁNY GRIMM REZSŐ EMLÉKÉRE.

Özvegy lovag Dylewsky Leóné, királyi főmérnök özvegye, aki korábban a kiváló festőművész, Grimm Rezső özvegye volt, egész vagyonát 18.550 koronát a társulat kezelésébe adta át avval a rendelkezéssel, hogy e vagyon kamatai életében őt illetik meg, halála után pedig az összeg első férje, néhai Grimm Rezső nevét minden időkre megörökítendő, a társulat kezelése alatt álló művészi segély- és nyugdíjalaphoz csatoltassék örök alapítványként és kamataiból művészek özvegyei és árvái segélyeztessenek.

Ezt a nemes elhatározás egy immár 81 éves nagyasszony lelkéből fakadt, aki felejtve életének a gondokkal terhelt esztendeit, az emlékezés szárnyán visszaszállt abba az időbe,

vezetőség élén Jendrássik Jenő művészigazgató fogadta és üdvözölte, s a Fenség képviselője válaszában biztosította a művészeket arról, hogy József főherceg a messzi harctérről is figyelemmel kiséri működésüket és szívén viseli érdekeiket.

A tárlatot az első tíz nap alatt közel 10.000-en nézték meg, az eladott művek vételárából pedig több mint 100.000 korona folyt be.

A TÁRSULAT ARCKÉPCSARNOKA. A társulat arcképcsarnoka számára az igazgatóság Karlovszky Bertalannal megfesttette a közelben nyugalomba vonult igazgatónak, zólyomi Wágner Géza dr. magy. kir. udvari tanácsosnak az arcképét. A képet, a mely a tavaszi tárlaton van kiállítva, az igazgatóság művész tagjai a legnagyobb elismeréssel vették át Karlovszkytól akinek kitünően sikerült alkotásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. A társulat elhunyt igazgatója, árkosi Benkő Kálmán arcképének a megfestésére az igazgatóság Stetka Gyulát, a Benczúr mester-iskola tanárát kérte fel.

A NEMESNÉ-FÉLE ÖSZTÖNDÍJ NYERTESE. A Nemes Nándorné grófné sz. Ransonet Eliza bárónő alapítványának kamataiból álló évi 900 koronás ösztöndíjat az igazgatóság 1916-ban Szüle Péter festőművésznek, Benczúr Gyula tanítványának ítélte. Az ösztöntöndíj nyertes művész a tavaszi tárlaton három művével újabb tanujelét adta a haladásának és ezen az alapon az igazgatóság művész tagjai — a pályázati feltételek értelmében — az ösz-

amelyet boldogan töltött a művész oldala mellett és ezért a boldog időért, a legnagyobb jellemekhez méltóan, minden időkre maradandó emléket állít a szeretett férfi, a kiváló művész, Grimm Rezső emlékének, akinek nevét kései századokon át örömtől könnyes szemekkel fogják özvegyek és árvák emlegetni.

Nagyobb alapítványokat tettek már mások, de szebbet, klasszikusabbat, mint a matróna özvegyé, eddigelé a művészettörténet nem ismert.

AJÁNDÉK PÉCS VÁROSÁNAK. Déry Frigyes kereskedelmi tanácsos, pártfogó választmányi tag, néhai Grimm Rezső festőművész hagyatékából a művész matróna özvegyétől ötszáz koronáért megvásárolt egy arcképet, a mely Pécs városának egy elhúnyt kiválóságát ábrázolja. Vevője a képet Pécsnek ajándékozta, s azt a város polgármestere hálás köszönettel fogadta el.

AZ 1918. ÉVI TAVASZI TÁRLAT. A háború alatt immár a negyedik tavaszi tárlatát rendezte a társulat a Szépművészeti Muzeumban, a korábbiakkal azonos feltételek mellett s a tárlaton 263 művésznek 432 műve került kiállításra.

A tárlatra kitűzettek a 4000 koronás Társulati díj, az 1000 koronás Fészek díj és a 600 koronás Wahrmann díj, a melyek mindenikére minden mű pályázik, továbbá a 450 koronás Harkányi dij, az először kiállítók részére.

A társulat a tárlaton a néhai Andrássy Dénes gróf alapítványának kamataiból 10.000 koronáért, ötven éves fennállásának az emlékére 3000 koronáért és a Pesti Műegylettől átvett vagyonnak a kamataiból a Szépművészeti Muzeum részére 3100 koronáért vásárol különböző értékű műveket. A sorsolás vásárlási összege 15,000 korona, s a nyereményértékek: 1 drb. 2000 korona, 2 drb, 1000 korona, 7 drb. 800 korona és 9 drb. 600 korona. A nyerő tagok e nyereményeiket csakis a tavaszi tárlaton értékesíthetik, amely május 5-ig van nyitva.

A tárlatot a társulat védnöke, József királyi herceg képviseletében — mert Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter távol volt a fővárostól — Szalay László dr. államtitkár nyitotta meg. A fenség képviselőjét a

Művészet 1918.

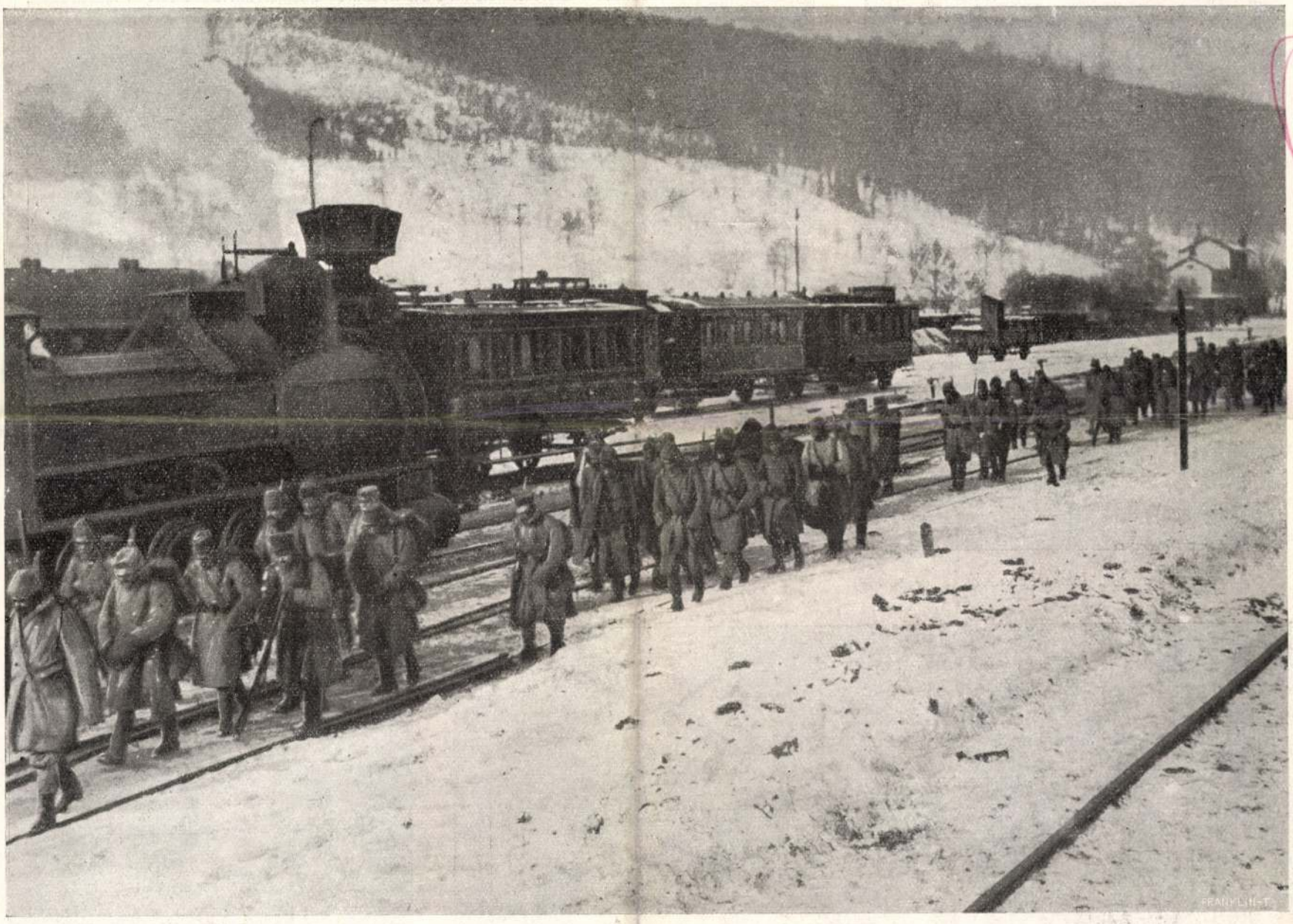

CSAPATFELVÁLTÁS EGY VASUTI ÁLLOMÁSON.

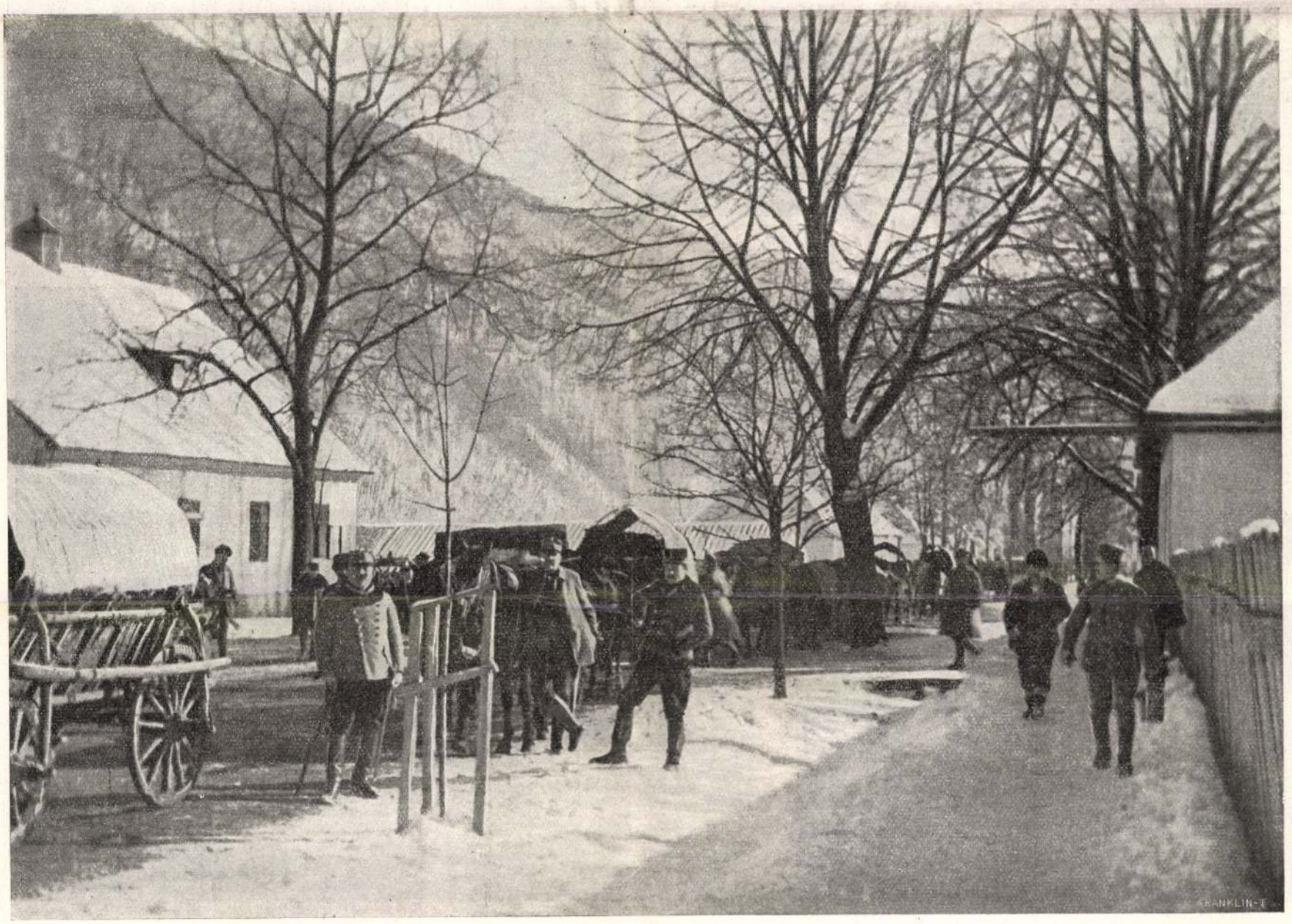

A TRÉN MEGÉRKEZÉSE.

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL. — Jelfy Gyula, a harcztérre kiküldött munkatársunk fölvételei.

Jendrassik Jenő: Hazafelé.

Litkei Antal: Siesta.

Nádler Róbert: Önkéntesek.

A «Könyves Kálmán» jogosításával.
~~Benczúr Gyula~~: 1914—1915.

Holló Barnabás: Vörös ördög.

Szlányi Lajos: Fenyvesvölgy.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

47 **Molnár János.** Csendélet. Olajf. Eladó
48 **Vastagh Géza.** Paraszt-udvar. Olajf. Eladó.
49 **Kacziány Ödön.** Alkony. Olajf. Eladó.
50 **Kacziány Ödön.** Magános fa. Olajf. Eladó.

III. TEREM.

51 **Zombory Lajos.** Vihar előtt. Olajf. Eladó.
52 **Zombory Lajos.** Őszi szántás Olajf. Magánt.
53 **Nyilasy Sándor.** Tiszapart. Olajfestmény. Eladó.
54 **Nyilasy Sándor.** Tanyai fiatalság. Olajf. Eladó.
55 **Nyilasy Sándor.** Öreg halász. Olajf. Eladó.
56 **Nyilasy Sándor.** Ligetben. Olajf. Eladó.
57 **Ferenczy Károly.** Hazatérés. Tempera. Eladó.
58 **Ferenczy Károly.** Férfiarckép. Olajf. Magánt.
*59 **Ferenczy Károly.** Napos délelőtt. Olajf. Eladó.
60 **Ferenczy Károly.** Fiúarckép. Olajf. Eladó.
61 **Ferenczy Károly.** Gyermekek pónikon. Olf. Eladó.
62 **Ferenczy Valér.** Kakasok. Olajfestmény. Eladó.
63 **Ferenczy Valér.** Lussini táj. Olajfestmény. Eladó.
64 **Ferenczy Valér.** Naplemente. Olajfestmény. Eladó.
65 **Ferenczy Valér.** Erdőben. Olajf. Eladó.
66 **Ferenczy Valér.** Csendélet (Karfiol). Olajf. Eladó.
67 **Zombory Lajos.** Hordás. Olajf. Eladó.
*68 **Zombory Lajos.** Szénahordás. Olajf. Eladó.

IV. TEREM.

69 **Mérő István.** Dominikánus. Olajf. Eladó.
70 **Földes (Feld) Imre.** Paraszt gazda. Olajf. Eladó.
71 **Basch Árpád.** A Sirály. (Herczeg Ferenc jachtja.) Olajf. Magántulajdon.

72 **Pogány Margit.** Napos udvar. Olajf. Eladó.
73 **Basch Árpád.** Cattaro. Olajf. Magántulajdon.
74 **Basch Árpád.** Ragusa. Olajf. Magántulajdon.
75 **Basch Árpád.** Lacroma. Olajf. Magántulajdon.
76 **Katona Nándor.** Téli nap a Kárpátokban. Pasztell. Magántulajdon.
77 **Földes (Feld) Imre.** Tisza-részlet. Olajf. Eladó.
78 **Widder Bódog.** Utca Tunisban. Olajf. Eladó.
79 **Katona Nándor.** Tarpatak Olajf. Magántul.
80 **Katona Nándor.** A Lomnici csúcs. (Magas Tátra). Olajf. Magánt.
81 **Katona Nándor.** Október. Olajf. Eladó.
82 **Katona Nándor.** Őszi lombok. Olajf. Eladó.
83 **Katona Nándor.** Tarpatak Olajf. Eladó.
*84 **Katona Nándor.** Tarpatak. Olajf. Eladó.
85 **Udvary Géza.** Tanulmány. Olajf. Eladó.
86 **Háry Gy.** Jégverem-utca Budán. Olajf. Eladó.
87 **Háry Gy.** Reform. templ. Budán, a Fő-út felől. Olf. Eladó.
88 **Háry Gy.** Margitszigeti uj kápolna. Olajf. Eladó.
89 **Háry Gy.** Mátyás-templom az Albrecht-útról. Olajf. Eladó.
90 **Háry Gy.** Részlet a Margit-szigetről. Olajf. Eladó.
91 **Háry Gy.** Jezsuita-lépcső Budán. Olajf. Eladó.
92 **Háry Gy.** Margitszigeti főhercegi lak. Olajf. Eladó.
93 **Háry Gy.** Történelmi épület bejárata a Városligetben. Olajf. Eladó.
*94 **Karlovszky Bertalan.** Arckép. Olajf. Magántul.
95 **Jendrássik Jenő.** Arckép. Pastell. Magántul.
*96 **Jendrássik Jenő.** Merengés. Olajf. Eladó.
97 **Jendrássik Jenő.** Az erkélyen. Olajf. Eladó.
*98 **Székely Andor.** Női arckép. Olajf. Magántul.
99 **Sándor Béla.** Rózsák. Olajf. Eladó.

mányos beállításuk nem egyszer megdől vagy legalább gyökeresen módosul. Elhanyagolt és elfeledett festők közelebb jutnak érdeklődésünkhöz, igaztalanul lejáratott nevek friss csengést kapnak, s — ami múzeumi szempontból fontos — modern művészetünk történetének új és néha váratlan adalékai gyülnek össze. A munkából, mely itt reánk vár, még sok van hátra, de a nyomot, amelyen járni akarunk, talán már felismerhetően jelzik olyan művek, mint Baditz Ottónak Spányi Bélánét ábrázoló arcképe, Vágó Pál és Roskovics Ignác vázlatai, Jendrássik Jenő Kanapén ülő leány-a, Kacziány Ödön tanulmányai és vázlatai stb.

A 80 körüli müncheni iskolának a természet tüzetes tanulmányozásában és a bravuros festésben egyaránt hű tanítványa Gyárfás Jenő is, csak tehetségének szabása volt nagyobb az átlagosnál; úgy indult, mint akinek útja magasabb csúcsok felé vezet. Képtárunkban eddig egyedül 1883-ból való nagy Tetemrehivás-a — saját ajándéka — képviselte, egy alapjában véve elhibázott kompozició, amelynek részleteiben, különösen fejeiben meglepő festői tudás nagy jellemző erővel párosul. Utóbbi erényeit zavartalanul élvezhetjük újonan szerzett műveiben, Karlovszky Bertalan arcképében és kissé még iskolai ízű, de minőségükkel az iskolán messze túlnőtt két tanulmányfejében, amelyek közül az öregasszonyt ábrázoló a realisztikus részletfestésnek valóságos mintája. Valamennyi a Tetemrehivás-t is megelőző ifjúkori munka; egykor igéretek, ma már — tudjuk — legjobb eredményei a művész pályájának.

Azonban művészeink közül, akik ebben az időben kezdték pályájukat, jelentőségéhez képest senki sem volt olyan szegényesen képviselve képtárunkban, mint Hollósy Simon, akinek korai időszakával külön dolgozat foglalkozik ebben a kötetben. A művészről, akinek müncheni iskolájában «nyiltak meg egy egész generációnak először a modern művészet és a természet szépségei és mélységei»[1] gyüjteményünk vajmi tökéletlen képet adott; egy finom, de jelentéktelen állatképe függ ma mindössze képtárunkban. Ezen a hiányon egyelőre 1885-ben festett főművének, a Tengerihántás-nak és Az ország bajai című, valamivel későbbi képének megszerzésével igyekeztünk segiteni, melyekhez Déri Frigyes úr ajándékából egy női arckép («A merengő») járult; az emlitett dolgozat valamennyit tüzetesen méltatja. Azoknak, akik ebben az időben Hollósy körül csoportosultak, már most is több munkája van a Szépművészeti Múzeumban. A megfelelő kiegészítések után ezekből is egy határozott csoport kerekedik majd, melyben együtt lesznek azok a művészeink, akik abba, amire a Leibl által megtermékenyitett München tanitotta őket, beoltották a francia naturalizmus, különösen Bastien-Lepage elveit, s utóbb megteremtették a magyar naturalista mozgalomnak nagybányai telepét.

Ebből a körből nőtt ki Ferenczy Károly is, a kolónia legjelentősebb művésze, aki szintén a Bastien-Lepage-féle naturalizmus jegyében indult el, de már korán

[1] *Réti István:* A nagybányai festőkolónia története. (Bevezetés az 1912-iki nagybányai jubiláris képkiállitás katalógusához.)

dett nyomról. Új szerzeményeinknek egy nagy csoportja kerül ki azoknak a munkáiból, akik a 70-es és még inkább a 80-as években Münchenben tanultak, s akiket együttvéve úgy lehet tekinteni, mint a müncheni iskolának keleti kiágazását. Legtöbbjükről nem mondhatjuk, hogy nem voltak «képviselve» képtárunkban; egyesek túlságosan is, ha vásznaik számát és terjedelmét nézzük. Ám tehetségük jobbik oldalát nem mindig ezek az egykor remekbe készült, galériába szánt művek mutatják. Mai szemmel friss pillantást vetve a multba, úgy találjuk, hogy kisebb, szerényebb munkáik igen sokszor művésziesebbek és

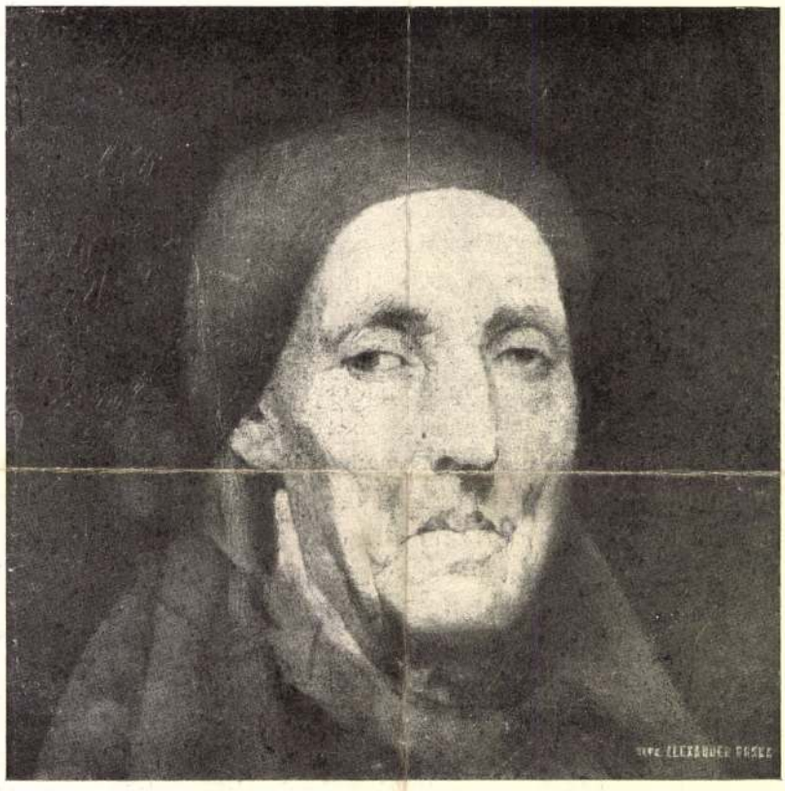

5. ábra. Gyárfás Jenő: Öregasszony.

rokonszenvesebbek voltak hivatalos galéria-képeiknél. Atélier-kből, kollegák, tanítványok lakásának falairól képek, vázlatok, tanulmányok kerülnek előmelyek új és meglepő világot vetnek nem egy olyan művészre, aki felett az utána jövők nagyon is siettek napirendre térni. Megtörténik, hogy egy híres genre-festő leromlott hitelét egy táj- vagy interieurkép állítja helyre, a par excellence történeti festőét talán egy arckép; mindegy, a fő a tehetség mértéke, melyről számot adnak. Az ilyen jellegű műveket kinyomozni, összegyüjteni, s körülvenni velük a művészeknek nagyobb, de nem mindig súlyosabb alkotásait szép és szükséges munka. Jó művészek munkásságára új fény esik így, s hagyo-

Petrovics E.: Évkönyvei, Az O. M. Szépművészeti Múzeum —, I. kötet. Bpest, 1918.

A szépm. Múz. ujabb szerz-i.

187-88 képpel

Jendrassik Jenő

362 **Kúnfy Lajos.** Női arckép. Olajfestmény. Magántulajdon.

363 **Zemplényi Tivadar.** Tarca partján. Olajfestmény. Eladó.

364 **Bruck H.** Nyár. Olajfestmény. 200 korona.

365 **Kárpáty Dezső.** Alkony a tengeren. Olajfestmény. 400 korona.

366 **Thein Miksa.** „Piroska." Olajfestmény. Eladó.

367 **Túry Gyula.** „Szent-Jobb látképe." Olajfestmény. Fraknói Vilmos püspök tulajdona.

368 **Túry Gyula.** Szeptemberi délután. Olajfestmény. 1000 korona.

369 **Hegedűs László.** Surányi József. Olajfestmény, 1500 korona.

370 **Gellért Géza.** A vád. Olajfestmény. 4000 korona.

371 **Biczó Géza.** Arckép. Olajfestmény. A Budapesti Rabsegélyző Egylet tulajdona.

372 **Túry Gyula.** „Arbe." Olajfestmény. Fraknói Vilmos püspök tulajdona.

373 **Túry Gyula.** Októberi hangulat. Olajfestmény. 1000 korona.

374 **Karvaly József.** Edithke arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.

375 **Gergely Imre.** Mosdatás. Olajfestmény. 1000 kor.

376 **Thein Miksa.** Női arcképtanulmány. Olajfestmény. G. E. úrnő tulajdona.

377 **Klein Lipót.** Tanulmányfő. Olajfestmény. 250 kor.

378 **Karvaly József.** Jakab Ödönné arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.

379 **Thein Miksa.** „Egy gondolat." Olajfestm. Eladó.

380 **Stetka Gyula.** Állatkerti vendéglő este. Olajfestmény. 500 korona.

381 **Kézdi-Kovács László.** „Erdő szélén." Olajfestmény. 310 korona.

382 **Tull Ödön.** Pacsirtaszó mellett . . . Olajfestmény. 700 korona.

383 **Jendrassik Jenő.** Részlet a Csepelszigetről. Olajfestmény. 800 korona.

*384 **Paczka Cornélia.** Vasárnapi készülődés. Olajfestmény. 3000 korona.

385 **Barsy Adolf.** Háborgó Balaton. Olajfestmény. 180 korona.

386 **Kárpáty Dezső.** A Sappho-sziklák. Olajfestmény. 500 korona.

387 **Jendrássik Jenő.** Este. Olajfestmény. 800 korona.

388 **Thein Miksa.** Tanulmány. Olajfestmény. Eladó.

389 **Kúnfy Lajos.** „Alakok a falumból." Császár József, a biró. Olajfestmény. Eladó.

390 **Lám-Hilberth Irén.** Női arckép. Olajfestmény. Nem eladó.

391 **Lám-Hilberth Irén.** Iluskám. Olajfestmény. Magántulajdon.

392 **Innocent Ferenc.** Rabnő. Olajfestmény. Eladó.

X. TEREM.

393 **Basch Árpád.** „Uti képek." Olajfestmény. 590 kor. Egyenkint is eladó.

394 **Basch Árpád.** „Femmes Mondain." Képes levelezőlapok. Olaj- és vizfestmény. Egyenként 120 korona.

395 **Tull Ödön.** Falusi Don-Juanok. Vizfestmény. 400 kor.

396 **Koszkol Jenő.** Részlet a hévizi tóról. Vizfestmény. 300 korona.

397 **Tahi Antal.** Erdei magány. Vizfestmény. 500 kor.

398 **Koszkol Jenő.** Tengeröböl Ragusánál. Vizfestmény. 400 korona.

399 **Bér Dezső.** A gyalogos a XX-ik században Karikatura-rajz. 60 korona.

szűkkeblüségére, mintha minden költeményén éreznők «Debreczen kedves füstjét.» A kényes, finnyás ízlésű Kazinczy meg is rója (elég jogosulatlanul) a milieuből kiütő realisztikus, dévaj hangot, a Debreciner Togaten-Ton-t, a mendikáns tónust. — Az új költői iskolának is van valami helyi szinezete: Nagyvárad és Debreczen. És Csokonai is «a Hortobágy poétája».

Ezek azok a rokonvonások, egyúttal pszihológiai okok, melyek a mai új költők rejtett ősévé avatják Csokonai Vitéz Mihályt.

Dr. Romics Géza.

Kacziány Ödön: Pietà.

LA SAXE GALANTE.

Az udvaroncz és kalandor Pölnitz Lajos Károly báróról, a ki XIV. Lajos uralkodásának a végén, a régensség alatt s XV. Lajos uralkodásának első éveiben többször keresztülkasul bejárta Franciaországot, több izben lakott Párisban, olykor igen prekárius életet űzve, közelebbről monografiát irt *Savine* Albert. *Savine* természetesen Pölnitz franciaországi, kivált párisi élményeire veti a fősúlyt. Pölnitz jó szemű, eléggé művelt és olvasott ember volt s bár hajszolta a gyönyör mindenféle nemét, valóságos passzióval irt. Emlékiratai, a melyek megtöltenek nehány nem nagyon vastag, de annál sűrűbben nyomott elzevir kötetet, formájukban levelek nem valóságos, de költött személyekhez. Irásai Belgiumban és Hollandiában jelentek meg franczia nyelven, bár Pölnitz porosz volt s az első porosz király (I. Frigyes) udvarában nőtt föl. Nagyapja katona és politikus, apja csak katona volt. Ereibe került egy kis hollandus vér is, a mennyiben nagyanyja törvénytelen leánya volt Orániai Vilmosnak, Hollandia helytartójának. Őt nem hevítette sem a katona, sem a diplomata koszoruja. Az udvarnál élt otthon és az udvarhoz dörgölőzött mindenütt, a hol csak megfordult, pedig bejárta egész Európát Orosz- és Törökországon kívül. Nagy Frigyes apja, a ki nem annyira szigorú erkölcsű ember, mint inkább a fukarságig takarékos gazda s a ki fiához sem lágyszivű és kiméletes, nyilván tékozlásáért és léhaságaiért kitiltotta udvarából. Ekkor vette nyakába Európát, éveken át úton volt, olykor maga sem tudta megmondani, hogy miből élt; mert örökségét, bár többször örökölt, mindannyiszor igen hirtelen elverte. Hogy gazdagon házasodhassék, katolizált s meg is irta, hogy mifajta meggyőződés hagyatta el vele a lutheránus tévelygést. Világos, hogy ebben az okadatolásban egy árva szó sincs arról a már nem fiatal, de igen gazdag hölgyről, a kit oltárhoz akart vezetni. Ez a terve azonban dugába dőlt, mert a kiszemelt áldozat, miután informáltatta magát kérőjéről, lemondott arról a szerencséről, hogy Pölnitz báróné legyen. Frigyes Vilmos halála után vissza került a porosz udvarhoz s Nagy Frigyes mellett maradt haláláig. Nagy Frigyes ép oly keveset tartott talentumára, mint jellemére; de megtürte. Hivatala nem volt nehéz s nem járt semmi felelősséggel. Részt vett királya mulatozásaiban s jámborul tűrte a nagy katona és nagy politikus nem mindig finom és a legtöbbször épen nem izléses tréfáit.

Mind a mellett, hogy Pölnitznek mind szellemében, mind pedig karakterében kevés volt a férfias komolyságból, hogy az életet mindenestől tarka-barka karneválnak vette: érdekes ember és érdekes iró. Szó sincs róla, hogy minden a csöppentett igazság és valóság volna, a mit emlékirataiban s kivált névtelenül megjelent leghiresebb munkájában, a *La Saxe Galante*-ban megirt. Megirt biz ő sok mendemondát, szándékosan koholt pletykát is; de minden, a mit megirt, beleillik korába; márkánsan jellemzi a rokokot, a mely akkortájt indult világhódító útra. Ezért irásai, a hogy ma mondjuk, igen becses dokumentumok, a história s az ember szempontjából egyaránt. Pölnitz korában, a midőn ő először fordult meg Párisban, XIV. Lajos már öreg ember, megcsömörlött a galanteriától, Maintenon asszonynyal már a pietizmusra adta magát; de

E. Illés Aladár: Bomlás.

Markup Béla: Lábbadozó.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

Nádler Róbert: Falusi tócsa.

a mit ő nem kis dicsőséggel kezdett, eltanulta és tovább folytatta egész Európa. A franczia trónon a galanteriában XI. Lajosnak voltak elődjei: I. Ferencz és IV. Henrik; de az ő példája nyomán vékonyul a szerelem galanteriává, a mely csak megkiván és udvarol. A katona és diplomata IV. Henrik, bár sűrűn cserélte kedveseit, még tudott szeretni szenvedélylyel s nem csupán változatosan ölelkezett. Unokája, a napkirály, minden inkább mint katona. Ifjuságában komédiás és balletténczos. Szenvedélyesen udvarolt, nagyon megtudott kivánni valakit; *zabálta* a gyönyört, meg is csömörlött tőle, de soha vele jól nem lakott. A nyomába lépő két-három ivadéknak ő adta a mintát életével és izlésével. Egy századon át a szerelem csak mohó, sóvár ölelkezés, merő állati falánkság. Kikapós férjek, a kik szerettek a tilosban vadászni, a kik nem tudták magukat egész életükre egy szoknyához kötni, voltak előtte is; de ő tette divattá, a mi egyébként korábban is divat volt egy párszor, hogy a királyok s a társadalom előkelői csupán hagyományos szokásból, a törvényes ivadék föntartása érdekéből lépjenek legális házasságra.

Franciaországban a maitresse XIV. Lajos előtt sem ritkaság; de az ő példája teszi kötelezővé nemcsak Franciaországban, hanem Európaszerte mindenütt. Az aztán a járvány s a divat közös, veleszületett természete, hogy másodhajtásban degenerálódjék. XIV. [illegible]s számos kisérletezés után megállapodott Scarron özvegyénél, Maintenon asszonynál s öregségét legalább nem megbotránkoztató módon morzsolta le. A kik példáját utánozták, köztük utódja és unokája, XV. Lajos, Pompadour és Dubarry kedvese, egyben-másban túltettek a mesteren. Olyan tanítványa volt Erős Ágost szász fejedelem és választott lengyel király a *Saxe galante* hőse, a ki tanulhatott XIV. Lajostól és példát adhatott XV. Lajosnak, élvén e két király uralkodása között. Az ő érdeme, hogy korában Drezda az első város a kontinensen, a mely sikeresen konkurrál Versaillessal; Páris után ott volt az első olasz opera és ballet; Versailles után ott emelkedett először hatalommá, az udvari élet központjává a maitresse. Ma a királyi szerető csak privát kedvtelés, a mi lehet botrányos, talán kárhozatos is (például a belga II. Lipót esete); de a XVIII. században, a rokoko korában, a mint Bielfeld: *des institutions politiques* (A politikai intézmények) czimű munkájából megtanulhatjuk, államügy, olykor államérdek volt, vagy legalább is annak hirdették. Ma a királyi szerető csak a király magánvagyonát, czivillistáját dézsmálhatja meg; akkor a népet zsarolták ki, hogy a király a galanteria törvényei szerint élhessen. Erős Ágost negyven év alatt (1696—1733) egy, bizonyára nem túlzott számítás szerint húsz, mai értékben legalább kétszáz milliót költött szeretőire. Mellékesen megjegyezve, foglalkozott donjuánkodáson kívül egyébbel is. Jó katona, nem közönséges diplomata, hisz magánál hatalmasabb vágytársak ellenében választatta meg magát lengyel királynak; de a szoknya körül aratta legnagyobb diadalait. Veleszületett hajlandóságát jó és praktikus iskolában művelte a tökéletességig. Ifjuságában beutazta Európát s még nem volt húsz esztendős, a midőn kalandjairól már Európaszerte ismerték a nevét. Spanyolországból egy hatalmas tőrszúrást hozott magával emlékül, a mit egy tréfát nem ismerő hidalgótól kapott, a ki feleségével tetten érte.

Az antik világ olimpusi Jupiterének hitte magát, a mit egyébként udvaroncz költők is tanítottak, van rá példa Molièrenél is, a kinek joga volt minden asszonyhoz s az asszonyok, mert értette a módját, nem soká huzakodtak, a mikor élni akart jogaival. Egy kortársa, a beyreuthi őrgrófné följegyezte, hogy negyedfél

Mérő István: Az udvaron.

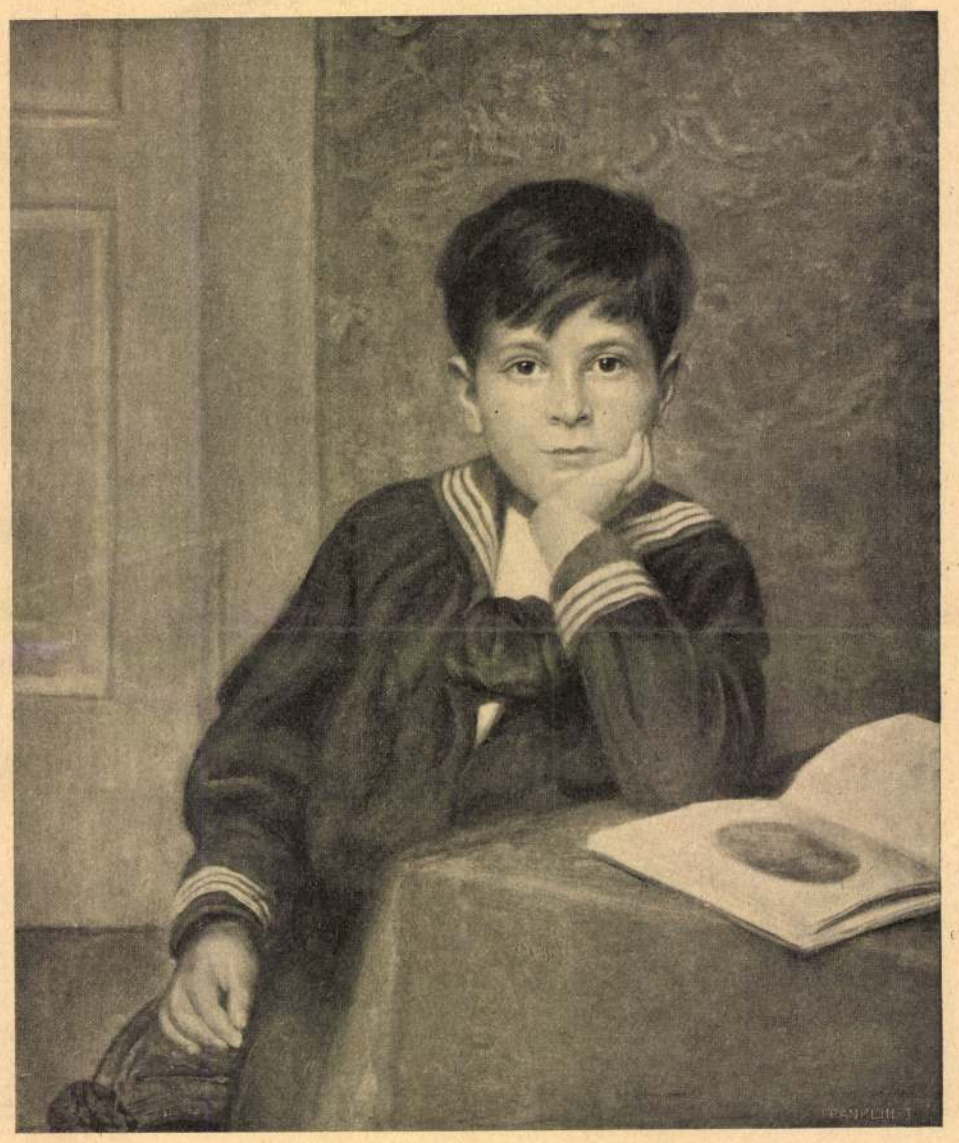

Jendrassik Jenő: S. S. arczképe.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

száz házasságon kívül született gyermek apaságával dicsekedhetett s egy franczia történetíró (Philáréte Châsle) hétszázra teszi szeretői számát. Olyan athléta test és olyan izzó temperamentum volt, hogy még e hihetetlennek tetsző dolgokat is elhiszszük róla.

Az Erős Ágost históriája azonban nemcsak érdekes, ínycsiklandó kuriózum, hanem érdekes fejezete az erkölcs és izlés történetének is. Neki még nem hordozták kikészítve az ölébe a maitresseket, mint XV. Lajosnak. A kiszemelteket ő hódította meg s legsürgősebb dolgai közben is mindig talált időt, hogy a kit megkivánt, azt meg is szerezze. Hódításait elvállalhatná a legenda Don Juánja is. A *Saxe galante*, a mely czímének megfelelően csupán szerelmi életével foglalkozik, tizenkét olyan kedvesét említi, a kikkel huzamosabban élt, a kiknek pozicziót adott s ezek szépség, szellem s a legtöbbször születés dolgában is előkelőségek. A maitresse akkor nem megvetett személy, a kit dugdosni illik, de rang és hatalom. A viszonyok sem szövődtek titokban. Erős Ágost szeretőit bemutatta a feleségének s a fejedelemasszony némelyikükkel, mint Königsmark Aurórával, Szász Móricz anyjával, barátságot kötött. A komédiázás azonban annyira dominálta azt az ivadékot, hogy a legintimebb dolgokból is látványosságot csinált. A fejedelem Kessel kisasszonyt, egyik kedvesét, a kinek szívét hatvanezer tallér értékű gyémánttal puhította meg, vadászkosztümben falun látogatta meg, tanuk előtt térdre borult előtte s eljátszott egy melodrámába illő jelenetet. Még nagyobb komédiázás között vette birtokába Königsmark Aurórát. Az első pásztorórákon kiköltözött vele Moritzburgba, a hol Auróra, mint Diána várta nimfái élén. Aztán szultánnak öltözött, Auróra szultánának, aztán kendőt dobott neki, a mit a háremekben szokás. A kik pedig tanui e mulatságnak, nem éreznek semmi szégyenkezés félét; az asszonyokban irigység és vetélkedés támad; mindannyian szeretnék, hogy hasonló kitüntetésben részesüljenek. A *maitresse en titre*, a bevallott, a bemutatott szerető nem ment ágyasszámba; feleség volt, nem is balkézről, hisz ez időben egész komolyan vitatták, hogy a bibliában nyoma sincs a monogámiának, hogy az egy feleséget az egyház ugyan tanácsolhatja, de nem teheti kötelezővé. Az sem volt szégyen és romlás, ha a fejedelmi kegy hamarosan elfordult a választottól. Akkor már gazdag volt, rendszerint rangot is kapott, válogathatott a kérőkben. Erős Ágost, a mikor szakított Königsmark Aurórával, a quedlinburgi kolostor fejedelemasszonyává tette; egymás szeretőjének a császárral herczegi, egy

Glatz Oszkár: Megérkezés.

Knopp Imre: T. S. E. baronesse arczképe.

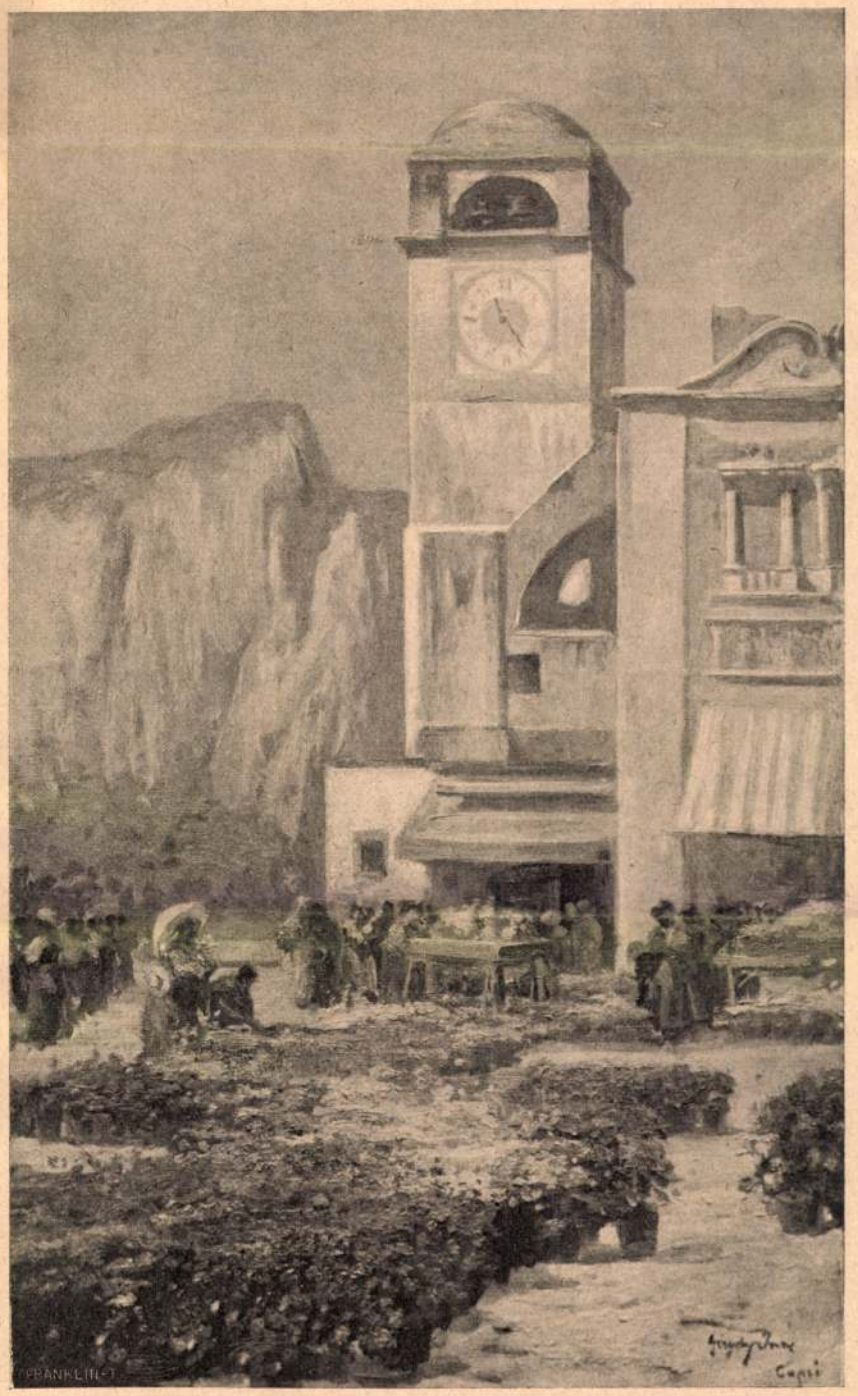

Gergely Imre: Virágvásár Caprin.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

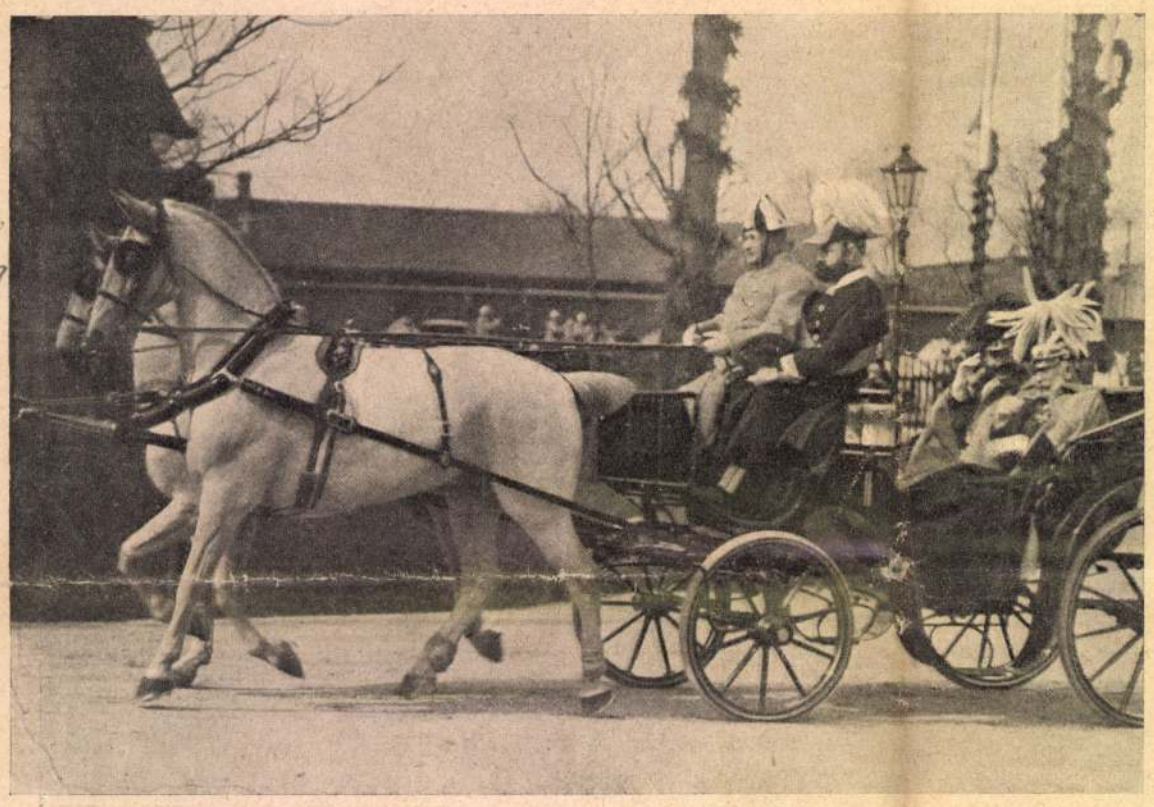

FERENCZ JÓZSEF ÉS II. VILMOS A PÁLYAUDVARRÓL SCHÖNBRUNNBA HAJTATNAK.

harmadiknak birodalmi grófi rangot adományoztatott. Ha a választott véletlenül férjes asszony volt, hogy se az asszony, se a férj ne *zsenirozza* magát, az egyház hamarosan és készségesen fölbontotta a házasságot. Egyébként az a férj, a ki az ilyen viszonyra nem húnyt szemet, nem tartotta tisztességének, hogy feleségét valamely koronás fő elszerette, nevetségessé tette magát. Így járt a bécsi Esterle, a ki feleségét Erős Ágosttal tetten érte, a midőn panaszra ment a császárhoz. Barátai közre fogták s azzal vigasztalták, hogy Amphitryon kibékült a sorsával, a mint megtudta, hogy feleségét Jupiter csábította el s hogy a rómaiak is feleségüket ajánlották föl császáruknak. És Esterle, hogy a dolog egészen rendjén legyen, hogy urának engedhesse át Montespán példája szerint a feleségét, Erős Ágost szolgálatába állott, irásban kötelezve magát, hogy feleségéhez nem tart több jogot, felesége születendő gyermekeit elismeri a maga gyermekeinek.

Erős Ágost negyven esztendőn át élte a világát s az alatt megfordult karjaiban Európának majd minden nemzete. Egy pár kedvese: Kessel, Deskau, Osterhausen szászok voltak; Königsmark Auróra, Lecuvoreur Adrienne hires kedvesének, Szász Móricznak édes anyja, svéd; Esterle grófné osztrák; Lubomirski herczegné és Dönhoff grófné lengyelek; Renárd kisasszony, a csaposleány és Du-Park, a tánczosnő, francziák; Fatime, Spiegel udvarilakáj czímzetes felesége, a ki Buda visszavételekor került keresztyén fogságba, török; Cosel grófné dán volt. A lengyelek megkövetelték, hogy királyuknak lengyel szeretője is legyen s Dönhoff grófnét udvari ármány játszta Erős Ágost karjai közé. A dán Cosel grófné pozicziója volt a leghatalmasabb. Amazon volt, jól forgatta a kardot s kitünően vadászott. Drezdában a szász Betsábénak hivták. Szerette Erős Ágostot, szeretői közül ő volt az egyetlen, a ki hosszabb ideig, hét éven át tudta megtartani. De ő is került a legtöbbe és ő diktálta a legkeményebb föltételeket. Ura, Hoyan miniszter, ötvenezer tallérért mondott le róla; az asszony évi százezer tallért kötött ki magának; ráadásul megigértette, hogy a királyné halála után királynévá koronázzák; addig is törvényes feleségnek tekintsék és nevezzék. A törvényes feleségnek pedig mind e vásárhoz nem volt semmi szava; vele nem törődött senki, a mint azt Lesczinszky Mária, XV. Lajos feleségének példája tanitja; a politikusok, a diplomaták, a katonák, a mindenütt hemzsegő, mindenfajta kalandorok a választott hölgy, a maitresse körül forognak; vele, vagy ellene szőtték ármányaikat. A hálószoba soha sem volt nagyobb hatalom, mint a XVIII. században; az asszony pedig minden drágasága mellett is, soha sem volt kétesebb becsü árú. Pölnitz ennek a gyönyörért lihegő, lelkiismeretlen, czinikus kornak adja olyan tükrét a *La Saxe galante*-ban és emlékirataiban, a minőt adott sokkal művészibb formában, mélyebb szellemi tartalommal pár évtizeddel utóbb Diderot *Remean unokaöcscse* czimű regényében.

Junius.

LÉGHAJÓN AZ ÚJVILÁGBA.

A *Riedinger*-féle augsburgi hires léghajógyárnak gépei már nem zakatolnak; elhangzott az utolsó kalapácsütés is. *Brucker*-nek, a német-amerikai zsurnalisztának léghajója: «*Suchard*» már próbarepüléseit végzi Kielben, hogy aztán bizton, szép reményekkel indulhasson hosszú útjára, «*az Atlanti-óczeánon át az Újvilágba*».

Bruckernek expedicziója — a képeink között bemutatott hattagú társaság — a Marokkótól nyugatra eső Madeira-szigetről New-Yorkig óhajtana a magas légkörön átrándulni. S miután a meteorológiai viszonyoknak szorgos áttanulmányozásából kiviláglott, hogy ezen terv csak a januártól májusig terjedő időközben, a meleg zóna passzátrégióin át vihető ki, *Brucker* ennek megfelelően készül az útra. A Madeira-szigettől a Kanári-szigetek felé haladva, a 10-től 30-ig menő éjszaki szélességi fokok között száguld majd *Suchard*-ja Nyugat-India szigetvilága felé, hogy Puerto-Ricot, Haitit és Cubát érintve a Mexikói-öböl fölött New-Orleansba s innen New-Yorkba juthasson. Hatalmas, 11,000 kilométeres hosszú út! S a kis társaság, melyet nem annyira az élettel játszó sportszellem, mint inkább a tudomány géniusza űz e vakmerő vállalkozásra, nem riad vissza, készen áll az indulásra s bízik a terv sikerében. S méltán! A nagy gonddal készült «*Suchard*» megérdemelné e rekordot.

Kielnek térségein bámulja most még az érdeklődők serege ezen óriás, szivaralakú, Parseval-féle léghajót, mely 6730 köbméter gázt képes magába fogadni. Teste 60·5 méter hosszú s 17·12 méter széles. Különösen szép a gondolát helyettesítő csónakja, mely a bremeni *Lürssen*-ék ügyes munkásainak gyártmánya. Nagysága meglepő: 10 méter hosszú és 3·1 méter széles. Géprészeit az expediczió egyik tagja, *Müller* mérnök készitette. Két 100 lóerős motor dolgozik rajta felváltva s hajtja a két-három méteres átmérőjü, kétágú facsavart. A csavarok 800—900 fordulatosak, míg a motorok 1000—1200 fordulatot is tesznek. A gépeken kivül elég tág helyiségek állanak még az utasok rendelkezésére, sőt a motorok huzamosabb táplálására még külön benzin is szállitható rajta. Vizre-kerülés esetén a hajó vizcsavarát a motorok egyike hajtja. Képeink között t. olvasóközönségünknek is bemutatjuk *Brucker*-nek *Suchard*-ját.

Grész Leó.

HELLÉ.

REGÉNY. Folytatás.)

Irta **Marcelle Tinayre.** Forditotta **M. Hrabovszky Julia.**

Hosszú pillanatig maradtunk így, ő hallgatagon, én nyöszörögve, majdnem egymás karjaiban. Hirtelen kibontakoztam és letöröltem könnyeimet.

— Miután erősnek kell lennem, az leszek. Azt akarom, hogy az én kedves bácsim nyugodtan haljon meg, miként élt is . . . Én egyedül . . .

A könnyek újra fojtogatni kezdtek.

— Nem fogok sirni előtte . . . engedelmeskedni fogok magának . . . De . . . oh! Antoine, minő fájdalom!

A nap elmúlt és elmúlt az éjjel is. Ha nem hittem volna Genesvriernek vakon, tapasztalatlanságomban összetéveszthettem volna a halált jelentő fájdalomszünetelést, a legközelebbi javulást mutató jobbanléttel. A láz összetörte az élet rugóit: nagybátyám az elgyengüléstől halt meg, nyugodtan, fájdalom nélkül, némelykor majdnem vigan, de a nélkül, hogy Genesvrier vagy én elárultuk volna előtte nyugtalanságunkat, ő megértette, hogy ez a vég.

Egész éjjel virrasztottam mellette, néha kimentem a lépcsőközre, hogy a falnak nekidőlve kisirhassam magamat. Reggel már nem voltak

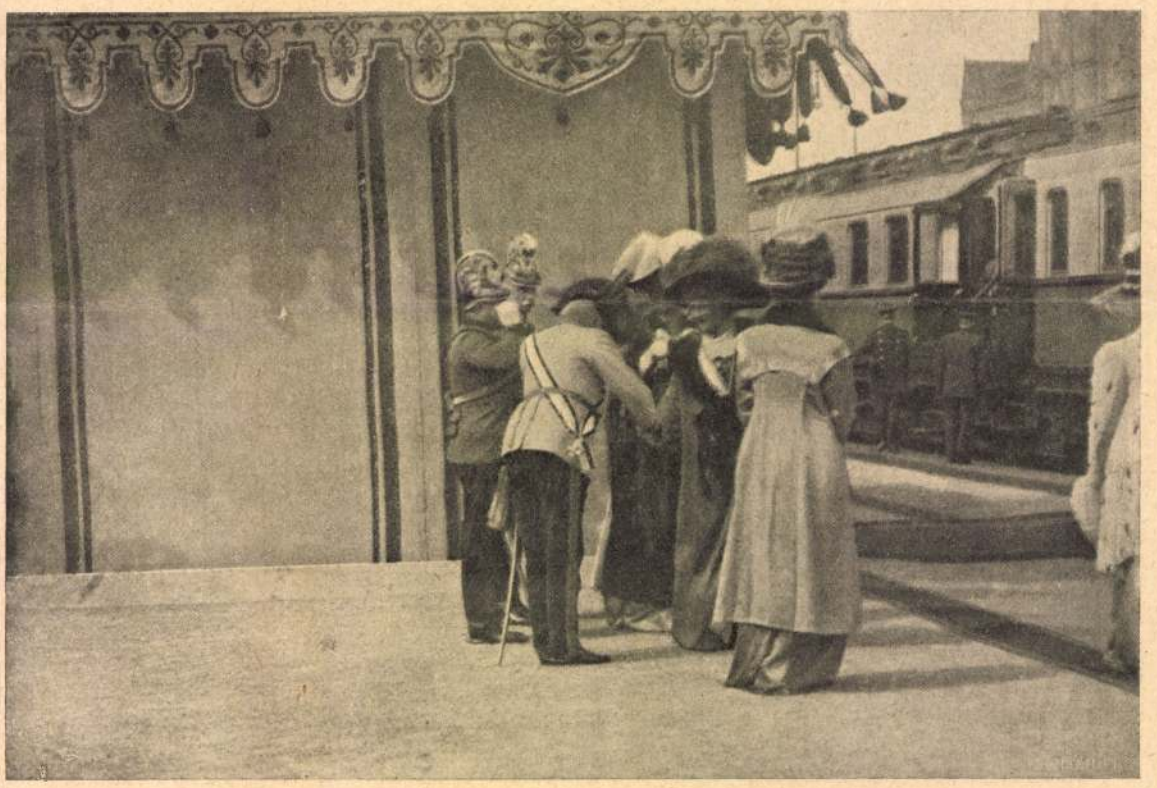

VIKTÓRIA AUGUSZTA NÉMET CSÁSZÁRNÉT A PENZINGI PÁLYAUDVARON ÜDVÖZLIK A FŐHERCZEGNŐK.

A NÉMET CSÁSZÁR BÉCSBEN.

Herrer Cézár

II. TEREM.

36 Kacziány Ödön. Női arckép. Olajf. Magánt.
*37 Basch Gyula. Arczkép. Olajf. Magánt.
38 Kató Krisztanits Kálmán. Déli napsütés. Olajf. Eladó.
39 Kató Krisztanits Kálmán. Az iparcsarnok előtt. Olajf. Eladó.
40 Benczúr Béla. Tópartján. Olajf. Eladó.
41 Kúnfy Lajos. Arcképtanulmány. Olajf. Eladó.
42 Benczúr Béla. Alkonyatkor. Olajf. Eladó.
43 Hegedűs László. Parasztszoba. Olajf. Eladó.
44 Kúnfy Lajos. Öreg paraszt. Olajf. Eladó.
45 Brand Ágostonné. Virágos kert. Olajf. Eladó.
46 Szlányi Lajos. Zagyva. Olajf. Eladó.
47 Nagy Lázár. Napraforgók. Olajf. Eladó.
48 Lechner J. Ödön. Mestrei részlet. Olajf. Eladó.
49 Szlányi Lajos. Zagyva híd alatt. Olajf. Eladó.
50 Markó Ernő. Borus táj. Olajf. Eladó.
51 Szlányi Lajos, Zöld tornácos ház. Olajf. Eladó.
52 Lechner J. Ödön. Tunisi táj. Olajf. Eladó.
53 Székely Andor. Őszi napsütés. Olajf. Eladó.
54 Telkessy Valér. Függönyös veranda. Olajf. Eladó
55 Háry Gyula. Amsterdam látképe. Olajf. Eladó.
56 Herrer Cezár. Csendélet. Olajf. Eladó.
57 Herrer C. Tájkép. Olajf. Eladó.
58 Endrey Sándor. Arcképtanulmány. Olajf. Magánt.
*59 Herrer C. Tájkép. Olajf. Eladó.
60 Herrer C. Cigányleány. Olajf. Eladó.
61 Húnfy Lajos. Himző nő. Olajf. Eladó.
62 Herrer C. A verandán. Olajf. Eladó.
63 Ferenczy Valér. Arckép. Olajf. Magánt.
64 Ujházy Ferenc. Csendélet. Olajf. Eladó.

47/P 8

KMT 1907/8. téli kiáll.

Jendrassik Jenő
Kaczián Ödön

III. TEREM.

65 Pongrácz Károly. Érkező vonat. Olajfestm. Eladó.
66 Pongrácz Károly. Halászbárkák a Tiszán. Olajf. Eladó.
67 Benczo Ferenc. Téli táj. Olajf. Eladó.
68 Skuteczky Döme. Zöldségvásár Besztercebányán. Olajf. Eladó.
69 Szlányi Lajos. Szolnoki parasztházak. Olajf. Eladó.
70 Mihalik Dániel. Szolnoki utca. Olajf. Eladó.
71 Déry Béla. Reggel egy flamand csatornán. Olajf. Eladó.
*72 Kézdi-Kovács László. Nyirkos idő. Olajf. Eladó.
73 Déry Béla. Este a gyárak mellett. Olajf. Eladó.
74 Szlányi Lajos. Falusi utcarészlet. Olajf. Eladó.
75 Kézdi-Kovács László. Cyklon. Olajf. Eladó.
76 Jendrássik Jenő. Babpirgáló leány. Olajf. Eladó.
77 Szlányi Lajos. Paraszt udvar. Olajf. Eladó.
78 Szlányi Lajos. Akáczfás utca. Olajf. Eladó.
79 Jendrássik Jenő. Gyermekarckép. Olajf. Magántulajdon.
*80 Jendrássik Jenő. Az udvarban. Olajf. Eladó.
81 Jendrássik Jenő. Gyermekarckép. Olajf. Magántulajdon.
82 Szlányi Lajos. Westbourne Park Road Londonban. Olajf. Eladó.
83 Szlányi Lajos. Tiszapart. Olajf. Eladó.
84 Jendrássik Jenő. Alkonyatkor. Olajf. Eladó.
85 Jendrássik Jenő. Ozsonnához. Olajf. Eladó.
86 Kézdi-Kovács László. Őszi dal. Olajf. Eladó.
87 Kézdi-Kovács László. Ködös őszi nap. Olajf. Eladó.
88 Kézdi-Kovács László. Erdő széle. Olajf. Eladó.
89 Kézdi-Kovács László. Gyülekező bárkák. Olajf. Eladó.
90 Kézdi-Kovács László. Bárkák a kikötőben. Olajf. Eladó.
*91 Déry Béla. Hollandi falucska este. Olajf. Eladó.

VII. TEREM.

175 **Tornai Gyula.** Férfi arczkép. Olajfestm. Roheim Samu tulajdona.

176 **Szlányi Lajos.** Alkony. Olajfestmény. 500 frt.

177 **Szlányi Lajos.** Tiszavidéki táj. Olajf. 200 frt.

178 **Szlányi Lajos.** Naplemente után. Olajf. 200 frt.

179 **Szlányi Lajos** Aranyfelhők. Olajfestm. 1000 frt.

*180 **Szlányi Lajos** Csallóközi tájkép Olajf. 1000 frt.

181 **Jendrássik Jenő.** A távozó. Olajfestmény. Eladó.

*182 **Zemplényi Tivadar.** Itatónál. Olajfestm. 1000 frt.

183 **Kernstock Károly.** Napnyugta. Olajfestm. Eladó.

184 **Kernstock Károly.** Arczkép. Olajfestmény. Kann Gyula tulajdona.

185 **~~Baditz Otto~~.** Női fej. Olajfestmény. 500 frt.

*186 **Kacziány Ödön.** Az enyészet kapuja. A láthatáron óriás sziklakapu, mellette felhők vonulnak. Olajfestmény. 1500 frt.

*187 **Mednyánszky László báró.** Lankás. Olajfestmény. 3000 frt.

188 **Szenes Fülöp.** Ebéd után. Olajfestm. 2600 frt.

*189 **Tornai Gyula.** Európai zsákmány. Olajf. Eladó.

190 **Mannheimer Gusztáv.** Vágvölgyi motivum. — Olajfestmény. Eladó.

*191 **Lotz Károly.** Múzsa. Tempera. 1000 frt.

192 **Szenes Fülöp.** Esti Ujság. Olajfestmény. 1500 frt.

*193 **~~Horovitz Lipót~~.** Férfi arczkép. Olajfestmény. — Magántulajdon.

*194 **Knopp Imre.** Madonna. Olajfestmény. Eladó.

195 **Perlmutter Izsák.** Mi atyánk . . . Olajf. 3000 frt.

196 **Kernstock Károly.** Tanulmány. Olajfestmény. Magántulajdon.

197 **Koszta József.** Csiga-biga. Olajfestmény. 1400 frt.

198 **Perlmutter Izsák.** Hollandi halász. Olajfestmény. 1000 frt.

*199 **~~Hegedüs László~~.** Kain és Ábel. Olajf. 2500 frt.

200 **Olgyay Ferencz.** Zivatar után. Olajf. 400 frt.

*201 **Kernstock Károly.** Szerelem. Olajfestmény. Eladó.
202 **Olgyay Ferencz.** Est. Olajfestmény. 900 frt.
203 **Karlovszky Bertalan.** Női arczkép. Olajfestmény. Heltay Ferenczné tulajdona.

VIII. TEREM.

204 **Bihari Sándor.** Arczkép. Olajf. Magántulajdon.
205 **Basch Gyula.** Női arczkép. Olajf. Magántulajdon.
206 **Herzl-Hernádi Kornél.** Pont-Aveni áldozó. Olajfestmény. 1000 frt.
207 **Bruck Miksa.** Este. Olajfestmény. 1200 frt.
208 **Balló Ede.** Férfi arczkép. Olajfestmény. Magántulajdon.
*209 **Balló Ede.** Szilágyi Dezső arczképe. Olajfestmény. A képviselőház tulajdona.
210 **Spányik Cornél.** Elkényeztetett férj. Olajfestmény. Eladó.
*211 **Tolnay Ákos.** Női arczkép. Olajfestmény. Magántulajdon.
212 **Tolnay Ákos.** Női arczkép. Olajf. Magántulajdon
213 **Kardos Gyula.** Arczkép tanulm. Olajfestm. 500 frt.
214 **Kann Gyula.** Utcza részlet Budán. Olajf. 120 frt.
215 **Kann Gyula.** Alkony. Olajfestmény. 240 frt.
216 **Kann Gyula.** Magány. Olajfestmény. 500 frt.
217 **Kann Gyula.** Budai részlet. Olajfestmény. 160 frt.
218 **Kann Gyula.** Falusi udvar. Olajfestmény. 100 frt.
219 **Kann Gyula.** Fűzfák. Olajfestmény. 350 frt.
*220 **Mannheimer Gusztáv.** Vérceresztés. Olajf. Eladó.
221 **Mannheimer Gusztáv.** Kültelki lakosok. Olajfestmény. Eladó.
222 **Fényes Adolf.** Augusztus végén. Olajf. 600 frt.
223 **Fényes Adolf.** Őszi délután a tanyán. Olajfestmény. 200 frt.
224 **Fényes Adolf.** Fűzes. Olajfestmény. 140 frt. (A keret csak másolatban kapható.)
225 **Fényes Adolf.** Tanyák. Olajfestmény. 50 frt

226 **Fényes Adolf.** Interieur. Olajfestmény. 280 frt.

227 **Fényes Adolf.** Kis leány. Olajfestmény. 500 frt.

228 **Fényes Adolf.** Tavaszi délelőtt (angyalföldi részlet). Olajfestmény. 500 frt.

229 **Fényes Adolf.** Őszi délután. Olajfestm. 120 frt.

230 **Fényes Adolf.** Csendes eső. Olajfestmény. Faragó József tulajdona.

231 **Fényes Adolf.** Kis leány almával. Olajf. 150 frt.

232 **Fényes Adolf.** Csend. Olajfestmény. 750 frt.

*233 **Fényes Adolf.** Néma utcza. Olajfestm. 1000 frt.

234 **Fényes Adolf.** Nyár. Olajfestmény. 700 frt.

235 **Fényes Adolf.** Késő délután. Olajfestmény. Deutsch Frigyes tulajdona.

236 **Fényes Adolf.** Házak. Olajfestmény. 55 frt.

237 **Fényes Adolf.** Vázlat. Olajfestmény. 50 frt..

238 **Fényes Adolf.** Nyári verőfény. Olajfestm. 120 frt.

239 **Fényes Adolf.** Paraszt-leány. Olajfestm. 120 frt.

240 **Fényes Adolf.** Borús alkony. Olajfestm. 160 frt

241 **Fényes Adolf.** Borulás a Zagyva fölött. Olajf 110 frt. (A keret csak másolatban kapható.)

242 **Fényes Adolf.** Magányos tanya. Olajfestm. 50 frt.

243 **Fényes Adolf.** A város végén. Olajfestm. 50 frt.

244 **Fényes Adolf.** Borongós idő. Olajfestm. 400 frt.

245 **Fényes Adolf.** Akáczok. Olajfestmény. 300 frt.

246 **Fényes Adolf.** Putrik. Olajfestmény. 50 frt.

247 **Fényes Adolf.** A házak alatt. Olajfestm. 600 frt.

248 **Fényes Adolf.** Dél. Olajfestmény. 180 frt.

249 **Fényes Adolf.** Eső után. Olajfestmény. 75 frt

250 **Fényes Adolf.** Árok. Olajfestmény. 70 frt.

251 **Perlmutter Izsák.** Vasárnap. Olajfestm. 2500 frt

*252 **Kardos Gyula.** Férfi arczkép. Olajfestmény. Révai Mór tulajdona.

253 **Stettka Gyula** Csesznák Benő tábornok arczképe. Olajfestmény. A m. kir. Ludovika Akadémia tul.

254 **Stettka Gyula.** Emich Gusztáv udvari tanácsos arczképe. Olajfestmény. Az Athenaeum r. t. tulajd.

IX. TEREM.

255 Boemm Ritta. Lublófürdői kápolna. Olajf. 100 frt.

256 † Györök Leo. Tengermosta sziklák Incoronata körül. Olajfestmény. 500 frt.

257 Baumgartl Boldizsár. Krasznahorka, Hosszurét és Váralja. Olajfestmény. 500 frt.

258 Rácz Sándor. Bemutatás. Olajfestmény. 850 frt.

259 Bizony Ákosné. Női arczkép. Olajfestmény. Magántulajdon.

260 Bakos Tibor. Erdei lak. Olajfestmény. 350 frt.

261 Radóné Hirsch Nelly. Férfi arczkép. Olajfestmény. Magántulajdon.

262 Csúzy Károly. Az ügyvédnél. Olajfestm. 600 frt.

263 Konek Ida. Őszi hangulat. Olajfestmény. 200 frt.

264 Telkessy Valér. Női arczkép. Olajfestmény. T. M. úrhölgy tulajdona.

265 Mannheimer Gusztáv. Tél, puszta-Dánoson. — Olajfestmény. Eladó.

266 Papp Sándor. Boglyák. Olajfestmény. 40 frt.

267 Kárpáty Rezső. Vadász-csendélet. Olajfestmény. Magántulajdon.

268 Kárpáty Rezső. Vadászarczkép. Olajfestmény. Magántulajdon.

269 Háry Gyula. A Margit-sziget déli csúcsa. Olajfestmény. 400 frt.

270 Háry Gyula. Pittu. Olajfestmény. Magántulajdon.

271 Kárpáty Rezső. Budapest látképe a Rózsadombról. Olajfestmény. Eladó.

272 Neogrády Antal. A patakra. Vízfestmény. Eladó.

273 Neogrády Antal. Szervusz czimbora. Vízfestmény. Eladó.

274 Krausz Vilmos Viktor. Falusi utcza este. Olajf.

275 Papp Sándor. Faluvég. Olajfestmény. 100 frt.

276 Szuk Endre. Esthangulat. Olajfestmény. 230 frt.

277 Kováts Károly. Plávnai sokáczok táncznál, a Bácskában. Olajfestmény. 7000 frt.

Jendrassik Jenő

A Mücsarnokban rendezett tárlatról ir M.: "A téli kiállitás" cimmel, s kritikájában "a legifjabb müvésznemzedék legjelesebb képviselői" közé sorolja a müvészt. Kiállitott müveivel külön nem foglalkozik.

Képes Családi Lapok, Bp. 1891. dec. 6.
XIII. évf. 49. sz. 778-779. lap

Jendrassik Jenő

Megjelent az "Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1892 évre szóló közleményei" c. kiadvány, amely felsorolja az 1891 évi kiállításokon szereplő művészeket, -közöttük a művészt is- és neveik mellett bemutatja alkotásaikat.
"Mindenféle" c. rovat közleménye.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. szept. 18.
XIV. évf. 38. sz. 608. lap.

Jendrassik Jenő

M.: "A Mücsarnok téli kiállitása" cimmel ir a tárlatról, s kiemeli a müvész -Máris és Erzsébet királyné- c. alkotását.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. dec. 18.
XIV. évd. 51. sz. 812. lap

Jendrassik Jenő

"A költői ihlet" c. müve egy festőt ábrázol, kinek munkája közben jelenik meg géniusza, - írja Romhányi Sándor: Mükiállitások" cimmel a Szalon tárlatáról.

Képes Családi Lapok, Bp. 1893. dec. 17.
XV. évf. 51. sz. 811-813. lap

JENDRÁSSIK JENŐ

olajfestmények:

T.D.-né urnő arcképe
Az utfélen
P.V. ur arcképe
Kis fiam arcképe
Gróf H.B. arcképe

Műcsarnok 1902-3. téli kiáll.kat. 37.oldal

Jendrássyk Jenő MDK

Éretlen gyümölcs, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Perlmutter Izsák: Parasztszobában.

Mattyasovszky-Zsolnay László: Virágok.

Nagybánya mellett jelentékeny szerepe volt a *szolnoki* művészkolóniának. Szolnok színes vásári és mozgalmas, érdekes népi élete már korán felkeltette az érdeklődést, s évtizedeken át

Deák-Ébner Lajos: Tájkép.

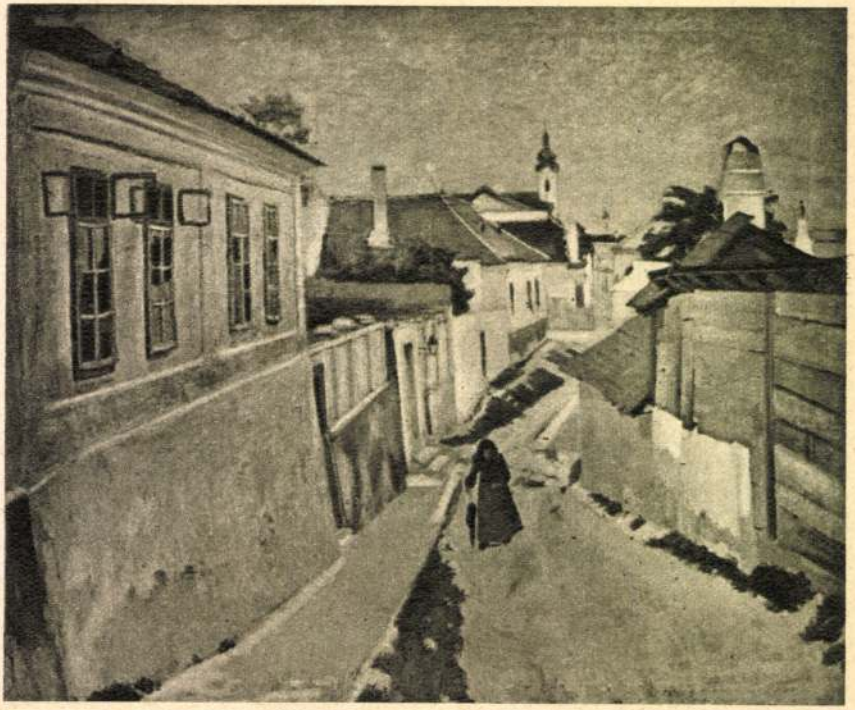

Fényes Adolf: Görbe utca.

német, főképp osztrák festők keresték fel nyaranta (Pettenkofen stb.). A magyarok közül *Böhm Pál* és *Aggházy Gyula* voltak az elsők. *Deák Ébner Lajos* 1874-ben telepedett le Szolnokon. Világos színharmóniájú, finom tónusú népi életképeket festett, tarka, vidám vásári jeleneteket. Későbbi korszakának legismertebb alkotása a Húsvéti körmenet, a magyar naturalizmus e rokonszenves emléke. Lotz hatása alatt a monumentális művészet terén is tevékenykedett (falfestmények a Műcsarnokban). A szolnoki mesterek közül a tájképfestő *Mihalik Dánielt, Szlányi Lajost, Olgyay Ferencet* s az állatképfestő *Zombory Lajost* említjük.

A szolnokiak egyik legkiválóbbja *Fényes Adolf*, akinek korai művei az akadémizmus bélyegét viselik. Első nevezetes képcsoportjának a „Szegény emberek élete" összefoglaló címet adta; e képei a proletáréletből mutatnak be kevés alakos helyzetjeleneteket. 1903 óta nyaranta Szolnokon dolgozott s a népi élet, a természet eleven közelségének hatása alatt megfeledkezett komor nagyvárosi gondolatairól. Eleinte népi zsánerképeket festett, majd egymásután készültek kitünő impresszionista tájképei és paraszti csendéletei. Ugyanekkor impresszionizmusa szinte észrevétlenül fordul át a dekoratív művészet birodalmába; rá-

látásos csendéletei merőben dekoratív célzatúak. Művészete a legutóbbi időben a mesevilágba lendült át. Fantasztikus rege-tájak, kicsiny várak, templomok tünedeznek fel képein, útonállók, középkori harcosok, bibliai jelenetek.

A szolnoki mesterek közé számít *Szüle Péter* és *Vidovszky Béla* is. Szüle finom színkultúrájú alakos képeivel, Vidovszky impresszionista tájképeivel, portréival és interieurjeivel tűnt fel. Az ugyancsak szolnoki *Pólya Tibor* a derűs, dekoratív jellegű témákat szerette.

A *gödöllői* művésztelepet mindössze két festő, *Kőrösfői Kriesch Aladár* és sógora, *Nagy Sándor* jelenti. Művészetüknek semmi köze sincs Nagybányához és az impresszionizmushoz; az angol praeraffaelisták és szecesszionisták, főképp Ruskin és Walter Crane hatása alatt a freskók, üvegfestmények, bőr- és famunkák, textiliák műhelyszerű készítésén keresztül jelenítették meg gondolatoktól terhes, transzcendentális, vallásos hangulatú mondanivalójukat.

*

Az impresszionizmus utáni stílustörekvéseknek első, legfőbb hangadója *Rippl-Rónai József* festészete volt. A kaposvári születésű művész a müncheni akadémiáról elkerült Párisba, hol már

Kőrösfői Kriesch Aladár: A művész felesége.

a maga lábán, tanár nélkül iparkodott megállni. Ellátogatott Munkácsyhoz, ki szívesen fogadta, egy időre műtermében is helyet adott neki s lehetővé tette, hogy képeinek másolásával fenntartsa magát. A névtelen kezdő világhírű pártfogójának modorát utánozgatta; nemcsak másolt Munkácsy-képeket, hanem az ő szellemében festett is. A fiatal művész alaposan tanulmányozta a francia festészet időszerű állapotát is s hamarosan felismerte, hogy vagy az egyik vagy a másik mellett kell döntenie, mert a kettőt áthidalhatatlan szakadék választja el egymástól.

Sorsát a Nő fehérpettyes ruhában című képe döntötte el, melynél szakított nagy pártfogójának festészeti elveivel. Ez a képe, mely álló nőt ábrázol, egyben első jellegzetes alkotása. A kép távlat- és háttérnélküli. A divatosan öltözött női alak betölti a teret. Kígyózó, értelmes kontúr foglalja össze, a ruha éppoly fontos mint az arc, az egész egy dekoratív egység, mely háttérnélküli síkszerűségében igen közel áll a szecesszionista fogalmazási módhoz.

Érthető, hogy Munkácsyval való kapcsolatai hamarosan felbomlottak. A megismert úton lázas sietséggel haladt tovább, 1892-ben már gyüjteményes kiállítást rendezett a francia fővárosban. Lassan gyökeret eresztett Párisban, francia nőt vett feleségül, megismerkedett a legkiválóbb művészekkel.

1892-től kezdve, csaknem tíz évig Neuilly-ben dolgozott s ez az évtized munkásságának fénykora. Az úgynevezett fekete korszak folytatódott s tökéletesen kiépült. E korszak nevét a fekete szín feltűnően nagy szerepétől kapta. Jellegzetessége, hogy tartózkodik a hangos színektől, azonkívül az, hogy a lágyan hömpölygő vastag körvonal a képsíkot díszítő célzattal tagolja és csak mérséklettel utal mélyülésre. Ebben — Puvis de Chavannes és Whistler hatásától eltekintve — a régi keletázsiai művészet is, a kínai és japán festészet inspirálta.

Ebbe a már kialakult stílusba belejátszottak egyéb hatások, elsősorban kortársaié. Puvis, Gauguin, Toulouse-Lautrec, Denis, Vuillard és Bonnard művészete, személyes közelsége nem múlt el nyom nélkül. Közben a ruskini elvnek megfelelően az iparművészet birodalmában is vendégszerepelt; ezek a törekvései a tőle különben idegen németes szecesszionizmus kevéssé anyagszerű formavilágába olvadtak bele.

Maguk a képek, melyek ezzel párhuzamosan a fekete korszak termékeiként készültek, nem a szecesszionizmus képviselői, a festői alakítás komolyságával magasan a szecesszionizmus felett állanak. Példa rá az Öreganyám (1894) című hatalmas vászon, vagy a Neuilly-ben töltött évek legszebb remeke, Öreg hölgy című képe (1895), mely művészetének s az egész új magyar festészetnek egyik legmagasabb orma. A madárarcú öreg francia

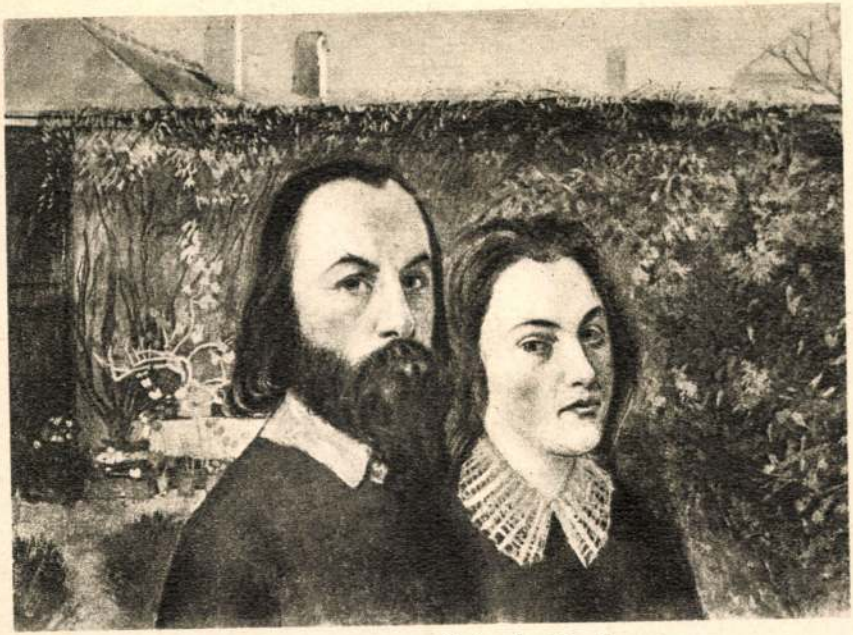

Nagy Sándor: A művész és felesége.

asszonyság, ki nagyanyáink divatja szerint öltözve, virágcsokorral a kezében a kandalló párkányára támaszkodik, csodálatos fínom egyszerűségében gyöngyszeme az összegezésnek.

Egyforma érdeklődéssel nézte a zsánerjeleneteket, arcokat, tájakat és aktokat. Általában elmondhatni, hogy kizárólag a körülötte élő világot, intím környezetét festette, valamennyi tárgyát ebből merítette. Igen nagy leleménnyel látta meg a legjelentéktelenebb motívumban is a festői témát.

A fekete korszak végén néhány jellegzetes alkotás áll, például a Szüleim negyven évi házasélet után (1897), amely mintája lehet a nemes szűkszavúságnak. Szobrász-barátjáról, Aristide Maillolról festett ismert képe (1899) továbbfejlődésének egyik jelentős állomása.

Különös, hogy Rippl-Rónai önmagát ebben az időben impresszionista festőnek tartotta, holott éppen ezekkel a vásznaival a lehető legtávolabb állott az impresszionizmus elveitől. Kompozícióját a dekoratív egység alakította, mely lehetőleg síkszerűen rendezte formakészletét. Képei roppantul leegyszerűsödtek, csaknem a plakát határát érintették, — hozzá kell tenni, hogy a mai értelmezésű plakát annak a csoportnak művészetéből fejlődött, melyhez őt szoros kapcsolatok fűzték —, amihez hozzájárult a színezés dekoratív értelmezése is. Az impresszionizmus optikai

Rippl-Rónai József: Öreg hölgy.

Rippl-Rónai József: Szomorúság.

rendszerét, atmoszférikus világképét óriási szakadék választja el alkotási módjától. Cézanne sohasem hatott reá, pedig személyes kapcsolatban is állott vele. Sajátos stílusa leginkább a poszt-impresszionizmus dekoratív szárnyával, Gauguinnel és Bonnard-ral rokon.

Ez a sajátos zamatú művészet első budapesti gyüjteményes bemutatása alkalmával, 1900-ban a Royal-szállóban óriási felháborodást váltott ki, az újságok egyöntetűen támadták, sőt kuplék és kabarétréfák is csúfolták. Rippl-Rónai e kilátástalan helyzet ellenére felvette a küzdelmet. Szülővárosába, Kaposvárra költözött, serényen dolgozott tovább s hat év mulva, 1906-ban rendezett gyüjteményes kiállításával máris döntő csatát nyert, csaknem valamennyi képét eladta s megnyerte a sajtó tekintélyes részének jóindulatát is.

A méltánylásában beállott fordulattal párhuzamosan művészete is megváltozott, de nem azért, hogy az ellenségeket békítse. Rövid átmeneti idő után, 1908 körül új kifejezési módot talált. Művészetének második korszaka kezdődött meg, melyet leginkább a színes interieurök világának lehetne nevezni. Elsőnek színbeli megújhodása tűnik fel. Vidám változatosság elevenedik meg palettáján. A színek mozaikszemcsékre emlékeztető pöttyökbe

fogva tisztán elkülönülnek egymástól. Ezek a mozaikszemcsék téralakításra is képesek, halványuló vagy fényesedő özönükkel tömegszerűséget sejtetnek. A műfajok továbbra is rendkívül változatosak, de élükre a színes interieurök és tájképek kerültek, melyeknek vidám zsánerjeleneteiben a család egyik kaposvári barátja, a nagyorrú kedves Piacsek bácsi viszi a főszerepet. A vidéki kispolgári élet lassú, kényelmes, bőhumorú, derűs képe alakul ki ezekben a jelenetekben.

A színes interieurök kora Rippl-Rónait alkotóerejének teljében mutatja. Aláfestés nélküli alakítási módja, amelyet „egyszerrefestésnek" nevezett el, bámulatos gyors munkára képesítette. Nem túlzás, hogy százával készültek képei, általában egyike volt legtermékenyebb művészeinknek, oeuvreje hozzávetőleges számítás szerint körülbelül 2—3000 képet és pasztellt foglalt magába. Ez a csodálatosan hosszú képsorozat műfajilag úgyszólván mindent bemutat, csak két tárgykört hagy el: a történelmi kompozíciót és a vallásos képeket, ami ugyan nemcsak Rippl-Rónait, hanem nemzedékét jellemzi.

A második korszak a világháború kitöréséig tartott, mely a művészt ismét Franciaországban találta. Az internálásból hazaszabadulván, előadási módjában új változás állott be. Az impresszionizmus nagy hirdetője visszaesett az impresszionizmusba. A mozaikszemcsék felbomlottak, velük együtt a szigorú szerkezet is eltűnt. Puha, atmoszférától átjárt, téries formák léptek a

Rippl-Rónai József: Kuglizók.

Rippl-Rónai József: Kettős arckép.

helyükbe, amit a pasztellfestés, melyet rendkívüli előszeretettel űzött, még lazábbá tett. Az öregkorukat élő művészek előadási módjának jellegzetes ernyedése ez, hasonló tünetek Renoir festészetében is megfigyelhetők. A képek kisméretűek és kisigényűek. A tájképek mellett előtérbe nyomul a női arckép, fínom dekadens típusok dominálnak, közöttük Zorkáról, a sápadt, elfínomult modellről készült sorozat. Nagyobbigényű csak az a néhány arckép, melyet író-kortársairól, Móricz Zsigmondról, Babits Mihályról és másokról festett, ezek formailag jellegzetesek, színben kevesebbet mondók. Késői Önarcképe (Firenze, Uffizi) aránylag színesebb. A könnyed, olykor édeskés képekben csak az ötletgazdag díszítőelrendezés emlékeztet a régi Rippl-Rónaira.

*

Vaszary János Rippl-Rónaihoz hasonlóan Kaposvár szülötte. Budapesten, Münchenben és Párisban tanult. Első jelentékenyebb munkája, Vaszary hercegprímás arcképe, megkap éles jellemzésével, bátor színezésével. Stílusa gyakran változott, csak az impresszionizmushoz való csatlakozása maradt el. Dekoratív értelemben festett, majd a naturalizmushoz nyult vissza s szinte évenként változott stílusa. Minthogy könnyen befolyásolható s szenvedélyektől telített egyéniség volt, munkásságán a hatások végeláthatatlan sorozata mutatható ki. Igen gazdag termésű

Vaszary János: Parkban.

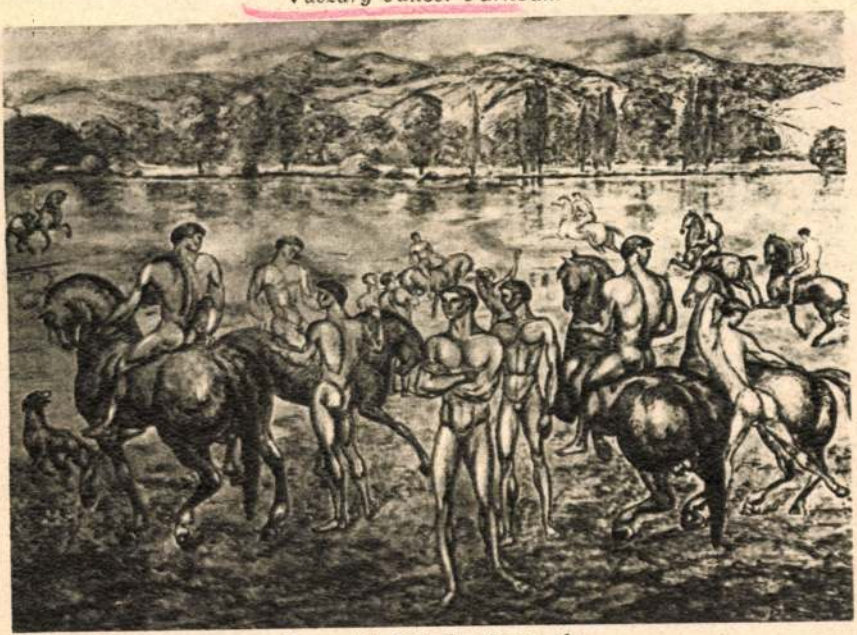

Kernstok Károly: Lovasok.

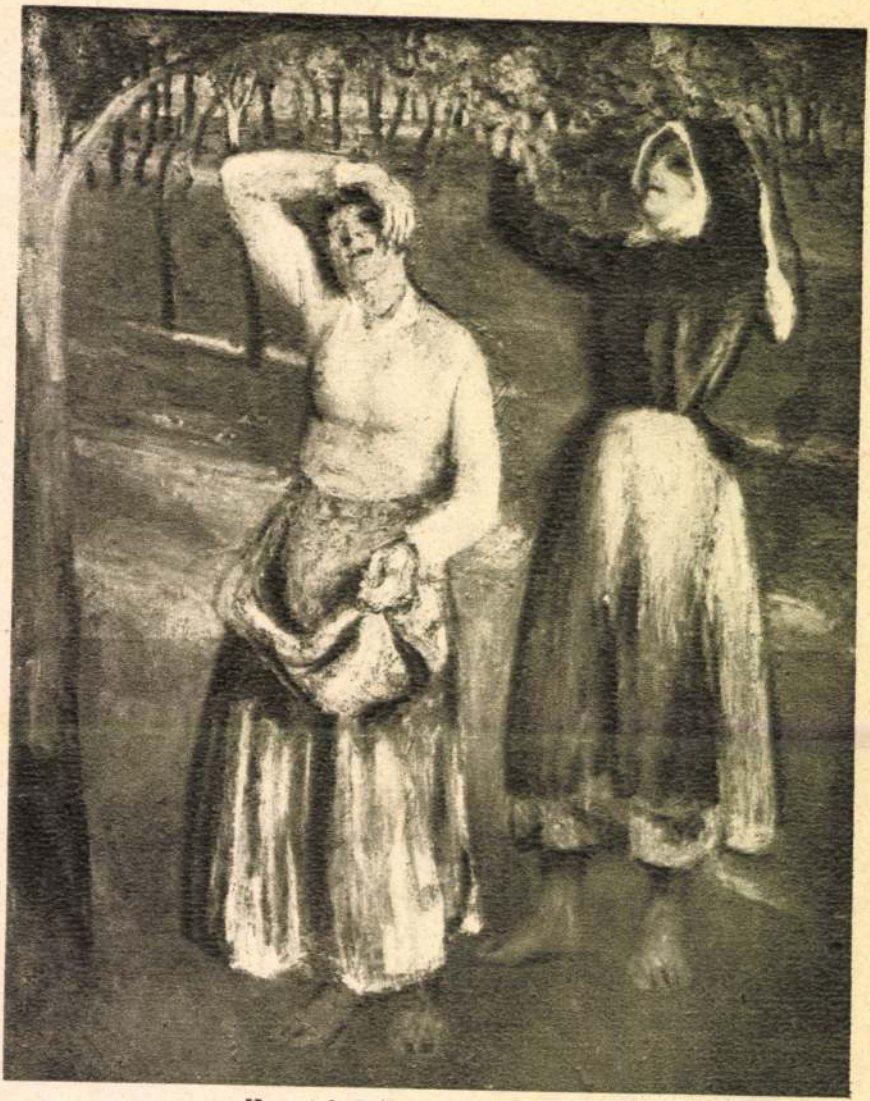

Kernstok Károly: Szilvaszedők.

expresszionista korszaka, amikor szenvedélyes expresszionisztikus formarendszerű cirkuszi és színpadi jeleneteket festett.

A két idősebb művész mellett és mögött feltünedezett a stílustörekvés derékhada. Egyesületek alakultak, így 1910-ben a Nyolcaknak nevezett csoport, amely a kompozíció jelentőségének visszahódításáért indult harcba s élesen elítélte az impresszionizmus formabontó stílusát. Legjellegzetesebb egyéniségük *Kern-*

stok Károly, aki naturalista képekkel kezdte, majd a legkülönfélébb hatások alá került. Festményein jellemzőek a sajátságos, szigorú kánon alapján szerkesztett alakok, kisfejű, szélesvállú, keskenycsípőjű atlétafigurák, amelyeknek a környezethez való viszonya igen laza. Kernstok igazi jelentősége abban van, hogy problémái serkentően hatottak kortársaira.

A Nyolcak örökét az úgynevezett aktivista művészcsoport vette át. Ehhez tartozott *Nemes Lampérth József*, akinek robusztus aktrajzaiból, égő színekből összerótt tájképeiből vehemens erő sugárzik. A másik aktivista festő, *Uitz Béla* művészetét Michelangelo és Tintoretto freskófestészete ihlette meg. Munkásságában igen nagy jelentőségű a grafika. Monumentális formavilágú szénrajzainak legjobb darabjai az anyaságot dicsőítik. A monumentalitásra való törekvés jellemzi *Pór Bertalan* művészetét is. *Tihanyi Lajos*, a Nyolcak egyike, Kokoschka döntő hatása alatt festette éles, könyörtelen jellemzésű arcképeit.

Az expresszionizmusnak még a világháború előtt kiváló előfutárja akadt nálunk *Csontváry Kosztka Tivadar* személyében. Akadémikus kezdet után akkor vált művésszé, amikor elindult a világba. Évtizedeken át bolyongott Európa és Ázsia országaiban. Célja — mint sokszor emlegette — a természettel tökéletesen egyenértékű naturalista ábrázolás elérése volt. Kedvelte az óriási, tizenöt-húsz négyzetméteres vásznakat s általában művészete végletesen eltért a megszokottól, ami lelki berendezésének súlyos patológikus voltából folyt. Szertelenségre hajlamos lelke meg-

Nagy István: Tanulmányfej.

Csontváry Kosztka Tivadar: Egy marokkói ember.

Csontváry Kosztka Tivadar: Zarándoklás a cédrusfához.

döbbentő hatásokat keresett (Zsidók panaszfala) vagy mesehangulatba fordult át (Zarándoklás a cédrusfához), olykor a magyar történelem hősi pillanatai is megihlették (Zrinyi kirohanása).

Hasonlóan az értelem és betegség határvonalán imbolyog *Gulácsy Lajos* festészete. Gulácsy életének tizenkét évét zárt intézetben töltötte. Csontváryval szemben szelid, álmodozó, halkszavú lélek, aki Firenzében tanult s rabja lett Itália varázsának. Ódon olasz kisvárosok hangulatai vonzották, szűk sikátorok, különös alakok. Késői korszakának rejtelmes látomásai külön álomvilágban sűrűsödtek.

Az általában „őstehetségek"-nek nevezett festők közül *Nagy Balogh Jánost* említjük, aki fuvarosként tengődött s hosszú sor önarcképet és munkásokat, földműveseket ábrázoló többalakos

kompozíciókat festett, *Nagy Istvánt*, akit darabos, monumentális tanulmányfejei, szenvedélyes lendületű fekete-fehér tájképei Koszta József rokonává avatnak s a valóban őstehetségnek tekinthető *Benedek Pétert*, aki földművessorból származott s mindvégig megőrizte primitív-népies formanyelvét. Egyszerű beszéde mögött sok fínom artisztikum húzódik meg, akár falusi jeleneteket, akár népi típusokat ábrázol.

Konzervatív irányú stílustörekvés nyilvánul meg *Czigány*

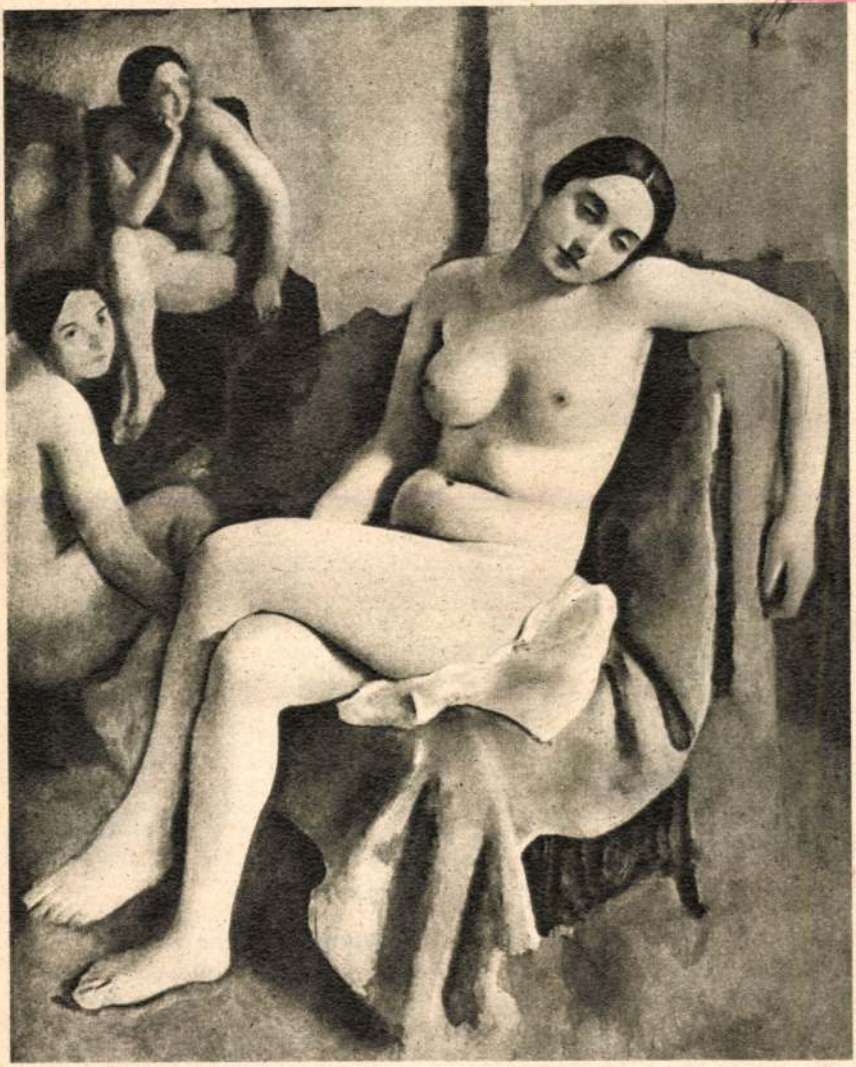

Hatvany Ferenc: Aktok a műteremben.

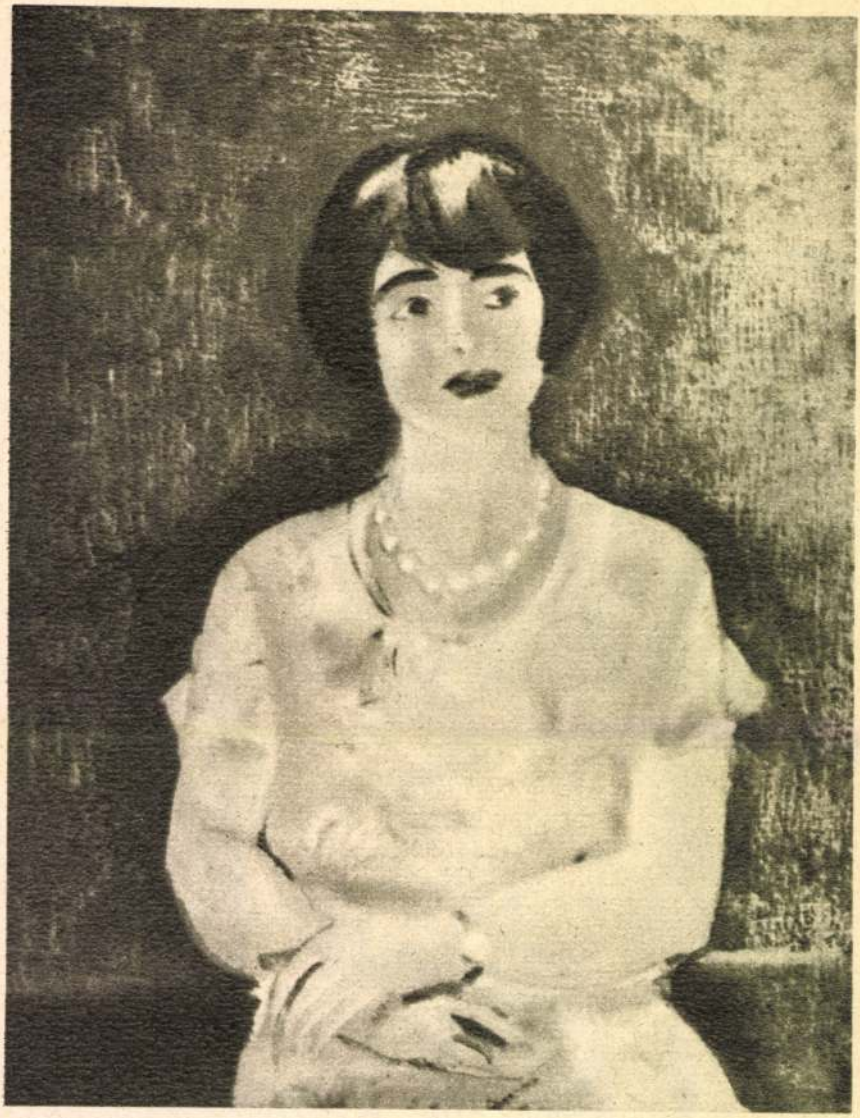

Márffy Ödön: Női képmás.

Dezső művészetében, aki Magyarországon Cézanne elveinek legtisztább képviselője; arcképeket, aktokat és csendéleteket festett. Hasonlóan konzervatív szellemű *Hatvany Ferenc báró* művészete, amelyet a francia klasszicizmus, Ingres, Chassériau ihletett meg. Legjellemzőbb vásznai női aktok, amelyeket szoborszerűen, klaszszikus körvonalakba foglalva, símán részletezve ad elő. Elmult

stíluskorszakhoz kapcsolódik *Márffy Ödön* is. Korai művei világos nyomait mutatják Kernstok hatásának. Később az expresszszionizmus formanyelvével kísérletezett, majd pleinair-festő lesz, de nem impresszionista. Régebbi nagystílű figurális kompozicióival szemben manapság kisebb igényű témákat fest, csendéleteket, aktokat a természetben, kisméretű tájképeket. Vehemenciával fest, égő színekkel, derűs ereje és szenvedélye tobzódik a levegőben, napfényben és színben; kedvükért a formáról is megfeledkezik.

Márffyhoz hasonlóan *Egry József* is a fény festője, sőt megszállottja, anélkül, hogy velejében impresszionista lenne; inkább az expresszionizmushoz fűzik erős szálak. Műveinek javarésze tájkép, amelyeknek legtöbbjéhez balatonmenti tájakból merített ihletet. Alkotásai atmoszférikus szenzációk. Izzik, reszket rajtuk a napfény, szétolvasztja a formákat, harsogó özönével eltolja azoknak a körvonalait. A fény az egyetlen valóság nála, amely mindent maga alá gyűr s reszkető szivárványkévékké oldja a színt. Az anyag fénnyé foszlik, szétsugárzik. Egry lírikus festő, akiben a tárgyilagosság szikrája sem él.

Egryvel homlokegyenest ellentétben áll *Berény Róbert* munkássága. Berény kifejezési formái folytonosan forronganak. Valamikor Cézanne hatott rá. E korszakából való egy sorozat tájkép, amely súlyos zöld tömegeivel, darabos formaságával az elindulás

Egry József: Isola Bella.

Berény Róbert: Nők korsóval.

nehézségeiről számol be. Majd a német expresszionizmus ihlette meg Újabban a hazai hagyományok folytatója, kolorizmusában Ferenczyhez, síkszerű képalakító módjában Ripp-Rónaihoz kapcsolódik. Kibontakozásához a párisi iskola kubista emlékeken élt szellemes stílusa segítette: rálátásos, dekoratívan színes csendéletek kerültek ki ecsetje alól. Figurális képeit különös, nyugtalan érzékiség jellemzi.

Külön kis csoportot alkotnak a francia igazodás legdogmatikusabb hívei, akik hajdan a kubizmus, ma az abból folyó párisi iskola eredményeit szeretnék magyar földön elültetni. *Kmetty Jánost* kezdetben leginkább figurális kompozíciók érdekelték, újabban hűvös színezésű csendéleteket fest, amelyeknek kubista eredete nyilvánvaló. *Szobotka Imre* művészete hajlékonyabb, de stílusa kevésbé tiszta. Nála a kubista formanyelv néha csak külső máz, amellyel bevonja naturalisztikus motívumait és alakjait. Egyszerűsége látszólagos, a tisztán elhatárolt foltok rendezésében sok a nagyvárosi lélekre valló fínom artisztikum. Nagyvárosi művészet *Czóbel Béláé* is. Igénytelen tárgyait a mindennapi életből meríti, egy-egy alakot, tájat vagy csendéletet örö-

kít meg. Mai kiforrott stílusán Rembrandt és az expresszionizmus hatása érezhető. Idővel megszűnt nála a kontúr szerepe, az alak betölti a teret, mindennapi foglalatosságában nyugalommal teljes. Czóbel ecsetje alatt figura és táj egyaránt csendéletté válik.

Szőnyi István stílusa a nagybányaiakéba kapcsolódik. Ferenczynél kezdte tanulmányait. A huszas években készült nagy alakos vásznai már érett állapotban mutatják kezdeti törekvéseit. Robusztus erővel, fénnyel-árnyékkal mintázott figurái betöltik a teret. Mély barnákon alapuló színegységük s idealizálástól ment felfogásuk Rembrandt tanulmányozására vall. Átmenetileg az impresszionizmus elveihez is közeledett, alapjában azonban vér-

Czóbel Béla: Virágok.

Aba-Novák Vilmos: Falu.

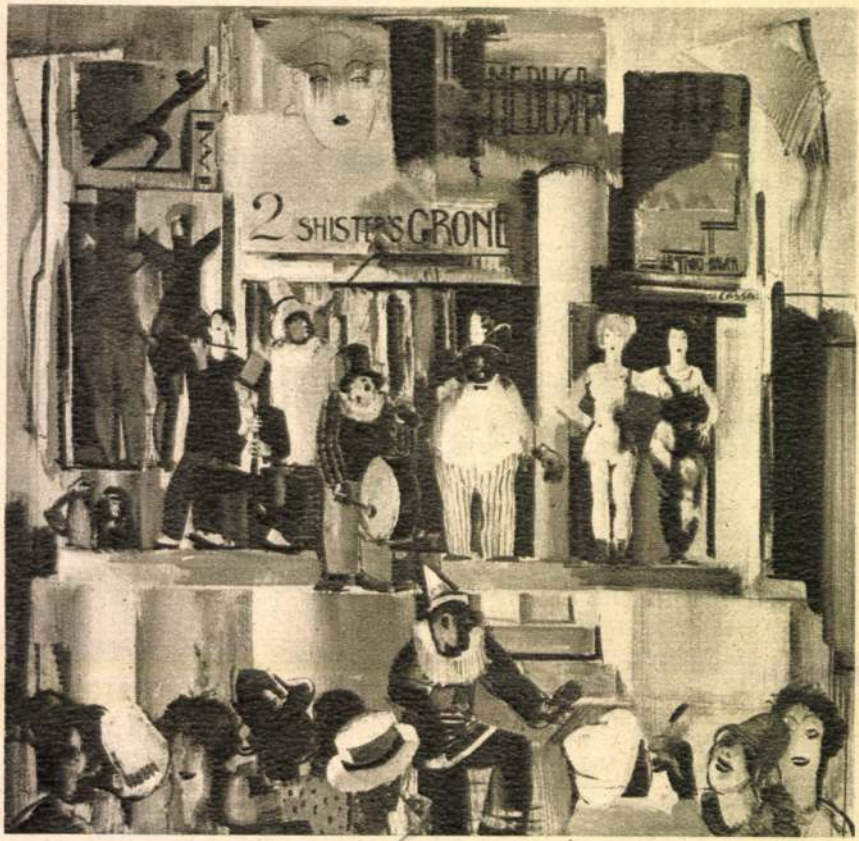

Aba-Novák Vilmos: Cirkusz.

beli romantikus, erre vallanak a munka szépségeit megéneklő vidéki jelenetei, erőteljes aktjai vagy tájképein a felhőkből kévékben kitörő tüzes napsugarak. Szőnyi kétségtelen vezéri szerepét annak köszönheti, hogy a hagyományokból indult ki s a romantikus realizmusból hasonló új stílust alakított ki. Tárgykörе igen elterjedt. Legszívesebben a vidéki életet festi, a Duna melletti festői falunak, Zebegénynek és környékének változatos tájait, a vidéki élet bensőséges líráját, családját, feleségét, gyermekeit. Vásznait béke és csend üli meg. Legújabb korszaka a nagy egyszerűség felé fejlődik, művészete monumentálisabb, mint valaha.

Aba-Novák Vilmos festői útja jóideig Szőnyié mellett haladt, majd az expresszív naturalizmus felé fordult. Római évei alatt azután feltárult előtte egy új, színes világ szépsége, az öreg házak pittoreszk zsúfoltsága, a zajosan tarka élet, a dombokra kúszó

Szőnyi István: A kútnál.

Szőnyi István: A kerítésnél.

középkori városok zord monumentalitása. Motívumai közt első helyen áll a sokalakos kompozíció; falusi lakodalmakat, búcsúkat, térzenéket fest Itáliában épúgy, mint Szolnok határában. Szereti a vakokat, nyomorékokat, a vidéki vándorcirkuszok romantikából és nyomorúságból összerótt tarka világát. Vásznain feltűnő a grafikai jelleg. A nagy egység nem érdekli, sokfigurás képeiben nem komponál, hanem egymás mellé helyezi kisebb, remekül jellemzett csoportjait. Keveretlenül rikító színei még teljesebbé teszik képein a formák széthullását. Újabban a monumentális, elsősorban egyházi falfestészet problémái is foglalkoztatják.

Új művészetünk legérzékenyebb festői egyénisége *Bernáth Aurél*. Thorma és Réti keze alatt ismerkedett meg a festés ele-

Szőnyi István: Vízparti táj.

meivel. Berlinben az expresszionizmus örvénye kapta el, romantikus mozgalmasságú absztrakt képeket festett. Korai korszakára pasztelljei jellemzők. Tárgyai nem hangosak, képein a környező világ egyszerű részletei öltenek testet: mezei munka jelenetei, utazás közben hotelszobák interieurjei. A művész arca és alakja, mint legönkéntelenebb modellé, minduntalan előkerül. Bernáth festészetünk legmaibb lírikusa, új piktúránk legmélyebb költői egyénisége. A pasztellek sorát újabban olajképek váltották fel, vásznain a mélyfényű színek ragyogása virult ki.

A fiatalon elhunyt *Derkovits Gyula* művészetében többnyire a munka mindennapja elevenedett meg. A nyomasztó szegénység, a minimális igények kielégítetlensége a szociális problémák eszmekörével hozták kapcsolatba, daccal és keserűséggel festette sa-

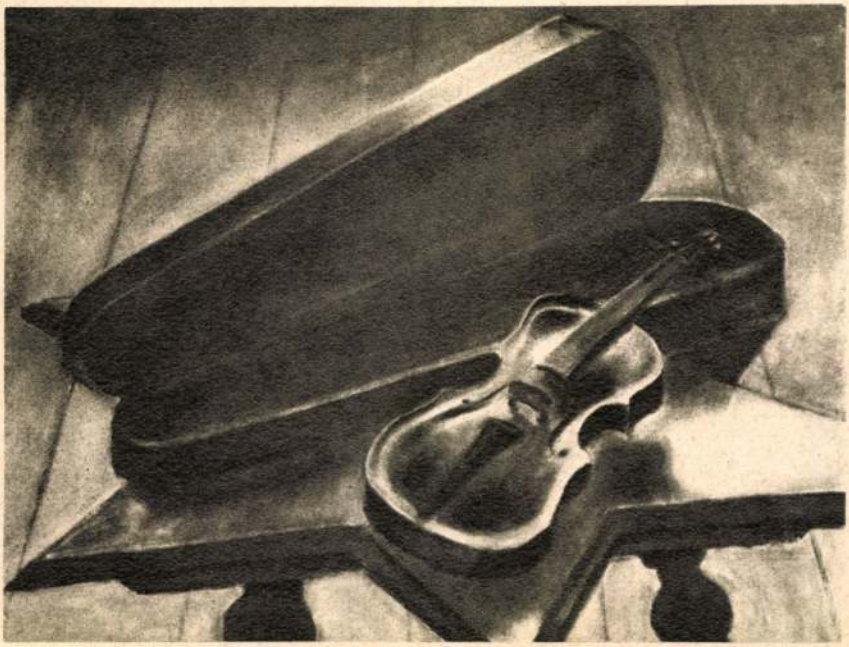

Bernáth Aurél: A hegedű.

Bernáth Aurél: Ablakban

Derkovits Gyula: Önarckép.

ját életének szűkös viszonyait, sőt nyomorúságának megdöbbentő jeleneteit.

Dési-Huber István művei közül tájképeit s a dolgozó embert megjelenítő nagyerejű festményeit említjük.

*

Az *újklasszicizmus* kiindulópontja tulajdonképpen Picassónak, a görög vázafestés és a francia klasszicizmus, főképpen Ingres hatása alatt megváltozott, tiszta, rajzos jellegű művészete. A mozgalom Európa minden országában sikereket ért el s nálunk is követőkre talált, különösen a római magyar akadémia ösztöndíjasainál, akikre elsősorban az olasz újklasszicizmus, a „novecento" hatott. Az új irány egyik legjellegzetesebb képviselője *Molnár C. Pál*, aki főképpen vallásos kompozíciókat és női aktokat fest. Az előbbiek nem egyebek archaizáló újraélesztéseknél s az újklasszicizmus formai ideáljai nem nyilvánulnak meg rajtuk keresztül, aktos vásznai azonban, amelyeket kemény és szigorú rajz jellemez, tipikus példái az újklasszicista külsőségeknek.

Molnár C. Pál: A Szent Család.

A legújabb nemzedékben *Medveczky Jenő* képviseli legtisztábban az újklasszicizmus szellemét. Ő is hosszú időt töltött Itáliában. Kezdetben hatalmas méretű alakos kompozíciókat festett, kiindulópontja, ellentétben Molnár C. Pállal, mindig absztrakt, de megjelenítésük annál konkrétebb. Nagyon szabatosan rajzol, sokat ad a kontúrok tisztaságára, de az alakok plaszticitását sem hanyagolja

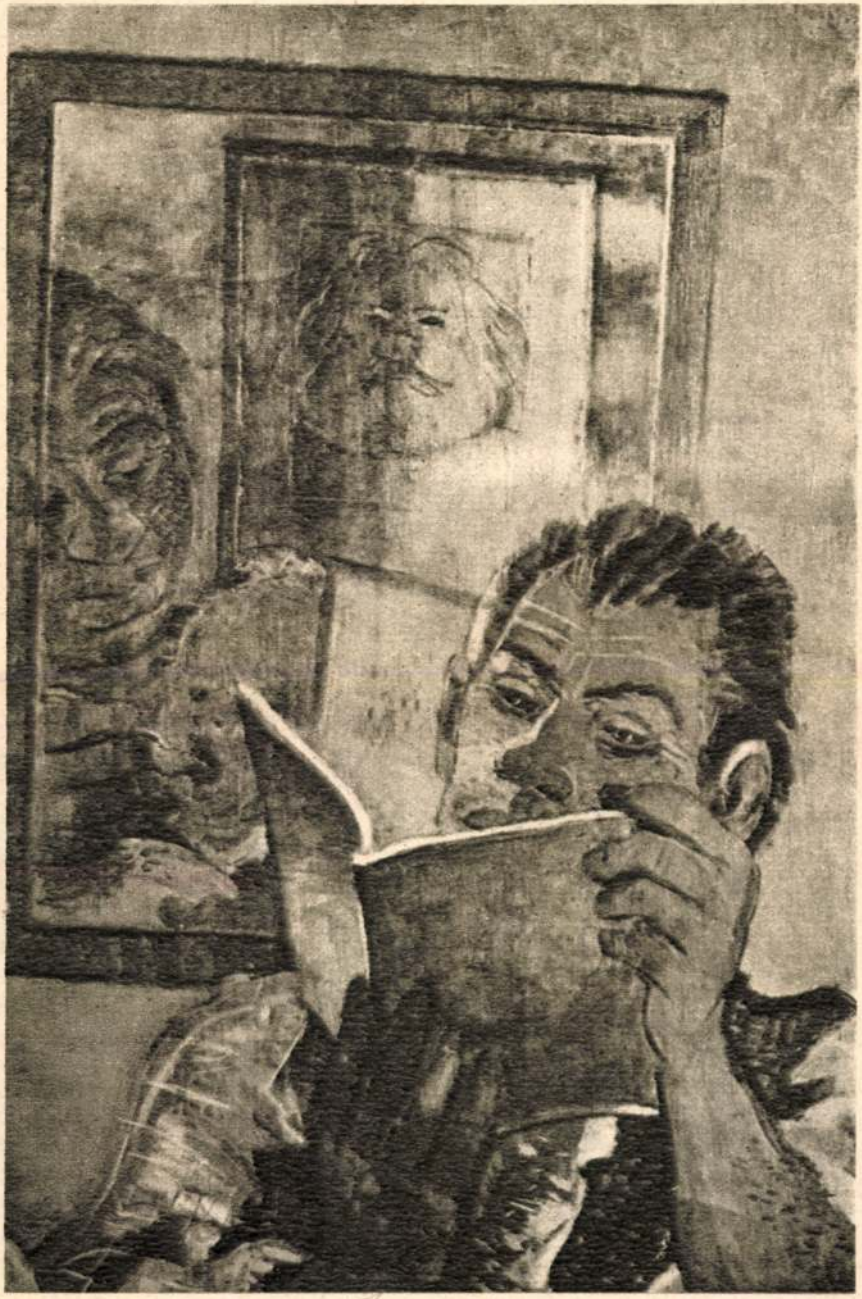

Derkovits Gyula: Nemzedékek.

el. Rajta kívül többen haladnak ezen az úton, így *Barcsay Jenő*, *Hincz Gyula*, *Kontuly Béla*. Rómában tanult *Istokovits Kálmán* is, akinek nagyméretű tájképeiben és alakos kompozícióiban erős dekoratívitás érvényesül.

*

Az európai festészet különféle újabb irányainak magyar művelői mellett azokat a művészeket is megemlítjük, akik az utóbbi évtizedekben is kitartottak az akadémizmus hagyományai s a realisztikus, naturalista előadásmód mellett. Az arcképfestők közül a fölöttébb termékeny *Ballá Ede*, *Horovitz Lipót*, a milleniumi évek keresett portrétistája s a világháború utáni éveknek talán legtöbbet foglalkoztatott arcképfestői, *Halmi Artur* s az egyéni technikájú *Márk Lajos* válnak ki.

A maga korában népszerű *Greguss Imre* a szabadságharcból s a kuruckorszakból merítette képeinek tárgyát. *Jendrassik Jenő* szentimentális életképeivel és gyermekportréival, *Nádler Róbert* részletező, gondos előadású városi látképeivel, táj- és zsánerképeivel, *Knopp Imre* arcképeivel, alakos interieurjeivel és zsánerfestményeivel tűnt ki. *Zemplényi Tivadar* realisztikus felfogású képei leginkább a szegény nép életéből veszik tárgyukat. *Boráth Andor* mélytónusú, vallásos tárgyú kompozíciói és portréi spanyol hatásra vallanak.

Pállik Béla aprólékosan realisztikus juh-képeivel lett általánosan ismert, de egy sor figyelemreméltó portré és tájkép is

Medveczky Jenő: Barátok.

Márk Lajos: Tükör előtt.

Kézdi-Kovács László: Vízimalom.

Lengyel Rheinfuss Ede: „1914".

maradt utána. *Vastagh Géza* népszerű oroszlán- és egyéb állatképeket festett, *Juszkó Béla* az alföldi csikósok életéből vett mozgalmas jeleneteket. A tájképfestés naturalista irányához csatlakozott *Kézdi-Kovács László*, aki erdőrészleteket ábrázoló hangulatos képei révén vált ismertté.

A monumentális — vallásos és történelmi — festészet akadémikus értelemben vett művelői többnyire Benczúr és Székely hagyományaihoz kapcsolódnak. Közülük *Vágó Pálnak* jutottak nagyobb feladatok; Vágó különben mint az Alföld életének biztos rajzú megfigyelője is kitűnt. *Hegedűs László* főképpen vallásos tárgyú kompozíciókat festett, de mint történeti festő és illusztrátor is működött. *Dudits Andor* nagyszabású történelmi tárgyú képciklusokat festett a pécsi egyetemen s az Országos Levéltár palotájában. *Udvary Géza* munkái, köztük az Országházban lévő freskói, ugyancsak a magyar történelemből veszik tárgyukat. *Lengyel Rheinfuss Ede* többnyire lovaskatonákat fest. A nemrég elhunyt székely *Márton Ferenc* alkotásaiban rendkívüli erő és rajzkészség nyilvánul meg; nagyobb kompozícióiban és monumentális elgondolásaiban is mindig vérbeli grafikus maradt.

Genthon István.

Jendrassik Jenő
Korb Flóris

(9/P3)

A MŰCSARNOK ÚJ VEZETŐSÉGE. A választmány a közgyűlés után, április 12-én tartotta meg alakuló ülését Berzeviczy Albert titkos tanácsos elnöklésével, amelyen megalakította a bizottságokat, megválasztotta a Társulat igazgatóját, helyettes igazgatóját és ellenőrét. A festészeti szakbizottság előadója lett Jendrassik Jenő, helyettese Bruck Miksa; a szobrászatié Zala György, helyettese Róna József; az építészetié Lechner Ödön, helyettese Korb Flóris; a művásárlóé Dudits Andor, helyettese Márk Lajos; a gazdaságié Benkő Kálmán, helyettese Kohner Adolf dr.; a jogié zólyomi Wágner Géza dr., helyettese Bárczy István. Igazgatóvá immár tizenötödször és ismét egyhangú lelkesedéssel Benkő Kálmánt választották meg, míg helyettes igazgató Jendrassik Jenő lett, aki harmadik éve tölti be ezt a tisztséget. Az igazgatóság tagjai a szakbizottságok előadói és pedig: Dudits Andor, Lechner Ödön, zólyomi Wagner Géza dr. és Zala György lettek, ellenőrnek pedig Benke Gyulát választották.

Művészet 1910. 177. l.

mint cód.

~~Baditz Ottó~~

tovább ~~Basch Gyula~~

~~Csók István~~

~~Fadrusz János~~

Jendrassik Jenő

Kallós Ede

Mária Lajos

Pállik Béla

Tornai Gyula

Vajda Zsigmond

Zala György

l. Műcsarnok 1901 293-~~297~~

(a M.KE egyetemes ülése)

11/Pg

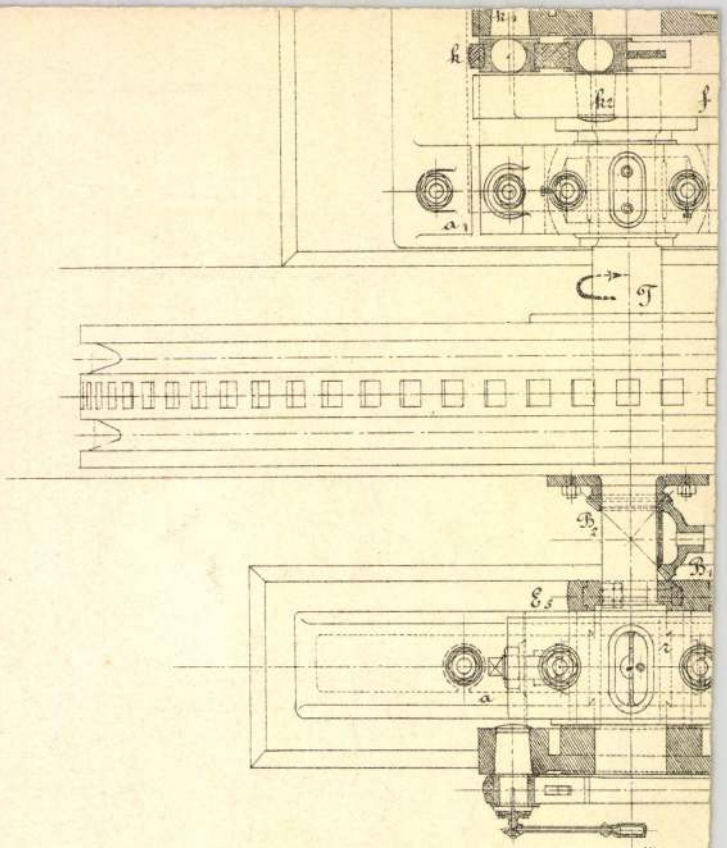

Mértek:

0 10 20 30 40 50 60

Jendrassik Jenő

244. Jendrássik Jenö. lidércz.

Fényes Adolf

41. Fényes Adolf. szerelem.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

MDK

Jendrassik Kornél építész

A Kamara uj tagjai. MMÉKÖzl. 1927. aug.14. 209.l.

MDK

Jendrassik Jenő

Gyöngyösy Nándor: A mai magyar müvészet. Bpest. 1916.
2o.l.

A vegyészmérnöki szakosztály ülése március 20.-án. Elnök: *Szarvasy* Imre dr.; jegyző: *Halmi* Gyula. Jelen van 72 tag és vendég.

Elnök az ülést megnyitva, a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére fölkéri *Konek* Frigyes dr. és *Weiser* István dr. tagtársakat, majd fölkéri *Steinecker* Ferenc dr. min. s.-tikár vendéget, hogy *a hazai vegyvizsgáló állomások jelenlegi állapotáról* címen hirdetett előadását tartsa meg.

Előadó bevezetőleg szól az élelmiszerhamisítás veszedelmeiről és kimutatja, hogy a romlatlan és hamisítatlan élelmiszerek forgalombahozatala milyen elsőrangú nemzeti érdek, mert csak a jól táplálkozó, egészséges nemzedék munkája biztosíthatja az állam fönnmaradását. Vázolja a hazai vegyvizsgáló állomások keletkezésének történetét s ismerteti jelenlegi szervezetüket és munkakörüket. Mi sem jellemzi jobban az élelmiszervizsgáló állomások szaporításának szükségességét, mint az a tény, hogy a fokozottabb ellenőrzéssel a hamisítások terjedésének sikeresen gátat vethetünk. Tíz év előtt az országban még csak 8 vegyvizsgálóállomás működött, melyek összesen alig 4800 mintát vizsgáltak meg; ma 20 állomáson évente közel 18.000 élelmiszervizsgálatot végeznek. Az élelmiszervizsgáló állomások jövő szerepe tekintetében kifejti, hogy nem kell attól tartanunk, hogy valaha ezek az állomások fölöslegesekké fognak válni, ha a fokozott ellenőrzés következtében a hamisítások esetleg teljesen megszűnnének. Erre belátható időn belül nincs remény, mert hiszen ma még jóformán csak a tejet ellenőrizzük hathatósabban és a hamisítások arányszáma még ennél a terméknél is óriási. Az élelmiszertörvény reviziója után az ellenőrzés körébe tartozó élelmiszerek köre is nagymértékben tágulni fog. A vegyvizsgáló állomások egyik további feladata lesz azonfelül a műtrágyák ellenőrzése és a műtrágyázás előmozdítása. Nagyon szép munkakör lesz a vegyvizsgáló állomásoknak a háziasszonyok és a művelt nagyközönség nevelése, kitanítása a hamisítások ellen való védekezésre, az okszerű táplálkozásra. Nagy horderejű és követésre érdemes újítást honosított meg legújabban Kecskemét városa, amely a hamisításokból befolyó bírságpénzeket arra fordítja, hogy az olyan tej- és vajtermelő gazdákat, akiknek állatai és termékei kifogástalanoknak bizonyultak: a tisztaságra és a jó élelmiszeráruk termelésére való serkentés céljából gazdasági eszközökkel, istállófölszereléssel, stb. jutalmazza.

Elnök úgy a maga, mint a szakosztály nevében melegen köszöni előadónak alapos, magvas előadását, amelyben a hazai vegyvizsgáló állomások nagyjelentőségű ügyét nagy körültekintéssel és tárgyismerettel s felsőbb szempontokból tekintve teljesen megvilágította, majd, több tárgy nem lévén, az ülést bezárja.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet (székházában tartott LXI. évi rendes) **közgyűlése.**

Első nap.

(Szombat, 1914. március 21.-én.)

Elnök: *Kovács Sebestény* Aladár; jegyző: *Schilling* Zoltán titkár. Jelen van 126 tag.

1. *Elnök* a közgyűlést megnyitja,*) üdvözli a megjelent tagokat s megállapítva a közgyűlés határozatképességét, a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri *Goszleth* Lajos és *Jausz* Lajos tagtársakat.

2. *Schilling* Zoltán titkár javasolja, hogy a napirendre kitűzött választások *Bánó* László elnöklete alatt 3—3 tagú három szavazatszedő albizottság alatt történjenek, ezek közül a bizottságok közül kettőt a budapesti és vidéki rendes tagok, egyet pedig az osztálytagok részére javasol. Az albizottságok elnökeiül *Brunovszky* J. Pál, *Finály* István és *Steller* Antal, tagjaiul pedig *Boros* Jenő, *Kiss* Jenő, *Kotsis* Iván, *Moser* Jenő, *Scheuer* F. H. Róbert és *Schoditsch* Lajos tagtársakat javasolja.

A közgyűlés a javaslatot egyhangúlag elfogadja és felkéri a bizottságot, hogy az Ügyrend szerint szükséges tudnivalók közlése céljából a szavazás megkezdése előtt tartson együttes ülést.

3. *Schilling* Zoltán titkár jelenti, hogy a közgyűlés a mai napon alelnököt, főtitkárt, könyvtárost, az Egyleti Tanácsba 4 tagot, a nagyválasztmányba pedig 15 rendes és 10 pótlótagot választ. Az Ügyrend értelmében alelnökre csakis azok a szavazatok érvényesek, amelyeket a hivatalosan kiadott szavazólapon *Hültl* Dezső dr.-ra adnak le.

A szavazólapok délután 3 óra óta az előcsarnokban átvehetők. Jelenti továbbá, hogy a szavazás kezdete 5 óra és vége pont 8 óra az előcsarnokban levő villamos óra szerint.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi, mire *elnök* az ülést felfüggeszti.

Második nap.

(Vasárnap, 1914. március 22.-én.)

1. *Elnök* megnyitja a folytatólagos közgyűlést és megállapítja, hogy 163 tag van jelen, a közgyűlés tehát határozatképes.

2. *Schilling* Zoltán titkár felolvassa tiszti jelentését, melyben az Egyletnek a lefolyt évben kifejtett tevékenységéről számol be.

A közgyűlés a tiszti jelentést örvendetesen tudomásul veszi.

3. *Maurer* Vilmos felolvassa a mult évi rendes közgyűlésen alakított számadás- és könyvtárbizottság jelentését. *Elnök* javasolja, hogy a közgyűlés adja meg a felmentvényt az igazgatónak, háznagynak, könyvtárosnak, a pénztár kezelőjének és a választmánynak.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi, a felmentést egyhangúlag megadja és a bizottságnak köszönetet szavaz.

4. *Buday* Béla igazgató ismerteti a folyó évi költségelőirányzatot, melyet *Ödönfi* László, *Kabdebó* Gyula és *Horváth* Károly felszólalása és *igazgató* felvilágosító szavai után a közgyűlés egyhangúan elfogad.

5. *Pilder* Alfréd titkár felolvassa a Hollán-pályadíjakat odaítélő bizottság jelentését, amely szerint a bizottság a pályadíjak összegét két részre osztva, 300—300 koronás díjakat ítélt oda *Lechner* Jenő: *Tanulmányok a lengyelországi és felsőmagyarországi reneszánsz építésről* című és *Fasching* Antal dr.: *A meridián konvergencia és a földrajzi összrendezők új számítási módja* című munkájának.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

6. *Pilder* Alfréd titkár felolvassa az egyleti aranyérmet odaítélő bizottság jelentését, mely az aranyéremmel a Műemlékek Országos Bizottságának kiadásában megjelent, *Forster* Gyula báró szerkesztette *Magyarország Műemlékei III. kötet* című gyűjteményes munkát tüntette ki.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

7. *Pilder* Alfréd titkár felolvassa az 1913/14. évi *Kossuth*-közgazdasági pályadíjat odaítélő bizottság jelentését, mely szerint a beérkezett 3 pályamunka közül a pályadíjat a *Minden igazság hasonlít az aranyhoz* jeligéjű munkának ítélte oda.

Elnök a jeligés levelet felbontja s a pályamű szerzőjének *Vladár* Endrét nevezi meg.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

8. *Pilder* Alfréd titkár felolvassa az 1913/14. évi építészeti nagypályázat bíráló bizottságának jelentését, amely szerint a bizottság az egyleti aranyérmet nem adta ki, ellenben a „Venus" jelígéjű pályatervnek az egyleti ezüstérmet és a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól engedélyezett 1200 K-ás pályadíjat ítélte oda. A terv szerzője ifj. *Gyenes* Lajos.

A közgyűlés tudomásul veszi a jelentést, mire *elnök* a jelenlevő pályanyertes üdvözlése után neki az ezüstérmet átadja.

9. *Halmi* Gyula titkár bejelenti, hogy a *Halmos* Izor földbirtokos adománya alapján a füstképződés, valamint a közúti porképződés csökkentésének tanulmányozására hirdetett pályázatok eredménynyel jártak, amennyiben a beérkezett 3—3 pályamunka közül az előbbi pályázat bíráló bizottsága a pályadíjat *Bató* Endre munkájának, az utóbbi pályázat bíráló bizottsága pedig a pályadíjat *Loósy Schmidt* Ede munkájának ítélte oda.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

10. *Halmi* Gyula titkár fölolvassa az 1914/15. évi építészeti nagypályázatnak a mű- és középítési szakosztályok részéről javasolt programmját, melynek tárgya: *Nagyvárosi parkban szabadon álló szobormű-múzeum (Glypthoteka).*

A közgyűlés a pályázat kihirdetéséhez hozzájárul.

11. *Halmi* Gyula titkár fölolvassa az 1914/15. évi *Kossuth*-közgazdasági pályadíj pályázatát, melynek tétele: *Tanulmányozandók a vízierőtelepeink üzembiztosságának és vízierőink ipari kihasználhatóságának fokozására szolgáló eljárások, különös tekintettel a vízierőtelepek közgazdasági jelentőségére.*

A közgyűlés a pályázat kihirdetéséhez hozzájárul.

12. *Halmi* Gyula titkár felolvassa az 1916. évi *Lipthay*-pályadíj pályázatát.

A közgyűlés a pályázat kihirdetéséhez hozzájárul.

13. *Elnök*, mielőtt az előző napon megtartott választások eredményét kihirdetné, meleg szavakban méltatja a lelépő alelnöknek, főtitkárnak és választmányi tagoknak Egyletünk érdekében kifejtett munkásságát.

14. *Gerster* Béla a lelépő alelnökhöz, főtitkárhoz és a választmány lelépő tagjaihoz intézve szavait, méltatja kettejük működését, amelyet olyan időben teljesítettek, amikor az Egylet átszervezésen ment át. Működésük eredményeivel maradandó emléket alkottak maguknak Egyletünk történetében.

15. *Bresztovszky* Béla dr. lelépő főtitkár búcsúzik a közgyűléstől.*)

16. *Schilling* Zoltán titkár felolvassa a szavazatszedő bizottság felvette jegyzőkönyvet, mire *elnök* kihirdeti a választás eredményét.

Alelnöknek 355 szavazattal egyhangúlag *Hültl* Dezső dr.-t, főtitkárnak 343 szavazattal egyhangúlag *Schilling* Zoltánt, könyvtárosnak 344 szavazattal egyhangúlag *Jendrássik* Kornélt, az Egyleti Tanácsba *Edvi Illés* Aladárt, *Kájlinger* Mihályt, *Kertész* K. Róbertet és *Nagy* Virgilt választották meg.

A választmány tagjainak szavazatszáma:

1.	*Zielinsky* Szilárd	365
2.	*Brunovszky* J. Pál	362
3.	*Viczián* Ede	354
4.	*Antalffy* Andor	340
5.	*Lux* Ernő	339
6.	*Nagy* Virgil	332
7.	*Kabdebó* Gyula	311
8.	*Fischer* Gyula (tóvárosi)	245
9.	*Feyér* Gyula	239
10.	*Forbáth* Imre dr.	238
11.	*Vuk* Mihály dr.	235
12.	*Wälder* Gyula	225
13.	*Gerster* Béla	222
14.	*Bálint* Zoltán	221
15.	*Bresztovszky* Béla dr.	206
16.	*Stromszky* Sándor	185

*) Az elnöki megnyitó beszédet, Bresztovszky Béla dr. búcsúbeszédét és a tiszti jelentést lapunk más helyén közöljük.

17. *Rupčić* György 183
18. *Ferentzy* József dr. 188
19. *Sziklai* Zsigmond 179
20. *Répássy* Miklós 176
21. *Bartel* János dr. 165
22. *Schustler* József 165
23. *Löllbach* Kálmán 157
24. *Kossalka* János dr. 66
25. *Gállik* István 51

Ezek közül az első 15 a nagyválasztmány rendes tagja, a többi 10 pótlótag.

17. *Elnök* üdvözli a megválasztottakat, elsősorban az új alelnököt és főtitkárt.

18. *Hültl* Dezső dr. alelnök válasza:

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Engedjék meg, hogy most, amikor e díszes helyet elfoglalom, néhány szóval köszöntsem az Egyletet. Az alelnöki állást nem tartom irányító állásnak, így az én felfogásom szerint az alelnök programmot nem is adhat és tulajdonképpen nem tehet mást, minthogy egy pár szóval vázolja azokat az intenciókat, amelyek őt vezetni fogják helyének betöltésénél. Én előttem az első és legfontosabb szempont, amely azt hiszem, a mérnöki és építészi karnak legfontosabb szempontja is, a kari tekintélynek a megóvása. Ez magában foglalja egyszersmind a kölcsönös megértés, a kölcsönös támogatás fogalmát, mert hiszen hogyan léphessen el a mérnök és építész kar egyöntetűen másként, mintha egymás törekvéseit megbecsülni, megérteni és tisztelni tudja. Ez az a szempont, amely engem vezetni fog, ennek a díszes állásnak betöltésénél. És most, amikor ezt a díszes helyet megtisztelő bizalmukból elfoglalom és ezért a tiszteletért hálás köszönetemet fejezem ki, csak azt kérem, hogy az Egylet minden tagja, különösen pedig az én tisztelt építész kartársaim, ezekben a törekvésekben lehetőleg támogassanak.

19. *Schilling* Zoltán főtitkár: Igen tisztelt Közgyűlés! Méltóztassék megengedni, hogy pár pillanatra szíves türelmüket kikérjem magam részére. Az a bizalom, amely megválasztatásomban kifejezésre jutott, mélyen megindít és arra késztet, hogy érte őszinte köszönetet mondjak. Három éve foglalkozom a tőlem telhető intenzitással az Egylet ügyeivel és ez a körülmény, valamint különösen az, hogy a tiszti jelentésben a folyamatban lévő munkálatokra már kitértem, felment engem az alól, hogy részletes programmot adjak. Különben sem egészen helyénvaló, hogy én ilyen programmot adjak, hisz a mi nagy céljaink mindenki előtt ismeretesek, az esetről-esetre követendő utat pedig a különféle helyzetváltozások maguk jelölik ki. Ezzel szemben feladatunk csak az lehet, hogy a munkát mindig pontosan és lelkiismeretesen végezzük. Méltóztassék azonban megengedni, hogy egy körülményre mégis rámutassak és ez az, hogy eredményt egyáltalán csak vállvetve, közös egyetértéssel és közös munkával remélhetünk. Hisz a magára hagyott embernek a munkája elvész. Méltóztassék megengedni, hogy amikor megválasztásomért ismételten köszönetet mondok, az igen tisztelt elnökséghez, az én kedves tiszttársaimhoz, valamint az Egylet minden egyes tagjához azzal a tiszteletteljes kérelemmel forduljak, hogy ne hagyjanak magamra, hanem munkámban, amelynek végzésére érzem, hogy tehetségem gyenge, engem támogatni szíveskedjenek.

20. *Elnök* üdvözli *Jendrássik* Kornél könyvtárost folytatólagos munkálkodásában.

Javaslatára a közgyűlés a szavazatszedő bizottságnak ügybuzgó munkásságáért köszönetet szavaz.

21. *Elnök* javaslatára a közgyűlés a jövő évi számadás- és könyvtárvizsgáló bizottságba *Jász* Dezső, *Létay* Lajos és *Maurer* Vilmos tagtársakat küldi ki.

22. *Elnök*, miután indítvány nincs, üdvözli a közgyűlés tagjait, köszönetet mond megjelenésükért és a közgyűlést berekeszti.

A mű- és középítési szakosztályok ülése március 23.-án. Elnök: *Kertész* K. Robert, majd *Szuchy* János; jegyző: *Havas* Sándor. *Elnök* az ülést megnyitja és a jegyzőkönyv hitelesítésére *A. Balogh* Lóránd és *Csányi* Károly tagokat kéri föl.

Elnök üdvözli a nagy számban megjelent vendégeket és köszönetet mond *Ilosvay* Lajos dr. államtitkár úr őméltóságának és *Bánffy* Miklós gróf kormánybiztos úr őméltóságának az érdeklődésért, melyet megjelenésükkel a *Nemzeti Színház* ügye iránt fejeznek ki és felkéri *Báthory* Istvánt, hogy *a Nemzeti Színház építésének történetéről és az épület lebontásáról* hirdetett előadását tartsa meg.

Előadó értékes kutatások eredményeképpen eredeti tervekkel bemutatja a Nemzeti Színház épületét, rendkívül vonzó előadásában lelkesen és meleg hangon emlékszik meg a színház építésének történetéről egész napjainkig. Az előadás valóságos forrásmunka a színház építésének története és a bontásról bemutatott fényképfelvételek a színház történetének értékes adataivá válnak, miért is az előadást teljes terjedelmében Közlönyünk egyik közelebbi számában közölni fogjuk. A hallgatóság az *előadót* rendkívül élénk tapssal üdvözli és *elnök* ez elismerés hatása alatt köszöni meg előadónak mindvégig érdekes előadását.

Elnök elrendeli a választást a *Székesfehérvár városháza pályázatának előkészítő bizottságába* kiküldendő *pótlótagnak* megválasztására. A szakosztályok a bizottságba egyhangúlag *Schoditsch* Lajost küldik ki. — *Jegyző* bejelenti, hogy a *Győrffy-Wolf* témárúgyár ablak- és ajtókilincs és zárpajzsokra tervpályázatot hirdet, mely a tervpályázati szabályoknak mindenképpen megfelel és a bíráló bizottságba Egyletünk egy tagját kéri kiküldeni. A szakosztályok a bejelentést tudomásul veszik és az Ügyrend értelmében az elnökség a bíráló bizottsági tag megválasztását a következő ülés napirendjére tűzi.

Jegyző bejelenti, hogy *Rákospalota község elöljárósága* kéménybetorkolás tárgyában szakvéleményt kér. A működő bizottság javaslatára a szakosztályok a szakvélemény megszerkesztésére *Sziklai* Zsigmondot kérik föl. *Mende* Valér vasgerendák elszámolása kérdésében kér véleményt és minthogy arra sürgősen van szüksége és a kérdés az elszámoló szabályzat és a fennálló elszámoló szokások szerint teljesen világos választ kíván és ebben véleményeltérés nem várható, a szakosztályok hozzájárulnak a működő bizottság ama javaslatához, hogy a válasz megadását jegyzőre bízzák, ki a megadott szakvéleményt a következő ülésen bejelenti.

Jegyző fölolvassa a díjszabás-bizottságnak a díjszabásjegyzékre vonatkozó véleményét, melyet a szakosztályok tudomásul vesznek. *Jegyző* bejelenti, hogy ifj. *Hudecz* János okl. építész és *Kapéter* Béla építőmestert az elnökség a szakosztályok névsorába beiktatta. Bejelenti továbbá, hogy a *győri olajgyár szabálytalan tervpályázatán* a bíráló bizottságban is, meg mint pályázók is egyleti tagok résztvettek, miért is az ügyet az *Egyleti Tanácsnak az elnökség* bejelenti. *Györgyi* Dénes fölolvassa az *1914. évi Ybl-pályázat* programmját, melyet a szakosztályok *Sándy* Gyula, *Szinte* László, *Nagy* Virgill, és *Schoditsch* Lajos fölszólalása és *jegyző* fölvilágosítása után elfogadnak azzal a módosítással, hogy a szabályzat értelmében a díj csupán az Ybl-érem és megbízás esetén a díjszabás szerint járó honorárium, továbbá, hogy a pályázók tájékozására az emléktábla elkészítésének összege legfeljebb 5000 K-ban állapíttatik meg.

Jegyző fölolvassa *Miklós* Ede indítványát, hogy az Egylet keresse meg a kultuszminisztériumot, hogy a színházak terveit, amennyiben a minisztérium az építéshez anyagi segélyt nyujt, nyilvános pályázat útján szerezzék be. Szakosztályok az indítványhoz hozzájárulnak.

Jegyző bejelenti, hogy az Egyletnek a városi és megyei törvényhatóságokhoz, továbbá az államépítészi hivatalokhoz küldött és a tervpályázati szabályzat érvényesítését kérő átiratára érkező válaszokat nem egyenként fogja bejelenteni, hanem csoportosan és ugyanígy fognak ezek a Közlönyünkben is közzétetni, a szakosztályok ezt tudomásul veszik, mire *elnök* az ülést bezárja.

A Szombathelyi Osztály közgyülése március 15.-én. Elnök: *Laki* Kornél alelnök. *Elnök* lendületes szavakkal megnyitja a közgyűlést, majd *Löhnert* Nándor a titkári jelentést, *Rauscher* Miksa pénztáros pedig a pénztári jelentést olvassa föl. A közgyűlés a jelentéseket egyhangúlag tudomásul veszi. *Elnök* elrendeli a lemondás folytán megüresedett titkári állások betöltésére a szavazást. A közgyűlés első titkárrá *Kovács* József rendkívül itagot, másodtitkárrá pedig *Erdős* Lajos tagtársat választja meg. A választmányból megbizatásuk leteltével kilépett választmányi tagok helyébe a közgyűlés *Balázs* Fülöp, *Gillyén* Sándor (zalai), *Holéczi* János, *Löhnert* Nándor, *Mittelmann* Aladár (zalai), *Papp* József, *Pohl* Sándor, *Steiner* Miklós, *Trummer* János, *Veczer* Lajos, *Weisz* Oszkár; pótlótagokká: *Bindschedler* Emil dr. (sárvári), *Klosovszky* Ernő, *Perneczky* Lajos, *Polgár* Bertalan, *Rochel* Dezső és *Viola* Ödön dr., a számvizsgáló bizottság tagjaivá pedig *Badin* Róbert, *Bendekovits* Sándor és *Horváth* Gyula tagokat választja meg. A közgyűlés továbbá a választmányba *Stein* Mór, *Weszely* Béla és *Deniblel* Sándor tagokat hívja be.

Lejáró tervpályázatok.

Figyelmeztetjük t. tagjainkat, hogy — választmányunk 505.-ik rendes ülésének határozata értelmében — Egyletünk csak olyan pályázatok bíráló bizottságába küld ki bírálókat, amely pályázatok megfelelnek a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr 79049/1908. sz. a. kelt tervpályázati szabályzata rendelkezéseinek. Egyszersmind elvárja a választmány tagjainktól, hogy mint pályázók, vagy mint másoktól felkért bírálók is csak az ilyen tervpályázatokon vegyenek részt.

Választmányunknak a tervpályázati szabályzatokat illető határozatai a Közlöny 1913.-ik évf. 232., Ügyrendünk 8. § 13. *c)* és 14. pontjainak idevágó rendelkezései pedig a Közlöny 1913. évf. 108. lapján olvashatók.

Az építészeti tervpályázatok szabályzata kapható az Egyleti irodában. Ára (a postabéren kívül) K —·30.

Egyleti tervpályázatok:

ápr. 1. Egyleti kispályázat: Köztéren szabadon álló mozgófényképszínház. Pályadíj: az Egylet ezüstérme és 100 K. (1914. 1.)
jún. 1. Ybl-pályázat: Az Ybl-Miklós-utca sarkán (Székesfehérvár) lévő Szt.-Ferenc-rendi templom főhomlokzatán alkalmazandó Ybl-emléktábla. Pályadíj: Az Egylet Ybl-érme.

A tervpályázati szabályzatnak megfelelő tervpályázatok:

ápr. 1. Bolgár kormány: királyi palota és igazságügyi palota Szófiában. Díjak: az elsőre 10000, 7000, 4500 és 1250 fr., a másodikra 6000, 4000, 2500 és 1250 fr., (Nemzetközi tervpályázat.)
ápr. 20. Győrffy-Wolf Fémárúgyár R.-T. Erzsébetfalva-Ujpest-Wien: Iparművészeti pályázat. Díjak: I. díj 250 K, II. díj 120 K, III. díj 80 K. (Közlöny, 1914. 11., hirdetőrész X. l.)
máj. 20. Vác város tanácsa: a vásártér szabályozására. I díj 3000 K, II. díj 2000 K, III. díj 1000 K. Megvétel 500 K.
szept. 30. Erzsébet-emlékmű tervpályázata. Díjak összege: 60.000 K, 3000—6000 K-ig emelkedő díjelosztásban

A tervpályázati szabályzatnak meg nem felelő tervpályázat:

Győr: A Győri Olajgyár Meller Ignác és társai r.-t. városi telkének beépítésére tervpályázat.

Megjegyzés. A zárójelekben levő számok Közlönyünk ama számait jelentik, amelyekben az illető tervpályázat hirdetése fellelhető.

Jendrassik Jenő

44. Jendrássik Jenő: 1915.

Művészek 1915/16. Téli tárlat.

30. Herrer Cézár: Táncosnő.

JENDRASSIK JENŐ: A modell.

Képzőm. Társ.
1914. Jan. Kiáll

Szenes Fülöp: Bérmálás Bassanóban.

Jendrassik Jenő

Jendrassik Jenő: Nehéz felelet.

kagylókkal, keleti sálokkal

altengernagy, arzenal- és te
nok lett, kamarás és szám
donosa. A magyarságára m
az üldöztetés napjaiban
rokona talált házánál men
ségében is beszélt magyarú
kozva halt meg.

A nyár folyamán még eg
is ellátogatott hozzánk. A
gyessy Ferencz, a hires tél
szerte ismerték. Feltünően
és féktelen, szertelen ter
volt. Három év alatt elt
vagyonát. Anyám ezért na
Most meglelte tevékenys
beálljon honvédnek.

«Légy jó katona és mi
Ezzel búcsúzott el tőle an

(Folytatása kö

KELEME

1832—19

Kiváló büntető-jogászt s nagy buzgalommal
dolgozó irót vesztettünk el Kelemen Mórnak, a
kuria tanácsvezető birájának elhunytával. A régi
magyar iró és tudós-nemzedék azon jelesei
közé tartozott, a kik hosszú, változatos életpá-
lyán, különböző helyekre állítva szolgálták a
közügyet s pályájuk eredményeül tiszteletre-

Becsvágyának
gasröptü czéljait elérje, látszatra pártolt
azokat a politikusokat, a kiket az abs
mus politikai változásai fölszinre
Föderalista volt Goluchovszkival, czer
Schmerlinggel. A magyarokkal való ki
ellenezte, majd mikor látta, hogy

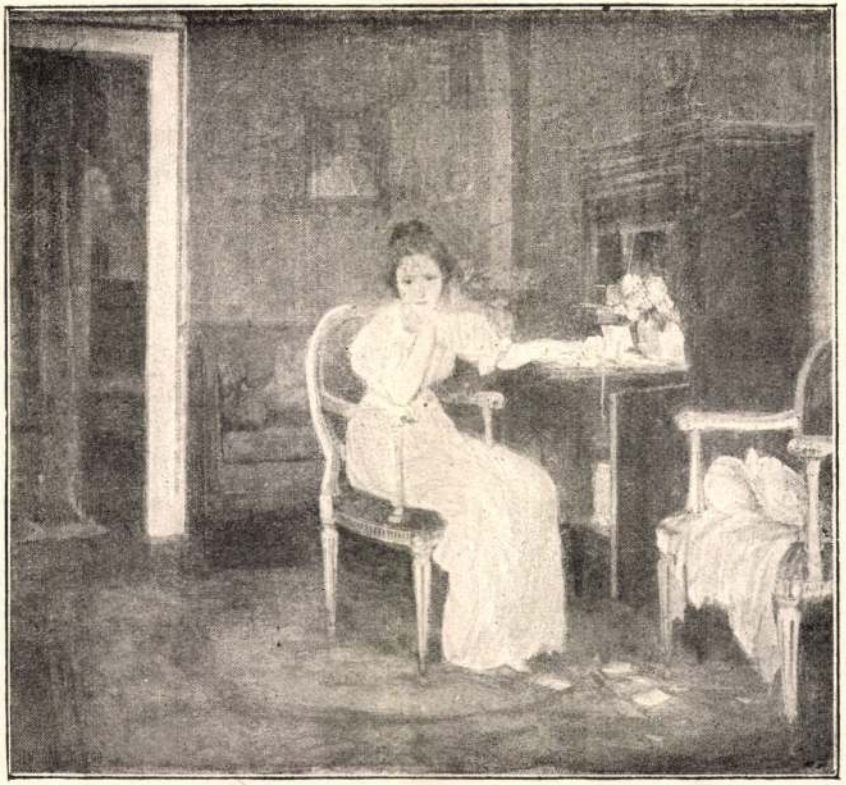

JENDRÁSSIK JENŐ. «Vége».

Jendrassik Jenő

48. JENDRASSIK JENŐ: Emlékek közt.

88. Kann Gyula: Dolgozó leányok.

Jendrassik Jenő K

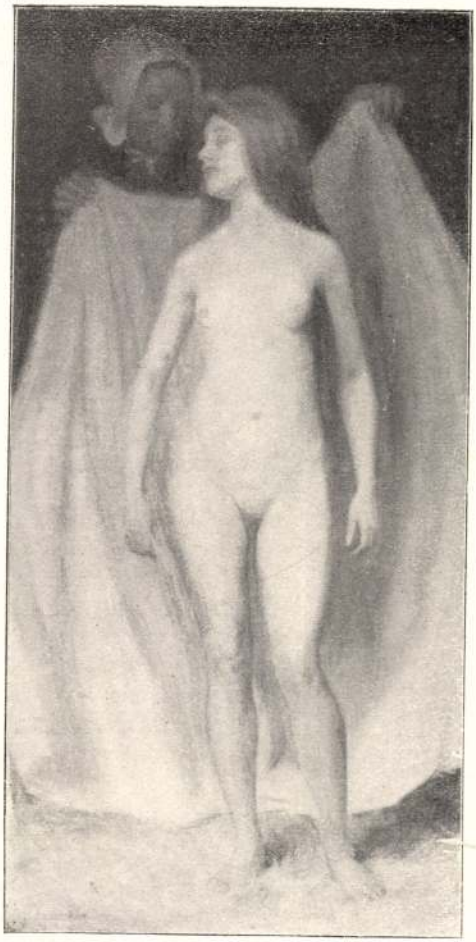

163. Jendrássik Jenő: Fürdés után.

KMT 1901. sav. nemzeth
kiáll

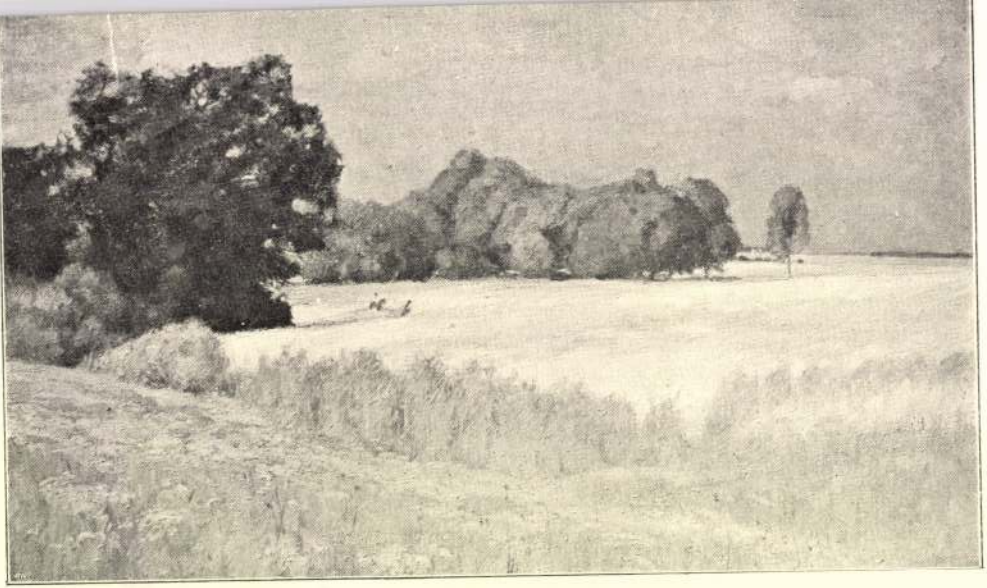

33. Hofmann Lilly: Tájkép.

JENDRASSIK JENŐ: *Virágárus leány.*

Jendrassik Jenő
Vas. Nyó. 1889. 767 l.

Greguss Imre: *Asbóth Lajos Perednél.*

ek tünik föl, mely keményen emelkedik az alakok mögött, mint valami függöny.

A falusi élet motivumai mellett *Jendrassik*

például mutathatjul
tehetségéről. Mintát
tigrise szolgáltatott.

A Vastagh - csal
ifj. *Vastagh* György
találjuk. Több me
pápai honvédemlék
bormüvet állította k
tartót, ki elesett társa
tül vezeti többi társ
dulattal. A dicsérete
dombormü már br

Senyei Károly az ifjabb s
egyik legtörekvőbb és termék
több müve van kiállítva. Eg

Jendrassik Tibor

nobrán

l.

Tér és Forma

1927. 11. n. 3. l.

mra segélyben nem részesithető.-

914. október hó 19.

zter rendeletéből:

iovszky Pál

szteri tanácsos.

ának,

B U D A P E S T .

MDK

Jendrassik Tibor

szobrász

Képzőmüv. Főisk. kiáll. Esti Kurir,
1924. dec. 19.